Kichik Injil

Umumiy ko'rinish

Bu Iso ta'limotini va U o'rgatgan, havola qilgan hamda amalga oshirgan yozuvlarni eng yaxshi tarzda aks ettirish uchun ehtiyotkorlik bilan tanlangan qadimgi yunon matnlari to'plamidir. Bizning maqsadimiz sizga asl yunon matnining iloji boricha aniq tasvirini zamonaviy va o'qish uchun qulay formatda taqdim etishdir.

Mas'uliyatdan voz kechish

Bu tarjima asl yunon Septuaginta va Vizantiya matnlaridan katta til modellari yordamida yaratilgan. Shu sababli u asl tilning madaniyati va grammatikasining ko'plab belgilarini o'z ichiga oladi, lekin xatolarni ham o'z ichiga olishi mumkin. Agar biror narsa g'alati ko'rinsa, iltimos, asl yunon matnini tekshiring. Agar xato topsangiz, iltimos, uni jesusislord@joshuabible.com manziliga yuboring.

Litsenziyalash

Siz ushbu tarjimani to'liq yoki qisman ko'paytirish va tarqatish huquqiga egasiz. Uni o'zgartirish yoki sotish taqiqlanadi. Agar xato topsangiz, iltimos jesusislord@joshuabible.com manziliga elektron xat yuboring, shunda biz uni tuzatib, sizga yangilangan nashrni taqdim eta olamiz.

Ibtido

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 | 47 | 48 | 49 | 50

Matto Injili

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28

Chiqish

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40

Marko Injili

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Sanoq

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36

Yuhanno Injili

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Qonunlar takrori

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34

Yuhanoning maktubi

1 | 2 | 3 | 4 | 5

Yoshua

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24

Ibtido

1

Boshida Xudo osmon va yerni yaratdi. Yer esa korinmas va shakllanmagan edi, va zulmat chuqurlik ustida edi, va Xudoning Ruhi suv ustida suzardi. Va Xudo dedi: Yoruglik bolsin, va yoruglik paydo boldi. Va Xudo yoruglikni kordi, u yaxshi edi, va Xudo yoruglik bilan zulmat orasini ajratdi. Va Xudo yoruglikni kun deb chaqirdi va zulmatni kecha deb chaqirdi. Va kechqurun boldi va tong boldi, birinchi kun.

Va Xudo dedi: Suv ortasida osmon gumbazi bolsin va u suv bilan suv orasini ajratsin, va shunday boldi. Xudo gumbazni yaratdi va gumbaz ostidagi suv bilan gumbaz ustidagi suvni bir-biridan ajratdi. Va Xudo gumbazni osmon deb atadi va Xudo uning yaxshi ekanligini kordi, va kechqurun boldi, va tong boldi — ikkinchi kun.

Va Xudo dedi: Osmon ostidagi suv bir joyga yigilsin va quruqlik

korinsin. Va shunday boldi: osmon ostidagi suv oz joylariga yigildi va quruqlik korindi. Va Xudo quruqni yer deb atadi va suvlar toplamlarini dengizlar deb atadi, va Xudo buni yaxshi deb kordi. Va Xudo dedi: Yer ot-olanlarni undirib chiqarsin, urug sepuvchi o'simliklarni oz turiga va oxshashligiga kora, hamda mevali daraxtlarni, oz urugi ichida bolgan meva beradigan daraxtlarni oz turiga kora yer yuzida. Va shunday boldi. Va yer ot o'simligini chiqardi, ozining turiga va oxshashligiga muvofiq urug beruvchi otni, va ozining turiga muvofiq ichida urugi bolgan meva beruvchi daraxtni yer ustida. Va Xudo buni yaxshi deb kordi. Va kechqurun boldi va tong boldi – uchinchi kun.

Va Xudo dedi: Osmon qatlamida yorugliklar paydo bolsin, yer ustiga yoruglik sochish uchun, kun bilan tunni bir-biridan ajratish uchun, va ular belgilar, fasllar, kunlar va yillar uchun bolsin. Va ular osmon gumbazida yoruglik bolsinlar, shunda yer yuziga yoruglik bersinlar, va shunday boldi. Va Xudo ikki katta yoruglikni yaratdi: katta yoruglikni kunning boshqaruvi uchun va kichik yoruglikni tunning boshqaruvi uchun, hamda yulduzlarni. Va Xudo ularni osmon gumbazida joylashtirdi, shunday qilib ular yer ustiga yoruglik bersinlar. Va kunni va tunni boshqarish uchun, va yoruglik bilan zulmatni bir-biridan ajratish uchun, va Xudo kordiki, bu yaxshi edi. Va kechqurun boldi va tong boldi – tortinchi kun.

Va Xudo dedi: Suvlar jonli mavjudotlarni va yer ustida osmon gumbazi boylab uchuvchi qushlarni chiqarsin, va shunday boldi. Va Xudo katta dengiz maxluqlarini yaratdi, va suvlar

chiqargan barcha sudralib yuruvchi hayvonlarning jonzotlarini ularning turlariga kora, va har bir qanotli qushni turiga kora yaratdi, va Xudo bularning yaxshi ekanini kordi. Va Xudo ularni muborak qilib, dedi: Kopayinglar va kop bolinglar, dengizlardagi suvlarni toldiring, va qushlar yer yuzida kopaysin. Va kechqurun boldi, va ertalab boldi - beshinchi kun.

Va Xudo dedi: Yer tirik jonni oz turi boyicha chiqarsin - tort oyoqli hayvonlarni, sudralib yuruvchi narsalarni va yerni yirtqich hayvonlarni oz turi boyicha. Va shunday boldi. Va Xudo yerni yovvoyi hayvonlarni turlariga kora, mol-chorvani ularning turlariga kora va yerning barcha sudralib yuruvchi maxluqotlarini turlariga kora yaratdi, va Xudo bularning yaxshi ekanini kordi.

Xudo dedi: Keling, odamni oz tasvirimiz boyicha va oz oxshashligimiz boyicha yarataylik va ular dengiz baliqlariga, osmon qushlariga, chorva mollarga, butun yerga va yer ustida sudralib yuradigan barcha jonzotlarga hukmronlik qilsinlar. Va Xudo odamni yaratdi, Xudoning tasviri boyicha uni yaratdi, erkak va urgochi qilib ularni yaratdi. Xudo ularni muborak qilib, dedi: Kopayinglar va kop bolinglar, yerni toldiring va unga hukmronlik qiling. Dengiz baliqlariga, osmon qushlariga, barcha chorva mollarga, butun yerga va yer ustida sudralib yuradigan barcha jonzotlarga boshqaruvchilik qiling. Va Xudo dedi: Mana, Men sizga berdim barcha otlarni, urug beradigan va urug ekadigan, ular butun yer yuzida joylashgan, va har bir daraxtni, ozida urugli meva bolgan, sizga ovqat uchun boladi. Va yer

yuzidagi barcha yirtqich hayvonlarga, osmon qushlariga va yer ustida sudralib yuruvchi har bir narsaga, qaysiki oz ichida hayot joni bor, barcha yashil otlarni ovqat qilib berdim, va shunday boldi. Va Xudo ozi yaratgan barcha narsalarni kordi va mana, ular juda yaxshi edi, va kechqurun boldi, va ertalab boldi — oltinchi kun.

2

Va osmon va yer tugallandi, va ularning butun dunyosi.

Va Xudo oltinchi kunda Ozining qilgan ishlarini tugatdi va yettinchi kunda Ozining qilgan barcha ishlaridan dam oldi. Va Xudo yettinchi kunni muborak qildi va uni muqaddas qildi, chunki U ozining barcha ishlaridan, qaysilarni qilishni boshlagan edi, o'sha kunda dam oldi.

Bu osmon va yerning paydo bolishi haqidagi kitob, Rabbiy Xudo osmon va yerni yaratgan kuni bolgan. Dalaning har bir yashil o'simi yer yuzida paydo bolishidan oldin va dalaning barcha oti unib chiqishidan oldin, chunki Xudo yer ustiga yomgir yogdirmagan edi va uni ishlaydigan odam ham yoq edi. Buloq yerdan kotarilar edi va butun yer yuzasini sugorar edi. Va Xudo odamni yerning changidan shakllantirildi va uning yuziga hayot nafasini nafas berdi va odam tirik ruhga aylandi.

Va Xudo Edenda sharqda jannat ekdi va u yerga ozi yaratgan

odamni joylashtirdi. Va Xudo yerdan yana har xil daraxtni o'stirdi: korish uchun chiroyli va ovqat uchun yaxshi daraxtlarni, shuningdek jannatning ortasida hayot daraxti va yaxshilik hamda yomonlikni bilish daraxti. Daryo Edendan chiqib jannatni sugoradi va u yerdan tortta daryoga ajraladi. Birinchisining ismi Pishon, bu Havilah yerini orab oqadi, u yerda oltin bor. O'sha yerning oltini sifatli bolib, u yerda yoqut va yashil tosh ham mavjud. Va ikkinchi daryoning nomi Gihon, bu Efiopiyaning butun yerini orab oladigan daryodir. Va uchinchi daryo Tigris bolib, bu Ossuriyaliklarning roparasidan oqib otadi, tortinchi daryo esa Evfratdir. Xudo Rabbiy ozi yasagan odamni olib, uni rohat jannatiga joylashtirdi, uni ishlatish va asrash uchun. Va Xudo Rabbiy Odam ga buyurdi va dedi: Jannatdagi barcha daraxtlardan yeb ol. Lekin yaxshilik va yomonlikni bilish daraxti mevasidan yemang, chunki qaysi kuni undan yesangiz, albatta olasiz.

Va Rab Xudo aytdi: Odamning yolgiz bolishi yaxshi emas, unga oziga mos yordamchi yarataylik. Va Xudo hali yerdan dalaning barcha yovvoyi hayvonlarini va osmonning barcha qushlarini yasadi va ularni Odam tomon olib keldi, u ularni nima deb chaqirishini korish uchun. Odam har qanday jonzotni qanday nom bilan chaqirgan bolsa, o'sha uning nomi boldi. Va Odam barcha chorvaga, osmonning barcha qushlariga va dalaning barcha yovvoyi hayvonlariga nomlar qoydi, lekin Odam uchun unga oxshash yordamchi topilmadi. Va Xudo Odam ustiga trans holatini tushirdi va uni uxlatdi, va uning qovurgalaridan birini oldi va uning orniga go'sht bilan toldirdi. Va Xudo Odamdan

olgan qovurgani xotinga aylantirdi va uni Odamning oldiga keltirdi. Va Odam aytdi: Bu hozir mening suyaklarimdan suyak va mening go'shtimdan go'sht, bu ayol deb ataladi, chunki u oz erkagidan olindi. Shu sababli odam otasi va onasini tashlab ketadi va xotiniga qo'shiladi, va ikkalasi bitta tan boladi. Va ikkilasi yalangoch edi, Adam va uning xotini, va ular uyalmasdilar.

3

Ilon esa Rabbiy Xudo yaratgan yer yuzidagi barcha yovvoyi hayvonlardan eng dono edi, va ilon ayolga dedi: Nima uchun Xudo aytdi, jannatdagi barcha daraxtdan yemang? Va ayol ilonga dedi: Jannat daraxtining mevasidan biz yeymiz, Jannat ortasida turgan daraxtning mevasi haqida esa Xudo dedi: Undan yemaysiz va unga tegmaysiz, shunda olmaysiz. Va ilon ayolga dedi: Siz olim bilan olmaysiz, Xudo bilardi, chunki qaysi kuni undan yesangizlar, kozlaringiz ochilib ketadi va yaxshi bilan yomonni biladigan xudolar kabi bolib qolasizlar. Va ayol kordiki, daraxt ovqat uchun yaxshi va kozlarga korish uchun yoqimli va tushunish uchun chiroyli ekan. U uning mevasidan oldi va yedi, va ozi bilan birga bolgan eriga ham berdi, va ular yedilar. Va ikkovining kozlari ochildi va ular yalangoch ekanliklarini bildilar, va anjir daraxtining barglarini tikdilar va ozlari uchun belboglar yasadilar. Va ular Rabbiy Xudoning jannatda kechqurun yurgan ovozini eshitdilar, va Odam va uning ayoli Rabbiy Xudoning yuzidan jannat daraxtlari orasida

yashirindilar. Va Rabbiy Xudo Odomni chaqirdi va unga dedi: Odom, sen qayerdasen? Va u unga dedi: Jannatda yurib yurganingda ovozingni eshitdim va qorqdim, chunki yalangochman, shuning uchun yashirindim. Xudo unga dedi: Kim senga yalangoch ekanligingni aytdi? Men senga faqat shu daraxtdan yemalikni buyurgan edim, sen undan yedingmi? Va Odam dedi: Sen menga bergan ayol, o menga daraxtdan berdi va men yedim. Va Xudo Rabbiy ayolga dedi: Nima bu sen qilding? Va ayol dedi: Ilon meni aldadi va men yedim.

Xudo Rabbiy ilonga dedi: Sen buni qilganing uchun, sen barcha chorva mollari va yer yuzidagi barcha yovvoyi hayvonlardan lanatlangansen. Sen kokraging va qorning bilan sudralib yurasan va umring boyi tuproq yeysan. Men sen bilan ayol orasida, senning nasling bilan uning nasli orasida dushmanlik qoyaman, u senning boshingni ezadi, va sen uning tovonini ezasan. Va ayolga shunday dedi: Men dardlaringni va nolangni kopaytiraman, dardlar ichida bolalar tugasan, va ering tomon qaytishing boladi, va u senga hukmronlik qiladi. Odam Atoga esa shunday dedi: Sen xotiningning ovoziga quloq solding va men senga faqat shundan yemagin deb buyurgan daraxtdan yeding, undan yeding, sening ishlaringda yer lanatlangan bolsin, qaygular ichida uni yeysan butun umring davomida. Tikanlar va qoqiganlar senga o'sadi, va sen dalaning otini yeysan. Yuzingning teri bilan nonингni yeysan, seni olgan yeringga qaytguncha, chunki sen tuproqsan va tuproqqa qaytasan. Va Odam oz xotinining nomini Hayot qoydi, chunki u barcha tirikлapning onasi edi. Va Rabbiy Xudo Odam uchun va uning

xotini uchun teri tunikalarini qildi va ularni kiyintirdi.

Va Xudo dedi: Mana, Odam bizlardan biri kabi yaxshi va yomonni biluvchi bolib qoldi, va endi u qolini chozib hayot daraxtidan olib yemasin va abadiy yashamasin. Va Xudo Egasi uni rohat jannatidan jonatdi, u olingan yerni ishlamoq uchun. Va U Odomni haydab chiqardi va uni rohat jannatining roparasida joylashtirdi, va karubiylarni hamda aylanuvchi olovli qilichni hayot daraxti yolini qoriqlash uchun tayinladi.

4

Adam oz xotini Evani bildi va u homilador bolib Qobilni tugdi hamda dedi: Men Xudo orqali odam oldim. Va u uning ukasi Obilni tugdi, va Obil qoylarning choponi boldi, Qobil esa yerni ishlaydigan edi. Va kunlar otgach, Qoyin yer mevalaridan Rabbiyga qurbon keltirdi. Va Obil ham ozining qoylarining birinchi tugilganlaridan va ularning yoglaridan keltirdi, va Xudo Obilga va uning sovgalariga nazar soldi. Qoyin va uning qurbonliklariga esa etibor bermadi, va Qoyin juda qaygurdi, va uning yuzi tushdi. Va Xudo Rabbiy Qobilga dedi: Nega juda qayguli bolding va nega yuzingni tushirding? Agar tog'ri taqdim qilsang, lekin tog'ri bolib ajratmasang, gunoh qilding? Jim bol, uning qaytishi senga boladi va sen uni boshqarasan.

Va Qoyin oz akasi Obilga dedi: Keling, tekislikka otaylik. Va shunday boldiki, ular tekislikda bolganlarida, Qoyin oz akasi

Obilga qarshi turdi va uni oldirdi. Xudo Rabbiy Qobilga dedi: Akang Hobil qayerda? U javob berdi: Bilmayman, men akamning qoriqchisiman? Va Xudoning Rabbisi dedi: Sen nima qilding? Birodaring qoni yerdan Menga faryod qilmoqda. Va endi sen yerdan lanatlangansan, u yer ogzini ochib, akangning qonini sening qolingdan qabul qildi. Qachon yerni ishlaganingda, u oz kuchini senga bermaydi, sen yer yuzida nola qiluvchi va qaltirab yuruvchi bolasan. Va Qoyin Rabbiy Xudoga dedi: Mening aybim kechirilishdan kattaroqdir. Agar sen meni bugun yer yuzidan haydasan va men sening yuzingdan yashirinaman, men yer ustida nola qiluvchi va titrovchi bolaman, va meni topgan har bir kishi meni oldiradi. Va Rabbiy Xudo unga dedi: Yoq, shunday emas, har kim Qobilni oldirsa, yetti marta qasos olinadi. Va Rabbiy Xudo Qobilga belgi qoydi, shunda uni topgan har bir kishi uni oldirmasin. Qoyin Xudoning yuzidan chiqib ketdi va Adan roparasidagi Naid yerida yashadi.

Qoyin oz xotinini bildi va u homilador bolib, Xanoxni tugdi. U shahar qurayotgan edi va shaharni og'lining nomi bilan, Xanox deb atadi. Enoxga Gaidad tugildi va Gaidad Maleleelni tugdirdi, Maleleel Metushelahni tugdirdi va Metuselah Lamexni tugdirdi.

Va Lamech oziga ikki xotin oldi, birining ismi Ada, ikkinchisining ismi Sella edi. Va Ada Jobelni tugdi, u chodirda yashaydigan chorvachilarning otasi edi. Va uning akasining ismi Jubal edi, bu psalterion va lirani ixtiro qilgan kishi edi. Zillah ham Tubalni tugdi va u bronza va temirning bolga bilan ishlovchi temirchisi edi. Tubalning singlisi esa Noema edi.

Lamech oz xotinlariga dedi: Adah va Sillah, ovozimni eshiting, Lamechning xotinlari, sozlarimga quloq soling, chunki men odamni ozimga yetkazilgan jarohat uchun oldirdim va yigitni ozimga yetkazilgan kokarish uchun oldirdim. Chunki Qoyin uchun yetti marta qasos olingan edi, Lamech uchun esa yetmish marta yetti.

Odam Momoni, yani oz xotinini bildi va u homilador bolib, og'il tugdi. U uning nomini Set qoydi va dedi: Chunki Xudo menga Qobil tomonidan oldirilgan Obil orniga boshqa nasl berdi. Va Sethga og'il tugildi, u esa uning nomini Enos qoydi. Bu kishi Rabbiy Xudoning nomini chaqirishga umid qildi.

5

Bu odamlarning nasl-nasabi kitobi, qaysi kuni Xudo Odam Atoni yaratgan, Xudoning surati boyicha uni yaratdi, U erkak va ayolni yaratdi, ularga duo qildi va ularni yaratgan kunida ularning nomini Odom qoydi. Odam ikki yuz ottiz yil yashadi va ozining shakliga va ozining tasviri boyicha farzand kordi, va uning nomini Set qoydi. Odam Shesni tugdirgandan keyin yetti yuz yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdirdi. Va Odomning yashagan barcha kunlari toqqiz yuz ottiz yil boldi va u vafot etdi. Set besh yuz ikki yil yashadi va Enosni tugdirdi. Va Set og'li Enosni tugdirganidan keyin yetti yuz yetti yil yashadi va og'illar va qizlar tugdi. Setning barcha kunlari toqqiz yuz on ikki yil boldi va u vafot etdi. Va Enos yuz toqson yil yashadi va

Kaynanni tugdi. Va Enos Qaynan tugilgandan keyin yetti yuz on besh yil yashadi va og'illar va qizlar tugdi. Va Enosning barcha kunlari besh yuz toqqiz yil boldi va u vafot etdi. Va Kaynan yetmish va yuz yil yashadi va Malalelni tugdirdi. Va Kaynan Mahalelelni tugdirganidan keyin yetti yuz qirq yil yashadi va og'illar va qizlar tugdirdi. Va Kaynonning barcha kunlari toqqiz yuz on yil boldi va u oldi.

Va Maleleel yuz oltmish besh yil yashadi va Jaredni tugdirdi. Va Maleleel u Jaredni tugdirganidan keyin yetti yuz ottiz yil yashadi va og'illar va qizlar tugdirdi. Maleleel barcha kunlari sakkiz yuz toqson besh yil boldi va u vafot etdi. Va Jared ikki yuz oltmish ikki yil yashadi va Enochni tugdirdi. Va Jared Enoxni tugdirgandan keyin sakkiz yuz yil yashadi va og'illar va qizlar tugdirdi. Jaredning barcha kunlari toqqiz yuz oltmish ikki yil boldi va u oldi. Va Enoch yuz oltmish besh yil yashadi va Metushelahni tugdi. Enoch Metushelahni tugdirganidan keyin ikki yuz yil Xudoni mamnun qildi va og'illar va qizlar tugdi. Enoxning barcha kunlari besh yuz oltmish besh yil boldi. Va Enoch Xudoni mamnun qildi va u topilmadi, chunki Xudo uni kochirdi. Va Matuselah yuz oltmish yetti yil yashadi va Lamechni tugdi. Va Matusolah Lomechni tugdirganidan keyin sakkiz yuz ikki yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdirdi. Va Matusolaning yashagan barcha kunlari toqqiz yuz oltmish toqqiz yil boldi va u oldi. Va Lamech yuz sakson sakkiz yil yashadi va og'il tugdi. Va u uning nomini Nuh deb atadi va dedi: Bu bola bizni ishlarimizdan, qollarimizning dardlaridan va Xudo Rabbiy lanatlagan yerdan dam oldiradi. Va Lamech Nuhni

tugdirganidan keyin besh yuz oltmish besh yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdi. Va Lamexning barcha kunlari yetti yuz ellik uch yil boldi va u vafot etdi. Va Nuh besh yuz yoshda edi va uch og'il tugdi: Samni, Xomni, Yofasni.

6

Va shunday boldiki, odamlar yer yuzida kopayib ketganlarida, ularga qizlar tugildi. Xudoning og'illari odamlarning qizlarini korib, ular chiroyli ekanini bilishdi va ozlari uchun tanlagan barcha qizlardan xotinlar oldilar. Va Xudo Rabbiy dedi: Mening ruhim bu odamlarda abadiy qolmaydi, chunki ular go'sht, lekin ularning kunlari yuz yigirma yil boladi. O'sha kunlarda va undan keyin ham yer yuzida devlar bor edi, chunki Xudoning og'illari odamlarning qizlari oldiga kirib borayotgan edilar va ular ularga farzandlar tugdilar – o'shalar qadimdan beri mashhur bolgan devlar edi.

Xojayin Xudo kordiki, yer yuzida odamlarning yomonliklari kopaydi va har kimsa oz yuragida barcha kunlar ehtiyotkorlik bilan yomonlik haqida oylaydi, Va Xudo oyladi-okindi, chunki U odamni yer yuzida yaratgan edi, va qaygurdi. Va Xudo dedi: Men yaratgan odamni yer yuzidan ochirib tashlayaman, odamdan tortib chorvagacha, sudralib yuruvchi narsalardan tortib osmon qushlarigacha, chunki men ularni yaratganimdan afsuslanaman.

Nuh esa Rabbiy Xudo oldida iltifot topdi. Bular esa Nuhning avlodlari. Nuh adolatli odam edi, oz avlodida mukammal bolib, Xudoni mamnun qildi. Nuh uch og'il tugdirdi: Som, Hom va Yofas. Yer Xudoning oldida buzildi va yer adolatsizlik bilan toldi. Va Xudo Rabbiy yerni kordi va u buzilgan edi, chunki barcha go'sht yer yuzida oz yolini buzgan edi. Va Xudo Rabbiy Nuhga dedi: Barcha odamlarning vaqti mening oldimga keldi, chunki yer ularning adolatsizligi bilan toldirildi, va mana, men ularni va yerni yoq qilaman.

Demak, ozing uchun tortburchak yogochlardan kema yasagin, kemada uyalar yasagin va uni ichidan ham, tashqaridan ham asfalt bilan qoplagin. Va sen kemani shunday qilasan: kemaning uzunligi uch yuz tirsak, kengligi ellik tirsak va balandligi ottiz tirsak bolsin. Sen kemani yigib qilasan va uni yuqoridan bir tirsak boyicha tugatasan, kemaning eshigini esa yondan qilasan, uni pastki qavat, ikkinchi qavat va uchinchi qavat qilib qilasan. Men esa mana, yerga toshqin – suv keltiraman, osmon ostida hayot ruhi bor barcha go'shtni yoq qilish uchun, va yer yuzida nima bolsa ham, oladi.

Va men sening bilan ahdimni ornataman, sen esa kemaga kirasan, sen va og'illaring va xotining va og'illaringning xotinlari sening bilan. Va barcha chorva mollaridan, barcha sudralib yuruvchi narsalardan, barcha yovvoyi hayvonlardan va barcha tanadan ikkitadan sen kemaga kiritasan, ularni ozing bilan birga saqlab qolish uchun - erkak va urgochi boladilar. Barcha uchuvchi qushlardan nasllariga kora, barcha chorva mollardan

nasllariga kora va yer ustida sudralib yuruvchi barcha narsalardan ularning nasllariga kora, ikkitadan barcha narsalardan sening oldingga kirib keladi, sen bilan birga oziqlantirilish uchun — erkak va urgochi. Sen esa ozing uchun barcha ovqatlardan, qaysilarni yeysizlar, olasan va ozingga yigasan, va u senga ham, o'shanlarga ham yemoq uchun boladi. Va Nuh Rabbiy Xudo unga buyurgan hamma narsani shunday qildi.

7

Va Rabbiy Xudo Nuhga dedi: Sen va butun oilang kemaga kiring, chunki men seni bu avlodda ozim oldida adolatli deb kordim. Pokiza hayvonlardan esa ozingga yetti-yettitadan erkak va urgochisini keltir, pokiza bolmagan hayvonlardan esa ikki-ikkitadan erkak va urgochisini. Va osmonning pokiza qushlaridan yettitadan erkak va urgochi, barcha pokiza bolmagan qushlardan ikkitadan erkak va urgochi oling, naslni butun yer yuzida saqlab qolish uchun. Hali yetti kun qoldi, men yer yuziga qirq kun va qirq kecha yomgir yogdiraman va men yaratgan barcha tirik mavjudotlarni butun yer yuzidan yoq qilaman. Va Nuh Rabbiy Xudo unga buyurgan hamma narsani qildi. Nuh olti yuz yoshda edi va suv toshqini yer yuzida boldi. Nuh va uning og'illari, va uning xotini, va uning og'illarining xotinlari u bilan birga kemaga kirdilar, toshqin suvi sababli. Va pok qushlardan, va nopok qushlardan, va pok chorvalardan, va nopok chorvalardan, va yer yuzida sudralib yuradigan barcha

jonivorlardan, Ikkitadan-ikkitadan erkak va urgochi Nuhning oldiga sandiqqa kirdilar, xuddi Xudo Nuhga buyurganidek. Va yetti kundan keyin tofon suvi yer yuzasiga keldi. Nuhning hayotining olti yuzinchi yilida, ikkinchi oyning yigirma yettinchi kunida, tubsizlikning barcha buloqlari yorilib ketdi va osmonning sharsharalari ochildi. Va yer ustida qirq kun va qirq kecha yomgir yogdi. Shu kunda Nuh, Sem, Xom, Yofas - Nuhning og'illari, va Nuhning xotini, va uning og'illarining uch xotini u bilan birga kemaga kirdilar. Va barcha yovvoyi hayvonlar oz turiga kora, va barcha chorva oz turiga kora, va yer ustida harakatlanadigan har bir sudralib yuradigan jonzot oz turiga kora, va har bir uchuvchi qush oz turiga kora. Ular Nuhning oldiga kemaga kirdilar, ikki-ikkitadan, erkak va urgochi, barcha jonzotlardan, ularda hayot ruhi bor edi. Va kiruvchilar, barcha tanadan erkak va urgochi, Xudo Nuhga buyurganidek kirdi va Rabbiy Xudo kemani tashqaridan yopdi.

Va tufon qirq kun va qirq kecha yer ustida boldi, va suv kopaydi, va kemani kotardi, va u yerdan kotarildi. Va suv hukmronlik qildi va yer ustida juda kopaydi, va kema suv ustida suzib yurdi. Suv esa yer ustida juda-juda kuchli hukmronlik qildi va osmon ostidagi barcha baland toglarni qopladi. On besh tirsak balandlikda suv kotarildi va barcha baland toglarni qopladi. Va yer yuzida harakatlanadigan barcha jonzot oldi: qushlar, chorva mollar, yovvoyi hayvonlar va yer yuzida sudralib yuradigan barcha narsalar, va barcha odamlar. Va hayot nafasiga ega bolgan barcha narsalar va quruqlikda bolgan hamma narsa oldi. Va U yer yuzida bolgan barcha tirik mavjudotlarni – odamdan

tortib chorvagacha, sudralib yuruvchi narsalar va osmon qushlarigacha – yoq qildi, ular yerdan ochirib tashlandi. Faqat Nuh va u bilan birga kemada bolganlar qoldi. Va suv yer ustida yuz ellik kun turdi.

8

Xudo Nuhni, barcha yovvoyi hayvonlarni, barcha chorva mollarni, barcha qushlarni va u bilan birga kemada bolgan barcha sudralib yuradigan narsalarni esladi. Xudo yer ustiga shamol keltirdi va suv toxtadi. Va tubsizlikning buloqlari yopildi, va osmonning shlyuzlari yopildi, va osmondan yomgir toxtatildi. Va suv yerdan ketib, kamayib bordi va suv yuz ellik kundan keyin kamaydi. Va sandiq yettinchi oyning yigirma yettinchi kunida Ararat toglari ustiga otirdi. Suv esa oninchi oygacha kamayib bordi. Va oninchi oyning birinchi kunida tog choqqilari korindi. Va qirq kundan keyin Nuh ozi yasagan kemaning derazasini ochdi. Va u qargani yubordi va u chiqib ketdi, lekin yer yuzidagi suv qurib ketguncha qaytib kelmadi. Va u kaptarni ozidan keyin yubordi, suvning yerdan kamaygan-kamayganligini korish uchun. Kabutar oyoqlari uchun dam olish topmaganidan song, uning oldiga kemaga qaytib keldi, chunki suv butun yer yuzida edi. U qolini chozib, uni oldi va oziga, kemaga kiritdi. Va yana yetti kun kutib, kaptarni kemadan yana yubordi. Va kaptar kechqurun unga qaytib keldi va uning ogzida zaytun bargi dona bor edi, va Nuh suv yerdan kamayganini bildi. Va yana yetti kun kutgandan song, u kaptarni yana

yubordi va u unga qaytib kelmadi. Va shunday boldiki, Nuhning hayotining olti yuz birinchi yilida, birinchi oyning birinchi kunida, yer yuzidagi suv qurib ketdi. Va Nuh ozi qilgan kemaning tomini ochdi va kordiki, suv yer yuzidan qurib ketgan edi. Ikkinchi oyda yer qurib qoldi, oyning yigirma yettinchi kunida.

Va Rab Xudo Nuhga dedi: Kemadan chiqib ket sen va sening ayoling, va sening og'illaring, va sening og'illarining ayollari sen bilan. Va ozing bilan birga bolgan barcha yovvoyi hayvonlarni, qushlardan tortib to chorvaga qadar barcha jonzotlarni va yer yuzida harakatlanadigan barcha sudralib yuruvchi maxluqlarni ozing bilan birga olib chiq. Va yer yuzida kopayinglar va kop bolinglar. Va Nuh chiqdi, uning xotini, uning og'illari va uning og'illarining xotinlari u bilan birga. Va barcha yovvoyi hayvonlar, barcha chorva mollari, har qanday qush va yer ustida harakatlanuvchi har qanday sudralib yuruvchi jonzot oz turlari boyicha kemadan chiqdilar.

Va Nuh Rabbga qurbongoh qurdi va barcha pokiza chorvalardan va barcha pokiza qushlardan oldi va qurbongohda yondirilgan qurbonlik sifatida keltirdi. Xudo Rabbiy xushboy hidni hidladi. Va Xudo Rabbiy oylab dedi: Men endi yerni odamlarning ishlari tufayli lanatlamayman, chunki odamning ongi yoshligidanoq yomonlikka moyil boladi. Shuning uchun men endi barcha tirik jonzotlarni qilganimdek urmayman. Yerning barcha kunlarida urug va hosil, sovuq va issiqlik, yoz va bahor, kun va tun toxtamaydi.

9

Xudo Nuhni va uning og'illarini marhamat qildi va ularga dedi: Kopayinglar va kop bolinglar, yerni toldiringlar va uning ustidan hukmronlik qilinglar. Va sizning titroqingiz va qorquvingiz barcha yer yovvoyi hayvonlari ustida, barcha osmon qushlari ustida, yer ustida harakatlanuvchi barcha narsalar ustida va barcha dengiz baliqlari ustida boladi, ularni sizga qollaringiz ostiga berdim. Va har bir tirik sudralib yuruvchi jonzot sizga ovqat boladi, xuddi ot sabzavotlarini sizga berganim kabi, hammasini sizga berdim. Faqat ichida jonning qoni bolgan go'shtni yemang. Va chunki sizning qoningizni, yani sizning ruhlaringizni barcha yirtqich hayvonlarning qolidan talab qilaman, va odamning qolidan, akaning qolidan odamning ruhini talab qilaman. Odam qonini tokadigan kishi uchun, uning qoni orniga tokiladi, chunki men odamni Xudoning suratida yaratdim. Siz esa kopayinglar, kopayinglar, yerni toldiring va unga hukmronlik qiling.

Va Xudo Nuhga va uning og'illariga, u bilan birga bolganlariga dedi: Va mana, men oz ahdimni sizlar bilan va sizlardan keyingi nasl-naslingiz bilan ornataman, Va siz bilan birga bolgan barcha tirik jonzotlar bilan: qushlardan, chorvadan va yerdagi barcha yovvoyi hayvonlardan, siz bilan birga kemadan chiqib ketganlarning barchasidan. Va men ahdimni siz bilan ornataman, va barcha go'sht toshqin suvidan yana olmaydi, va butun yerni yoq qilish uchun suv toshqini yana bolmaydi. Va

Xudo Rabbiy Nuhga dedi: Bu men ozim va sizlar ortasida, hamda sizlar bilan birga bolgan barcha tirik jonzotlar ortasida abadiy avlodlar uchun berayotgan ahd belgisidir. Kamonimni bulut ichiga qoyaman va u men bilan yer ortasidagi ahd belgisi boladi. Va shunday boladiki, men bulutlarni yer ustiga toplaganimda, yoy bulut ichida korinadi. Va men oz ahdimni eslayman, qaysi men va siz ortasida, va barcha tanada yashovchi barcha tirik jonlar ortasida bor, va suv yana toshqinga aylanmaydi, shunday qilib barcha tanani yoq qilish uchun. Mening yoyim bulutda boladi va men abadiy ahdni eslab qolish uchun koraman - men va yer ortasida, hamda yer ustidagi barcha go'shtdagi tirik jon ortasida. Va Xudo Nuhga dedi: Bu men ortamda va yer yuzidagi barcha tirik mavjudotlar ortasida tuzgan ahdning belgisidir.

Nuhning kemadan chiqib ketgan og'illari Sem, Xom va Yofat edi. Xom esa Kanonning otasi edi. Bular Nuhning uch og'li bolib, ulardan butun yer yuziga tarqaldilar. Va Nuh, yer dehqoni bolgan odam, uzumzor ekishni boshladi. Va u sharobdan ichdi va mast boldi va oz uyida yalangoch bolib qoldi. Va Xom, Kanonning otasi, oz otasining yalangochligini kordi va tashqariga chiqib, ikki akasiga xabar berdi. Shem va Japheth kiyimni olib, uni ikki yelkalariga qoyishdi va orqaga qarab yurib, otalarining yalangochligini yopdilar. Ularning yuzlari orqaga qaragan edi va otalarining yalangochligini kormadilar. Nuh sharobdan uygondi va uning kichik og'li unga nima qilganini bildi. Va u dedi: Lanatlangan Kanan xizmatkor, oz aka-ukalari uchun xizmatkor boladi. Va u dedi: Shemning Xudosi

Xudoyo muborak bolsin, va Kanon uning xizmatkori boladi. Xudo Yofatni kengaytirsin, va u Somning uylarida yashsin, va Kanon uning quli bolsin.

Nuh suv toshqinidan keyin uch yuz ellik yil yashadi. Va Nuhning barcha kunlari toqqiz yuz ellik yil boldi va u vafot etdi.

10

Bular esa Nuh og'illari Sem, Xom va Yofasning avlodlaridir, va ularga tofondan keyin og'illar tugildi.

Yafasning og'illari: Gomer, Magog, Maday, Jovan, Elisha, Tubal, Meshech va Tiras. Va Gomerning og'illari: Ashkenaz, Riphath va Togarmah. Va Jovanning og'illari: Elisha, Tarshish, Kittim va Rodanim. Bulardan xalqlarning orollari ularning yerida ajratildi, har biri til boyicha oz qabilalarida va oz xalqlarida.

Xam og'illari: Kush, Misraim, Put va Kanon. Xushning og'illari: Saba, Evilas, Sabata, Regma va Sabataka; Regmaning og'illari: Saba va Dadan. Cush Nimrodning otasi boldi, u yer yuzida birinchi bolib devga aylandi. Bu Xudoning oldida dev ovchi edi, shuning uchun ular: Xudoning oldida dev ovchi Nimrod kabi deyishadi. Va uning saltanatining boshlanishi Bobil, Orekh, Arkhad va Xalanne boldi, Senaar yerida. O yerdan Ossur chiqdi va Ninava, Rooboth shahri va Kalahni qurdi. va Dasahni Nineveh bilan Calah orasida, bu katta shahar. Va Mesraim

Ludimlarni, Naftalilarni, Enemetimlarni va Labimlarni tugdirdi. va Patrusimlarni, va Kasluhimlarni, ulardan Filistlar chiqdi, va Kaftorlarni. Kanaan esa Sidonni, uning tongich og'lini va Xettni tugdi. va Yabusiyni, va Amoriyni, va Girgoshiyni, va Hivitni, va Aroukaionni, va Asennaionni, va Aradiylikni, va Samariylikni, va Amatiylikni. Va shundan keyin Kanoniylarning qabilalari tarqalib ketdilar. Va Kanoniylarning chegaralari Sidondan Gerar va Gazogacha, Sodom va Gomorra, Adma va Sevoim orqali Lashagacha boldi. Bular Xomning og'illari, ozlarining qabilalarida, ozlarining tillariga kora, ozlarining hududlarida va ozlarining millatlarida.

Va Shemga ham tugildi, u barcha Eber og'illarining otasi edi, katta akasi Yafetning. Shemning og'illari: Elam, Assuriya, Arfaksad, Lud, Aram va Kaynan. Va Aramning og'illari: Uz, Ul, Gater va Meshech. Va Arfaksad Kaynanni tugdirdi, va Kaynan Salani tugdirdi, Sala esa Eberni tugdirdi. Eberga ikki og'il tugildi, birining ismi Phaleg edi, chunki uning kunlarida yer bolindi, ikkinchisining ismi esa Joktan edi. Joktan esa Elmodad, Saleth, Sarmoth va Jerachni tugdirdi. va Hadoram, va Abimael, va Diklah, va Obal, va Abimael va Saba, va Ofir, va Evilah, va Yobab — bularning hammasi Yoktanning og'illari edi. Va ularning yashash joyi Massadan to Saphera togigacha, sharq tomonida boldi. Bular Semning og'illari, ularning qabilalarida, ularning tillariga kora, ularning hududlarida va ularning millatlarida. Bular Nuh og'illarining qabilalari, ularning avlodlari boyicha va ularning xalqlari boyicha. Bulardan tofondan keyin xalqlarning orollari yer yuzida tarqaldilar.

11

Va butun yer bir til edi va barcha uchun bir til edi. Va shunday boldiki, ular sharqdan kochib ketishganda, Shinar yerida tekislik topdilar va u yerda joylashdilar. Va odam oz qo'shnisiga dedi: Keling, gisht yasaymiz va ularni olovda pishiramiz. Ularga gisht tosh orniga, asfalt esa loy orniga xizmat qildi. Va ular dedilar: Keling, ozimizga shahar va minora quramiz, uning boshi osmongacha yetsin, va ozimizga nom qilamiz, bizni butun yer yuzi boylab tarqalishdan oldin. Va Xudo shahar va minorani korish uchun tushdi, qaysi insonlarning og'illari qurishgan edi. Va Rabbiy dedi: Mana, bir xalq va hammaning bir tili bor, va ular buni qilishni boshladilar. Endi ular qilishga urinadigan hamma narsada muvaffaqiyatsiz bolmaydilar. Keling, pastga tushib, u yerda ularning tilini chalkashtiraylik, shunda har biri qo'shnisining ovozini eshitmasin. Va Xudo ularni u yerdan butun yer yuziga tarqatdi, va ular shahar va minora qurishni toxtatdilar. Shu sababli uning nomi Chalkashlik deb atalgan, chunki u yerda Xudo butun yerning tillarini chalkashtirib yuborgan va u yerdan Xudo ularni butun yer yuzi boylab tarqatib yuborgan.

Va bular Shemning avlodlari, va Shem yuz yoshda edi, qachonki u Arfaksadni tugdirdi, tufondan keyin ikkinchi yilda. Va Sem Arfaksadni tugdirganidan keyin besh yuz yil yashadi va og'illar va qizlar tugdirdi va oldi. Va Arfaksad yuz ottiz besh yil yashadi va Kaynanni tugdi. Arfaksad Qaynan tugilgandan keyin tort yuz

yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdirdi, songra oldi. Qaynan yuz ottiz yil yashadi va Salani tugdirdi, va Qaynan Sala tugilgandan keyin uch yuz ottiz yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdirdi, songra oldi. Va Sala yuz ottiz yil yashadi va Eberni tugdi. Va Sala Eberni tugdirganidan keyin uch yuz ottiz yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdirdi va oldi. Va Eber yuz ottiz tort yil yashadi va Falegni tugdi. Va Eber Pelegni tugdirganidan keyin ikki yuz yetmish yil yashadi va og'illar va qizlar tugdirdi, va oldi. Va Faleg yuz ottiz yil yashadi va Ragauni tugdi. Va Faleg Ragauni tugdirgandan keyin toqqiz yuz ikki yil yashadi va og'il-qizlar tugdirdi va oldi. Va Ragau yuz ottiz ikki yil yashadi va Seruxni tugdirdi. Va Ragau og'li Seruxni tugdirganidan keyin ikki yuz yetti yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdirdi va oldi. Va Seruch yuz ottiz yil yashadi va Naxorni tugdi. Va Serux Naxorni tugdirganidan keyin ikki yuz yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdirdi va oldi. Va Naxor yuz yetmish toqqiz yil yashadi va Terani tugdi. Va Naxor og'li Teraxni tugdirganidan keyin yuz yigirma besh yil yashadi va og'illar hamda qizlar tugdi va vafot etdi. Va Tarra yetmish yil yashadi va Abramni, Naxorni va Arranni tugdi.

Bular Tarahning avlodlari: Tarah Abramni, Nahorni va Haranni tugdirdi, va Haran Lotni tugdirdi. Haran oz otasi Terah oldida vafot etdi, ozi tugilgan yurtida, Xaldeylar mamlakatida. Abram va Naxor ozlari uchun xotinlar oldilar: Abramning xotinining ismi Sara, Naxorning xotinining ismi Melxa edi, u Haranning qizi edi, Melxaning otasi va Isxaning otasi. Va Saroy bepusht edi va u bola tugmadi. Terah og'li Abramni, nabirasi Lot Haranning

og'lini va kelini Sarani, yani og'li Abramning xotinini olib, ularni Xaldiylar yurtidan Kanon yurtiga borish uchun olib chiqdi. Ular Harangacha yetib kelishdi va u yerda joylashib qolishdi. Tarahning Haran yerida otgan barcha kunlari ikki yuz besh yil boldi va Tarah Haranda vafot etdi.

12

Va Rabbiy Abramga dedi: Oz yeringdan, qarindoshlaringdan va otangning uyidan chiq va Men senga korsatadigan yerga kel. Va men seni katta millatga aylantiraman, va senga baraka beraman, va senin nomingni uluglayman, va sen baraka topgan bolasan. Va men senga baraka berayotganlarga baraka beraman, va seni lanat qilayotganlarga lanat qilaman, va senda yerning barcha qabilalari baraka topadi. Va Abram ketdi, xuddi Rabbiy unga aytganidek, va Lut u bilan birga ketdi. Abram Xarranidan chiqqanda yetmish besh yoshda edi. Va Abram ozining xotini Sarani, akasining og'li Lotni, ular egallab olgan barcha mulklarini va Harandan ular egallab olgan barcha jonlarni oldi va ular Kanon yeriga borish uchun chiqdilar. Va Abram o'sha yerni uning uzunligi boylab Shechem joyigacha, baland eman daraxtiga qadar sayohat qildi, Kanonliklar esa o'sha paytda o'sha yerni maskan qilgan edilar. Va Xudo Abramga korindi va unga dedi: Senga urugingga shu yerni beraman, va Abram u yerda unga koringan Xudoga qurbongoh qurdi. U yerdan Baytelning sharqidagi togga kochib otdi va oz chodirini ornatdi, Baytel garbda, Angay sharqda joylashgan edi. U yerda

Rabbiga qurbongoh qurdi va Rabbning nomini chaqirdi. Va Abram ketdi va borib cholda lager qurdi.

Yerda ocharchilik boldi va Abram u yerda vaqtincha yashash uchun Misrga tushdi, chunki ocharchilik yerda kuchaygan edi. Abram Misrga kirishga yaqinlashganida shunday boldiki, Abram xotini Sarayga dedi: Men bilaman, sen chiroyli ayolsan. Shunday boladiki, Misrliklar seni korganda, Bu uning xotini, deyishadi va meni oldirishadi, lekin seni saqlab qolishadi. Men shunday dedim, chunki men uning singlisiman, shunda sen tufayli menga yaxshilik boladi va jonim sen tufayli saqlanadi. Va shunday boldiki, Abram Misrga kirganida, Misrliklar uning xotinini korib, u juda chiroyli ekanligini payqashdi. Va Firavnning hukmdorlari uni kordilar va uni Firavnga maqtadilar va uni Firavnning uyiga olib kirdilar. Va Abramga u orqali yaxshi muomala qilishdi va unga qoylar, buzoqlar, eshaklar, xizmatkorlar, chorilar, xachirlar va tuyalar boldi. Va Xudo Firavnni katta va dahshatli azoblar bilan azobladi, shuningdek uning uyini ham, Ibrohimning xotini Saro tufayli. Firavn Abramni chaqirib dedi: Bu nima qilding menga? Nega menga xabar bermading ki, u sening xotining? Nega sen u mening singlim deb aytding? Men uni ozimga xotin qilib oldim. Endi mana, xotining oldingda turibdi. Uni olib, ket. Va Firavn odamlarga Abram haqida buyruq berdi: uni, uning xotinini va unga tegishli bolgan hamma narsani jonatib yuborishni.

13

Abram ozi, uning xotini, uning barcha mol-mulki va Lot u bilan birga Misrdan cholga kotarildi. Abram mollar, kumush va oltindan juda boy edi. Va u qaytib bordi qayerdan kelgan edi, cholga tomon Baytalga qadar, o'sha joyga qadar, qayerda uning chodiri ilgari bolgan edi, Baytal va Angay orasida. Qurbongoh joyiga, u yerda avval qurgan edi, va Abram o'sha yerda Rabbiyning nomini chaqirdi. Va Abram bilan birga sayohat qilayotgan Lotning qoylari, hokizlari va chodirlari bor edi. Va yer ularni birga yashashga sigdira olmadi, chunki ularning mulklari kop edi, va yer ularni birga yashashga sigdira olmadi. Abramning mollari chorvadorlari bilan Lotning mollari chorvadorlari orasida jang boldi, Kanoniylar va Perizziylar esa o'sha paytda o'sha yurtda yashayotgan edilar. Abram Lotga dedi: Mening va sening oramda, mening choponlarim va sening choponlaring orasida jang bolmasin, chunki biz birodarmiz. Mana, butun yer oldingda turibdi-ku? Mendan ajral: agar sen chapga borsang, men ongga boraman; agar sen ongga borsang, men chapga boraman. Va Lut kozlarini kotarib, Iordanning butun atrofidagi mintaqasini kordi, chunki Xudo Sodom va Gomorroni vayron qilishidan oldin u butunlay sugoriladigan edi, xuddi Xudoning jannati kabi va Misr yeri kabi, Zogorgacha. Va Lut ozi uchun Iordanning barcha atrofidagi hududini tanladi va Lut sharqdan ketdi va ular har biri oz akasidan ajraldilar. Abram Kanaan yerida yashadi, Lot esa atrofdagi mintaqaning shahrida yashadi va Sodomda chodir tikdi. Sodomda yashovchi odamlar esa Xudoning oldida juda yovuz va gunohkor edi. Xudo Lot undan ajralgandan keyin Abramga dedi: Kozlaringni kotar va hozir turgan joyingdan shimolga, janubga, sharqqa va

dengizga qarab kor. Chunki sen korayotgan barcha yerni senga va sening naslinga abadgacha beraman. Va men sening naslингni yerning qumi kabi qilaman, agar kimdir yerning qumini sanashga qodir bolsa, sening nasling ham sanaladi. Tur va bu yerni uzunligi va kengligi boyicha kesib ot, chunki men uni senga va avlodlaringga abadiy beraman. Va Abram chodirini kochirib, kelib Mamre emani yonida joylashdi, u Xebronda edi, va u yerda Rabbiga qurbongoh qurdi.

14

Amarphal Sennaor podshohining, Ariokh Ellasar podshohining, Khodollogomor Elam podshohining va Thargal millatlar podshohining saltanati davrida shunday boldi, Ular Sodom podshosi Balla, Gomorra podshosi Barsa, Adama podshosi Sennaar, Zeboiim podshosi Symobor va Balak podshosi bilan urush qildilar; bu Zoar edi. Bularning barchasi shor jilgada kelishib oldilar – bu tuz dengizi. On ikki yil ular Xodollogomorga xizmat qildilar, lekin on uchinchi yili qozgolon kotardilar. On tortinchi yilda Xodollogomor va u bilan birga shohlar keldi va ular Ashtarot va Karnaimdagi devlarni, ular bilan birga kuchli xalqlarni va Saue shahrida yashovchi Ommoyliklarni kesib tashladilar. Va Seir toglaridagi Xorriylarni cholda joylashgan Paran terebint daraxtiga qadar. Va ular qaytib kelganlaridan song hukm bulogiga keldilar, bu Kadesh hisoblanadi, va Amalekning barcha rahbarlarini kesib tashladilar, shuningdek Xazazon-tamarda yashovchi Amoriylarni ham. Sodom shohi,

Gomorra shohi, Adama shohi, Seboim shohi va Balak shohi (bu Zoar) chiqdilar va ular shor vodiyda jang qilish uchun saf tortdilar. Chedorlaomer Elam podshohi, Tidal millatlar podshohi, Amraphel Shinar podshohi va Arioch Ellasar podshohiga qarshi - tort podshoh besh podshohga qarshi. Shor vodiyda asfalt quduqlari bor edi, Sodom shohi va Gomorra shohi qochishdi va u yerga tushib ketishdi, qolganlar esa togli hududga qochib ketishdi. Ular Sodom va Gomorraning barcha otlarini va ularning barcha oziq-ovqatlarini olib ketdilar. Ular Lotni, Abramning akasining og'lini va uning yuklarini oldilar va ketdilar, chunki u Sodomda yashayotgan edi.

Qutqarilganlardan biri kelib, ibroniy Abramga xabar berdi. Ozi esa amoriy Mambrening emani yonida yashardi, u Eshkol va Onanning ukasi edi, ular Abramning ittifoqchilari edilar. Abram ozining ukasi Lot asirga olinganini eshitib, ozining uy azolaridan uch yuz on sakkiz kishini sanadi va ularning orqasidan Dan shahrigacha quvib bordi. Va u ozi va uning xizmatkorlari bilan kechasi ularga hujum qildi va ularni urdi va ularni Damashqning chap tomonida joylashgan Xobagacha quvdi. Va u Sodomning barcha otlarini qaytarib oldi, va uning jiyani Lotni qaytarib oldi, va uning barcha mol-mulkini, va ayollarni, va xalqni. Sodom shohi u Xodollogomor va uning bilan birga bolgan shohlarni tor-mor qilganidan qaytib kelganidan keyin, uni kutib olish uchun Saveh vodiysiga chiqdi, bu shohlar tekisligi edi.

Va Melxisedek, Salem podshohi, non va sharob olib chiqdi, u esa

Oliy Xudoning ruhoniyi edi. Va u Abramni muborak qildi va dedi: Muborak bolsin Abram eng oliy Xudoning huzurida, kim osmon va yerni yaratdi. Va muborak bolsin eng Oliy Xudo, kim senning dushmanlaringni senga qol ostida topshirdi, va Abrom unga hamma narsadan ondan bir qismini berdi. Sodom shohi Abramga dedi: Odamlarni menga ber, otlarni esa ozing uchun ol. Abram Sodom podshosiga dedi: Men qolimni eng oliy Xudo Xojayinga kotaraman, u osmon va yerni yaratgan, Agar ipdan to sandal bogichigacha senikining hammasidan olsam, shunda sen men Abramni boyitdim deb aytmaysan. Bundan tashqari, yosh yigitlar yegan narsalaridan va men bilan birga borgan erkaklar Esxol, Aunan, Mamrening ulushidan, bular ulush olishadi.

15

Bu sozlardan keyin Rabbning sozi Abramga korinishda boldi va dedi: Qorqma Abram, men sening qalqoningman, sening mukofoting juda katta boladi. Abram aytdi: Egam Xojayin, menga nima berasan? Men farzandsiz ketaman, mening uy xalqimning og'li Masek, bu Damashqlik Eliezer. Va Abram dedi: Chunki menga nasl bermadiing, uyimda tugilgan xizmatkorim menga meros boladi. Va darhol Rabbining ovozi unga keldi va dedi: Bu kishi senga meros bolmaydi, lekin sendan chiqadigan kishi senga meros boladi. U uni tashqariga olib chiqdi va unga dedi: Haqiqatan osmonga qarab kor va yulduzlarni sana, agar ularni sanashga qodir bolsang. Va dedi: Sening nasl-nasabing shunday boladi. Va Abram Xudoga ishondi va bu unga solihlik

sifatida hisoblanildi. Lekin U unga dedi: Men Xudoman, seni Xaldiylar mamlakatidan olib chiqqan, bu yerni senga meros qilib berish uchun. U dedi: Xojayin Rabbim, men uni meros qilib olishimni qanday bilib olaman? U unga dedi: Menga uch yoshli gunajin, uch yoshli echki, uch yoshli qochqor, toshbaqa qumri va kaptar ol. U unga bularning barchasini oldi va ularni ortadan boldi hamda ularni bir-biriga qarama-qarshi qoydi, lekin qushlarni bolmadi. Qushlar tanalar ustiga, ularning ikkiga bolingan qismlari ustiga tushdi va Abram ular yonida otirdi. Quyosh botayotganda Abramga trans holati tushdi va mana, ulkan qorongu qorquv uni qamrab oldi. Va Abramga aytildi: Bilib qoy, sening nasl-nasabing ozlarining yeri bolmagan yurtda musofir bolib yashaydi, va ular qul qilinadilar, va ularga yomonlik qilinadilar, va ular xor qilinadilar, tort yuz yil davomida. Lekin ular qaysi millatga qullik qilsalar, men o'sha millatni hukm qilaman, va shundan keyin ular bu yerga kop mol-mulk bilan chiqib ketadilar. Sen esa oz otalaringga tinchlik bilan ketib borasan, yaxshi qarilikda boqilgan holda. Tortinchi avlodda esa ular bu yerga qaytib kelishadi, chunki Amoriylarning gunohlari hali to hozirgi vaqtgacha tolmagan. Keyin quyosh gurub tomon yaqinlashganda, alanga paydo boldi va mana, tutunli tandir hamda olov mashalalari bu bolingan bolaklar orasidan otdi. O kuni Rabbiy Ibrohim bilan ahd tuzdi va dedi: Sening nasl-nasabingga bu yerni beraman, Misr daryosidan boshlab buyuk Frot daryosigacha. Keniylar, Kenizziylar va Kadmoniylarni, va Xittiylarni, va Perizziylarni va Rafaimlarni, va Amoriylar, va Kanoniylar, va Xiviylar, va Girgoshiylar, va Yabusiylar.

16

Sarai, Abramning xotini, unga farzand tugmadı, lekin uning Misrlik chorisi bor edi, uning ismi Hagar edi. Saroy Abramga dedi: Mana, Xudo meni tugmaslikka mahkum qildi. Demak, mening xizmatkorimga yaqinlash, shunda men undan farzand koraman. Abram Saroyning gapiga quloq soldi. Va Abramning xotini Saro ozining misrlik xizmatkor qizi Hojarni olib, Abram Kanaan yerida on yil yashagandan keyin, uni oz eri Abramga xotin qilib berdi. Va u Hojar oldiga kirdi va homilador boldi, va u homilador ekanini kordi, va xojayin ayol uning oldida haqoratga uchradi. Saroy Obromga dedi: Sendan men haqsizlikka uchradim. Men xizmatkor ayolimni sening quchogingga berdim, lekin u homilador ekanini korgach, uning oldida hurmatdan tushirildim. Xudo men bilan sen orasida hukm qilsin. Abram Saraga dedi: Mana, sening xizmatkor qizing sening qollaringda, unga xohlaganingdek muomala qil. Sara uni ezdi va u uning yuzidan qochib ketdi.

Rabbning farishtasi uni sahroda, Shur yolidagi buloq yonida topdi. Rabbiyning farishtasi unga dedi: Hojar, Saroyning chorisi, qayerdan kelasan va qayerga ketasan? U javob berdi: Men xojayinim Saroyning yuzidan qochib ketyapman. Rabbining farishtasi unga dedi: Xonimingning oldiga qayt va uning qollari ostida boysun. Va Rabbiyning farishtasi unga dedi: Men sening nasllaringni kopaytirib-kopaytiraman va ular kopligidan hisoblab bolmaydi. Va unga Rabbiyning farishtasi shunday dedi:

Mana, sen homilador bolgansan va og'il tugasan, va uning nomini Ismoil qoyasan, chunki Rabbiy sening xorlikingni eshitdi. Bu yovvoyi odam boladi, uning qollari hamma ustida, va hammaning qollari u ustida, va u ozining barcha akalari oldida yashaydi. Va u unga gapirgan Rabbiyning nomini chaqirdi: Sen meni korgan Xudosan, chunki u dedi: Haqiqatan, men ozimga koringan Zotni kordim. Shu sababli u quduqni Oldida korgan quduq deb atadi; mana, u Kadesh va Barad orasida joylashgan. Va Hojar Abramga og'il tugdi va Abram Hojar unga tuggan og'lining nomini Ismoil deb chaqirdi. Abram sakson olti yoshda edi, qachonki Hagar Abramga Ismoilni tugdi.

17

Abram toqson toqqiz yoshga toldi. Rabbiy Abramga korindi va unga dedi: Men seniң Xudoyingman, mening oldimda yaxshi maqbul bol va benuqson bol. Va Men ahdimni Ozim bilan sen ortangda tuzaman va seni juda kopaytiraman. Va Abram yuziga yiqildi. Va Xudo unga shunday dedi: Mana, Mening ahdim sen bilan, va sen koplab millatlarning otasi bolasan. Va sening isming endi Abram deb atalmasligi kerak, balki sening isming Ibrohim boladi, chunki Men seni kop xalqlarning otasi qilib tayinladim. Va men seni juda-juda kopaytiraman va seni millatlar qilaman, va podshohlar sendan chiqadi. Va men oz ahdimni sen bilan va sendan keyin keladigan avlodlaring bilan abadiy ahd sifatida ornataman, shunda men seniki va sendan keyingi nasllaringniki Xudosi bolaman. Va men senga va sendan

keyingi nasl-naslingga sen musofir bolib yurgan bu yerni, butun Kanon yerni abadiy egalik qilib beraman va ularning Xudosi bolaman. Va Xudo Ibrohimga dedi: Sen esa mening ahdimni saqlaysan, sen va sendan keyingi nasl-nasabing ularning avlodlarigacha. Va bu ahd edi siz saqlab turasiz men va sizlar orasida, hamda sizning urug‘ingiz orasida siz bilan birga ularning avlodlarigacha: sizlarning har bir erkagingiz sunnat qilinsin. Va siz ozingizning sunatsiz joyingizning go'shtini sunnat qilasiz va bu men bilan sizlarning orangizdagi ahdning belgisi boladi. Va sakkiz kunlik bola sizlarda xatna qilinadi, har bir erkak sizning avlodlaringizda, va uyda tugilgan hamda kumush bilan sotib olingan har qanday begona og'ildan, kim sizning urugingizdan emas. Uyingda tugilgan va kumush bilan sotib olingan sunnat qilinishi shart, va Mening ahdim tanangizda abadiy ahd bolib qoladi. Va sunnatlanmagan erkak, kim ozining burjak go'shtini sakkizinchi kunda sunnatlanmasa, o'sha jon oz irqidan yoq qilinadi, chunki u mening ahdimni buzdi. Va Xudo Ibrohimga dedi: Sening ayoling Saray, uning ismi endi Saray deb chaqirilmaydi, uning ismi Sarra boladi. Men uni baraka beraman va senga undan farzand beraman, va uni baraka beraman, va u xalqlarga aylanadi, va xalqlarning shohlari undan chiqadi. Va Ibrohim yuziga yiqildi va kuldi, va oz ongida dedi: Agar yuz yoshlikka og'il boladimi? Va agar Sarra toqson yoshda tugadimi? Ibrohim Xudoga dedi: Ismoil sening huzuringda yashasa! Xudo Ibrohimga dedi: Ha, mana, xotining Sarra senga og'il tugadi va uning nomini Ishoq qoyasan. Men u bilan oz ahdimni ornataman, abadiy ahd sifatida, unga va undan keyingi nasl-nasabiga Xudo bolish uchun. Ismoil haqida

esa, mana, seniki sozingni eshitdim va mana, uni baraka berdim va uni kopaytiraman va uni juda-juda kopaytiraman. U on ikki xalqni tugdiradi va men uni buyuk xalqqa aylantiraman. Аммо Менинг аҳдимни Исҳоқ билан тузаман, уни Сарра сенга шу вақтда, келгуси йилда туғади. U bilan gaplashishni tugatdi va Xudo Ibrohimdan yuqoriga kotarildi.

Va Ibrohim oz og'li Ismoilni, uning barcha uy azolarini, kumush bilan sotib olinganlarning barchasini va Ibrohim uyidagi barcha erkak kishilarni oldi va ularni o'sha kun vaqtida sunnat qildi, xuddi Xudo unga aytganidek. Ibrohim toqson toqqiz yoshda edi, qachonki u ozining sunnat go'shtini kesgan edi. Ishmael, uning og'li, on uch yoshda edi, qachonki u sunnat qilindi. O'sha kunning vaqtida Ibrohim va uning og'li Ismoil sunnat qilindi. Va uning uyining barcha erkaklar, va uning uyda tugilganlari, va begona millatlardan kumush bilan sotib olinganlar.

18

Xudo unga Mamre emani yonida korindi, u peshin vaqtida oz chodirining eshigi oldida otirgan edi. U kozlarini kotarib qaradi va mana, uch kishi uning oldida turgan edi. Ularni korib, chodir eshigidan ularga qarshi yugurib chiqdi va yerga sajda qildi. Va dedi: Ey Rabbim, agar men sening oldingda inoyat topgan bolsam, xizmatkoringdan otib ketma. Haqiqatan suv olinsin va ular sizning oyoqlaringizni yuvsinlar, va daraxt ostida dam oling. Va men non olaman va siz yeysiz. Va bundan keyin siz

yolingizga borasiz, siz xizmatkoringizga burilganingiz uchun. Va u dedi: Shunday qil, sen aytganingdek. Va Ibrohim chodirga Soroning oldiga shoshildi va unga dedi: Shoshil va uch olchov nozik unni qoyla, kulda pishirilgan nonlar tayyorla. Va Ibrohim hokilar tomon yugurdi va yumshoq va yaxshi buzoqni oldi va xizmatkorga berdi va uni tayyorlashga shoshildi. U yog, sut va ozi tayyorlagan buzoqchani oldi va ularning oldiga qoydi, ular yedilar. Ozi esa daraxt ostida ularning yonida turardi.

U unga dedi: Seniki xotining Sarra qayerda? U javob berib dedi: Mana, chodirda. U dedi: Qaytib kelganimda, shu vaqtda, bir yildan song, sening xotining Sarra og'il koradi. Sarra esa chodirning eshigi yonida, uning orqasida turib, buni eshitdi. Abraham va Sarah keksa odamlar bolib, kunlari ilgarilagan edi, Sarahda esa ayollik narsalar bolishi toxtagan edi. Sarra ozida kulib dedi: Hali hozirgacha menga bu bolmagan, xojayinim esa keksa. Va Rabbiy Ibrohimga dedi: Nega Soro ozida kuldi va Haqiqatan ham men tugamanmi? Men esa qarigan-ku dedi? Xudo uchun hech narsa imkonsiz emas; shu vaqtda men senga qaytaman belgilangan vaqtda, va Soroning og'li boladi. Sarra inkor qildi va dedi: Men kulmaganman, chunki u qorqqan edi. Va U unga dedi: Yoq, lekin sen kulding.

U yerdan turgan erkaklar Sodom va Gomorraning yuziga qarab qarashdi. Ibrohim esa ular bilan birga yol oldi va ularni kuzatib qoydi. Lekin Rabbiy dedi: Men oz xizmatkorim Ibrohimdan men qilayotgan ishlarni yashirmayman. Abraham esa buyuk va kop sonli millatga aylanadi, va uning orqali yer yuzidagi barcha

millatlar baraka topadi. Bildim, chunki u oz og'illariga va oz uyiga buyuradi, va ular Rabbiyning yollarini saqlab, adolat va hukmni amalga oshiradilar, shunda Rabbiy Ibrohimga aytgan barcha narsalarini uning ustiga keltiradi. Xudoyo aytdi: Sodom va Gomorraning faryodi menga kopayib bormoqda va ularning gunohlari juda katta. Men tushib koraman: menga kelayotgan ularning faryodi boyicha ular haqiqatan tugallanmoqdami yoki yoqmi, buni bilish uchun. Va erkaklar u yerdan ortga qaytib, Sodomga keldilar, Ibrohim esa hali ham Rabbining oldida turgan edi. Va Ibrohim yaqinlashib dedi: Adolatli odamni nopok odam bilan birga halok qilmaysanmi? Shunda adolatli odam ham nopok odam kabi bolib qoladi. Agar shaharda ellik nafar adolatli odam bolsa, ularni yoq qilasanmi? Agar unda ellik nafar adolatli odam bolsa, butun joyni o'sha ellik adolatli odamlar uchun saqlab qolmaysanmi? Hech qanday yol bilan sen bunday ish qilmaysan: adolatlini nopokning bilan birga oldirish, shunda adolatli nopok kabi boladi. Hech qanday yol bilan! Butun yerni hukm qiluvchi sen adolat qilmaysanmi? Xudoyo dedi: Agar Sodom shahrida ellik nafar adolatli odam bolsa, men butun shaharni va barcha joyni ular uchun saqlab qolaman. Va javob berib, Ibrohim dedi: Hozir men Xudoimga gapira boshladim, lekin men tuproq va kulman. Agar ellik adolatli odam qirq beshtagacha kamayib ketsa, besh kishi sababli butun shaharni yoq qilasanmi? Va U dedi: Yoq, agar u yerda qirq besh topaman, yoq qilmayman. Va u yana unga gapirish uchun qo'shdi va dedi: Agar u yerda qirq kishi topilsa-chi? U dedi: Qirq kishi tufayli vayron qilmayman. Va u dedi: Rabbim, agar gapiraman-chi? Agar u yerda ottiz kishi topilsa? Va U dedi: Ottiz kishi tufayli yoq

qilmayman. Va u dedi: Chunki men Xojayin bilan gaplashishim kerak, agar u yerda yigirma kishi topilsa-chi? Va U dedi: Yoq qilmayman, agar u yerda yigirma kishi topsam. Va u dedi: Rabbim, yana bir marta gapiraman-chi? Agar u yerda on kishi topilsa-chi? Va U dedi: On kishi tufayli yoq qilmayman. Xudo Ibrohim bilan gaplashishni toxtatgach ketdi va Ibrohim oz joyiga qaytib ketdi.

19

Ikki farishta kechqurun Sodomga keldi. Lot esa Sodom darvozasi yonida otirardi, Lot ularni korgach, ularga duch kelish uchun ornidan turdi va yuzini yerga qoyib tazim qildi. Va u dedi: Mana, xojayinlar, xizmatkoringizning uyiga burilib kiring va toxtang, oyoqlaringizni yuving va erta turib yolingizga ketasizlar. Va ular dedilar: Yoq, lekin biz kochada toxtaymiz. Va u ularni qattiq iltimos qildi va ular unga burildilar va uning uyiga kirdilar. U ularga ichimlik tayyorladi va xamirsiz non pishirdi, ular esa yedilar. Uxlashdan oldin shahar erkaklari, Sodomliklar uyni orab olishdi, yigitdan tortib oqsoqolgacha, butun xalq birga. Va ular Lutni chaqirib, unga dedilar: Qayerda o'sha erkaklar, tunda senga kirganlar? Ularni bizga chiqar, biz ularga yaqinlashamiz. Lut ostonaga ularning tomon chiqdi va eshikni orqasidan yopdi. U ularga dedi: Hech qanday tarzda, birodarlar, yomonlik qilmang. Menda ikkita qiz bor, ular erkakni bilmagan, men ularni sizlarga olib chiqaman va ularga xohlaganingizdek foydalaning, faqat bu erkaklarga nisbatan adolatsizlik qilmang,

chunki ular mening tomimning panohiga kirganlar. Ular unga dediler: U yerdan uzoqlash! Sen vaqtinchalik yashash uchun kelding, hukm qilish uchun emasmi? Endi shuning uchun senga o'shanlardan kora koproq yomon muomala qilamiz. Va ular Lut kishiga juda qattiq bosim otkazdilar va eshikni sindirish uchun yaqinlashdilar. Erkaklar qollarini chozib, Lotni ozlariga qarab uyga tortib oldilar va uyning eshigini yopdilar. Uyning eshigi oldida turgan odamlarni, kichigidan kattagacha, korlik bilan urdilar va ular eshikni qidirib toliqdilar. Erkaklar Lutga dedilar: Senga bu yerda kuyovlar, og'illar yoki qizlar bormi? Yoki shaharda senga tegishli boshqa kimdir bormi? Ularni shu joydan chiqarib olib ket. Chunki biz bu joyni yoq qilamiz, chunki ularning faryodi Rabbiy oldida kotarildi va Rabbiy bizni uni yoq qilish uchun yubordi. Lut tashqariga chiqdi va ozining qizlarini olgan kuyovlariga gapirdi va dedi: Turing va bu joydan chiqing, chunki Xudo shaharni yoq qiladi. Lekin bu uning kuyovlari oldida hazillashdek korindi. Qachon tong otganda, farishtalar Lutni shoshiltirib, dediki: Tur, xotining va ikki qizingni ol va chiq, shunday qilib sen ham shaharning qonunbuzarliklari bilan birga halok bolmaysan. Va ular bezovtalandilar, va farishtalar uning qolidan, xotinining qolidan va ikki qizining qollaridan tutdilar, chunki Xudo unga rahm qildi.

Va shunday boldiki, ular ularni tashqariga olib chiqqanlarida, ular dedilar: Oz ruhingni qutqarib qutqar, orqaga qarama, atrofdagi butun hududda turma, togga qoch, yoqsa halok bolasan. Lot ularga dedi: Iltimos qilaman Xojayin, chunki xizmatkoringiz oldingizda rahm-shafqat topdi va Siz menga

qilayotgan adolatingizni kattalashtirib jonimni yashash uchun, lekin men togga qutqarilishga qodir bolmayman, yomonliklar meni yetib olmasin va men olmayin. Mana, bu shahar menga qochib borib panoh topishim uchun yaqin, u kichikdir, va men u yerga qutqarilib qolaman. U kichik emas-mi? Va jonim sening tufayling omon qoladi. Va u unga dedi: Mana, men sening yuzingga hayratlandim va bu sözga kora, sen gapirgan shaharni vayron qilmayman. Shuning uchun u yerda qutqarilish uchun shoshiling, chunki men hech narsa qila olmayman, sen u yerga kelguningcha. Shu sababli u o'sha shaharning nomini Zoar deb chaqirdi. Quyosh yer ustiga chiqdi va Lot Zoarga kirdi. Va Rabbiy Sodom va Gomorra ustiga Rabbiy yonidan osmondan ilohiy olov yogdirdi. Va u bu shaharlarni vayron qildi, va butun atrofni, va shaharlarda yashovchi barcha odamlarni, va yerdan o'sgan barcha narsalarni. Va uning xotini orqasiga qaradi va tuz ustuniga aylandi. Ibrohim erta tongda Rabbining oldida turgan joyga bordi. Va u Sodom va Gomorraning yuziga qaradi, va atrofdagi mintaqaning yuziga qaradi, va kordi, va mana, yerdan alanga kotarildi, xuddi pechning bugidek. Va shunday boldiki, Xudo atrofdagi hududning barcha shaharlarini yoq qilganda, Xudo Ibrohimni esladi va Lutni halokat ortasidan olib chiqdi, Rabbiy Lut yashagan shaharlarni vayron qilganda.

Lut Zoardan togga kotarildi va ozi ikki qizi bilan birga togda otirdi, chunki u Zoarda yashashdan qorqdi, va u ozi ikki qizi bilan birga gorda yashadi. Katta singlisiga dedi: Otamiz keksa, va yer yuzida hech kim yoq, kim bizga keladi, butun yer odati boyicha. Keling va otamizga sharobni ichtiramiz, va u bilan

yotamiz, va otamizdan nasl kotaramiz. Ular o'sha kechada otalariga sharob ichishga berishdi, va katta qizi kirib, o'sha kechada otasi bilan yotdi, va u uning yotganida ham, turganida ham bilmadi. Ertasi kuni shunday boldiki, katta qiz kichik qizga dedi: Mana, men kecha otamiz bilan uxladim. Keling, bugun kechasi ham uni sharob ichirtiramiz va sen kirib u bilan uxla, shunda biz otamizdan nasl qoldiramiz. Ular o'sha kechada ham otalariga sharob ichishga berishdi, va kichigi kirib, otasi bilan yotdi, va u uning yotganini ham, turganini ham bilmadi. Va Lutning ikki qizi ularning otasidan homilador boldilar. Va katta (opadagi) qiz og'il tugdi va uning nomini Moab qoydi, shunday deb: Otamdan, bu Moabitlarning otasi bugungi kungacha. Kichikroq ham og'il tugdi va uning nomini Amman deb atadi, shunday deb: Mening irqimning og'li, bu Ammonitlarning otasi bugungi kungacha.

20

Va Ibrohim u yerdan janubga qarab yurtga kochdi va Qodesh bilan Sur ortasida yashadi va Gerarda musofir bolib turdi. Ibrohim oz xotini Soro haqida U mening singlim dedi, chunki U mening xotinim deyishdan qorqdi, shunda shahar erkaklari u tufayli uni oldirmasin deb. Geror podshohi Abimelek esa odam yuborib, Soroni olib ketdi. Va Xudo Abimelexning tushiga kecha kirdi va dedi: Mana, sen olasan sen olgan ayol tufayli, chunki u erkak bilan yashagan. Abimelech lekin unga tegmagan edi va dedi: Rabbiy, bilmaydigan va adolatli xalqni yoq qilasanmi? U

ozi menga mening opam demadimikin? Va u ham menga mening akam demadimikin? Men buni toza yurak bilan va qollarimning adolati bilan qildim. Xudo unga uyquda aytdi: Men ham bildimki, sen buni toza yurak bilan qilding va men seni menga qarshi gunoh qilishdan saqladim, shuning uchun men senga unga tegishga ruxsat bermadim. Endi esa o'sha ayolni odamga qaytarib ber, chunki u paygambar va u sen uchun ibodat qiladi, shunda sen tirik qolasan. Agar qaytarib bermasan, bil ki, sen va senikiga tegishli bolgan hamma narsa halok boladi. Va Abimelech ertalab erta turdi va uning barcha xizmatkorlarini chaqirdi va bu barcha sozlarni ularning quloqlariga gapirdi, barcha odamlar esa juda qorqishdi. Abimelek Ibrohimni chaqirdi va unga dedi: Sen bizga nima qilding? Biz senga gunoh qildikmi, chunki sen menga va mening shohligimga katta gunoh keltirding? Hech kim qilmaydigan ishni sen menga qilding. Abimelek Ibrohimga dedi: Nimani korib buni qilding? Ibrohim esa dedi: Men shunday dedim, chunki bu joyda xudoparvarlik yoq, va ular meni xotinim tufayli oldirishadi. Va haqiqatan ham, u mening singlim hisoblanadi otamdan, lekin onadan emas, va u menga xotin boldi. Xudo meni otamning uyidan olib chiqqanida, men unga shunday aytdim: Biz qayerga borsak ham, mening haqimda u mening akam deb ayt. Bu menga nisbatan qiladigan adolating bolsin. Abimelex ming ikki draxma, qoylar, buzoqlar, xizmatkorlar va chorilarni oldi va Ibrohimga berdi va unga uning xotini Sarrani qaytarib berdi. Va Avimelek Ibrohimga dedi: Mana, mening yerim oldingda, qayerda senga yoqsa, o'sha yerda yasha. Lekin Saraga shunday dedi: Mana, men sening akangga ming didrahma berdim, bu sening yuzingning hurmati

uchun boladi, va sen bilan birga bolgan barcha ayollar uchun, va hamma narsada tog'ri gapir. Ibrohim Xudoga duo qildi va Xudo Abimelekhni, uning xotinini va uning xizmatkor qizlarini shifo berdi, va ular tugdilar. Chunki Xudo Abimelekning uyidagi barcha bachadonlarni tashqaridan yopib qoygan edi, Ibrohimning xotini Sarra tufayli.

21

Xudo Saroni tashrif buyurdi, qanday aytgan bolsa, va Xudo Saroga shunday qildi, qanday gapirgan bolsa. Va homilador bolib, Ibrohimga qarilik vaqtida og'il tugdi, Rabbiy unga aytganidek. Va Ibrohim oziga tugilgan og'lining, qaysi Soro unga tuggan, ismini Ishoq deb chaqirdi. Ibrohim Ishoqni sakkizinchi kuni sunnat qildi, Xudo unga shunday buyurganidek. Va Ibrohim yuz yoshda edi, qachonki unga og'li Ishoq tugildi. Sarra dedi: Xudo menga kulgi ato etdi, chunki kim eshitsa, men bilan birga xursand boladi. Va kim Ibrohimga xabar beradi ki, Soro bola emizadi? Chunki men oz qariligimda og'il tugdim. Va bola o'sdi va emizishdan ajratildi, va Ibrohim oz og'li Ishoq emizishdan ajratilgan kuni katta ziyofat qildi. Sarra Misrlik Hagarning og'lini kordi, u Ibrohimga tugilgan edi va uning og'li Ishoq bilan oynayotgan edi. Va u Ibrohimga dedi: Bu xizmatkor ayolni va uning og'lini haydab yuborgin, chunki bu xizmatkor ayolning og'li mening og'lim Ishoq bilan meros olmaydi. Qattiq soz Ibrohimning oldida uning og'li haqida juda ogir korindi. Xudo Ibrohimga dedi: Bola va xizmatkor qiz haqida oldingda

qattiq bolmasin. Soro senga nima aytsa, uning ovozini eshit, chunki sening nasl-nasabing Ishoq orqali chaqiriladi. Va bu xizmatkor ayolning og'lini ham katta millat qilaman, chunki u sening naslинrdir. Ibrohim ertalab turdi va nonlar hamda suv terisi oldi va Hojarga berdi, va uning yelkasiga bolani qoydi va uni yubordi. U ketib, qasam quduqi yonidagi sahroda adashib yurdi. Mashkdagi suv tugab qoldi va u bolani bitta archa daraxti ostiga tashladi. Ketib, u uning roparasida uzoqdan, kamon otish masofasidek otirdi, chunki dedi: Men bolaning olimini kormayman. Va u uning roparasida otirdi, faryod qilgan bola esa yigladi. Xudo bolaning ovozini u turgan joydan eshitdi va Xudoning farishtasi Hojarni osmondan chaqirib, unga dedi: Nima boldi, Hojar? Qorqma, chunki Xudo bolaning ovozini u turgan joydan eshitdi. Tur va bolani ol, uni qoling bilan mahkam ushlab tur, chunki men uni buyuk xalq qilaman. Va Xudo uning kozlarini ochdi va u tirik suv qudugini kordi, va bordi va tulumni suv bilan toldirdi va bolani sugordi. Va Xudo bola bilan edi, u o'sdi va cholda yashadi va kamonchi boldi. Va u cholda yashadi va onasi unga Misr Paran dan xotin oldi.

O'sha vaqtda shunday boldiki, Abimelex, uning maslahatchisi Oxozat va uning qo'shinining bosh qomondoni Fixol Ibrohimga: Xudo sen bilan, sen qilgan barcha ishlaringda deb aytdilar. Endi shuning uchun menga Xudo nomida qasam ichki, meni haqsizlik qilmaysan, na urug‘imni, na nomimni, balki men senga qilgan adolatim bo‘yicha, sen ham menga va sen istiqomat qilgan bu yerga shunday qilasan. Va Ibrohim aytdi: Men qasam ichaman. Va Ibrohim Abimelekhni suv quduqlari haqida tanbeh qildi,

qaysilarni Abimelekhning xizmatkarlari tortib olgan edi. Va Avimelex unga dedi: Men bilmadim kim senga bu ishni qildi, na sen menga xabar berding, na men eshitdim, faqat bugun. Va Ibrohim qoylar va buzoqlarni oldi, va Abimelekkaga berdi, va ikkalasi ahd tuzdilar. Va Ibrohim yetti urgochi qozilarni alohida ornatdi. Va Avimelek Ibrohimga dedi: Bu qoylardan sen alohida ajratib qoygan yetti qozi nima uchun? Va Ibrohim aytdi: Yetti urgochi qozini mendan olasan, shunda ular menga guvohlik bolsin, chunki men bu quduqni qazdim. Shu sababli u o'sha joyning nomini Qasam qudugi deb atadi, chunki u yerda ikkalasi ham qasamyod qilishgan. Va ular Qasam qudugida ahd tuzdilar, keyin Abimelek, uning maslahatchisi Oxozat va uning qo'shinining bosh qomondoni Fixol ornidan turdilar va Filistimliklar yeriga qaytib ketdilar. Va Ibrohim qasam qudugi yonida dala ekdi va u yerda Rabbning nomini chaqirdi: Abadiy Xudo. Ibrohim Filistiyaliklarning yerida kop kunlar istiqomat qildi.

22

Va shunday boldiki, bu sozlardan keyin Xudo Ibrohimni sinadi va unga dedi: Ibrohim, Ibrohim, va u dedi: Mana men. Va U dedi: Og'lingni, sevimli og'lingni, sen sevgan Ishoqni ol va baland yerga bor, va uni o'sha yerda yondirilgan qurbonlik sifatida Men senga aytadigan toglardan birida taklif qil. Ibrohim erta tongda turib, eshagini egarlatdi va ozi bilan ikki xizmatkorni hamda og'li Ishoqni oldi, yondirilgan qurbonlik uchun otinlarni yordi,

songra turib yolga chiqdi va uchinchi kuni Xudo unga aytgan joyga keldi. Va Ibrohim kozlarini kotarib, o'sha joyni uzoqdan kordi. Va Ibrohim oz xizmatkorlariga dedi: Eshak bilan shu yerda otirib turing, men va bola shu yerga boramiz, sajda qilib, sizlarga qaytamiz. Ibrohim butun yondirilgan qurbonlik uchun otinlarni oldi va og'li Ishoqning ustiga qoydi, ozi esa qollariga olov va qilichni oldi, va ikkalasi birga ketdilar. Ishoq otasi Ibrohimga dedi: Ota. U esa dedi: Nima bola? U dedi: Mana olov va yogochlar bor, lekin kuydirma qurbonlik uchun qoy qayerda? Ibrohim dedi: Xudo ozi uchun yondirib qurbon qilish uchun qoyni koradi, bolam. Ikkalasi birga ketishdi, Ular Xudo unga aytgan joyga keldilar va Ibrohim u yerda qurbongoh qurdi va yogochlarni joylashtirdi va og'li Ishoqni boglab, uni qurbongohga yogochlar ustiga qoydi. Va Ibrohim og'lini soyish uchun qilichni olmoq uchun qolini chozdi. Va Xojaning Farishtasi uni osmondan chaqirdi va dedi: Ibrohim, Ibrohim! U esa dedi: Mana men. Va u dedi: Qolingni bolaga qoyma va unga hech narsa qilma, chunki hozir bildimki, sen Xudodan qorqasan va sevimli og'lingni men uchun ayamading. Va Ibrohim kozlarini kotarib qaradi va mana, bir qochqor butazorning shoxlariga ilinib turgan edi. Ibrohim borib qochqorni oldi va uni og'li Ishoq orniga kuydirma qurbonlik qildi.

Va Ibrohim o'sha joyning nomini Xudojo kordi deb atadi, shunday qilib bugun ular Togda Xudojo korindi deb aytadilar. Va Rabbning Farishtasi Ibrohimni osmondan ikkinchi marta chaqirdi. Aytib: Ozim-ozim bilan qasamyod qildim, deydi Xojayin, sen bu ishni qilganing uchun va og'lingni, sevimli

og'lingni Men uchun ayamaganing uchun, Haqiqatan, albatta senga baraka berib, baraka beraman va naslингni kopaytirib, kopaytiraman — osmon yulduzlaridek va dengiz qirgogidagi qumdek. Sening nasling dushmanlarning shaharlariga meros bolib ega boladi. Va sening urugingizda yer yuzidagi barcha millatlar barakatlanadilar, chunki sen mening ovozimga itoat qilding. Ibrohim oz xizmatkorlariga qaytdi, va ular kotarilib, birga qasam quduqiga ketishdi. Va Ibrohim qasam quduqida yashadi.

Bu sozlardan keyin shunday boldiki, Ibrohimga xabar berildi va aytishdi: Mana, Milka ham sening akang Noxorga og'illar tugdi. Uz tongich og'lini, uning ukasi Buzni va suriyaliklarning otasi Kamuelni va Xazadni, va Azauni, va Faldesni, va Ieldafni, va Betuelni. Bethuel esa Rebeccani tugdirdi. Sakkizta bu og'illar – ularni Melcha Ibrohimning akasi Nahorga tuggan edi. Uning to‘qali, nomi Reuma bo‘lgan, ham Tabek, Taam, Toxos va Moxani tug‘di.

23

Sarraning umri yuz yigirma yetti yil boldi. Va Sarra Arbok shahrida vafot etdi, u vodiyda joylashgan, bu Kanon yerida joylashgan Xevron. Ibrohim esa Sarra uchun motam tutish va yiglamoq uchun keldi. Va Ibrohim olikning yonidan turdi va Ibrohim Xetning og'illariga shunday dedi: Men sizlar bilan musofir va begonaман, shuning uchun menga sizlar orasida

qabr uchun joy bering va oligimni ozimdan dafn qilayin. Xetning og'illari Ibrohimga javob berib dedilar: Yoq, xojayinim. Bizning gapimizni eshit, sen bizning oramizda Xudoning podshohisan, olikingni bizning tanlangan qabrlarimizda dafn qil, chunki hech birimiz oz qabrini sendan to'sib qoymaydi, olikingni u yerda dafn qilishingdan. Turgan bolib, Ibrohim o'sha yerning aholisi bolgan Xet og'illariga tazim qildi. Va Ibrohim ularga gapirdi va dedi: Agar sizning joningizda bor bolsa, shunday qilib mening murdamni mening yuzimdan dafn qilmoq uchun, meni eshiting va men haqimda Zoharning og'li Efronga gapiring. Va u menga ikkilangan gorni bersin, qaysi unga tegishli, qaysi uning dalasining bir qismida joylashgan, munosib kumush evaziga menga uni bering sizlarning orangizdagina qabr egaligi uchun. Ephron esa Xet og'illari orasida otirardi, va Xettlik Ephron Ibrohimga javob berib dedi, Xet og'illari eshitayotganda, va shaharga kirayotganlarning barchasi eshitayotganda, deydi: Yonimda boling, xojayin, va meni eshiting: dalanni va undagi gorni sizga beraman, barcha fuqarolarim oldida sizga berdim, oligingizni dafn qiling. Va Ibrohim o'sha yurtning xalqi oldida sajda qildi. Va u Efronga yer xalqining oldida uning quloqlariga dedi: Agar sen menga qarshi bolsang, meni eshit, dala uchun kumushni mendan ol, va men olimganmni u yerda dafn qilaman. Efron Ibrohimga javob berib, dedi: Yoq, xojayin, men eshitganman, yer tort yuz didrahma kumushga, lekin bu men bilan sen ortasida nima bolardi? Sen esa olikingni dafn qil. Va Ibrohim Efronning gapini eshitdi va Ibrohim Efronga kumushni qaytardi, u Xet og'illarining qulogiga aytgan edi, tort yuz didrahma savdogarlarga qabul qilingan

kumush. Va Efronning dalasi turdi, u qo'sh gorda joylashgan edi, u Mamre roparasida, dala va gor, u unda edi, va har bir daraxt, u dalada edi, va hamma narsa uning chegaralarida atrofida. Ibrohimga mulk sifatida Xet og'illari oldida va shaharga kirayotgan barcha odamlar huzurida. Shundan keyin Ibrohim oz xotini Soro ni Mamre qarshisidagi ikkilangan maydondagi gorda dafn qildi, bu Kanon yerida joylashgan Xevrondir. Va dala va unda joylashgan gor Ibrohimga qabr mulki sifatida Xet og'illaridan tasdiqlandi.

24

Va Ibrohim keksa, yoshda ilgari ketgan edi va Rabbiy Ibrohimni hamma narsada baraka bergan edi.

Va Ibrohim ozining uyining katta xizmatkoriga, uning barcha mulkining boshqaruvchisiga dedi: Qolingni mening sonim ostiga qoy. Va men seni osmon Xudosi Rabbiy va yer Xudosi nomiga qasam beraman, shunday qilib og'lim Ishoq uchun Kanoniylarning qizlaridan xotin olma, ular bilan men yashayapman. Lekin sen mening tugilgan yerimga, mening qabilamga borasan va u yerdan mening og'lim Ishoq uchun xotin olasan. Xizmatkor unga dedi: Agar ayol men bilan bu yerga borishni xohlamasa, og'lingizni siz u yerdan chiqib ketgan yerga qaytarib olib boramanmi? Ibrohim unga dedi: Ozing uchun ehtiyot bol, mening og'limni u yerga qaytarma. Osmon Xudosi va yer Xudosi bolgan Xojayin, meni otamning uyidan va

men tugilgan yerdan olib chiqqan, menga gapirgan va menga qasam ichib: Men bu yerni senga va sening nasl-nasabingga beraman, degan U Oz Farishtasini sening oldingga yuboradi va sen u yerdan og'lim uchun xotin olasan. Agar ayol sen bilan bu yerga borishni xohlamasa, sen mening qasamimdan ozod bolasan, faqat og'limni u yerga qaytarma. Va xizmatkor qolini uning xojayini Ibrohimning soni ostiga qoydi, va unga shu soz haqida qasam ichdi. Va xizmatkor oz xojayinining tuyalaridan onta tuya oldi va oz xojayinining barcha yaxshi narsalaridan ozi bilan birga olib, turdi va Mesopotamiyaga, Naxor shahriga bordi. Va u tuyalarni shahar tashqarisida suv quduqi yonida yotqizdi, kechqurun, qachonki suv oladigan ayollar chiqadilar.

Va u dedi: Ey xojayinim Ibrohimning Xudosi Xojayini, bugun mening oldimda muvaffaqiyat ber va xojayinim Ibrohimga rahm-shafqat korsat. Mana, men suv bulogi yonida turibman va shaharda yashovchilarning qizlari suv tortib olish uchun chiqib kelishadi. Va shunday boladiki, qaysi qizga men Suv idishingni egil, ichay desam va u menga Ich sen, tuyalaringni ham sugoray, ular ichib bolguncha desa, shuni Sen Öz xizmatkoringiz Ishoq uchun tayyorlagansen va shu bilan men bilamanki, Sen xojayinim Ibrohim bilan rahm-shafqat qilgansen.

Va shunday boldiki, u oz ongida gapirashni tugatishidan oldin, mana, Ribka chiqib keldi - u Batuelning qizi edi, Batuel esa Noxorning xotini Milkaning og'li, Noxor esa Ibrohimning akasi edi - va u suv idishini yelkasida kotarib turardi. Qiz esa tashqi korinishida juda chiroyli edi, qiz edi, hech bir erkak uni

bilmagan edi, u buloqqa tushib, suv idishini toldirib, kotarildi. Xizmatkor esa uning oldiga yugurdi va dedi: Menga kozangdan ozgina suv ichir. U esa dedi: Iching, xojayin va shoshildi hamda suv kozasini qoliga tushirdi va uni ichirdi, u ichib bolmaguncha. Va u dedi: Tuyalaringiz uchun ham suv tortib beraman, hammalari ichib bolguncha. Va u shoshildi va suv idishni chovliga bo'shatdi, quduqqa yugurdi yana suv tortish uchun va barcha tuyalar uchun suv tortdi. Va odam uni diqqat bilan kuzatib turdi va Xudo uning yolini muvaffaqiyatli qilganmi yoki yoqligini bilish uchun jim turdi. Shunday boldiki, barcha tuyalar ichishni toxtatgach, odam bir drachma ogirlikdagi oltin sirgalarni va uning qollariga on oltin ogirlikdagi ikki bilaguzukni oldi. Va u undan soradi va dedi: Sen kimning qizisan? Menga xabar ber, otangning uyida bizga tunash uchun joy bormi? U esa unga dedi: Men Batuelning qiziman, Melkas uni Naxorga tuggan edi. Va u unga dedi: Bizda somon va em-xashak kop, shuningdek, tunash uchun joy ham bor. Va rozi bolgan odam Rabbiga sajda qildi. Va u dedi: Muborak bolsin Xojayin, xojayinim Ibrohimning Xudosi, u Ozining adolati va haqiqatini xojayinimdan ayirmadi, va Xojayin meni xojayinimning akasining uyiga muvaffaqiyat bilan yetkazdi. Va xizmatkor qiz yugurib, onasining uyiga bu sozlar haqida xabar berdi. Rebekkaning akasi bor edi, uning ismi Laban edi va Laban tashqaridagi buloq yonidagi odamning oldiga yugurdi. Va shunday boldiki, u sirgalarni va singlisining qollaridagi bilaguzuklarni korganida va singlisi Rebekkaning odam menga shunday dedi degan sozlarini eshitganida, buloq yonida tuyalar ustida turgan odamning oldiga keldi. Va u unga dedi: Bu yerga

kir, Rabbning muboragi! Nega tashqarida turibsan? Men uyni va tuyalar uchun joyni tayyorlab qoyganman. Odam uyga kirdi va tuyalarni yukdan tushirdi va tuyalarga somon va em berdi va uning oyoqlarini va u bilan birga bolgan erkaklarning oyoqlarini yuvish uchun suv berdi. Va u ularga yeyish uchun non qoydi va dedi: Men yemayman, sozlarimni gapirib bolmagunimcha. Va dedi: Gapir.

Va u dedi: Men Ibrohimning xizmatkoriman. Xudo mening xojayinimga juda kop baraka berdi va u uluglandi, va unga qoylar, buzoqlar, kumush, oltin, xizmatkorlar, chorilar, tuyalar va eshaklar berdi. Va Sarra, xojayinimning ayoli, u keksayganidan keyin xojayinimga bir og'il tugdi va unga ozida bor hamma narsasini berdi. Va mening xojayinim menga qasam berdi va dedi: Sen mening og'limga Kanoniylarning qizlaridan xotin olma, men ularning yerida musofir bolib yashayman. Lekin sen mening otamning uyiga borasan va mening qabilamga borasan, va u yerdan mening og'limga xotin olasan. Men xojayinimga aytdim: Balki ayol men bilan bormasligidan qorqaman. Va u menga dedi: Xudoy Rabbiy, Men Uning oldida yaxshi mamnun bolganman, U Oz Elchisini sen bilan birga yuboradi va yolingni muvaffaqiyatli qiladi, va sen mening og'lim uchun mening qabilamdan va otamning uyidan xotin olasan. Keyin sen mening lanatimdan aybsiz bolasan, chunki agar sen mening qabilamga kelganingda va ular senga bermasalar, sen mening qasamimdan aybsiz bolasan. Va bugun buloq yoniga kelib, aytdim: Ey xojayinim Ibrohimning Xudosi Xojayin, agar Sen hozir men borayotgan yolimni muvaffaqiyatli qilsang,

Mana, men suv bulogi ustida turibman, va shahar odamlarining qizlari suv tortib olish uchun chiqadilar, va qaysi qizga men Menga idishingdan ozgina suv ichir deb aytsam, u boladi, Va u menga: Sen ham ich, va tuyalaringga ham suv beraman desa, aynan shu ayol boladi, uni Xudo Ozining xizmatkori Ishoq uchun tayyorlagan. Shu bilan men bilamanki, sen mening xojayinim Ibrohimga rahm-shafqat korsatding. Va shunday boldiki, men ongimda gapirmoqni tugatishdan oldin, darhol Rebekka suv kozasini yelkalarida ushlab chiqdi va buloqqa tushdi va suv oldi, men esa unga aytdim: Menga ichir. Va u shoshib, suv kozasini oz qoliga tushirdi va dedi: Ich sen, va sening tuyalaringni ham sugoraman, va ular ichdilar, va u tuyalarni sugordi. Men undan soradim va dedim: Sen kimning qizisan, menga aytib ber. U esa dedi: Men Basuelmiz, Naxorning og'lining qiziman, uni unga Milka tuggan. Shunda men unga sirgalarni va bilaguzuklarni uning qollariga taqdim qildim. Va mamnun bolib, men Rabbiga sajda qildim va xojayinim Ibrohimning Rabbi Xudosiga duo qildim, u meni haqiqat yolida muvaffaqiyatli qilib, xojayinimning akasining qizini uning og'li uchun olishga yonaltirdi. Agar siz mening xojayinimga rahm-shafqat va adolat korsatsangiz, agar yoq bolsa, menga xabar bering, shunda men ongga yoki chapga qaytaman.

Laban va Bethuel javob berib aytdilar: Bu ish Xudodan chiqdi, biz senga yomon yoki yaxshi deb qarshi gapira olmaymiz. Mana, Rebekka oldingda turibdi, uni olib ketgin va u seningning xojayingingning og'liga xotin bolsin, xuddi Xudo aytganidek. Va shunday boldiki, Ibrohimning xizmatkori ularning sozlarini

eshitganida, Rabbiga yerga sajda qildi. Va xizmatkor kumush va oltin idishlar hamda kiyim olib chiqib, Rebekkaga berdi va uning akasi hamda onasiga sovgalar berdi. Va ular yedilar va ichdilar, u ozi ham va u bilan birga bolgan odamlar ham, va ular uxladilar. Ertalab turib, u dedi: Meni jonating, shunda men xojayinim tomon ketaman. Uning aka-ukalari va onasi dedilar: Qiz bizning yonimizda taxminan on kun qolsin, shundan keyin ketadi. Lekin u ularga dedi: Meni ushlab qolmang, chunki Xudo yolimni muvaffaqiyatli qildi. Meni yuboring, shunda xojayinimning oldiga qaytaman. Ular dedilar: Xizmatkorni chaqiraylik va uning ogzidan soraylik. Va ular Ribbekani chaqirdilar va unga dedilar: Sen shu odam bilan borasanmi? U esa dedi: Men boraman. Va ular ozlarining opa-singillari Ribaqoni, uning mol-mulkini, Ibrohimning xizmatkorini va u bilan birga bolganlarni jonatib yuborishdi. Va ular Ribbekani muborakladilar va unga dedilar: Sen bizning opamizsan, minglab on minglar bolib ket va sening nasling dushmanlarnning shaharlariga meros bolsin. Ornidan turgan Rebekka va uning xizmatkorlari tuyalarga mindilar va odam bilan ketdilar, va xizmatkor Rebekkani olib ketdi.

Ishoq sahroning Korish quduqi orqali sayoqat qildi va u janubga qarab turgan yerda yashadi. Va Ishoq kechqurun tomon tekislikka suhbatlashish uchun chiqdi va kozlarini kotarib, tuyalarning kelayotganini kordi. Va Rebekka kozlarini kotarib, Ishoqni kordi va tuyadan sakrab tushdi. Va u xizmatkorga dedi: Dala boylab bizga qarab kelayotgan bu odam kim? Xizmatkor javob berdi: Bu mening xojayinim. U esa romolni olib orandi. Va

xizmatkor Ishoqqa ozi qilgan barcha sozlarni aytib berdi. Ishoq onasining uyiga kirdi va Ribbekani oldi, va u uning xotini boldi, va uni sevdi, va Ishoq onasi Sora haqida taskin topdi.

25

Ibrohim esa yana xotin oldi, uning ismi Qetura edi. U unga Zombran, Iezan, Madal, Midiam, Iesbok va Soieni tugdi. Iezan Saba va Dedanni tugdirdi, Dedanning og'illari esa Assuriyim, Latusiyim va Laomim edi. Madiam og'illari Gefar, Afeir, Enox, Abeida va Eldaga edi, bularning barchasi Xetturaning og'illari edi. Ibrohim ozining barcha mol-mulkini og'li Ishoqqa berdi. Va Ibrohim ozining kanizalarining og'illariga sovgalar berdi va ularni ozi tirik vaqtida og'li Ishoqdan sharqqa, sharq yurtiga jonatib yubordi. Bular esa Ibrohimning hayot kunlarining yillari, u qancha yashagan bolsa: yuz yetmish besh yil. Va Ibrohim yaxshi qarilikda, keksa odam bolib, kunlarga tola holda zaiflab vafot etdi va oz xalqiga qo'shildi. Va uni Ishoq va Ismoil, uning og'illari, Mamre roparasida joylashgan Xettiylik Soarning og'li Efronning dalasidagi Maxpela goriga dafn qildilar. Ibrohim Xet og'illaridan sotib olgan dalani va gorni, o'sha yerda Ibrohimni va uning xotini Sarrani dafn qildilar. Ibrohim vafot etganidan keyin shunday boldiki, Xudo uning og'li Ishoqqa baraka berdi va Ishoq korish qudugi yonida yashadi. Bular Ibrohimning og'li Ismoilning avlodlari bolib, uni Soraning xizmatkor qizi, misrlik Hojar Ibrohimga tuggan edi. Va bular Ismoilning og'illari nomlari, uning avlodlari boyicha: Ismoilning

tongich farzandi Nabayot, Qedor, Nabdeel va Massam. va Masma, va Duma va Massa, va Xoddan, va Tayman, va Yetur, va Nafes va Qadmo. Bular Ismoilning og'illari va bular ularning nomlari: ularning chodirlarida va ularning qishloqlarida on ikki hukmdor, ularning qabilalariga muvofiq. Va bular Ismoilning hayot yillari: yuz ottiz yetti yil, va u zaiflanib oldi va oz qavmiga qo'shildi. U Havilahdan Shurgacha joylashdi, bu Misrning roparasida, Ossuriyaga boradigan yolda joylashgan. U ozining barcha birodarlari roparasida joylashdi.

Va bular Ibrohimning og'li Ishoqning avlodlari: Ibrohim Ishoqni tugdirdi. Ishoq qirq yoshda edi, qachon u Ribkani, Suriyalik Batuil qizini, Mesopotamiya Suriyadan, Suriyalik Lobon singlisini ozi uchun xotinlikka oldi. Ishoq oz xotini Rebekka haqida Rabbiga iltijo qildi, chunki u bepusht edi, va Xudo uning iltijosini eshitdi, va uning xotini Rebekka homilador boldi. Bolalar uning ichida sakrab ketishdi va u dedi: Agar menga shunday bolmoqchi bolsa, nega menga bu? Va u Rabbidan sorash uchun ketdi. Va Xudo unga dedi: Sening qorningda ikki millatlar bor va sening qorningdan ikki xalq ajralib chiqadi. Bir xalq ikkinchi xalqdan ustun boladi va kattasi kichikka xizmat qiladi. Va uning tugish kunlari toldirildi, va uning qornida egizaklar bor edi. Birinchi tugilgan chaqaloq qizgish rangda, butun tanasi goyo tukli teridek bolib chiqdi va uning nomini Esav deb qoyishdi. Va shundan keyin uning ukasi chiqdi, uning qoli Esavning tovonidan ushlab turgan holda, va uning nomini Yoqub deb chaqirdi. Ishoq oltmish yoshda edi, qachonki Rivqo ularni tuggan edi. Yigitlar o'sdi va Esav ovchilikni biladigan

qishloq odami edi, Yoqub esa uyda yashovchi oddiy odam edi. Ishoq Esavni yaxshi korardi, chunki uning ovlagan narsasi unga ovqat edi, Rebekka esa Yoqubni yaxshi korardi.

Yoqub shorva pishirdi va Esav daladan charchab keldi. Va Esav Yoqubga dedi: Meni shu qizil qaynatilgan ovqatdan ovqatlantir, chunki men halsizlanaman. Shu sababli uning ismi Edom deb chaqirildi. Yoqub Esavga dedi: Bugun menga tugma huquqingni sot. Va Esav aytdi: Mana, men olmoqchiman, bunday ekan menga bu tugma huquq nima kerak? Va Yoqub unga dedi: Bugun menga qasam ich, va u unga qasam ichdi. Esav esa tongichlik huquqini Yoqubga sotdi. Yoqub esa Esavga non va yasmiq qaynatmasini berdi, u yedi-ichdi, song turib ketdi va Esav tugma huquqni mensimadi.

26

Yer yuzida ocharchilik boldi, Ibrohim davrida bolgan avvalgi ocharchilikdan tashqari, va Ishoq Filistimliklarning podshosi Abimelekning oldiga Gerarga bordi. Xudoyo unga korindi va dedi: Misrga tushma, men senga aytadigan yurtda yasha. Va bu yerda musofir bolib yasha, va men sen bilan bolaman, va senga baraka beraman, chunki senga va sening naslinga bu yerni butunlay beraman, va men oz qasamimni ornataman, qaysi qasamni men sening otang Ibrohimga qasamyod qilgan edim. Va Men sening naslингni osmon yulduzlaridek kopaytiraman va sening naslingga bu butun yerni beraman, va sening naslingda

yer yuzidagi barcha xalqlar marhamat topadi. Sening otang Ibrohim mening ovozimga itoat qilgani uchun va mening buyruqlarimni, amrlarimni, farmonlarimni va qonunlarimni saqlagani uchun. Ishoq esa Gerarada yashadi. O'sha joyning erkaklar uning xotini Rebekka haqida sorashdilar va u dedi: U mening opam, chunki u mening xotinim deyishdan qorqdi, shunda o'sha joyning erkaklar Rebekka uchun uni oldirmaslikları mumkin edi, chunki u korinishda chiroyli edi. U yerda uzoq vaqt boldi va Gerar podshohi Abimelek deraza orqali egilib qarab, Ishoqning oz xotini Rivqo bilan oynayotganini kordi. Abimelek Ishoqni chaqirdi va unga dedi: Demak, u haqiqatan xotining ekan? Nega sen u singlim deb aytding? Ishoq unga javob berdi: Men shunday dedim, chunki uning tufayli olishimdan qorqdim. Abimelek unga dedi: Sen bizga nima qilding? Mening xalqimdan kimdir sening xotining bilan yotishiga oz qoldi va sen ustimizga nodonlik keltirding. Abimelek oz xalqining barchasiga buyruq berib dedi: Bu odamga yoki uning xotiniga qol tegizgan har bir kishi olimga loyiq boladi. Ishoq o'sha yerda ekdi va o'sha yili yuz marta hosil bergan arpa topdi, Xudoyo esa uni duo qildi. Va odam kotarildi va oldinga borib, tobora kattaroq bolib bordi, to nihoyat juda katta boldi. U qoy mollari, qoramol mollari va kop dehqonchilikka ega boldi. Filistiyaliklar esa unga hasad qildilar. Va Filistimliklar uning otasining davrida uning otasining xizmatkorlari tomonidan qazilgan barcha quduqlarni to'sib, ularni tuproq bilan toldirishdi. Abimelek Ishoqqa dedi: Bizdan ket, chunki sen bizdan juda kuchliroq bolib qolding. Va Ishoq u yerdan ketdi va Gerar vodiysida toxtadi va u yerda yashadi.

Va yana Ishoq suv quduqlarini qazidi, qaysilarni uning otasi Ibrohimning xizmatkarlari qazishgan edi, va Filistinlar uning otasi Ibrohim olganidan keyin ularni to'sib qoyishgan edi, va u ularga nomlar qoydi uning otasi qoygan nomlarga muvofiq. Va Ishoqning xizmatkarlari Gerar vodiysida qazdilar va u yerda tirik suv qudugini topdilar. Gerar choponlari Ishoq choponlari bilan jang qilishdi, suv ularniki ekanligini davo qilib, va ular quduqning nomini Adolatsizlik deb atashdi, chunki ular unga nohaqlik qilishdi. U yerdan ketganidan keyin boshqa quduq qazdi, lekin ular o'sha quduq haqida ham janjallashdilar va u uning nomini Adovat deb atadi. U yerdan jonab ketib, boshqa quduq qazdi, va ular uning haqida urushmadilar, va uning nomini Keng joy deb nomladi, chunki hozir Xudo bizga kenglik berdi va bizni yer yuzida kopaytirdi, deb aytdi.

U yerdan qasam quduqiga kotarildi. Va o'sha kechada unga Xudoyo korindi va dedi: Men otang Ibrohimning Xudosiman, qorqma, chunki men sen bilan birmanman va senga marhamat qilaman va senning nasllingni otang Ibrohim orqali kopaytiraman. Va u yerda qurbon qilish joyi qurdi va Rabbiyning nomini chaqirdi va u yerda oz chodirini tikdi, Ishoqning xizmatkarlari esa u yerda Gerar vodiyida quduq qazdilar. Va Abimelek Gerardan uning oldiga bordi, uning maslahatchisi Oxozat va uning qo'shinining bosh qomondoni Fixol bilan. Va Ishoq ularga dedi: Nega menga keldingiz? Siz meni yomon kordingiz va ozingizdan haydab yubordingiz. Ular esa dedilar: Biz kordikki, Xudo sen bilan edi, va biz dedik: Bizning ortamizda va sening ortangda ahd bolsin, va biz sen

bilan ahd tuzamiz. Biz bilan yomonlik qilmang, chunki biz sizga jirkanch muomala qilmadik, va biz sizga yaxshi muomala qildik, va sizni tinchlik bilan jonatdik, va endi siz Rabbining muboragisiz. Va u ularga ziyofat qildi va ular yedilar va ichdilar. Ular ertalab turib, har biri oz qo'shnisiga qasamyod qildi va Ishoq ularni yolga soldi, ular undan tinchlik bilan jonab ketishdi. Shunday boldi va o'sha kuni Ishoqning kelib yetgan xizmatkorlari unga ular qazgan quduq haqida xabar berishdi va dedilar: Biz suv topmadik. Va u uni Qasam deb atadi, shu sababli u o'sha shaharni Qasam Quduqi deb atadi, bugungi kungacha.

Esav qirq yoshda edi va u Xettiy Beorning qizi Yuditni xotin qilib oldi, shuningdek Xettiy Elonning qizi Basematni ham oldi. Va ular Ishoq va Rivqaga achchiq kuyov boldilar.

27

Ishoq qariganidan keyin shunday boldiki, uning kozlari korish uchun xira boldi va u katta og'li Esavni chaqirib, unga dedi: Og'lim, va u dedi: Mana men. Va u dedi: Mana, men qariganman va olim kunimni bilmayman. Endi shuning uchun qurol-aslahalaringni, sadoqingni va kamoningni ol va dalaga chiq va men uchun ov qil. Menga men yaxshi korganday taomlar tayyorla va menga keltir, men yeyim, shunda mening ruhim seni duo qilsin men olishimdan oldin. Rebekka esa Ishoqning og'li Esavga gapirganini eshitdi, Esav esa otasi uchun ov ovlash uchun tekislikka ketdi. Rebecca esa kichik og'li Yoqubga dedi:

Qarang, men otangning akang Esavga aytayotganini eshitdim: Menga ov keltir va menga taomlar tayyorla, shunda yeb, seni Rabbining oldida baraka beraman, olishimdan oldin. Endi shuning uchun, og'lim, mening gapimni eshit, men senga buyurganday qil. Va qoylar oldiga borib, menga u yerdan ikki yosh, yumshoq va yaxshi echkini ol, va men ularni otang uchun taomlar tayyorlayman, u yaxshi korganidek. Va sen otangga olib kirasan va u yeydi, shunda otang olishidan oldin seni duo qilsin. Yoqub onasi Ribekaga dedi: Mening akam Esav tukli odam, men esa silliq odamman. Otam meni hech qachon tutib kormasin, chunki men uning oldida mensimaydigan odam bolib qolaman va ozimga lanat keltirib olaman, baraka emas. Onasi unga dedi: Senga tushgan lanat menga tushsin, bolam, faqat mening gapimga quloq sol va borib menga olib kel. U borib oldi va onasiga keltirdi, va uning onasi taomlar tayyorladi, xuddi otasi yaxshi korganidek.

Va Ribeka ozining katta og'li Isoning yaxshi choponini, qaysi uning yonida uyda edi, olib, uni ozining kichik og'li Yoqubga kiyintirdi. Va u echkilarning terilarini uning qollariga va uning boynining yalangoch joylariga orab qoydi. Va u taomlarni va nonlarni, qaysilarni u tayyorlagan edi, og'li Yoqubning qollariga berdi. Va u otasiga olib kirdi va dedi: Ota. U esa dedi: Mana men. Sen kimsan, bolam? Va Yoqub otasiga dedi: Men Esav, sizning tongich og'lingizman. Menga aytganingizdek qildim. Turib otiring va ovimdan yeying, shunda joningiz menga duo qilsin. Ishoq og'liga dedi: Bu nima, ey farzand, bunchalik tez topdingiz? U esa dedi: Sizning Rabbiy Xudoyingiz mening oldimga

topshirdi. Ishoq Yoqubga dedi: Menga yaqinlash, bolam, men seni tutib koraman, sen mening og'lim Esavmisan yoki yoqmi? Yoqub otasi Ishoqqa yaqinlashdi va u uni ushladi, shunda dedi: Ovoz Yoqubning ovozi, lekin qollar Esavning qollari. Va u uni tanimadi, chunki uning qollari akasi Esavning qollaridek tukli edi, va u unga duo qildi. Va u dedi: Sen mening og'lim Esavmisan? U esa javob berdi: Ha, men. Va u dedi: Menga keltir va men senning ovingdan yeymen, farzandim, shunda mening ruhim senga duo qilsin. Va u unga keltirdi va u yedi, va u unga sharob keltirdi va u ichdi. Va unga Ishoq, uning otasi, aytdi: Menga yaqinlash va meni op, bolam. Va u yaqinlashib, uni opdi va uning kiyimlarining hidini hidladi, va unga duo qildi va dedi: Mana, mening og'limning hidi xuddi tola dalaning hidi kabi, qaysi dalaga Xudo duo qilgan. Va Xudo senga osmon shudringidan, yer boyligidan, kop don va sharobdan bersin. Va millatlar senga xizmat qilsinlar, va hukmdorlar senga sajda qilsinlar, va sen birodaring ustidan xojayin bol, va otangning og'illari senga sajda qilishadi. Seni lanatlaydigan lanatlangan bolsin, seni duo qiladigan esa duo qilingan bolsin.

Va shunday boldiki, Ishoq og'li Yoqubga duo berishni toxtatgandan keyin, Yoqub otasi Ishoqning huzuridan chiqib ketganida, uning akasi Esav ovdan qaytib keldi. Va u ozi ham taomlar tayyorladi va otasiga keltirdi, va otasiga dedi: Otam tursun va og'lining ovidan yesin, shunda sening joningiz menga duo qilsin. Va unga Ishoq, uning otasi, aytdi: Sen kimsan? U esa aytdi: Men sening tongich og'ling Esavman. Ishoq juda katta hayratda qoldi va dedi: Kim unda menga ov ovlab, keltirgan edi?

Men sen kelishdan oldin hammasidan yedim. Men unga duo qildim va u duo qilingan boladi. Va shunday boldiki, Esav otasi Ishoqning sozlarini eshitganida, u juda katta va achchiq ovoz bilan qichqirdi va dedi: Albatta meni ham duo qil, ota. U unga dedi: Akang hiyla bilan kelib, senning barakangni oldi. Va u dedi: Uning nomi adolatli ravishda Yoqub deb chaqirildi, chunki u meni ikkinchi marta aldadi. Mana bu ikkinchi marta, u mening tugma huquqimni oldi va hozir mening marhamatimni oldi. Va Esav otasiga dedi: Ota, menga marhamat qoldirmadingizmi? Ishoq javob berib Esavga dedi: Agar men uni senga xojayin qilgan bolsam va uning barcha birodarlarini unga xizmatkor qilgan bolsam, uni don va sharob bilan mustahkamlagan bolsam, endi senga nima qilaman, farzandim? Esav otasiga dedi: Senga faqat bitta marhamat bormi, ota? Meni ham marhamat qil, ota! Ishoq chuqur ta'sirlangach, Esav baland ovoz bilan qichqirdi va yigladi. Uning otasi Ishoq javob berib, unga dedi: Mana, yerning boyligi va yuqoridan osmon shudrigi senikidir. Va sen oz qilichingga tayanib yashaysan va oz akangga xizmat qilasan, lekin shunday vaqt keladiki, agar sen uning boyinturugini oz boyningdan buzib tashlasang va bo'shatsang.

Va Esav Yaqubga uning otasi bergan baraka haqida gazablandi, va Esav oz fikrida dedi: Otamning motam kunlari yaqinlashsin, shunda men ukam Yaqubni oldiraman. Rebekkaga uning katta og'li Esavning sozlari xabar qilindi, va u odam yuborib, uning kichik og'li Yaqubni chaqirtirdi va unga dedi: Mana, ukang Esav seni oldirish uchun tahdid qilmoqda. Endi shuning uchun, bolam, mening ovozimga quloq sol va tur-da, Mesopotamiyaga,

mening akam Labanning oldiga, Xarronga qochib ket. Va u bilan bir necha kun yashang, uning gazabi qaytguncha. Va akangning gazabi sendan ketadi va u sen unga qilgan ishingni unutadi, va men odam yuborib seni u yerdan chaqirtiraman, shunda bir kunda ikkingizdan ham farzandsiz qolmayman. Rebekka Ishoqqa dedi: Men hayotimdan Xet og'illarining qizlari tufayli charchadim. Agar Yoqub bu yerning qizlaridan xotin olsa, menga yashashning nima keragi?

28

Ishoq Yoqubni chaqirib oldi va unga duo qildi, hamda buyurib dedi: Kanoniylarning qizlaridan xotin olma. Tur va Mesopotamiyaga qoch, onangning otasi Batuil uyiga, va ozing uchun u yerdan onangning akasi Labanning qizlaridan xotin ol. Mening Xudoyim esa senga baraka bersin, seni kopaytirsin, seni kopaytirsin va sen millatlar jamoalariga aylanasan. Va U senga Ibrohim otamning barakasini bersin, senga va sendan keyingi naslinga, meros qilib olishing uchun musofirlik qilgan yeringni, uni Xudo Ibrohimga bergan edi. Va Ishoq Yoqubni yubordi va u Mesopotamiyaga, Suriyalik Betuelning og'li Labanning oldiga ketdi, Yoqub va Esavning onasi Ribkaning akasining oldiga.

Esav kordiki, Ishoq Yoqubni muborak qildi va uni Suriya Mesopotamiyasiga oziga u yerdan xotin olish uchun yubordi, uni muborak qilishda, va unga buyurdi: Kanoniylarning qizlaridan xotin olma. Va Yoqub otasi va onasining gapini

eshitdi va Suriya Mesopotamiyasiga ketdi. Esav ham kordiki, Kanon qizlari uning otasi Ishoq oldida yomon ekanlar. Esav Ismoilning oldiga bordi va Ibrohimning og'li Ismoilning qizi, Nabayotning singlisi Maeletni ozining xotinlariga qo'shib xotinlikka oldi.

Va Yoqub ant qudugidan chiqdi va Xarronga yol oldi. Va u bir joyga yetib keldi va u yerda uxladi, chunki quyosh botgan edi, va u o'sha joyning toshlaridan birini olib, boshiga qoydi va o'sha joyda uxladi. U tush kordi, va mana, yerda ornatilgan narvon bor edi, uning boshi osmonga yetib borardi, va Xudoning xabarchilari uning ustidan kotarilib va tushib turishardi. Lekin Rabbiy uning ustida turardi va dedi: Men Ibrohim, senin otangning Xudosi va Ishoqning Xudosiman. Qorqma! Sen uxlayotgan bu yerni senga va senning nasl-nasabingga beraman. Va sening uruging yerning qumidek boladi, va dengizga, Janubga, Shimolga va sharqqa kengayadi, va senda va sening urugingda yerning barcha qabilalari baraka topadi. Va mana, men sening bilan eman, seni barcha yolda himoya qilaman, qayerga borsang ham, va seni bu yerga qaytaraman, chunki seni hech qachon tashlamayman, senga aytgan barcha narsalarimni bajarmagunimcha. Va Yoqub uyqusidan uygondi va dedi: Xudoy shu joyda bor ekan, men esa bilmagan edim. Va u qorqdi va dedi: Qanday qorqinchli joy bu! Bu Xudoning uyi va osmonning darvozasidan boshqa narsa emas. Va Yoqub ertasi turdi va toshni oldi, u yerda uning boshi ostiga qoygan edi, va uni ustun qilib ornatdi va uning uchiga yog quydi. U o'sha joyning nomini Xudoning uyi deb atadi, shaharning oldingi nomi esa Luz edi. Va

Yoqub duoni qildi va dedi: Agar Xudo Rabbim men bilan bolsa va meni shu yolda, men borayotgan yolda saqlasa, va menga yeyish uchun non va kiyish uchun kiyim bersa, va agar U meni najot bilan otamning uyiga qaytarsa, Rabbiy menga Xudo boladi. Va bu tosh, qaysi men ustun qilib qoyganman, menga Xudoning uyi boladi, va barcha narsalardan, agar menga berasan, ondan birini senga ondan bir qilaman.

29

Va Yoqub oyoqlarini kotarib, sharq yurtiga, suriyalik Betuil og'li Lobonning oldiga bordi, u Yoqub va Esavning onasi Rivqoning akasi edi. U kordi-yu, mana, tekislikda quduq bor edi, u yerda esa uch poda qoy uning yonida dam olayotgan edi, chunki o'sha quduqdan podalarni sugorishardi, quduqning ogzida esa katta tosh bor edi. Va u yerda barcha podalar yigilardi, va ular toshni quduqning ogzidan dumalatib olib tashlardilar, va qoylarni sugardilar, va toshni quduqning ogziga, uning joyiga qaytarardilar. Yoqub ularga dedi: Birodarlar, sizlar qayerdansizlar? Ular dedilar: Biz Xarrondan bormiz. U ularga dedi: Naxorning og'li Labanni bilasizlarmi? Ular javob berib dedilar: Bilamiz. U ularga dedi: U sogmi? Ular javob berishdi: Sog. Mana, uning qizi Rohila qoylar bilan kelmoqda. Va Yoqub dedi: Hali kun uzoq, chorva mollarini yigish vaqti hali kelmadi. Qoylarni sugorib, keyin borib boqing. Ular esa dedilar: Yoq, qila olmaymiz, barcha choponlar yigilguncha. Keyin ular toshni quduq ogzidan dumalatib oladilar va biz qoylarni sugoramiz. U

ularga hali gapirmoqda edi, va mana, Labanning qizi Rohila otasining qoylari bilan kelmoqda edi, chunki u otasining qoylarini boqardi. Shunday boldiki, Yoqub onasining akasi Lobonning qizi Rohilni va onasining akasi Lobonning qoylarini korganida, Yoqub yaqinlashib, quduq ogzidan toshni dumalatdi va onasining akasi Lobonning qoylarini sugordi. Va Yoqub Rohilni opdi va ovozi bilan qichqirib yigladi. Va u Rohilaga xabar berdi, chunki u uning otasining akasi ekan va Ribkaning og'li ekan, va u yugurib borib otasiga shu sozlar bilan xabar berdi. Shunday boldiki, Laban oz singlisining og'li Yoqubning nomini eshitgach, uni kutib olish uchun yugurib chiqdi, uni quchoqlab opdi va uni uyiga olib kirdi, va Yoqub Labanga bu barcha sozlarni hikoya qilib berdi. Va Laban unga dedi: Sen mening suyaklarimdan va mening go'shtimdan sen, va u uning bilan bir oy boldi.

Laban Yoqubga dedi: Chunki sen mening akam bolsang, sen menga bepul xizmat qilmaysan. Menga aytgin, senning mukofoting nima? Labanning ikki qizi bor edi: kattasining ismi Leya, kichigining ismi Rohila edi. Leaning kozlari zaif edi, Rohila esa shaklga chiroyli va korinishga juda gozal edi. Yoqub esa Rohilni sevdi va dedi: Men senga yetti yil xizmat qilaman sening kichik qizing Rohil uchun. Laban unga dedi: Uni senga berganim boshqa odamga berganim dan yaxshiroq, men bilan yasha. Yoqub Rohila uchun yetti yil xizmat qildi va ular uning oldida oz kunlardek boldi, chunki u uni sevardi. Yoqub Lobonga dedi: Xotinimi menga ber, chunki kunlar toldi va men uning oldiga kiraman. Laban esa o joyning barcha erkaklarini yigdi va toy

qildi. Kechqurun boldi va u oz qizi Leani olib, Yoqubning oldiga olib kirdi va Yoqub uning oldiga kirdi. Laban oz qizi Leyaga ozining chorisi Zilfani xizmatkor sifatida berdi. Tong boldi va mana, u Leya edi. Yoqub Lobonga dedi: Bu nima qilding sen menga? Men senga Rohila uchun xizmat qilmadimmi? Nega meni aldading? Laban javob berdi: Bizning joyimizda kattaroqdan oldin kichikroqni berish odat emas. Demak, buning haftasini tugatla, va men senga buni ham beraman, sen mening yonimda yana yetti yil ishlaydigan ishning orniga. Yoqub shunday qildi va shu yetti kunni toldirdi, va Lobon unga oz qizi Rohilni xotin qilib berdi. Laban oz qizi Rahelga ozining chorisi Ballanni xizmatkor qilib berdi. Va u Rohilaning oldiga kirdi, lekin Rohilni Leadan koproq sevdi va unga yana yetti yil xizmat qildi.

Xojayin Xudo Leyaga nisbatan nafrat bolganini korib, uning bachadonini ochdi, Rohila esa bepusht edi. Va Leya homilador boldi va Yoqubga og'il tugdi, esa uning nomini Rubin qoydi va dedi: Chunki Xudo mening xorlanishimni kordi va menga og'il berdi, endi demak erim meni sevadi. U yana homilador boldi va Yoqubga ikkinchi og'il tugdi. U dedi: Xudoyo mening nafratlanishimni eshitdi va menga buni ham berdi. Va uning nomini Shimon deb chaqirdi. Va u yana homilador boldi va og'il tugdi, va dedi: Endi bu vaqtda erim menga yaqin boladi, chunki men unga uch og'il tugganman. Shu sababli u uning ismini Levi qoydi. Va u homilador bolib, yana og'il tugdi va dedi: Endi yana buning uchun men Rabbiga minnatdorchilik bildiraman. Shu sababli u uning nomini Yahudo deb atadi va tugishdan toxtadi.

30

Rohila kordi-yu, Yoqubga farzand tugmaganini, va Rohila singlisiga hasad qildi, va Yoqubga dedi: Menga farzand ber, aks holda men olaman. Gazablangan Yoqub Rohilga shunday dedi: Men Xudoning ornidamanmi, seni bachadon mevasidan mahrum etgan? Rohila Yoqubga dedi: Mana, mening xizmatkorim Balla, uning oldiga kir, u mening tizzalarimda tugadi va men ham undan farzandli bolaman. Va u ozining xizmatkor qizi Billahni unga xotin qilib berdi va Yoqub uning oldiga kirdi. Va Rohilning xizmatkori Bilhah homilador boldi va Yoqubga og'il tugdi. Rohila dedi: Xudo menga hukm qildi va mening ovozimni eshitdi va menga og'il berdi, shu sababli uning nomini Don deb chaqirdi. Rohilning xizmatkor ayoli Bilhah yana homilador boldi va Yoqubga ikkinchi og'il tugdi. Va Rohila dedi: Xudoyim mening tarafimni oldi va men opam bilan kurashib, galaba qozondim. Va u uning ismini Naftali qoydi. Leya tugishdan toxtaganini kordi va ozining choryasi Zelfanni olib, uni Yoqubga xotin qilib berdi va u uning oldiga kirdi. Va Leaning xizmatkori Zilfa homilador boldi va Yoqubga og'il tugdi. Va Leya: Omadda! dedi va u uning ismini Gad deb atadi. Va Leaning xizmatkori Zelfa yana homilador boldi va Yoqubga ikkinchi og'il tugdi. Va Leya dedi: Baxtliman, chunki ayollar meni baxtli deb atashadi va uning nomini Asher qoydi. Ruben bugdoy orimi kunlarida dalaga bordi va u yerda mandragora mevalari topib, ularni onasi Leyaga olib keldi. Rohila opa-singil Leyaga dedi: Og'lingning mandragoralaridan menga ham ber. Leya dedi:

Senga yetarli emasmi, sen mening erimni oldingsan? Mening og'limning mandrakelarini ham olasanmi? Rohila esa dedi: Unday emas, u sening og'lingning mandrakelari evaziga bu kecha sen bilan uxlasin. Yoqub kechqurun daladan qaytib kirdi va Leya unga qarshi chiqdi va dedi: Bugun sen menga kirasan, chunki men seni og'limning mandrake o'simliklari evaziga yolladim, va u o'sha kecha u bilan uxladi. Va Xudo Leaning sozini eshitdi va u homilador bolib, Yoqubga beshinchi og'ilni tugdi. Leya dedi: Xudo menga mukofotimni berdi, chunki men xizmatkorimni erimga berdim. U uning nomini Issakar deb chaqirdi, bu mukofot demakdir. Va Leya yana homilador boldi va Yoqubga oltinchi og'ilni tugdi. Va Leya dedi: Xudo menga hozirgi vaqtda yaxshi sovga berdi, endi erim meni tanlaydi, chunki men unga olti og'il tugdim. Va u uning nomini Zabulon qoydi. Va shundan keyin u qiz farzand tugdi va uning nomini Deyna deb atadi. Xudo Rohilni esladi va Xudo uni eshitdi, va uning bachadonini ochdi. Va homilador bolib, Yoqubga og'il tugdi va Rohila dedi: Xudoyim mening sharmandaliligimni olib tashladi. Va u uning ismini Yusuf deb atadi va dedi: Xudo menga yana bir og'il bersin.

Rohila Yusufni tugganida shunday boldiki, Yoqub Lobanga dedi: Meni jonatgin, oz joyimga va oz yerimga ketay. Mening xotinlarimni va bolalarimni qaytarib ber, ular uchun men senga xizmat qildim, shunda men ketay, chunki sen bilasan men senga qanday xizmat qilganimni. Laban unga dedi: Agar sening oldingda iltifot topgan bolsam, men folbinlik qilgan edim, chunki Xudo sening kelishing tufayli meni duo qilgan.

Haqingizni menga ayting, men beraman. Yoqub dedi: Sen bilasan, men senga qanday xizmat qilganimni va seningki chorva men bilan qancha bolganini. Senga tegishli bolgan narsa men kelishimdan oldin oz edi, va u koplab bolib o'sdi, va Rabbiy Xudo seni mening oyogim ustida baraka berdi, endi shuning uchun qachon men ham ozim uchun uy quraman? Va Laban unga dedi: Senga nima beray? Yoqub esa unga dedi: Agar menga bu sozni bajarib bersang, menga hech narsa bermasang ham boladi, men yana sening qoylaringni boqaman va saqlayman. Bugun barcha qoylaringni otkazib yubor va u yerdan qozilar ichidagi har bir qora rangli qoyni hamda echkilar ichidagi har bir yol-yol va dogli qoyni ajratib qoy, bu menga mukofot boladi. Va mening adolatim ertangi kunda menga javob beradi, chunki mening haqqim sendan oldin bor, echkilarda dogli va chiziqli bolmagan va qozilarda qora bolmagan har narsa menda og'irlangan hisoblanadi. Laban unga dedi: Sening sozing boyicha bolsin. Va u o'sha kunda dogli va yol-yol erkak echkilarni, barcha dogli va yol-yol urgochi echkilarni, qozilar orasidagi barcha qora ranglini va ular orasidagi barcha oqni ajratdi va og'illarining qoliga berdi. Va u uch kunlik yolni olib tashladi, ular bilan Yoqub ortasida masofa qoydi. Yoqub esa Lobanning qolgan qoylarini boqardi. Yoqub ozi uchun istiraks daraxtidan, yongoq daraxtidan va chinor daraxtidan yangi tayoqlar oldi. Yoqub ularning po'stini oq yollar bilan tozaladi va yashil qismini qirib tashlagan holda tayoqlarda oq rang paydo boldi, shunda u po'stini olgani rang-barang boldi. Va u po'stini olgan tayoqlarni suv ichirish chovlilarining yalaqlarida qoydi, shunda qoylar ichishga kelganda, tayoqlar oldida ichishga kelganlarida, qoylar

tayoqlarga qaragan holda homilador bolsinlar. Va qoylar tayoqlar oldida homilador bolishdi va qoylar sof oq, rang-barang va kulrang dogli bolalarni tugishdi. Yoqub qozilarni ajratdi va qoylar oldiga oq yolli qochqorni hamda qozilardagi barcha rang-baranglarni qoydi, va ozi uchun alohida podalar ajratdi, va ularni Lobonning qoylariga aralashtirib qoymadi. Va shunday boldiki, qoylar homilador bolayotgan vaqtda, Yoqub tayoqlarni qoylarning oldiga chuvallar ichiga qoydi, ular tayoqlarga muvofiq homilador bolishlari uchun. Qachon qoylar tug'sa, u qoymadi, va belgilanmaganlar Lobonniki boldi, ammo belgilanganlar Yoqubniki boldi. Va odam juda-juda boyib ketdi va unga kop chorva, hokizlar, xizmatkorlar, chorilar, tuyalar va eshaklar boldi.

31

Yoqub Lobanning og'illarining sozlarini eshitdi, ular shunday deyishardi: Yoqub bizning otamizning hamma narsasini oldi va bizning otamizning mulkidan bu barcha boylikni qolga kiritdi. Yoqub Lobonning yuzini kordi va mana, u unga avvalgi kunlardagidek emas edi. Xudo Yoqubga dedi: Otangning yeriga va qarindoshlaringning oldiga qayt, Men sen bilan bolaman. Yoqub odam yuborib, Leani va Rohelni podalar turgan tekislikka chaqirdi. Va u ularga dedi: Men sizning otangizning yuzini koraman, chunki u menga nisbatan kecha va undan oldingi kabi emas edi, lekin mening otamning Xudosi men bilan edi. Va siz ozingiz bilasiz, chunki men butun kuchim bilan otangizga

xizmat qildim. Sizlarning otangiz meni aldadi va on marta haqqimni ozgartirdi, lekin Xudo unga menga zarar yetkazishga yol qoymadi. Agar u shunday desa, rang-barang qoylar sening mukofoting boladi va barcha qoylar rang-barang tugiladi, agar esa u oq desa, oq qoylar sening mukofoting boladi va barcha qoylar oq tugiladi. Va Xudo otangizning barcha mollarini olib, menga berdi. Va shunday boldiki, qoylar homilador bolayotgan paytda men uyqumda kozlarim bilan kordim va mana, erkak echkilar va qochqorlar qoylar va echkilar ustiga chiqayotgan edi, ular oq, dogli va kulrang-sepkilli edi. Va menga Xudoning Farishtasi uyquda dedi: Yoqub, va men dedim: Nima? Va u dedi: Kozlaringni kotar va erkak echkilar hamda qochqorlarning qoylar va echkilar ustiga chiqayotganini kor - ular dogli, rang-barang va kulrang sepkilganlar. Men Lobon senga nima qilayotganining hammasini kordim. Men Xudo bolaman, sen u yerda Xudoning joyida korgan edingki, u yerda menga ustun moylaganingda va menga vada berganingda, endi shuning uchun tur va bu yerdan chiq, va oz tugilgan yeringga ket, va men sen bilan bolaman. Va Rohila va Leya javob berib, unga dedilar: Bizga otamizning uyida hali qandaydir ulush yoki meros qolganmi? Biz unga begonalar kabi hisoblanmaganmizmi? Chunki u bizni sotdi va bizning kumushimizni yutib yubordi. Barcha boylik va shon-sharafni, Xudo otamizdan olib olgan edi, bizga va bizning bolalarimizga tegishli boladi, hozir shuning uchun Xudo senga nima aytgan bolsa, shuni qil. Yoqub turib, oz xotinlari va bolalarini tuyalarga mindirdi, Va u ozi bilan olib ketdi barcha mol-mulkini va barcha yukini, uni Mesopotamiyada olgan edi, va barcha narsalarini

otasi Ishoqning oldiga Kanon yeriga ketish uchun. Laban oz qoylarini qirqish uchun ketdi, Rachel esa otasining butlarini og'irladi. Yoqub Suriyalik Labanga yashirdi, unga qochayotganini xabar bermaslik uchun. Va u ozi va uning barcha mol-mulki bilan qochdi, daryodan otib, Jalod togiga yol oldi. Uchinchi kuni suriyalik Labanga Yoqub qochib ketgani haqida xabar berildi. Va u oz birodarlarini ozi bilan birga olib, uning orqasidan yetti kunlik yol taqib qildi va uni Galaad togida quvib yetdi. Va Xudo tunda uyquda suriyalik Labanning oldiga keldi va unga dedi: Ozingni asra, Yoqub bilan hech qachon yomon gapirma. Laban Yaqubni qolga oldi, Yaqub esa oz chodirini togda qurdi, Laban esa oz birodarlarini Gilod togida joylashtirdi. Laban Yoqubga dedi: Sen nima qilding? Nega yashirincha qochding va meni aldading, qizlarimni qilich bilan olingan asirlar kabi olib ketding? Va agar sen menga xabar qilgan bolsang, men seni quvonch bilan, musiqachilar bilan, nogoralar bilan va lira bilan jonatgan bolardim. Va men oz bolalarim va qizlarimni opishga munosib topilmadim, hozir esa sen ahmoqona ish qilding. Va hozir mening qolim senga yomonlik qilishga kuchli, lekin senning otangning Xudosi kecha menga dedi: Ozingni asra, Yoqub bilan hech qachon yomon gapirma. Endi demak, sen ketding, chunki sen oz otangning uyiga qaytishni qattiq xohladingsan, lekin nega mening xudolarimni og'irladingsan? Yoqub Labanga javob berib aytdi: Qorqdim, chunki oyladimki, sen qizlaringni mendan olib qoyishing va barcha narsalarimni olishing mumkin. Va Yoqub dedi: Kimning yonida sen xudolaringni topsang, u bizning birodarlarimiz oldida yashamas. Yonimda seniki narsalardan

nima borligini bil va ol. Va u uning yonida hech narsani bilmadi. Yoqub esa bilmas edi, chunki uning xotini Rohila ularni og'irlagan edi. Laban Leaning uyiga kirib qidirdi va topmadi, Leaning uyidan chiqdi, Yoqubning uyini qidirdi, ikki xizmatkor ayollarning uyida ham qidirdi va topmadi, keyin Rohilaning uyiga ham kirdi. Rohila esa butlarni olib, ularni tuya egarlariga solib qoydi va ularning ustiga otirdi. Va u otasiga dedi: Yomon kormang, xojayinim, men sizning oldingizda turolmayman, chunki ayollarning odati menga kelgan. Laban butun uyni qidirdi va butlarni topmadi. Yoqub gazablandi va Laban bilan janjallashdi. Yoqub javob berib, Labanga dedi: Mening notog'ri ishim nima? Mening gunohim nima, chunki sen mening orqamdan quvlading? Va sen mening uyimdagi barcha idishlarni tinttingsan; sen oz uyingdagi barcha idishlardan nima topdingsan? Uni shu yerda oz birodarlaringning va mening birodarlarimning oldiga qoy, va ular ikkimizning oramizda hukm qilsinlar. Bu narsalar menga yigirma yil men seniki bilan edim, seniki qoylari va seniki echkilari bolasiz qilinmadi, seniki qoylarining qochqorlarini yeb qoymadim. Yirtqich hayvonlar tomonidan yirtilgan narsani senga keltirmadim, men kunduzgi og'irliklarni ham, tungi og'irliklarni ham ozimdan tolardim. Men kunduzi issiqlikdan kuyib ketardim va tunda sovuqdan, va uyqum kozlarimdan qochardi. Mana yigirma yil men sening uyingda boldim, senga ikki qizlaring uchun on tort yil xizmat qildim va sening qoylaringda olti yil ishladim, va sen mening haqqimni on marta aldading. Agar otam Ibrohimning Xudosi va Ishoqning qorquvi menga yordam bermagan bolsa, hozir sen meni bo'sh qol bilan haydab yuborgan bolarding. Mening

xorlanishimni va qollarimning mehnatini Xudo kordi va kecha seni tanbeh berdi.

Laban javob berib Yoqubga dedi: Qizlar mening qizlarim, og'illar mening og'illarim, chorva mening chorvam va sen korayotgan hamma narsa meniki. Lekin mening qizlarim yoki ular tuggan bolalari uchun bugun nima qila olaman? Endi shuning uchun keling, men va sen ortamizda ahd tuzaylik, va u men bilan sen ortamizda guvohlik bolsin. U esa unga dedi: Mana, hech kim biz bilan emas, kor, Xudo men va sen ortamizda guvohdir. Yoqub tosh olib, uni ustun qilib ornatdi. Yoqub oz birodarlariga dedi: Toshlarni toplang. Ular toshlarni toplashdilar va tepalik yasashdi, va u yerda tepalik ustida ovqatlanishdi. Lobon unga dedi: Bu tepalik bugun mening va sening oramda guvohlik beradi. Va Laban uni guvohlik tepaлigi deb chaqirdi, Yoqub esa uni guvoh tepalik deb chaqirdi. Laban Yoqubga dedi: Mana, bu tepalik va men ortamizda ornatgan bu ustun guvohlik beradi. Bu tepalik guvohlik beradi va bu ustun guvohlik beradi. Shuning uchun uning nomi Tepalik guvohlik beradi deb atalgan. Va Xudo men bilan sen ortasida korsin, deb aytgan korish shuki, biz bir-birimizdan ajralamiz. Agar sen mening qizlarimni xor qilsang, agar sen mening qizlarimga qo'shimcha xotinlar olsang, kor, hech kim biz bilan birga korayotgan emas, Xudo men va sen ortasida guvohdir. Agar men senga otmasam va sen ham menga bu tepalik va bu ustunni yomonlik niyatida kesib otmasang. Ibrohimning Xudosi va Noxorning Xudosi bizning oramizda hukm qilsin, va Yoqub oz otasi Ishoqning qorquviga qasamyod qildi. Va u togda qurbon

qildi va uning birodarlarini chaqirdi, va ular yedilar va ichdilar, va togda uxladilar.

32

Lobon ertalab turib, og'illari va qizlarini opdi va ularga duo qildi, songra Lobon ortiga qaytib, oz joyiga ketdi.

Va Yoqub oz yolidan ketdi va kozini kotarib Xudoning lager qurgan lagerini kordi, va Xudoning farishtalari unga uchrasdilar. Yoqub ularni korganida: Bu Xudoning lashkargohi, dedi va o'sha joyning nomini Maxanayim deb atadi.

Yoqub ozidan oldin akasi Esavga elchilarni Seir yeriga, Edom diyoriga yubordi. Va u ularga buyurdi va dedi: Xojayinim Esavga shunday ayting: Sizning qulingiz Yoqub shunday aytadi: Men Laban bilan musofir bolib yashab, hozirgacha qoldim. Va menga qoramollar, eshaklar, qoylar, xizmatkorlar va chorilar boldi, va men xojayinim Esavga xabar berish uchun yubordim, shunda xizmatkoring sening oldingda marhamat topadi. Xabarchilar Yoqubning oldiga qaytib kelib, shunday dedilar: Biz sizning akangiz Esavning oldiga bordik, va mana, u ozi sizni kutib olish uchun kelyapti, uning bilan birga tort yuz kishi bor. Yoqub juda qorqdi va tashvishga tushdi, shuning uchun u ozi bilan birga bolgan xalqni, hokizlarni, tuyalarni va qoylarni ikki lagerga boldi. Va Yoqub aytdi: Agar Esav bir lagerga kelib, uni ursa, ikkinchi lager qutqarilish uchun boladi. Yoqub dedi: Otam

Ibrohimning Xudosi va otam Ishoqning Xudosi, ey Rabbiy, Sen menga O'z tugilgan yeringga qayt va seni yaxshilikka erishtiram□□ deb aytgan edingsan, Menga barcha adolating va barcha haqiqatingdan yetarli bolsin, qaysilarni xizmatkoringga qilding, chunki men bu tayoqim bilan bu Iordanni otdim, hozir esa ikkita lagerga aylandim. Meni akam Esavning qolidan qutqar, chunki men undan qorqaman, u kelib meni va bolalar bilan birga onani urib ketishi mumkin. Sen esa aytding: Men seni yaxshi qilaman va naslингni dengiz qumidek qilaman, uni kopligi tufayli hisoblab bolmaydi. Va u o'sha kechani o'sha yerda uxladi, va olib kelgan sovgalarini oldi, va akasi Esavga yubordi. Ikki yuz echki, yigirma erkak echki, ikki yuz qoy, yigirma qochqor. Tuya berayotgan tuyalar va ularning bolalari ottiz ta, sigirlar qirq ta, buqalar on ta, eshaklar yigirma ta va toy choqalar on ta. Va u ularni oz xizmatkorlariga poda boyicha alohida berdi, va oz xizmatkorlariga dedi: Mening oldimda boring va poda bilan poda orasida oraliq qoying. Va u birinchiga buyruq berib dedi: Agar senga akam Esav uchraydi va sendan sorab: Sen kimning odamissan? Qayerga ketyapsan? Va bu senga oldinda ketayotganlar kimniki? desa... Sen aytasan: Sening xizmatkoring Yoqubning sovgalari mening xojayinim Esavga yuborildi, va mana ozi bizning orqamizda. Va u birinchiga, ikkinchiga, uchinchiga va bu podalar orqasidan oldinda ketayotgan barchaga buyurdi va dedi: Esav sizlarni topganida, shu sozga muvofiq unga gapiring, Va siz aytasiz: Mana, sizning xizmatkoringiz Yoqub bizning orqamizdan keladi. U dedi, chunki: Men uning yuzini uning oldidan ketayotgan sovgalar bilan tinchlantiraman, va bundan keyin men uning yuzini

koraman, chunki ehtimol u mening yuzimni qabul qiladi. Va sovgalar uning oldida ketdi, lekin u ozi o'sha kechani lagerda uxladi. O'sha kechada turdi va ikki xotinini, ikki chorisini va on bir bolasini olib, Yabboq daryosidan otdi. Va u ularni olib, sel daryosidan otdi va ozining barcha narsalarini otkazdi.

Yoqub yolgiz qoldi va u bilan bir odam tongga qadar kurashdi. U kordiki, unga qarshi qodir emas, va uning sonining kengligiga tegdi, va Yoqubning sonining kengligi u bilan kurashayotganida uyushib qoldi. Va u unga dedi: Meni yuborgin, chunki tong otdi. U esa dedi: Yoq, seni yubormayaman, agar meni duo qilmasang. U unga dedi: Sening isming nima? U esa javob berdi: Yoqub. Va u unga dedi: Sening isming endi Yoqub deb chaqirilmaydi, balki sening isming Isroil boladi, chunki sen Xudo bilan kuchayding va odamlar bilan qodir bolasan. Yoqub soradi va dedi: Menga ismingni aytib ber. Va u dedi: Nega sen mening ismimni soraysan? Va uni o'sha yerda duo qildi. Yoqub o'sha joyning nomini Xudoning shakli deb atadi, chunki men Xudoni yuzma-yuz kordim va jonim saqlanib qoldi. Unga quyosh kotarildi, qachonki u Xudoning korinishidan otib ketganida, va u soni bilan oqsoqlar edi. Shu sababli Isroil og'illari xiralashgan payvandni, yani son chuqurligida joylashgan payvandni shu kungacha yemaydilar, chunki u Yoqubning son chuqurligidagi xiralashgan payvandiga teggan edi.

33

Yoqub kozlarini kotarib qaradi va mana, uning akasi Esav tort yuz kishi bilan kelayotganini kordi. Yoqub bolalarni Leya, Rohila va ikki chorining ortasida bolib qoydi. Va u ikki xizmatkor ayollar va ularning og'illarini birinchi qatorga qoydi, Leya va uning bolalarini orqaga, va Rohila va Yusufni eng oxiriga qoydi. Ozi esa ularning oldida oldinga otdi va yerga yetti marta sajda qildi, akasiga yaqinlashguncha. Va Esav unga uchrab ketish uchun yugurdi, va uni quchoqlab, uning boyniga yiqildi, va uni opdi, va ikkalasi yiglashdi. Va yuqoriga qarab, Iso ayollar va bolalarni kordi va dedi: Bu narsalar senga nima? U esa dedi: Bolalar, qaysilarga Xudo sening qulingga rahm qildi. Va xizmatkor qizlar va ularning bolalari yaqinlashdilar va sajda qildilar. Va Leya va uning bolalari yaqinlashdi va sajda qildilar, va shundan keyin Rohila va Yusuf yaqinlashdi va sajda qildilar. Va u dedi: Bu narsalar senga nima, barcha bu lagerlar, qaysilarga men uchradim? U esa dedi: Shunday qilib sening xizmatkoringiz sening oldingda marhamat topadi, xojayinim. Esav dedi: Menga kop narsa bor, birodarim, seniki ozingga qolsin. Yoqub dedi: Agar men sening oldingda iltifot topgan bolsam, mening qollarim orqali kelgan sovgalarni qabul qil, chunki men sening yuzingni xuddi Xudoning yuzini korgandek kordim va sen mendan rozi bolasan. Mening barakalarimni qabul qil, qaysilarni men senga keltirdim, chunki Xudo menga rahm qildi va menga hamma narsa bor. U uni majbur qildi va u oldi. Va u dedi: Yolga chiqib, tog'ri yol bilan boraylik. Unga shunday dedi: Xojayinim biladi, bolalar nozik va qoylar hamda sigirlar emizikli bolib, ular mening zimmamdadir. Agar men ularni bir kun quvib yursam, barcha chorva nobud boladi.

Mening xojayinim uning xizmatkoridan oldin borsin, men esa yolda sekinlik bilan, mening oldimda bolgan sayohat boyicha va yigitlarning oyogiga qarab, men Seirga mening xojayinimning oldiga yetib kelgunimcha. Esav aytdi: Men ozimning odamlarimdan bir qismini sen bilan qoldiraman. U esa aytdi: Nega buni qilasiz? Menga yetarli, chunki men sizning oldingizda marhamat topdim, xojayinim. Lekin Esav o'sha kuni oz yoliga Seirga qaytdi. Va Yoqub chodirlar tomon jonab ketdi va u yerda ozi uchun uylar qurdi, va ozining mollari uchun chodirlar yasadi, shuning uchun u o'sha joyning nomini Chodirlar deb atadi.

Va Yoqub Salem shahriga, Shekim shahariga keldi, u Kanaan yerida joylashgan, qachonki u Suriya Mesopotamiyasidan qaytganida, va u shahar roparasida qarorgoh qurdi. Va u dala qismini, u yerda oz chodirini ornatgan joyni, Shechemning otasi Emmordan yuz amnonga sotib oldi. Va u o'sha yerda qurbongoh ornatdi va Isroilning Xudosini chaqirdi.

34

Leaning qizi Dina, uni u Yoqubga tuggan edi, mahalliy aholining qizlari bilan tanishish uchun chiqdi. Va uni Shexem, Hiviylik Emmorning og'li, o'sha yerning hukmdori kordi va uni olib, u bilan yotdi va uni kamsitdi. U Yoqubning qizi Dinaning qalbiga mehr qoydi, qizni sevib qoldi va uning xohishiga kora unga gapirdi. Shexem otasi Emmorga dedi: Menga bu qizni xotinlikka

ol. Yoqub eshitdiki, Emmorning og'li uning qizi Deynani iflos qilgan edi, lekin uning og'illari uning chorvasi bilan tekislikda edilar, va Yoqub ular kelguncha jim turdi. Shexemning otasi Emmor Yoqub bilan gaplashish uchun uning oldiga chiqdi. Yoqubning og'illari daladan qaytib kelishdi, va ular eshitgach, erkaklar qattiq qaygurdilar va ularga juda ogir tushdi, chunki u Isroilda sharmandali ish qildi, Yoqubning qizi bilan yotib, va bunday bolmasligi kerak. Va Emmor ularga dedi: Mening og'lim Suxem sizning qizingizni jon-dilidan tanladi, shuning uchun uni unga xotinlikka bering, Va biz bilan nikohlanishingiz: qizlaringizni bizga bering va bizning qizlarimizni og'illaringiz uchun oling. Va bizda yashang, mana yer sizning oldingizda keng, yashang, uning ustida savdo qiling va unda mol-mulk oling. Shexem uning otasi va aka-ukalariga dedi: Sizlarning oldingizda iltifot topsam va nima desangiz, beramiz. Sovgani juda kopaytiring, va siz menga aytganingizdek beraman, va bu qizni menga xotinlikka bering.

Yoqubning og'illari Shexem va uning otasi Emmorga hiyla bilan javob berishdi va ularga gapirdilar, chunki ular ularning singlisi Dinahni bulgashgan edi. Va Simeon va Levi, Dinaning akalari, ularga dedilar: Biz bu ishni qila olmaymiz - singlimizni sunnat qilinmagan odamga berishni, chunki bu bizga sharmandalikdir. Faqat shunda biz sizga oxshash bolamiz va sizning orangizdda yashaymiz, agar siz ham biz kabi bolsangiz, yani sizning barcha erkaklaringiz sunnat qilinsa. Va biz qizlarimizni sizga beramiz va sizning qizlaringizdan ozimizga xotinlar olamiz va sizning yoningizda yashaymiz va bir xalq kabi bolamiz. Agar bizning

gapimizga quloq solmasangiz va sunnat bolmasangiz, qizimizni olib ketamiz. Va bu sozlar Emmorni va Emmorning og'li Suxemni mamnun qildi. Va yosh yigit bu sozni bajarishni kechiktirmadi, chunki u Yoqubning qiziga qattiq ishtiyoq bilan yopishgan edi, u esa otasining uyidagi barcha odamlar ichida eng sharafli edi. Emmor va uning og'li Suxem ozlarining shahar darvozasiga keldilar va ozlarining shahar aholisiga murojaat qilib dedilar: Bu odamlar tinch, ular biz bilan yer ustida yashasinlar va u yerda savdo qilsinlar, yer mana ularning oldida keng, ularning qizlarini ozimizga xotin qilib olamiz va bizning qizlarimizni ularga beramiz. Faqat shu sharti bilan bu odamlar bizga oxshash boladi va biz bilan birga yashaydi, shunda biz bir xalq bolamiz: bizning har bir erkagimiz sunnat qilininadigan bolsa, xuddi ular sunnat qilingandek. Ularning chorvasi, tort oyoqli hayvonlari va mol-mulki bizniki bolmaydi-mi? Faqat shu narsada ularga oxshaylik, shunda ular biz bilan yashaydilar. Emmor va uning og'li Shexemga shahar darvozasida savdo qiluvchilarning hammasi quloq soldi va har bir erkak ozining sunnat terisini sunnat qildi.

Uchinchi kuni, ular azob chekayotgan paytda, Yoqubning ikki og'li Shimeon va Levi, Dinaning akalari, har biri oz qilichini olib, shaharga xavfsiz kirdi va barcha erkaklarni oldirdi. Эмморни ва унинг ўғли Шехемни қилич билан ўлдирдилар ва Динани Шехемнинг уйидан олиб чиқдилар. Lekin Yoqubning og'illari yaralangan odamlar ustiga kirib, shaharni talon-taroj qilishdi, chunki u yerda ularning singlisi Dinah bulgangan edi. Ular qoylarini, hokizlarini va eshaklarini,

shaharda qancha bolsa va tekislikda qancha bolsa, oldilar. Va ularning barcha tanalarini, barcha yuklarini va ayollarini asir oldilar hamda shaharda va uylarda qancha narsa bolsa, hammasini talon-taroj qildilar. Yoqub Shimeon va Leviga dedi: Siz meni nafratli qildingizlar, shunday qilib men yerdagi barcha yashovchilarga, Kanoniylarga va Perizziylarga yomon boldim. Men soni jihatidan ozchilikman va ular mening ustimga yigilishib meni urishadi, va men va mening uyim yoq qilinadi. Ular esa dedilar: Lekin ular bizning singlimizga xuddi fohishaga oxshab muomala qilishadimi?

35

Xudo Yoqubga dedi: Tur va Baytal joyiga kotaril, u yerda yasha va u yerda qurbongoh qur Xudoga, kim senga koringan edi sen akang Esavning yuzidan qochayotgan vaqtda. Yoqub oz uyiga va u bilan birga bolgan hammaga dedi: Sizning orangizdagi begona xudolarni olib tashlang, ozingizni tozalang va kiyimlaringizni almashtiring. Va turib, Baytalga boraylik va u yerda mening qiyinchilik kunimda meni eshitgan, men borgan yolda men bilan birga bolgan va meni qutqargan Xudoga qurbongoh quraylik. Va ular Yoqubga oz qollaridagi begona xudolarni va quloqlaridagi sirgalarni berishdi, va Yoqub ularni Shekemdagi pista daraxti ostiga yashirdi va ularni bugungi kungacha yoq qildi. Va Isroil Shexim shahridan jonab ketdi, va Xudoning qorquvi ularning atrofidagi shaharlarga tushdi, va ular Isroil og'illarining orqasidan taqib qilmadilar. Yoqub Luz shahriga

keldi, u Kanon yerida joylashgan, yani Baytil, ozi va uning bilan birga bolgan barcha xalq. Va u o'sha yerda qurbon qilish joyi qurdi va o'sha joyning nomini Baytel deb atadi, chunki u yerda Xudo unga paydo bolgan edi, u akasi Esavning yuzidan qochayotgan paytda.

Debora, Rebekkaning enagasi vafot etdi va Baytel ostidagi eman daraxti yonida dafn qilindi. Yoqub uning nomini motam emani deb atadi. Xudo Yoqubga Luzda korindi, u Suriya Mesopotamiyasidan kelganida, va Xudo unga duo qildi. Xudo unga dedi: Sening isming endi Yoqub deb chaqirilmaydi, balki sening isming Isroil boladi, va U uning ismini Isroil deb chaqirdi. Xudo unga dedi: Men sening Xudoyingman, oshgin va kopaygin, millatlar va millatlarning jamoalari sendan boladi, va shohlar sening belidan chiqadi. Va men Ibrohim va Ishoqqa bergan yerni senga berdim, u senga tegishli boladi va sendan keyin sening naslinga shu yerni beraman. Xudo u bilan gaplashgan joydan yuqoriga kotarildi. Va Yoqub o'sha joyda, Xudo u bilan gaplashgan joyda, tosh ustun ornatdi va uning ustiga ichimlik qurbonligini quydi hamda uning ustiga yog quydi. Va Yoqub u yerda Xudo u bilan gaplashgan joyning nomini Baytil deb atadi. Yoqub Bayteldan ketganidan keyin oz chodirini Gader minorasidan narida qurdi, va shunday boldiki, u Efrataga kelish uchun Xabrataga yaqinlashganida, Rohila tugdi va tugishda ogir azob chekdi. Va shunday boldiki, u qiyin tugayotganida, doya unga dedi: Jasorat qil, chunki bu ham senga og'il. Va shunday boldiki, u oz ruhini bo'shatayotganida, chunki u olayotgan edi, u uning nomini mening ogrigim og'li deb

chaqirdi, lekin otasi uning nomini Benyamin deb chaqirdi. Rohila vafot etdi va Efrata hippodromi yolida dafn qilindi, bu Baytlahm hisoblanadi. Va Yoqub uning qabri ustiga ustun qoydi, bu Rohilaning qabri ustidagi ustun shu kungacha. Shunday boldiki, Isroil o'sha yurtda yashaganida, Ruben otasi Yoqubning kanizagi Ballas bilan yotdi va Isroil buni eshitdi, bu esa uning oldida yomon korindi. Yoqubning og'illari on ikki kishi edi.

Leaning og'illari: Yaqubning tongich og'li Rubin, Shimon, Levi, Yahudo, Issakar, Zavulon. Rohilning og'illari esa Yusuf va Binyomin. Rohilning xizmatkor ayoli Ballasning og'illari: Dan va Naftali. Leyaning xizmatkor ayoli Zelfaning og'illari Gad va Asher edi, bular Yoqubning Suriya Mesopotamiyasida tugilgan og'illari. Yoqub oz otasi Ishoqning oldiga Mamrega, yani tekislik shahariga keldi; bu Kanon yerida joylashgan Xevron bolib, u yerda Ibrohim va Ishoq vaqtincha yashagan edilar. Ishoqning yashagan kunlari yuz sakson yil boldi. Va Ishoq zaiflab vafot etdi va oz irqiga qo'shildi - keksa va kunlarga tola holda, va uni og'illari Esav va Yoqub dafn qildilar.

36

Bular esa Esavning avlodlari, u ozi Edomdir. Esau ozi uchun Kanoniylar qizlaridan xotinlar oldi: Xettiy Ailomning qizi Adani va Evaeyli Sebegonning og'li Ananing qizi Olibemani. Va Basematni — Ismoilning qizi, Nabayotning singlisini. Ada unga Elifazni tugdi va Basemat Raguelni tugdi. Va Olibema Ieusni,

Ieglomni va Koreni tugdi, bular Esauning og'illari bolib, ular unga Kanaan yerida tugilganlar. Esav oz xotinlarini, og'illarini, qizlarini, uyidagi barcha odamlarni, barcha mulklarini, barcha chorvalarini va Kanon yerida orttirgan barcha narsalarini olib, akasi Yoqubdan uzoqlashib Kanon yeridan ketdi. Ularning mol-mulklari kop bolgani uchun birga yashash mumkin emas edi, va ularning vaqtinchalik yashagan yeri ularni kotara olmadi, chunki ularning mol-mulklari juda kop edi. Esav Seir togida joylashdi, Esavning ozi Edom hisoblanadi. Bular Esav otaning, yani Edomning Seir togidagi avlodlaridir. Va bular Esavning og'illarining nomlari: Elifaz - Esavning xotini Adaning og'li, va Raguel - Esavning xotini Basematning og'li. Elifazning og'illari Tayman, Omar, Sofar, Gotom va Kanaz boldi. Thamna esa Esavning og'li Elifazning toqali edi va Elifazga Amalekni tugdi, bular Esavning xotini Adaning og'illari. Bular esa Raguelning og'illari: Naxot, Zare, Some va Moze. Bular Esavning xotini Basematning og'illari edi. Bular esa Olibemas, Ana qizi, Sebegonning nabirasi, Esavning xotinining og'illari. U Esavga Ieous, Ieglom va Koreni tuggan. Bular Esavning og'illari rahbarlari, Esavning tongich og'li Elifazning og'illari: rahbar Tayman, rahbar Omar, rahbar Sofar, rahbar Kenaz, Korah rahbari, Gothom rahbari, Amalek rahbari – bular Elifazning Idumea yerida rahbarlari, bular Adaning og'illari. Va bular Esavning og'li Ragouelning og'illari: rahbar Naxot, rahbar Zare, rahbar Some, rahbar Moze. Bular Edom yerida Ragouelning rahbarlari, bular Esavning xotini Basematning og'illari. Bular Esavning xotini Olibemas og'illari: rahbar Ieous, rahbar Ieglom, rahbar Kore. Bular Esavning xotini, Ananing qizi Olibemas

rahbarlari edi. Bular Esavning og'illari va bular ularning rahbarlari, bular Edomning og'illari. Bular esa yerda yashovchi Xoriy Seirning og'illari: Lotan, Shobal, Zibeon, Ana. Va Dishon, va Asar, va Rison — bular Seir og'li Xoriyning Edom yerida rahbarlari edi. Lotanning og'illari Xorri va Hayman boldi, Lotanning singlisi esa Tamna edi. Bular esa Shobalning og'illari: Golam, Manahath, Gaibel, Zophar va Omar. Va bular Sebegonning og'illari: Aie va Ana. Bu Ana o'sha kishi bolib, u sahroda Jaminni topgan edi, qachonki u otasi Sebegonning yukli hayvonlarini boqayotgan edi. Bular esa Ananing og'illari: Dishon va Ananing qizi Oholibamah. Bular esa Deshonning og'illari: Amadah, Asban, Itran va Xarran. Bular esa Asarning og'illari: Balaam, Zoukam va Ioukam. Bular esa Risonning og'illari: As va Aran. Bular esa Xorri rahbarlari: rahbar Lotan, rahbar Shobal, rahbar Zibeon, rahbar Ana. Dishon rahbari, Asar rahbari, Rison rahbari – bular Chorri rahbarlari bolib, ularning rahbarliklari ostida Edom yerida edi.

Va bular Edomda hukmronlik qilgan podshohlar, Isroilda podshoh hukmronlik qilishidan oldin. Edomda Beorning og'li Balak hukmronlik qildi va uning shahrining nomi Dennaba edi. Balak vafot etdi va uning orniga Bosorradan bolgan Zaraning og'li Yobab hukmronlik qildi. Jobab vafot etdi va uning orniga Thaiman yeridan Asom hukmronlik qildi. Asom vafot etdi va uning orniga Barad og'li Adad hukmronlik qildi, u Moab tekisligida Midyanni maglub etgan edi, va uning shahrining nomi Gethaim edi. Adad vafot etdi va uning ornida Masrekahlik Samlah hukmronlik qildi. Samada vafot etdi va uning orniga

daryoboyi Roobothdan kelgan Saul hukmronlik qildi. Saul vafot etdi va uning orniga Achobor og'li Ballenon hukmronlik qildi. Achobor og'li Ballenon vafot etdi va uning orniga Barad og'li Arad hukmronlik qildi. Uning shahrining nomi Fogor edi, xotinining nomi esa Metebeel bolib, u Maizoob og'li Matraith qizi edi. Bular Esavning rahbarlari nomlari, ularning qabilalarida, ularning joylariga kora, ularning hududlarida va ularning xalqlarida: rahbar Tamna, rahbar Gola, rahbar Yeter, Oholibamah rahbari, Helas rahbari, Finon rahbari, Kenaz rahbari, Tayman rahbari, Mazar rahbari, Magediel rahbar, Zaphoin rahbar, bular Edomning rahbarlari, ularning mulki bolgan yerda qurilgan joylarda, bu Esau Edomning otasi.

37

Yoqub oz otasi vaqtincha yashagan yurtda, yani Kanon yurtida yashadi, va bular Yoqubning avlodlaridir. Yusuf on yetti yoshda edi va otasining qoylarini akalariga komaklashib boqardi. U yosh bolib, otasining xotinlari Ballasning va Zelfasning og'illari bilan birga ishlardi. Yusuf esa ularning otasi Isroilga akalar haqida yomon gap olib keldi. Yoqub Yusufni barcha og'illaridan kora koproq sevardi, chunki u uning keksalik og'li edi, va u unga rang-barang koylak qildi. Uning aka-ukalari otasi uni barcha og'illari orasidan eng kop sevishini korib, undan nafratlandilar va unga tinch-osoyishtalik bilan gapira olmadilar. Yusuf tush kordi va uni oz akalariga xabar berdi. Va u ularga dedi: Mening korgan tushimni eshiting. Men sizlarning dalaning ortasida

dastalar boglayotganingizni oyladim, va mening dastam ornidan turdi va tik bolib qoyildi, aylanib esa sizlarning dastalaringiz mening dastamga sajda qildilar. Uning akalari unga dedilar: Sen haqiqatan bizning ustimizdan hukmdorlik qilasanmi yoki bizning ustimizdan hukmronlik qilasanmi? Va ular uning tushlari va sozlari tufayli uni yanada koproq yomon korishdi. U yana bir tush kordi va uni otasiga hamda akalariga aytib berdi va dedi: Mana, men yana bir tush kordim, xuddi quyosh, oy va on bir yulduz menga sajda qilishdi. Va uning otasi uni tanbeh qildi va unga dedi: Bu qanday tush kordingki? Haqiqatan ham men, onang va akalaringiz kelib, senga yer ustida sajda qilamizmi? Uning aka-ukalari unga hasad qildilar, lekin uning otasi bu sozni eslab qoldi. Uning birodarlari ularning otasining qoylarini boqish uchun Shexemga ketdilar. Va Isroil Yusufga aytdi: Seniki aka-ukalaring Shexemda choponlik qilmoqdami? Kel, men seni ularga yuboraman. U esa unga dedi: Mana men. Isroil unga dedi: Borib kor, akalaring va qoylar soglom-salomatmi, keyin menga xabar ber. Shunday qilib, uni Xevron vodiysidan yubordi va u Shexemga keldi. Va bir odam uni dalada adashayotganini topdi, va odam undan sorab dedi: Nima izlayapsan? Men aka-ukalarimni qidirmoqdaman, menga ayting ular qayerda boqmoqda. Odam unga dedi: Ular bu yerdan ketishdi, chunki men ularning Dothaim tomon boraylik deyishganini eshitdim. Yusuf oz akalarining orqasidan bordi va ularni Dothaimda topdi.

Ular uni uzoqdan oldindan kordilar, u ularga yaqinlashishidan oldin, va ular uni oldirish uchun fitna qildilar. Va har biri oz

akasiga dedi: Mana, u tush koruvchi kelyapti. Endi shuning uchun keling, uni oldiraylik va uni chuqurlardan biriga tashlaymiz, va aytamiz: Yovuz yirtqich hayvon uni yutib yubordi, va koramiz, uning tushlari nima boladi. Rubin eshitib, uni ularning qollaridan qutqardi va dedi: Biz uni jonga urmaymiz. Rubin ularga dedi: Qon tokmang, uni sahroda joylashgan shu teshiklardan biriga tashlang, lekin unga qol tekkizmang, shunda uni ularning qollaridan qutqarib, otasiga qaytarsin. Shunday boldiki, Yusuf oz aka-ukalari tomon kelganida, ular Yusufning ustidagi rangli-rangli koylagini yechishdi. Va uni olib, chuqurga tashladilar, chuqur esa bom-bo'sh edi, unda suv yoq edi. Ular non yemoq uchun otirdilar va kozlarini kotarib qarashganda, mana, Ismoiliy sayohatchilar Giloddan kelayotgan edi va ularning tuyalari tutatqi, qatron va murr bilan yuklangan edi. Ular bularni Misrga olib tushirish uchun ketayotgan edilar.

Yahudo oz aka-ukalariga dedi: Agar biz ukamizni oldirib, uning qonini yashirsak, buning nima foyda? Kelinglar, uni mana shu Ismoiliylarga sotamiz, bizning qollarimiz uning ustiga bolmasin, chunki u bizning akamiz va bizning go'shtimizdir. Uning aka-ukalari esa eshitdilar. Madiyanalik savdogar odamlar otib ketayotgan edilar va ular Yusufni chuqurdan tortib olib, kotardilar va Yusufni Ismoililarga yigirma oltinga sotdilar. Va ular Yusufni Misrga olib tushirdilar. Ruben chuqur tomon qaytib keldi, lekin Yusufni chuqurda kormadi va kiyimlarini yirtdi. Va u oz aka-ukalari tomon qaytdi va dedi: Bola yoq, men esa endi qayerga boraman? Yusufning kurtasini olib, echki bolasini

soyishdi va kurtani qonga bulashdi. Va ular rangdor koylakni yuborishdi va uni otalariga olib kirishdi va dedilar: Buni topdik, tanib koring, bu sizning og'lingizning koylagi yoki yoqmi? Va u uni tanidi va dedi: Bu mening og'limning koylagi, yovuz hayvon uni yutib yubordi, hayvon Yusufni tortib ketdi. Yoqub oz kiyimlarini yirtdi va beliga zich mato oradi va og'li uchun kop kunlar motam tutdi. Uning barcha og'illari va qizlari yigilishdi va uni taskin berish uchun kelishdi, lekin u taskin topishni xohlamadi va dedi: Men og'limning oldiga motam tutib olamga tushaman, va uning otasi u uchun yigladi. Madiyanaliklar Yusufni Misrga Firavnning hujrasi, bosh oshpaz Potifarga sotdilar.

38

O'sha vaqtda shunday boldiki, Yahudo oz aka-ukalari oldidan jonab ketdi va Adullamlik bir kishining oldiga yetib keldi, uning ismi Xirah edi. Va Yahudo u yerda bir Kanoniy odamning qizini kordi, uning ismi Shua edi, va uni oldi va uning oldiga kirdi. Va u homilador bolib, og'il tugdi va uning nomini Er deb atadi. Va u homilador bolib, yana og'il tugdi va uning nomini Onan deb atadi. Va u qo'shib, og'il tugdi va uning nomini Shiloh deb chaqirdi, bu esa Chasbida edi, qachonki u ularni tugdi. Va Yahudo ozining tongich og'li Er uchun xotin oldi, uning ismi Tamar edi. Er, Yahudoning tongich og'li, Xudoning oldida yomon edi va Xudo uni oldirdi. Yahudo Onanga dedi: Akangning xotiniga kir va uni nikohlan, akang uchun nasl qoldirgin. Onan

esa bilardi, chunki nasl unga tegishli bolmasligini. Shuning uchun u akasining xotini oldiga kirganida, naslni akasiga bermaslik uchun uni yerga tokardi. Bu ish Xudoning oldida yomon korindi, chunki u buni qildi, va u buni ham oldirdi.

Yahudo ozining kelini Tamarga dedi: Otangning uyida beva bolib otir, to mening og'lim Shilom katta bolguncha, chunki u oyladi: Balki bu ham olmasin, xuddi uning aka-ukalari kabi. Tamar ketib, otasining uyida otirdi. Kunlar kopaydi va Yahudoning xotini Shua vafot etdi. Yahudo taskin topgach, ozi va uning choponi Adullamlik Hira bilan qoylarini qirquvchilarga Timnaga chiqdi. Va u ozining kelini Tamarga xabar berib dedi: Mana, sening qaynotang Tamnaga qoylarini qirqish uchun kotarilib bormoqda. Va u beva kiyimlarini yechib oldi, yoz kiyimini kiydi, ozini bezadi va Enan darvozalari yonida otirdi, u Tamna yolida joylashgan edi, chunki u kordi ki Shiloh katta bolgan, lekin u uni unga xotin qilib bermagan edi. Va Yahudo uni korib, uni fohisha deb oyladi, chunki u yuzini yopgan edi va uni tanimadi. U yoldan unga tomon burildi va unga dedi: Menga senga kirishga ruxsat ber, chunki u bilmagan edi, ki bu uning kelini. U esa dedi: Agar sen menga kirsang, menga nima berasan? U lekin dedi: Men senga oz qoylarimdan echki bolasini yuboraman. U esa dedi: Agar sen yuborguncha menga garov bersang. U dedi: Qaysi garovni senga beraman? U esa dedi: Uzugingni, marjoningni va qolingdagi tayoqni. Va u unga berdi, va unga kirdi, va u undan homilador boldi. Va u turub ketdi, ozidan yozgi kiyimini yechdi va beva kiyimlarini kiydi. Yahudo ozining Adullamlik choponi orqali echki bolasini yubordi,

ayoldan garovni qaytarib olish uchun, lekin u ayolni topmadi. U o'sha joydan bolgan erkaklar dan soradi: Aynan yolida turgan fohisha qayerda? Va ular dedilar: Bu yerda fohisha bolmagan. Va u Yahudoga qaytib keldi va dedi: Topilmadi, va o'sha joydagi odamlar bu yerda fohisha bolmaganini aytishadi. Yahudo aytdi: Ularni ozida qoldirsin, lekin biz masxara qilinmasligimiz uchun. Men bu uloqni yuborganman, lekin sen uni topmading. Uch oydan keyin Yahudoga xabar berildi va aytishdi: Seniki kelining Tamar fohishalik qildi va mana, u fohishalikdan homilador boldi. Yahudo aytdi: Uni olib chiqing va kuydirilsin. Bu ayol olib ketilayotganda, oz qaynotasiga xabar yuborib dedi: Men homilador bolgan odam ana shu narsalarning egasi. Va u dedi: Tan oling, bu uzuk, zanjir va hassa kimniki? Yahudo tan oldi va dedi: Tamar mandan kora haqli, chunki men uni og'lim Shilohga bermagandim. Va u endi uni bilishga qaytmadi. Shunday boldiki, u tugayotganida uning qornida egizaklar bor edi. U tugayotganida shunday boldiki, bittasi qolini oldinga chiqardi, doya esa uni olib, uning qoliga qizil ip bogladi va dedi: Bu birinchi chiqadi. Lekin u qolini tortib olganida, darhol uning ukasi chiqdi, u esa dedi: Sen uchun qanday to'siq yirtildi? Va uning nomini Fares deb atadi. Va keyin buning ortidan uning akasi chiqdi, uning qolida qizil ip bor edi, va uning ismini Zara deb atadi.

39

Yusuf Misrga olib kelingan edi, va uni Firavnning eunuxi, bosh

oshpaz, Misrlik odam Petefres Ismoiliylarning qollaridan sotib oldi, ular uni u yerga olib kelgan edilar. Va Rabbiy Yusuf bilan edi, va u muvaffaqiyatga erishuvchi odam edi, va u ozining Misrlik xojayinining uyida boldi. Uning xojayini bilardi, chunki Xojayin u bilan edi va u nima qilsa, Xojayin uni uning qollarida muvaffaqiyatga erishtirar edi. Va Yusuf oz xojayini oldida iltifot topdi va uni mamnun qildi. Va uni oz uyi ustiga tayinladi, va unga tegishli bolgan hamma narsani Yusufning qoliga berdi. Shunday boldiki, u oz uyi ustiga va unga tegishli bolgan barcha narsa ustiga tayinlanganidan keyin, Xudo Misrlikning uyini Yusuf tufayli duo qildi va Xudoning duosi unga tegishli bolgan barcha narsada, uyda ham, dalada ham boldi. Va u Yusufning qollariga ozida bor barcha narsalarni topshirdi, va u ozi yegan nonidan tashqari, oziga tegishli hech narsani bilmasdi. Va Yusuf shaklga kora chiroyli va korinishga kora juda gozal edi. Va bu sozlardan keyin shunday boldiki, uning xojayinining ayoli kozlarini Yusufga tikdi va dedi: Men bilan yot. U rozi bolmadi va oz xojayinining xotiniga dedi: Agar mening xojayinim men tufayli uyidagi hech narsani bilmaydi va unga tegishli bolgan hamma narsani mening qollarimga topshirgan bolsa, Va bu uyda mendan ortiq hech narsa yoq, va mendan hech narsa yashirinmagan, faqat sendan tashqari, chunki sen uning xotinisan, va qanday qilib men bu yomon ishni qilaman va Xudo oldida gunoh qilaman? Qachonki u Yusufga kun sayin gapirardi, lekin u unga itoat qilmasdi, uning yonida yotishga va unga yaqinlashishga rozi bolmasdi. Shunday bir kun boldiki, Yusuf oz ishlarini qilish uchun uyga kirdi va uyda ichkarida hech kim yoq edi. Va u uni kiyimlaridan tortdi va dedi: Men bilan yot, va u

oz kiyimlarini uning qollarida qoldirib qochdi va tashqariga chiqdi. Va shunday boldiki, u kordiki, u oz kiyimlarini uning qollarida qoldirib qochib ketgan va tashqariga chiqib ketgan. Va u uydagilarni chaqirdi va ularga dedi: Qarang, u bizga Ibroniy xizmatkorni bizni masxara qilish uchun kiritdi. U mening oldimga kelib, Men bilan yot deb aytdi, va men baland ovoz bilan qichqirdim. Lekin u mening ovozimni kotarganim va qichqirganimni eshitganda, kiyimlarini yonimda qoldirib qochdi va tashqariga chiqdi. Va u kiyimlarni ozi yonida saqlab qoydi, toki uning xojayini oz uyiga kelguncha. Va u unga shu sozlar bilan gapirdi va dedi: Menga sen bizga olib kelgan o'sha ibroniy xizmatkor kirdi meni masxara qilmoq uchun va menga dedi: Men sen bilan yotaman. Qachonki u men ovozimni kotarganim va qichqirganimni eshitdi, u kiyimlarini yonimda qoldirib qochdi va tashqariga chiqdi. Boldi shunday, qachonki xojayin oz xotinining sozlarini eshitdi, u unga qancha gapirgan edi, deb: Sening xizmatkoringiz menga shunday qildi, va u gazab bilan gazablandi.

Va xojayin Yusufni olib, uni qalaga tashladi, o'sha joyga, qayerda podshohning mahbuslari ushlab turiladi, u yerda qalada. Va Xudoyo Yusuf bilan edi va uning ustiga rahm-shafqat tokdi, va unga bosh qamoqxona boshligi oldida iltifot berdi. Va bosh qamoqxona nazoratchisi qamoqxonani Yusufning qoliga berdi, va barcha qamoqqa olinganlarni, qanchalar qamoqxonada bolsa, va barcha narsalarni, qanchalar u yerda qilishsa, ozi qilardi. Qamoqxona boshligi u orqali hech narsani bilmas edi, chunki hammasi Yusufning qoli orqali edi, chunki Xudo u bilan

edi, va u nima qilsa, Xudo uning qollarida muvaffaqiyatli qildi.

40

Bu sozlardan keyin shunday boldiki, Misr podshohining bosh soqiysi va bosh novvoyi ozlarining xojayini Misr podshohiga gunoh qildilar. Va Firavn ozining ikki xojaserlariga gazablandi: bosh soqiyga va bosh novvoyga, Va u ularni zindonxonaga, Yusuf qamoqda bolgan joyga joylashtirdi. Va bosh zindoн Yusufga ularni topshirdi va u ularga xizmat qildi, ular esa bir necha kun qamoqxonada boldilar. Va ikkalasi ham bir kechada tush kordilar, bosh soqiy va bosh novvoyning tush korinishi, ular Misr shohiga xizmat qilgan va qamoqxonada bolgan, shunday edi. Yusuf ertalab ularga kirdi va ularni kordi, va ular bezovta edi. Va u Firavnning hujralarini soradi, ular uning xojayinining oldida qamoqxonada u bilan birga edilar, deb: Nega bugun yuzlaringiz mayus? Ular esa unga dedilar: Biz tush kordik, lekin uni tabir qiluvchi yoq. Yusuf ularga dedi: Ularning tabiri Xudo orqali emasmi? Shuning uchun menga aytib bering. Bosh soqiy oz tushini Yusufga hikoya qilib berdi va dedi: Uyqumda mening oldimda tok bor edi. Tok uzumda uch poya bor edi va u gullab-yashnagan, kurtaklar chiqargan, uzum klasterlari pishgan edi. Firavnning kosasi mening qolimda edi, men uzumni olib, uni kosaga siqib chiqdim va kosani Firavnning qoliga berdim. Va Yusuf unga dedi: Bu uning tafsiri: uch novdalar - uch kun demakdir. Yana uch kun otgach, Firavn senining lavozimingni eslab qoladi va seni bosh soqiy

lavozimingga qaytarib tiklaydi, va sen Firavnga kosani uning qoliga berassan, avvalgi lavozimingga muvofiq, qanday soqiy bolganingdek. Lekin meni esla ozing uchun, qachon senga yaxshi bolsa, va menga rahm-shafqat qil, va meni Firavnga eslatib ber, va meni shu qamxonadan chiqarib qoy. Chunki men Ibroniylar yeridan og'irlik bilan og'irlangan edim, va bu yerda men hech narsa qilmadim, lekin ular meni shu chuqurga tashlashdi. Va bosh novvoy uning tog'ri talqin qilganini korib, Yusufga dedi: Men ham tush kordim va oyladimki, boshimda uch savat nozik non kotarib yuribman. Eng yuqoridagi savatda Firavn yeydigan barcha turdagi novvoyning ishlari bor edi va osmon qushlari ularni mening boshim ustidagi savatdan yeb qoyishdi. Yusuf javob berib unga dedi: Bu uning talqini: uch savat — uch kun demakdir, Yana uch kundan keyin Firavn sening boshingni tanangdan ajratadi, seni daraxtga osib qoyadi va osmon qushlari sening go'shtingni yeydi. Uchinchi kunda shunday boldiki, Firavnning tugilgan kuni edi va u barcha xizmatkorlariga ziyofat qildi, va u soqiyning lavozimini va novvoyning lavozimini oz xizmatkorlari orasida esladi. Va u bosh soqiyni uning lavozimiga qaytardi va kosani Firavnning qoliga berdi. Biroq bosh nonvoyni osib qoydi, xuddi Yusuf ularga talqin qilganidek. Va bosh soqiy Yusufni eslamadi, balki uni unutib qoydi.

41

Ikki yil otgach, Firavn tush kordi: u daryoning yonida turgan

deb oyladi. Va mana, xuddi daryodan yetti sigir chiqib kelayotgan edi — ular shaklga gozal va tanaga semiz, va ular Axeyda otlayotgan edi. Boshqa yetti sigir ulardan keyin daryodan chiqib kelardi, korinishi xunuk va go'shti ozgin, va ular daryoning qirgogida boshqa sigirlar yonida otlashardi. Va yetti xunuk va ozgin tanli sigirlar yetti chiroyli korinishli va semiz tanli sigirlarni yeb yubordilar, shunda Firavn uygondi. Va u ikkinchi marta tush kordi, va mana, yetti boshoq bitta poyada chiqib kelardi, tanlab olingan va chiroyli. Va mana, ulardan keyin yetti ingichka va shamol zararlagan boshoqlar o'sib chiqdi. Va yetti yupqa va shamol zararlangan boshoqlar yetti tanlangan va toliq boshoqlarni yutib yuborishdi, keyin Firavn uygondi, va bu tush edi. Tong boldi va uning ruhi bezovtalandi. U odam yuborgan holda Misrning barcha talqinchilarini va uning barcha donishmandlarini chaqirdi. Firavn ularga oz tushini hikoya qildi, lekin Firavnga uni tushuntiruvchi hech kim yoq edi. Va bosh soqiy Firavnga gapirdi va dedi: Men bugun oz gunohimni eslayman. Pharaoh uning xizmatkorlariga gazablandi va bizni oshpaz boshining uyidagi qamoqqa joylashtirdi, meni va oshpaz boshini. Va biz ikkalamiz ham bir kechada tush kordik, men va u, har birimiz ozining tushiga muvofiq kordik. Edi lekin u yerda biz bilan birga yosh odam xizmatkor, Ibroniy, oshpazlar boshlig‘ining. Va biz hikoya qildik unga va u talqin qildi bizga. Shunday boldiki, u bizga talqin qilganidek, shunday ham sodir boldi: men oz lavozimimga qaytarildim, u esa osildi. Firavn xabar yuborib, Yusufni chaqirtirdi va ular uni qamoqxonadan chiqardilar, va uni soqol oldirib, kiyimini almashtirishdi, va u Firavnning huzuriga keldi.

Firavn Yusufga dedi: Men tush kordim, lekin uni talqin qiluvchi yoq. Men esa sen haqingda shunday deyishayotganlarni eshitdimki, sen tushlarni eshitib, ularni talqin qilasan. Yusuf Firavnga javob berib dedi: Xudosiz Firavnga najot haqida javob berilmaydi. Firavn Yusufga gapirdi va dedi: Uyqumda men daryo qirgogida turgan deb oyladim. Va xuddi daryodan yetti sigir chiqib kelayotgan edi - ular korinishga kora chiroyli va go'shtga kora semiz edi, va ular Axeida otlayotgan edi. Va mana, yetti boshqa sigir ularning orqasidan daryodan chiqib kelayotgan edi — yomon, korinishi xunuk va go'shti ozgin. Men butun Misr yerida bunday xunukroqlarini hech qachon kormagan edim. Va yetti xunuk va ozgin sigirlar yetti birinchi yaxshi va tanlangan sigirlarni yutib yuborishdi. Va ular ularning qorinlariga kirishdi, lekin farqlanib korinmadi, chunki ular ularning qorinlariga kirishdi va ularning korinishlari avvalgidek xunuk edi. Uygonib ketganimdan keyin esa yana uxlab qoldim. Men uxnimda yana kordim: xuddi yetti boshoq bir poyada toliq va chiroyli o'sib chiqayotgan edi, Boshqalar esa yetti ingichka va shamol zararlangan boshoqlar ularning yonida o'sib chiqayotgan edi. Va yetti yupqa va shamol zararlangan boshoq yetti yaxshi va toliq boshoqni yutib yubordi, shuning uchun men izohlovchilarga aytdim, lekin menga buni tushuntirib beruvchi hech kim bolmadi.

Va Yusuf Firavnga dedi: Firavning tushi bittadir, Xudo nima qilmoqchi bolsa, Firavnga korsatdi. Yetti yaxshi sigir yetti yilni anglatadi va yetti yaxshi boshoq ham yetti yilni anglatadi, Firavnning tushi bitta. Va yetti ozgin sigir, ularning orqasidan

kotariluvchi, yetti yildir, va yetti ozgin va shamol tomonidan buzilgan boshoq ham yetti yildir, ular ochlikdan yetti yil boladi. Men Firavnga aytgan soz shuki, Xudo nima qilmoqchi bolsa, Firavnga korsatdi. Mana, Misr butun yerida yetti yil katta farovonlik keladi. Lekin shundan keyin yetti yillik ochlik keladi va ular butun Misrda bolgan toqlikni unutadilar va ochlik yerni yoq qiladi. Va farovonlik yer yuzida malum bolmaydi shundan keyin keladigan ocharchilik tufayli, chunki u juda kuchli boladi. Firavnning tushini ikki marta takrorlash haqida esa, bu Xudodan kelgan soz haqiqiy boladi, va Xudo uni amalga oshirishni tezlashtiradi. Endi shuning uchun dono va aqlli odamni korib chiqing va uni Misr yeri ustiga tayinlang. Va Firavn buni qilsin va yerni boshqarish uchun hokimlar tayinlasin, va ular Misr yerining farovonlik yetti yilining barcha mahsulotlarini yigishtirsinlar. Va ular kelayotgan yetti yaxshi yilning barcha oziq-ovqatini yigishtirishsin, va galla Firavnning qoli ostida yigilsin, oziq-ovqat shaharlarda saqlansin. Va saqlanib qoyilgan oziq-ovqat Misr yerida boladigan yetti yillik ochlik uchun boladi va yer ochlikda yoq qilinmaydi. Va bu soz Firavnni va uning barcha xizmatkorlarini mamnun qildi.

Va Firavn uning barcha xizmatkorlariga dedi: Biz bunday odamni topamaymizmi, kim ozida Xudoning ruhiga ega? Firavn Yusufga dedi: Chunki Xudo senga bularning barchasini korsatdi, sendan dono va aqlli odam yoq. Sen mening uyim ustida bolasan va sening ogzing ustida mening barcha xalqim itoat qiladi, faqat taxt boyicha men sendan katta bolaman. Firavn Yusufga dedi: Mana, men seni bugun butun Misr yurtiga

tayinlayman. Firavn oz qolidan uzukni yechib, uni Yusufning qoliga taqdi va uni nozik zigir xalat bilan kiyintirdi hamda uning boyniga oltin zanjir taqdi. Va u uni ozining ikkinchi aravasiga chiqardi va jarchi uning oldida elon qildi, hamda uni butun Misr yeri ustidan tayinladi. Firavn Yusufga dedi: Men Firavnman, sensiz hech kim Misrning barcha yerida qolini kotarmaydi. Va Firavn Yusufning ismini Psonthomfanex deb atadi va unga Geliopolis ruhoniysi Petefre qizi Asenatni xotinlikka berdi. Yusuf ottiz yoshda edi, qachonki u Misr podshosi Firavnning oldida turdi. Yusuf Firavnning huzuridan chiqdi va butun Misr yerini kezib chiqdi. Va yer farovonlikning yetti yilida bog‘lar hosil qildi. Va u Misrda farovonlik bolgan yetti yil davomida barcha oziq-ovqatni yigdi va oziq-ovqatni shaharlarga joylashtirdi, har bir shahar atrofidagi tekisliklarning oziq-ovqatini o'sha shaharga joylashtirdi. Va Yusuf dengiz qumidek juda kop don topladi, shunchalik kopki, uni hisoblash mumkin emas edi, chunki hisob yoq edi.

Yusufga esa ochlik yetti yili kelishidan oldin ikki og'il tugildi, ularni unga Geliopol ruhoniysi Potiferaning qizi Asenat tugdi. Yusuf ozining birinchi tugilgan og'lining nomini Manasse deb atadi, chunki Xudo meni mening barcha mehnatlarimni va otamning barcha narsalarini unutishga majbur qildi. Lekin ikkinchisining nomini Efrayim deb chaqirdi, chunki Xudo meni xorlik yerimda kopaytirdi. Misrda bolgan farovonlikning yetti yili otdi. Va ochlikning yetti yili kelishga boshlandi, Yusuf aytganidek, va barcha yurtda ochlik boldi, lekin butun Misr yerida nonlar bor edi. Va butun Misr yeri ochlikka uchradi, xalq

esa Firavnga non haqida faryod qildi, Firavn esa barcha Misrliklarga dedi: Yusufning oldiga boring va u sizga nima desa, shuni qiling. Va ochlik butun yer yuzida edi, Yusuf esa barcha donxonalarni ochdi va barcha Misrlilarga sotdi. Va barcha hududlar Misrga keldilar Yusufdan sotib olish uchun, chunki ochlik butun yer yuzida kuchayib ketdi.

42

Yoqub Misrda don sotilayotganini korib, og'illariga dedi: Nega bekorchilik qilyapsizlar? Mana, men eshitdimki, Misrda don bor ekan. U yerga tushing va bizga ozgina ovqat sotib oling, shunda tirik qolamiz va olmaymiz.

Yusufning onta akasi don sotib olish uchun Misrga tushdilar. Lekin u Benyaminni, Yusufning ukasini, uning akalari bilan yubormadi, chunki dedi: Unga biror zaiflik yuz bermasin. Isroil og'illari boshqalar bilan birga sotib olish uchun kelishdi, chunki Kanon yerida ocharchilik hukm surar edi. Yusuf esa yerning hukmdori edi, u yerning barcha xalqiga sotardi, Yusufning birodarlari esa kelib, unga yuzlari bilan yerga sajda qildilar. Yusuf oz akalarini korib tanidi va ulardan ozini begona qildi, ularga qattiq gapirdi va ularga dedi: Qayerdan keldingiz? Ular javob berib dedilar: Kanon yeridan oziq-ovqat sotib olish uchun keldik. Yusuf oz akalarini tanidi, lekin ular uni tanimadi. Va Yusuf ozining tushlarini eslab qoldi, qaysilarni u ozi korgan edi, va ularga dedi: Siz josuslarsiz, mamlakatning ahvolini bilish

uchun kelgansiz. Ular dedilar: Yoq, xojayin, sizning xizmatkorlaringiz oziq-ovqat sotib olish uchun keldik. Barchamiz bir odamning og'illarimiz, tinchmiz, sizning xizmatkorlaringiz josus emas. U ularga dedi: Yoq, balki siz yerning izlarini korish uchun keldingiz. Ular esa dedilar: Biz on ikkitamiz, sening xizmatkorlaringiz, Kanon yerida birodarlar. Mana, eng yoshi bugun otamiz bilan, boshqasi esa mavjud emas. Yusuf ularga dedi: Bu men sizlarga aytgan narsam, siz josuslar ekansiz, deb aytgandim. Shu bilan siz isbotlanasiz, Firavnning sogligi bilan qasamki, agar sizning kichik akangiz bu yerga kelmasa, siz bu yerdan chiqmaysiz. Sizlardan birini yuboring va ukangizni olib keling, sizlar esa qamalib turing, toki sizlarning sozlaringiz haqiqat yoki yoqligini aniq bolguncha. Agar yoq bolsa, Firavnning salomatligi haqi, albatta siz josussiz. Va u ularni uch kun qamoqxonada saqladi. U uchinchi kuni ularga dedi: Buni qiling va tirik qolasizlar, chunki men Xudodan qorqaman. Agar tinchsevar bolsangiz, akangizdan biri qamoqxonada ushlab turilsin, sizlar esa boring va don xaridingizni olib keling. Va sizlarning kichik ukangizni menga olib keling va sozlaringizga ishoniladi, agar yoq bolsa, olasizlar. Ular shunday qildilar. Va har biri oz akasiga dedi: Ha, biz gunohkormiz, chunki bizning akamiz haqida aybdormiz. Biz uning jonidagi qaygusiga etibor bermadik, u bizga iltijo qilganida tinglamadik. Shu sababdan bu qaygu ustimizga keldi. Javob berib, Ruben ularga dedi: Men sizga aytmadimmi, Bolaga zarar yetkazmang, lekin siz menga tinglamadingiz? Va mana, uning qoni talab qilinmoqda. Ular esa bilmas edilar, chunki Yusuf eshitardi, zero tarjimon ular orasida edi. Yusuf ulardan

orqaga burilib yigladi, keyin yana ularga yaqinlashib gapirdi va Shimonni ulardan olib, uni ularning koz oldida bogladi.

Yusuf esa buyurdiki, ularning idishlarini don bilan toldirishni, har birining kumushini uning xaltasiga qaytarishni va ularga yol uchun oziq-ovqat berishni, va ularga shunday qilindi. Va donni oz eshakları ustiga ortib, ular u yerdan ketishdi. Ulardan biri oz qopini yechib, eshaklariga em berish uchun tunagan joyda qopni ochganda, oz kumush boglamini kordi - u qopning ogzida edi. Va u oz birodarlariga dedi: Kumushim menga qaytarildi va mana, u mening sumkamda. Ularning yuraklari hayratda qoldi va ular bir-birlariga qarashib bezovtalandilar va dedilar: Xudo bizga nima qildi? Ular otasi Yoqubning oldiga Kanon yurtiga keldilar va unga boshlariga tushgan barcha voqealarni aytib xabar berdilar: Yer egasi odam bizga qattiq gapirdi va bizni qamoqxonaga joylashtirdi, goyo biz yerni aygoqchilik qilayotgandek. Biz unga aytdik: Biz tinchliksevar odamlarmiz, josus emasmiz. Biz on ikki aka-ukamiz, otamizning og'illarimiz, bittasi yoq, kichigi esa bugun otamiz bilan Kanon yurtida. Yerning xojayini bolgan odam bizga dedi: Shu orqali men sizlarning tinch niyatli ekanligingizni bilaman. Bir akangizni shu yerda men bilan qoldiring, uyingiz uchun don taminotini olib, keting. Va sizning kichik akangizni menga keltiring, shunda men sizlar josus emasligingizni, balki tinchliksevar ekanligingizni bilaman, va sizning akangizni sizga qaytaraman, va bu yurtda savdo qilasizlar. Shunday boldiki, ular oz qoplarini bo'shatayotganlarida, har birining kumush boglami oz qopida edi va ular hamda ularning otasi kumush

boglamlarini korib qorqishdi. Ularning otasi Yoqub ularga dedi: Siz meni farzandsiz qildingiz, Yusuf yoq, Shimeon yoq, va Binyominni olmoqchisiz; bularning hammasi menga tushdi. Rubin ularning otasiga dedi: Agar men uni sizga olib kelmasam, mening ikki og'limni oldiring. Uni mening qolimga topshiring, va men uni sizga qaytarib keltiraman. U esa dedi: Mening og'lim sizlar bilan tushmaydi, chunki uning akasi oldi va u yolgiz qoldirilgan. Agar siz yuradigan yolda unga biror narsa bolib qolsa, siz mening qariligimni qaygu bilan olganlar olamiga tushirasizlar.

43

Biroq ocharchilik yer yuzida kuchayib bordi. Shunday boldiki, ular Misrdan olib kelgan donni yeb tugatganlarida, otasi ularga dedi: Yana borib, bizga ozgina ovqat sotib oling. Yahudo unga dedi: Yer xojayini odam bizga qatiy ogohlantirish bilan guvohlik berdi va dedi: Agar sizning kichik akangiz siz bilan bolmasa, mening yuzimni kormaysizlar. Agar sen bizning ukamizni biz bilan yuborsan, biz tushib boramiz va senga oziq-ovqat sotib olamiz. Agar sen bizning akamizni biz bilan yubormasang, biz bormaymiz, chunki o'sha odam bizga dedi: Agar sizning yosh akangiz siz bilan bolmasa, siz mening yuzimni kormaysizlar. Isroil dedi: Nega menga yomonlik qildingiz, o'sha odamga akangiz borligini aytib? Ular esa dedilar: O'sha odam bizni va bizning avlodimizni sorab-sorab soradi: Otangiz hali tirikmi va sizda aka bormi? Biz unga shu sorovga muvofiq xabar berdik.

Biz u bizga Akangizni keltiring deyishini qayerdan bilardik? Yahudo otasi Isroilga aytdi: Bolani men bilan yuborgin, va biz turib boramiz, shunda biz ham, sen ham, yukimiz ham yashaylik va olmaylik. Men esa uni kutaman, uni mening qolimdan talab qil. Agar men uni senga keltirmasam va uni oldingda turgizmasam, men sening oldingda barcha kunlar gunohkor bolaman. Agar biz kechikmaganida, allaqachon ikki marta qaytib kelgan bolardik. Ularning otasi Isroil ularga dedi: Agar shunday bolsa, buni qiling: yeringizning mevalaridan idishlaringizga oling va o'sha odamga sovgalar - smola, asal, tutatqi, mirra, terebint va yongoqlar - olib boring. Va ikki barobar kumushni qollaringizga oling, qoplaringizda qaytarilgan kumushni ozingiz bilan qaytaring, balki bu xato bolgandir. Va ukangizni olib, turib, o'sha odamning oldiga tushing. Mening Xudoyim sizlarga o'sha odamning oldida iltifot bersin va akangiz birini hamda Benyaminni yuborsin, men esa, xuddi farzandsiz qolganimdek, farzandsiz qolganman.

Erkaklar bu sovgalarni va ikki baravar kumushni qollariga olib, Binyomin bilan birga turib, Misrga tushdilar va Yusuf oldida turdilar. Yusuf ularni va ozining bir onadan bolgan akasi Binyominni kordi va oz uyi boshqarisiga dedi: Bu odamlarni uyga kirit, qurbonlik soy va tayyorla, chunki bu odamlar men bilan peshin vaqtida non yeydilar. Odam Yusuf aytganidek qildi va odamlarni Yusufning uyiga olib kirdi. Korib, erkaklar ular Yusufning uyiga olib kirilganini bilishdi va dedilar: Bizning qoplarimizda qaytarilgan kumush tufayli, boshida biz olib kirilyapmiz, bizni yolgon ayblov qilish va bizga hujum qilish

uchun, bizni qullarga olish uchun va bizning eshaklarimizni. Yusufning uyi ustidan masul odamga yaqinlashib, uyning darvozasida unga gapirdilar. Xojayinimiz, biz avval oziq-ovqat sotib olish uchun tushgan edik, deb aytayotgan edik. Shunday boldiki, biz toxtash joyiga kelganimizda xaltalarimizni ochdik, va mana, har birimizning xaltasida oz kumushimiz bor edi, bizning kumushimizni toliq ogirligi bilan hozir qollarimizda qaytarib keldik. Va biz ozimiz bilan oziq-ovqat sotib olish uchun boshqa kumush olib keldik, kimning kumushni xaltalarimizga solganini bilmaymiz. U ularga dedi: Sizga mehribon bolsin, qorqmang, sizning Xudoyingiz va otalaringizning Xudosi sizga qoplaringizda xazinalar berdi, va sizning kumushingiz hurmatli edi, men uni qabul qildim. Va u Shimeonni ularga olib chiqdi. Va u ularning oyoqlarini yuvish uchun suv keltirdi va ularning eshaklariga em berdi. Ular sovgalarni tayyorladilar, Yusuf tushlikda kelguncha, chunki eshitgan edilarki, u o'sha yerda ovqatlanmoqchi. Yusuf uyga kirdi va ular unga qollarida bolgan sovgalarni uyga keltirdilar va unga yuzlari bilan yerga [sajda qilib] tazim qildilar. U ulardan soradi: Qalaysizlar? va ularga dedi: Siz aytgan qari otangiz sogmi? Hali tirikmi? Ular dedilar: Sizning xizmatkoringiz, bizning otamiz soglom, hali yashayapti. Va u dedi: O odam Xudoga muborak bolsin, va tazim qilib unga sajda qildilar. Kozlarini kotarib qaragan Yusuf oz akasi Binyominni, bir onadan bolgan akasini kordi va dedi: Bu sizning kichik akangiz, uni menga olib kelishni aytgan edingiz? Xudo senga rahm qilsin, bolam. Yusuf bezovta boldi, chunki uning ich-ichagi akasi uchun aylanardi, va u yiglamoqni izladi, xonaga kirib, u yerda yigladi.

Va yuzini yuvib, tashqariga chiqib, ozini tutdi va dedi: Nonlarni qoying. Va ular unga yolgiz oldiga qoydilar, ularga alohida, va u bilan birga ovqatlanayotgan Misrliklarga alohida, chunki Misrliklar Ibroniyllar bilan birga non yeyishga qodir emas edilar, chunki bu Misrliklar uchun jirkanch hisoblanadi. Ular uning oldida otirdilar: tongich ozining imtiyozlariga kora, yoshroq esa ozining yoshligiga kora. Odamlar esa har biri oz akasiga qarab hayratda qolishdi. Ular uning huzuridan ozlariga ulush oldilar, va Benyaminning ulushi barchaning ulushlari bilan solishtirganda ularnikidan besh marta koproq edi, va ular ichdilar va u bilan birga xursand boldilar.

44

Va Yusuf oz uyining boshligiga buyurdi va dedi: Odamlarning xaltalarini ovqat bilan toldiring, qancha kotara olsalar shuncha, va har birining kumushini xaltaning ogziga soling. Va mening kumush kosam kichigining xaltasiga soling, va uning donining narxini ham, va bu Yusufning sozi boyicha boldi, u aytganidek.

Tong yorishdi va odamlar ozlari va ularning eshaklari bilan yuborildi. Ular shahardan chiqib ketganlaridan keyin uzoqqa ketishmagan edi, va Yusuf oz uy boshqaruvchisiga dedi: Tur va odamlarning orqasidan quvla, ularni yetib ol va ularga ayt: Nega yaxshilik orniga yomonlik bilan qaytardingiz? Nega siz mening kumush kosamni og'irladingiz? Bu xojayinim ichib turgan kosa emasmi? U shu kosa orqali fol ochadi. Siz qilgan

ishingiz yomon ish. Ularni topib, ularga shu sozlar boyicha aytdi. But they said to him, Why does the lord speak according to these words? May it not become for your servants to do according to this word. Agar biz sumkalarimizda topgan kumushni Kanon yeridan senga qaytargan bolsak, qanday qilib xojayiningning uyidan kumush yoki oltin og'irlaymiz? Kimda sen kosani topsang xizmatkorlaringning, olsin va biz ham xizmatkorlar bolamiz xojayinimizga. U dedi: Va hozir, qanday siz aytasiz, shunday boladi: kimda topiladi qadah, boladi mening qul, siz lekin bolasiz toza. Va ular shoshilishdi va har biri oz xaltasini yerga tushirdi va har biri oz xaltasini ochdi. U katta-oqsoqoldan boshlab tekshirdi, toki eng yoshiga yetib keldi. Va kosani Benyaminning sumkasida topdi. Va ular kiyimlarini yirtdilar va har biri oz xaltasini oz eshagiga yukladi va shaharga qaytib keldilar.

Yahudo va uning birodarlar Yusuf hali u yerda bolganida uning oldiga kirdilar va uning oldida yerga yiqildilar. Yusuf ularga dedi: Nima uchun bu ishni qildingiz? Mening kabi odam folbinlik orqali fol ochishini bilmaysizlarmi? Yahudo aytdi: Xojayinimizga nima javob beramiz, yoki nima gaplashamiz, yoki qanday oqlanamiz? Xudo xizmatkorlaringning adolatsizligini topdi, mana biz xojayinimizning xizmatkolarimiz, biz ham, va u ham, kimning yonida kosa topildi. Yusuf dedi: Menga bu sozni qilish bolmasin, odam yonida kimda kosa topildi, u mening qulim boladi, siz esa salomatlik bilan otangiz tomon kotarilinglar. Yahudo unga yaqinlashib aytdi: Iltimos qilaman, xojayin, xizmatingiz oldingizda soz gapirsin va xizmatingizga

gazablanmang, chunki siz Firavn bilan birgasiz. Xojayin, sen xizmatkorlaringdan sorading, deyarkan: Sizlarning otangiz yoki akangiz bormi? Va biz xojayinga aytdik: bizning keksa otamiz bor, va uning qariligida tugilgan kichikroq bolasi bor, va uning akasi oldi, lekin u onasiga yolgiz qoldi, va ota uni sevdi. Sen xizmatkorlaringga aytding: Uni menga olib tushing va men unga gamxorlik qilaman. Va biz xojayinga aytdik: Bola otasini tashlab keta olmaydi, agar otasini tashlab ketsa, oladi. Sen esa xizmatkorlaringga aytding: Agar sizning kichik akangiz siz bilan tushib kelmasa, mening yuzimni korishga davom eta olmaysizlar. Boldi, biz sizning xizmatkoringiz otamizga kotarilganimizda, biz unga xojayinimizning sozlarini xabar berdik. Bizning otamiz dedi: Yana borib, bizga ozgina ovqat sotib oling. Biz esa aytdik: Biz tusha olmaymiz, lekin agar bizning kichik ukamiz biz bilan tushsa, tushamiz, chunki bizning kichik ukamiz biz bilan bolmasa, o'sha odamning yuzini kora olmaymiz. Xizmatkoringiz otamiz bizga aytdi: Siz bilasizlar ki, ayol menga ikki farzand tugdi, Va bittasi mendan chiqib ketdi va siz dedingiz ki, yirtqich hayvon tomonidan yeyilgan va men uni hozirga qadar kormadim. Agar shuning uchun uni ham mening yuzimdan olsangiz va yolda unga biror zaiflik yuz bersa, mening qariligimni qaygu bilan olim olamiga tushirasizlar. Endi agar men sizning xizmatkoring, bizning otamiz oldiga kirsam, va bola biz bilan bolmasa, uning joni esa shu bolaning joniga boglangan bolsa, Va shunday boladiki, u bolani biz bilan birga emasligini korganida, olib qoladi, va sizning xizmatkorlaringiz sizning xizmatkoringizning, bizning otamizning qariligini qaygu bilan hadesga tushiradilar. Chunki sizning xizmatkoringiz

otadan bolani qabul qildi va dedi: Agar men uni sizga olib kelmasam va uni sizning oldingizda turgizmasam, otaga qarshi barcha kunlar gunohkor bolaman. Endi shuning uchun men senga bola orniga xizmatkor bolib, xojayinning uy xizmatkori sifatida qolaman, lekin bola ozining aka-ukalari bilan kotarilsin. Qanday qilib men otaga chiqaman, bola bizning bilan bolmasa? Shunday qilib men oz otamni topadigan yomonliklarni kormayman.

45

Va Yusuf uning yonida turgan barchaga chidab turolmadi, lekin dedi: Hammani mening oldimdan yuboring, va Yusuf oz aka-ukalari bilan tanishayotganida uning yonida hech kim turmadi. Va u yiglab ovoz chiqardi, barcha Misrliklar eshitdilar va bu Firavn saroyida eshitildi. Yusuf oz aka-ukalariga dedi: Men Yusufman, otam hali tirikmi? Aka-ukalari unga javob bera olmadilar, chunki ular sarosimaga tushgan edilar. Yusuf oz aka-ukalariga dedi: Menga yaqinlashing, va ular yaqinlashdilar. U dedi: Men Yusufman, sizning aka-ukangiz, sizlar meni Misrga sotgan edingiz. Endi shuning uchun qaygurmang va bu sizga ogir korinmasin, chunki meni bu yerga sotgansizlar, chunki Xudo meni hayot uchun sizlardan oldin yubordi. Bu yerda ochlikning ikkinchi yili, va hali besh yil qolgan, ularda na shudgorlash, na orim-yigim bolmaydi. Xudo meni sizdan oldin yubordi, yerda sizning qoldiqingizni saqlab qolish va sizning katta avlodingizni boqish uchun. Endi, demak, meni bu yerga siz

emas, balki Xudo yubordi va meni Firavnga ota qilib, uning butun uyiga xojayin qilib va butun Misr yeriga hukmdor qilib qoydi. Shoshiling va otamning oldiga boring, unga ayting: Sizning og'lingiz Yusuf shunday deydi: Xudo meni butun Misr yerining xojayini qildi, shuning uchun mening oldimga tushing va qolmang, Va sen Arabiyaning Gesem yerida yashaysan va menga yaqin bolasan, sen va og'illaring va og'illaringning og'illari, qoyilaring va sigirlaring va senga tegishli bolgan hamma narsa. Va men seni u yerda oziqlantiramiz, chunki hali besh yil ocharchilik boladi, shunday qilib sen, og'illaring va barcha mulklaring yoq qilinmaslik uchun. Mana, sizning kozlaringiz kormoqda va mening akam Benyaminning kozlari ham, chunki mening ogzim sizlarga gapirmoqda. Otamga Misrdagi barcha sharafim haqida va korgan narsalaringiz haqida xabar bering va shoshilib otamni bu yerga olib keling. U akasi Benyaminning boyniga yiqilib, uning ustidan yigladi va Benyamin ham uning boynida yigladi. Va u barcha birodarlarini opib, ular ustida yigladi va shundan keyin uning birodarlari u bilan gaplashdilar.

Va Firavnning uyiga ovoz keng tarqaldi: Yusufning birodarlari keldi, deb. Firavn va uning xizmatkarlari xursand boldilar. Firavn Yusufga aytdi: Birodarlaringga ayting, shuni qiling: yukxaltalaringizni toldiring va Kanon yeriga keting. Va otangizni va mol-mulklaringizni olib, mening oldimga keling, va men sizlarga Misrning barcha yaxshi narsalarini beraman, va siz yerning iligini yeyasizlar. Siz esa buyuring bularni: ularga Misr yeridan aravalar olishni sizning bolalaringiz va sizning

xotinlaringiz uchun, va otangizni olib kelinglar. Va oz mol-mulkingizga achinmang, chunki Misrning barcha boyliklarini sizlarga beriladi. Isroil og'illari shunday qildilar, Yusuf esa ularga Firavn shoh tomonidan aytilganiga muvofiq aravalar berdi va ularga yolga oziq-ovqat berdi. Va u barchalariga ikkitadan kiyim berdi, lekin Benyaminga uch yuz oltin va beshta almashtiriladigan kiyim berdi. Va u oz otasiga xuddi shunday yubordi: Misrning barcha yaxshi narsalaridan kotarib kelayotgan onta eshak va otasiga yolda kerak boladigan nonlarni kotarib kelayotgan onta xachir. U oz akalarini yubordi va ular ketdilar, u ularga dedi: Yolda gazablanmang. Va ular Misrdan chiqib, Kanon yeriga otasi Yoqubning oldiga keldilar. Va ular unga xabar berib deyishdi: Seningki og'lingiz Yusuf tirikdir va u ozi butun Misr yerini boshqaradi. Yoqub hayratdan aqlidan toydi, chunki ularga ishonmadi. Ular unga Yusuf tomonidan aytilgan barcha sozlarni, u ularga aytgan narsalarning hammasini gapirib berishdi. Yusufning uni olib ketish uchun yuborgan aravalarini korgach, ularning otasi Yoqubning ruhi jonlandi. Isroil dedi: Bu men uchun katta gap, agar og'lim Yusuf hali tirik bolsa. Borib, olishimdan oldin uni koraman.

46

Isroil ozi va uning barcha narsalari bilan jonab ketdi, Qasam qudugiga keldi va otasi Ishoqning Xudosiga qurbon taqdim qildi. Xudo Isroilga tun tushida: Yoqub, Yoqub deb aytdi, u esa: Nima? deb javob berdi. U esa unga deydi: Men seniң otalaringning

Xudosiman, Misrga tushishdan qorqma, chunki seni u yerda buyuk xalq qilaman. Va men sen bilan Misrga tushaman va men seni oxirigacha olib chiqaman va Yusuf qollarini sening kozlaringga qoyadi. Yoqub qasam qudugidan turdi va Isroilning og'illari ularning otasini, yuklarini va xotinlarini Yusuf uni kotarib ketish uchun yuborgan aravalar ustiga oldilar. Va ular ozlarining mulklarini va Kanan yeridan egallab olgan barcha mol-mulklarini olib, Misrga kirdilar - Yoqub va uning barcha avlodlari u bilan birga. Og'illari va uning og'illarining og'illari u bilan birga, qizlari va uning qizlarining qizlari, va uning barcha nasli - u Misrga olib keldi. Bular esa Isroil og'illarining nomlari bolib, ular Misrga otalari Yoqub bilan birga kirganlar. Yoqub va uning og'illari, Yoqubning tongich og'li Rubin. Rubenning og'illari esa Enox, Fallos, Asron va Xarmi. Simeonning og'illari esa: Jemuel, Jamin, Ehud, Jachin, Zohar va Kanaaniyalik ayolning og'li Saul. Levining og'illari: Gershon, Kaat va Merari. Yahudoning og'illari: Er, Onan, Shilom, Fares va Zara. Er va Onan Kanon yerida oldilar. Faresning og'illari: Xesron va Yemuel. Issakharning og'illari esa: Tola, Pua, Xashum va Shimron. Zabulonning og'illari esa Sered, Allon va Axoel. Bular Leaning og'illari, ularni u Yoqubga Suriya Mesopotamiyasida tuggan, va uning qizi Dina, barcha jonlar, og'illar va qizlar, ottiz uch kishi. Gadning og'illari: Safon, Angis, Sannis, Tasoban, Aedeis, Aroedeis va Areeleis. Asherning og'illari: Iemna, Iessoua, Ieoul, baria va ularning opasi Sara. Bariyaning og'illari: Chobor va Melchiil. Bular Zilfaning og'illari, uni Lobon ozining qizi Leaga bergan edi, u bularni Yoqubga tuggan edi - on olti jon. Yoqubning xotini Rohilaning og'illari: Yusuf va Binyomin.

Yusufning Misr yerida og'illari boldi, ularni unga Heliopolis rohibi Petefraning qizi Asenat tuggan edi: Manassa va Efrayim. Manassaning og'illari boldi, ularni unga suriyalik kanizak tuggan edi: Makir. Makir esa Gileadni tugdirdi. Manassaning ukasi Efrayimning og'illari: Sutalaam va Taam. Sutalaamning og'illari: Edom. Benyaminning og'illari: Bala, Boxor va Asbel. Balaning og'illari esa: Gira, Noeman, Agxis, Ros va Mamfim. Gira esa Aradni tugdirdi. Bular Rohilning og'illari, u Yoqubga tuggan, barcha jonlar on sakkiz kishi. Danning og'illari: Asom. Va Naftalining og'illari: Asiel, Guni, Izhar va Shillem. Bular Ballasning og'illari, uni Laban oz qizi Rohilga bergan edi, u bularni Yoqubga tuggan, barcha jonlar yetti ta. Barcha jonlar Yoqub bilan Misrga kirganlar, uning belidan chiqganlar, Yoqub og'illarining xotinlaridan tashqari, barcha jonlar oltmish olti, Yusufning Misr yerida unga tugilgan og'illari toqqiz jon edi. Yoqub bilan birga Misrga kirgan Yoqub uyining barcha jonlari yetmish besh kishi edi.

Lekin u Yahudoni ozidan oldin Yusufga yubordi, u bilan Qahramonlar shahrida uchrashish uchun, Ramses yurtiga. Yusuf oz aravalarini qo'shib, otasi Isroil bilan uchrashish uchun Qahramonlar shahriga kotarildi va unga korinib, uning boyniga tushdi va katta yigi bilan yigladi. Va Isroil Yusufga dedi: Men endi olaman, chunki yuzingni kordim, sen hali tiriksan. Yusuf oz aka-ukalariga dedi: Men Firavnga borib xabar beraman va unga aytaman: Mening aka-ukalarim va otamning uyi, ular Kanon yerida edi, menga keldi. Ammo bu odamlar choponlardir, chunki ular chorvachilar edi va mollarini, hoklarini va barcha

narsalarini olib kelishgan. Agar Firavn sizlarni chaqirib, sizlarga Sizlarning ishingiz nima? deb sorasa? Siz aytasiz: Biz, sizning xizmatkorlaringiz, bolalikdan hozirga qadar chorvachilar bolganmiz, biz ham, otalarimiz ham, shunday qilib siz Goshen Arabiston yerida yashaysiz, chunki barcha qoy choponlari Misrliklar uchun jirkanchidir.

47

Yusuf kelganidan keyin Firavnga xabar berib dedi: Otam, aka-ukalarim, ularning chorvasi, hokizlari va barcha mol-mulki bilan Kanon yeridan keldilar va mana, ular hozir Goshen yerida turibdilar. Uning akalaridan besh kishini oldi va ularni Firavn oldiga qoydi. Va Firavn Yusufning birodarlariga aytdi: Sizning ishingiz nima? Ular Firavnga aytdilar: Sizning xizmatkorlaringiz qoy choponlari, biz ham, otalarimiz ham. Ular Firavnga aytdilar: Biz bu yerda vaqtincha yashash uchun keldik, chunki sening xizmatkorlarning mollari uchun yaylov yoq, Kanon yerida ochlik kuchaydi, shuning uchun biz hozir Goshen yerida yashaymiz. Firavn Yusufga aytdi: Ular Goshen yerida yashashsin, agar bilsang ularning orasida qudratli erkaklar borligini, ularni mening mollarim ustidan boshqaruvchilar qilib tayinla. Yoqub va uning og'illari Misrga Yusuf tomon keldilar va Misr podshosi Firavn eshitdi. Firavn Yusufga dedi: Otang va aka-ukalaringiz senga keldi. Mana, Misr yeri sizning oldingizda turibdi, eng yaxshi yerda otangiz va aka-ukalaringizni joylashtiring. Yusuf otasi Yoqubni olib kirdi va uni Firavn oldiga

qoydi, va Yoqub Firavnga duo qildi. Firavn Yoqubga dedi: Hayotingning kunlari necha yil boldi? Va Yoqub Firavnga dedi: Mening musofir bolib yashayotgan hayotim yillari yuz ottiz yil. Mening hayotim yillarining kunlari kam va ogir boldi. Ular otalarim musofir bolib yashagan hayot yillarining kunlariga yetib kelmadi. Va Yoqub Firavnni muboraklagach, undan chiqib ketdi.

Va Yusuf oz otasi va oz birodarlari joylashtirdi va ularga Misr yerida, eng yaxshi yerda, Ramses yerida mulk berdi, xuddi Firavn buyurganidek. Va Yusuf oz otasiga, akalariga va otasining butun uyiga har biriga tanasiga kora don olchab berdi.

Don butun yurtda yoq edi, chunki ochlik juda kuchaygan edi, Misr yuri va Kanon yuri ochlikdan qurib qolgan edi. Yusuf Misr va Kanon yerlarida topilgan barcha kumushni yigdi, ular sotib olayotgan dondan, va ularga olchab berdi, va Yusuf barcha kumushni Firavnning uyiga kiritdi. Misr va Kanon yerlaridan barcha kumush tugab ketdi, va barcha Misrliklar Yusufning oldiga kelib: Bizga non ber, nega senning oldingda olaylik? Chunki bizning kumushimiz tugab ketdi, deb aytdilar. Yusuf ularga dedi: Mollaringizni keltiring va men sizga mollaringiz orniga non beraman, agar kumushingiz tugab ketgan bolsa. Ular ozlarining mollarini Yusufga olib kelishdi, va Yusuf ularga otlar orniga, qoylar orniga, hokizlar orniga va eshaklar orniga non berdi, va o'sha yili ularning barcha mollari orniga nonlar bilan ularni boqdi. O'sha yil otib ketdi va ular ikkinchi yili uning oldiga kelishdi hamda unga dedilar: Xojayinimiz huzuridan yoq

bolib ketmasligimiz uchun aytamiz: kumushimiz tugab qoldi, mol-mulklarimiz va chorvaларимiz senga, xojayinga topshirildi. Xojayinimiz oldida bizga faqat oz tanamiz va yerimizdan boshqa hech narsa qolmadi. Shunday qilib biz sizning oldingizda olmaymiz va yer vayron bolmaydi, bizni va bizning yerimizni non orniga sotib oling, va biz va bizning yerimiz Firavnga qul bolamiz, urug bering, shunday qilib ekamiz va yashaymiz va olmaymiz, va yer vayron bolmaydi. Va Yusuf Misrliklarning barcha yerini Firavnga sotib oldi, chunki Misrliklar ozlarining yerlarini Firavnga sotdilar, chunki ochlik ular ustidan hukmronlik qildi, va yer Firavnga tegishli boldi. Va u xalqni qul qilib, ularga qul sifatida berdi, Misrning bir chetidan ikkinchi chetigacha. Faqat ruhoniylarning yeri bundan mustasno, Yusuf uni sotib olmadi, chunki Firavn ruhoniylarga inom bergan edi va ular Firavn ularga bergan inomni istemol qilishgan, shuning uchun ular oz yerlarini sotmadilar. Yusuf barcha Misrliklarga dedi: Mana, men bugun sizlarni va yerlaringizni Firavn uchun egallab oldim. Ozlaringiz uchun urug oling va yerni eking. Uning hosili boladi va siz beshinchi qismni Firavnga berasiz, tortta qism esa sizlarning ozingizga yerga urug uchun, sizga ovqat uchun va uylaringizdagi barcha kishilarga boladi. Va ular dedilar: Sen bizni qutqarding, biz xojayinimiz oldida marhamat topdik va biz Firavnga qullar bolamiz. Va Yusuf ularga shu kungacha Misr yerida Firavnga buyruq qilib qoydi: ajratib yuborish, faqat ruhoniylarning yeri bundan mustasno edi, u Firavnga tegishli emas edi.

Isroil Misr yurtida, Gesem yerida joylashdi va u yerda meros

oldilar, o'sdilar va juda kopaydilar. Yoqub Misr yerida on yetti yil yashadi va Yoqubning umrining kunlari yuz qirq yetti yil boldi. Isroilning olim kunlari yaqinlashdi va u og'li Yusufni chaqirdi hamda unga dedi: Agar seniki oldida mehr topgan bolsam, qolingni mening sonim ostiga qoy va menga sadoqat va haqiqat bilan muomala qil, meni Misrda dafn qilma, Lekin men ota-bobolarim bilan uxlab yotaman va sen meni Misrdan olib ketasan va meni ularning qabriga dafn qilasan, u esa dedi: Men sening sozingga muvofiq qilaman. U dedi: Menga qasam ich, va unga qasam ichdi, va Isroil uning hasasining uchiga suyanib sajda qildi.

48

Bu sozlardan keyin shunday boldiki, Yusufga xabar berildi: Otang kasal, va u ikki og'li Manassa va Efraimni olib, Yoqubning oldiga keldi. Yoqubga xabar qilinib, shunday deyildi: Mana, og'lingiz Yusuf sizning oldingizga kelmoqda. Isroil kuchlanib, karavotda otirdi. Va Yoqub Yusufga dedi: Mening Xudoyim menga Kanon yerida, Luz shahrida korindi va meni duo qildi. Va u menga dedi: Mana, men seni kopaytiraman va seni koplashtiraman, va seni millatlarning jamoalariga aylantiraman, va senga shu yerni beraman, va sendan keyin sening nasl-nasabingga abadiy egalik qilish uchun beraman. Endi shuning uchun seniki ikki og'illing, men sening oldingga Misrga kelishimdan oldin Misr yerida senga tugilganlar, meniki hisoblanadi: Efraim va Manasse xuddi Ruben va Shimeon kabi

menga tegishli boladi. Lekin sen shulardan keyin tugdiradigan farzandlar ularning aka-ukalarining nomi bilan ataladi va o'sha meroslar boyicha chaqiriladi. Men Suriya Mesopotamiyasidan qaytayotganimda, sening onang Rohila Kanon yurtida vafot etdi. Men Efrataga yetib borishimdan oldin, Xabrata hippodromiga yaqinlashayotgan edim va uni hippodrom yolida dafn qildim, bu Baytlahmdir.

Isroil Yusufning og'illarini korib, dedi: Bular sizga kim? Yusuf otasiga dedi: Bular mening og'illarim, ularni menga Xudo bu yerda berdi. Va Yoqub dedi: Ularni menga keltir, shunda ularga baraka beraman. Isroilning kozlari qarilikdan xira bolgan edi va u kora olmas edi, u ularni oziga yaqinlashtirdi, ularni opdi va quchoqladi. Va Isroil Yusufga dedi: Mana, sening yuzingdan mahrum bolmadim va mana, Xudo menga sening nasllaringni ham korsatdi. Va Yusuf ularni oz tizzalaridan olib chiqdi va ular unga yer ustida yuzlari bilan sajda qildilar. Yusuf ozining ikki og'lini oldi: Efrayimni ong qolida, Isroilning chap tomonidan, va Manassehni chap qolida, Isroilning ong tomonidan, va ularni unga yaqinlashtirdi. Isroil ong qolini chozib, Efraimning boshiga qoydi, bu esa yosh edi, va chap qolini Manassening boshiga qoydi, qollarini almashtirgan holda.

Va u ularga baraka berdi va dedi: Xudo, kim oldida mening otalarim Ibrohim va Ishoq mamnun qildilar, Xudo, meni yoshligimdan shu kungacha oziqlantirib kelayotgan, Meni barcha yomonliklardan qutqaruvchi Farishta bu bolalarni marhamat qilsin, va ularda mening nomim hamda otalarim

Ibrohim va Ishoqning nomi chaqirilsin, va ular yer yuzida katta koplikka kopaytirilsinlar. Yusuf otasining ong qolini Efraimning boshiga qoyganini korib, bu unga ogir tuyuldi va Yusuf otasining qolidan ushlab oldi, uni Efraimning boshidan Manassening boshiga kochirish uchun. Yusuf otasiga dedi: Yoq, shunday emas, ota, chunki bu tongich, ong qolingizni uning boshiga qoying. Va u xohlamadi, lekin dedi: Bilaman, farzandim, bilaman. Bu xalqqa aylanadi va bu baland qilinadi, lekin uning yosh ukasi undan kattaroq boladi va uning avlodi millatlar kopligiga aylanadi. Va u ularni o'sha kuni duo qilib marhamat qildi va dedi: Sizlar orqali Isroil duo qilinadi, ular shunday deyishadi: Xudo seni Efrayim va Manasse kabi qilsin. Va u Efrayimni Manassening oldiga qoydi. Isroil Yusufga aytdi: Mana, men olayapman, va Xudo sizlar bilan boladi, va sizlarni otalaringizning yeriga qaytaradi. Men esa senga Shikemni aka-ukalaringdan ustun qilib beraman, uni Amoriylarning qolidan qilichim va yoyim bilan oldim.

49

Yoqub og'illarini chaqirdi va ularga dedi: Yigiling, shunda sizlarga elon qilaman, oxirgi kunlarda sizga nima sodir bolishini. Yigiling va mening gapimni eshiting, ey Yoqub og'illari, eshiting, ey Isroil, otangizning gapini eshiting. Reuben, mening tongich og'lim, sen mening kuchimsan va farzandlarimning boshlanishisan, qattiq kotariladigan va qattiq ozboshimchasan. Sen suv kabi takabburlik qilding, qaynab

toshma, chunki sen otangning to'shagiga kotarilding, keyin sen kotarilgan to'shakni bulgading. Simeon va Levi aka-uka ozlari tanlaganlari bilan adolatsizlikni amalga oshirdilar. Mening ruxim ularning maslahatiga kirmasin, va mening jigarim ularning yigilishida janjal qilmasin, chunki ular gazablarida odamlarni oldirishdi, va ular istaklarida buqaning poylarini kesishdi. Ularning gazabi lanatlangan, chunki u ozboshimcha edi, va ularning qahri lanatlangan, chunki u qattiqlashgan edi. Men ularni Yoqub orasida bolib beraman va ularni Isroilda tarqataman. Yahudo, seni aka-ukalaringiz maqtadi, qollaringiz dushmanlaringizning orqasida boladi, otangizning og'illari sizga sajda qiladi. Yahudoning arslon bolasi, kurtakdan, og'lim, sen kotarilding, yotib uxlading sen arslon kabi va bola kabi, kim uni uygotadi? Hukmdor Yahudodan yoqolmaydi, va rahbar uning belidan, toki unga saqlanib qoyilgan narsalar kelguncha, va u ozi millatlarning kutilishi boladi. U ozining kulunini tokka boglaydi va ozining eshak kulunini tok shoxiga boglaydi, u ozining libasini sharobda yuvadi va ozining kiyimini uzum qonida yuvadi. Uning kozlari sharobdan charaqlab turadi va tishlari sutdan oqroq. Zebulun dengiz boyida yashaydi va u ozi kemalar bandargohida boladi, va Sidongacha choziladi. Issachar yaxshini xohladi, ulushlar ortasida dam olayotgan edi. U dam olish joyining yaxshi ekanligini va yerning sugorilganligini korib, yelkasini mehnat qilish uchun qoydi va dehqon boldi. Dan oz xalqini hukm qiladi, xuddi Isroildagi bir qabila kabi. Va Dan yolda yotgan ilon, soqmoqda poylab otirgan bolsin, otning tovonini tishlab, chavandoz orqaga yiqiladi. Rabbning najotini kutmoqda. Gad, bosqinchi qo'shin uni bosib oladi, lekin u ozi

ularni orqadan taqib qilib yengadi. Asher, uning noni semiz boladi va u hukmdorlarga hashamat beradi. Naftali yoyilgan daraxt tanasi, naslda gozallik beradi. O'sgan og'il Yusuf, mening o'sgan rashk qilinadigan og'lim, mening eng yosh og'lim, menga qaytib kel. Kimga nisbatan maslahat qilib haqorat qildilar va unga nisbatan oq egalari adovat saqladilar. Va ularning kamonlari kuch bilan sindirildi, va ularning qollari qollarining paylari charchadi, Yoqubning hukmdori qoli orqali, u yerdan Isroilning qudratli Xudosi, seniki otaning yonidan. Va senga mening Xudoyim yordam berdi va seni yuqoridan osmon marhamati bilan, hamda hamma narsaga ega bolgan yer marhamati bilan, kokraklar va bachadon marhamati tufayli marhamat qildi. Otang va onangning marhamatlari doimiy toglarning marhamatlaridan ustun boldi va abadiy tepaliklar marhamatlaridan ustun boldi, ular Yusufning boshiga va birodarlar orasida boshchilik qilgan uning bosh choqqisiga boladi. Benjamin yirtqich bori, ertalab hali yeydi va kechqurun ozuqa beradi. Bularning barchasi Yoqubning on ikki og'li edi va bularni ularga ularning otasi aytdi hamda ularni duo qildi, har birini ozining duosiga kora duo qildi. Va u ularga dedi: Men oz xalqimga qo'shilaman, meni otalarim bilan birga Xettiy Efronning dalasidagi gorda dafn qiling. Mamre roparasidagi qo'sh gorda, Kanon yerida, Ibrohim Xettiylik Efrondan qabr mulki sifatida sotib olgan gorda. U yerda ular Ibrohim va uning xotini Sarrani dafn qildilar, u yerda ular Ishoq va uning xotini Ribkani dafn qildilar, u yerda ular Liyani dafn qildilar, Dala va unda joylashgan gorni egalik qilishda, Xet og'illari orasida. Va Yoqub og'illariga buyurishni toxtatdi, va oyoqlarini to'shakka

kotarib, nafasi toxtadi va oz xalqiga qo'shildi.

50

Va Yusuf otasining yuziga yiqilib, u ustidan yigladi va uni opdi. Va Yusuf ozining xizmatkorlariga, mumiyalovchilarga otasini mumiyalashni buyurdi, va mumiyalovchilar Isroilni mumiyaladilar. Va ular uning qirq kunini toldirdilar, chunki dafn qilish kunlari shunday sanaladi, va Misr unga yetmish kun motam tutdi. Chunki motam kunlari otib ketgach, Yusuf Firavnning hukmdorlariga gapirdi va dedi: Agar sizning oldingizda iltifot topgan bolsam, men haqimda Firavnning quloqlariga gapiring va ayting: Otam meni qasam ichirdi va dedi: Men ozim uchun Kanaan yerida qazgan qabrimga meni o'sha yerda dafn qilasan. Endi shuning uchun borib, otamni dafn qilaman va qaytib kelaman. Va Firavn Yusufga dedi: Bor, otangni dafn qil, xuddi u seni qasam ichirganidek. Va Yusuf otasini dafn qilish uchun yuqoriga ketdi, va u bilan birga Firavnning barcha xizmatkarlari, uning uyining oqsoqollari va Misr yerining barcha oqsoqollari yuqoriga ketdilar. Va Yusufning butun uy xojaligi, uning aka-ukalari, uning butun otalik uyi, uning qarindoshlari qoylar va hokirlarni Goshen yerida qoldirishdi. Va u bilan birga aravalar va otliq askarlar kotarildilar, va lagar juda katta boldi. Va ular Atad xirmoniga keldilar, u Iordanning narida joylashgan edi, va ular u uchun katta va juda kuchli motam tutdilar, va u otasi uchun yetti kun motam tutdi. Kanaan yerining aholilari Atad xirmonida

motamni kordilar va dedilar: Bu Misrliklar uchun katta motamdir. Shuning uchun u joyning nomini Misr motami deb atashdi, bu Iordan daryosining narida joylashgan. Va uning og'illari unga shunday qildilar. Va uning og'illari uni Kanon yeriga olib ketdilar va uni ikkilangan gorga dafn qildilar, qaysi gorni Ibrohim qabr uchun sotib olish sifatida Xettiy Efrondan Mamre roparasida sotib olgan edi. Va Yusuf ozi, uning aka-ukalari va otasini dafn qilish uchun birga borgan kishilar bilan Misrga qaytdi.

Yusufning birodarlari otalarining olganini korib, dedilar: Yusuf bizga hech qachon xafa bolmasin va biz unga qilgan barcha yomonliklarni bizga qaytarmasin. Va Yusufning oldiga kelganlarida ular dedi: Sening otang olimidan oldin bizni qasam ichirdi va dedi: Shunday ayting Yusufga: Kechir ularga ularning nohaqligini va gunohini, chunki ular senga yomonlik korsatdilar, va endi otangning Xudosining xizmatkorlarining nohaqligini qabul qil. Va Yusuf yigladi, ular unga gapirayotganlarida. Va unga kelib, ular dedilar: Biz senning xizmatkorlaringmiz. Va Yusuf ularga dedi: Qorqmang, chunki men Xudoning bandaman. Siz men haqimda yomonlik rejalashtirdingiz, lekin Xudo men haqimda yaxshilik rejalashtirildi, shunday qilib bugungi kabi bolsin va kop xalq oziqlansin. Va u ularga dedi: Qorqmang, men sizlarni boqaman va sizlarning uylaringizni ham. Va u ularni taskin berdi va ularning yuragiga gapirdi. Va Yusuf Misrda yashadi, ozi va uning aka-ukalari, va uning otasining butun uy-rozgori, va Yusuf yuz on yil yashadi. Va Yusuf Efraimning uchinchi

avlodgacha bolgan bolalarini kordi, va Manassening og'li Maxeirning og'illari Yusufning tizzalarida tugildilar. Va Yusuf oz akalariga dedi: Men olayapman, lekin Xudo albatta sizlarni tashrif qiladi va sizlarni shu yerdan olib chiqib, Xudo otalrimiz Ibrohim, Ishoq va Yoqubga qasam qilgan yerga olib boradi. Va Yusuf Isroil og'illarini qasam ichirdi va dedi: Xudo sizlarga tashrif buyurganida, mening suyaklarimni bu yerdan ozingiz bilan olib ketasizlar. Va Yusuf yuz on yoshida vafot etdi, va uni dafn qildilar va tobut ichiga qoydilar Misrda.

Matto Injili

1

Iso Masihning, Dovud og'li, Ibrohim og'lining nasl kitobi.
Ibrohim Ishoqni tugdirdi, Ishoq esa Yoqubni tugdirdi, Yoqub esa
Yahudo va uning aka-ukalarini tugdirdi. Yahudo Tamardan
Fares va Zaroni tugdirdi, Fares Esromni tugdirdi, Esrom Aramni
tugdirdi, Aram Aminadabni tugdirdi, Aminadab Naassonni
tugdirdi, Naasson Salmonni tugdirdi. Salmon Rahabdan Boazni
tugdirdi, Boaz esa Rutdan Obedni tugdirdi, Obed esa Yesseni
tugdirdi. Jesse esa Dovud shohni tugdirdi. Dovud shoh esa
Sulaymonni Uriyaning xotinidan tugdirdi. Sulaymon Rexavomni
tugdirdi, Rexavom Abiyoni tugdirdi, Abiyo Osoni tugdirdi. Asa
Jehoshaphatni tugdirdi, Jehoshaphat Joramni tugdirdi, Joram
Uzziyahni tugdirdi. Uzziah Jothamni tugdirdi, Jotham Ahazni
tugdirdi, Ahaz Hezekiyahni tugdirdi. Hezekiya esa Manassehni
tugdirdi, Manasseh esa Amonni tugdirdi, Amon esa Josiyani
tugdirdi. Josiah esa Jeconiyani va uning aka-ukalarini Bobilga
surgunda tugdirdi.

Bobilga surg‘undan keyin Yexoniya Shealtielni tugdirdi, Shealtiel esa Zarubbabelni tugdirdi. Zerubbabel esa Abiudni tugdirdi, Abiud esa Eliakimni tugdirdi, Eliakim esa Azorni tugdirdi. Azor esa Zadokni tugdirdi, Zadok esa Achimni tugdirdi, Achim esa Eliudni tugdirdi. Eliud Eleazarni tugdirdi, Eleazar Mattanni tugdirdi, Mattan Yoqubni tugdirdi. Yoqub esa Yusufni tugdirdi, Maryamning erini, undan Iso tugildi, u Masih deb ataladi. Shunday qilib, Ibrohimdan Dovudgacha bolgan barcha avlodlar on tort avlod, Dovuddan Bobilga surgungacha on tort avlod va Bobilga surgundan Masihgacha on tort avlod.

Iso Masihning tugilishi shunday edi. Uning onasi Maryam Yusufga xotinlikka vada qilingan edi, ular birga kelishidan oldin u Muqaddas Ruhdan homilador ekanligi malum boldi. Yusuf esa uning eri bolib, adolatli odam edi va uni oshkoraga sharmanda qilishni xohlamay, uni yashirincha ajratishni xohladi. U bu haqda oylab korganida, mana, Rabbning farishtasi tushida unga korinib, dedi: Yusuf, Dovud og'li, Maryamni xotining qilib olishdan qorqma, chunki unda tugilgan narsa Muqaddas Ruhdan. U og'il tugadi va sen uning ismini Iso deb chaqirasan, chunki u oz xalqini ularning gunohlaridan qutqaradi. Bularning hammasi shunday boldi, shunda Rabbining paygambar orqali aytgan sozi bajarilsin. Mana, bokira qiz homilador boladi va og'il tugadi, va ular uning nomini Immanuil deb chaqiradilar, bu tarjima qilinganda Biz bilan Xudo demakdir.

Yusuf uyqudan uygonib, Rabbining xabarchisi unga buyurganidek qildi va oz xotinini oldi. Va u og'lini, birinchi

tugilganini tugmaguncha, uni bilmadi va uning ismini Iso deb chaqirdi.

2

Iso Yahudiyaning Baytlahm shahrida podshoh Hirod davrida tug‘ilganida, mana, sharqdan sehrgarlar Quddusga kelishdi Aytib sorashdilar: Yahudiylarning tugilgan podshohi qayerda? Biz sharqda uning yulduzini kordik va unga sajda qilish uchun keldik. Eshitgach, podshoh Hirod bezovtalandi va butun Iyerusalim u bilan birga bezovtalandi. Va xalqning barcha bosh ruhoniylari va yozuvchilarini yigib, ulardan Masih qayerda tugilishi haqida soradi. Ular esa unga dediler: Yahudiyaning Baytlahm shahrida, chunki paygambar orqali shunday yozilgan: Va sen, Baytlahm, Yahudo yeri, sen Yahudoning rahbarlari orasida hech qanday yol bilan eng kichik emassing, chunki sendan rahbar chiqadi, u mening xalqim Isroilni boshqaradi.

Keyin Hirod yashirincha sehrgarlarni chaqirib, ulardan koringan yulduzning vaqtini aniq bilib oldi. Va ularni Baytlahmga yuborib, dedi: Borib, bola haqida aniq tekshiring, topganingizda esa menga xabar bering, shunda men ham borib unga sajda qilaman. Ular shohning sozlarini eshitib yolga chiqdilar va mana, ular sharqda korgan yulduz ularni boshlab bordi, toki kelib bola turgan joyning tepasida toxtadi. Yulduzni korib, ular juda katta xursandchilik bilan xursand bolishdi. Va ular uyga kelganlarida, bolani onasi Maryam bilan birga

kordilar va yiqilib unga sajda qildilar. Songra ozlarining xazinalarini ochib, unga sovgalar - oltin, kunjut va murr taqdim etdilar. Va tushda ogohlantirish qilinganidan keyin Hirodga qaytmaslik uchun, boshqa yol orqali oz mamlakatlariga ketishdi.

Ular chekinib ketganlaridan keyin, mana, Rabbning farishtasi Yusufga tushida korinib, dedi: Tur, bolani va uning onasini olib, Misrga qoch va men senga aytmagunimcha u yerda bol, chunki Hirod bolani yoq qilish uchun izlamoqchi. U esa ornidan turganidan keyin bolani va uning onasini kechasi olib, Misrga jonab ketdi. Va u Hirodning olimigacha u yerda edi, shunda Rabbining paygambar orqali aytgan sozi bajarilsin: Misrdan og'limni chaqirdim.

Keyin Hirod majusiylar tomonidan masxara qilinganini korganida juda gazablandi va odam yuborib Baytlahm va uning barcha chegaralaridagi ikki yoshli va undan kichik bolalarning barchasini oldirdi, majusiylardan aniq bilgan vaqtiga muvofiq. Keyin Yeremiya paygambar tomonidan aytilgan soz toldirildi: Ramahda ovoz eshitildi, nola va yigi va katta motam, Rohila oz bolalari uchun yiglayotgan edi, va u tasalli topishni xohlamadi, chunki ular yoq.

Hirod vafot etgandan song, mana, Rabbiyning xabarchisi Misrdagi Yusufga tushida korindi. Aytib: Tur, bolani va uning onasini olib, Isroil yeriga bor, chunki bolaning ruhini qidirayotganlar oldi. Lekin u turganidan keyin bolani va onasini olib, Isroil yeriga keldi.

Lekin Arxelaos otasi Hirodning orniga Yahudiyada hukmronlik qilayotganini eshitib, u yerga borishdan qorqdi va tushda ogohlantirilgach, Jaliliya hududlariga chekindi. Va u kelib, Nazaret deb atalgan shaharga joylashdi, shunda paygambarlar orqali aytilgan soz bajarilsin, deb: U Nazaralik deb chaqiriladi.

3

Va o'sha kunlarda Yahyo suvga chomdirguvchi Yahudiya cholida vaz qilib keladi. Va u dedi: Tavba qiling, chunki osmonlar shohligi yaqinlashdi. Bu Ishoyo paygambar tomonidan aytilgan kishi haqida: Cholda qichqiruvchining ovozi: Rabbning yolini tayyorlang, uning yollarini tog'ri qiling.

Ozi esa Yohyo ozining kiyimini tuya tuklaridan va beligazida teri kamarni ega edi, uning oziq-ovqati esa chigirtkalar va yovvoyi asal edi. Keyin uning oldiga Iyerusalim va butun Yahudiya va Iordanning butun atrofi chiqib ketardi. Va ular ozlarining gunohlarini tan olib, Iordan daryosida u tomonidan suvga chomdirilardi.

Lekin u Farisey va Sadduqiylarning koplarini ozining suvga chomdirishiga kelayotganini korib, ularga dedi: Ilon nasllar, sizga yaqinlashayotgan gazabdan qochishni kim korsatdi? Demak, tavbaga munosib meva keltiring. Va ozlaringizda Bizning otamiz Ibrohim bor deb aytishni oylamasligingiz kerak. Chunki men sizlarga aytamanki, Xudo bu toshlardan Ibrohimga

farzandlar tugdirish qodir. Allaqachon bolta daraxtlarning ildiziga qoyilgan, shuning uchun yaxshi meva bermayotgan har bir daraxt kesiladi va olovga tashlanadi.

Men sizlarni tavba qilishingiz uchun suvda suvga chomdiraman, lekin mendan keyin kelayotgan kishi mendan kuchliroqdir, men uning tuflisini kotarishga ham loyiq emasman, u ozi sizlarni Muqaddas Ruhda va olovda suvga chomdiradi. Uning qolida sovurish vilkasi bor va u xirmonini yaxshilab tozalaydi, va bugdoyini omboriga yigadi, lekin somanni ochmaydigan olovda yoqib yuboradi.

Keyin Iso Jaloliddan Iordan daryosiga Yahyoning oldiga keldi, uning tomonidan suvga chomdirilish uchun. Yahyo esa uni to'sib turardi va dedi: Men ozim sening qolingdan suvga chomdirilishim kerak, va sen menga kelayapsanmi? Javob berib, Iso unga dedi: Hozir ruxsat ber, chunki barcha adolatni toldirish bizga shunday mos keladi. Keyin u unga ruxsat berdi. Va suvga chomdirilgan Iso darhol suvdan chiqdi, va mana, unga osmonlar ochildi, va u Xudoning Ruhini kabutar kabi tushayotgan va uning ustiga kelayotganini kordi. Va mana, osmonlardan bir ovoz aytdi: Bu Mening sevimli Og'lim, Men Undan mamnunman.

4

Keyin Iso Ruh tomonidan cholga olib ketildi, shayton tomonidan sinash uchun. Va qirq kun va qirq kecha roza tutgandan song, U

och qoldi. Va unga yaqinlashib, sinab koruvchi aytdi: Agar sen Xudoning Og'li bolsang, ayt, shunda bu toshlar non bolib ketsin. U esa javob berib dedi: Yozilgan: odam faqat non bilan emas, balki Xudoning ogzidan chiqadigan har bir soz bilan yashaydi. Keyin shayton uni muqaddas shaharga olib boradi va uni ibodatxonaning burchagiga qoyadi. Va u unga dedi: Agar sen Xudoning Og'li bolsang, ozingni pastga tashla, chunki yozilgan: U Sening haqingda Oz xabarchilariga buyuradi va ular seni qollarida kotarib yurishadi, shunda Sen oyogingni toshga urib ketmaysan.

Iso unga dedi: Yana yozilgan: Xudoyingni sinab kormaysan.

Yana shayton uni juda baland togga olib ketadi va unga dunyoning barcha shohliklarini hamda ularning ulugvorligini korsatadi. Va u unga dedi: Agar yiqilib menga siginsang, bularning hammasini senga beraman. Keyin Iso unga dedi: Ket orqamdan, shayton! Chunki yozilgan: Rabbiy Xudoyingga sajda qilasan va faqat Unga xizmat qilasan. Keyin shayton uni qoyib yubordi va mana, xabarchilar kelib, unga xizmat qildilar.

Iso Yahyo topshirilganini eshitib, Jalilaga chekindi. Va u Nosiraни tark etib, dengiz boyidagi Kafarnahumga keldi va u yerda yashadi, Zavulon va Naftali chegaralarida. Isayo paygambar orqali aytilgan soz toldirilishi uchun: Zabulun yeri va Naftolim yeri, dengiz yoli, Iordan daryosining narigi tomoni, millatlarning Jalilaasi Zulmatda otirgan xalq katta yoruglikni kordi, va olim soyasi va mamlakatida oturganlarga yoruglik

chiqdi.

O vaqtdan boshlab Iso vaz qilishni va aytishni boshladi: Tavba qiling, chunki osmonlar saltanati yaqinlashdi.

Galileya dengizi yonida yurib, u ikki aka-ukani kordi: Pyotr deb atalgan Simon va uning akasi Andreyni. Ular dengizga tor tashlayotgan edilar, chunki ular baliqchi edilar. Va U ularga dedi: Mening ortimdan ergashing va Men sizlarni odamlar uchun baliqchilar qilaman. Ular darhol torlarini tashlab, unga ergashdilar. Va u yerdan oldinga borgach, boshqa ikki aka-ukani kordi: Zabadayning og'li Yoqub va uning ukasi Yuxannoni. Ular kemasida otasi Zabaday bilan birga torlarini tamirlab otirishardi, va u ularni chaqirdi. Ular darhol kemani va otalarini tashlab, unga ergashdilar.

Va Iso butun Galileya boylab aylanib yurdi, ularning jamoatlarida orgatib, podshohlik haqidagi xushxabarni elon qilib va xalq orasidagi barcha kasallik va zaifliklarni davolab xizmat qildi. Ва унинг шухрати бутун Сурияга тарқалди, ва унга турли хил касалликлар ва азоблар билан азоб чекаётган барча беморларни, жинлар эгаллаганларни, сара касалларни ва фалажликларни келтирдилар, ва у уларни шифо берди. Va unga Jaliliya, Dekapolis, Quddus, Yahudiya va Iordan daryosining narigi tomonidan koplab olomonlar ergashdilar.

5

Olomonlarni korib, u togga chiqdi va u otirganidan song, uning shogirdlari uning oldiga keldilar. Va u ogzini ochib, ularga talimot berardi va dedi Ruhda kambagallar baxtlidir, chunki osmonlar qirolligi ularniki. Aza tutuvchilar baxtlidir, chunki ular tasalli topadilar. Yumshoq xaslatlilar baxtlidir, chunki ular yerni meros qilib oladilar. Adolatga och va tashna bolganlar baxtlidir, chunki ular toydiriladi. Rahmdillar baxtlidir, chunki ularga rahm korsatiladi. Yurak pokizalari baxtlidir, chunki ular Xudoni koradilar. Tinchliksevarlar baxtlidir, chunki ular Xudoning og'illari deb ataladi. Muborak taqib qilinganlar adolat uchun, chunki osmonlar mamlakati ularniki. Siz baxtlisiz, qachonki sizni haqorat qilishsa, taqib qilishsa va men uchun yolgon gapirib, sizning haqingizda har qanday yomon soz aytishsa. Xursand boling va shod boling, chunki sizning mukofotingiz osmonda kattadir, chunki sizdan oldingi paygambarlarni ham shunday taqib qilishgan.

Siz yerning tuzi bolasizlar, lekin agar tuz tamsiz bolib qolsa, u nima bilan tuzlanadi? U yana hech narsaga yaramaydi, faqat tashqariga tashlanib, odamlar tomonidan oyoq osti qilinadi. Siz dunyoning nurisiz. Tog ustida joylashgan shahar yashirinib qololmaydi. Na ham ular chiroq yoqib, uni savat ostiga qoymaydilar, balki chirogdon ustiga qoyadilar va u uyda bolgan barcha odamlarga yoruglik beradi. Shunday qilib, sizning yorugligingiz odamlar oldida porlashi kerak, shunda ular

sizning yaxshi ishlaringizni korib, osmonlardagi Otangizni uluglashlari uchun.

Oylamang, men qonunni yoki paygambarlarni bekor qilish uchun kelganman. Men bekor qilish uchun emas, balki bajarish uchun keldim. Amen, chunki men sizlarga aytaman: osmon va yer otib ketguncha, qonundan bitta iota yoki bitta serif otib ketmaydi, toki hammasi royobga chiqmaguncha. Kim agar shuning uchun bu eng kichik buyruqlardan birini buzsa va odamlarni shunday orgatsa, osmonlar malakutida eng kichik deb chaqiriladi, lekin kim bajarsa va orgatsa, u osmonlar malakutida buyuk deb chaqiriladi. Men sizlarga shuni aytamanki, agar sizlarning adolatingiz yozuvchilar va Fariziylarnikidan koproq bolmasa, osmonlar malakutiga hech qachon kira olmaysizlar. Siz eshitdingizki, qadimgilarga aytilgan edi: Qotillik qilma. Kim qotillik qilsa, hukm oldida aybdor bo‘ladi. Men esa sizlarga aytamanki, har bir oz akasiga behuda gazablanuvchi hukm oldida aybdor boladi, kim oz akasiga raqa desa, kengash oldida aybdor boladi, kim esa ahmoq desa, dozax olovi uchun aybdor boladi. Agar sen qurbongohga sovgangni taqdim etsang va u yerda birodaringning senga qarshi nimadir borligini eslasang, U yerda qurbongoh oldida sovgangni qoldirgin va birinchi boring akang bilan yarashing, keyin qaytib kelib sovgangni taklif qilgin. Raqibingiz bilan yolda ketayotganingizda unga tezda yaxshi munosabatda boling, shunday qilmasangiz raqib sizni sudyaga topshirishi, sudya esa sizni yordamchiga topshirishi va siz qamoqxonaga tashlanishingiz mumkin. Amen, senga aytaman: sen u yerdan

chiqmaysan, toki oxirgi tiyinni qaytarmaguncha.

Siz qadimgilarga zino qilma deyilganini eshitgansiz. Men esa sizlarga shuni aytamanki, har bir ayolga ishtiyoq bilan qaraydigan kishi uni allaqachon oz qalbida zino qilgan. Agar ong kozing seni gunohga tushirsa, uni yulub ol va ozingdan tashla, chunki senga foyda keltiradi shunday qilinsa: azolaringdan bittasi halok bolsin, lekin butun tanang jahannamga tashlanmasin. Va agar ong qolingiz sizni gunohga tushirsa, uni kesib tashlang va ozingizdan uloqtiring, chunki sizga foyda beradiki, azolaringizdan bittasi halok bolsin va butun tanangiz jahannamga tashlanmasin.

Aytilgan edi: Kim oz xotinini ajratsa, unga ajralish hujjatini bersin. Men esa sizlarga aytamanki, kim oz xotinini zino qilish sababidan tashqari ajratsa, uni zinoga majbur qiladi va kim ajratilgan xotinga uylanca, zino qiladi.

Yana siz eshitdingizki, qadimgilarga aytilgan edi: Sen yolgon qasamyod qilmaysan, balki Rabbiga oz qasamlaringni ado qilasan. Men esa sizlarga aytamanki, umuman qasam ichmang, na osmonga, chunki u Xudoning taxti hisoblanadi, Na yer boyicha qasam ichmang, chunki u Uning oyoqlari uchun taglik, na Ierusulimga qarab qasam ichmang, chunki u Buyuk Podshohning shahri. Sening boshingga qasam ichma, chunki sen bitta tolani oq yoki qora qilishga qodir emassan. Sizning sozingiz ha-ha, yoq-yoq bolsin, bulardan ortiq bolgani esa yovuzlikdan kelib chiqadi.

Siz eshitgansiz, aytilgan edi: Koz orniga koz va tish orniga tish. Men esa sizlarga aytamanki, yovuzga qarshi turmang, lekin kim sizni ong yonoqqa ursa, unga boshqa yonoqni ham burgin. Va senga qarshi sudga bormoqchi bolgan va koylagingni olmoqchi bolgan kishiga choponni ham qoldiring Va kim seni bir mil yurishga majbur qilsa, u bilan ikki mil bor. Sendan sorayotgan odamga ber va sendan qarz olmoqchi bolgan odamdan yuz ogirma.

Siz eshitgansiz, shunday aytilgan edi: Oz qo'shningni sev va oz dushmaningdan nafratlan. Men esa sizlarga aytaman: dushmanlaringizni seving, sizni lanatlovchilarga duo qiling, sizga nafrat qiluvchilarga yaxshilik qiling va sizga zulm qiluvchilar hamda sizni taqib qiluvchilar uchun ibodat qiling. Shunday qilib, siz osmonlardagi Otangizning og'illari bolasiz, chunki U ozining quyoshini yomonlar va yaxshilar ustiga chiqaradi va solihlar va adolatsizlar ustiga yomgir yogdiradi. Agar siz sizni sevuvchilarni sevsangiz, qanday mukofotingiz bor? Soliq yiguvchilar ham shunday qilmaydilarmi? Va agar faqat do'stlaringizga salom bersangiz, qanday ortiqcha ish qilyapsiz? Soliq yiguvchilar ham shunday qilmaydilarmi? Demak, siz mukammal bolasiz, xuddi osmondagi Otangiz mukammal bolgani kabi.

6

Etibor bering, sadaqangizni odamlar oldida ularning korishiga

qarab qilmang, aks holda osmonlardagi Otangiz huzurida mukofotingiz bolmaydi. Qachon xayr-ehson qilsang, ozingdan oldin karnay chalmaginki, xuddi ikkiyuzlamachilar jamoatlarda va kochalarda qilganlaridek, shunda odamlar tomonidan ulushtirilsinlar. Haqiqatan sizlarga aytaman, ular oz mukofotlarini olganlar. Sen esa sadaqa qilayotganda, chap qoling ong qoling nima qilayotganini bilmasin. shunday qilib seniki yaxshilik qilishing yashirinda bolsin, va seniki Otang yashirinda koruvchi senga ochiqda qaytaradi.

Va qachon ibodat qilsang, ikki yuzlamachilarga oxshamaslik kerak, chunki ular jamoatlarda va kochalarning burchaklarida turib ibodat qilishni yaxshi koradilar, shunda odamlarga korinishlari uchun. Haqiqatan sizlarga aytamanki, ular oz mukofotlarini olganlar. Sen esa ibodat qilganingda, ichki xonangga kir va eshigingni yopib, yashirindagi Otangga ibodat qil, va yashirinda koruvchi Otang senga ochiqda mukofot beradi.

Ibodat qilayotganda esa gayriimonlar kabi laqillashtirmang, chunki ular oylashadi ki, kop sozliliklari tufayli eshitilishadi. Shuning uchun ularga oxshamang, chunki sizning Otangiz siz Undan sorashdan oldin sizga nima kerakligini biladi. Shunday demak, siz ibodat qiling: Osmonlardagi Otamiz, sening isming muqaddas qilinsin, Sizning shohligingiz kelsin, Sizning irodangiz amalga oshsin, osmonda bolgani kabi yerda ham. Kundalik nonimizni bizga bugun ber. Va bizning qarzlarimizni kechir, xuddi biz ham bizning qarzorlarimizni

kechirganimizdek. Va bizni vasvasaga olib kirma, lekin bizni yovuzlikdan qutqar. Chunki shoh mulk, qudrat va ulugvorlik abadiy Seniki, omin.

Agar siz odamlarning gunohlarini kechirsangiz, sizning osmoniy Otangiz ham sizni kechiradi. Agar siz odamlarning gunohlarini kechirmasangiz, sizning Otangiz ham sizning gunohlaringizni kechirmaydi.

Qachonki siz roza tutsangiz, ikki yuzlamachi gamgin odamlardek bolmang, chunki ular yuzlarini buzadilar, shunda odamlarga roza tutayotgandek korinsinlar. Haqiqatan sizlarga aytamanki, ular oz mukofotlarini oldilar. Sen esa roza tutayotganda boshingni moylab, yuzingni yuv, Shunday qiling, odamlarga roza tutayotganingiz korinmasin, lekin yashirinda turgan Otangizga korining, va yashirinda korayotgan Otangiz sizga ochiqdan mukofot beradi.

Ozingizga yer ustida xazinalar yigmang, qayerda kuya va zang yoq qiladi va qayerda og'rilar teshib kirib og'irlaydi. Lekin ozingiz uchun osmonlarda xazinalar yiging, qayerda na kuya na zang yoq qiladi va qayerda og'rilar teshib otmaydi va og'irlamaydi. Qayerda sizning xazinangiz bolsa, u yerda sizning yuragingiz ham boladi.

Tananing chiroqi kozdir, agar kozing sof bolsa, butun tanang yorug boladi. Agar kozing yomon bolsa, butun tanang qorongi boladi. Agar ichingdagi yoruglik zulmat bolsa, zulmat qanchalik

katta boladi!

Hech kim ikki xojayinga xizmat qila olmaydi, chunki u birini yomon koradi va ikkinchisini sevadi, yoki biriga sodiq boladi va ikkinchisini mensimaydi. Siz Xudoga ham, boylikka ham xizmat qila olmaysiz.

Shu sababli men sizga aytaman: ruhingiz uchun nima yeyishingiz va nima ichishingiz haqida tashvishlanmang, na tanangiz uchun nima kiyishingiz haqida. Ruh oziq-ovqatdan koproq emas mi va tana kiyimdan koproq emas mi? Osmon qushlariga qarang, chunki ular na ekishadi, na orishadi, na omborlarga yigishadi, va sizning osmoniy Otangiz ularni oziqlantirishadi; siz ulardan kora qimmatroq emassizmi? Sizlardan kim tashvishlanib oz yoshiga bir tirsak qo'sha oladi? Va kiyim haqida nega tashvishlanasiz? Dalaning nilufarlarini korib chiqing, ular qanday o'sishini: ular na mehnat qiladi, na yigiradi. Lekin men sizlarga aytamanki, hatto Sulaymon ozining butun shon-shuhratida bulardan bittasidek ham kiyinmagan edi. Agar Xudo bugun mavjud bolib, ertaga ochoqqa tashlanadigan dala otini shunday kiyintirsa, sizlarni yana koproq kiyintirmaydi-mi, ey kam imonlilar? Shuning uchun tashvishlanmang deb aytib: Nima yemaymiz yoki nima ichamiz yoki nima kiyamiz? Chunki bularning barchasini millatlar qidiradi, sizning osmoniy Otangiz esa bularning barchasiga muhtojligingizni biladi. Lekin avval Xudoning Podshligini va Uning adolatini qidiring, va bu narsalarning barchasi sizga qo'shib beriladi. Ertaga tashvishlanmang, chunki ertaning oz

tashvishlari bor; har bir kunning oz yomoni yetarli.

7

Hukm qilmang, shunda sizlar hukm qilinmaysiz, Qaysi hukm bilan hukm qilsangiz, o'sha hukm bilan hukm qilinasiz, va qaysi olchov bilan olchasangiz, o'sha olchov bilan sizga olchanadi. Lekin nega akangning kozidagi mayda zarrачани korasan, ammo oz kozingdagi to'sinni sezmassan? Yoki qanday sen akangga aytasan: Ruxsat ber, sening kozingdan parchani chiqarib tashlayman, va mana, sening kozingda to'sin bor? Ey ikkiyuzlamachi, avval oz kozingdagi to'sinni chiqar, va keyin birodaring kozidagi zarrachani chiqarish uchun aniq kora olasan.

Muqaddas narsani itlarga bermang va marvaridlaringizni chochqalar oldiga tashlamang, aks holda ular bularni oyoqlari bilan oyoq osti qilishlari va ogirilib sizlarni yirtishlari mumkin.

Sorang, va sizga beriladi, qidiring, va topasiz, taqillating, va sizga ochiladi. Chunki har bir sorayotgan oladi va qidirayotgan topadi va taqillatayotganga ochiladi. Yoki sizlardan qaysi odam bor-ki, agar uning og'li non sorasa, unga tosh beradi? Va agar u baliq sorasa, unga ilon beradi-yu? Agar siz yomon bolsangiz ham, oz farzandlaringizga yaxshi sovgalar berishni bilsangiz, osmondagi Otangiz soraganlar uchun yaxshi narsalarni qancha koproq beradi?

Barcha narsalarni, qancha xohlasangiz, odamlar sizga qilishlarini istasangiz, shunday siz ham ularga qiling, chunki bu qonun va paygambarlardir.

Tor darvozadan kiring, chunki halokat tomon olib boruvchi darvoza keng va yol kengdir, va undan kiruvchilar kopdir. Darvoza qanchalik tor va hayotga olib boruvchi yol qanchalik qiynoqli, va uni topuvchilar kam.

Etibor bering, lekin yolgon paygambarlardan ehtiyot boling, ular sizlarga qoy kiyimida kelishadi, ammo ichkaridan ular yirtqich borilardir. Ularning mevalaridan ularni tanib olasizlar. Tikanlardan uzum yoki qaroqotirdan anjir terishadimi? Shunday har bir yaxshi daraxt chiroyli mevalar beradi, chirigan daraxt esa yomon mevalar beradi. Yaxshi daraxt yomon mevalar berishi mumkin emas, chirigan daraxt ham yaxshi mevalar berishi mumkin emas. Yaxshi meva bermayotgan har bir daraxt kesiladi va olovga tashlanadi. Demak, ularni ularning mevalaridan bilasiz.

Menga Rabbiy, Rabbiy deb aytuvchilarning hammasi osmonlar malakutiga kirmaydi, lekin osmondagi Otamning irodasini bajaruvchi kiradi. Kop odamlar o'sha kuni menga: Ey Xojayin, Xojayin, biz Sening noming bilan bashorat qilmadikmi, Sening noming bilan jinlarni haydamadikmi va Sening noming bilan koplab mojizalar qilmadikmi? deyishadi. Va keyin men ularga tan olaman: Hech qachon sizlarni bilmadim, mendan ketinglar, ey qonunsizlik qiluvchilar.

Har bir kishi, kim mening bu sozlarimni eshitadi va ularni bajaradi, men uni dono odamga oxshataman, kim oz uyini tosh ustiga qurdi. Yomgir yogdi, daryolar keldi, shamollar esdi va o'sha uyga urdi, lekin u yiqilmadi, chunki tosh ustiga poydevor qilingan edi. Va har bir kishi mening bu sozlarimni eshitib, ularni bajarmagan odam ahmoq odamga oxshatiladi, u oz uyini qum ustiga qurgan. Yomgir yogdi, daryolar keldi, shamollar esdi va o'sha uyga urdi — u yiqildi va uning qulashi dahshatli boldi.

Va shunday boldiki, Iso bu sozlarni tugatganida, olomonlar uning talimotidan hayratda qoldilar. Chunki u ularga vakolatga ega bolgan odam kabi orgatardi, yozuvchilar kabi emas.

8

U togdan tushib kelganida, unga kop olomon ergashdi. Va mana, moxovli keldi va Unga sajda qilib dedi: Xojayin, agar xohlasang, meni tozalashga qodirsan. Va Iso qolini chozib, unga tegdi va dedi: Xohlayman, toza bol. Va darhol uning moxovi toza boldi. Va Iso unga aytadi: Hech kimga aytma, lekin bor, ozingni ruhoniyga korsat va Muso buyurgan sovgani ularga guvohlik sifatida taqdim et.

Kapernaum shahriga kirganida, unga bir yuzbohi yaqinlashib, iltijo qilib shunday dedi, Lord, mening xizmatkorim uyda falaj bolib yotibdi, qattiq azob chekmoqda. Va Iso unga dedi: Men kelib, uni davolayman. Va javob berib, yuzlik boshlig dedi:

Xojayin, men layoqli emasman siz mening tomim ostiga kirishingiz uchun, lekin faqat soz bilan ayting, va mening xizmatkorim shifo topadi. Chunki men ham hokimiyat ostida bolgan odamman, ozim ostimda askarlarga ega bolgan holda, va men bunga aytaman, Bor, va u boradi, va boshqasiga, Kel, va u keladi, va qulimga, Buni qil, va u qiladi. Iso eshitib hayratga tushdi va ergashayotganlarga dedi: Haqiqatan aytaman sizlarga, Isroilda ham bunday katta imonni topmadim. Men sizlarga aytamanki, sharqdan va garbdan koplar kelishadi va Ibrohim, Ishoq va Yoqub bilan birga osmonlar malakutida yotadilar. Shohlik og'illari esa tashqi zulmatga tashlab yuboriladi, u yerda yigi-sigi va tish gijirlash boladi. Va Iso yuzbo‘shiga dedi: Bor, va sen ishonganingdek senga bo‘lsin. Va uning xizmatkori o'sha vaqtda shifo topdi.

Va Iso Butrusning uyiga kelganida, uning qaynonasi yotgan va isitmadan azob chekayotganini kordi. Va u uning qoliga tegdi va isitma uni tark etdi, va u turdi va unga xizmat qila boshladi. Kechqurun bolgach, ular unga koplab jin bosganlarni olib kelishdi va u ruhlarni soz bilan haydab chiqardi hamda kasal bolganlarning barchasini davoladi. Shunday qilib, Ishayo paygambar tomonidan aytilgan soz bajarilsin: Ozi bizning zaifliklarimizni oldi va kasalliklarni kotardi.

Iso ozi atrofida kop olomon korib, narigi tomonga otishni buyurdi. Va bir kotib yaqinlashib, unga dedi: Ustoz, siz qayerga borsangiz, men sizga ergashaman. Va Iso unga dedi: Tulkilar uyalarga ega va osmon qushlari uyalarga ega, lekin Insonning

Og'li boshini qoyadigan joyga ega emas. Uning shogirdlaridan boshqasi esa unga dedi: Xojayin, menga avval borib otamni dafn qilishga ruxsat bering. Lekin Iso unga dedi: Menga ergash va qoy oliklar ozlarining oliklarini dafn qilsinlar.

Va U kemaga kirganida, Uning shogirdlari Unga ergashdilar. Va mana, dengizda katta boron kotarildi, shunday qilib kema tolqinlar ostida qoldi, lekin u uxlayotgan edi. Va Uning shogirdlari yaqinlashib, Uni uygotdilar va dedilar: Xojayin, bizni qutqar, halok bolyapmiz. Va ularga aytadi: Nega qorqoqsizlar, ey kam imonlilar? Keyin u ornidan turib, shamollarga va dengizga tanbeh berdi va katta osoyishtalik hukm surdi. Lekin odamlar hayratda qolib, deyishdi: Bu qanday odam, chunki shamollar ham, dengiz ham unga itoat qiladi?

Va U narigi tomonga, Gergesenlar yurtiga kelganida, Unga qabrlardan chiqayotgan ikki jin bosgan kishi uchrasdi, ular juda xavfli edi, shunday qilib hech kim o'sha yoldan otib keta olmasdi. Va mana, ular qichqirib deyishdi: Bizga va senga nima aloqasi bor, ey Iso, Xudoning Og'li? Sen vaqtidan oldin bizni azoblash uchun bu yerga keldingmi? Ulardan uzoqda koplab chochqalarning podasi boqilib yurardi. Va jinlar unga iltimos qilib deyishdi: Agar bizni haydab chiqarsang, bizga chochqalar podasiga kirishga ruxsat ber. Va U ularga dedi: Boring. Ular esa chiqib, chochqalar podasiga kirdilar, va mana, butun chochqalar podasi qoya boylab dengizga yugurdi va suvlarda oldilar. Lekin chorvadorlar qochib ketishdi va shaharga borib, hamma narsani hamda jinlar chalingan odamlar haqidagi voqealarni

xabar berishdi. Va mana, butun shahar Iso bilan uchrashish uchun chiqdi va Uni korganlaridan keyin, ular Undan oz chegaralaridan ketishini iltimos qildilar.

9

Va u kemaga kirib, kesib otdi va oz shahriga keldi. Va mana, ular unga to'shakda yotgan falajli odamni olib kelmoqda edilar, va Iso ularning imonini korib, falajli odamga dedi: Jasorat qil, bolam, sening gunohlaring kechirildi. Va mana, kitobdorlarning bazilari oz ichlarida dedilar: Bu kishi kufrlanmoqda. Va Iso ularning fikrlarini korib aytdi: Nega siz yomon narsalarni yuraklaringizda oylaysizlar? Nima uchun osonroq: Gunohlaringiz kechirildi deyish, yoki Tur va yur deyish? Shunday qilib, siz Insonning Og'li yerda gunohlarni kechirish avtoritetiga ega ekanligini bilishingiz uchun, keyin U falajlangan odamga aytadi: Tur, to'shagingni ol va uyingga bor. Va u turib, oz uyiga ketdi. Lekin olomonlar buni korib hayratlandilar va shunday hokimiyatni odamlarga bergan Xudoni ulugladilar.

Iso u yerdan otib ketayotganida soliq yigish joyida otirgan Matto deb atalgan odamni kordi va unga: Menga ergash, dedi. U turdi va Unga ergashdi. Va shunday boldiki, u uyda dasturxonda otirganida, mana, koplab soliq yiguvchilar va gunohkorlar kelib, Iso va uning shogirdlari bilan birga dasturxonda otirishdi. Va Farisiylar korib, uning shogirdlariga dedilar: Nega sizning ustozingiz soliq yiguvchilar va gunohkorlar bilan birga

ovqatlanadi? Lekin Iso eshitib, ularga dedi: Soglomlar shifokorga muhtoj emas, balki kasal bolganlar muhtoj. Borib organing, bu nimani anglatishini: Men rahm-shafqatni xohlayman, qurbonlikni emas. Chunki men adolatlilarni emas, balki gunohkorlarni tavbaga chaqirish uchun keldim.

Keyin Yahyoning shogirdlari unga yaqinlashib dedilar: Nega biz va Farisiylar kop roza tutamiz, lekin Sening shogirdlaring roza tutmaydilar? Iso ularga dedi: Toy xonasining og'illari kuyov ulap bilan birga bolgan vaqtda motam tuta oladimi? Lekin kunlar keladi, qachonki kuyov ulardan olib ketiladi, va keyin ular roza tutadilar. Hech kim eski kiyimga qisqarmaydigan matodan yamoq qoymaydi, chunki uning toliqlik qismi kiyimdan ajralib ketadi va yomonroq yorilish hosil boladi. Na ham yangi sharobni eski tulumlarga soladilar, aks holda tulumlar yirtilib ketadi, sharob tokilib ketadi va tulumlar halok boladi, lekin yangi sharobni yangi tulumlarga soladilar va ikkalasi ham saqlanadi.

U ularga bularni gapirayotganida, mana, bir hukmdor yaqinlashib, unga sajda qilib dedi: Mening qizim hozirgina oldi, lekin kelib, qolingni uning ustiga qoy va u tirik boladi. Va Iso ornidan turib, unga ergashdi va Uning shogirdlari ham. Va mana, on ikki yil qon ketishidan aziyat chekayotgan ayol orqadan yaqinlashib, uning kiyimining chetiga tegdi. U ozida shunday deb oylardi: Agar faqat uning kiyimiga tegsam, saqlanib qolaman. Lekin Iso ogirilib, uni korib aytdi: Jasorat qil, qizim, sening ishonching seni saqlab qoldi. Va ayol o'sha soatdan

shifo topdi. Va Iso boshchining uyiga kelganida va nay chaluvchilarni hamda shovqin solayotgan olomonni korganida, ularga aytdi, Chekining, chunki qiz olmagan, balki uxlayapti. Ular esa uni masxara qilishdi. Qachon olomon haydab chiqarilgandan song, u kirib, uning qolidan tutdi va qiz kotarildi. Va bu mish-mish butun o'sha yurtga tarqaldi.

Va Iso u yerdan otib ketayotganida, ikki kor kishi unga ergashib, qichqirib dedilar: Bizga rahm qil, ey Dovud og'li! Uyga kelganida esa, korlar Unga yaqinlashdilar va Iso ularga aytadi: Buni qila olishimga ishonasizlarmi? Ular Unga: Ha, Rabbiy, deb javob berishdi. Keyin ularning kozlariga tegib, dedi: Sizlarning imoningizga muvofiq sizlarga bolsin. Va ularning kozlari ochildi, va Iso ularga qattiq ogohlantirdi: Qarang, hech kim bilmasin. Ular esa chiqib ketib, u haqida o'sha butun yurtda xabar tarqatdilar.

Ular chiqib ketayotganlarida, mana, Unga soqov, jin bosgan bir odamni keltirdilar. Va jin haydab chiqarilgandan song, soqov odam gapira boshladi va olomonlar hayratlanib: Isroilda hech qachon bunday narsa korinmagan edi, deb aytishdi. Fariseylar esa deyishardi: U jinlarni jinlar hukmdori bilan haydaydi.

Va Iso barcha shaharlar va qishloqlarni aylanib yurdi, ularning jamoalarida orgatib, shohlik haqidagi yaxshi xabarni elon qilib va xalq orasidagi barcha kasallik va zaifliklarni davolab xizmat qildi.

Olomonlarni korib, u ularga rahm qildi, chunki ular choponi bolmagan qoylardek charchagan va tashlangan edi. O'shanda u shogirdlariga dedi: Hosil kop, lekin ishchilar oz. Shuning uchun orim-yigim xojayinidan iltimos qilingki, U ozining orim-yigimiga ishchilarni yuborsin.

10

Va U ozining on ikki shogirdini chaqirib, ularga nopok ruhlar ustidan hokimiyat berdi, shunda ular ularni haydab chiqarsinlar va barcha kasalliklarni hamda barcha zaifliklarni davolasinlar. On ikki havoriylarning ismlari bular: birinchisi Butrus deb atalgan Shimon va uning ukasi Andrey, Zabadiy og'li Yoqub va uning ukasi Yuhanno. Filip va Bartolomey, Tomas va Matvey soliq yiguvchi, Yoqub Alfeyning og'li va Tadday deb atalgan Lebbey, Simon Kanaaniylik va Yahudo Iskariyotlik, yani uni qolga topshirgan kishi.

Iso bu on ikkitani ularga buyurib aytgan holda yubordi: Millatlarning yoliga bormanglar va Samariyaliklarning shahriga kirmanglar, Balki koproq Isroil xonadonining yoqolgan qoylariga boring. Yurib boring va elon qiling: Osmonlar qirolligi yaqinlashdi. Kasal odamlarni davolang, moxovlarni tozalang, oliklarni tiriltiring, jinlarni haydab chiqaring. Bepul oldingiz, bepul bering. Sizning kamarlaringizga oltin, kumush yoki bronza olmang. Yolga sumka olmang, na ikki koylak, na sandal, na tayoq olib ketmang, chunki ishchi oz oziq-ovqatiga loyiqdir.

Qaysi shahar yoki qishloqqa kirsangiz, unda kim munosib ekanligini sorang va u yerda qolasizlar, toki chiqib ketguningizcha. Uyga kirayotganingizda esa uni salomlang va Tinchlik bu uyga deb ayting. Va agar uy haqiqatan munosib bolsa, sizning tinchligingiz uning ustiga kelsin, lekin agar munosib bolmasa, sizning tinchligingiz sizlarga qaytsin. Va kim agar sizlarni qabul qilmasa va sizlarning sozlaringizni eshitmasa, o'sha uydan yoki o'sha shahardan tashqariga chiqib, oyoqlaringizning changini silkiting. Amen, men sizlarga aytamanki, hukm kunida Sodom va Gomorra yeriga qaraganda o'sha shaharga nisbatan koproq toqat qilinadigan boladi.

Mana, men sizlarni borilar orasiga qoylardek yuboraman, shuning uchun ilonlardek dono va kaptarlardek begunoh boling. Lekin odamlardan ehtiyot boling, chunki ular sizni kengashlarga topshiradilar va ozlarining jamoalarida sizni kaltaklaydilar. Va siz rahbarlar va shohlar oldiga olib borilasizlar men tufayli, ularga va millatlarga guvohlik berish uchun. Qachonki sizlarni topshirishsa, qanday yoki nima gapirishingiz haqida tashvishlenmang, chunki o'sha soatda nima gapirishingiz sizlarga beriladi. Chunki gapiruvchilar siz emas, balki sizning Otangizning Ruhi sizdagi gapiruvchidir. Aka-uka aka-ukasini olimga topshiradi va ota bolasini, va bolalar ota-onalariga qarshi qozgolon kotaradi va ularni oldiradi. Va siz mening ismim tufayli hamma tomonidan yomon korilasiz, lekin oxirigacha chidagan kishi najot topadi. Qachonki sizlarni shu shaharda taqib qilishsa, boshqa shaharga qochinglar, chunki haqiqatan sizlarga aytamanki, Isroil shaharlarini

tugatolmaysizlar, toki Insonning Og'li kelguncha. Shogird ustozidan ustun emas va qul ham oz xojayinidan ustun emas. Shogird uchun oz ustozi kabi bolishi yetarlidir, va qul uchun oz xojayini kabi bolishi. Agar uy egasini Beelzebul deb chaqirgan bolsalar, uning uy azolarini bundan ham koproq shunday chaqirmasmilar? Demak, ulardan qorqmang, chunki yopilgan hech narsa yoqki, u ochilmasin, va yashirin hech narsa yoqki, u bilinmasin. Men sizlarga zulmatda aytgan narsani yoruglikda ayting va quloqqa eshitgan narsani tomlar ustida elon qiling. Tanani oldirayotganlardan qorqmang, lekin ruhni oldira olmaganlardan, balki koproq dozaxda ham ruhni ham tanani yoq qila oladigandan qorqing. Ikki chumchuq bir assarionga sotilmayaptimi? Va ulardan bittasi ham sizning Otangizning xohishisiz yerga tushmaydi. Sizlarning boshingiz sochlari ham barchasi hisoblab qoyilgan. Shuning uchun qorqmang, siz koplab chumchuqlardan qimmatroqsiz.

Har kim meni odamlar oldida tan olsa, men ham uni osmondagi Otam oldida tan olaman. Kim meni odamlar oldida rad etsa, men ham uni osmonlardagi Otam oldida rad etaman.

Oylamang, men yerga tinchlik keltirish uchun kelganman deb; men tinchlik keltirish uchun emas, balki qilich keltirish uchun keldim. Men odamni otasiga qarshi, qizni onasiga qarshi va kelinni qaynonasiga qarshi bolish uchun kelganman. Va odamning dushmanlari uning uy aholisi boladi.

Kim otasini yoki onasini mendan ortiq sevsa, u menga loyiq

emas, va kim og'lini yoki qizini mendan ortiq sevsa, u menga loyiq emas, Va kim ozining xochini olmaydi va mening ortimdan ergashmaydi, mening munosibim emas. Oz ruhini topgan kishi uni yoqotadi, va oz ruhini men uchun yoqotgan kishi uni topadi.

Sizlarni qabul qiluvchi meni qabul qiladi va meni qabul qiluvchi meni yuborgan Zotni qabul qiladi. Paygambarni paygambar nomi bilan qabul qilgan kishi paygambar mukofotini oladi va adolatli odamni adolatli odam nomi bilan qabul qilgan kishi adolatli odam mukofotini oladi. Va kim agar bu kichiklar ichidan biriga bir piyola sovuq suv ichirsa, faqat shogird nomi bilan, haqiqatan sizlarga aytamanki, u oz mukofotini hech qachon yoqotmaydi.

11

Va shunday boldiki, Iso ozining on ikki shogirdlariga korsatma berishni tugatganida, u o'sha yerdan ularning shaharlarida oqitish va vaz qilish uchun ketdi.

Biroq Yahyo qamoqxonada Masihning ishlarini eshitib, ozining shogirdlaridan ikkitasini yubordi. U unga dedi: Sen kelayotgan zotmisan yoki boshqa birovni kutishimiz kerakmi? Va Iso javob berib, ularga dedi: Borib, Yuhanoga eshitgan va korgan narsalaringizni xabar bering. Korlar yana kora boshlaydi va choloqlar yurishadi, moxovlar tozalanadi va karlar eshitadi, oliklar tiriladi va kambagallarga xushxabar elon qilinadi. Va

baxtli u kishi, agar mendan xafa bolmasa.

Bular ketayotganda, Iso olomonlarga Yahyo haqida aytishni boshladi: Cholga nima korish uchun chiqdingiz? Shamol tomonidan silkitilayotgan qamishni? Lekin nima korish uchun chiqdingiz? Yumshoq kiyim kiygan odammi? Mana, yumshoq kiyim kiyganlar shohlarning uylarida turadi. Lekin nima korish uchun chiqib keldingiz? Paygambarni? Ha, sizlarga aytaman, va paygambardan ham koproq. Bu u kishi haqida yozilgan: Mana, men oz elchimni sening oldingga yuboraman, u sening yolingni sening oldingda tayyorlaydi.

Amen, men sizlarga aytamanki, ayollardan tugilganlar orasida Suvga chomdiruvchi Yuhannodan buyukroq hech kim kotarilmagan, lekin osmonlar shohligidagi eng kichigi undan buyukdir. Lekin Yahyo suvga chomdiruvchining kunlaridan hozirgi vaqtgacha osmonlar mamlakati zorlanmoqda va zoravonlar uni tortib olmoqda. Chunki barcha paygambarlar va Qonun Yuhanogacha bashorat qilgan. Va agar siz qabul qilishni xohlasangiz, u ozi kelmoqchi bolgan Ilyosdir. Quloqlari eshitish uchun bolgan kishi eshitsin.

Lekin men bu avlodni nimaga oxshataman? U bozorlarda otirgan bolalarga oxshaydi, ular oz do'stlariga chaqirib aytadilar, Biz sizga nay chaldik, va siz raqsga tushmadingiz, biz sizga motam tutdik, va siz motam tutmadingiz. Yahyo na ovqat yeb, na ichimlik ichib keldi va ular: Unda jin bor deyishadi. Insonning Og'li yeb-ichib keldi, va ular deyishadi: Mana, ochkoz

va sharob ichuvchi odam, soliq yiguvchilar va gunohkorlarning do'sti. Va donishmandlik oz farzandlari tomonidan oqlandi.

Keyin u ozining eng kop mo'jizalari sodir bolgan shaharlarni ayblashga boshladi, chunki ular tavba qilmadilar, Voy senga, Xorazin, voy senga, Betsaida! Chunki agar Sur va Sidonda bolgan bolsa sizlarda sodir bolgan qudratlar, ular uzoq vaqt oldin yukxalta va kulda otirib tavba qilgan bolardi. Lekin men sizlarga aytaman, Sur va Saydon uchun hukm kunida sizlarga qaraganda koproq toqat qilinadigan boladi. Va sen, ey Kapernaum, osmon balandligiga kotarilgan bolsang-u, dozaxgacha tushirilasan, chunki agar senda sodir bolgan mo'jizalar Sodomda sodir bolganida, u bugungi kungacha qolib ketgan bolardi. Lekin sizlarga aytamanki, hukm kunida Sodom yeriga sendan kora osonroq boladi.

O'sha vaqtda Iso javob berib aytdi: Men senga shukr qilaman, Ota, osmon va yerning Rabbiy, chunki sen bu narsalarni dono va aqlli kishilardan yashirding va ularni chaqaloqlarga ochding, Ha, Ota, chunki bu sening oldingda yaxshi maqsading edi. Hamma narsa menga Otam tomonidan topshirildi, va hech kim Og'ilni bilmaydi, faqat Ota, va ham Otani hech kim bilmaydi, faqat Og'il va Og'il kimga ochmoqchi bolsa. Mening oldimga keling, barcha mehnat qiluvchilar va ogir yuk kotaruvchilar, men sizlarga dam beraman. Mening boyunturugimni ustingizga oling va mendan organing, chunki men muloyim va yurakdan kamtarman, va ruhlaringiz uchun dam topasiz, Chunki mening boyinturugim yaxshi va mening yukim yengil.

12

O'sha vaqtda Iso shanba kunida donzorlar orqali ketdi, uning shogirdlari och edi va boshoqlarni uzib yeb boshladilar. Va Farisiylar korib, unga aytdilar: Mana, sening shogirdlaring shanba kunida qilish ruxsat etilmagan narsani qilmoqdalar. Lekin u ularga dedi: Dovud ozi va u bilan birga bolganlar och qolganda nima qilganini oqimaganmisiz? U Xudoning uyiga qanday kirib, taqdimot nonlarini yedi, qaysilarni unga yemoq mumkin emas edi va uning bilan bolganlarga ham, faqat ruhoniylargagina mumkin edi? Yoki siz qonunda oqimadingizmi, shanba kunlari ruhoniylar ibodatxonada shanba kunini buzadilar, lekin aybsiz boladilar? Men sizlarga shuni aytamanki, bu yerda ibodatxonadan ham kattaroq narsa bor. Agar siz Men rahm-shafqatni xohlayman, qurbonlikni emas deganning manosini bilgan bolsangiz, aybsizlarni hukm qilmagan bolar edingiz. Chunki Insonning Og'li shanba kunining ham egasidir.

Va u yerdan ketib, ularning jamoatiga keldi. Va mana, u yerda qoli quruq odam bor edi, va ular undan: Shanba kunlari davolash mumkinmi? deb sorashdi, shunda uni ayblashinlari uchun. U ularga dedi: Sizlardan kim shunday odam boladiki, bitta qoyga ega bolib, agar u shanba kunida chuqurga tushib qolsa, uni ushlab olib kotarmaydi? Qancha demak, odam qoydan farq qiladi? Shunday qilib, shanba kunlari yaxshilik qilish mumkin. Keyin u odamga dedi: Qolingni choz, va u chozdi va

boshqa qoli kabi soglom bolib tiklandi. Fariseylar esa chiqib ketib, uni yoq qilish uchun unga qarshi maslahatlashdilar. Iso esa buni bilib, o'sha yerdan chekingan edi va unga kop olomonlar ergashgan edi va u ularning barchasini davolagan edi. Va U ularga tanbeh berdi, shunda ular Uni ochiq qilmasinlar. Ishayo paygambar orqali aytilgan soz toldirilishi uchun, u shunday degan edi Mana, Mening xizmatkorim, Men uni tanladim, Mening seviklim, unga Mening jonim rozi boldi. Men Mening ruhimni uning ustiga qoyaman, va u millatlar uchun hukmni elon qiladi. U janjal qilmaydi va baqirmaydi, va hech kim kochalarda uning ovozini eshitmaydi. Sindirilgan qamishni sindirib tashlamaydi va tutashayotgan zigirni ochirmaydi, hukm galabaga chiqarilgunga qadar. Va uning nomiga millatlar umid qiladilar.

Keyin unga jin bosgan kor va soqov odam keltirildi va u uni davoladi, shunday qilib kor va soqov odam gapira oldi va kora oldi. Va barcha olomonlar hayratda qolishdi va aytishdi: Yoqmi, bu Masih, Dovudning og'li? Lekin Farisey-lar eshitib aytdilar: Bu jinlarni faqat Beelzebul, jinlar hukmdori orqali haydaydi. Lekin Iso ularning fikrlarini bilib, ularga dedi: Oz ichida bolingan har bir podshohlik vayron boladi va oz ichida bolingan har bir shahar yoki uy turolmaydi. Va agar Shayton Shaytонni haydab chiqarsa, u oziga qarshi bolingan boladi, demak uning podsholigi qanday turadi? Va agar men Beelzebul orqali jinlarni haydarsam, sizning og'illaringiz kim orqali haydashadi? Shu sababli ular sizning hakamlatingiz bolishadi. Agar lekin men Xudoning Ruhi bilan jinlarni haydab chiqarsam, demak

Xudoning Saltanati sizlarga yetib kelgan. Yoki qanday qilib kimdir kuchlining uyiga kirib, uning idishlarini tortib olishi mumkin, agar avval kuchlini boglamasa? Va keyin uning uyini talon-taroj qiladi. Men bilan bolmagan menga qarshi hisoblanadi va men bilan yigmaydigan tarqatadi.

Shu sababli sizlarga aytamanki, barcha gunoh va haqorat odamlarga kechiriladi, lekin Ruhga qarshi haqorat odamlarga kechirilmaydi. Va kimki Insonning Og'liga qarshi soz aytsa, unga kechiriladi, lekin kimki Muqaddas Ruhga qarshi aytsa, unga kechirilmaydi, na hozirgi asrda, na kelgusi asrda.

Yo daraxtni yaxshi qiling va uning mevasini yaxshi qiling, yoki daraxtni chirigan qiling va uning mevasini chirigan qiling, chunki daraxt mevasidan taniladi. Ilonlar nasli, qanday qilib yaxshi narsalarni gapirishga qodirsizlar, yomon bolganingizda? Chunki ogiz yurak toliqligidan gapiradi. Yaxshi odam yaxshi xazinadan yaxshi narsalarni chiqaradi va yomon odam yomon xazinadan yomon narsalarni chiqaradi. Lekin men sizlarga aytamanki, odamlar qanday bekor soz gapirsalar, ular hukm kunida shu haqida javob beradilar. Chunki sen oz sozlaring bilan oqlanasan va oz sozlaring bilan hukm qilinasan.

Keyin yozuvchilar va Farisillardan bazilari javob berib dedilar: Ustoz, biz sendan bir belgi korishni xohlaymiz. U lekin javob berib, ularga dedi: Yomon va buzuq avlod belgi izlaydi, va bu avlodga hech qanday belgi berilmaydi, faqat paygambar Yunusning belgisidan boshqa. Xuddi Yunus paygambar katta

baliq qornida uch kun va uch kecha bolganidek, Insonning Og'li ham yerning qoq markazida uch kun va uch kecha boladi. Ninaviyalik erkaklar shu avlod bilan birga hukm kuni tik turishadi va uni hukm qilishadi, chunki ular Yunusning eloniga tavba qilishdilar, va mana, bu yerda Yunusdan koproq bor. Janubning malikasi bu avlod bilan birga hukm kuni kotariladi va uni hukm qiladi, chunki u yerning chekkalaridan Sulaymonning donishmandligini eshitish uchun kelgan edi, va mana, bu yerda Sulaymondan ham koproq bor.

Qachonki nopok ruh odamdan chiqib ketsa, u dam olish qidirib suvsiz joylar orqali otadi va topa olmaydi. O'shanda u aytadi: Qayerdan chiqqan edim, o'sha uyimga qaytaman. Va kelganida uni bo'sh, supurilgan va bezatilgan holda topadi. Keyin u boradi va ozi bilan birga ozidan yomonroq yetti boshqa ruhni oladi, va ular kirib u yerda yashaydi, va o'sha odamning oxirgi ahvoli birinchisidan yomonroq boladi. Shunday boladi bu yomon avlod bilan ham.

U hali olomonga gapirip turganida, mana, uning onasi va aka-ukalari tashqarida turib, u bilan gaplashishni izlashdi. Kimdir unga dedi: Mana, onang va akalaringiz tashqarida turibdilar, seni korishni istab. U javob berib, unga aytayotgan odamga dedi: Kim mening onam va kimlar mening aka-ukalarim? Va u qolini shogirdlariga chozib, dedi: Mana, mening onam va mening birodarlarim Kim bolsa mening osmonlardagi Otamning irodasini qilsa, u mening akam, opam va onam hisoblanadi.

13

O kuni Iso uydan chiqib, dengiz yonida otirardi. Va uning oldiga kop olomon yigildi, shunday qilib u kemaga kirib otirdi, va butun olomon qirgoqda turardi. Va u ularga koplab masallar orqali gapirdi va dedi: Mana, ekuvchi ekin ekish uchun chiqdi. Va u ekayotganda, bazilari yol yoniga tushdi, va qushlar kelib ularni yutib yubordi Boshqalari esa toshloq joylarga tushdi, qayerda kop tuproq yoq edi, va darhol unib chiqdi, chunki tuproqning chuqurligi yoq edi, Quyosh kotarilgach, u kuydirildi va ildizga ega bolmagani uchun qurib ketdi. Boshqalari esa tikanlar ustiga tushdi va tikanlar o'sib chiqdi va ularni bog'ib tashladi. Lekin boshqalari yaxshi yerga tushdi va meva berdi: biri yuz, biri oltmish, biri ottiz. Quloqlari eshitish uchun bolgan kishi eshitsin.

Va shogirdlar yaqinlashib, unga: Nega ularga parabolalar bilan gapirasan? deb aytdilar. U javob berib, ularga dedi: Sizlarga osmonlar saltanatining sirlarini bilish berilgan, lekin o'shanlarga berilmagan. Kimda bor bolsa, unga beriladi va u kopayadi, kimda esa yoq bolsa, unda bor narsa ham undan olib qoyiladi. Shu sababli men ularga masallar bilan gapiraman, shunda ular korib turib kormasinlar, eshitib turib eshitmasinlar va tushunmasinlar. Shunday qilmaslik kerak, ular qaytib kelishmasin, va keyin ularga Isho bashorati bajariladi, u aytadi: eshitib eshitasiz, lekin tushunmaysiz, va korib korasiz, lekin kormaysiz, Chunki bu xalqning yuragi qalınlashdi, va ular

quloqlari bilan ogir eshitdilar, va ularning kozlarini yumdilar, shunday bolmasinki, kozlari bilan korsinlar va quloqlari bilan eshitsinlar va yuraklari bilan tushunsinlar va qaytsinlar, va Men ularni shifo beraman.

Lekin sizlarning kozlaringiz baxtli, chunki ular koradi, va sizlarning quloqlaringiz, chunki ular eshitadi. Amen, chunki men sizlarga aytamanki, koplab paygambarlar va solihlar siz korayotgan narsalarni korishni xohlashdi, lekin kormadi va siz eshitayotgan narsalarni eshitishni xohlashdi, lekin eshitmadi.

Siz shuning uchun ekuvchi haqidagi masalni eshiting. Har kim shohlik sozini eshitib, lekin tushunmasa, yovuz keladi va uning yuragida ekilgan narsani olib ketadi, bu yol yonida ekilgan urugdir. Toshloq joylarga ekilgan odam – bu sozni eshitib, uni darhol quvonch bilan qabul qiladigan va oladigan kishidir. Lekin u ozida ildizga ega emas, balki vaqtinchalikdir, soz tufayli qiyinchilik yoki taqib yuzaga kelganda darhol qoqilib ketadi. Lekin tikanlarga ekilgan kishi – bu sozni eshitadigan, ammo bu zamonning tashvishi va boylikning aldanishi sozni bog'ib qoyadi va u samarasiz bolib qoladi. Yaxshi yerga ekilgan esa, bu sozni eshitib va tushunib turgan kishidir, u albatta meva beradi va hosil qiladi: biri yuz, biri oltmish, biri ottiz.

Boshqa masalni u ularga qoyib dedi: Osmonlar shohligi oz dalasiga yaxshi urug ekkan odamga oxshatildi, Lekin odamlar uxlayotgan paytda uning dushmani kelib, don orasiga begona otlar ekdi va ketib ketdi. Qachon ot unib chiqib, meva berganida,

begona otlar ham paydo boldi. Uy egasining qullari yaqinlashib, unga dedilar: Xojayin, sen oz dalangga yaxshi urug ekmadingmi? Xo'sh, begona otlar qayerdan paydo boldi? U esa ularga dedi: Dushman odam buni qildi. Qullar esa unga dediler: Xohlaysizmi, biz borib ularni yigishtiramiz? U esa dedi: Yoq, begona otlarni yigib olayotganingizda ular bilan birga donni ham yulib olmasligingiz uchun. Ikkalasini ham orik-yigimigacha birga o'sishiga ruxsat bering, va orik-yigim vaqtida men orik-yiguvchilarga aytaman: avval begona otlarni yigib, ularni boglamlar qilib boglang va yoqib yuborish uchun tayyorlang, lekin donni mening omborimga yiging.

Boshqa masalni u ularga qoydi va dedi: Osmonlar shohligi xantal donasiga oxshaydi, uni odam olib oz dalasiga ekdi, U haqiqatan barcha uruglardan kichikroqdir, lekin o'sganda barcha sabzavotlardan kattaroq boladi va daraxtga aylanadi, shunda osmon qushlari kelib uning shoxlarida uya quradilar.

Boshqa masalni u ularga gapirdi: Osmonlar shohligi xamirturushga oxshaydi, uni olgan ayol uch olchov unga yashirdi, toki hammasi xamirlangunicha.

Bularning barchasini Iso masallar bilan olomonlarga gapirdi, va masalsiz ularga hech narsa gapirmadi, Shunday qilib paygambar tomonidan aytilgan soz bajarilsin, deb: Men ogzimni masallar bilan ochaman, dunyo asosidan beri yashiringan narsalarni aytaman.

Keyin olomonlarni qoldirib, U oz uyiga keldi. Va Uning shogirdlari Unga yaqinlashib, dedilar: Bizga daladagi begona otlar haqidagi masalni tushuntirib bering. U javob berib, ularga dedi: Yaxshi urug ekuvchi Insonning Og'lidir. Dala esa dunyo boladi, yaxshi urug esa shohlik og'illari boladi, begona otlar esa yomonning og'illari boladi. Уларни экиб қўйган душман эса шайтондир, ҳосил эса замоннинг тугалланишидир, ўрувчилар эса хабарчилардир. Xuddi begona otlar yigilib, olovda yondirilganidek, shu asr tugashida ham shunday boladi. Insonning Og'li ozining farishtalarini jonatadi va ular uning podshohligidan barcha to'siqlarni va qonunsizlik qilayotganlarni yigib oladilar, Va ularni olov pechiga tashlashadi, u yerda yigi va tishlarning gijirlatishi boladi. Keyin adolatlilar ularning Otalarining shohligida quyoshdek porlaydilar. Quloqlari bor kishi eshitsin.

Yana osmonlar shohligi dalada yashirilgan xazinaga oxshaydi, uni topgan odam yashirdi va uning quvonchidan boradi va ega bolgan hamma narsasini sotadi va o'sha dalani sotib oladi.

Yana osmonlar shohligi yaxshi marvaridlarni izlayotgan savdogar odamga oxshaydi Kim bir qimmatbaho marvaridni topib, ketib, ozida bor hamma narsasini sotdi va uni sotib oldi.

Yana osmonlar shohligi dengizga tashlangan va har xil turdan yigilgan torga oxshaydi, U edi, qachon toldirildi, uni qirgoqqa kotarib olib chiqib va otirib, yaxshilarni idishlarga yigishdi, yomonlarni esa tashqariga tashlashdi. Shunday boladi asrning

oxirida. Xabarchilar chiqib ketadilar va yomonlarni adolatlilarning ortasidan ajratadilar. Va ularni olov pechiga tashlaydilar, u yerda yigi va tishlarning gijirlatishi boladi. Iso ularga dedi: Bularning hammasini tushundingizmi? Ular Unga javob berishdi: Ha, Rabbimiz. U ularga dedi: Shu sababli, osmonlar mamlakatiga orgatilgan har bir yozuvchi oz xazinasidan yangi va eski narsalarni chiqaradigan uy egasiga oxshaydi.

Va shunday boldiki, Iso bu masallarni tugatganida, u o'sha yerdan ketdi. Va u oz vataniga kelganidan keyin, ularni oz jamoatlarida orgatdi, shunda ular hayratlanib: Bunga bu donolik va bu qudratlar qayerdan? deb aytishdi. Bu duradgorning og'li emasmi? Uning onasi Maryam deb ataladi va uning aka-ukalari Yoqub, Yoses, Simon va Yahudo emasmi? Va uning opa-singillari hammasi bizning yonimizda emasmi? Xo'sh, buning bularning hammasi qayerdan? Va ular undan xafa bolishdi. Lekin Iso ularga dedi: Paygambar faqat oz vatanida va oz uyida hurmatsiz boladi. Va u yerda kop mojizalar qilmadi, ularning ishonchsizligi sababli.

14

O'sha vaqtda tetrarch Hirod Isoning shuhratini eshitdi. Va u oz xizmatkorlariga aytdi: Bu Yahyo suvga chomdiruvchi, u oliklardan tirildi va shu sababli kuchlar unda ishlayapti. Chunki Hirod Yohyoni qolga kiritib, uni bogladi va qamoqxonaga

joylashtirdi, uning akasi Filippning xotini Irodiada tufayli. Chunki Yahyo unga shunday dedi: Uni ozingga olishing senga ruxsat etilmagan. Va uni oldirmoqchi bolgan bolsa-da, u olomondan qorqdi, chunki ular uni paygambar deb bilishardi. Herodning tugilgan kuni nishonlanayotganda, Herodiadaning qizi ortada raqsga tushdi va Herodga yoqdi. Shuning uchun u qasam bilan unga nima sorasa ham berishga vada berdi. U esa, onasi tomonidan korsatilgan holda, Menga shu yerda plastinkada Yahyo Chomdiruvchining boshini ber, dedi. Va podshoh qaygurdi, lekin qasamlar va u bilan dasturxonda otirganlar tufayli berishni buyurdi. Va u yuborgan odam Ioannning boshini qamoqxonada kesdi. Va uning boshi likopda olib kelingan edi va qizga berildi, va u onasiga olib keldi. Va uning shogirdlari yaqinlashib, jasadni olib, uni dafn qildilar va kelib, Isoga xabar berishdi.

Iso buni eshitib, u yerdan kemada chol joyga ozi yolgiz ketdi, va olomonlar buni eshitib, shaharladan piyoda unga ergashdilar. Iso chiqib ketganida kop olomon kordi va ularga rahm qildi hamda ularning kasal kishilarini davoladi. Kechqurun bolgach, uning shogirdlari unga yaqinlashib deyishdi: Bu joy issiq va vaqt allaqachon otib ketdi, olomonlarni yuboring, shunda ular qishloqlarga borib, ozlari uchun ovqat sotib olsinlar. Iso esa ularga dedi: Ular ketishga ehtiyoj yoq, siz ularga ovqat bering. Ular esa unga dedilar: Bizda bu yerda besh non va ikki baliqdan boshqa hech narsa yoq. U esa dedi: Ularni menga bu yerga keltiring. Va olomonlarga otlar ustida yotishni buyurgan, besh non va ikki baliqni olgan, osmonga qaragan, duo qilgan va

sindirgan, nonlarni shogirdlarga bergan, shogirdlar esa olomonlarga. Va hamma yedilar va toydilar, va qolgan bolaklardan on ikki tola savat yigishtirildi. Ovqat yeyotganlar besh ming kishiga yaqin erkaklar edi, ayollar va bolalar sanalmagandi.

Va Iso darhol oz shogirdlarini kemaga kirishga va uni narigi tomonga oldinga borishga majbur qildi, toki u olomonlarni yubormaguncha. Va olomonlarni tarqatib yuborib, u togga ozi yolgiz ibodat qilish uchun chiqdi. Kechqurun bolganda, u yerda yolgiz edi. Kema allaqachon dengizning ortasida edi va tolqinlar tomonidan azoblanayotgan edi, chunki shamol qarama-qarshi Tunning tortinchi soatida Iso ularga qarab dengiz ustida yurib keldi. Va shogirdlar uni dengiz ustida yurganini korib, bezovtalandilar va Bu arvoh, deb aytishdi, va qorquvdan qichqirdilar. Lekin Iso darhol ularga shunday dedi: Jasorat qiling, men Ozim, qorqmang. Javob berib, Pyotr unga dedi: Rabbiy, agar siz bolsangiz, menga suvlar ustida sizning tomonga kelishimni buyuring. U esa Kel dedi. Va Pyotr kemadan tushib, suvlar ustida yurib Iso tomon keldi. Lekin kuchli shamolni korib qorqdi va chokib keta boshlab, baqirdi: Rabbiy, meni qutqar! Lekin Iso darhol qolini chozib, uni ushlab oldi va unga dedi: Ey kam imonli, nega shubhalandin? Va ular kemaga kirganlarida, shamol toxtadi. Lekin kemada bolganlar kelib, unga sajda qildilar va dedilar: Haqiqatan, sen Xudoning Og'lisan.

Va ular kesib otib, Gennesaret yeriga keldilar. Va o'sha joyning erkaklar uni tanib olganlarida, ular o'sha butun atrofga

yubordilar va unga yomon ahvolda bolganlarning barchasini keltirdilar. Va ular undan iltimos qilishdi, shunda hatto faqat uning kiyimining chetiga tegib olishsa ham boladi, va kimlar teggan bolsa, saqlab qolindi.

15

Keyin Quddusdan kelgan yozuvchilar va Farziylar Isoga yaqinlashib, aytdilar: Nega sizning shogirdlaringiz oqsoqollarning ananasini buzadilar? Chunki ular non yeganda qollarini yuvishmaydi. U javob berib ularga aytdi: Nega siz ham Xudoning buyrugini oz ananangiz tufayli buzasiz? Chunki Xudo buyurdi: Otang va onangni hurmat qil, va otasi yoki onasiga yomon soz aytgan kishi olim bilan olsin. Lekin siz aytasizki, kim otasiga yoki onasiga mendan olishingiz mumkin bolgan narsa sovgadir desa, va u otasini yoki onasini hurmat qilmasa, Va siz Xudoning buyrugini oz ananangiz tufayli bekor qildingiz. Ikkiyuzlamachilar, Ishoyo sizlar haqida yaxshi bashorat qildi va aytdi, Bu xalq menga ogzi bilan yaqinlashadi va lablari bilan meni hurmat qiladi, lekin yuraklari mendan uzoqda turadi. Lekin ular menga bekor joyga siginadilar, chunki odamlarning buyruqlarini talimot sifatida orgatadilar.

Va u olomonni chaqirib olganidan keyin, ularga dedi: Eshiting va tushuning, Ogizga kirayotgan narsa odamni iflos qilmaydi, lekin ogizdan chiqayotgan narsa odamni iflos qiladi. Keyin uning shogirdlari yaqinlashib, unga aytdilar: Bilasanmi,

Farisiylar bu sozni eshitib xafa bolishdi? U javob berib dedi: Mening osmoniy Otam ekmagan barcha o'simlik ildizi yulib tashlanadi. Ularni qoyib yuboring, ular korlarning kor rahbarlari, lekin agar kor korga rahbarlik qilsa, ikkalasi ham chuqurga tushadi. Javob berib, Pyotr unga dedi: Bizga bu masalni tushuntirib ber. Lekin Iso dedi: Hali ham siz tushunmaysizlarmi? Hali tushunmaysizmi, ogizga kirgan har bir narsa qoringa tushadi va hojatxonaga chiqariladi? Lekin ogizdan chiqayotgan narsalar yurakdan chiqadi va ular odamni ifloslashtiradi. Chunki yurakdan yomon fikrlar, qotilliklar, zino qilishlar, buzuqliklar, og'irliklar, yolgon guvohliklar va kufr gaplar chiqadi. Bu narsalar odamni ifloslaydigan narsalardir, lekin yuvilmagan qollar bilan yemoq odamni ifloslaymaydi.

Va Iso u yerdan chiqib ketib, Sur va Saydon hududlariga chekinib ketdi. Va mana, o'sha chegaralardan chiqib ketgan Kanoniy ayol unga qichqirib dedi: Menga rahm qil, ey Xojayin, Dovudning og'li! Mening qizim jin bosgan va yomon ahvolda. U esa unga soz javob bermadi. Va uning shogirdlari yaqinlashib, uni sorab deyishdi: Uni yuborgin, chunki u orqamizda baqirmoqda. U esa javob berib dedi: Men faqat Isroil uyining yoqolgan qoylariga yuborilganman. Lekin u kelib, unga sajda qilib dedi: Ey Rabbim, menga yordam ber. U esa javob berib dedi: Bolalarning nonini olib, kichik itlarga tashlamoq yaxshi emas. U esa dedi: Ha, Xojayin, chunki itlar ham oz xojayinlarining dasturxonidan tushadigan bolaklardan yeydi. Keyin Iso unga javob berib dedi: Ey ayol, seniki imon katta, senga xohlaganingdek bolsin. Va o'sha soatdan boshlab uning

qizi shifo topdi.

Va Iso u yerdan jonab ketib, Jaliliya dengizi yoniga keldi va togga kotarilib, u yerda otirdi. Va Unga kop olomonlar keldi, ozlari bilan choloqlar, korlar, karlar, mayiblar va boshqa koplarni olib, va ularni Isoning oyoqlari yoniga tashlashdi, va U ularni shifo berdi. Shunday qilib, olomonlar hayratda qoldilar: karlar eshitayotganini, soqovlar gapiriyotganini, mayiblar soglom bolganini, choloqlar yurayotganini va korlar korayotganini korib, va ular Isroilning Xudosini ulugladilar.

Iso ozining shogirdlarini chaqirib aytdi: Men olomonga rahm qilaman, chunki ular allaqachon uch kun men bilan qolmoqdalar va yeyishga hech narsalari yoq. Men ularni och yuborishni xohlamayman, yolda charchamaslik uchun. Va uning shogirdlari unga deyishdi: Chollikda bizga qayerdan shunchalik kop non topamiz, shundayki bu qadar kop olomonni toydiramiz? Iso ularga dedi: Sizda qancha non bor? Ular javob berishdi: Yetti va ozgina baliq. Va u olomonlarga yerga chozilib yotishni buyurdi. Va U yetti non va baliqlarni olib, shukr qilgach, sindirdi va Oz shogirdlariga berdi, shogirdlar esa olomonga berdilar. Va hamma yedilar va toydilar, va bolaklarning qoldiqlaridan yetti tola savat yigishtirib oldilar. Lekin ovqatlanayotganlar tort ming erkak edi, ayollar va bolalardan tashqari. Va olomonlarni bo'shatib yuborib, u kemaga chiqdi va Magdala chegaralariga keldi.

16

Va yaqinlashgan Farziylar va Sadukiylar uni sinab, ularga osmondan belgi korsatishini sorashdi. U lekin javob berib ularga dedi: Kechqurun bolganida siz aytasizlar: Tinch ob-havo boladi, chunki osmon qizarib turadi. Va ertalab: Bugun boron boladi, chunki osmon qizarib, mayus korinmoqda. Ey ikkiyuzlamachilar! Siz osmonning korinishini farqlashni bilasiz, lekin zamonning belgilarini tushunishga qodir emassiz. Yomon va buzuq avlod belgi izlaydi, lekin unga hech qanday belgi berilmaydi, faqat paygambar Yunusning belgisidan boshqa. Va u ularni qoldirib ketdi.

Va uning shogirdlari narigi tomonga kelganlarida, non olishni unutib qolishdi. Lekin Iso ularga dedi: Koring va Fariseylar hamda Sadduqiylarning achitqisidan ehtiyot boling. Ular esa ozlarida mulohaza yuritib, Biz non olmagandik, deyishdi. Iso buni bilib, ularga dedi: Ey kam imonlilar, nega ichingizda nonlarni olmaganimiz haqida muhokama qilyapsizlar? Hali tushunmayapsizmi, besh ming kishiga berilgan besh non va nechta savat topladingizni ham eslamayapsizmi? Tort ming kishining yetti noni va necha savat topladingizni ham eslay olmaysizlarmi? Qanday tushunmaysizlar, men sizga non haqida emas, balki Fariseylar va Saduqiylarning achitqisidan ehtiyot bolishni aytganimni? Keyin ular tushundilarki, u nonning zamirasidan ehtiyot bolish haqida emas, balki Farizilar va Sadukiylarning talimotidan ehtiyot bolish haqida aytgan edi.

Iso Filippning Qaysariyasi hududiga kelganida, oz shogirdlaridan sorab dedi: Odamlar Insonning Og'lini kim deb aytishadi? Ular javob berishdi: Bazilari Yahyo chomdiruvchini, boshqalari Ilyosni, yana boshqalari Yeremyoni yoki paygambarlardan birini deyishadi. U ularga aytadi: Siz esa meni kim deb aytasiz? Simon Pyotr javob berib dedi: Sen Masihsan, tirik Xudoning Og'li. Va javob berib, Iso unga dedi: Baxtlisan, Simon Bar-yona, chunki go'sht va qon buni senga ochib bermadi, balki osmonlardagi Otam. Va men ham senga shuni aytamanki, sen Pyotrsan va ana shu tosh ustiga men ozimning jamoamni quraman va dozax darvozalari unga qarshi galaba qozona olmaydi. Men senga osmonlar shohligining kalitlarini beraman va sen yer yuzida nima boglasan, osmonlarda ham boglangan boladi, va sen yer yuzida nima yechsan, osmonlarda ham yechilgan boladi. Keyin u oz shogirdlariga buyurdiki, hech kimga Uning Iso Masih ekanligini aytmasinlar.

O'sha vaqtdan boshlab Iso oz shogirdlariga uning Iyerusalimga borishi, oqsoqollar, bosh ruhoniylar va tavrot olimlaridan kop azob chekishi, oldirilishi va uchinchi kuni tiriltirishi kerakligini korsata boshladi. Va Pyotr uni chetga olib, unga tanbeh bera boshladi va dedi: Senga rahm qilsin, Rabbiy! Bu senga hech qachon bolmaydi. U esa ogirilib Petrusga dedi: Mening orqamga ket, shayton! Sen menga to'siqsan, chunki sen Xudoning ishlarini emas, balki odamlarning ishlarini oylaysan.

Keyin Iso oz shogirdlariga dedi: Agar kimdir mening ortimdan ergashmoqchi bolsa, ozini inkor etsin, xochini kotarib olsin va

menga ergashsin. Kim oz ruhini saqlamoqchi bolsa, uni yoqotadi, lekin kim oz ruhini men uchun yoqotsa, uni topadi. Agar odam butun dunyoni qolga kiritsa, lekin oz ruhini yoqotsa, unga nima foyda? Yoki odam oz ruhi evaziga nima beradi? Chunki Insonning Og'li Otasining shon-shuhrati bilan, Ozining farishtalari bilan birga kelmoqda, va o'shanda U har bir kishiga oz amali boyicha mukofot beradi. Haqiqatan sizlarga aytamanki, shu yerda turganlardan bazilari bor, ular Insonning Og'li Oz Shohligida kelayotganini kormaguncha olimni tatib kormaydilar.

17

Olti kundan keyin Iso Petrosni, Yoqubni va uning ukasi Yuhannoni olib, ularni baland togga yolgiz olib chiqdi. Va u ularning oldida shakl ozgartirdi, uning yuzi quyoshdek porlab ketdi, kiyimlari esa yoruglikdek oq bolib qoldi. Va mana, ularga Muso va Ilyos u bilan suhbatlashib turgan holda korindi. Pyotr javob berib, Isoga dedi: Xojayin, bizning bu yerda bolishimiz yaxshi. Agar xohlasangiz, bu yerda uch ta chodir quraylik: senga bitta, Musoga bitta va Ilyosga bitta. U hali gapirayotgan edi, mana, yorug bulut ularni soya soldi va mana, bulutdan ovoz chiqdi: Bu Mening sevimli Og'lim, Men Undan rozi boldim, Uni eshiting. Va shogirdlar buni eshitib, yuzlari bilan yerga yiqildilar va qattiq qorqishdi. Va Iso yaqinlashib, ularga tegdi va dedi: Turing va qorqmang. Ular kozlarini kotarganlarida, Isodan boshqa hech kimni kormay qoldilar. Va ular togdan tushayotganlarida, Iso ularga buyurdi va dedi: Hech kimga bu

korinishni aytmang, Insonning Og'li oliklardan tiriltiriguncha. Va uning shogirdlari undan sorashdi va aytishdi: Nega tavrot olimlari Ilyos avval kelishi kerak, deb aytadilar? Lekin Iso ularga javob berib dedi: Ilyos haqiqatan birinchi bolib keladi va hamma narsani tiklaydi, Men sizlarga aytamanki, Ilyos allaqachon kelgan va ular uni tanimagan, lekin unga xohlaganlarini qilgan, shunday odamning og'li ham ular tomonidan azob chekishi kerak. Shunda shogirdlar Uning ularga chomdiruvchi Yuhayyo haqida aytganini tushundilar.

Va ular olomonga kelganlarida, bir odam unga yaqinlashib, tiz chokib dedi, Rabbim, mening og'limga rahm qiling, chunki u saralangan va qattiq azob chekmoqda, kop marta olovga yiqiladi va kop marta suvga yiqiladi. Va men uni sizning shogirdlaringizga keltirdim, lekin ular uni davolay olmadi. Iso javob berib aytdi: Ey ishonchsiz va buzilgan avlod! Men qachongacha siz bilan bolaman? Sizga qachongacha chidayman? Uni bu yerga menga keltiring. Va Iso unga tanbeh berdi, va jin undan chiqdi, va xizmatkor o'sha soatdan shifo topdi. Keyin shogirdlar Isoga yolgiz yaqinlashib, dedilar: Nega biz uni haydab chiqara olmadik? Iso ularga dedi: Sizning ishonchsizligingiz tufayli. Haqiqatan, men sizga aytaman, agar sizda xantal donasidek imon bolsa, shu togga bu yerdan u yerga koch desangiz, u kochadi va sizga hech narsa mumkin emas bolmaydi. Lekin bu tur faqat ibodat va roza tutish orqali chiqadi.

Ular Jalilida aylanib yurishayotganlarida, Iso ularga dedi:

Insonning Og'li odamlarning qollariga topshirilmoqchi. Va ular uni oldiradilar va uchinchi kuni u tiriladi. Ular juda qaygurdilar.

Ular Kapernaumga kelganlarida, ikki drahma yiguvchilar Petroga yaqinlashib dedilar: Sizning oqituvchingiz ikki drahma tolamaydimi? U aytadi: Ha. Va qachon u uyga kirdi, Iso uni oldindan kutib oldi va dedi: Senga qanday tuyuladi, Shimon? Yer yuzidagi podshohlar kimlardan soliq yoki xaroj oladi? Ozlarining og'illaridan yoki begonalardan? Petros unga dedi: Boshqalardan. Iso unga dedi: Demak, og'illar erkin ekan. Lekin biz ularni xafa qilmasligimiz uchun, dengizga borib ilgak tashla va birinchi chiqib kelgan baliqni ol, uning ogzini ochib stater topasan, uni olib mening va seniki orniga ularga ber.

18

O soatda shogirdlar Isoga kelib: Osmonlar shohligida kim katta hisoblanadi? deb sorashdi. Va Iso bir bolani chaqirib, uni ularning ortasiga qoydi va dedi Sizlarga chin dildan aytamanki, agar qaytib, bolalardek bolmasangiz, osmonlar shohligiga hech qachon kira olmaysiz. Kim ozini bu bola kabi past qilsa, o'sha osmonlar mamlakatida eng katta hisoblanadi. Va kim agar bunday bolani mening nomimga qabul qilsa, meni qabul qiladi. Kim bu menga ishonuvchi kichik insonlardan birini adashtirib yuborsa, uning boyniga eshak tegirmon toshi osilgan holda dengiz tubiga choktirilgani uning uchun yaxshiroq bolardi. Dunyoga qoqilish toshlaridan voy! Chunki qoqilish toshlarining

kelishi zaruriyatdir, lekin o'sha odamga voy bolsin, kimning orqali qoqilish toshi keladi! Agar qoling yoki oyoging seni gunohga tushirsa, ularni kesib tashla va ozingdan uzoqlashtir. Sen uchun hayotga choloq yoki mayib bolib kirish yaxshiroqdir, ikki qoling yoki ikki oyoging bilan abadiy olovga tashlanishdan kora. Agar kozing seni gunohga tushirsa, uni yulib ol va ozingdan tashla, sen uchun yaxshiroq bir koz bilan hayotga kirish, ikki kozga ega bolib dozax oloviga tashlanishdan kora. Ehtiyot boling, bu kichiklar ichidan birortasini mensimang, chunki men sizga aytamanki, ularning farishtalar osmonda doimo Mening osmondagi Otamning yuzini korib turadilar. Chunki Insonning Og'li yoqotilganni qutqarish uchun keldi.

Sizga nima tuyuladi? Agar biror odamda yuz qoy bolsa va ulardan biri adashib qolsa, u toqson toqqizini toglarda qoldirib, ketib adashgan qoyni qidirmaydi? Va agar uni topsa, amin aytamanki, sizlarga, u adashmaganlar to‘qson to‘qqiztasidan ko‘ra, uning ustida ko‘proq xursand bo‘ladi. Shunday emas, sizlarning osmondagi Otangizning irodasi, bu kichikklardan bittasi halok bolsin.

Agar birodaringiz sizga qarshi gunoh qilsa, boring va uni ozingiz bilan uning ortasida yolgiz tanbeh bering. Agar u sizni eshitsa, birodaringizni qolga kiritdingiz. Agar lekin tinglmasa, ozing bilan yana bir yoki ikkitani olib ket, shunda ikki yoki uch guvohning ogzidan har qanday soz tasdiqlansin. Agar lekin ularning gapiga quloq solmasa, jamiyatga ayt; agar jamiyatning ham gapiga quloq solmasa, u senga gayritaomad va soliq

yiguvchidek bolsin. Haqiqatan sizlarga aytamanki, yer yuzida nima boglasangiz, osmon ichida ham boglangan boladi, va yer yuzida nima yechsangiz, osmon ichida ham yechilgan boladi. Yana haqiqatan aytamanki, agar sizlardan ikkitangiz yer yuzida biror ish haqida kelishib sorasalar, osmonlardagi Otam tomonidan ularga beriladi. Chunki ikki yoki uch kishi mening nomimga yigilgan joyda, men ularning ortasida bolaman.

Keyin Pyotr unga yaqinlashib dedi: Rabbiy, mening birodarim menga necha marta gunoh qilsa, men uni kechirishim kerak? Yetti martagacha? Iso unga dedi: Men senga yetti martagacha deyman demayman, balki yetmish marta yettigacha.

Shu sababli osmonlar saltanati oz qullari bilan hisob-kitob qilishni xohlagan podshoh odamga oxshatildi. U hisob-kitob qilishni boshlaganida, unga on ming talantga qarzdor bir kishi keltirildi. Lekin uning qaytarishga puli yoq edi, shuning uchun uning xojayini uni, uning xotinini, bolalarini va bor narsalarini sotib, qarzni tolashni buyurdi. Shunday qilib, qul yiqilib unga sajda qildi va dedi: Xojayin, menga sabr qil va hamma narsani senga qaytaraman. Lekin o'sha qulning xojayini unga rahm qilib, uni ozod qildi va qarzini kechib qoydi. Chiqib ketgan o'sha qul uning hamqullaridan birini topdi, kim unga yuz dinor qarz edi, va uni ushlab, bog'ib oldirardi va aytdi: Agar nimadir qarz bolsang, menga qaytarib ber. Shunday qilib, uning qul hamkori uning oyoqlariga yiqilib, uni iltimos qildi va dedi: Menga sabr qil va senga tolayman. U esa xohlamadi, balki ketib, uni qamoqxonaga tashladi, u qarzni qaytarmaguncha.

Uning hamxizmatkor qullari sodir bolgan voqealarni korib, juda qaygurdilar va kelib, oz xojayinlariga sodir bolgan barcha narsalarni aniq tushuntirib berdilar. Keyin uning xojayini uni chaqirib oldi va unga dedi: Ey yomon qul, men senga o'sha barcha qarzni kechirdim, chunki sen menga iltijo qilding. Sen ham oz hamqulinga rahm qilishing kerak emas edimi, xuddi men senga rahm qilganimdek? Va uning xojayini gazablanib, uni qiynoqchilarga topshirdi, toki u unga barcha qarzini toliq qaytarmaguncha. Agar har biringiz oz birodaringizning gunohlarini yuraklaringizdan kechirmasa, mening osmoniy Otam ham sizlarga shunday qiladi.

19

Va shunday boldiki, Iso bu sozlarni tugatganida, u Jalilidadan ketdi va Iordan daryosining narigi tomonidagi Yahudiya chegaralariga keldi. Va unga kop olomonlar ergashdilar va u ularni u yerda shifo berdi. Va farizilar unga yaqinlashib, uni sinab, unga dedilar: Agar odamga oz xotinini har qanday sababga kora ajratish ruxsat berilganmi? U esa javob berib ularga dedi: Siz oqimaganmisizlar, boshidan yaratgan Zot ularni erkak va ayol qilib yaratdi va dedi, Shu sababli odam otasi va onasini tashlab, xotini bilan birlashadi va ikkalasi bir tanga aylanadi. Shunday qilib, ular endi ikki emas, balki bir tan. Demak, Xudo nimani birlashtirgan bolsa, odam ajratmasin. Ular unga deyishadi: Unda nega Muso ajrashish hati berib, uni taloq qilishni buyurgan? U ularga dedi: Muso sizlarning qattiq

yurakliligingiz tufayli xotinlaringizni ajratishga ruxsat bergan edi, lekin boshidan beri bunday bolmagan. Men sizlarga aytamanki, kim oz xotinini buzuqlik sababi bolmasa ajratib, boshqasiga uylansa, zino qiladi va ajratilgan ayolga uylanganham zino qiladi. Uning shogirdlari unga aytdilar: Agar odamning xotini bilan munosabati shunday bolsa, uylanmaslik foydaliroqdir. U esa ularga dedi: Hamma bu sozni qabul qila olmaydi, faqat kimga berilgan bolsa. Бор, чунки хоҷалар бор, ким она қорнидан шундай туғилганлар. Ва хоҷалар бор, ким одамлар томонидан хоҷа қилинганлар, ва хоҷалар бор, ким Осмонлар Подшолиги учун ўзларини хоҷа қилганлар. Қобилияти бўлган қабул қилсин.

Keyin unga bolalar keltirildi, shunday qilib u ularga qollarini qoysin va ibodat qilsin, lekin shogirdlar ularga tanbeh berishdi. Lekin Iso aytdi: Bolalarga ruxsat bering va ularning menga kelishiga to'sqinlik qilmang, chunki osmonlar malakuti aynan shundaylarnikidir. Va u qollarini ularga qoyib, o'sha yerdan ketdi.

Va mana, bir kishi yaqinlashib, unga dedi: Ey yaxshi oqituvchi, men qanday yaxshi ish qilsam, abadiy hayotga ega bolaman? U esa unga dedi: Nega meni yaxshi deb ataysan? Hech kim yaxshi emas, faqat yagona Xudo. Agar hayotga kirmoqchi bolsang, amrlarni saqla. U unga deydi: Qanday turlarini? Lekin Iso aytdi: Sen oldirmaysan, sen zino qilmaysan, sen og'irlamaysan, sen yolgon guvohlik bermaysan, Otang va onangni hurmat qil va qo'shningni ozingdek sev. Yosh odam unga dedi: Bularning

barchasini yoshligimdan beri saqlab kelganman, yana nimam yetishmayapti? Iso unga dedi: Agar mukammal bolishni xohlasang, bor, mulklaringni sotgin va kambagallarga bergin, shunda osmonda xazinaga ega bolasan va kelib menga ergash. Yosh yigit bu sozni eshitganidan keyin qaygu bilan ketdi, chunki uning kop mulklari bor edi. Iso esa shogirdlariga dedi: Haqiqatan sizga aytamanki, boy odam qiyinlik bilan osmonlar saltanatiga kiradi. Yana sizlarga aytamanki, tuyaning igna teshigidan otishi boyning Xudo podshohligiga kirishidan osonroqdir. Buni eshitganlaridan keyin esa, uning shogirdlari juda hayratda qolishdi va aytishdi: Unda kim najot topishga qodir? Iso ularga qarab aytdi: Odamlar uchun bu imkonsiz, lekin Xudo uchun hamma narsa mumkin. Keyin Pyotr unga javob berib aytdi: Mana, biz hamma narsani tashlab, Senga ergashdik, demak bizga nima boladi? Iso ularga dedi: Haqiqatan sizlarga aytamanki, sizlar menga ergashganlar, qayta tugilishda, qachonki Insonning Og'li ozining sharaf taxtida otirsa, sizlar ham on ikki taxtda otirib, Isroilning on ikki qabilasini hukm qilasizlar. Va har kim Mening nomim uchun uylarni yoki aka-ukalarni yoki opa-singillarni yoki otasini yoki onasini yoki xotinini yoki bolalarini yoki dalalarini tashlab ketgan bolsa, yuz marta kop oladi va abadiy hayotni meros qilib oladi. Koplar birinchi bolganlar oxirgi boladi va oxirgilar birinchi boladi.

20

Oxshash, chunki osmonlar shohligi uy egasi odamga oxshaydi, u

ertalab ishchilarni tok bogiga yollash uchun chiqdi. Va ishchilar bilan kuniga bir denarius uchun kelishib olgandan song, ularni ozining tok bogiga yubordi. Va uchinchi soat atrofida chiqib, bozorda bekor turgan boshqalarni kordi. Va u ularga dedi: Boringlar, siz ham tok bogiga, va nima adolatli bolsa, uni sizga beraman. Ular esa ketishdi. U yana chiqib, oltinchi va toqqizinchi soatda xuddi shunday qildi. On birinchi soat atrofida chiqib, boshqa bekorchilarning turganini topdi va ularga dedi: Nega butun kun boyi shu yerda bekor turibsizlar? Ular unga dedilar: Hech kim bizni yollamagan. U ularga dedi: Siz ham tok bogiga boring va adolatli bolgan narsani olasiz. Kechqurun bolgach, tok bogining xojayini ozining boshqaruvchisiga dedi: Ishchilarni chaqir va ularga haq tolovni ber, oxirgilardan boshlab birinchilargacha. Va on birinchi soatda kelganlar har biri denarius oldilar. Lekin birinchilar kelganlarida, ular koproq olishadi deb oylashdi, va ular ham har biri bir denarius olishdi. Olganlaridan keyin esa, ular uy egasiga qarshi norozi bolishdi. Ular shunday deyishdi: Bu oxirgilar atigi bir soat ishlashdi, sen esa ularni bizga teng qilding, holbuki biz kunning ogir yukini va jaziramali issiqligini kotardik. Lekin u javob berib, ulardan biriga dedi: Do'stim, men seni nohaq qilmayapman. Sen menga bir denariy uchun kelishmading-mi? Ozingnikini olib ket, lekin men bu oxirgiga ham senga berganimdek bermoqchiman. Yoki menga ozimnikida xohlaganim narsani qilish ruxsat etilmagan emasmi? Agar men yaxshi bolganim uchun sening kozing yomon bolsa-chi? Shunday boladiki, oxirgilar birinchi va birinchilar oxirgi boladi, chunki koplar chaqirilgan, lekin ozlar tanlangan.

Iso Iyerusalimga ketayotganida yolda on ikki shogirdni yolgiz olib, ularga aytdi Mana, biz Iyerusalimga chiqamiz va insonning og'li bosh ruhoniylarga va yozuvchilarga topshiriladi va ular uni olimga hukm qiladi, Va ular uni millatlar ga masxara qilish, qamchilash va xochga mixlash uchun topshiradilar, va uchinchi kuni u tiriladi.

Keyin Zabadiy og'illarining onasi oz og'illari bilan unga yaqinlashdi, sajda qilib, undan nimadir soradi. U esa unga dedi: Nima xohlaysan? U unga aytdi: Ayt, mening bu ikki og'lim sening shoh hukmronligingda biri ong tomoningda va biri chap tomoningda otirsinlar. Javob berib, Iso aytdi: Siz nima sorayotganingizni bilmaysizlar. Men ichmoqchi bolgan kosani ichishga qodirsizlarmi, yoki men qabul qilayotgan suvga chomishni qabul qilishga? Ular unga: Qodiramiz deb javob berishdi. Va U ularga deydi: Mening kosaimni haqiqatan ichib olasiz va Men qabul qilayotgan suvga chomishni siz ham qabul qilasiz. Lekin Mening ong va chap tomonimda otirishni berish Menga tegishli emas, balki bu Otam tomonidan kimlar uchun tayyorlangan bolsa, ularga tegishli. Onta shogird eshitib, ikki aka-uka haqida gazablandilar. Lekin Iso ularni chaqirib oldi va dedi: Bilasizlarki, xalqlarning hukmdorlari ular ustidan xojaliq qiladi va buyuklar ular ustidan hokimiyat ornatadi. Sizlarda bunday bolmaydi, lekin kim sizlar orasida buyuk bolishni xohlasa, u sizlarning xizmatkoringiz boladi. Va kim agar sizlar orasida birinchi bolishni xohlasa, sizlarning qulingiz boladi. Xuddi shunday, odamning og'li xizmat qilinish uchun emas, balki xizmat qilish va oz ruhini koplarning orniga tolov sifatida

berish uchun keldi.

Va ular Yerixodan chiqib ketayotganlarida, unga katta olomon ergashdi. Va mana, yol yonida otirgan ikki kor odam Iso otib ketayotganini eshitib, qichqirishdi va dedilar: Bizga rahm qiling, ey Xojayin, Dovudning og'li! Olomon ularga jim bolishlari uchun tanbeh berdi, lekin ular yanada balandroq qichqirib deyishdi: Bizga rahm qiling, Xojayin, Dovud og'li! Va Iso turib, ularni chaqirdi va dedi: Nima xohlaysizlar, men sizlar uchun qilaman? Ular unga dedilar: Xojayin, kozlarimiz ochilsin. Rahm-shafqat korsatib, Iso ularning kozlariga tegdi va darhol ularning kozlari kora boshladi, va ular Unga ergashdilar.

21

Va ular Iyerusalimga yaqinlashib, Zaytun togi yonidagi Betsfagega kelganlarida, Iso ikki shogirdni yubordi. Ularga aytib: Oldingizda turgan qishloqqa boring va darhol boglangan eshakni hamda uning yonidagi toyni topasizlar, yechib menga keltiring. Va agar kimdir sizga biror narsa aytsa, siz aytasiz: Xojayin ularga muhtoj, darhol esa ularni yuboradi. Bu esa butunlay shunday boldiki, paygambar orqali aytilgan soz bajarilishi uchun, Sion qiziga ayting: mana, sening podshohingiz senga keladi, u kamtar va eshakka mingan, yukxor hayvonning bolasi bolgan toyga mingan.

Shogirdlar borib, Iso ularga buyurgan narsani qilishdi. Ular

eshak va toyni olib keldilar, ularning ustiga oz kiyimlarini qoydilar va u ularning ustiga otirdi. Eng katta olomon ozlarining kiyimlarini yolga yoydilar, boshqalar esa daraxtlardan shoxlar kesib, ularni yolga yoydilar. Ammo oldindan ketayotgan va orqasidan ergashayotgan olomonlar baqirib deyishdi: Dovud og'liga osanna! Rabbining nomida kelayotgan muborakdir! Osanna eng yuqori joylarda!

Va u Yerusolomga kirganida, butun shahar larzaga keldi va deyishdi: Bu kim? Va olomonlar aytmoqda edilar: Bu Iso paygambar, Jalilaning Nosira shahridan kelgan.

Va Iso Xudoning muqaddasiga kirdi va muqaddasda sotayotgan va xarid qilayotganlarning barchasini haydab chiqardi, hamda pulni almashtirguvchilarning stollarini agdardi va kaptar sotuvchilarning orindiqlarini agdardi. Va u ularga deydi: Yozilgan edi: Mening uyim ibodat uyi deb ataladi, lekin siz uni qaroqchilar goriga aylantirdingiz.

Va choloqlar va korlar ibodatxonada uning oldiga kelishdi, va u ularni davoladi. Korib esa, bosh ruhoniylar va yozuvchilar u qilgan mojizalarni va ibodatxonada baqirib yuborayotgan va Hosanna Dovud og'liga deyotgan bolalarni korib gazablandilar. Ular unga dedilar: Sen eshitasanmi, bular nima deyishayapti? Lekin Iso ularga dedi: Ha, hech qachon oqimadingizmi: chaqaloqlar va emiziklilarning ogzidan maqtov tayyorladim? Va ularni qoldirib, shahardan tashqariga Betaniyaga chiqdi va u yerda tunadi.

Ertalab shaharga qaytib kelayotganida u och edi. Va u yolda turgan bir anjir daraxtini korib, unga yaqinlashdi va unda barglardan boshqa hech narsa topmadi, va unga dedi: Endi sendan abadgacha meva bolmasin. Va anjir daraxti darhol qurib ketdi. Va shogirdlar korib hayratlanib deyishdi: Anjir daraxti qanday qilib darhol qurib ketdi? Javob berib, Iso ularga dedi: Haqiqatan aytaman sizlarga, agar imoningiz bolsa va shubhalanmasangiz, nafaqat anjir daraxti bilan qilingan ishni qilasizlar, balki hatto bu toghga kotarilib, dengizga tashlan desangiz ham, shunday boladi. Va agar duo qilishda ishonib sorasangiz, hamma narsani olasiz.

Va u muqaddas joyga kelganida, u orgatayotgan paytda unga xalqning bosh ruhoniylari va oqsoqollari yaqinlashib, dedilar: Qanday huquq bilan bu ishlarni qilyapsan va bu huquqni senga kim berdi? Iso javob berib, ularga dedi: Men ham sizlardan bitta savol sorayman, agar menga javob bersangiz, men ham sizlarga qaysi huquq bilan bularni qilayotganimni aytaman. Yahyoning suvga chomdirishi qayerdan edi, osmondan yoki odamlardan? Ular esa ozlari orasida fikrlashib deyishdi: Agar aytamiz, osmondan, u bizga deydi: Nega unda unga ishonmadingiz? Agar biz odamlardan desak, olomondan qorqamiz, chunki hamma Yuhannoni paygambar deb biladi. Va Isoga javob berib, ular dedilar: Biz bilmaymiz. U ham ularga dedi: Men ham sizga qanday vakolat bilan bularni qilayotganimni aytmayman.

Lekin sizga qanday korinadi? Bir odam ikki farzandga ega edi, va birinchisiga yaqinlashib aytdi: Bolam, bugun borib mening

tok bogimda ishla. Lekin u javob berib: Men xohlamayman, dedi. Keyinchalik esa pushaymon bolib, u bordi. Va ikkinchisiga yaqinlashib, xuddi shunday aytdi. U esa javob berib dedi: Men, xojayin. Lekin ketmadi. Ikki kishidan kim otaning irodasini bajargan? Ular unga: Birinchisi, dedilar. Iso ularga dedi: Haqiqatan sizlarga aytamanki, soliq yiguvchilar va fohishalar Xudoning podshohligiga sizlardan oldin kirishadi. Chunki Yahyo sizlarga adolat yolida keldi, va siz unga ishonmadingiz, lekin soliq yiguvchilar va fohishalar unga ishondilar, siz esa korib, keyinroq unga ishonish uchun tavba qilmadingiz.

Boshqa bir masalni eshiting. Bir odam bor edi, uy egasi, u uzumzor ekdi va uning atrofiga to‘siq o‘rnatdi, ichida vino siqish joyini qazdi va minora qurdi, keyin uni dehqonlarga ijaraga berdi va chet elga ketdi. Qachon mevalar vaqti yaqinlashganda, u oz qullarini dehqonlarga oz mevalarini olish uchun yubordi. Va dehqonlar uning qullarini olib, kimini kaltaklashdi, kimini oldirishdi, kimini tosh bilan otishdi. Yana u birinchilardan koproq boshqa qullarni yubordi va ular ularga ham xuddi shunday qildilar. Keyinroq u ularga oz og'lini yubordi va dedi: Ular mening og'limni hurmat qilishadi. Lekin dehqonlar og'ilni korib, ozlarida aytdilar: Bu merosxor, kelinglar uni oldiramiz va uning merosini egallab olamiz. Va uni olib, uzumzordan tashqariga haydab chiqardilar va oldirdilar. Qachon demak tok bogining egasi kelsa, u o'sha dehqonlarga nima qiladi? Ular unga aytadilar: U yomonlarni yomonlik bilan yoq qiladi va tok bogini boshqa dehqonlarga ijaraga beradi, ular unga mevalarni oz vaqtida qaytarib beradilar. Iso ularga dedi: Hech qachon

Muqaddas Yozuvlarda oqimadingizmi: quruvchilar rad etgan tosh burchak boshi boldi, bu Xudodan boldi va bizning kozimizda ajoyibdir?

Shu sababli men sizlarga aytamanki, Xudoning Saltanati sizlardan olib qoyiladi va uning mevasini keltiradigan xalqqa beriladi. Va bu tosh ustiga tushgan kishi sindiriladi, lekin u kimning ustiga tushsa, uni maydalaydi. Bosh ruhoniylar va Fariseylar uning masallarini eshitganlarida, ular haqida aytayotganini bildilar. Va ular uni qolga olishga intilishdi, lekin olomondan qorqdilar, chunki ular uni paygambar deb hisoblashardi.

22

Va javob berib, Iso ularga yana masallar bilan aytdi: Osmonlar shohligi oz og'li uchun toy qilgan shoh odamga oxshatildi. Va u oz qullarini yubordi, toylarga taklif qilinganlarni chaqirish uchun, lekin ular kelishni xohlamadilar. Yana boshqa qullarni yuborib, dedi: Taklif qilinganlar ga ayting, mana, mening ziyofatimni tayyorladim, mening buqalarim va semiz mollarim soyilgan, va hamma narsa tayyor, toylarga keling. Ular etibor bermasdan ketishdi: biri oz dalasiga, ikkinchisi esa oz savdosiga. Lekin qolganlar uning qullarini egallab olib, ularga haqorat qildilar va oldirdilar. Eshitib, o'sha podsho gazablandi va oz qo'shinlarini yuborib, o'sha qotillarni yoq qildi va ularning shahrini yoqib yubordi. Keyin u oz qullariga dedi: Toy tayyor,

lekin taklif qilinganlar bunga munosib emas edilar. Shuning uchun yollarning chorrahalari ustiga boring va qancha odamlarni topsangiz, ularni toylarga chaqiring. Va o'sha xizmatkorlar yollarga chiqib, topgan barcha odamlarini, yomonlarni ham va yaxshilarni ham yigdishdi, va toy dasturxon atrofida otirganlar bilan toldi. Podshoh yotgan odamlarni korish uchun kirib, u yerda toy kiyimini kiymagan bir odamni kordi. Va u unga dedi: Do'stim, qanday qilib bu yerga toy kiyimisiz kirding? U esa jim bolib qoldi. Keyin podshoh xizmatchilarga dedi: Uning oyoqlari va qollarini boglab, uni kotarib olib tashqi zulmatga tashlang, u yerda yigi va tish gijirlash boladi. Koplar chaqirilgan, lekin ozgina kishi tanlangan.

Keyin Farisey-lar ketib, uni soz bilan tuzoqqa tushirish uchun kengash qilishdi. Va ular oz shogirdlarini Hirodiyaliklar bilan birga unga yuborib, deyishdi: Ustoz, biz bilamizki, siz haqiqiy insonsiz va Xudoning yolini haqiqat bilan orgatasiz, va sizga hech kim haqida ahamiyat yoq, chunki siz odamlarning yuziga qaramaysiz. Demak, bizga ayting, sizga qanday korinadi; Qaysarga soliq berish mumkinmi yoki yoqmi? Iso ularning yovuzligini bilib, dedi: Nega meni sinovdan otkazmoqchisizlar, ey ikkiyuzlamachilar? Menga soliq pulini korsating. Ular esa unga denarius keltirdilar. Va u ularga dedi: Bu tasvir va yozuv kimniki? Ular unga deyishadi: Qaysarniki. Keyin u ularga deydi: Demak, Qaysarniki narsalarni Qaysarga va Xudoniki narsalarni Xudoga bering. Va eshitib, hayratlandilar va uni qoldirib ketishdi.

O'sha kuni unga Sadduqiylar kelishdi, ular tirilish yoq deb aytadiganlar, va ular undan sorashdi Ular aytdilar: Ustoz, Muso shunday dedi: agar kimdir bolalari bolmagan holda olsa, uning ukasi uning xotiniga uylansin va uning ukasiga nasl qoldirsin. Bizda yetti aka-uka bor edi, va birinchisi nikoh qilgan holda vafot etdi, va nasl qoldirmay xotinini oz akasiga qoldirdi. Xuddi shunday ikkinchi va uchinchi ham, yettitasigacha. Keyinroq esa barchadan keyin ayol ham oldi. Tirilishda u ayol yetti kishidan qaysisining xotini boladi? Chunki ularning barchasi unga ega bolgan. Javob berib, Iso ularga dedi: Siz adashyapsizlar, chunki Muqaddas Yozuvlarni ham, Xudoning qudratini ham bilmaysizlar. Chunki tirilishda na turmush qurishadi, na turmushga berilishadi, balki osmondagi Xudoning xabarchilari kabi boladilar. Olganlarning tirilishi haqida esa, sizga Xudo tomonidan aytilgan sozni oqimadingizmi? Men Ibrohimning Xudosi, Ishoqning Xudosi va Yoqubning Xudosiman; Xudo oliklarning Xudosi emas, balki tiriklarning Xudosidir. Va olomon uning talimotini eshitib, hayratda qolishdi.

Farziylar esa u Sadduqiylarni jim qilganini eshitib, bir joyga yigilishdi. Va ulardan biri, huquqshunos, uni sinab soradi va dedi, Oqituvchi, qonunda qaysi buyruq kattadir? Iso esa unga dedi: Sen Rabbiy Xudoyingni butun qalbing bilan, butun joningiz bilan va butun aqlingiz bilan sevasan. Bu birinchi va buyuk buyruqdir. Ikkinchisi esa shunga oxshash: qo'shningni ozingni sevganing kabi sev. Bu ikki buyruqda butun qonun va paygambarlar osilib turadi.

Farisey-lar yigilganlarida esa, Iso ulardan soradi Aytib: Sizga Masih haqida nima tuyuladi? U kimning og'li? Ular unga javob berishdi: Dovudning og'li. U ularga aytadi: Unda qanday qilib Dovud Ruhda Uni Xojayin deb chaqiradi va shunday deydi, Xudo mening Xudoga aytdi: Mening ong tomonimda otir, toki men sening dushmanlaringni sening oyoqlaring ostiga qoymagunimcha.

Agar demak Dovud uni Xojayin deb chaqirsa, qanday qilib u uning og'li boladi?

Va hech kim unga soz bilan javob bera olmadi, va o'sha kundan boshlab hech kim undan boshqa savol berishga jurat eta olmadi.

23

Keyin Iso olomon va Uning shogirdlariga gapirdi. Aytib: Musoning orindigida yozuvchilar va Farizilar otirdilar. Shuning uchun ular sizga saqlashni aytgan barcha narsalarni saqlang va bajaring, lekin ularning ishlariga muvofiq qilmang, chunki ular aytadilar, lekin qilmaydilar. Ular ogir va kotarish qiyin yuklarni boglaydilar va odamlarning yelkalariga qoyadilar, lekin oz barmoqlari bilan ularni harakatga keltirmoqchi emaslar. Ularning barcha ishlarini odamlarga korinish uchun qiladilar. Chunki ular ozlarining tilimsimlarini kengaytiradilar va kiyimlarining burjak-iplaklarini kattalashtirishadi, Ular ziyofatlarda hurmat orinlarini va jamoalarda bosh orindiqlarni

yaxshi koradilar. va bozorlarda salomlashuvlarni va odamlar tomonidan ravvin deb chaqirilishni. Lekin sizlar rabbi deb chaqirilmang, chunki sizning ustozingiz birdir — Masih, sizlar esa hammangiz birodarlarsiz. Va yerda hech kimni otangiz deb chaqirmang, chunki sizning Otangiz bittadir — osmonlardagi Ota. Shuningdek, ozingizni rahbarlar deb chaqirtirmang, chunki sizning rahbaringiz yagona, u Masihdir. Sizning kattangiz sizning xizmatkoringiz boladi. Kim ozini uluglasa, kamsitiladi va kim ozini kamsitsa, uluglanadi.

Voy sizlarga, ey yozuvchilar va fariseylap munofiqlar, chunki siz beva ayollarning uylarini yutib yuborasiz va bahona sifatida uzoq ibodat qilasiz, shu sababli sizlar yanada qattiqroq hukm olasiz. Voy sizlarga, yozuvchilar va farisiylar, ikkiyuzlamachilar! Chunki siz osmonlar shohligini odamlar oldida yopasizlar: ozingiz ham kirmasizlar va kirishni istayotganlarni ham kiritmasizlar. Voy sizlarga, yozuvchilar va farisiylar ikkiyuzlamachilar! Chunki siz bitta muhtadini qilish uchun dengiz va quruqlikni aylanasizlar, va u muhtadi bolganda, uni ozingizdan ikki barobar koproq jahannam og'li qilasizlar. Voy sizlarga, kor yolboshchilar, siz aytasizlar: Kim mabadda qasam ichsa, bu hech narsa emas, lekin kim mabadning oltinida qasam ichsa, u qarzdordir. Ahmoqlar va korlar! Kim kattaroq: oltin yoki oltinni muqaddas qiluvchi ibodatxonami? Va kim qurbongohga qasam ichsa, bu hech narsa emas, lekin kim uning ustidagi sovgaga qasam ichsa, majburdir. Ahmoqlar va korlar, qaysi biri kattaroq: sovgami yoki sovgani muqaddas qiluvchi qurbongohmi? Shuning uchun qurbongoh nomiga qasam ichgan

kishi unga ham, uning ustidagi hamma narsaga ham qasam ichadi. Va ibodatxonaga qasam ichgan kishi unga va unda yashaganiga qasam ichadi. Va osmon bilan qasam ichgan kishi Xudoning taxti bilan va uning ustida otirgan Zot bilan qasam ichadi. Voy sizlarga, yozuvchilar va Farisiylar, ikkiyuzlamachilar! Chunki siz yalpiz, shibat va ziradan ondan bir qismini berasiz, lekin qonunning eng ogir narsalarini – hukmni, rahm-shafqatni va imonni – tashlab qoydingiz. Bularni qilish kerak edi, o'sha narsalarni esa tashlab qoymaslik kerak edi. Kor rahbarlar, chivinni suzib olasizlar, lekin tuyani yutib yuborasizlar. Voy sizlarga, yozuvchilar va Farisiylar ikkiyuzlamachilar! Chunki siz kosa va likopchasining tashqi tomonini tozalaysizlar, lekin ichkaridan ular talon va adolatsizlikka tola. Kor farisiy, avval kosaning va idishning ichini tozala, shunda ularning tashqi tomoni ham toza boladi. Voy sizlarga, yozuvchilar va Fariseylar, ey ikkiyuzlamachilar! Chunki siz oqlangan qabrlarga oxshaysizlar, ular tashqaridan chiroyli korinadi, lekin ichkaridan olik suyaklari va har xil nopoklik bilan tola. Shunday siz ham tashqaridan odamlarga solih korinasiz, lekin ichkaridan ikkiyuzlamachilik va qonunsizlikka tolasiz. Voy sizlarga, yozuvchilar va Farisiylar ikkiyuzlamachilar, chunki siz paygambarlarning qabr-maqbaralarini qurasizlar va solihlarning yodgorliklarini bezaysizlar. Va siz aytasizlar: Agar biz otalarimizning kunlarida bolganimizda, biz paygambarlarning qonida ularning sheriklari bolmagan bolardik. Shunday qilib, ozlaringizga guvohlik berasizki, siz paygambarlarni oldirganlarning og'illari ekansiz. Va siz ham ota-bobolaringizning olchovini toldiring. Ilonlar,

zaharli ilonlarning nasl-nasabi, qanday qilib jahannam hukmidan qochib ketasizlar? Shu sababli, mana, men sizlarga paygambarlar, donolar va yozuvchilarni yuboraman, va ulardan bazilarini oldirasizlar va xochga mixlaysizlar, va ulardan bazilarini oz jamoalaringizda qamchilaysizlar va shahardan shaharga taqib qilasizlar, Shunday qilib, sizlarning ustingizga yerda tokilgan barcha adolatli qon keladi - adolatli Obilning qonidan tortib Baraxiyoning og'li Zakariyyoning qonigacha, uni siz ibodatxona va qurbongoh orasida oldirgan edingiz. Amin, sizlarga aytamanki, bularning hammasi shu avlod ustiga keladi. Yerushalim, Yerushalim, paygambarlarni oldiradigan va oziga yuborilganlarni toshboron qiladigan! Men necha marta sening bolalaringni yigmoqchi boldim, xuddi tovuq oz jojalarini qanotlari ostiga yigganingdek, lekin siz xohlamadingiz. Mana, sizning uyingiz sizga vayron qoldiriladi. Men sizlarga aytamanki, siz meni endi kormaysizlar, to siz aytmaguningizcha: Muborak bolsin Rabbining nomida kelayotgan!

24

Va Iso mabaddan chiqib ketayotganda, uning shogirdlari unga mabadning binolarini korsatish uchun kelishdi. Lekin Iso ularga dedi: Bularning hammasini kormayapsizlarmi? Amin, sizga aytaman: bu yerda tosh ustida tosh qolmaydi, hammasi buziladi. Lekin U zaytun togida otirganida, shogirdlar Unga yolgiz kelib, dedilar: Bizga ayting, bu narsalar qachon boladi, va Sening kelishingning va asrning tugallanishining belgisi nima? Va Iso

ularga javob berib dedi: Ehtiyot bolinglar, sizlarni hech kim adashtirib yubormasin. Koplar mening nomim bilan kelib, Men Masihman deb aytadilar va koplarni aldaydilar. Siz urushlar va urushlar haqidagi xabarlarni eshitish arafasida bolasiz, vahimaga tushmang, chunki bularning barchasi sodir bolishi kerak, lekin bu hali oxiri emas. Kotariladi, chunki millat millatga qarshi va podsholik podsholikka qarshi chiqadi, va turli joylarda ochliklar, vabolar va zilzilalar boladi. Lekin bularning barchasi tugruq ogriqlarining boshlanishidir. Keyin ular sizlarni qiynoqqa topshiradilar va sizlarni oldiradilar, va siz barcha millatlar tomonidan mening nomim tufayli nafratlanganlar bolasizlar. Va keyin koplar ranjitiladi, bir-birlarini topshiradi va bir-birlaridan nafrat qiladi. Va koplab soxta paygambarlar paydo boladi va koplarni aldaydi. Va qonunsizlikning kopayishi sababli kopchilikning muhabbati soviydi. Lekin oxirigacha chidagan kishi najot topadi. Va bu saltanat haqidagi xushxabar butun dunyo boylab barcha millatlarga guvohlik sifatida elon qilinadi va keyin oxiri keladi. Demak, qachon siz Doniyor paygambar orqali aytilgan vayronagarchilik jirkanchiligini muqaddas joyda turganini korsangiz, oqiyotgan kishi tushunsin. Keyin Yahudiyada bo‘lganlar tog‘larga qochsin. Tomda turgan kishi uyidagi narsalarni olish uchun pastga tushmasin. Va dalada bolgan kishi oz kiyimlarini olish uchun orqaga qaytmasin. Voy o'sha kunlarda homilador ayollar va emizikli onalarga. Ibodat qiling, shunda sizning qochishingiz qishda yoki shabat kunida bolmasin. Chunki o'shanda shunday katta qaygu boladiki, dunyoning boshlanishidan hozirgi kungacha bunday bolmagan va bundan keyin ham bolmaydi. Va agar o'sha kunlar

qisqartirilmagan bolganida, hech bir go'sht saqlanib qolmas edi, lekin tanlanganlar tufayli o'sha kunlar qisqartiriladi. Keyin agar kimdir sizga: Mana, bu yerda Masih yoki U yerda desa, ishonmang. Chunki soxta masihlar va soxta paygambarlar paydo boladi va ular katta belgilar hamda mojizalar korsatadi, shunda, agar mumkin bolsa, tanlanganlarni ham adashtirishlari mumkin. Mana, men sizlarga oldindan aytib qoyganman. Agar ular sizga Mana, u sahroda desalar, chiqmang; Mana, u ichki xonalarda desalar, ishonmang. Xuddi chaqmoq sharqdan chiqib, garbgacha koringanidek, Insonning Og'lining kelishi ham shunday boladi. Qayerda murda bolsa, o'sha yerda burgutlar yigiladi.

Darhol va o'sha kunlarning qiynoqidan keyin quyosh qorayadi va oy oz yorugligini bermaydi, va yulduzlar osmondan tushadi, va osmonlarning kuchlari silkinadi.

Va keyin osmonda Insonning Og'li belgisi paydo boladi, va keyin yerning barcha qabilalari motam tutadilar va Insonning Og'lini osmon bulutlari ustida katta qudrat va ulug shon-sharaf bilan kelayotganini koradilar. Va U ozining farishtalarini buyuk karnay ovozi bilan yuboradi, va ular Uning tanlanganlarini tort shamoldan, osmonlarning chekkalaridan ularning chekkalarigacha yigib oladi. Anjir daraxtidan masalni organing. Qachonki uning shoxi allaqachon yumshoq boladi va barglar chiqaradi, bilasizki, yoz yaqin. Shunday siz ham bularning barchasini korganingizda, uning eshik oldida yaqin ekanini bilinglar. Amen, men sizlarga aytamanki, bu avlod otib

ketmaydi, toki bu narsalarning barchasi roy bermagunicha. Osmon va yer otib ketadi, lekin mening sozlarim hech qachon otib ketmaydi. Lekin o'sha kun va soat haqida hech kim bilmaydi, na osmonlardagi xabarchilar ham, faqat mening otam. Xuddi Nuhning kunlari kabi, shunday boladi Insonning Og'lining kelishi ham. Xuddi shunday, chunki tufon oldidan oldingi kunlarda ular yeyotgan va ichayotgan, uylanayotgan va nikohga berayotgan edilar, ta Nuh kemaga kirgan kungacha, Va ular bilishmadi, toki suv toshqini kelib, hammani olib ketguncha. Insonning Og'lining kelishi ham shunday boladi. O'shanda dalada ikki kishi boladi: biri olinadi va biri qoldiriladi. Tegirmonda un yanchayotgan ikki ayoldan biri olinadi, ikkinchisi esa qoldiriladi. Hushyor boling, chunki Xojayiningiz qaysi soatda kelishini bilmaysiz. Shuni bilingki, agar uy egasi og'ri qaysi vaqtda kelishini bilganida, u hushyor turgan bolardi va oz uyiga buzib kirishga yol qoymagan bolardi. Shu sababli siz ham tayyor boling, chunki siz oylamaydigan vaqtda Insonning Og'li keladi.

Xo'sh, kim o'sha sadoqatli va dono qul, kimni uning xojayini oz xizmati ustiga tayinladi, ularga oz vaqtida oziq-ovqat berish uchun? Baxtli o'sha qul, uni uning xojayini kelganida shunday qilayotgan holda topadi. Haqiqatan aytamanki, sizlarga: u uni ozining barcha mol-mulki ustiga tayinlaydi. Agar lekin o yomon qul oz yuragida Mening xojayinim kelishni kechiktirmoqda desa, va u ozining xizmatdosh qullarini urishni boshlaydi va mastlar bilan yeydi-ichadi, O qulning xojayini u kutmagan kunda va u bilmagan soatda keladi. Va uni ikki bolakka kesadi

va uning ulushini yolgonchilar bilan birga qoyadi, u yerda yiglash va tishlarning gijirlanishi boladi.

25

Keyin osmonlar podsholigi on qizga oxshatiladi, ular ozlarining chiroqlarini olib, kuyovni kutib olish uchun chiqdilar. Beshta ulardan dono edi va beshta ahmoq. Ahmoq ayollar ozlarining chiroglarini olganlarida, ozlari bilan birga yog olmadilar. Aqllilar esa oz chiroqlari bilan birga idishlarida yog oldilar. Kuyov kechikib qolayotganda, hammasi mudroq bolib, uxlab qolishdi. Orta tunda qichqiriq kotarildi: Mana, kuyov kelmoqda, uning oldiga chiqing! Keyin o'sha qizlarning barchasi turdilar va ozlarining chiroqlarini bezadilar. Biroq ahmoqlar dono ayollarga dedilar: Bizga sizning moyingizdan bering, chunki bizning mashalalarimiz ochib qolmoqda. Aqlli ayollar javob berib dedilar: Balki bizga ham, sizga ham yetarli bolmaydi, koproq sotuvchilarga borib, ozlaringiz uchun sotib oling. Ular sotib olish uchun ketayotganlarida kuyov keldi va tayyor bolganlar u bilan toy marosimiga kirdilar, va eshik yopildi. Keyinroq esa qolgan qizlar ham kelib, Xojayin, xojayin, bizga ochib bering deb aytishadi. U esa javob berib dedi: Amin, sizlarga aytaman, men sizlarni bilmayman. Hushyor boling, chunki siz Insonning Og'li qaysi kuni va qaysi soatda kelishini bilmaysiz.

Xuddi shunday, sayohatga ketayotgan odam ozining qullarini

chaqirdi va ularga oz mol-mulkini topshirdi. Va u biriga besh talant, ikkinchisiga ikki, uchinchisiga bir talant berdi — har biriga oz qobiliyatiga qarab, va darhol safarga chiqdi. Borgan kishi besh talant olgan bolib, ular bilan ish qildi va boshqa besh talant qildi. Xuddi shunday, ikki talent olgan kishi ham boshqa ikki talent topdi. Lekin bittasini olganidan keyin ketib, yerni qazdi va xojayinining kumushini yashirdi. Kop vaqt otgach, o'sha qullarning xojayini keladi va ular bilan hisob-kitob qiladi. Va yaqinlashib, o'sha besh talant olgan kishi boshqa besh talantni taqdim etib aytdi: Xojayin, besh talant menga topshirding, qarang, ularning ustiga boshqa besh talant daromad qildim. Uning xojayini unga dedi: Yaxshi, yaxshi va sodiq qul! Sen ozgina narsalar ustida sodiq bolding, seni kop narsalar ustida tayinlayman. Xojayiningning shodligiga kir. Yaqinlashib, ikki talant olgan kishi ham aytdi: Xojayin, sen menga ikki talant topshirgan edingsan, mana, men ular ustiga yana ikki talant daromad keltirdim. Uning xojayini unga dedi: Yaxshi, yaxshi va sodiq qul! Sen ozgina narsalar ustida sodiq bolding, seni kop narsalar ustida tayinlayman. Xojayiningning xursandchiligiga kir. Yaqinlashib, bir talant olgan kishi ham dedi: Xojayin, men sizni shunday bildimki, siz qattiq qol odamsiz, ekmagan joyingizdan orayapsiz va sochmagan joyingizdan yigib olasiz. Va qorqib, ketib, men sizning talantingizni yerga yashirdim. Mana, sizning narsangiz sizda. Lekin uning xojayini javob berib, unga dedi: Yomon va dangasa qul! Sen mening ekmagan joyimdan orishimni va sochib yubormagan joyimdan yigishimni bilarding. Demak, sen mening kumushimni bankerlarga tashlashing kerak edi, va men

kelganimda ozimnikini foiz bilan olgan bolardim. Shuning uchun undan talantni oling va on talantga ega bolganga bering. Chunki kimda bor bolsa, unga beriladi va kopaytiriladi, lekin kimda yoq bolsa, undan uning bor narsasi ham olib olinadi. Va o'sha foydasiz qulni tashqi zulmatga tashlang, u yerda yigi va tishlarning gijirlatishi boladi.

Qachonki Insonning Og'li Ozining ulugvorligi ichida va barcha muqaddas elchilar U bilan kelsa, keyin U Ozining ulugvorlik taxtida otiradi. Va uning oldida barcha millatlar yigiladi, va u ularni bir-biridan ajratadi, xuddi chopon qoylarni echkilardan ajratganidek Va u qoylarni ong tomoniga, echkilarni esa chap tomoniga qoyadi. Keyin podshoh ong tomonida turganlariga aytadi: Keling, Otamning muboraklari, dunyoning asosidan beri sizga tayyorlangan podshohlikni meros qilib oling. Men och edim va siz menga yeyishga berdingiz, men chanqadim va siz meni ichishga berdingiz, men begona edim va siz meni qabul qildingiz. Yalangoch edim va siz meni kiyintirdingiz, kasal boldim va siz meni korgani keldingiz, qamoqda edim va siz mening oldimga keldingiz. Keyin adolatlilar unga javob berib aytadilar: Xojayin, qachon sizni och korib ovqatlantirdik yoki chanqoq korib suv ichirdik? Qachon esa seni begona holda korib, yigdik yoki yalangoch holda korib, kiyintirdik? Qachon esa seni zaif yoki qamoqda kordik va sening oldingga keldik? Va javob berib, podshoh ularga shunday deydi: Rostdan aytaman sizlarga, mening eng kichik birodarlarimdan birortasiga nima qilgan bolsangiz, menga qilgansizlar. Keyin u chap tomonda turganlar ga ham shunday deydi: Mening oldimdan keting, ey

lanatlangan lar! Shayton va uning elchilari uchun tayyorlangan abadiy olov ga boring. Men och edim, lekin siz menga ovqat bermadilar; men chanqadim, lekin siz menga ichimlik bermadilar. Men begona edim, lekin siz meni qabul qilmadingiz, yalangoch edim, lekin siz meni kiyintirmadingiz, kasal va qamoqda edim, lekin siz meni ziyorat qilmadingiz. Keyin ular unga javob berib, ozlari aytadilar: Xojayin, qachon sizni och yoki chanqoq yoki begona yoki yalangoch yoki zaif yoki qamoqda kordik va sizga xizmat qilmadik? Keyin U ularga javob berib deydi: Rostdan aytaman sizlarga, qanchalik qilmagan bolsangiz bularning eng kichigidan biriga, Menga ham qilmadingiz. Va bular abadiy jazoga ketadilar, lekin adolatlilar abadiy hayotga kirishadi.

26

Va shunday boldiki, Iso bu barcha sozlarni tugatganida, u oz shogirdlariga aytdi: Siz bilasizki, ikki kundan keyin Fisih boladi va Insonning Og'li xochga mixlanish uchun topshiriladi. Keyin xalqning bosh ruhoniylari, yozuvchilari va oqsoqollari Kayafa deb atalgan bosh ruhoniyning hovlisiga yigildilar. Va ular maslahat qilishdi, shunda Isoni hiyla bilan ushlab olib, oldirishsin. Ular aytishardi: Bayramda emas, shunda xalq orasida galayon bolmasin.

Esa, Iso Betaniyada moxov Simonning uyida bolganida, Unga juda qimmatbaho atirli alabastr idishga ega bolgan ayol

yaqinlashdi va uni yotgan paytida uning boshiga quydi. Korib qolgan uning shogirdlari gazablanib dedilar: Bu isrofning maqsadi nima? Bu atirni qimmatga sotib, pulini kambagallarga berish mumkin edi. Lekin Iso bilgan holda ularga dedi: Nega ayolga mashaqqat keltiryapsizlar? Chunki u menga nisbatan yaxshi ish qildi. Kambagallar sizlar bilan doimo boladi, lekin men sizlar bilan doimo bolmayman. Chunki bu ayol bu atirni mening tanamga quyib, meni dafn qilishga tayyorlash uchun qildi. Amen, men sizlarga aytaman: qayerda bu xushxabar butun dunyoda elon qilinsa, u yerda bu ayolning qilgan ishi ham uning yodgorligi sifatida aytiladi.

Keyin on ikki shogirddan biri, Yahudo Isqariyot deb atalgan kishi, bosh ruhoniylarga borib aytdi, Nima berishni xohlaysizlar menga, men esa uni sizlarga topshiraman? Ular unga ottiz kumush tanga berdilar. Va o'sha paytdan boshlab u uni xiyonat qilish uchun qulay fursat qidirdi.

Mayasiz nonlarning birinchi kunida shogirdlar Isoga kelib, unga deb sorashdi: Fisih taomini yeyishingiz uchun sizga qayerda tayyorlashimizni xohlaysiz? U esa dedi: Shaharga borip, falonga ayting: Ustoz aytadi: Mening vaqtim yaqinlashdi, Pasxani shogirdlarim bilan senning uyingda otkazaman. Va shogirdlar Iso ularga buyurganidek qildilar va Pasxani tayyorladilar. Kechqurun bolgach, u on ikki shogirdlar bilan dasturxonda otirdi. Va ular ovqatlanayotganlarida, U dedi: Amin, sizlarga aytaman, sizlardan biri meni xiyonat qiladi. Va ular juda qattiq qaygurib, ularning har biri Unga aytishni boshladi: Yoqmi bu

men eman, Rabbiy? U javob berib dedi: Men bilan birga idishga qolini botirgan kishi meni xiyonat qiladi. Insonning Og'li u haqida yozilganidek ketadi, lekin voy o'sha odamga, uning orqali Insonning Og'li xiyonat qilinadi; o'sha odam tugilmagan bolsa yaxshi bolardi. Javob berib, Yahudo, uni topshirib beruvchi, dedi: Albatta men emasman, rabbi? U unga dedi: Sen aytding. Ular yeyotganlarida, Iso non olib, minnatdorchilik qildi, sindirdi va shogirdlarga berib turdi hamda dedi: Oling, yeying, bu mening tanam. Va u kosani olib, minnatdorchilik bildirganidan keyin, ularga berib dedi: Hammangiz undan iching, Bu mening qonim, yangi shartnomaning qoni bolib, koplarning gunohlari kechirilishi uchun tokilmoqda. Lekin men sizlarga aytamanki, hozirdan boshlab tokning bu mahsulotidan o'sha kungacha ichmayman, qachonki uni sizlar bilan Otamning podshohligida yangi holda ichaman.

Va madhiya kuylashdan keyin, ular Zaytun togiga chiqdilar. Keyin Iso ularga aytadi: Barchangiz siz bu kechada mendan xafa bolasiz, chunki yozilgan: Men choponni uramam va podaning qoylari tarqalib ketadi.

Lekin men tirilganimdan keyin sizlarni Galileyaga boshlab boraman. Javob berib, Petros unga dedi: Agar hammalar Senda xafa bolsalar, men hech qachon xafa bolmayman. Iso unga dedi: Amin, senga aytamanki, bu kechada xoroz ovoz berishidan oldin sen meni uch marta inkor qilasan. Pyotr unga dedi: Agar sen bilan birga olishim kerak bolsa ham, seni hech qachon inkor qilmayman. Xuddi shunday barcha shogirdlar ham aytdilar.

Keyin Iso ular bilan Getsemani deb atalgan joyga keladi va shogirdlarga aytadi: Men u yerga borib ibodat qilgunimcha shu yerda otirib turing. Va Butrusni va Zabadiyning ikki og'lini olib, qaygurmoq va tashvishlanmoqqa boshladi. Keyin Iso ularga aytadi: Mening ruhim olimgacha juda qayguli, shu yerda qoling va men bilan hushyor boling. Va oldinga ozgina borib, u yuzining ustiga tushdi, ibodat qilib va aytdi: Otam, agar mumkin bolsa, bu kosachoq mendan otsin, lekin men xohlaganimdek emas, balki Sen xohlaganing kabi. Va u shogirdlar tomon keladi va ularni uxlayotgan holda topadi, va Butrusga aytadi: Shunday qilib, siz men bilan bir soat hushyor turolmadingizmi? Hushyor boling va ibodat qiling, shunda vasvasaga tushib qolmaysiz, chunki ruh tayyor, lekin tana zaif. Yana ikkinchi marta ketib, ibodat qildi va dedi: Otam, agar bu kosa mendan otib keta olmasa, agar uni ichmasam bolmasa, sening irodang amalga oshsin. Va kelib, ularni yana uxlayotgan holda topadi, chunki ularning kozlari ogirlashgan edi. Va ularni qoldirib, yana ketib, uchinchi marta xuddi shu sozni aytib ibodat qildi. Keyin u oz shogirdlari tomon keladi va ularga aytadi: Endi uxlayapsizlarmi va dam olayapsizlarmi? Mana, soat yaqinlashdi va Insonning Og'li gunohkorlarning qollariga topshirilmoqda. Tur orningizdan turingiz, boraylik! Mana, meni xiyonat qiluvchi yaqinlashdi.

Va u hali gapirayotgan edi, mana, Yahudo, on ikki kishidan biri keldi va u bilan birga bosh ruhoniylar va xalq oqsoqollaridan yuborilgan qilichlar va tayoqlar bilan katta olomon keldi. Va uni xiyonat qiluvchi ularga belgi berdi va dedi: Men kimni opsam,

o'sha u, uni ushlab oling. Va u darhol Isoga yaqinlashib, Salom, Ravvin! dedi va uni opdi. Lekin Iso unga dedi: Do'stim, nima uchun sen bu yerdasen? Keyin yaqinlashib, ular qollarini Isoning ustiga qoydilar va uni ushlab oldilar. Va mana, Iso bilan birga bolganlardan biri qolini chozib, oz qilichini oldi va oliy ruhoniyning qulini urib, uning qulogini kesib oldi. Keyin Iso unga dedi: Qilichingni oz joyiga qaytar, chunki qilich olganlarning barchasi qilichdan oladi. Yoki sen oylaysanmi, men hozir otamni chaqira olmasligimni? U menga on ikkitadan koproq legion elchilar beradi. Unda yozuvlar qanday bajarilsin, chunki shunday bolishi kerak? O'sha soatda Iso olomonlarga dedi: Qaroqchiga qarshi chiqqandek qilichlar va yogochlar bilan meni tutmoq uchun chiqdingizmi? Har kuni sizlarning oldingizda ibodatxonada otirib orgatardim, lekin meni tutmadingiz. Bu esa butunlay shunday boldi, shunda paygambarlarning yozuvlari toldirilsin. Keyin barcha shogirdlar uni tashlab qochib ketdilar.

Isoni qolga olganlar uni oliy kohin Kayafaning oldiga olib ketishdi, u yerda ilohiyotshunoslar va oqsoqollar yigilgan edi. Pyotr esa unga uzoqdan ergashib, bosh ruhoniyning hovlisigacha bordi va ichkariga kirib, yordamchilar bilan otirib, oxirini korish uchun kutdi. Bosh ruhoniylar va oqsoqollar va butun kengash Isoga nisbatan yolgon guvohlik qidirayotgan edilar, shunday qilib uni olimga mahkum qilishlari mumkin edi. Va ular topmadlar, va koplab yolgon guvohlar oldinga kelishiga qaramay, topmadlar. Keyinroq esa ikki yolgon guvoh yaqinlashdi. Men aytdim, bu kishi dedi: Men Xudoning

mabadini buzishga qodirman va uch kun ichida uni qayta qurishga qodirman. Va ornidan turgan yuqori ruhoniy unga dedi: Hech narsa javob bermaysanmi? Bular senga qarshi nima guvohlik berishmoqda? Biroq Iso jim edi. Va bosh ruhoniy javob berib, unga dedi: Men seni tirik Xudoga qasamand qilaman, bizga ayt, sen Masih, Xudoning Og'limisan? Iso unga dedi: Sen aytding. Lekin men sizlarga aytaman: bundan buyon siz Insonning Og'lini Qudratning ong tomonida otirgan va osmon bulutlari ustida kelayotgan korasizlar. Keyin bosh ruhoniy oz kiyimlarini yirtib, dedi: U kufrlik qildi, bizga yana guvohlar kerakmi? Mana, hozir siz uning kufrligini eshitdingiz, Sizga nima tuyuladi? Ular esa javob berib aytdilar: U olimga loyiqdir. Keyin ular uning yuziga tupurdilar va uni urdilar, bazilari esa shapaloq urdilar. Bashorat qil bizga, ey Masih, seni urgan kim? deb aytib.

Petros esa hovlida tashqarida otirardi, va unga bir xizmatkor ayol yaqinlashib dedi: Sen ham Galileyalik Iso bilan edingsan. U lekin ularning hammasi oldida inkor qilib, dedi: Men nima deyotganingni bilmayman. U darvozaga chiqib ketganida, boshqa bir ayol uni kordi va u yerda bolganlarga dedi: Bu ham Nazaralik Iso bilan edi. Va u yana qasam ichib, Men bu odamni tanimayman deb inkor qildi. Biroz vaqt otgach, yonida turganlar Petroga yaqinlashib dedilar: Haqiqatan ham sen ham ulardan birisan, chunki nutqing seni fosh qiladi. Keyin u lanatlamoqqa va qasam ichmoqqa boshladi: Men bu odamni bilmayman. Va darhol xoroz qichqirdi. Va Pyotr Iso unga aytgan sozini eslab qoldi: Xoroz qichqirishidan oldin sen meni uch marta inkor

qilasan, va tashqariga chiqib, achchiq yigladi.

27

Tong bolganda, barcha bosh ruhoniylar va xalq oqsoqollari Isoga qarshi kengash qildilar, uni oldirish uchun Va uni boglab, olib ketdilar va uni rahbar Pontiy Pilatga topshirdilar.

O'shanda uni sotgan Yahudo uning hukm qilinganini korib, pushaymon bolib, ottiz kumush tangani bosh ruhoniylarga va oqsoqollarga qaytarib berdi. Aytib: Men gunoh qildim, begunoh qonni topshirib berdim. Ular esa dedilar: Bizga nima? Sen ozing korarsan. Va u kumush pullarni ibodatxonaga tashladi va chekinib ketdi, keyin borib ozini osib qoydi. Bosh ruhoniylar kumush tangalarini olib, dedilar: Ularni xazinaga tashlash mumkin emas, chunki bu qon haqi. Maslahat qilib, ular kulolchining maydonini begonalarni dafn qilish uchun sotib oldilar. Shuning uchun o'sha dala bugungi kungacha qon dalasi deb ataladi. Keyin Yeremiya paygambar tomonidan aytilgan soz amalga oshdi: Va ular ottiz kumush pulni oldilar, bu Isroil og'illari tomonidan baholangan kishining narxi edi, Va ular kulolchining maydoniga berdilar, Rabbiy menga buyurganidek.

Iso rahbar oldida turdi va rahbar undan sorab dedi: Sen Yahudiylarning podshohimisan? Iso unga javob berib dedi: Sen aytayapsan. Va u bosh ruhoniylar va oqsoqollar tomonidan ayblanayotganida, hech narsa javob bermadi. Keyin Pilat unga

dedi: Ularning senga qarshi qancha guvohlik berayotganini eshitmayapsanmi? Va u unga birorta ham soz bilan javob bermadi, shunday qilib rahbar juda hayratga tushdi. Bayramga kora, rahbar olomonga ular xohlagan mahbusni ozod qilishga organib olgan edi. Ular o'sha paytda Barabba deb ataladigan taniqli bir mahbusga ega edilar. Demak, ular yigilganlarida, Pilat ularga dedi: Qaysi birontasini sizlarga ozod qilishimni xohlaysizlar? Barabbasni yoki Masih deb atalgan Isoni? U bilardi, chunki uni hasad tufayli topshirgan edilar. U platformada otirganida, uning xotini unga xabar yuborib dedi: Sen o'sha adolatli odam bilan hech qanday ish korma, chunki men bugun tushimda u tufayli kop azob chekdim. Bosh ruhoniylar va oqsoqollar olomonlarni Barabbasni sorashlari va Isoni yoq qilishlari uchun kondirishdi. Rahbar javob berib, ularga dedi: Ikki kishidan qaysi birini sizga ozod qilishimni xohlaysizlar? Ular esa: Barabbani dedilar. Pilat ularga dedi: Unda Masih deb atalgan Iiso bilan nima qilaman? Hammasi unga dedilar: Ostirilsin! Biroq rahbar dedi: U qanday yomonlik qildi? Lekin ular yanada qattiqroq baqirib: Xochga mixlansin! deyishdi. Pilat hech narsa foyda bermasligini, balki koproq gala-govur bolayotganini korib, suv olib, olomon oldida qollarini yuvdi va dedi: Men bu adolatli odamning qonidan aybsizman, siz ozingiz korasizlar. Va barcha xalq javob berib aytdi: Uning qoni ustimizga va bizning bolalarimizning ustiga. Keyin u ularga Barabbasni ozod qildi, Isoni esa qamchilab topshirdi, shunda U xochga mixlansin.

Keyin rahbarning askarlari Isoni praetoriumga olib kirib, uning

ustiga butun kohortni yigdishdi. Va uni yechib tashlab, unga qizil chopon kiydirishdi. Va ular tikanlardan toj toqib, uni uning boshiga qoydilar va uning ong qoliga qamish berdilar. Ular uning oldida tiz chokib, unga masxara qilib dedilar: Salom, yahudiylarning shohi! Va unga tupurib, qamishni oldilar va uning boshiga urdilar. Va qachon ular uni masxara qilishdi, ular undan mantiyani yechishdi va unga oz kiyimlarini kiydirishdi, va uni xochga mixlash uchun olib ketishdi.

Chiqib ketayotganlarida ular Kuriniyalik bir odamni topdilar, ismi Shimon edi, uni xochni kotarishga majbur qildilar. Va ular Golgotha deb atalgan joyga kelishdi, bu bosh suyagi joyi deyiladi. Ular unga ot aralashtirilgan sirka ichishga berdilar va u tatib korgach, ichishni xohlamadi. Uni xochga mixlagandan keyin esa, qura tashlash orqali uning kiyimlarini bolishdilar. Va ular u yerda otirib, uni kuzatib turishardi. Va ular uning boshining ustiga ayblov yozuvini qoydilar: Bu Iso, yahudiylarning podshohi. Keyin u bilan birga ikki qaroqchi xochga mixlandi, biri ong tomondan va biri chap tomondan. Va otib ketayotganlar uni boshlarini qimirlatib haqorat qilishardi. Va ular deyishardi: Ey ibodatxonani buzuvchi va uni uch kunda qayta quruvchi! Agar sen Xudoning Og'li bolsang, ozingni qutqar, xochdan tush! Xuddi shunday bosh ruhoniylar ham yozuvchilar, oqsoqollar va farsiylar bilan birga masxara qilib aytishardi: Boshqalarni qutqardi, ozini qutqara olmaydi. Agar u Isroil podshohi bolsa, hozir xochdan tushsin va biz unga ishonarmiz. U Xudoga ishongan, agar Xudo uni xohlasa, hozir uni qutqarsin, chunki u Men Xudoning Og'liman deb aytgan edi. Va xuddi shunday

uning bilan xochga mixlangan qaroqchilar ham uni haqorat qilishdi.

Oltiinchi soatdan boshlab toqqizinchi soatgacha butun yer yuzasida zulmat chokdi. Toqqizinchi soat atrofida esa Iso katta ovoz bilan qichqirib dedi: Eli, eli, lima sabaqtani? Bu shuni anglatadi: Xudoyim, Xudoyim, nega meni tark etding? Bazilar esa u yerda turganlardan eshitib, Bu Ilyosni chaqiryapti, deyishardi. Va darhol ulardan biri yugurib kelib, shimgichni olib, sirkaga toldirib, qamishga orab, uni ichirdi. Ammo qolganlar: Qoy, Ilyos uni qutqarish uchun keladimi, koramiz, deyishdi. Iso esa yana baland ovoz bilan qichqirib, ruhini topshirdi. Va mana, mabadning pardasi yuqoridan pastgacha ikkiga yirtildi, yer silkindirildi va toshlar yorildi. Va qabr-yodgorliklar ochildi va uxlab qolgan muqaddaslarning kop jasadlari kotarildi. Va ular qabrlardan chiqib ketganlaridan keyin, Uning tirilishidan song muqaddas shaharga kirdilar va kopchilikka korindilar. Yuzbohi va uning bilan Isoni qoriqlayotganlar zilzilani va sodir bolgan voqealarni korib, juda qattiq qorqib ketishdi va Haqiqatan, bu Xudoning Og'li edi deb aytishdi. U yerda uzoqdan tomosha qilayotgan koplab ayollar ham bor edilar, ular Jaliladан Isoga ergashib, unga xizmat qilgan edilar. Ular orasida Magdalali Maryam, Yoqub va Yusufning onasi Maryam va Zabadiy og'illarining onasi bor edi.

Kechqurun bolganda, Arimateyadon boy bir odam keldi, uning ismi Yusuf edi, u ham ozi Isoga shogird bolgan edi. Bu odam Pilatga yaqinlashib, Isoning jasadini soradi. Keyin Pilat jasadni

berishni buyurdi. Va Yusuf tanani olib, uni toza mato bilan orab oldi. Va uni ozining yangi qabriga qoydi, u toshdan oyib yasagan edi, va qabrning eshigiga katta toshni dumalatib qoyib, ketdi. U yerda Magdalalik Mariya va boshqa Mariya qabr roparasida otirishardi.

Ertasi kuni, yani tayyorgarlikdan keyingi kun, bosh ruhoniylar va Farisiylar Pilatning oldiga yigilishdi. Xojayin, biz esladikki, o'sha aldovchi tirik vaqtida aytgan edi: Uch kundan keyin men tiriltиилаman. Shuning uchun buyuring, qabr uchinchi kungacha xavfsiz qilinsin, shundoq bolmasinki, uning shogirdlari tunda kelib uni og'irlab ketib, xalqga U oliklardan tirildi desinlar, va oxirgi adashish birinchisidan yomonroq boladi. Pilat ularga dedi: Sizda qoriqchi bor, boring va ozingiz bilganingizdek mustahkamlang. Ular esa ketib, qabr toshini muhrlab, soqchi bilan birga uni xavfsiz qildilar.

28

Shanba kunining kechida, haftaning birinchi kuniga tong otayotganda, Magdalali Maryam va boshqa Maryam qabrni korish uchun kelishdi. Va mana, katta zilzila yuz berdi, chunki Rabbning farishtasi osmondan tushib, yaqinlashdi va toshni eshikdan dumalatib yubordi hamda uning ustida otirdi. Uning qiyofasi chaqmoqdek va kiyimi qordek oppoq edi. Uning qorquvidan qoriqchilar silkinib ketishdi va oliklardek bolib qolishdi. Farishta javob berib, ayollarga dedi: Siz qorqmang,

men bilaman, siz xochga mixlangan Isoni izlayapsiz, U bu yerda emas, chunki aytganidek tirildi. Keling, Rabbiy yotgan joyni koring. Va tezlik bilan borib, uning shogirdlariga ayting ki, u oliklardan tirildi, va mana, u sizlardan oldin Jalilaga boradi, u yerda uni korasizlar, mana, men sizlarga aytdim. Va ular qabrdan tezda qorquv va katta quvonch bilan chiqib, uning shogirdlariga xabar berish uchun yugurishdi. Ular uning shogirdlariga xabar berish uchun ketayotganlarida, mana Iso ularga duch kelib, Xursand boling dedi. Ular esa yaqinlashib, uning oyoqlarini ushlab olishdi va unga sajda qilishdi. Keyin Iso ularga dedi: Qorqmang, boring, mening akalarimga xabar bering, ular Jaliligaga borishlari uchun, va u yerda ular meni koradilar.

Ular ketayotganlarida, mana, qoriqchilardan bazilari shahar ichiga kelib, oliy ruhoniylarga sodir bolgan barcha narsalarni xabar berishdi. Va oqsoqollar bilan yigilib, maslahat qilib, yetarli miqdorda kumush olib, askarlarga berishdi va aytdilar: Ayting-chi, uning shogirdlari kechasi kelib, biz uxlayotganimizda uni og'irlab ketishdi. Va agar bu rahbar huzurida eshitilsa, biz uni ishontiramiz va sizlarni gamsiz qilamiz. Ular esa kumush pullarni olib, orgatilganlaridek qildilar. Va bu soz yahudiylar orasida bugungi kungacha tarqaldi.

On bir shogird Galileyaga, Iso ularga tayinlagan togga ketdilar. Va uni korib, ular unga sajda qildilar, lekin bazilari shubhalandilar. Va Iso yaqinlashib, ularga deb gapirdi: Menga

osmonda va yer ustida barcha hokimiyat berildi. Borib, barcha millatlarni shogird qiling va ularni Ota, Og'il va Muqaddas Ruhning nomiga suvga chomdiring. Ularga men sizga buyurgan barcha narsalarni saqlashni orgating, va mana, men sizlar bilan barcha kunlarda asr tugagunga qadar birga bolaman. Omin.

Chiqish

1

Bular Isroil og'illarining nomlari bolib, ular otasi Yoqub bilan birga Misrga kirgan edilar, har biri oz butun uyi bilan kirgan edi. Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulun, Benjamin, Dan, va Naftali, Gad, va Asher. Yusuf esa Misrda edi, Yoqubdan barcha jonlar esa yetmish besh kishi edi. Yusuf vafot etdi, va uning barcha aka-ukalari va o'sha avlodning hammasi ham vafot etdi. Isroil og'illari o'sdilar, kopaydilar, kop sonli boldilar va juda-juda kuchaydilar, yer esa ularni kopaytirdi. Misr ustiga Yusufni tanimaydigan boshqa podshoh turdi. U oz xalqiga dedi: Mana, Isroil og'illarining nasl-nasabi katta kopchilik bolib, bizdan kuchliroq. Keling, shuning uchun ularni ayyorlik bilan boshqaraylik, aks holda ular kopayib ketadi va bizga urush yuz berganda, ular ham dushmanlarga qo'shilib, bizga qarshi urush qilib, bu yerdan chiqib ketishadi. Va u ularning ustiga ishlar nazoratchilarini tayinladi, shunda ular ularni ishlarda azob berishsin. Va ular Firavn uchun mustahkam shaharlar qurdilar: Peyto, Ramses va On, yani Quyosh shahri. Lekin ular ularni

qanchalik xorlasalar, shunchalik koproq boldilar va juda-juda kuchaydilar, va Misrliklar Isroil og'illaridan jirkanishardi. Va Misrliklar Isroil og'illariga kuch bilan zulm qildilar. Va ularning hayotini qattiq ishlarda, loy va gisht yasashda, hamda dalalardagi barcha ishlarda azoblantirib, ularni zoravonlik bilan qul qilgan barcha ishlar boyicha.

Misrliklar shohi Ibronilar qobilalariga aytdi, ulardan birining ismi Shifra va ikkinchisining ismi Pua edi, Va u dedi: Qachon ibroniy ayollarga komaklashsangizlar va ular tugish paytida bolsalar, agar erkak bolsa, uni oldiringlar, agar ayol bolsa, uni saqlab qolinglar. Doyalar esa Xudodan qorqishdi va Misr podshosi ularga buyurganidek qilmadilar va erkak bolalarni tirik qoldirishdilar. Misr shohi doyalarni chaqirdi va ularga dedi: Nima uchun shu ishni qildingiz va erkak bolalarni tirik saqladingiz? Komakchilar Firavnga dedilar: Ibroniy ayollar Misr ayollari kabi emas, chunki ular komakchilar ularga kirishdan oldin tugadilar. Xudo doyalarga yaxshilik qildi va xalq kopaydi va juda kuchaydi. Doyalar Xudodan qorqqanlari uchun, ular ozlari uchun uylar qurdilar. Firavn oz xalqiga buyurdi va dedi: Ibroniylardan tugiladigan har bir og'il bolani daryoga tashlang, va har bir qiz bolani tirik qoldiring.

2

Levi qabilasidan kimdir bor edi, u Levi qizlaridan birini oldi. Va u homilador boldi va og'il bola tugdi, uni korib chiroyli ekanini

bilib, uni uch oy yashirdilar. Qachonki ular uni yana yashira olmadilar, uning onasi unga savat oldi va uni asfalt smola bilan surtdi, va bolani uning ichiga qoydi, va uni daryo yonidagi botqoqqa joylashtirdi. Va uning singlisi uzoqdan kuzatib turardi, unga nima bolishini bilish uchun.

Firavnning qizi daryoga chomilish uchun tushdi va uning xizmatkorlari daryo yonida otib ketishardi, va botqoqda savatni korib, xizmatkorni yuborib, uni oldi. Firavnning qizi savatni ochib, ichida yiglayotgan bolani kordi va unga rahm qildi hamda dedi: Bu ibroniylarning bolalaridan. Va uning singlisi Firavnning qiziga dedi: Sen xohlaysanmi, men senga ibroniylardan emizuvchi ayolni chaqirib beraman va u senga bolani emizadi? Firavnning qizi dedi: Bor. Yosh ayol kelib, bolaning onasini chaqirdi. Firavnning qizi unga dedi: Menga bu bolani saqlab tur va menga uni emizdir, men senga haq beraman. Ayol bolani oldi va uni emizdi. Bola katta bolib ketgach, uni Firavnning qiziga olib kirdi va u unga og'il boldi, va uning nomini Muso qoydi, aytib: Uni suvdan oldim.

Va shunday boldiki, o'sha kop kunlarda katta bolgan Muso ozining aka-ukalari, Isroil og'illari tomon chiqdi, va ularning mehnatini tushunib, bir Misrlik odamning qandaydir Ibroniyni, ozining aka-ukalaridan, Isroil og'illaridan birini urayotganini kordi. Atrofiga qaradi, bu yerda ham, u yerda ham hech kimni kormadi va Misrlikni urib, uni qumga yashirdi. Ikkinchi kuni chiqib ketganida, ikki nafar ibroniy erkakni janjallashayotganini koradi va notog'ri qilayotganga aytadi: Nega sen qo'shningni

uryapsan? U lekin dedi: Kim seni bizning ustimizga hukmdor va sudya qilib tayinladi? Sen meni oldirmoqchimissan, xuddi kecha misrlikni oldirganingdek? Muso qorqib ketdi va dedi: Agar shunday bolsa, bu ish oshkor bolib qolgan. Firavn bu sozni eshitdi va Musoni oldirmoqchi boldi. Muso Firavnning yuzidan chekindi va Madyom yerida yashadi, Madyom yeriga kelganida esa, quduq ustida otirdi. Madiam ruhoniysining yetti qizi bor edi, ular otasi Iotorning qoylarini boqar edilar, kelib ular suv tortdilar va idishlarni toldirdilar, otasi Iotorning qoylarini sugorish uchun. Choponlar kelganlarida esa ularni haydab chiqarishdi, lekin Muso ornidan turib ularni qutqardi va ularga suv chekib berdi hamda ularning qoylarini sugordi. Ular otasi Raguelning oldiga keldilar va u ularga dedi: Nega bugun kelishga shoshildinglar? Ular esa dedilar: Misrlik odam bizni choponlardan qutqardi va bizga suv chiqardi va bizning qoylarimizni sugordi. U qizlariga dedi: U qayerda? Nega o'sha odamni tashlab ketdingizlar? Uni chaqiring, non yesin. Muso o'sha odamning yonida joylashdi va u oz qizi Sipporoni Musoga xotinlikka berdi. Homilador bolgan ayol og'il tugdi va Muso uning ismini Gershom qoydi, chunki men begona yurtda musofirman, deb aytdi. Keyin o'sha kop kunlardan song Misr shohi vafot etdi, va Isroil og'illari ishlardan nola qildilar va faryod qildilar, va ularning faryodi ishlardan Xudoga kotarildi. Va Xudo ularning nolalarini eshitdi va Xudo Ibrohim, Ishoq va Yoqub bilan tuzgan ahdini esladi. Va Xudo Isroil og'illariga nazar soldi va Ozini ularga malum qildi.

3

Muso ozining qaynota Yothor, Madiam ruhoniyining qoylarini boqayotgan edi va qoylarni chol tomonga olib bordi, songra Xoreb togiga keldi. Unga Rabbiyning Farishtasi butadan chiqqan olov alangasida korindi va u butaning olovda yonayotganini kordi, lekin buta yonib ketmadi. Muso dedi: Otib borib, bu katta korinishni koraman, chunki buta yonib ketmayapti. Раббий унинг кўришга яқинлашаётганини кўрганида, Раббий уни бутадан чақириб: Мусо, Мусо, деди. У эса: Нима бор? деб жавоб берди. U dedi: Bu yerga yaqinlashma, oyoqlaringdan sandalingni yech, chunki sen turgan joy muqaddas yerdir. Va U dedi: Men sening otangning Xudosiman, Ibrohimning Xudosi, Ishoqning Xudosi va Yoqubning Xudosi. Muso esa yuzini ogirdi, chunki u Xudoning oldida tog'ridan qarashdan qorqdi. Rabbiy Musoga dedi: Men oz xalqimning Misrdagi azob-uqubatini kordim va ularning ishboshilar tufayli kotargan faryodini eshitdim, chunki men ularning ogriqlarini bilaman. Va men Misrliklar qolidan ularni qutqarish uchun tushdim va ularni o'sha yerdan olib chiqish uchun va ularni yaxshi va keng yerga, sut va asal oqayotgan yerga, Kanoniylar, Xettiylar, Amoriylar, Perizziylar, Girgashiylar, Xiviylar va Yebusiylar joyiga kiritish uchun. Va endi mana, Isroil og'illarining faryodi menga yetib keldi va men Misrliklar ularga qilayotgan zulmni kordim. Va endi bu yerga kel, Men seni Misr podshohi Firavnga yuboraman va sen Mening xalqim Isroil og'illarini Misr yeridan chiqarib kelasan.

Va Muso Xudoga dedi: Men kimman, men Misr podshosi Firavnga boraman va Isroil og'illarini Misr yeridan chiqaraman? Xudo Musoga dedi: Men sen bilan bolaman, va bu senga belgi boladiki, men seni yuboraman: sen Mening xalqimni Misrdan chiqarganingda, siz shu toghda Xudoga xizmat qilasizlar. Va Muso Xudoga dedi: Mana, men Isroil og'illari tomon boraman va ularga deyaman: Otalarimizning Xudosi meni sizlar tomon yubordi. Ular mendan sorashadi: Uning ismi nima? Men ularga nima deyaman? Xudo Musoga shunday dedi: Men Mavjudman. Va yana dedi: Isroil og'illariga shunday ayt: Mavjud meni sizlarga yubordi. Va Xudo yana Musoga dedi: Isroil og'illariga shunday aytasan: Rabbiy, bizning otalarimizning Xudosi, Ibrohimning Xudosi, Ishoqning Xudosi va Yoqubning Xudosi meni sizlarga yubordi. Bu mening abadiy ismim va avlodlar uchun yodgorligimdir. Kelgach, Isroil og'illarining oqsoqollar kengashini yigib, ularga shunday deysan: Otalarimizning Xudosi, Ibrohimning Xudosi, Ishoqning Xudosi va Yoqubning Xudosi menga korindi va dedi: Men sizlarni tashrif buyurganman va Misrda sizlarga sodir bolgan barcha narsalarni korganman. Va U dedi: Men sizlarni Misrliklarning azob-uqubatidan chiqarib, Kanoniylar, Xettiylar, Amoriylar, Perizziylar, Girgoshiylar, Xiviylar va Yebusiylarning yeriga, sut va asal oqayotgan yerga olib boraman. Va ular sening ovozingni eshitadilar, va sen va Isroil oqsoqollar kengashi Misr podshosi Firavnning oldiga borasiz, va unga deysan: Ibronilarning Xudosi bizni chaqirdi, shuning uchun biz uch kunlik yol bosib cholga boramiz, shunda oz Xudoimizga qurbon qilamiz. Men esa bilaman, Firavn Misr podshosi sizlarni borishga qoyib

yubormaydi, agar kuchli qol bilan bolmasa. Va qolimni chozib, men Misrliklarni barcha mo'jizalarim bilan uramam, qaysilarni ularning orasida qilaman, va shundan keyin u sizlarni yuboradi. Va men bu xalqqa Misrliklar oldida iltifot beraman, qachonki esa siz ketasizlar, bo'sh ketmaysizlar. Lekin har bir ayol oz qo'shnisidan va hamsafarasidan kumush idishlar, oltin idishlar va kiyimlar soraydi, va siz ularni og'illaringiz va qizlaringizga kiydirasizlar, va Misrliklardan olja olasizlar.

4

Muso javob berib dedi: Agar ular menga ishonmasalar va mening ovozimga quloq solmasalar, ular aytadilar: Senga Xudo korinmagan, men ularga nima deyaman? Xudoyo unga dedi: Qolingda nima bor? U esa dedi: Tayoq. Va u dedi: Uni yerga tashla. Va u uni yerga tashladi, va u ilon bolib qoldi, va Muso undan qochdi. Va Rabbiy Musoga dedi: Qolingni choz va dumidan ushla. Shunda u qolini chozdi va dumidan ushlab oldi, va uning qolida tayoq bolib qoldi. Shunday qilib, ular senga ishonishlari uchun, chunki senga ularning otalari Xudosi koringan – Ibrohim Xudosi, Ishoq Xudosi va Yoqub Xudosi. Xojayin unga yana aytdi: Qolingni bagringga kirit, va u qolini bagriga kiritdi, va qolini bagridan chiqardi, va uning qoli qordek bolib qoldi. Va U yana dedi: Qolingni koksingga qoy, va u qolini koksiga qoydi, va uni koksidan chiqardi, va yana u tanasining rangiga qaytdi. Agar lekin ular senga ishonmasalar va birinchi belgining ovoziga quloq solmasalar, ular senga ikkinchi

belgining ovoziga ishonishadi. Va shunday boladiki, agar ular senga bu ikki belgiga ishonmasalar va sening ovozingga quloq solmasalar, sen daryoning suvidan olib, quruq yerga quyasan va sen daryodan olgan suv quruq yer ustida qonga aylanadi. Muso Xudoga dedi: Iltimos, Xudoyo, men na kechadan oldin, na uchinchi kundan oldin, na Sen xizmatkoringiz bilan gaplasha boshlaganingdan beri qodir emasman, men zaif ovozli va sekin tilliman. Rabbiy Musoga dedi: Odamga ogiz kim berdi? Kar va soqovni, koruvchi va korni kim yaratdi? Men, Xudo emasmiman? Va endi bor, men sening ogzingni ochaman va senga nima gapirishingni orgataman. Va Muso dedi: Iltimos qilaman, Rabbim, Sen yuboradigan boshqa qodir kishini tayinla. Va Xudo Musoga gazab bilan gazablanib dedi: Mana, senin akang Harun Leviy emasmi? Men bilaman ki, u ozi senga gapiradi, va mana, u senga uchrashish uchun chiqadi, va seni korib, ozida xursand boladi. Va sen unga aytasan va mening sozlarimni uning ogziga berasan, va men sening ogzingni va uning ogzini ochaman, va sizlarni nima qilishingizni orgataman. Va u senga xalqqa gapiradi, va u sening ogzing boladi, sen esa unga Xudoga doir narsalar bolasan. Va bu tayoqni, ilonga aylantirilgan tayoqni, qolingga olasan, u bilan bu belgilarni korsatasan.

Muso ketdi va qaynotasi Yetroning oldiga qaytdi va dedi: Men Misrda yashovchi birodarlarimning oldiga borib, ular hali tirikmi yoki yoqmi, koraman. Yetro Musoga: Sog-salomat bor, dedi. Kop kunlar otgach, Misr podshosi vafot etdi. Xudo Madiam shahrida Musoga dedi: Bor, Misrga ket, chunki sening ruhingni

qidirayotganlarning hammasi olgan. Muso xotini va bolalarini olib, ularni yukli hayvonlarga mindirib, Misrga qaytdi va Muso Xudodan olingan tayoqni qoliga oldi. Xudoyo Musoga dedi: Sen Misrga qaytib ketayotganingda, men senga qollaringga bergan barcha mojizalarni kor, ularni Firavn oldida qilasan, lekin men uning yuragini qattiqlashtiraman va u xalqni yubormaydi. Sen esa Firavnga shunday deysan: Rabbiy shunday aytadi: Isroil Mening tongich og'lim. Men senga aytdim: Xalqimni yuborgin, shunda ular menga xizmat qilsinlar. Agar haqiqatan ularni yuborishni xohlamasang, unda kor, men sening birinchi tugilgan og'lingni oldiraman. Yolda mehmonxonada shunday boldiki, Rabbiyning Farishtasi unga duch keldi va uni oldirmoqchi boldi. Va Seppfora toshni olib, og'lining sünnatini qildi va uning oyoqlari oldiga yiqildi hamda dedi: Mening bolam sunnat qoni toxtadi. Va u undan ketdi, chunki u dedi: Mening bolam sunnatining qoni toxtadi. Rabbiy Haronga dedi: Cholga Musoni kutib olishga bor. U bordi va Musoni Xudoning togida kutib oldi, va ular bir-birlarini opishdi. Va Muso Horunga Rabbiyning barcha sozlarini, u yuborgan, va unga buyurgan barcha sozlarini xabar qildi. Muso va Horun borishdi va ular Isroil og'illarining oqsoqollar kengashini yigishtirishdi. Va Harun Xudo Musoga aytgan barcha sozlarni gapirdi va belgilarni xalq oldida korsatdi. Va xalq ishondi va xursand boldi, chunki Xudo Isroil og'illariga tashrif buyurdi va ularning azob-uqubatini kordi, xalq esa egilib sajda qildi.

5

Va bu voqealardan keyin Muso va Horun Firavnning oldiga kirdilar va unga dedilar: Isroilning Xudosi Rabbiy shunday deydi: Mening xalqimni qoyib yubor, ular cholda Menga bayram qilsinlar. Firavn dedi: U kim, men uning ovozini eshitishim kerakki, Isroil og'illarini jonatib yuboray? Men Xudovandni bilmayman va Isroilni jonatib yubormayman. Va ular unga aytadilar: Ibroniylarning Xudosi bizni chaqirdi, shuning uchun biz uch kunlik yol bosib cholga boramiz, shunda Rabbimiz Xudoga qurbon qilamiz, shunday qilmasak bizga olim yoki qotillik yuz berishi mumkin. Misr podshosi ularga dedi: Nega Muso va Horun xalqni ishlaridan chalgitmoqdasizlar? Har biringiz oz ishiga boring. Va Firavn dedi: Mana, hozir xalq kopaydi, demak ularni ishlardan toxtatmaymiz. Firavn xalqning zolimlariga va yozuvchilariga buyurib dedi: Endi xalqqa gisht yasash uchun somon berishni davom ettirmaysizlar, xuddi kecha va undan oldingi kunda bolgani kabi, lekin ular ozlari borib ozlari uchun somon yigishinlar. Va gishtchilik qilishning tartibini, ular har kuni qiladigan, sen ularga yuklatasan, hech narsani kamaytirmaysan. Ular bo'sh turishadi, shu sababdan ular baqirishgan va aytishgan: Turaylik va Xudoyimizga qurbon qilaylik. Bu odamlarning ishlari ogirlashsin va ular shu ishlar haqida gamxorlik qilsinlar, va bo'sh sozlar bilan ovora bolmasinlar.

Nazoratchilar va kotiblar ularni shoshilishardi va xalqqa shunday deyishardi: Firavn shunday deydi: men endi sizlarga somon bermayman. Ozlaringiz borib, qayerdan topsangiz, ozingiz uchun somon yigib oling, chunki sizning belgilangan

miqdoringizdan hech narsa kamaytirilmaydi. Va xalq butun Misr yurtida poya yigib, somon qilish uchun tarqaldi. Nazoratchilar esa ularni shoshiltirib, deyishdi: Har kuni belgilangan ishlarni bajaring, xuddi sizga somon berilgan paytdagi kabi. Va Isroil og'illari naslining yozuvchilari qamchilandilar - ular ustiga Firavnning nazoratchilar tomonidan tayinlanganlar - aytib: Nega siz gisht yasashning ulushlaringizni kecha va undan oldingi kun kabi, va bugun ham tugatmadingiz? Isroil og'illarining yozuvchilari kirib, Firavnga baqirib aytdilar: Nega sen oz xizmatkorlaringga shunday qilyapsan? Somon sizning xizmatkorlaringizga berilmaydi va bizga gisht qilishni aytadilar, va mana, sizning xizmatkorlaringiz qamchilangan va siz demak oz xalqingizga nohaqlik qilasiz. Va u ularga dedi: Siz dangallarsiz, dangal odamlarsiz, shuning uchun siz deyapsiz: Boraylik, bizning Xudoga qurbon qilaylik. Endi shuning uchun borib, ishlang, chunki somon sizga berilmaydi va gisht yasashning belgilangan miqdorini topshirasiz. Isroil og'illarining yozuvchilari ozlarini yomonlik ichida kordilar va deyishdi: Siz kunlik gisht ishlab chiqarishning belgilangan miqdorini tashlab ketmaysizlar. Ular Muso va Horun bilan uchrashdilar, ular Firavndan chiqib ketayotganlarida ularga robaro bolish uchun kelayotgan edilar. Va ular ularga dedilar: Xudo sizlarni korsin va hukm qilsin, chunki siz bizning hidimizni Firavn oldida va uning xizmatkarlari oldida jirkanch qildingiz, uning qollariga qilich berib, bizni oldirish uchun. Muso Xudojoga qaytdi va dedi: Iltimos qilaman, Xudojo, nega sen bu xalqqa azob berding? Va nega meni yubording? Va men Firavnga Sening nomingda gapirish uchun borgan vaqtdan beri,

u bu xalqni ezdi va Sen Sening xalqingni qutqarmading.

6

Va Xudoyo Musoga dedi: Allaqachon korasan, Men Firavnga nima qilishimni, chunki kuchli qol bilan u ularni yuboradi va baland qol bilan ularni oz yeridan chiqaradi. Xudo Musoga gapirdi va unga dedi: Men Rabbiyman. Va men Ibrohim, Ishoq va Yoqubga korindim, ularning Xudosi bolib, va mening Rabbiy nomimni ularga ochib bermadim. Va men ularning oldida ahdimni ornatdim, shunda ularga Kanoniylarning yerini berdim, o'sha yerni, unda ular musofir bolib yashagan edilar va o'sha yerda ular musofir bolib turishgan. Va men Isroil og'illarining nolasini eshitdim, Misrliklar ularni qul qilmoqda, va sizning ahdingizni esladim. Bor, Isroil og'illariga aytdim: Men Rabbiy, va men sizlarni Misrliklarning hokimiyatidan chiqaraman, va sizlarni qullikdan qutqaraman, va sizlarni baland qol va buyuk hukm bilan ozod qilaman, Va Men sizlarni Ozim uchun xalq qilib olaman va sizlarning Xudoyingiz bolaman, va siz bilasizlar, chunki Men Rabbiy sizlarning Xudoyingizman, sizlarni Misrliklarning zulmi ostidan chiqargan. Va Men sizlarni o'sha yerga olib kiraman, Men qolimni chozgan edim, uni Ibrohim, Ishoq va Yoqubga berish uchun, va Men uni sizlarga meros qilib beraman, Men Rabbiyman. Muso Isroil og'illariga shunday gapirdi, lekin ular Musoni yurak zaifligidan va qattiq ishlardan eshitmadi. Rabbiy Musoga shunday dedi: Kir, Misr podshosi Firavnga gapir, shunda

u Isroil og'illarini oz yeridan yuborsin. Muso Rabbning oldida gapirdi va dedi: Mana, Isroil og'illari mening gapimni eshitmadi, qanday qilib Firavn mening gapimni eshitadi? Men esa aqlsizman. Rabbiy Muso va Horunga aytdi va ularga Misr podshosi Firavnga buyruq berdi, shunda Isroil og'illarini Misr yeridan jonatib yuborsin.

Va bular ularning ota-bobolari uylarining rahbarlari: Isroilning tongich og'li Rubinning og'illari - Xanox, Fallu, Asron va Karmi. Bu Rubinning avlodi. Va Shimeonning og'illari: Yemuel, Yamin, Ehud, Yakin, Zohar va Kanaanlik ayoldan bolgan Saul, bular Shimeon og'illarining oilalari. Va bular Levining og'illarining nomlari ularning qarindoshlik boyicha: Gedson, Kaat va Merari. Levining umri yuz ottiz yetti yil edi. Va bular Gedsonning og'illari: Lobeniy va Semeey, ularning oilalari boyicha. Va Kaotning og'illari: Amram, Issoar, Xevron va Ozeiel. Va Kaotning umrining yillari yuz ottiz uch yil edi. Va Merarining og'illari: Mahli va Mushi. Bular Levining ota-bobolari uylari, ularning qarindoshlik boyicha. Va Amram oz otasining akasining qizi Yoxabedni oziga xotinlikka oldi va undan Horun, Muso va ularning opasi Maryamni tugdi. Amramning umri yuz ottiz ikki yil edi. Va Issacharning og'illari: Korah, Naphek va Zechri. Va Uzzielning og'illari: Mishael, Elizaphan va Segrei. Horun Aminadabning qizi, Naassonning singlisi Elisabetni xotinlikka oldi va u undan Nadab, Abiud, Eleazar va Itamarni tugdi. Korening og'illari: Asir, Elkana va Abiazar. Bular Korening avlodlari. Va Harunning og'li Elazar Futielning qizlaridan oziga xotin oldi va u unga Pinxosni tugdi, bular Leviylarning oila

boshliqlari, ularning avlodlari boyicha. Bu Harun va Muso edi, ularga Xudo Isroil og'illarini Misr yeridan ularning kuchi bilan chiqarib olib ketishni aytgan. Bular Misr podshohi Firavn bilan suhbatlashganlar va Isroil og'illarini Misr yeridan olib chiqqanlar – ozi Horun va Muso. Rabbiy Muso bilan Misr yerida gapirgan kuni. Va Xudo Musoga shunday dedi: Men Xudoman, Misr podshohi Firavnga men senga aytgan barcha narsalarni gapir. Va Muso Rabbining oldida dedi: Mana, men zaif ovozliman, va Firavn meni qanday eshitadi?

7

Va Rab Musoga dedi: Mana, Men seni Firavn uchun xudo qilib qoydim va akang Harun sening paygambaringiz boladi. Sen esa unga men senga buyurgan barcha narsalarni gapirasan, va akang Aaron Firavnga gapiradi, shunda u Isroil og'illarini oz yeridan jonatib yuborsin. Men esa Firavnning yuragini qattiqlashtiraman va Misr yerida Mening belgilarim va mojizalarimni kopaytiraman. Firavn sizlarni eshitmaydi, va Men qolimni Misr ustiga qoyaman, va Men Misrdan xalqimni, Isroil og'illarini, Oz kuchim bilan va katta qasos bilan chiqaraman. Va barcha misrliklar bilib olishadi ki, men Xudoyoman, qolimni Misr ustiga chozganimda, va Isroil og'illarini ularning orasidan chiqaraman. Muso va Horun Rabbiy ularga buyurganidek qildilar. Muso sakson yoshda edi, uning ukasi Horun esa sakson uch yoshda edi, qachonki u Firavn bilan gaplashdi. Va Xudo Muso va Hurunga dedi: Agar Firavn sizlarga gapirsa va aytsa:

Bizga belgi yoki mojiza korsating, sen akang Haronga ayt: Tayoqni ol va uni Firavn va uning xizmatkorlari oldida yerga tashla, va u ajdahoga aylanadi. Muso va Horun Firavn va uning xizmatkorlari oldiga kirdilar va ular shunday qildilar, xuddi Rabbiy ularga buyurganidek, va Horun tayoqni Firavn va uning xizmatkorlari oldiga tashladi va u ajdahoga aylandi. Firavn esa Misrning sofistlarini va sehrgarlarini chaqirdi, va Misrliklarning afsungarlari ham ozlarining sehrlari bilan xuddi shunday qildilar. Va ularning har biri oz tayogini tashladi va ular ajdarlarga aylandi, va Horunning tayogi ularning tayoqlarini yutib yubordi. Va Firavnning yuragi qattiqlashdi va u ularning gapiga quloq solmadi, xuddi Rabbiy ularga buyurganidek.

Rabbiy Musoga dedi: Firavnning yuragi qattiqlashtirilgan, shuning uchun u xalqni qoyib yubormoqchi emas. Ertalab Firavnga bor, mana u suvga chiqadi, va sen uni daryoning qirgogida kutib turasan, va ilonga aylantirilgan tayoqni qolingga olasan. Va sen unga shunday deysan: Ibronilarning Xudosi Rabbiy meni senga yubordi va dedi: Mening xalqimni qoyib yubor, shunda ular cholda menga ibodat qilsinlar. Ammo mana, sen shu vaqtgacha quloq solmading. Xojayin shunday deydi: shu orqali sen bilasan, chunki Men Xojayinman. Mana, Men Oz qolimdagi tayoq bilan daryodagi suvga uraman va u qonga aylanadi. Va daryodagi baliqlar oladi, va daryo badboy boladi, va Misrliklar daryodan suv icha olmaydilar. Rabbiy Musoga dedi: Akang Haronga ayt: Tayoqni qolingga ol va qolingni Misr suvlari ustiga, ularning daryolari ustiga, ularning kanallari ustiga, ularning botqoqlari ustiga va ularning barcha yigilgan

suvlari ustiga choz, va qonga aylanadi. Va Misr yerining hamma joyida, yogochlarda ham, toshlarda ham qon boldi. Muso va Horun Rabbiy ularga buyurganidek shunday qildilar, va u oz tayogini kotarib, Firavn va uning xizmatkorlari oldida daryodagi suvni urdi, va daryodagi barcha suvni qonga aylantirdi. Va daryodagi baliqlar oldi, daryo badboy boldi va misrliklar daryodan suv icha olmadilar, va butun Misr yerida qon bor edi. Misrlik sehrgarlar ham ozlarining sehrlari bilan xuddi shunday qildilar, va Firavnning yuragi qattiqlashtirildi, va u ularning soziga quloq solmadi, xuddi Xudo aytganidek. Firavn qaytib, oz uyiga kirdi va bu ishga ham etibor bermadi. Barcha Misrliklar daryo atrofida quduq qazdilar, suv ichish uchun, va ular daryodan suv icha olmadilar. Va yetti kun toldi Xudoyo daryoni urgandan keyin.

Rabbiy Musoga dedi: Firavnning oldiga kir va unga aytur: Rabbiy shunday deydi: Mening xalqimni qoyib yubor, shunda ular Menga ibodat qilsinlar. Agar sen jonatishni xohlamasang, mana, men sening barcha chegaralaringni qurbaqalar bilan uraman. Va daryo qurbaqalarni qusuq qiladi, va ular kotarilib sening uylaringga, sening yotoqxonalaringning xazinalariga, sening karavotlaringga, sening xizmatkorlaringning uylariga, sening xalqingga, sening xamirturushlaringga va sening tandirlaringga kirishadi. Va sen ustiga, sening xizmatkorlaring ustiga va sening xalqing ustiga qurbaqalar chiqib keladi.

8

Xudoyo Musoga dedi: Akang Horonga ayt, qolida tayogingni daryolar ustiga, kanallar ustiga va botqoqlar ustiga choz va qurbaqalarni chiqar. Va Harun qolini Misr suvlari ustiga chozdi va qurbaqalarni chiqardi, qurbaqalar kotarilib, Misr yerini qopladi. Misrlik sehrgarlar ham oz sehrlari bilan xuddi shunday qildilar va qurbaqalarni Misr yeriga chiqardilar. Va Firavn Muso va Horunni chaqirdi va dedi: Men uchun Xudoga iltijo qilinglar va U qurbaqalarni mendan va mening xalqimdan olib tashlasın, va men ularni yuboraman va ular Xudoga qurbonlik qilsinlar. Muso Firavnga dedi: Men haqingda, xizmatkorlaringiz haqida va xalqingiz haqida qachon ibodat qilishim kerakligini menga belgilang, qurbaqalarni sizdan, xalqingizdan va uylaringizdan yoq qilish uchun, faqat daryoda qoladi. U lekin dedi: Ertaga. Shuning uchun dedi: Sen aytganingdek bolsin, shunda sen bilasan ki, Rabbidan boshqa hech kim yoq. Va qurbaqalar sendan, sizlarning uylaringizdan, hovlilardan, seninr xizmatkorlaringdan va seninr xalqingdan olib tashlanadi, faqat daryoda qoldiriladi. Muso va Horun Firavndan chiqdilar va Muso Rabbiyga qurbaqalar kelishuvi haqida faryod qildi, qanday Firavn belgilagan edi. Xudoyo Muso aytganidek qildi va qurbaqalar uylardan, hovlilardan va dalalardan oldi. Va ular ularni uyum-uyum qilib yigishdilar va yer hidlandi. Firavn yengillik bolganini korib, uning yuragi ogirlashdi va ularning gapiga quloq solmadi, xuddi Xudo aytganidek. Xudoyo Musoga dedi: Aaronga ayting: qolingni tayoqing bilan chozt va yerning changini ur, va pashshalar paydo boladi odamlarda ham, tort oyoqlilarda ham, va butun Misr yerida ham. Shunday qilib, Harun tayoqni qoli bilan chozdi va yerning topogiga urdi, va

pashshalar odamlarda, tort oyoqli hayvonlarda paydo boldi, va yerning barcha topogida pashshalar paydo boldi. Sehrgarlar ham oz sehrlari bilan xuddi shunday qildilar, pashshalarni chiqarib yuborish uchun, lekin qodir bololmadilar, va pashshalar odamlarda ham, tort oyoqli hayvonlarda ham paydo boldi. Jodugarlari Firavnga dedilar: Bu Xudoning barmogi, va Firavnning yuragi qattiqlashdi, va u ularning gapiga quloq solmadi, xuddi Rabbiy aytganidek. Rabbiy Musoga dedi: Erta tongda tur va Firavnning oldida tur, mana u suvga chiqadi, va unga ayt: Rabbiy shunday deydi: Mening xalqimni jonat, shunda ular cholda menga xizmat qilsinlar. Agar lekin sen mening xalqimni jonatib yuborishni xohlamasang, mana, men senga, sening xizmatkorlaringga, sening xalqingga va sizlarning uylaringga it chivinlarini yuboraman, va Misrliklarning uylari it chivinlari bilan toldiriladi, shuningdek ular turgan yer ham. Va men o'sha kunda Gesem yerini uluglayman, uning ustida mening xalqim turibdi, u yerda it chivin bolmaydi, shunda sen bilasan-ki, men butun yerning Egasi Xudosiman. Va men oz xalqim bilan sening xalqing ortasida farq qoyaman, va ertaga bu yer ustida boladi. Xudo shunday qildi va it chivinlar kopligi Firavnning uylariga, uning xizmatkorlarining uylariga va butun Misr yeriga keldi, va yer it chivinlardan vayron qilindi.

Firavn Muso va Horunni chaqirib dedi: Kelib, oz Xudoyingiz Rabbga shu yerda qurbon keling. Muso dedi: Shunday qilish mumkin emas, chunki biz Rabbimiz Xudoga Misrliklarning jirkanch narsalarini qurbon qilamiz. Agar biz Misrliklarning jirkanch narsalarini ularning oldida qurbon qilsak, bizni

toshboron qilishadi. Biz uch kunlik yolni bosib cholga boramiz va Rabbiy bizga aytganidek, Xudoyimizga qurбonlik qilamiz. Va Firavn dedi: Men sizlarni yuboraman va sizlar oz Xudoyingizga sahroda qurbon qiling, lekin uzoqqa ketib bormang, demak men haqimda Rabbiyga ibodat qiling. Muso aytdi: Men sendan chiqib ketaman va Xudoga ibodat qilaman, va it chivinlar sendan, xizmatkorlaringdan va xalqingdan ertaga ketadi. Firavn, xalqni Rabbiyga qurbon qilish uchun jonatmaslik uchun yana aldashma. Muso Firavndan chiqdi va Xudoga duo qildi. Rabbiy Muso aytganidek qildi va it chivinlarini Firavndan, uning xizmatkorlaridan va uning xalqidan olib tashladi, va hech bittasi qolmadi. Firavn oz yuragini ogirlashtirdi va bu vaqtda ham xalqni jonatib yuborishni xohlamadi.

9

Rabbiy Musoga dedi: Firavnning oldiga bor va unga ayting: Ibroniylarning Xudosi Rabbiy shunday deydi: Mening xalqimni qoyib yubor, ular Menga ibodat qilsinlar. Agar sen mening xalqimni yuborishni xohlamasang, balki hali ham uni oz qolingda ushlab turadigan bolsang Mana, Rabbining qoli seniki mol-mulklari ustiga tushadi, maydonlardagi otlar, yuk kotaruvchi hayvonlar, tuyalar, hokizlar va qoylar ustiga - juda katta olim. Va men o'sha vaqtda Misrliklarning chorvasi va Isroil og'illarining chorvasi ortasida mojiza korsataman, Isroilning og'illariga tegishli hech narsa olmaydi. Va Xudo chegara belgilab dedi: Ertaga Rabbiy bu sozni yer yuzida amalga oshiradi. Va

Xudo ertasi kuni bu sozni amalga oshirdi va misrliklarning barcha chorvasi oldi, lekin Isroil og'illarining chorvasidan hech biri olmadi. Firavn Isroil og'illarining barcha chorvalaridan hech biri olmaganini kordi, lekin Firavnning yuragi qotib qoldi va u xalqni jonatmadi. Xudo Muso va Haronga dedi: Siz qollaringizni ochoq kuli bilan toldiring va Muso uni Firavn va uning xizmatkorlari oldida osmonga sepsin. Misrning butun yeri ustiga chang bolsin va u odamlar hamda tort oyoqli hayvonlar ustiga tushadi. Odamlarda ham, tort oyoqli hayvonlarda ham chiqayotgan yaralar va pufakchalar paydo boladi, Misrning butun yerida. Va Muso Firavn oldida ochoqning kuyasini oldi va uni osmonga sochdi, va odamlarda ham, tort oyoqli hayvonlarda ham qaynab chiqayotgan pufakchali yaralar paydo boldi. Va sehrgarlar Musoning oldida turolmadilar yaralar tufayli, chunki yaralar sehrgarlarning ustida paydo boldi va butun Misr yerida. Rabbiy Firavnning yuragini qattiqlashtirildi va u ularning gapiga quloq solmadi, xuddi Rabbiy buyurganidek. Xojayin Musoga dedi: Erta tongda tur va Firavnning oldida tur, song unga ayt: Ibroniylarning Xudosi Xojayin shunday deydi: Mening xalqimni qoyib yubor, ular menga ibodat qilsinlar. Chunki hozirgi vaqtda men barcha vabolarimni sening yuraging ichiga, sening xizmatkorlaringga va sening xalqingga yuboraman, shunda sen bilasan ki, butun yer yuzida men kabi boshqasi yoq. Endi men qolimni chozib, seni va xalqingni urib oldiraman va sen yer yuzidan yoq qilinasan. Va shuning uchun sen saqlanib qolding, shunda men senga Mening kuchimni korsataman va Mening ismim butun yerda elon qilinadi. Hali shuning uchun sen mening xalqimni jonatib yubormaslikka sabab

bolyapsanmi? Mana, men ertaga shu vaqtda juda kop dol yogdiraman, qaysi bunday Misrda bolmagan, u yaratilgan kundan boshlab, shu kungacha. Endi shuning uchun shoshiling, mollaringizni va dalada sizga tegishli bolgan hamma narsani yigib oling, chunki barcha odamlar va mollar dalalarda qolib, uyga kirmaganlarning ustiga dol tushsa, ular oladi. Rabbining sozidan qorquvchi Firavnning xizmatkorlaridan biri oz chorvasini uylarga yigdi. Kim Rabbning soziga etibor bermadi, mollarni dalalarda qoldirdi.

Rabbiy Musoga dedi: Qolingni osmonga choz va Misrning butun yeri ustiga dol yogadi - odamlar ustiga, chorva ustiga va yer ustidagi barcha ot-olan ustiga. Muso qolini osmonga chozdi va Rabbiy momaqaldiroq va dol berdi, yer ustiga olov yugurdi va Rabbiy butun Misr yeri ustiga dol yogdirdi. Dol va uning ichida yonayotgan olov bor edi, dol esa juda kuchli edi, bunday dol Misrda hech qachon bolmagan, u yerda xalq paydo bolgan kundan beri. Dol Misrning butun yerida urdi, odamdan tortib hayvongacha, va dol tekislikdagi barcha o'simliklarni urdi hamda dalalardagi barcha daraxtlarni maydalab tashladi. Faqat Gesem yerida, qayerda Isroil og'illari edi, dol bolmadi. Firavn odam yuborib, Muso va Horunni chaqirdi va ularga dedi: Men hozir gunoh qildim, Rabbiy adolatli, lekin men va mening xalqim bedinlarmiz. Shuning uchun men haqimda Rabbiyga ibodat qiling, va Xudoning ovozlari, dol va olov toxtasin, va men sizlarni yuboraman, va siz endi qolmaysizlar. Muso unga dedi: Shahardan chiqishim bilanoq, qollarimni Xudo tomon yoyaman, va ovozlar toxtaydi, va dol va yomgir endi bolmaydi, shundayki

sen bilasan, yer Xudoning ekanligi. Va siz va sizning xizmatkorlaringiz, men bilamanki, siz hali Rabbidan qorqmagan edingiz. Zigir va arpa uruldi, chunki arpa pishib turgan edi, zigir esa boshoqlanib turgan edi. Biroq bugdoy va spelta urilmadi, chunki ular kech pishuvchi ekinlar edi. Muso Firavndan shahar tashqarisiga chiqdi va qollarini Rabbiy tomon chozdi, ovozlar toxtadi, dol va yomgir yer ustiga yana tomishni toxtatdi. Firavn yomgir, dol va ovozlar toxtaganini korib, yana gunoh qilishni davom ettirdi va ozining hamda xizmatkorlarining yuragini qattiqlashtirib qoydi. Va Firavnning yuragi qattiqlashtirildi va u Isroil og'illarini jonatmadi, xuddi Rabbiy Musoga aytganidek.

10

Xudoyo Musoga dedi: Firavnning oldiga kir, chunki men uning va uning xizmatkorlarining yuragini qattiqlashtirdim, shunda bu belglar ketma-ket ularning ustiga kelsin, Shunday qilib, siz oz farzandlaringizning quloqlariga va farzandlaringizning farzandlariga aytib berasizlar, men Misrliklarni qancha masxara qilganimni va ular ichida qilgan belgilarimni, va siz bilasizlarki, men Rabbiy. Muso va Horun Firavnning oldiga kirdilar va unga shunday dedilar: Ibroniylarning Xudosi Rabbiy shunday deydi: Qachongacha Mendan uyalishni xohlamaysan? Mening xalqimni qoyib yubor, shunda ular Menga xizmat qilsinlar. Agar sen mening xalqimni jonatib yuborishni xohlamasang, mana, men ertaga shu vaqtda sening barcha chegaralaringga kop chigirtkalarni olib kelaman. Va u yerning korinishini qoplaydi,

va siz yerni kora olmaysiz, va u yerning barcha ortiqcha qolganini yeydi, qaysi dol sizga qoldirgan edi, va u sizga yer ustida o'sayotgan barcha daraxtlarni yeydi. Va sizning uylaringiz, xizmatkorlaringizning uylari va Misrliklarning butun yerida barcha uylar toldiriladi, qaysilarni sizning otalari hech qachon kormagan, na ularning bobokalonlari, yer yuzida paydo bolgan kundan to shu kungacha. Va Muso burilib, Firavndan chiqdi. Va Firavnning xizmatkorlari unga dedilar: Qachongacha bu bizga to'siq boladi? Odamlarni yuboring, shunda ular ozlarining Xudolariga xizmat qilsinlar. Yoki Misr halok bolganini bilishni xohlaysizmi? Va ular Muso va Horunni Firavnga qaytardilar va u ularga dedi: Boringlar va Rabbingiz Xudoga xizmat qilinglar, lekin kimlar va kimlar boruvchilar? Va Muso aytadi: Biz yosh odamlar va oqsoqollar bilan boramiz, og'illar va qizlar bilan, qoylar va qoramollarimiz bilan, chunki bu Rabbning bayrami. Va u ularga dedi: Xudo sizlar bilan shunday bolsin, chunki men sizlarni yuborayapman, yukingiz bilan birga emasmi? Koringki, yomonlik sizlarga qo'shilgan. Yoq, shunday emas, erkaklar borsalar va Xudoga xizmat qilsalar boladi, chunki ozlaringiz mana shuni izlayapsizlar, lekin ularni Firavnning huzuridan haydab chiqardilar. Xudoyo Musoga dedi: Qolingni Misr yeri ustiga chozt va chigirtka yer ustiga kotarilsin. U yerning barcha o'simliklarini va dol qoldirib ketgan daraxtlarning barcha mevalarini yeb qoysin. Va Muso hassasini osmonga kotardi, va Rabbiy janubiy shamolni yerga keltirdi, o'sha kunning butun kuni va butun kechasi, tong bolganda esa, janubiy shamol chigirtkani olib keldi. U uni butun Misr yeri ustiga olib keldi va butun Misr chegaralari ustida toxtadi, juda

kop edi. Undan avval bunday chigirtka bolmagan edi va bundan keyin ham shunday bolmaydi. U yerning korinishini qopladi va yer vayron boldi. U yerning barcha o'simliklarini hamda doldan keyin qolgan daraxtlarning barcha mevasini yutib yubordi. Doldan keyin daraxtlarda va dalaning barcha o'simliklarida, Misrning butun yerida birorta ham yashil narsa qolmadi.

Firavn shoshilib Muso va Horunni chaqirdi va dedi: Men sizlarning Rabbiy Xudoyingiz oldida va sizlarga nisbatan gunoh qildim. Shuning uchun mening gunohimni hali hozir qabul qiling va Xojayiningiz Xudoyiga ibodat qiling, va U mendan shu olimni olib tashlashiga. Muso Firavndan chiqdi va Xudoga ibodat qildi. Va Xudo dengizdan kuchli shamol ozgartirdi va chigirtkani kotardi va uni Qizil dengizga tashladi, va Misr yerining hech bir joyida bitta chigirtka ham qolmadi. Va Rabbiy Firavnning yuragini qattiqlashdi va Isroil og'illarini jonatmadi. Xudo Musoga dedi: Qolingni osmonga chozt va Misr yeri ustiga zulmat, seziluvchi zulmat bolsin. Muso qolini osmonga chozdi va Misr yerining ustiga uch kun davomida qorongulik, zulmat va boron boldi. Va hech kim uch kun davomida oz birodirini kormadi, va hech kim uch kun davomida oz to'shagidan turmadi, lekin Isroil og'illarining barchasiga ular yashagan barcha joylarda yoruglik bor edi. Firavn Muso va Horunni chaqirib dedi: Boringlar, Rabbingiz Xudoga ibodat qilinglar, faqat qoylaringiz va qoramollaringizni qoldiring, yukingiz esa siz bilan ketsin. Va Muso dedi: Lekin sen ham bizga yondirilgan qurbonliklar va qurbonliklar berasan, qaysilarni biz Rabbimiz Xudoga qilamiz. Va bizning chorva mollarimiz biz bilan birga

boradi, va biz birorta ham tuyoqni qoldirmaymiz, chunki ulardan biz Rabbimiz Xudoga xizmat qilish uchun olamiz, biz esa bilmaymiz nima bilan Rabbimiz Xudoga xizmat qilamiz, u yerga yetib borgunimizcha. Rabbiy Firavnning yuragini qattiqlashtirib qoydi va u ularni jonatib yuborishni xohlamadi. Va Firavn dedi: Mendan ket! Ozing uchun ehtiyot bol, mening yuzimni yana korishga urinma. Qaysi kuni menga korinsang, olasan. Muso esa dedi: Sen aytding, men senga boshqa yuzma-yuz korinmayman.

11

Xojayin Musoga dedi: Men hali bitta zarba Firavn va Misrga keltiraman, shundan keyin u sizlarni bu yerdan jonatib yuboradi. Qachonki u sizlarni hamma narsangiz bilan jonatib yuborsa, sizlarni toliq haydab chiqaradi. Shuning uchun xalqning qulogiga yashirincha gapir va har bir kishi oz qo'shnisidan kumush va oltin idishlar hamda kiyim-kechak sorasin. Rabbiy esa oz xalqiga Misrliklar oldida inoyat berdi va ular ularga qarz berishdi, va Muso odam Misrliklar oldida, Firavn oldida va uning xizmatkarlari oldida juda buyuk boldi. Va Muso dedi: Xudoy shunday deydi: yarim tunda Men Misrning ortasiga kiraman, Va Misr yerida har bir tongich oladi: taxtda otirgan Firavnning tongichidan tortib, tegirmon toshi yonidagi xizmatkorning tongichigacha va barcha chorvaning tongichigacha. Va butun Misr yurtida shunday katta faryod boladiki, bunday hech qachon bolmagan va bunday yana hech

qachon bolmaydi. Va Isroilning barcha og'illari orasida it oz tili bilan xirsillamaydi, odamdan tortib hayvongacha, shunda sen bilasan Rabbiy Misrliklar va Isroil ortasida qanday ajratish qilishini. Va sizning barcha xizmatkorlaringiz menga tushib kelishadi va menga sajda qilib deyishadi: Sen va sen boshchilik qiladigan barcha xalqing chiqing, va bundan keyin men chiqaman. Muso esa Firavndan gazab bilan chiqdi. Rabbiy Musoga dedi: Firavn sizlarni eshitmaydi, shunda Men ozimning belgilarim va mojizalarimni Misr yerida kopaytiraman. Muso va Horun Misrda Firavn oldida barcha belgilar va mojizalarni korsatdilar, lekin Rabbiy Firavnning yuragini qattiqlashtirib qoydi va u Isroil og'illarini Misrdan jonatib yuborishga rozi bolmadi.

12

Rabbiy Muso va Haronga Misr yerida shunday dedi: Bu oy sizga oylarning boshlanishi, u sizga yil oylari ichida birinchi hisoblanadi. Isroil og'illarining barcha jamoatiga gapir va ayt: Shu oyning oninchi kunida har bir kishi ota-bobolar uylari boyicha qoy olsin, har bir uy uchun bitta qoy. Agar uyda ozchilik bolsalar, shunday qilib qoyga yetarli bolmasalar, u ozi bilan qo'shnisini, ozining yaqinini oladi, jonlar soniga kora, har biriga yetarli bolgani qoyga hisoblanadi. Sizga mukammal, erkak, bir yoshlik qoy boladi, uni qozilardan va yosh echkilardan olasizlar. Va u sizlar uchun shu oyning on tortinchi kunigacha saqlanib turadi, va Isroil og'illarining butun jamoati uni kechqurun

soyadi. Va ular qondan olib, ikki eshik tomonlariga va eshikning ustki to'siniga qoyadilar, o'sha uylarda, qaysi uylarda ular ularni yeyishadi. Va ular shu kechada olovda qovurilgan go'shtni yeydilar, va achitqisiz nonni achchiq otlar bilan yeydilar. Undan xom yemasiz, na suvda qaynatilgan holda, balki faqat olovda qovurilgan holda: boshi, oyoqlari va ichak-chavoqlari bilan birga. Undan hech narsa tongga qadar qoldirilmaydi va uning suyagini sindirmaysiz, lekin undan tongga qadar qolgan narsalarni olovda yondirasiz. Shunday qilib uni yeysiz, belingiz boglangan holda, sandallaringiz oyoqlaringizda, tayoqlaringiz qollaringizda, va uni shoshilinch bilan yeysiz, bu Rabbiga Pasxadir. Va men shu kechasi Misr yerida otaman va Misr yerida har bir birinchi tugilganni odamdan tortib chorvagacha uraman, va Misrliklarning barcha ilohlari ustidan qasos olaman, men Rabbiy. Va qon sizga belgi boladi o'sha uylar ustida, qaysi uylarda siz turibsiz, va men qonni koraman va sizni himoya qilaman, va sizda halokatli vabo bolmaydi, qachonki men Misr yerini uraman.

Va bu kun sizlar uchun esdalik boladi, va siz uni Rabbiga bayram qilib nishonlaysizlar, barcha avlodlaringiz uchun abadiy qonun sifatida uni nishonlaysizlar. Yetti kun davomida xamirsiz non yeysiz, birinchi kundan boshlab esa uylaringizdan xamirni yoq qilasiz. Har kim xamir yesa, o'sha jon Isroildan yoq qilinadi, birinchi kundan to yettinchi kungacha. Birinchi kun muqaddas deb ataladi va yettinchi kun sizlar uchun muqaddas deb atalgan boladi. Ularda hech qanday qulluq ishi qilmaysizlar, faqat har bir jon uchun qilinadigan narsa bundan mustasno – faqat shu

sizlar uchun qilinadi. Siz bu buyruqni saqlab turishingiz kerak, chunki Men bu kuni sizning kuchingizni Misr yeridan chiqaraman va siz bu kunni avlodlaringiz uchun abadiy qonun qilasiz. Birinchi oyning on tortinchi kunidan boshlab, kechqurundan achitqisiz non yeyishingiz kerak, oyning yigirma birinchi kunigacha, kechqurunigacha. Yetti kun davomida uylaringizda achitqi topilmasligi kerak, kimki achitqili narsani yesa, o'sha odam Isroil jamoatidan yoq qilinadi, xoh musofir bolsin, xoh yerning mahalliy aholisidan bolsin. Har qanday xamirturush qo'shilgan narsani yemaysizlar, lekin barcha turar joylaringizda xamirturushsiz non yeysizlar.

Muso Isroil og'illarining barcha oqsoqollar kengashini chaqirdi va ularga dedi: Borib, ozingizga qarindoshliklaringiz boyicha qoy oling va Pasxa qurbonligini qiling. Siz zufo dastasini olib, uni eshik yonidagi qonga botirib, eshik tomonlariga va ikkala eshik ustuniga shu eshik yonidagi qondan surasiz, lekin sizlardan har biringiz oz uyining eshigidan tongga qadar chiqmaysiz. Xudojo Misrliklarni urish uchun otib ketadi va eshik tokchasida hamda ikkala eshik tokchasida qonni koradi, va Xudojo eshikdan otib ketadi va halokatchi sizning uylaringizga kirib urish uchun yol qoymaydi. Va bu sozni ozing va og'illaringiz uchun abadiy qonun sifatida saqlang. Agar siz Rabbiy sizga vada qilganidek beradigan yurtga kirsangiz, ushbu xizmatni bajaring. Va shunday boladiki, agar sizning og'illaringiz sizga aytishsa: Bu xizmat nima? Va siz ularga aytasiz: Bu Fisih qurboni Rabbiga bagishlangan, chunki U Misrda Isroil og'illarining uylarini qoplagan, qachonki U

Misrliklarni urgan, lekin bizning uylarimizni qutqargan. Va xalq egilib sajda qildi. Va Isroil og'illari ketib, Rabbiy Musoga va Horunga buyurganidek qildilar.

Yarim tunda shunday boldiki, Rabbiy Misr yerida barcha tongichlarni urdi - taxtda otirgan Firavnning tongichidan tortib, chuqurda turgan asir ayolning tongichigacha va barcha chorva mollarining tongichlarigacha. Va Firavn kechasi turdi, va uning xizmatkorlari, va barcha Misrliklar, va katta faryod boldi butun Misr yerida, chunki birorta ham uy yoq edi, unda olgan odam bolmagan. Firavn Muso va Horunni kechasi chaqirdi va ularga dedi: Turing va mening xalqimdan chiqing, ham siz, ham Isroil og'illari, boring va Rabbingiz Xudoga xizmat qiling, qanday aytgan bolsangiz. Qoylaringiz va hokizlaringizni olib ketib boring va meni ham albatta duo qiling. Va Misrliklar xalqni ishtiyoq bilan ularni mamlakatdan haydab chiqarish uchun bosim otkazishdi, chunki ular dedilar: Hammamiz olamiz. Xalq ozlarining xamirini xamirlanishidan oldin, xamirlarini kiyimlariga orab, yelkalariga oldi. Isroilning og'illari Muso ularga buyurganidek qildilar va misrliklardan kumush va oltin idishlar hamda kiyim-kechak sorashdi. Va Xudo Oz xalqiga Misrliklar oldida marhamat berdi, va ular ularga qarz berdilar, va ular Misrliklarni talon-taroj qildilar.

Isroil og'illari Ramsesdan Sukkotga yol oldilar - olti yuz ming piyoda erkak, yuklar hisobga olinmagan holda. Va kop aralash olomon ular bilan birga chiqdi, hamda qoylar, hokizlar va juda kop chorva mollari bor edi. Va ular Misrdan olib chiqqan

xamirdan achitqisiz kulda pishirilgan nonlar pishirdilar, chunki xamir achitilmagan edi, chunki Misrliklar ularni haydab chiqargan edilar, va ular qolishga qodir bolmagan edilar, va yol uchun ozlari uchun oziq-ovqat ham tayyorlamagan edilar. Isroil og'illarining Misr yurtida va Kanon yurtida yashaganlari tort yuz ottiz yil edi. Tort yuz ottiz yildan keyin shunday boldiki, Rabbiyning barcha qudrati Misr yeridan kechasi chiqib ketdi. Ehtiyot-choralik Rabbiga tegishli, shunday qilib ularni Misr yeridan chiqarib olib ketish uchun. O'sha kecha bu ehtiyot-choralik Rabbiga tegishli, shunday qilib barcha Isroil og'illari uchun ularning avlodlariga bolsin. Rabbiy Muso va Haronga aytdi: Bu Fisih qonuni: hech qanday begona undan yemasin. Va barcha xizmatkorni yoki kumush bilan sotib olingan xizmatkorni sunnat qilasiz, va keyin u undan yeydi. Musofir yoki yollanma ishchi undan yemaydi. Bir uyda yeyiladi va uydan go'shtni tashqariga chiqarmaysiz, va uning suyagini sindirmaysiz. Isroil og'illarining barcha jamoati buni qiladi. Agar biror begona sizlarga yaqinlashib, Rabbiga Fisih bayramini otkazmoqchi bolsa, uning barcha erkaklarini sunnat qilasiz, va keyin u yaqinlashib uni otkazadi, va u xuddi yerning yerli tugilgani kabi boladi, har qanday sunnat qilinmagan kishi undan yemaydi. Qonun mahalliy aholi va sizlarga kelgan musofir uchun bir xil boladi. Va Isroil og'illari Rabbiy Muso va Horunga buyurganidek qildilar, shunday qildilar. Va shunday boldiki, o'sha kuni Xudo Isroil og'illarini Misr yeridan ularning qudrati bilan chiqarib olib ketdi.

13

Rabbiy Musoga dedi: Isroil og'illari orasida odamdan tortib chorvagacha har bir bachadonni ochuvchi birinchi tugilgan, birinchi paydo bolganni menga muqaddas qil, u meniki. Muso xalqqa aytdi: Shu kunni eslang, unda siz Misr yeridan, qullik uyidan chiqdingiz, chunki Rabbiy sizlarni bu yerdan kuchli qol bilan chiqardi, va xamirturush yeyilmaydi. Chunki bugun siz yoshlar oyida chiqasiz. Va shunday boladiki, qachonki Xudoyingiz Rabbiy seni Kanoniylar, Xettiylar, Amoriylar, Xiviylar, Yabusiylar, Girgoshiylar va Perizziylarning yeriga olib kirsa – u otalaring uchun senga sut va asal oqayotgan yerni berishga qasamyod qilgan edi – sen shu oyda shu xizmatni qilasan. Olti kun davomida siz achitqisiz non yeyishingiz kerak, yettinchi kuni esa Rabbning bayrami boladi. Xamirsiz non yetti kun yeyishingiz kerak, sizga xamirli non korinmaydi va sizning barcha chegaralaringizda sizga xamirturush bolmaydi. Va sen o'sha kunda og'lingga elon qilasan, deb aytib: Shu sababli Rabbiy Xudo menga shunday qildi, qachonki men Misrdan chiqayotgan edim. Va bu senga qolingda belgi boladi va kozlaring oldida esdalik boladi, shunda Rabbning qonuni ogzingda boladi, chunki Rabbiy Xudo seni kuchli qol bilan Misrdan chiqardi. Va bu qonunni belgilangan vaqtlarda va mavsumlarida kundan-kunga saqlab turing.

Va shunday boladiki, Rabbiy Ilohingiz sizni Kanoniylar yurtiga kiritganda, u otalarga qasam ichganidek, uni sizga beradi. Va

sen har bir bachadonni ochuvchini ajratasan, erkak bolalarni Rabbiga, har bir bachadonni ochuvchini podalardan yoki sening mollaringdan, qanchasi senga bolsa, erkak bolalarni Rabbiga muqaddas qilasan. Har bir eshak bachadonini ochuvchini qoy bilan almashtirasan, agar almashtirmasang, uni qutqarasan. Senning og'illaringning har bir birinchi tugilgan bolasini qutqarasan. Agar og'lingiz bundan keyin sizdan sorasa, Bu nima? deb aytib, siz unga aytasiz: Qudratli qoli bilan Xudo bizni Misr yeridan, qullik uyidan chiqardi. Qachon Firavn bizni yuborishni qattiqlashtirganda, u Misr yerida har bir birinchi tugilganni, odamlarning birinchi tugilganlaridan tortib chorva mollarning birinchi tugilganlarigacha oldirdi, shu sababli men bachadon ochuvchi har bir erkakni Rabbiga qurbon qilaman va og'illarimning har bir birinchi tugilganini qutqarib olaman. Va bu seningga qolingda belgi boladi va kozlaringning oldida silkinmaydigan boladi, chunki Xudoyo seni Misrdan quchli qol bilan chiqardi.

Firavn xalqni jonatib yuborganida, Xudo ularni Filistimliklar yeri yoli bilan boshqarmadi, chunki u yaqin edi. Chunki Xudo dedi: Xalq urushni korib pushaymon bolib, Misrga qaytib ketmasin. Va Xudo xalqni chol orqali, Qizil dengizga yol bilan orab oldi, beshinchi avlodda esa Isroil og'illari Misr yeridan chiqdilar. Va Muso Yusufning suyaklarini ozi bilan oldi, chunki u Isroil og'illariga qasam qildirgan edi, deb: Rabbiy albatta sizlarni tashrif qiladi, va siz mening suyaklarimni bu yerdan ozingiz bilan kotarib chiqasizlar.

Isroilning og'illari Sukkotdan kochib, sahroning yonidagi Etamda qarorgoh qurdilar. Lekin Xudo ularni boshqardi: kunduzi bulut ustuni bilan ularga yolni korsatish uchun, kechasi esa olov ustuni bilan. Bulut ustuni kunduzi va olov ustuni kechasi butun xalq oldida toxtamadi.

14

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga gapir, va ular qaytib, qishloq qarshisida lashargoh qursunlar, Migdol va dengiz orasida, Baal-tsefon roparasida, ularning oldida dengiz boyida lashargoh qurasan. Va Firavn oz xalqiga deydi: Isroil og'illari yerda adashmoqdalar, chunki chol ularni yopib qoydi. Men esa Firavnning yuragini qattiqlashtiraman, va u ularning orqasidan taqib qiladi, va men Firavnda uluglanaman, va uning butun qo'shinida, va barcha Misrliklar men Rabbiy ekanligimni biladilar, va ular shunday qildilar. Va Misrliklar podshohiga xabar berildi, ki xalq qochib ketgan. Va Firavnning va uning xizmatkorlarining yuragi xalqqa nisbatan ozgardi, va ular dedilar: Biz nima qildik, Isroil og'illarini bizga xizmat qilmasliklari uchun yuborib yubordik? Shunday qilib, Firavn ozining jang aravalarini qo'shdi va butun xalqini ozi bilan birga olib ketdi. Va u olti yuz tanlangan aravalarni, Misrliklarning barcha otlarini va ularning barchasida uchinchi daraja zobitlarni oldi. Va Xudo Misr podshohi Firavnning va uning xizmatkorlarining yuragini qattiqlashtirdi va Isroil og'illarining orqasidan taqib qildi, lekin Isroil og'illari baland qol bilan chiqib

ketishdi. Va misrliklar ularning orqasidan quvib yetishdilar va ularni dengiz yonida lager qurgan holda topdilar, va Firavnning barcha otlari va aravalari, va otliqlar, va uning qo'shini turar joyning roparasida, Baal-Sefonning roparasida edi. Firavn yaqinlashayotgan edi. Isroil og'illari kozlarini kotarib qarashganda, Misrliklar ularning orqasida qarorgoh qurganini korishdi. Ular juda qorqib ketishdi va Isroil og'illari Rabbiyga faryod qilishdi. Va ular Musoga dediki: Misr yerida qabrlar yoqligi uchun bizni cholda oldirish uchun olib chiqdingizmi? Bizni Misrdan olib chiqib, bizga bu nima qildingiz? Bu biz senga Misrda aytgan sozimiz emas edimi: Bizni qoyib ber, misrliklarga xizmat qilaylik? Chunki bizning uchun misrliklarga xizmat qilish bu sahroda olishdan yaxshiroq edi.

Muso xalqqa dedi: Jasorat oling, turing va Rabbdan keladigan najotni koring, uni U bugun bizga beradi. Qaysi usulda bugun Misrliklarni korgansizlar, endi ularni abadiy kormaysizlar. Xudoyo sizlar uchun jang qiladi va sizlar jim turasizlar. Rabbiy Musoga dedi: Nega menga baqiryapsan? Isroil og'illariga gapir va ular yolga chiqsinlar. Va sen tayogingni kotar va qolingni dengiz ustiga choz va uni ikkiga bol, va Isroil og'illari dengizning ortasidan quruq yer boylab otib kirsinlar. Va mana, men Firavnning yuragini va barcha Misrliklarning yuragini qattiqlashtiramiz, va ular ularning orqasidan kirishadi, va men Firavnda va uning butun qo'shinida va aravaralarda va uning otlarida uluglanaman. Va barcha Misrliklar bilishadi ki, men Rabbiyman, men Firavnda, aravalarda va uning otlarida uluglanayotganimda. Isroil og'illari lagerining oldida ketayotgan

Xudoning Farishtasi joyidan kochdi va ularning orqasiga otdi, bulut ustuni ham ularning oldidan kochdi va ularning orqasida turdi. Va u Misrliklar lageri ortasiga, Misrliklar lageri ortasiga va Isroil lageri ortasiga kirdi va toxtadi. Zulmat va qorongulik chokdi, tun otdi, va ular butun tun davomida bir-birlariga yaqinlashmadilar. Muso qolini dengiz ustiga chozdi va Rabbiy butun tun davomida kuchli janubiy shamol bilan dengizni haydadi va dengizni quruq qildi va suv bolindi. Isroil og'illari dengizning ortasiga quruq yerdan kirib bordilar va uning suvi ong tomondan ham, chap tomondan ham devor bolib turardi.

Va Misrliklar taqib qildilar va ular orqalaridan kirdilar, va Firavnning barcha otlari, va aravalar, va chavandozlar dengizning ortasiga kirdilar. Tonggi soat qoriqchisida shunday boldiki, Rabbiy olov va bulut ustunida Misrliklar lageriga qaradi va Misrliklar lagerini sarosimaga soldi. Va U ularning aravalarining gildirak oqlarini bogladi va ularni zorlik bilan olib keldi, va Misrliklar dedilar: Isroilning oldidan qochaylik, chunki Rabbiy ular uchun Misrliklar bilan urushmoqda. Rabbiy Musoga dedi: Qolingni dengiz ustiga chozt, suv qaytsin va misrliklarni, ularning aravalarini hamda chavandozlarini qopltsin. Muso qolini dengiz ustiga chozdi va suv kun vaqtida oz joyiga qaytdi. Misrliklar suv ostidan qochishdi va Rabbiy Misrliklarni dengiz ortasida silkitib tashladi. Va orqaga qaytgan suv aravalarni, minuvchilarni va Firavnning barcha kuchini qopladi - ularning orqasidan dengizga kirganlarni, va ulardan bittasi ham qolmadi. Isroil og'illari dengizning ortasidan quruq yer orqali otishdi, suv esa ularga ong tomondan devor va chap tomondan devor boldi.

Va Xudo o'sha kunda Isroilni misrliklarning qolidan qutqardi va Isroil misrliklarni dengiz qirgogida olgan holda kordi. Isroil Xudoyning Misrlilarga nisbatan qilgan buyuk ishini kordi, xalq esa Xudoydan qorqdi va Xudoga hamda Uning xizmatkori Musoga ishondi.

15

Keyin Muso va Isroil og'illari bu qo'shiqni Xudoga kuyladilar va ular aytdilar: Rabbiga kuylaymiz, chunki U ulugvor uluglangan, otni va chavandozni dengizga tashladi. Yordamchi va himoyachi menga najot uchun boldi, bu mening Xudoyim va men Uni uluglayman, otamning Xudosi va men Uni baland qilaman. Xudo urushlarni yoq qiladi, Xudo uning nomi. Firavnning aravaları va uning qo'shinini dengizga tashladi, tanlangan chavandozlar va uchinchi daraja zobitlar Qizil dengizda yutildi. Dengiz ularni qopladi, ular chuqurlikka tosh kabi chokib ketdilar. Sening ong tomoningiz, ey Rab, qudrat bilan uluglandi, sening ong qolingiz, ey Rab, dushmanlarni tor-mor qildi. Va sen ozingning ulug shon-shavkating bilan dushmanlarni tor-mor qilding, sen gazabingni yubording va u ularni somon kabi yutib yubordi. Va Sening gazabing ruhi orqali suv ajraldi, suvlar xuddi devor kabi qotib qoldi, dengiz ortasida tolqinlar qotib qoldi. Dushman dedi: Taqib qilib tutib olaman, oljani bolaman, jonim toldiraman, qilichim bilan yoq qilaman, qolim hukmronlik qiladi. Sen oz ruhingni yubording, dengiz ularni qopladi, ular kuchli suvda qorgoshindek chokib ketdilar. Kim senga oxshaydi xudolar

orasida, ey Rabbiy? Kim senga oxshaydi? Muqaddaslar orasida uluglangan, shon-shavkatda ajoyib, mo'jizalar yaratuvchi. Sen ong qolingni chozding, yer ularni yutdi. Sen adolating bilan yolboshchilik qilding bu xalqingga, qaysi sen qutqarding, sen oz kuchingiz bilan tasalli berdingiz ozingizning muqaddas turar joyingizga. Millatlar eshitdilar va gazablandilar, Filistiyada yashovchilarni azoblar bosdi. Keyin Edom rahbarlari shoshildilar va Moabliklar hukmdorlarini qaltiroq bosdi, Kanonda yashovchilarning hammasi erib ketdi. Ular ustiga qorquv va dahshat tushsin, Sening qolingning ulugvorligi bilan toshga aylansalar, Sening xalqing otib ketguncha, ey Rabbiy, Sen sotib olgan bu xalqing otib ketguncha. Ularni olib kirib, Sening merosing togiga eking, Sening tayyor turar joyingga, qaysi tayyorladim, ey Rabbiy, muqaddas joyga, ey Rabbiy, qaysi Sening qollaring tayyorladi. Rabbiy abadiy hukmronlik qiladi, va abadgacha, va undan ham keyin. Chunki Firavnning otlari aravalar va chavandozlar bilan dengizga kirdi va Rabbiy dengiz suvini ular ustiga keltirdi, lekin Isroil og'illari dengiz ortasida quruq yerdan yurishdi.

Paygambar ayol Maryam, Horunning singlisi, qoliga doira olib, barcha ayollar uning orqasidan doiralar va raqs guruhlari bilan chiqdilar. Maryam ularning boshida turdi va dedi: Keling, Rabbiyga kuylaylik, chunki U ulugvor tarzda ulugvorlangan, otni va chavandozni dengizga tashladi. Muso Isroil og'illarini Qizil dengizdan olib ketdi va ularni Sur choliga olib bordi, va ular cholda uch kun yurdilar, va ichish uchun suv topolmadilar. Ular Marraga kelishdi, lekin Marradan suv icha olmadilar,

chunki u achchiq edi, shu sababli u o'sha joyning nomini Achchiqlik deb atadi. Va xalq Musoga nolish qildi va dedi: Biz nima ichamiz? Muso Xudoyoga faryod qildi va Xudoyo unga yogoch korsatdi, va uni suvga tashladi, va suv shirin qilindi. U yerda unga farmonlar va hukumlar qoydi va u yerda uni sinadi. Va U dedi: Agar sen Rabbiy Xudoyingning ovozini diqqat bilan eshitsang, Uning oldida yoqimli narsalarni qilsang, Uning buyruqlariga quloq solsang va Uning barcha farmonlarini saqlasang, men Misrliklar ustiga keltirgan barcha kasalliklarni sening ustingga keltirmayman, chunki Men Rabbiymen, sening Xudoyingman, seni shifo beruvchiman. Va ular Elimga keldilar, va u yerda on ikki suv buloqlari va yetmish xurmo daraxti bor edi, ular esa u yerda suvlar yonida qarorgoh qildilar.

16

Ular Eylimdan jonab ketishdi va Isroil og'illarining barcha jamoati Sin choliga keldi, u Eylim bilan Sinay ortasida joylashgan. Ularning Misr yeridan chiqib ketganlaridan keyin ikkinchi oyning on beshinchi kuni edi. Isroil og'illarining butun jamoasi Muso va Horun ustidan go'ldiradi. Isroil og'illari ularga dedi: Keşki biz Misrda Rabbiy tomonidan urilgan holda olgan bolardik, qachonki biz go'sht qozonlari ustida otirgan edik va toyguncha non yegan edik, chunki siz bizni bu cholga olib chiqdingiz, bu butun jamoatni ochlikda oldirish uchun. Rabbiy Musoga aytdi: Mana, men sizlarga osmondan non yogdiraman va xalq chiqib, har kuni o'sha kunning ulushini yigadi, shunday

qilib ularni sinayman, ular mening qonunimga rioya qiladimi yoki yoqmi. Va oltinchi kunda shunday boladiki, ular nima olib kirsalar, uni tayyorlaydilar va bu har kuni yigadigan narsalaridan ikki barobar boladi. Va Muso va Horun Isroil og'illarining barcha jamoatiga aytdilar: Kechqurun sizlar bilasizlar, chunki Rabbiy sizlarni Misr yeridan chiqardi, Va ertalab siz Rabbning sharafini korasiz, chunki U sizlarning noroziliklaringizni eshitadi, biz esa nima bormiz, nega bizlarga qarshi norozilanyapsizlar? Va Muso dedi: Xudo sizga kechqurun go'sht va ertalab toyguncha non berishi sababi, Xudo sizning noroziligingizni eshitdi, qaysi siz bizga qarshi norozi bolasizlar. Biz esa nima ekanmiz? Chunki sizning noroziligingiz bizga qarshi emas, balki Xudoga qarshi.

Muso Horunga dedi: Isroil og'illarining barcha jamoatiga ayting: Xudoning oldiga yaqinlashinglar, chunki U sizlarning nolangilaringizni eshitdi. Qachonki Harun Isroil og'illarining barcha jamoatiga gapirardi, ular cholga qaytdilar va Rabbiyning ulugvorligi bulut ichida korindi. Va Xudo Musoga shunday dedi: Men Isroil og'illarining noroziliklarini eshitdim, ularga gapir va ayt: Kechqurun siz go'sht yeyasiz va ertalab nondan toyasiz, va siz bilasiz ki, Men sizning Rabbingiz Xudoyingizman. Kechqurun boldi va bedana kotarilib kelib, lagerni qopladi, tong otganda esa lager atrofidagi shudring toxtadi. Va mana, chol yuzida koriander donasiga oxshash nozik, oq, yerda muzga oxshash narsa bor edi. Isroil og'illari uni korib, bir-birlariga dedilar: Bu nima? Chunki ular bu nima ekanligini bilmas edilar. Muso ularga dedi: Bu Xudoy sizga yemoq uchun bergan non. Bu soz

Rabbiy buyurganki, undan har biringiz oziga mos keladigan gomor miqdorida yiginglar, boshiga kora, sizning jonlaringiz soniga kora, har biringiz oz chodirdoshlari bilan birga toplanglar. Isroil og'illari shunday qildilar: kimdir kop, kimdir kam topladi. Va ular gomerni olchaganda, kop yiggan kishi ortiqcha olmadi va kam yiggan kishi kam olmadi, har biri ozi uchun kerak bolgancha yigishdi. Muso ularga dedi: Hech kim undan ertaga uchun hech narsa qoldirmasin.

Ular Musoga quloq solmadilar, lekin bazilari undan tongga qadar qoldirdilar. U qurtlar hosil qildi va badboy boldi, va Muso ularga gazablandi. Va ular uni har kuni ertalab yigishdilar, har bir kishi oziga belgilangan miqdorni oldi, quyosh qiziganda esa u eriydi. Oltinchi kuni shunday boldiki, ular zarur narsalarni ikki barobar yigishdilar - har biriga ikki gomer. Jamoatning barcha rahbarlari kirib, Musoga xabar berishdi. Muso ularga dedi: Bu Rabbiy aytgan soz emasmi? Ertaga Rabbiyga muqaddas shanba dam olish kuni. Qancha pishirsangiz pishiring, qancha qaynatmoqchi bolsangiz qaynating va barcha ortiqchasini ertaga uchun omborxonaga qoldiring. Va ular uni ertaga qadar qoldirishdi, Muso ularga buyurganidek, va u sasimadi, va unda qurt ham bolmadi. Muso dedi: Bugun yeying, chunki bugun Rabbga shanba kuni, u dalada topilmaydi. Olti kun yigasiz, lekin yettinchi kun shanba, chunki u kunda bolmaydi. Ettinchi kunda xalqdan bazilar yigish uchun chiqdilar, lekin topmaddilar. Rabbiy Musoga dedi: Qachongacha siz mening buyruqlarimga va qonunimga quloq solishni xohlamaysizlar? Qarang, chunki Xudo sizlarga shanba kunini berdi, shu sababli U sizlarga

oltinchi kunda ikki kunlik nonni berdi, har biringiz oz uylaringizda qoling, hech kim yettinchi kunda oz joyidan chiqmasin. Va xalq yettinchi kuni dam oldi. Va Isroil og'illari uni Mann deb nomlashdi, u esa oq koriander urugiga oxshardi, va uning tami asalli kekka oxshardi. Muso shunday dedi: Bu Rabbiy buyurgan soz: Gomer tola mannani saqlash joyiga qoying, avlodlaringiz uchun, shunda ular Rabbiy sizlarni Misr yeridan chiqarganida sahroda yegan noningizni korsinlar. Va Muso Horunga dedi: Bitta oltin idish ol va uning ichiga tola bir gomer mannani sol, va uni Xudoning oldiga qoy, sizning avlodlaringiz uchun saqlanish uchun. Xudo Musoga qanday buyurgan bolsa, shunday qilib Harun uni guvohlik oldiga saqlash uchun qoydi. Isroil og'illari qirq yil davomida manna yedilar, ular aholi yashaydigan yerga kelguncha manna yedilar, Finiqiya hududiga yetib kelguncha. Homer uch olchovning ondan bir qismi edi.

17

Va Isroil og'illarining barcha jamoati Sin sahrosidan oz lagerlari boyicha Rabbining sozi orqali kochib ketdi va Rafidinda lager qurdilar, lekin xalqqa ichish uchun suv yoq edi. Va xalq Musoga norozilik qildi va dedi: Bizga suv ber, ichaylik. Muso ularga dedi: Nega menga norozilik qilyapsizlar va nega Rabbni sinayapsizlar? U yerda xalq suvga chanqadi va xalq Musoga norozilik bildirdi va dedi: Nega buni qilding? Bizni Misrdan olib chiqding, bizni, bolalarimizni va chorvamizdni tashnalikdan oldirish uchunmi? Muso Rabbiyga nido qildi va dedi: Bu xalqqa

nima qilaman? Ozgina vaqt qoldi va ular meni toshboron qiladilar. Rabbiy Musoga dedi: Bu xalqning oldiga bor, ozing bilan xalqning oqsoqollaridan olib ket va o'sha tayoqni, sen u bilan daryoni urgan tayoqni, qolingga ol va bor. Mana, men sen oldingda Xorebdagi tosh ustida turaman, va sen toshni urasan, va undan suv chiqadi, va xalq ichadi. Muso Isroil og'illari oldida shunday qildi. Va u o'sha joyning nomini Sinovlar va Haqorat deb atadi, chunki Isroil og'illari haqorat qilgan va Rabbiyni sinagan, Rabbiy bizning oramizda bormi yoki yoqmi? deb aytgan edilar.

Amaleq keldi va Rafideyinda Isroil bilan jang qildi. Muso Yoshuaga dedi: Ozing uchun kuchli erkaklar tanla va chiqib, ertaga Amaleq bilan jang qil. Mana, men tepalik choqqisida turaman va Xudoning asosi qolimda boladi. Va Yoshua Muso unga aytganidek qildi va chiqib Amolekka qarshi jang uchun saf tortdi, va Muso va Horun va Xur tepalik choqqisiga kotarildilar. Va shunday boldiki, qachon Muso qollarini kotarganda Isroil galaba qilardi, qachon esa qollarini tushirganda Amaleq galaba qilardi. Musoning qollari ogir edi, va ular tosh olib uni ostiga qoydilar, va u uning ustida otirdi, va Harun va Xur uning qollarini bu tarafdan bittasi, va bu tarafdan bittasi qollab-quvvatladilar, va Musoning qollari quyosh botguncha mustahkam turdi. Va Yoshua Amaleqni va uning butun xalqini qilich bilan maglub qildi. Xojayin Musoga dedi: Buni xotira sifatida kitobga yozib qoy va Yoshuaning qulogiga ayting, chunki men Amalekning xotirasini osmon ostidan butunlay ochirib tashlayaman. Va Muso Xudo uchun qurbon oti qurdi va uning

nomini Xudo mening panahim deb atadi. Chunki Xudo yashirin qol bilan Amaleqqa qarshi avloddan-avlodga urush olib boradi.

18

Madiam ruhoniyi, Musoning qaynotasi Yothor Rabbiy Isroil uchun oz xalqi uchun qilgan barcha ishlarni eshitdi, chunki Rabbiy Isroilni Misrdan chiqargan edi. Yothor, Musoning qaynotasi, Musoning xotini Sipporoni uni ozod qilgandan keyin oldi. va uning ikki og'lini — ulardan bittasining ismi Gershom edi, chunki u: Men begona yurtda musofir edim, deb aytgan edi — Va ikkinchisining ismi Eliezer edi, chunki u aytdi: Otamning Xudosi mening yordamchim boldi va meni Firavn qolidan qutqardi. Yetro, Musoning qaynotasi, og'illari va xotini bilan Musoning oldiga cholga chiqdi, u yerda Muso Xudoning togi yonida qarorgoh qurgan edi. Musoga xabar berildi va aytishdi: Mana, qaynoting Yothor senga kelmoqda, va xotining hamda ikki og'ling u bilan birga. Muso qaynotasini kutib olish uchun chiqdi va unga sajda qildi, uni opdi, ular bir-birlari bilan salomlashdilar va ularni chodirga kiritdi. Va Muso qaynotasiga Xudo Firavnga va barcha Misrliklarga Isroil uchun qilgan barcha ishlarini, yolda ularga yuz bergan barcha mashaqqatlarni va Xudo ularni Firavnning qolidan hamda Misrliklarning qolidan qutqarganini hikoya qildi. Yothor Xudoyo ularga qilgan barcha yaxshi ishlariga hayratda qoldi, chunki U ularni Misrliklarning qolidan va Firavnning qolidan qutqardi. Va Yetro dedi: Xudoyo muborak bolsin, chunki U ularni

Misrliklar qolidan va Firavn qolidan qutqardi. Endi men bildim ki, Xudoy barcha xudolardan ulugroq, chunki ular ularga hujum qilishgan. Musoning qaynotasi Yothor Xudoga yondirilgan qurbonliklar va qurbonliklar keltirdi, Horun va Isroilning barcha oqsoqollari esa Musoning qaynotasi bilan Xudoning huzurida non yeyish uchun kelishdi.

Va keyingi kun Muso xalqni hukm qilish uchun otirdi, barcha xalq esa ertalabdan kechqurunga qadar Muso yonida turardi. Yetro xalq uchun qilayotgan barcha ishlarni korib, dedi: Sen xalq uchun qilayotgan bu ish nima? Nega sen yolgiz otirasan, barcha xalq esa ertalabdan kechqurunga qadar oldingda turibdi? Va Muso qaynota shunday dedi: Chunki xalq menga Xudodan hukm sorash uchun keladi. Qachonki ularda nizo bolsa, ular menga kelishadi, men har birini hukm qilaman va ularga Xudoning buyruqlari va Uning qonunini malum qilaman. Musoning qaynatasi unga dedi: Sen bu ishni tog'ri qilmayapsan. Sabrsizlik bilan halokatga uchraysiz siz ham, va bu barcha xalq, kim sizning bilan bor. Ogir sizga bu ish, siz yolgiz buni qila olmaysiz. Endi shuning uchun meni eshit va senga maslahat beraman, va Xudo sen bilan boladi: sen xalq uchun Xudoga murojaat qiluvchi bol va ularning sozlarini Xudoga yetkazgin. Va sen ularga Xudoning buyruqlari va Uning qonunini guvohlik berib elon qilasan, va ularga yollarni korsatasan, qaysi yollar bilan yurishlari kerak, va qanday ishlarni qilishlari kerakligini. Sen ozing butun xalq ichidan kuchli, Xudodan qorqadigan, adolatli, takabburlikdan nafratlanadigan erkaklar tanla va ularning ustiga mingboshilar, yuzboshilar, ellikboshilar va

onboshilar tayinla. Va ular xalqni har vaqt hukm qiladilar, lekin ogir sozni senga kotarib keladilar, va hukmlarnig kichik masalalarini ular ozlari hukm qiladilar, va sendan yukni yengillashtiradilar, va senga yordam beradilar. Agar bu sozni qilsang, Xudo seni qollab-quvvatlaydi va sen turolasan, va bu barcha xalq oz joyiga tinchlik bilan qaytadi. Muso qaynotasining ovozini eshitdi va u unga aytgan barcha narsalarni qildi. Va Muso butun Isroildan qudratli odamlarni tanladi va ularni ozlari ustiga mingboshilar, yuzboshilar, ellikboshilar va onboshilar qilib tayinladi. Va ular xalqni har vaqt hukm qildilar, har qanday ogir masalani esa Musoning oldiga olib keldilar, har qanday engil masalani esa ozlari hukm qildilar. Muso ozining qaynotasini jonatib yubordi va u oz yeriga ketdi.

19

Isroil og'illarining Misrdan chiqishining uchinchi oyida, aynan shu kunda, ular Sinay choliga keldilar. Va ular Rafidindan jonashdi va Sinoy sahrosiga kelishdi, va Isroil u yerda tog roparasida qarorgoh qurdi. Va Muso Xudoning togiga kotarildi, va Xudo uni togdan chaqirib dedi: Bularni Yoqub uyiga aytasan va Isroil og'illariga elon qilasan. Ozingiz kordingiz, Misrliklarga nima qilganimni, va sizlarni burgut qanotlari ustida kotargandek olib, ozimga keltirdim. Va endi agar mening ovozimni chindan eshitsangizlar va mening ahdimni saqlasangizlar, barcha millatlardan menga maxsus xalq bolasizlar, chunki butun yer menikdir. Siz esa Menga qirollik

ruhoniylik va muqaddas xalq bolasiz, bu sozlarni Isroil og'illariga aytasiz. Muso keldi va xalqning oqsoqollarini chaqirdi hamda ularga Xudo buyurgan barcha sozlarni yetkazdi. Barcha xalq bir ovozdan javob berib dedilar: Xudo nima degan bolsa, hammasini bajaramiz va eshitamiz. Muso esa bu sozlarni Xudoga yetkazdi. Xudoy Musoga aytdi: Mana, men senga bulut ustunida kelyapman, shundayki xalq mening sen bilan gaplashayotganimni eshitsin va senga abadiy ishonsin. Muso esa xalqning sozlarini Xudoyga xabar berdi. Xudo Musoga dedi: Tushib, xalqni ogohlantir va ularni bugun va ertaga pokla, va kiyimlarini yuvsinlar, Va ular uchinchi kunga tayyor bolsinlar, chunki uchinchi kuni Rabbiy Sinay togiga tushadi, butun xalqning oldida. Sen xalqni atrofda ajratasan va shunday deysan: Ozlaringizga etibor bering, togga kotarilmang va uning biror narsasiga tegmang. Har kim togga tegsa, olim bilan oladi. Uning qoli tegmaydi, chunki u toshlarda toshboron qilinadi yoki oq bilan otib tashlanadi. Agar hayvon bolsa va agar odam bolsa, tirik qolmaydi. Qachonki ovozlar, karnaylar va bulut togdan ketsa, o'shanlar togga chiqadilar.

Muso togdan xalq tomon tushdi va ularni muqaddas qildi, ular esa kiyimlarini yuvdilar. Va u xalqga dedi: Uch kun davomida tayyor boling, ayolga yaqinlashmang. Uchinchi kun tong otishga yaqin shunday boldiki, ovozlar, chaqmoqlar va qorongi bulut Sinay togi ustida paydo boldi, karnay ovozi katta jarangladi va lagerdagi barcha xalq qorqib ketdi. Va Muso xalqni lagerdan Xudo bilan uchrashuvga olib chiqdi va ular tog yonida turdilar. Sinay togi butunlay tutunlanayotgan edi, chunki Xudo olov

ichida uning ustiga tushib kelgan edi, va tutun kotarilib turardi, xuddi pechning tutuni kabi, va butun xalq juda hayratda qoldi. Trubaning ovozlari tobora kuchayib, juda kuchli bolib borardi. Muso gapirdi va Xudo unga ovoz bilan javob berdi. Xojayin Sinay togining choqqisiga tushdi va Xojayin Musoni togning choqqisiga chaqirdi va Muso kotarildi. Va Xudo Musoga dedi: Tushib, xalqni ogohlantir, ular hech qachon Xudoni tushunish uchun yaqinlashmasinlar, va ulardan kopchilik halok bolmasin, Va Rabbiy Xudoga yaqinlashuvchi ruhoniylar muqaddas qilinsinlar, shunda Rabbiy ularni yoq qilmasin.

Va Muso Xudoga dedi: Xalq Sinay togiga kotarila olmaydi, chunki Sen bizga guvohlik berdingiz va aytdingiz: Togni ajrat va uni muqaddaslashdir. Xojayin unga dedi: Bor, pastga tush, keyin sen va Horun bilan birga yuqoriga kotaril, lekin ruhoniylar va xalq Xudoga kotarilishga majburlanmasinlar, aks holda Xojayin ulardan bazilarini yoq qiladi. Muso xalq tomon tushdi va ularga dedi.

20

Va Xudoy bu sozlarning barchasini aytdi: Men Xojayinman, sening Xudoing, kim seni Misr yeridan, qullik uyidan chiqardim. Mendan boshqa xudolaring bolmasin. Sen ozing uchun but yasama va hech qanday narsaning suratini yasama: na yuqorida osmonda bolgan narsalarning, na pastda yerda bolgan narsalarning, na yer ostidagi suvlarda bolgan narsalarning. Sen

ularga sajda qilmaysan va ularga xizmat qilmaysan, chunki Men Xudoyo, sening Xudoing, gayratli Xudoman, otalarning gunohlarini bolalarga, uchinchi va tortinchi avlodlargacha, Mendan nafrat qiluvchilarga qaytaraman, Va ming avlodlarga rahm-shafqat qiluvchi, meni sevuvchilarga va mening buyruqlarimni saqlovchilarga. Sen Rabbingiz Xudoyingizning nomini behuda olma, chunki Rabbiy Xudoyingiz Uning nomini behuda oluvchini aybsiz qilmaydi. Shanba kunini muqaddas tutishni esla. Olti kun ishla va barcha ishlaringni qil. Ammo yettinchi kuni Rabbingiz Xudoning shabbatlari. Sen bu kunda hech qanday ish qilmaysan: na sen, na og'ling, na qizing, na xizmatkoringiz, na xizmatchi qizing, na hokizing, na yuk hayvoning, na barcha chorvang, va senda yashovchi musofir. Chunki olti kun ichida Xudo osmonni, yerni, dengizni va ulardagi barcha narsalarni yaratdi va yettinchi kuni dam oldi, shuning uchun Xudo yettinchi kunni duo qildi va uni muqaddas qildi. Otang va onangni hurmat qil, shunda senga yaxshi boladi va Rabbiy Xudoyingiz senga beradigan yaxshi yer ustida uzoq umr korasiz. Sen zino qilmaysan. Sen og'irlik qilmaysan. Sen oldirmaysan. Sen oz qo'shning haqida yolgon guvohlik bermaysan. Sen qo'shningning xotinini xohlamaslik kerak, sen qo'shningning uyini xohlamaslik kerak, na uning dalasini, na uning xizmatkorini, na uning chorisini, na uning hokini, na uning yukli hayvonini, na uning barcha molini, na qo'shningga tegishli bolgan hamma narsani.

Va butun xalq ovozni, mashalalarni, truba ovozini va tutun chiqarayotgan togni kordi, qorqib ketgan butun xalq esa

uzoqdan turdi. Va ular Musoga dediler: Sen bizga gapir, lekin Xudo bizga gapirmasin, aks holda biz olib qolamiz. Va Muso ularga aytadi: Jasorat qiling, chunki Xudo sizlarni sinovdan otkazish uchun keldi, shunday qilib Uning qorquvi sizlarda bolsin va gunoh qilmasligingiz uchun. Xalq uzoqdan turardi, Muso esa Xudo bolgan zulmatga kirdi. Xudoyo Musoga aytdi: Buni Yoqub uyiga aytasan va Isroil og'illariga elon qilasan: siz korgansiz, men sizlarga osmondan gapirganman. Siz ozingiz uchun kumush xudolar yashamaysiz va oltin xudolar ham ozingiz uchun yashamaysiz. Qurbongohni yerdan menga qilasiz va uning ustida sizning yondirilgan qurbonliklaringizni, sizning najotingizni, qoylaringizni va buzoqlaringizni qurbon qilasiz har bir joyda, qayerda mening nomimni nom bersam u yerda, va men sizning tomonga kelaman va sizga duo qilaman. Agar sen menga toshlardan qurbongoh qilsang, ularni kesilgan toshlardan qurma, chunki sen oz pichoqingni ular ustiga silkitgan bolsang, ular bulangan boladi. Sen mening qurbongohimga zinapoyalar orqali chiqmaysan, shunda uning ustida uyatsizligingni ochib qoymaysan.

21

Va bular siz ular oldiga qoyadigan qoidalardir. Agar sen Ibroniy xizmatkorni sotib olsang, olti yil senga xizmat qiladi, lekin yettinchi yili ozod bolib bepul ketadi. Agar u yolgiz kirsa, yolgiz chiqadi; lekin agar xotini bilan kirgan bolsa, xotini ham chiqadi. Va agar xojayin unga xotin bersa va u unga og'illar yoki qizlar

tug'sa, xotin va bolalar uning xojayiniki boladi, lekin u yolgiz chiqadi. Agar lekin xizmatkor javob berib aytsa: Men xojayinimni, xotinimni va bolalarimni sevganman, ozod bolib ketmayman, Uning xojayini uni Xudoning mezoniga olib keladi, va keyin uni eshik ostonasiga olib keladi, va uning xojayini uning qulogini biz bilan teshadi, va u unga abadiy xizmat qiladi.

Agar kimdir oz qizini xizmatkor qilib sotsa, u qul ayollar qochadigan kabi ketmaydi. Agar u oz xojayiniga yoqmasa, kimga u kelishgan edi, u uni ozod qiladi, lekin begona millatga uni sotishga xojayin emas, chunki u unga nisbatan shartni buzdi. Agar lekin uni og'ilga sotib olsa, qizlarning huquqiga muvofiq unga qiladi. Agar u oziga boshqa xotinni olsa, zarur narsalarni, kiyimni va uning muloqotini mahrum qilmaydi. Agar lekin u unga bu uch narsani qilmasa, u bepul, kumushsiz ozod boladi. Agar kimdir birovni urib, u olsa, olimga hukm qilinsin. U esa ixtiyoriy ravishda emas, lekin Xudo uni uning qollariga topshirdi, men senga joy beraman, qayerga qotil u yerga qochadi. Agar kimdir oz qo'shnisiga hiyla bilan hujum qilib uni oldirmoqchi bolsa va panoh topsa, uni mening qurbongohimdan olib, oldirasiz. Kim oz otasini yoki onasini ursa, olimga hukm qilinsin. Oz otasiga yoki onasiga yomon soz aytgan kishi olim bilan oladi. Agar kimdir Isroil og'illaridan birontasini og'irlab, uni zulm ostiga olib sotsa va bu uning ustidan aniqlansa, u olimga hukm qilinsin. Agar ikki erkak bir-birlarini haqorat qilishsa va qo'shnisini tosh yoki musht bilan urishsa, lekin u olmasa va to'shakka yotsa, Agar odam tik turib, tayoqqa suyanib tashqarida yursa, urgan kishi aybsiz boladi, faqat uning ishdan

qolgan vaqti uchun tolashi kerak va davolanish xarajatlarini tolashi kerak. Agar kimdir uning xizmatkorini yoki uning chorisi xizmatkorini tayoq bilan urib qoysa va u uning qollari ostida olsa, adolat bilan qasos olinadi. Agar lekin u bir yoki ikki kun tirik qolsa, jazolanmasin, chunki bu uning kumushi. Agar ikki erkak janjallashib, homilador ayolni urib yuborishsa va uning bolasi toliq shakllanmagan holda tugilib qolsa, ayolning eri talab qilganidek, baholash asosida jarima tolanadi. Agar lekin u shakllangan bolsa, jon orniga jon beradi. Koz orniga koz, tish orniga tish, qol orniga qol, oyoq orniga oyoq. Kuyish orniga kuyish, yara orniga yara, kokarish orniga kokarish. Agar kimdir oz xizmatkorining yoki chorisining koziga urib, uni kor qilsa, ularni kozlari orniga ozod qilib yuborishi kerak. Agar u xizmatkorning tishini yoki xizmatchining tishini tushirsa, ularni tishi orniga ozod qilib jonatadi. Agar buqa odamni yoki ayolni shoxlab yuborsa va u olib qolsa, buqa toshlanadi, va uning go'shti yeyilmaydi, lekin buqaning egasi aybsiz boladi. Agar buqa kechadan oldin va uchinchi kundan oldin shoxli bolgan bolsa, va uning egasiga guvohlik berilgan bolsa, lekin u uni yoq qilmagan bolsa, va erkak yoki ayolni oldirgan bolsa, buqa toshboron qilinadi va uning egasi olimga mahkum qilinadi. Agar lekin unga tolov qoyilgan bolsa, u oz jonining tolovini beradi, ular unga qancha qoyishsa. Agar lekin og'ilni yoki qizni shoxlab ursa, shu qonunga kora ular unga qilsinlar. Agar buqa xizmatkorni yoki chorini shoxlasa, ularning xojayinga ottiz didrachma kumush beradi, va buqa toshboron qilinadi. Agar kimsa chuqur ochsa yoki chuqur qazsa va uni yopmasa, va u yerga buzoq yoki eshak tushib qolsa, Chuqur egasi tolashi kerak,

ularning egasiga kumush beradi, lekin olgan hayvon uniki boladi. Agar lekin birovning buqasi qo'shnining buqasini shoxlab ursa va u olsa, tirik buqani sotadilar va uning kumushini bolishadilar, va olgan buqani bolishadilar. Agar buqa kecha va undan oldingi uchinchi kundan avval shoxlaydigon ekanligi malum qilingan bolsa va uning egasiga guvohlik berilgan bolsa, lekin u uni yoq qilmagan bolsa, buqa orniga buqa tolaydi, lekin olgan buqa unga tegishli boladi.

Agar kimdir buzoq yoki qoy og'irlasa va uni soysa yoki sotsa, buzoq orniga besh buzoq tolashi kerak va qoy orniga tort qoy tolashi kerak.

22

Agar og'ri kovlash paytida topilsa va urilganidan keyin olsa, bu qotillik hisoblanmaydi. Agar quyosh uning ustiga chiqsa, u aybdor hisoblanadi va oldiriladi, lekin agar uning hech narsasi bolmasa, og'irlik orniga sotilsin. Agar og'irlangan narsa uning qolida eshakdan tortib qoygacha tirik holda topilsa, u ikki barobar tolashi kerak. Agar kimdir dalani yoki uzumzorni boqtirsa va oz chorvasini qoyib yuborib, boshqa dalani boqtirsa, oz dalasidan mahsulotiga kora tolaydi. Agar esa butun dalani boqtirsa, oz dalasining eng yaxshisini va oz uzumzorining eng yaxshisini tolaydi. Agar olov chiqib ketib, tikanlarni topsa va xirmonlarni yoki boshoqlarni yoki dalani yoqib yuborsa, olovni yoqqan kishi tolashi kerak.

Agar kimdir qo'shnisiga kumush yoki idishlarni saqlash uchun bersa va ular odamning uyidan og'irlansa, agar og'ri topilsa, u ikki baravar tolaydi. Agar og'ri topilmasa, uy egasi Xudoning oldiga keladi va qasam ichadi, albatta u qo'shnining butun omonati ustida yomonlik qilmagan. Har qanday aytilgan notog'ri ish haqida - buzoq, yuk hayvoni, qoy, kiyim va barcha davo qilingan yoqotish tog'risida - nima bolishidan qatiy nazar, ikkalasining hukmi Xudo oldiga keladi va Xudo orqali aybdor topilgan kishi qo'shnisiga ikki baravar tolaydi. Agar kimdir qo'shnisiga yukxor hayvon yoki buzoq yoki qoy yoki biror chorva saqlash uchun bersa, va u sindirilsa yoki olsa yoki asirga tushsa, va hech kim bilmasa, Xudoning qasami ikkala tomon ortasida boladi, haqiqatan u qo'shnining amanati boyicha umuman yomonlik qilmagan, va shunday uning egasi qabul qiladi, va tolamaydi. Agar u uning yonidan og'irlansa, egasiga tolashi kerak. Agar lekin yirtqich hayvonlar tomonidan yirtilgan bolib qolsa, uni ov joyiga olib boradi va tolamaydi. Agar kimdir qo'shnisidan sorasa va u sindirilsa yoki olsa yoki asirga tushsa, lekin egasi uning yonida bolmasa, tolashi kerak. Agar egasi u bilan birga bolsa, tolamaydi, agar yollanma ishchi bolsa, bu uning ish haqining orniga boladi.

Agar kimdir unashtirilmagan qizni aldab, u bilan yotsa, uni mehrlagan holda oziga xotin qilib olsin. Agar otasi rad etib uni unga xotinlikka berishni xohlamasa, u otasiga qizlarning mehriga muvofiq kumush tolashi kerak. Sehrgarlarni tirik qoldirmang. Hayvon bilan yotgan har bir kishini olim bilan oldirishingiz kerak. Xudolarga qurbon keltirgan kishi olim bilan

yoq qilinadi, faqat Rabbigagina bundan mustasno.

Va musofirni xafa qilmang va uni ezmang, chunki siz ham Misr mamlakatida musofir edingiz. Barcha beva ayol va yetimni azoblamang. Agar siz ularni yomonlik bilan azoblasangiz va ular faryod qilib menga yolvorsa, men albatta ularning ovozini eshitaman. Va men gazab bilan jahl qilaman va sizlarni qilich bilan oldiraman, va sizlarning ayollaringiz bevalar boladi va sizlarning bolalaringiz yetimlar boladi. Agar sen yoningdagi kambagal birodarga kumush qarz bersan, uni bosib otirmaysan va unga foiz qoymaysan. Agar qo'shningning kiyimini garovga olsang, quyosh botishidan oldin uni unga qaytarib berasan. Chunki bu uning yagona qoplamasi, bu uning uyatsizligining kiyimi, unda u nima bilan uxlaydi? Agar u menga faryod qilsa, men uning faryodini eshitaman, chunki men rahmdiɹman. Xudolar haqida yomon gapirmaysan va xalqing rahbari haqida yomon demaysan. Xirmoningning va sharob siqish joyingning birinchi mevalarini kechiktirmaysan, og'illaringning tongich farzandlarini menga berasan. Shunday qilasan sening buzoqingni va sening qoyingni va sening yukxor hayvonningni: yetti kun onasining yonida boladi, lekin sakkizinchi kuni uni menga topshirasan. Va siz menga muqaddas odamlar bolasizlar, yirtqich hayvonlar tomonidan oldirilgan go'shtni yemang, uni itga tashlang.

23

Sen behuda gapni qabul qilmaysan, sen adolatsiz odam bilan kelishib, adolatsiz guvoh bolmaysan. Sen kopchilik bilan birga yomonlik qilish uchun bolmaysan, kopchilik bilan qo'shilmaysan, koproqlar bilan chetga burilmaysan, shunda adolatni buzasan. Va sen sudda kambagalga rahm qilmaysan. Agar sen dushmaning adashayotgan hokizi yoki yukli hayvoniga duch kelsang, uni qaytarib berishing kerak. Agar sen dushmaning yuk hayvonini uning yuki ostida yiqilgan holda korsang, uni chetlab otib ketma, balki uni u bilan birga kotarishga yordam ber.

Sen kambagalning sudida uning hukmini burmaysan. Har bir adolatsiz sozdan uzoqlashing, begunoh va adolatli odamni oldirmang, va xudojoy odamni sovgalar uchun oqlamang. Va sen sovgalar olma, chunki sovgalar korayotganlarning kozlarini kor qiladi va adolatli sozlarni buzadi. Va musofirga zulm qilmaysiz, chunki siz musofirning ruhini bilasiz, ozlaringiz ham Misr yurtida musofir edingiz. Olti yil yeringni ekasan va uning hosili yigasan. Yettinchi yilda esa ozod qilasan va uni dam oldirasanki, sening xalqingning kambagallari yesinlar, qolganini esa yovvoyi hayvonlar yesin, shunday qilasan sening uzumzoringni va sening zaytunzoringni. Olti kun oz ishlaringni qilasan, lekin yettinchi kunda dam olish boladi, shunda hokizing va yuk tortadigan hayvoning dam olsin, va xizmatkoringning og'li hamda begona kishi yangilansa. Men sizlarga aytgan barcha narsalarimni saqlang va boshqa xudolarning nomini eslamaysizlar, va u sizlarning ogzingizdan eshitilmasin.

Yilning uch vaqtida menga bayram qiling. Achitilmagan nonlar bayramini otkazishni saqlang, etti kun achitilmagan non yeysiz, xuddi men senga yangi oy vaqtiga muvofiq buyurganim kabi, chunki o'sha vaqtda siz Misrdan chiqdingiz, mening oldimga bo'sh qol bilan korinmaysiz. Sen oz dalangda ekadigan ishlaringning birinchi mevalaridan orim-yigim bayramini otkazasan va yil oxirida dalangdan yigilgan ishlaringning jamoatida tugallanish bayramini otkazasan. Yilda uch marta har bir erkagingiz Rabbiy Xudoyingiz oldida korinadi. Qachonki Men millatlarni yuzingdan haydab chiqarsam va chegaralaringni kengaytirsam, sen Mening tutatqi qonimni xamirturush ustida qurbon qilmaysan, va Mening bayramimning yogi ertalabgacha yotmasin. Yeringizning birinchi mahsulotlarining dastlabki mevalarini Rabbiy Xudoyingizning uyiga olib kirasiz, qozini onasining sutida qaynatmaysiz. Va mana, men oz farishtamni sening oldingga yuboraman, shunda u seni yolda asrab-avaylaydi va men senga tayyorlab qoygan yurtga olib kiradi. Ozingga etibor ber va uning sozlarini eshit, unga boysunmaslik qilma, chunki u seni kechirmaydi - mening ismim uning ustidadir. Agar Mening ovozimni diqqat bilan eshitsangiz, senga buyurgan barcha narsalarimni bajarsang va ahdimni saqlasangiz, barcha millatlar orasidan Menga maxsus xalq bolasizlar, chunki butun yer Meniki. Sizlar esa Menga shohona ruhoniylik va muqaddas millat bolasizlar. Bu sozlarni Isroil og'illariga aytasan. Agar Mening ovozimni diqqat bilan eshitsangiz va senga aytgan barcha narsalarimni bajarsangiz, dushmanlaringga dushman bolaman va qarshilik qiluvchilaringga qarshilik qilaman.

Mening farishtam sening oldingda yuradi va seni Amoriyliklar, Xettiyliklar, Perizziyliklar, Kanoniyliklar, Girgoshiyliklar, Xiviyliklar va Yabusiyliklarga olib boradi, va men ularni yoq qilaman. Sen ularning xudolariga sajda qilmaysan va ularga xizmat qilmaysan, ularning ishlariga kora amal qilmaysan, balki ularni butunlay vayron qilasan va ularning ustunlarini parchalab tashlab sindirasan. Va sen Xudovand Xudoyingga xizmat qilasan, va Men nonингni, sharobingni va suvingni baraka beraman, va Men sizlardan kasallikni qaytaraman. Emas boladi bepusht erkak va emas bepusht ayol ustida yering, kunlaring raqamini toldiruvchi toldiraman. Men qorquvni sening oldingda yuboraman va sen kiradigan barcha millatlarni vahimaga solaman, hamda barcha dushmanlaringni qochqinlarga aylantiraman. Va men seningdan oldin sariqlarilarni yuboraman va sen Amoriylarni, Xiviylarni, Kanoniylarni va Xettiylarni ozingdan haydab chiqarasan. Men ularni bir yil ichida haydab chiqarmayman, shunday qilib yer vayron bolib qolmasin va yirtqich hayvonlar ustingga kopayib ketmasin. Ularni sendan asta-sekin haydab chiqaraman, to sen kopayib, yerni meros qilib olguncha. Va men seningki chegaralaringni Qizil dengizdan to Filistinlar dengizigacha va choldan to buyuk Efrat daryosigacha qoyaman, va sizning qollaringizga yerdagi yashovchilarni topshiraman va ularni sendan haydab chiqaraman. Sen ular va ularning xudolari bilan ahd tuzmasliging kerak. Va ular sening yeringda joylashmadilar, shunda ular seni menga qarshi gunoh qilishga majbur qilmasalar, chunki agar sen ularning xudolariga xizmat qilsang, bular sen uchun to'siq boladi.

24

Va Musoga aytdi: Sen va Horun, va Nadab, va Abiud, va Isroilning yetmish nafar oqsoquli Xudoning huzuriga kotariling, va ular uzoqdan Xudoga sajda qilishadi. Va Muso yolgiz Xudoga yaqinlashadi, lekin ular yaqinlashmaydi, xalq esa ular bilan birga kotarilmaydi. Muso kirdi va xalqqa Xudoning barcha sozlari va qoidalarini aytib berdi, barcha xalq bir ovoz bilan javob berib dedi: Rabbiy aytgan barcha sozlarni bajaramiz va eshitamiz. Muso Rabbiyning barcha sozlarini yozdi, ertalab erta turib tog etagida qurbongoh qurdi va Isroilning on ikki qabilasi uchun on ikki tosh ornatdi. U Isroil og'illarining yosh odamlarini yubordi, va ular kuydirma qurbonliklarni taqdim etdilar va Xudoga najot qurboni sifatida buzoqlarni qurbon qildilar. Muso qonning yarmini olib, kosalarga quydi, qonning ikkinchi yarmini esa qurbongohga quydi. Va ahd kitobini olib, xalqning quloqlariga oqidi, va ular dedilar: Rabbiy gapirgan barcha narsalarni qilamiz va eshitamiz. Muso qonni olib, xalqqa sepdi va dedi: Mana, Rabbiy siz bilan bu barcha sozlar haqida tuzgan ahdning qoni.

Va Muso va Harun, va Nadab, va Abiud, va Isroilning oqsoqollar kengashidan yetmish kishi yuqoriga ketdilar. Va ular Isroil Xudosi turgan joyni kordilar, va Uning oyoqlari ostidagi narsa sapfir gishtdan yasalgan ishga oxshardi, hamda osmon gumbazicha sof va toza edi. Va Isroilning tanlanganlaridan hech biri halok bolmadi, ular Xudoning joyida korindilar, yedilar va

ichdilar. Va Rabbiy Musoga dedi: Menga tomon togga kotaril va u yerda bol, va men senga tosh taxtaliklar, qonun va buyruqlarni beraman, qaysilarni men ularga qonun qilish uchun yozdim. Va Muso va uning yonida turgan Yoshua ornidan turib, Xudoning togiga kotarildilar. Va oqsoqollarga ular dedilar: Bu yerda jim bolib turing, biz sizlarga qaytgunimizcha. Mana, Harun va Hur sizlar bilan birga. Agar biror kimga hukm kerak bolsa, ularga murojaat qilsinlar. Va Muso va Yoshua togga chiqdilar, va bulut togni qopladi. Va Xudoning shon-shuhrati Sino togiga tushdi va bulut uni olti kun qopladi, va Rabbiy yettinchi kuni bulutning ortasidan Musoni chaqirdi. Rabbiyning shon-shuhrati shakli yonayotgan olovga oxshab tog choqqisida Isroil og'illari oldida turardi. Va Muso bulutning ortasiga kirdi va togga kotarildi va u yerda togda qirq kun va qirq kecha boldi.

25

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Men Isroil og'illariga aytdim: Hammadan, kimlarning yuragiga yaxshi korinsa, birinchi mevalarni oling va siz mening birinchi mevalarimni olasizlar. Va bu birinchi sadaqadir, uni siz ulardan olasiz: oltin, kumush va bronza. va hyacinth, va binafsha, va qizil rang ikki qavat, va oralgan nozik zigir va echki tuklari, Va qochqor terisini qizil boyalgan, va kok rangdagi terini, va chirimas yogochni, va Sardius toshlari, va oymakorlik uchun toshlar yelka qismi uchun va uzun xalat uchun. Va sen menga muqaddas joy qilasan va men sizlarga korinaman. Va sen menga

togda korsatgan barcha narsalarimga muvofiq qilasan - chodirning namunasiga va uning barcha buyumlarining namunasiga - shunday qilasan. Va sen chirimas yogochdan guvohlik sandiqini qilasan: ikki yarim tirsak uzunligi, bir yarim tirsak kengligi va bir yarim tirsak balandligi. Va sen uni sof tilla bilan qoplaysan, ichkaridan va tashqaridan uni qoplaysan va unga atrofiga oralgan oltin oramlar yasaysan. Va sen unga tortta oltin halqa yasaysan va ularni tort tomonga qoyasan: ikki halqani bir tomonga va ikki halqani ikkinchi tomonga. Sen chirimas yogochdan ustunlar yasaysan va ularni oltin bilan qoplaysan. Va sen tayoqlarni sandiqning yonlaridagi halqalarga kiritasan, sandiqni ular bilan kotarish uchun. Sandiqning halqalarida ustunlar qozgalmas turadi. Va sen sandiqning ichiga men senga beradigan guvohliklarni qoyasan. Va sen sof oltindan rahm-shafqat orindigi qoplamani qilasan: ikki yarim tirsak uzunlikda va bir yarim tirsak kenglikda. Va sen ikki karuv yasaysan kaltaklangan oltindan, va ularni rahmat orindigining ikkala tomoniga qoyasan. Bir cherub shu tomondan va bir cherub kafforat joyining ikkinchi tomondan qilinadi, va sen ikki cherubni ikki tomon ustiga qilasan. Kerublar qanotlarini yuqoridan chozib, oz qanotlari bilan rahmat taxtini soya solib turishadi, va ularning yuzlari bir-biriga qaragan holda, kerublarning yuzlari rahmat taxtiga qarab boladi. Va sen rahm-shafqat taxtini sanduqning ustiga yuqoridan qoyasan va sanduqqa guvohliklarni, qaysilarni men senga beraman, qoyasan. Va men ozimni senga u yerdan tanittiraman va senga rahmat orindigining yuqorisidan, guvohlik sandigi ustidagi ikki karub orasidan gapiraman, hamda senga Isroil og'illariga

nisbatan buyurgan barcha narsalarim haqida gapiraman. Va sen toza oltindan oltin stol yasaysan, uning uzunligi ikki gaz, kengligi bir gaz va balandligi bir yarim gaz bolsin. Va sen uning uchun atrofiga oltin burma naqshlar qilasan va uning uchun atrofiga bir kaft kengligida chegara qilasan.

Va sen toj atrofida oralgan bezak qilasan. Va sen tortta oltin halqa yasaysan va bu tortta halqani uning oyoqlarining tortta qismiga, toj ostiga ornatassan. Va halqalar kotaruvchi tayoqlar uchun joylar boladi, shunda ular bilan stolni kotarish mumkin bolsin. Va sen ustunlarni chirimas yogochdan yasaysan va ularni sof oltin bilan qoplaysan, va stol ular bilan kotariladi. Va sen uning kosalarini, tutatgichlarini, quyma idishlarini va kosalarini yasaysan, ular bilan quyish uchun ishlatiladi, ularni sof oltindan yasaysan. Va sen stolning ustiga mening oldimda doimiy ravishda huzur nonlarini qoyasan.

Va sen toza oltindan chiraqdon yasaysan, kaltaklangan holda yasaysan chiraqdonni, uning poyasi, novdalari, kosalari, tugunchalari va nilufar gullari undan boladi. Olti novda yonlaridan chiqib ketayotgan edi, uch novda shamdonning bir tomonidan va uch novda shamdonning ikkinchi tomonidan. Va uch kosa yongoq shaklidagi oyilgan bolib, bir novdada kosa va nilufar bor edi, shunday olti novdada ham chirogdondan chiqayotgan. Va shamdonda tortta piyola bodom shakliga oyilgan, bitta shoxda tugunchalar va uning nilufarlari bor. Tugma ikki naycha ostida undan, va tugma tort naycha ostida undan, shunday olti naycha uchun shamdondan chiqayotgan, va

shamdonda tort kosa bodom shaklidagi oyilgan. Tugmachalar va novdalar undan bolsin, hammasi bir toza oltindan oyilgan holda yasalsin. Va sen uning yetti chirog‘ini yasaysan va chirog‘larni qo‘yasan, va ular bir yuzdan yorutadilar. Va uning tutatgichi va uning poydevorlarini sof oltindan qilasan. Bu idishlarning barchasi bir talant sof oltindan edi. Kör, sen togda senga korsatilgan namunaga muvofiq qilasan.

26

Va chodirni on pardadan qilasan: burmalgan nozik zigir, kok rang, binafsha rang va burmalgan qizil rangdan. Ularni karublar naqshida toqilgan holda qilasan. Bir pardaning uzunligi yigirma sakkiz tirsak va kengligi tort tirsak boladi, barcha pardalar uchun olchov bir xil boladi. Besh parda bir-biriga yonma-yon qo'shilgan boladi, va boshqa besh parda ham bir-biriga birlashtirilgan boladi. Sen ularning ustiga kok rangda ilgaklar qilasan, bitta pardaning chetida, bir tomondan birlashuv uchun, va xuddi shunday tashqi pardaning chetida ikkinchi birlashuv tomonda qilasan. Bitta pardaga ellik ilmoq qilasan va ikkinchi pardaning birlashma qismidan ellik ilmoq qilasan, ular qarama-qarshi joylashib, har birida bir-biriga tog'ri keladi. Va sen ellik ta oltin halqalar yasaysan va pardalarni bir-biriga halqalar bilan birlashtirasan, va chodir bitta boladi. Va sen tukli terilardan chodir ustiga yopinchiq qilasan, on bitta terini shunday qilasan. Bir terining uzunligi ottiz tirsak va bir terining kengligi tort tirsak boladi, on bir terining hammasi bir

xil olchamda boladi. Va sen besh terini bir-biriga birlashtirasiz va olti terini bir-biriga birlashtirasiz, va oltinchi terini chodirning old tomoni boyicha ikki marta bukasiz. Va sen ellik ilgak qilasan birinchi pardaning cheti ustiga, qo'shilish joyidagi orasida, va ellik ilgak qilasan ikkinchi qo'shuvchi pardaning cheti ustiga.

Va sen ellik bronza halqa yasaysan va halqalarni ilgaklardan birlashtirasan va terilarni birlashtirasan, va u bir boladi. Va sen chodirning pardalari ichidagi ortiqcha qismni ostiga qoyasan, qolgan pardaning yarmini chodirning pardalarining ortiqcha qismiga yopasan, chodirning orqa tomonini yopasan. Bir gaz bundan va bir gaz bundan, chodir pardalarining uzunligidan ortiqcha qismidan, chodir yonlariga qoplagan bolib turadi u tarafdan va bu tarafdan, shunda qoplashi mumkin. Va sen chodirga qochqor terisidan qizil boyalgan qoplama qilasan va yuqoridan kok rangdagi terilardan qoplamalar qilasan.

Va sen chodirning ustunlarini chirimas yogochdan yasaysan. On gaz uzunlikda yasaysan bitta ustunni va bir yarim gaz kenglikda boladi bitta ustunning. Bitta ustunda ikki tirsakcha boladi, biri ikkinchisiga mos keladi, chodirning barcha ustunlarini shunday qilasan. Va sen chodir uchun ustunlar yasaysan, shimol tomonidagi tarafdan yigirma ustun. Va qirq kumush taglikni yigirma ustun uchun yasaysan, bitta ustunning har ikki tomoni uchun ikkita taglik, va bitta ustunning har ikki tomoni uchun ikkita taglik. Va janub tomonga qarab turgan ikkinchi tomon yigirma ustunli, va qirq taglik kumushdan, bitta ustun uchun

uning ikkala tomoniga ikkita taglik, va bitta ustun uchun uning ikkala tomoniga ikkita taglik. Va chodir orqasidan, dengiz tomonga qarab turgan qismdan olti ustun yasaysan. Va ikki ustunni chodir orqa tomonining burchaklariga qilasan. Va pastdan teng boladi, xuddi shunday ular boshlaridan bitta uchrashuv joyigacha teng boladilar, shunday qilasan ikkala burchakka ham, ular teng bolsin. Va sakkiz ustun boladi, va ularning tagliклari kumushdan on olti boladi, bitta ustunning har ikki tomoni uchun ikki taglik, va bitta ustun uchun ikki taglik. Va sen chirimas yogochdan to'siqlar yasaysan, chodir ning bir tomoni uchun bitta ustun ga beshta. Va besh to'siq chodirning bir tomonidagi ikkinchi ustun uchun va besh to'siq chodirning orqa tomonidagi ustun uchun, dengiz tomonga. Va ortadagi to'sin ustunlar orasida bir tomondan ikkinchi tomonga chozilsin. Va ustunlarni oltin bilan qoplab qoyasan, va halqalarni oltin qilasan, ularga to'sinlarni kiritasan, va to'sinlarni oltin bilan qoplab qoyasan. Va sen chodirni senga togda korsatilgan shaklga muvofiq ornatasan.

Va sen kok, binafsha va qizil yigirilgan iplar hamda toqilgan nozik zigirdan parda yasaysan, uni karublar bilan toqilgan ish sifatida yasaysan. Va sen uni oltin bilan qoplangan tortta chirimas ustun ustiga qoyasan, ularning bosh qismlari oltin va ularning tortta poydevori kumush boladi. Va sen pardani ustunlar ustiga qoyasan va u yerga, parda ichkariga, guvohlik sandigini kiritasan va parda sizga muqaddas bilan muqaddaslar muqaddasi orasini ajratadi. Va sen guvohlik sandiqini parda bilan muqaddaslar muqaddasi ichida yopasan. Va sen stolni

pardaning tashqarisiga qoyasan, va chiroqdonni stolning roparasiga, chodirning janubiy qismiga qoyasan, va stolni chodirning shimoliy qismiga qoyasan. Va sen chodirning eshigi uchun kok, binafsha, qizil yigirilgan va nozik yigirilgan zigir matolardan kashtachilik ishi bilan parda qilasan. Va sen parda uchun besh ustun yasaysan va ularni oltin bilan qoplaysan, ularning kapitellari oltin boladi va ularga besh bronza taglik quyasan.

27

Va sen chirimas yogochdan qurbongoh qilasan, uning uzunligi besh tirsak va kengligi besh tirsak boladi, qurbongoh tortburchak boladi va uning balandligi uch tirsak boladi. Va sen tortta burchak ustiga shoxlarni yasaysan, shoxlar undan boladi va sen ularni mis bilan qoplaysan. Va sen qurbongoh uchun toj yasaysan, va uning qopqogini, va uning kosalarini, va uning go'sht ilgaklarini, va uning tutatqi idishini, va uning barcha idishlarini bronzadan yasaysan. Va sen unga torli ishda bronza panjara yasaysan va panjara uchun tort tomonning ostiga tortta bronza halqa yasaysan. Va sen ularni qurbongohning panjarasi ostiga pastdan qoyasan, panjara esa qurbongohning yarmigacha boladi. Va sen qurbongoh uchun chirimas yogochdan kotaruvchilar yasaysan va ularni bronza bilan qoplaysan. Va sen tayoqlarni halqalarga kiritasan va tayoqlar qurbongohning yonlarida bolsin, uni kotarishda. Uni ichi bo'sh, tikishsiz qilasan, senga togda korsatilganiga kora, shunday qilasan uni. Va sen

chodirga hovli qilasan, janub tomonga qarab turgan tomon uchun hovlining pardalari oralgan nozik zigirdan bolsin, uzunligi bir tomon uchun yuz tirsak. Va ularning ustunlari yigirmata, va ularning poydevorlari yigirmata bronzadan, va ularning halqalari va tutqichlari kumushdan. Shunday sharq tomondagi yonda yuz tirsak uzunlikdagi pardalar, ularning yigirma ustuni, yigirma bronza tagligi, ustunlarning halqalari va ushlagichlari, hamda ularning kumush bilan qoplangan tagliklari bor edi. Hovlining dengiz tomonidagi kengligi ellik tirsak bolib, pardalar, ularning ustunlari onta va ularning poydevorlari onta. Va hovlining janubga qaragan tomonining kengligi ellik tirsak pardalar, ularning onta ustuni va onta asosi. Va bir tomondagi pardalarning balandligi on besh gaz, ularning ustunlari uchta va ularning poydevorlari uchta. Va ikkinchi tomon on besh pechalik pardalarning balandligi, ularning ustunlari uch va ularning tagliklari uch. Va hovli darvozasiga parda, balandligi yigirma tirsak, kok, binafsha va qizil oralgan ipdan hamda nozik oralgan zigir matosidan kashtachi usulida tikilgan, ularning ustunlari tortta va ularning poydevorlari tortta. Hovlining atrofidagi barcha ustunlar kumush bilan qoplangan, ularning boshlari kumush va poydevorlari bronzadan. Hovlining uzunligi yuz ustiga yuz, kengligi ellik ustiga ellik, balandligi besh tirsak oralgan nozik zigirdan va ularning tagliklari bronzadan. Va barcha qurilish va barcha asboblar va hovlining qoziqlari bronzadan edi.

Va sen Isroil og'illariga buyruq ber, ular senga zaytundan siqilmagan, toza, kaltaklangan yog keltirsinlar, chiroqni yoqish

uchun, shunda chiroq doimo yonib tursin. Guvohlik chodirida, ahd ustidagi parda tashqarisida, Horun va uning og'illari uni kechqurundan ertalabgacha Rabbining oldida yondiradilar, bu sizlarning avlodlaringiz uchun Isroil og'illaridan abadiy qonundir.

28

Va sen ozingga yaqinlashtirgil Harunni, akangni va uning og'illarini Isroil og'illaridan, menga ruhoniylik qilishlari uchun: Harun, Nadab, Abiud, Eleazar va Itamar - Harunning og'illarini. Va sen muqaddas kiyim tikasan akang Harun uchun hurmat va sharaf uchun. Va sen barcha dono ongga ega bolganlarga gapir, men ularni donishmandlik va idrok ruhi bilan toldirdim, va ular Horun uchun muqaddas kiyimni tayyorlaydilar, u shu kiyimda menga ruhoniy sifatida xizmat qiladi. Va bular ular tayyorlaydigan kiyimlar: kokrak qoplami, yelka qismi, uzun xalat, toqilgan ton, salla va kamar. Ular Horun va uning og'illari uchun muqaddas kiyimlar tayyorlaydilar, menga ruhoniy sifatida xizmat qilishlari uchun. Va ular oltinni, kokni, binafshani, qirmizini va nozik zigirni olishadi. Va ular elkaga qoyiladigan narsani oralgan nozik zigir matosidan, toquv ustasining toqilgan ishi sifatida yasashadi. Ikki yelka qismi bir-birini birlashtiruvchi bolib, uning ikki tomonida ornatilgan boladi. Va yelka qismlarining toqimasi, u uning ustida boladi, uning ishiga kora undan boladi: sof oltindan, kokdan, binafshadan, oralgan qizildan va oralgan nozik zigirdan. Va sen

ikki zumrad toshni olasan va ularga Isroil og'illarining nomlarini oyasan. Olti nom birinchi tosh ustiga, va qolgan olti nom ikkinchi tosh ustiga ularning avlodlariga muvofiq. Tosh ishlash sanati bilan, muhrdagi oymakorlik kabi, siz ikki toshga Isroil farzandlarining nomlarini oyib qilasiz. Va sen ikki toshni efodning yelkalari ustiga qoyasan, bu toshlar Isroil og'illari uchun xotira toshlaridir, va Horun Isroil og'illarining nomlarini Rabbiy oldida ozining ikki yelkasi ustida kotaradi, ular haqida xotira sifatida. Va sen sof oltindan yelka qismlari yasaysan. Va sen ikkita chetlari burmalangan zanjirni sof oltindan yasaysan, gullarda oralgan, orish ishi bilan. Va sen o'sha chetlari burmalangan orilgan zanjirlarni yelka qismlari ustiga qoyasan, ularning yelka qismlariga muvofiq, old tomondan.

Sen hukmlar kokrak qoplamini qilasan, naqshli ish bilan, efodning uslubi boyicha uni qilasan oltindan, kokdan, binafshadan, qizil yigirilgandan va nozik yigirilgan zigirdan. Sen uni tortburchak qilasan, u ikkilangan boladi, uning uzunligi bir qarish va kengligi bir qarish. Va sen unga tosh bilan bezatilgan tort qatorli mato toqib berasan, toshlarning qatori boladi: sardion, topaz va zumrad - bu birinchi qator. Va ikkinchi qator: komir toshi, sapfir va yashma. Va uchinchi qator: liguriy, aqat, ametist. Va tortinchi qator: zarberjad, berill va aqiq - oltin bilan qoplangan, oltin ichida boglangan bolsin, ularning qatoriga kora. Va toshlar Isroil og'illarining nomlaridan on ikki bolsin, ularning nomlariga kora, muhr oymalari, har biri oz nomiga kora on ikki qabila uchun bolsin. Va sen oracle ustiga oralgan krossouslarni qilasan, zanjirsimon ish sof oltindan. Va Harun

Isroil og'illarining nomlarini hukm kokrak qoplamida kokragida olib yuradi, muqaddasga kirganda Xudo oldida xotira uchun. Va sen hukm kokrakligining ustiga zohirlanish va haqiqatni qoyasan, va u Horunning kokragi ustida boladi, qachonki u Rabbiyning oldida muqaddas joyga kirsa, va Horun Isroil og'illarining hukmlarini doimo Rabbiyning oldida kokragi ustida olib boradi. Va sen butun kok rangdagi uzun ichki xalat qilasan. Va uning ortasidan teshik boladi, teshikning atrofida chekka bolib, toqilgan ishdan yasalgan, undan birgalikda toqilgan birlashtirish bilan, shunday qilib u yirtilmasin. Va sen tunikning etagining ostiga, pastdan, xuddi gullagan anordek, kok, binafsha va qizil yigirilgan ipdan hamda oralgan nozik zigirdan kichik anorlar qilasan, tunikning etagining atrofiga; o'sha shaklda oltin kichik anorlar va qongiroqlar ularning orasida atrofida. Oltin anor yonida dodona va gullik ustun chekkasining atrofida. Va Harun xizmat qilayotganda uning ovozi eshitiladigan boladi, Rabbining muqaddas joyiga kirishda va chiqishda, shundayki u olmasin. Va sen toza oltin plastinka yasaysan va uning ustiga muhr oyib yozgandek Rabbiga muqaddas joy deb oyib yozasan. Va sen uni oralgan kok rang ustiga qoyasan va u salla ustida boladi, sallaning old tomonida boladi. Va u Harunning peshonasida boladi, va Harun muqaddas narsalarning gunohlarini kotaradi, Isroil og'illari ozlarining barcha muqaddas sovgalaridan qancha muqaddas qilsalar ham, va u Harunning peshonasida doimo bolib, ularga Rabbiy oldida maqbul boladi.

Va bezatilgan koylaklar nozik zigir matodan bolsin, va sen nozik zigir matodan salla yasaysan, va kashtachi ishi bolgan kamar

yasaysan. Va Harunning og'illari uchun sen koylaklar, kamarlar va sallalar tayyorlaysan – bularni hurmat va ulugvorlik uchun tayyorlaysan. Va sen ularni akang Haronga va uning og'illariga kiydirassan, va ularni moylashan, va ularning qollarini toldirassan, va ularni muqaddaslashtirasan, shunda ular menga ruhoniy bolib xizmat qilsinlar. Va sen ularga zigir oyoq kiyimlarini tikasan, ularning tanasining uyat joylarini yopish uchun; bu beldan sonlargacha bolsin. Va Horun va uning og'illari ularga ega boladilar, qachonki ular guvohlik chodiri ichiga kirishganda yoki muqaddas qurbongohga xizmat qilish uchun yaqinlashganda, ular ozlariga gunoh keltirmasalar, shunda olmaydilar. Bu abadiy qonun unga va uning avlodiga.

29

Va bular shunday narsalarki, sen ularga qilasan: sen ularni muqaddaslashasan, shunda ular menga ruhoniylik qilsinlar. Sen qoramollardan bitta buzoq va ikkita benuqson qochqor olasan. Va xamirsiz nonlarni yogda aralashtiring va xamirsiz yassi keklarni yogda moylang - ularni mayda bugdoy unidan tayyorlaysiz. Va sen ularni bitta savatga joylashtirasan va ularni savat bilan birga keltirasan, shuningdek buzoqni va ikki qochqorni. Va Harunni va uning og'illarini guvohlik chodirining eshiklari oldiga keltirasan va ularni suvda yuvasan. Va kiyimlarni olib, akangiz Aaronni uzun xalat, elka qismi va kokrak qismini kiydirasiz, hamda unga kokrak qismini elka qismiga biriktirasiz. Va sen sallani uning boshiga qoyasan va

muqaddaslik plastinkasini sallaning ustiga qoyasan. Va sen moylab qoyish yogini olib, uni uning boshiga quyasan va uni moylab qoyasan. Va sen uning og'illarini keltirasan va ularni koylaklarga kiydirassan. Va sen ularni kamarlar bilan kamarlashtirasan va ularga sallalarni ornatasan, va ularga abadiy ruhoniylik menga tegishli boladi, va sen Horunning qollarini va uning og'illarining qollarini muqaddaslashtirasan. Va sen buzoqni guvohlik chodirining eshigi oldiga keltirasan, va Horun va uning og'illari ozlarining qollarini buzoqning boshiga qoyadilar, Rabbining oldida, guvohlik chodirining eshigi yonida. Va sen buzoqni Rabbiyning oldida, guvohlik chodirining eshiklari yonida soyasan. Sen buzoqning qonidan olasan va uni barmoging bilan qurbongoh shoxlariga surtasan, qolgan barcha qonni esa qurbongohning poydevori yoniga tokib tashlaysan. Va sen qorin ustidagi barcha yogni, jigarning lobini, ikki buyrakni va ular ustidagi yogni olib, qurbongoh ustiga qoyasan. Buzoqning go'shtlarini, terisini va axlatini lagerdan tashqarida olov bilan yondirib yuborasan, chunki bu gunohdir.

Va sen bir qochqorni olasan, va Horun va uning og'illari ozlarining qollarini qochqorning boshiga qoyadilar. Va sen uni soyasan va qonni olib, qurbongoh atrofiga quyasan. Va qochqorni bolaklarga ajratib ikkiga kesasan, ichki qismlarni va oyoqlarni suvda yuvasan va ularni bosh bilan birga ikkiga bolingan qismlarga qoyasan. Va sen butun qochqorni qurbongohga taklif qilasan, bu Rabbiga kuydirma qurbonlik bolib, yoqimli hid uchun, bu Rabbiga tutatqi hisoblanadi. Va sen ikkinchi qochqorni olasan, va Harun va uning og'illari

ozlarining qollarini qochqorning boshi ustiga qoyadilar. Va sen uni soyasan va uning qonidan olasan, va Harunning ong qulogining yumshoq qismiga, ong qolining uchiga va ong oyogining uchiga qoyasan, va uning og'illarining ong quloqlarining yumshoq qismlariga, ularning ong qollarining uchlariga va ularning ong oyoqlarining uchlariga qoyasan. Sen qurbongohdan qonni va moylanish moyini olasan, va uni Horunning ustiga, uning kiyimi ustiga, uning og'illarining ustiga va uning og'illarining kiyimlari ustiga sepasan. Shunda u ozi, uning kiyimi, uning og'illari va uning og'illarining kiyimlari muqaddas qilinadi. Qochqorning qonini esa qurbongohning atrofiga quyasan. Sen qochidan uning yogini, qorinni qoplaydigan yogni, jigarning bolagini, ikki buyrakni, ularning ustidagi yogni va ong yelkani olasan, chunki bu toliqlik marosimi. Va yogli bir non va Rabbining oldida qoyilgan achitqisiz nonlar savatidan bitta yassi non. Va sen hammasini Horunning qollariga va uning og'illarining qollariga qoyasan, va ularni Rabbiy oldida hadya sifatida ajratasan. Sen ularni ularning qollaridan olib, butun yondirilgan qurbonlik qurbongohida Rabbining oldida xushboy hid sifatida taqdim etasan, bu Rabbiga hadyadir. Sen muqaddaslash qochqorining kokrak qismini olasan, u Harunniki boladi, va uni Rabbiy oldida maxsus hadya sifatida ajratasan, va u senga ulush bolib beriladi. Va sen kokrak qismini ajratish sadaqasi sifatida muqaddas qilasan va qol qismini kotarma sadaqa sifatida, ular ajratilgan va olib tashlangan qochqordan tugallash marosimining, Harundan va uning og'illaridan. Va bu Harun va uning og'illari uchun Isroil og'illaridan abadiy qonun boladi, chunki bu

ajratilgan hadyadir, va bu Isroil og'illaridan, Isroil og'illarining najot qurbonliklaridan Rabbiga hadya boladi.

Harunning muqaddas kiyimi uning og'illari uchun u bilan birga boladi, ularni moylash va ularning qollarini muqaddas qilish uchun. Yetti kun davomida ularni uning orniga uning og'illaridan bolgan ruhoniy kiyadi, kim guvohlik chodiri ichiga kirib, muqaddas joylarda xizmat qiladi. Va sen muqaddaslanish qochqorini olasan va go'shtni muqaddas joyda qaynatasan. Va Harun va uning og'illari qochqorning go'shtini va savatdagi nonlarni guvohlik chodirining eshiklari yonida yeydilar. Ular o'sha narsalarni yeydilar, qaysilar bilan ular muqaddaslashtirilgan, ularning qollarini toldirish uchun, ularni muqaddaslashtirish uchun, va begona ulardan yemaydi, chunki ular muqaddas. Agar tugallanish qurbonligining go'shtlaridan va nonlaridan tongga qadar biror narsa qoldirilsa, qolganlarini olov bilan yondirib yuborasan, u yeyilmaydi, chunki u muqaddas narsadir.

Va Harun va uning og'illariga shunday qilasan, senga buyurgan barcha narsalarimga kora, yetti kun davomida ularning qollarini muqaddaslashtirasiz. Sen gunoh buzoqni poklanish kunida tayyorlaysan va qurbongohni poklaysan, uni muqaddaslashda uning ustida, va uni moylashan, shunda uni muqaddas qilasan. Yetti kun davomida sen qurbongohni tozalaysan va uni muqaddas qilasan, va qurbongoh muqaddas narsalarning eng muqaddasi boladi, qurbongohga teguvchi har bir kishi muqaddas qilinadi. Va mana bu narsalar bor, qaysilarni

sen qurbongoh ustida qilasan: bir yoshli nuqsonsiz qozilar, har kuni ikkitadan qurbongoh ustida doimiy ravishda - doimiy qurbonlik.

Birinchi qozini ertalab tayyorlaysan va ikkinchi qozini kechqurun tayyorlaysan. Va ondan bir qism nozik un, hin yogning tortdan bir qismida aralashtirilgan, va hin sharobning tortdan bir qismi ichish qurbonligi bitta qoziga. Va ikkinchi qozini kechqurun qilasan, tonggi qurbonlikka va uning ichimlik quyishiga muvofiq, xushboy hidli taqdimotni Rabbiga qilasan, Sizning avlodlaringiz uchun doimiy qurbon, guvohlik chodirining eshigi oldida Rabbining huzurida, u yerda Men ozimni senga bildiraman va senga gapiraman. Va Men u yerda Isroil og'illariga buyruq beraman va Ozimning ulugvorligimda muqaddas qilinaman. Va Men guvohlik chodirini muqaddas qilaman va qurbongohni, va Harunni va uning og'illarini muqaddas qilaman, Menga kohinlik qilishlari uchun. Va men Isroil og'illari orasida chaqirilaman va ularning Xudosi bolaman. Va ular bilishadi, chunki men ularning Xudo Rabbiman, ularni Misr yeridan chiqargan, ularga chaqirilish uchun va ularning Xudosi bolish uchun.

30

Va sen chirimas yogochdan tutatqi qurbongoh qilasan. Va sen uni bir gaz uzunlikda, bir gaz kenglikda qilasan, u kvadrat boladi va ikki gaz balandlikda boladi, uning shoxlari undan

boladi. Va sen uning panjarasini, uning devorlarini atrofida, va uning shoxlarini sof oltin bilan qoplab qoyasan, va unga atrofida oltin oralgan toj yasaysan. Va sen uning burmalangan toji ostiga ikki dona sof oltin halqa yasaysan, ikki yonida, ikki tomonida yasaysan, va ular ustunlar uchun ushlagichlar boladi, shunda uni ular bilan kotarish mumkin boladi. Va sen chirimagan yogochdan ustunlar yasaysan va ularni oltin bilan qoplaysan. Va sen uni guvohliklar sandigi ustidagi parda roparasiga qoyasan, men o'sha yerdan senga ozimni malum qilaman. Va Horun har kuni ertalab uning ustida nozik aralash tutatqi yondirib turadi, qachonki u chiroqlarni parvarish qilganda, uning ustida yondirib turadi. Va qachon Aaron lampalarni kechqurun yoqsa, uning ustida tutatqi yondirib qoyadi. Rabbining oldida doimiy tutatqi, ularning avlodlari uchun. Va u uning ustiga boshqa tutatqi keltirmaydi, taqdim va qurbonlik ham, ichimlik quyilmasini uning ustiga quymaysan. Va Horun uning shoxlari ustida yiliga bir marta kafforat qiladi, tozalanish qonidan uni tozalaydi ularning avlodlari uchun, bu muqaddaslarning muqaddasi Rabbiga tegishlidir.

Va Xudo Musoga shunday dedi: Agar sen Isroil og'illarining royxatga olishini ularning tashrifida olsang, va ularning har biri oz jonining tolovini Rabbiga beradi, va ularga ularning tashrifida qulash bolmaydi. Va bu shunday narsa boladiki, tekshiruvdan otganlarning barchasi beradi - ikki drahmaning yarmini, yani muqaddas ikki drahmaga kora, yigirma obol bir ikki drahma, ikki drahmaning yarmi esa Rabbiyga badal. Yigirma yoshdan yuqori bolgan har bir sanoqqa kiradigan kishi

Rabbiga hissa beradi. Boy bolgan qo'shmaydi va kambagal bolgan ikki drachmaning yarmidan kamaytirmaydi, Rabbga hissa berishda, sizning jonlaringiz uchun kafforat qilish uchun. Va sen hissa kumushini Isroil og'illaridan olib, uni Guvohlik chodirining xizmatiga berasan, va bu Isroil og'illari uchun Rabbining oldida esdalik boladi, sizlarning jonlaringiz uchun kafforat qilish maqsadida. Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Bronza havza va unga bronza taglik yasagin, yuvish uchun, va uni guvohlik chodiri bilan qurbongoh ortasiga qoyasan, va unga suv quyasan. Va Harun va uning og'illari undan qollarini va oyoqlarini suv bilan yuvadilar. Qachon ular guvohlik chodiri ichiga kirishganda, suv bilan yuvishlari kerak, va ular olmaydilar, qachon ular qurbongohga yaqinlashib xizmat qilish va Rabbiga yondirilgan qurbonliklarni taqdim etish uchun kelishganda. Ular qollari va oyoqlarini suv bilan yuvadilar, qachonki guvohlik chodiri ichiga kiradilar, suv bilan yuvadilar, shundayki olmasinlar, va bu ularga abadiy qonun boladi, unga va uning avlodlariga u bilan. Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Va sen ziravorlar ol: tanlangan murr guli besh yuz shekel, xushboy darchin buning yarmi ikki yuz ellik, va xushboy qalam ikki yuz ellik, va muqaddas olchovning besh yuz shekel irisi va zaytundan bir hin yog. Va sen uni muqaddas moylovchi yog qilasan, attar attar-yasovchining sanati bilan tayyorlangan, u muqaddas moylovchi yog boladi. Va sen undan guvohlik chodiini, guvohlik sandiqini va uning barcha idish-tovoqlarini moylashtirasan. va shamdonni va uning barcha idishlarini, va tutatqi qurbongohini va yondirilgan qurbonliklar qurbongohini va uning barcha idishlarini, dasturxonni va uning

barcha idishlarini, va havzani. Va sen ularni muqaddas qilasan va ular eng muqaddas narsalar boladi, ularga tegadigan har bir kishi muqaddas qilinadi. Va sen Harun va uning og'illarini moylaysan va ularni muqaddas qilasan, ular menga ruhoniylik xizmati qilishlari uchun. Va Isroil og'illariga shunday deb gapirasan: Muqaddas moylanish moyi bu sizlar uchun avlodlaringiz davomida boladi. Odam tanasiga moylanmaydi, va shu tarkibga muvofiq ozingiz uchun xuddi shunday tayyorlamaysiz, u muqaddas hisoblanadi va sizga muqaddas joy boladi. Kim shunday qilsa va kim ozidan begonaga bersa, oz xalqidan yoq qilinadi.

Va Rabbiy Musoga dedi: Ozing uchun xushboy moddalarni ol: stakta, onixa, galbanum xushboylik va shaffof loban - teng tengga bolsin. Va ular unga attar ustasining ishi bolgan aralashtirilgan tutatqi tayyorlashadi, toza, muqaddas ish. Va sen bulardan mayda kukun qilasan va uni Guvohlik chodirida, guvohliklar oldiga qoyasan, men ozimni senga u yerda bildiraman, bu tutatqi sizlar uchun eng muqaddas boladi. Ushbu tarkibga muvofiq, siz ozlaringiz uchun bunday qilmaysiz, bu sizga Rabbiy uchun muqaddas boladi. Kim shunday qilsa, shunda hidlash uchun, oz xalqidan halok boladi.

31

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Mana, men nomlab chaqirdim Bezalelni, Xurning og'li Urining og'lini, Yahudo

qabilasidan. Va men uni ilohiy ruh bilan toldirdim: donolik, tushunish va bilim bilan, har qanday ishda oylash uchun. va loyihalash uchun, oltin, kumush, bronza, kok rang, binafsha rang va yigirilgan qizil rang bilan ishlash uchun va tosh ishlash ishlarini va yogochdan duradgorlik ishlarini, barcha ishlarni bajarish uchun. Va men uni va Ahisamachning og'li Eliabni Dan qabilasidan berdim, va har bir aqlli yurakka tushunish berdim. Va ular senga buyurgan barcha narsalarimni qilishadi: guvohlik chodirini, ahd sandiqini, uning ustidagi kafforat joyini va chodirning jihozlarini. va qurbongohlarni, stolni va uning barcha idishlarini, toza shamdoni va uning barcha idishlarini va havza va uning poydevorini, va Aaronning xizmat liboslari, va uning og'illarining menga ruhoniylik qilish uchun liboslari, Va moylagish moyi va muqaddas tarkibning tutatqi – men senga buyurgan hamma narsaga muvofiq ular bularni tayyorladilar.

Va Xudo Musoga shunday dedi: Va sen Isroil og'illariga buyruq ber: Qaranglar va Mening shanba kunlarimni saqlang, bu Men va sizlar ortasida avlodlaringiz uchun belgidir, shunda siz Men Rabbiy sizlarni muqaddas qiluvchi ekanligimni bilasizlar. Va siz shabatlarni saqlaysiz, chunki bu sizga Rabbning muqaddas kunidir. Uni buzuvchi olimga hukm qilinadi, har kim unda ish qilsa, o'sha jon uning xalqining ortasidan yoq qilinadi. Olti kun davomida sen ishlarni qilasan, lekin yettinchi kun shanba, Rabbiga muqaddas dam olish kuni. Har kim yettinchi kunda ish qilsa, oldiriladi. Va Isroil og'illari shanba kunlarini saqlaydilar, ularni oz avlodlarida bajarish uchun. Abadiy Ahd men bilan va Isroil og'illari bilan, bu men uchun abadiy belgidir, chunki olti

kun ichida Rabbiy osmon va yerni yaratdi, va yettinchi kuni dam oldi va toxtadi. Va U Musoga berdi, qachon U unga Sinay togida gapirish toxtatganida, guvohlikning ikki tosh lavhalarini – Xudoning barmogi bilan yozilgan lavhalarni.

32

Xalq Musoning togdan tushishi kechikayotganini korib, Horunning oldiga yigildi va unga dedilar: Tur va bizga xudolar yasab ber, ular bizning oldimizdan borsin, chunki bizni Misr yeridan chiqargan bu odam Musoga nima bolganini bilmaymiz. Va Horun ularga dedi: Xotinlaringiz va qizlaringizning quloqlaridagi oltin sirgalarni olib tashlang va menga keltiring. Va butun xalq ozlarining quloqlaridagi oltin halqalarni olib tashladi va ularni Horunga olib keldi. Va u ularning qollaridan qabul qildi va ularni qalam bilan shakllantirdi va ularni quyma buzoq qildi va dedi: Bular sening xudolaring, ey Isroil, ular seni Misr yeridan kotarib chiqardilar. Va Harun korib, uning qarshisida qurbongoh qurdi va Harun elon qilib dedi: Ertaga Rabbiyning bayrami boladi. Va ertasi kuni erta turib, u koydirma qurbonliklarni keltirdi va najot qurbonini taqdim etdi, xalq esa yeyish va ichish uchun otirdi, songra ular oynash uchun turdilar.

Xudo Musoga gapirdi va dedi: Tezlik bilan bor, bu yerdan pastga tush, chunki sening xalqing, kimni Misr yeridan olib chiqqan eding, gunoh qildi. Ular men ularga buyurgan yoldan tezda

buzdular, ozlari uchun buzoq yasadilar va unga sajda qildilar, unga qurbonlik qildilar va dedilar: Bular sening xudolaringdir, ey Isroil, ular seni Misr yeridan kotarib chiqardilar. Endi meni qoyib ber, va ularga gazablanib, ularni yoq qilaman va seni buyuk xalqqa aylantiraman. Va Muso Rabbiy Xudo oldida iltijo qildi va dedi: Nega, ey Rabbiy, Sen oz xalqingga gazablanasan, kimlarni Misr yeridan buyuk kuch bilan va Ozingning baland qoling bilan chiqarding? Misrliklar hech qachon: U ularni yomonlik bilan toglarda oldirish va yer yuzidan yoq qilish uchun chiqardi, deb aytmasinlar. Jahlingingning gazabidan toxta va xalqingning yomonligiga mehribon bol. Sening xizmatkorlaring Ibrohim, Ishoq va Yoqubni eslab, ularga ozing nomingdan qasam ichib va shunday deb gapirganingni esla: Men sizning nasllaringizni osmondagi yulduzlar kabi kopaytiraman va aytgan edi bu butun yerni ularga beraman, va ular uni abadiy egalik qiladilar. Va Xudo ilohlantirildi Oz xalqini saqlab qolish uchun.

Va Muso orqaga ogirilib, togdan tushdi va uning qollarida guvohlikning ikki lavhasi bor edi, tosh lavhalar ularning ikkala qismidan yozilgan, u tarafdan va bu tarafdan yozilgan edi. Va lavhlar Xudoning ishi edi, va yozuv Xudoning yozuvi bolib, lavhlarga oyilgan edi. Va Yoshua xalqning qichqirayotgan ovozini eshitib, Musoga dedi: Lagerda urush ovozi bor. Va u aytadi: Bu kuch boyicha boshlovchilarning ovozi emas, na maglubiyatning boshlovchilarning ovozi emas, lekin men sharobning boshlovchilarning ovozini eshitaman.

Va qachon u lagerga yaqinlashdi, buzoqni va raqslarni kordi, va Muso gazab bilan gazablangan holda ikki lavhalarni qollaridan tashladi va ularni tog yonida sindirib tashladi. Va ular yasagan buzoqni olib, uni olovda yondirib yubordi, va uni mayda qilib maydaladi, va uni suv ostiga sochdi, va uni Isroil og'illariga ichirdi. Va Muso Horonga dedi: Bu xalq senga nima qildi, chunki sen ularga katta gunoh keltirding? Va Harun Musoga dedi: Jahlingni boso, xojayinim, sen bu xalqning gazabini bilasan. Ular menga: Bizga xudolar yasab ber, ular bizning oldimizdan yurishsin, chunki bu odam Muso, kim bizni Misrdan chiqargan edi, unga nima bolganini bilmaymiz, deyishadi. Va men ularga aytdim: Agar kimningdir oltin bezaklari bolsa, ularni olib tashlang. Ular menga berishdi va men olovga tashladim, va bu buzoq chiqdi. Muso xalqning tarqalganini kordi, chunki Harun ularni dushmanlari uchun quvonch manbai qilib tarqatgan edi. Muso lager darvozasida turdi va dedi: Kim Xudoning tarafida? Menga kelsin. Shunda barcha Levi og'illari uning oldiga yigilishdi. Va u ularga deydi: Bularni Rabbiy Isroil Xudosi aytadi: Har biringiz oz qilichini soningizga qoying va lagerdan darvozadan darvozaga otib, qaytib keling, va har biringiz oz birodari, oz qo'shnisi va oziga eng yaqin odamni oldiring. Va Levining og'illari Muso ularga aytganidek qildilar, va o'sha kuni xalqdan uch ming erkak yiqildi. Va Muso ularga dedi: Siz bugun oz qollaringizni Xudovandga toldirdingiz, har biringiz oz og'li yoki akasi orqali, shunda sizga baraka berilsin.

Ertasi kuni shunday boldiki, Muso xalqqa dedi: Siz katta gunoh qildingiz, va endi men Xudoning huzuriga chiqaman, shunda

sizning gunohingiz uchun kafforat qilaman. Muso Xudoyoning huzuriga qaytdi va dedi: Iltimos qilaman, Xudoyim, bu xalq katta gunoh qildi va ozlari uchun oltin xudolar yasadilar. Va endi, agar haqiqatan ularning gunohini kechirmoqchi bolsangiz, kechiring; agar yoq bolsa, meni ozingiz yozgan kitobingizdan ochirib tashlang. Va Xudo Musoga dedi: Agar kimdir Mening oldimda gunoh qilgan bolsa, Men uni Mening kitobimdan ochirib tashlayman. Hozir esa bor, tush va bu xalqni Men senga aytgan joyga boshlab bor. Mana, Mening farishtam sening oldingda boradi. Lekin qaysi kuni tashrif buyursam, ularning gunohini ularning ustiga keltiraman. Va Xudo xalqni Harun yasagan buzoq haqida urdi.

33

Va Xudoyo Musoga dedi: Oldinga bor, bu yerdan kotaril, sen va sening xalqing, kimlarni sen Misr yeridan olib chiqqan, o'sha yerga bor, men Ibrohim, Ishoq va Yoqubga qasamyod qilib aytgan edim: Sizning naslingizga uni beraman. Va Men Oz farishtamni sening oldingga yuboraman, va u Amoriylikni, Xettiylikni, Perizziylikni, Girgashiylikni, Xiviylikni, Yabusiylikni va Kanoniylikni haydab chiqaradi. Va men seni sut va asal oqayotgan yerga olib kiraman, lekin men sen bilan birga chiqmayman, chunki sen qattiq boyinli xalqsan, yolda seni yoq qilmasligim uchun. Va xalq bu yomon sozni eshitgach, motam tutdi. Rabbiy Isroil og'illariga dedi: Siz qattiq boyinli xalqsiz. Koring, men sizga boshqa zarba bermayman va sizni yoq

qilaman. Endi shuning uchun ozingizning fikrlaringizning kiyimlarini va dunyoni olib tashlang, va men senga nima qilishimni korsataman. Va Isroil og'illari ozlarining bezaklarini va kiyimlarini Xoreb togida olib tashlashdi. Va Muso oz chodirini olib, uni lagerdan tashqarida, lagerdan uzoqda tikdi, va u Guvohlik Chodiri deb atalgan edi, va shunday boldiki, Rabbini izlovchi har bir kishi lagerdan tashqaridagi chodirga chiqardi. Qachon Muso lagerdan tashqaridagi chodir ichiga kirardi, barcha xalq har biri oz chodiri eshigi yonida turib kuzatardi va Muso chodir ichiga kirguncha uni kuzatib turardi. Qanday bolsa-da Muso chodirga kirganida, bulut ustuni tushib kelardi va chodirning eshigi oldida turardi, va Muso bilan gapirardi. Va U Muso bilan gaplashdi. Barcha xalq bulut ustunining chodir eshigi ustida turganini kordi, va barcha xalq ornidan turib, har biri oz chodiri eshigidan sajda qildi. Va Xudo Muso bilan yuzma-yuz gapirdi, xuddi kimdir oz do'sti bilan gaplashgandek, va u lagerga qaytdi, lekin yosh xizmatkor Yoshua, Nun og'li, chodirdan chiqmasdi.

Va Muso Xudoga dedi: Mana, Sen menga aytasan: Bu xalqni olib chiq, lekin Sen menga korsatmading kim bilan meni yuborishingni. Sen esa menga aytding: Men seni hammadan bilaman va sen Mening oldimda inoyatga egasan. Agar men seniki oldingda inoyat topgan bolsam, ozingni menga aniq korsat, seni koraman, shunda men seniki oldingda inoyat topgan bolaman, va bilaman ki, bu buyuk millat seniki xalqidir. Va u aytadi: Men ozim sizdan oldin boraman va sizga tinchlik beraman. Va u unga dedi: Agar Sen Ozing birga bormacang,

meni bu yerdan olib chiqma. Va qanday qilib haqiqatan malum boladi, chunki men va sening xalqing sendan marhamat topganmiz, agar sen bizning bilan sayohat qilmasang? Va men va sening xalqing yer yuzidagi barcha millatlar orasida uluglanaman. Va Rabbiy Musoga dedi: Bu sozni ham, qaysi sen aytding, qilaman. Sen Mening oldimda marhamat topdingsan va Men seni barchadan bilaman. Va u deydi: Ozingni menga korsat. Va U dedi: Men avval senga Oz sharafim bilan otib ketaman va Rabbiy nomini sendan oldin elon qilaman, va Men rahm qilaman kimga xohlasam rahm qilaman va shafqat korsataman kimga xohlasam shafqat korsataman. Va U dedi: Sen Mening yuzimni kora olmaysan, chunki hech bir odam Mening yuzimni korib tirik qololmaydi. Va Xudo dedi: Mana, mening yonimda bir joy bor, sen o tosh ustida turasan. Qachon Mening ulugvorligim otib ketsa, seni toshning yorigiga joylashtiraman va Men otib ketgunimcha qolim bilan seni qoplayman. Va men qolimni olib ketaman, keyin sen mening orqamni korasan, lekin mening yuzim senga korinmaydi.

34

Va Rabbiy Musoga dedi: Ozing uchun ikki tosh lavha oyib ol, xuddi birinchilari kabi, va togga Mening huzurimga chiq. Men lavhalar ustiga birinchi lavhalarda bolgan sozlarni yozaman, sen sindirgan lavhalardagi sozlarni. Va tong otguncha tayyor bol va sen Sino togiga chiq va u yerda togning choqqisida menga tur. Va hech kim sen bilan birga togga chiqmasin va hech kim butun

togda korinmasin, va qoylar va hokizlar o'sha tog yaqinida otlamasin. Va u ikki tosh lavhani oyib oldi, xuddi birinchilari kabi, va Muso erta turib, Sino togiga kotarildi, chunki Rabbiy unga buyurgan edi, va Muso ikki tosh lavhani oldi. Va Xudoy bulut ichida pastga tushdi va u yerda uning yonida turdi, va Xudoyning nomi bilan chaqirdi. Va Rabbiy uning yuzi oldidan otdi va Rabbiy Xudo chaqirdi: Rahmdil va mehribon, sabrli va rahmat kop va haqiqiy, Va adolatni saqlovchi va minglab avlodlarga rahm-shafqat korsatuvchi, qonunbuzarliklarni, adolatsizliklarni va gunohlarni olib tashlovchi, lekin aybdorni oqlamovchi, otalarning qonunbuzarliklarini bolalarga, bolalarning bolalariga, uchinchi va tortinchi avlodga keltiruvchi. Va shoshilib, Muso yerga egilib sajda qildi. Va u dedi: Agar men Sening oldingda marhamat topgan bolsam, mening Xojayinim biz bilan birga yursin, chunki bu xalq qattiq boyinli, va Sen bizning gunohlarimizni va qonunsizliklarimizni olib tashlaysan, va biz Seniki bolamiz.

Xudo Musoga dedi: Mana, men sening butun xalqing oldida senga ahd tuzaman, shunday ulugvor ishlarni qilamanki, ular hech qachon butun yer yuzida va barcha millatlar orasida bolmagan. Sen qaysi xalq ichida bolsang, o'sha butun xalq Xudoning ishlarini koradi, chunki men senga qiladigan ishlarim ajoyibdir. Etibor ber, sen hamma narsaga, qancha men senga buyuraman. Mana, men sizning yuzingiz oldidan Amoriylikni, Kanoniylikni, Perizziylikni, Xettiylikni, Xiviylikni, Girgashiylikni va Yabusiylikni haydab chiqaraman. Ozingga etibor ber, hech qachon ahdlashma o'sha yerda yashovchilar bilan, qaysi yerga

kirayotgan bolsang, shunda u senga sizlar orasida to'siq bolib qolmasin. Ularning qurbongohlarini buzasiz, ularning ustunlarini sindirasiz, ularning otlarini kesasiz va ularning xudolarining oyilgan tasvirlarini olovda yondirasiz. Siz boshqa xudolarga sajda qilmang, chunki Rabbiy Xudo hasadgoy nomdir, U hasadgoy Xudodir. Hech qachon o'sha yerda yashovchilar bilan ahd tuzma, chunki ular ozlarining xudolariga ergashib buzuqlik qilishlari, ozlarining xudolariga qurbonlik qilishlari, seni chaqirishlari va sen ularning qurbonliklaridan yeyishing mumkin. Va sen ularning qizlarini og'illaringga olasan va qizlaringni ularning og'illariga berasan, va qizlaring ularning xudolariga ergashib fohishalik qiladi, va og'illaring ularning xudolariga ergashib fohishalik qiladi. Va sen ozing uchun quyma xudolar yasasmaysan. Va achitilmagan nonlar bayramini saqla, yetti kun achitilmagan non ye, xuddi men senga buyurganimdek, yangi oyning vaqtida, chunki yangi oyda sen Misrdan chiqding. Bachadonni ochuvchi har bir jonzot menga tegishli, har bir erkak, birinchi tugilgan buzoq va birinchi tugilgan qoy. Va birinchi tugilgan yuk tortadigan hayvonni qoy bilan qutqarib olasan, agar uni qutqarib olmasan, narx berasan. Og'illaringning har birinchi tugilganini qutqarib olasan, mening oldimda bo'sh qol bilan korinmaysan.

Olti kun ishla, lekin yettinchi kuni dam ol, ekish va orim-yigim vaqtida ham dam olish bolsin. Va sen menga haftalar bayramini otkazasan, bugdoy orim-yigimining boshida va yil ortasida yigilish bayramini. Yilda uch marta seniki har bir erkak Isroilning Xudosi Rabbiy huzurida korinadi. Qachonki Men

millatlarni yuzingdan haydab chiqarsam va chegaralaringni kengaytirsam, hech kim yeringga orzu qilmaydi, qachonki sen yilda uch marta Rabbiy Xudoyingning oldida korinish uchun kotarilasan. Sen mening tutatqimning qonini xamirturush ustida soymaysan va Fisih bayramining qurbonliklari tongga qadar qolmasligi kerak. Yeringizning birinchi hosilini Rabbingiz Xudoning uyiga qoyasiz, qozini onasining sutida qaynatmaysiz. Va Xudo Musoga dedi: Ozing uchun bu sozlarni yozib ol, chunki men shu sozlar asosida sen bilan va Isroil bilan ahd tuzganman. Va Muso u yerda Rabbining oldida qirq kun va qirq kecha boldi, non yemadi va suv ichmadi, va lavhalar ustiga ahd sozlarini, onta kalomni yozdi.

Muso togdan tushayotganida va ikki lavh Musoning qollarida edi, u togdan tushayotganida, Muso bilmas edi ki, uning yuzining rangi uluglangandi u Unga gapirganida. Va Harun va Isroilning barcha oqsoqollari Musoni kordilar, va uning yuzining rangi korinishi uluglangan edi. Va ular unga yaqinlashishdan qorqishdi. Va Muso ularni chaqirdi, va Harun va jamoatning barcha rahbarlari unga qaytib keldilar, va Muso ularga gapirdi.

Va shundan keyin Isroilning barcha og'illari uning oldiga kelishdi. Va u ularga Rabbiy Sinay togida unga buyurgan barcha narsalarni buyurdi. Va qachonki u ularga gapirish toxtatdi, u yuziga qoplama qoydi. Qachon Muso Rabbning oldiga unga gapirish uchun kirsa, yopinchiqni chiqqunga qadar olib tashlardi, va chiqib Isroil og'illarining barchasiga Rabbiy unga

buyurgan narsalarning hammasini gapirardi. Isroil og'illari Musoning yuzini kordilar, chunki u uluglangan edi, va Muso oz yuziga parda qoydi, u bilan gaplashish uchun kirguncha.

35

Va Muso Isroil og'illarining butun jamoatini yigdi va dedi: Bular Xudoy ularni bajarishni buyurgan sozlardir. Olti kun sen ishlarni qilasan, lekin yettinchi kun dam olish kuni, muqaddas shabat, Rabbga dam olish kunidir; har kim unda ish qilsa, oldirilsin. Siz shabat kunida oz barcha turar joylaringizda olov yoqmaysizlar, Men Rabbiyman. Va Muso Isroil og'illarining barcha jamoatiga dedi: Bu soz Rabbiy buyurgan sozdir. Sizlarning orasidan Rabbga hadya oling, har bir yurakdan qabul qiluvchi Rabbga birinchi mevalarni keltiradi: oltin, kumush, bronza. Hyacinth, binafsha, qizil ikkilangan buralgan va nozik zigir yigirilgan va echki tuklari. Va qizil boyalgan qochqor terisi, kok rangdagi teri va chirimas yogoch. va sardius toshlari, va yelka qismi va uzun xalat uchun oymakorlik uchun toshlar. Va har bir dono yurakli odam sizlarga kelgan bolsa, Rabbiy buyurgan barcha narsalarni bajarsin. Chodir, va qoplamalar, va pardalar, va kondalang to'sinlar, va to'siqlar, va ustunlar, va guvohlik sandiqini, va uning ustunlarini, va uning kafforatini, va pardani, va stolni va uning barcha idishlarini, va yoruglik chiroqdoni va uning barcha idish-tovoqlarini va qurbongohni va uning barcha idishlarini, Va muqaddas kiyimlarni kohin Harunning, va kiyimlarni, ularda ular xizmat qilishadi, va

koylaklarni Harun og'illarining kohinlik uchun, va moylanish yogini, va tarkibli tutatqini.

Va Isroil og'illarining butun jamoati Musodan chiqib ketdi. Va ular har biri oz yuraklari olib kelgan narsalarni olib keldilar va qanchalar jonlariga maqul koringan bolsa, hadya sifatida olib keldilar. Ular Rabbiga guvohlik chodirining barcha ishlari uchun, uning barcha xizmatlari uchun va muqaddasning barcha kiyimlari uchun hadya olib keldilar. Va erkaklar ayollardan olib keldilar, har kim oz ongida maqul korgan narsa, muhrlarni, sirgalarni, uzuklarni, oralgan zanjirlarni va bilaguzuklarni olib keldilar, har bir oltin buyumni. Va barcha kishilar, kimlar oltin hissalarni Rabbga olib kelgan edilar, va kimda nozik zigir, kok rangga boyalgan terisi va qochqorlarning qizil boyalgan terisi topilgan edi, ularni olib keldilar. Va har bir hadya ajratuvchi kishi kumush va bronza olib keldi, bular Rabbiga hadyalar edi, va kimlardan chirimas yogochlar topildi, ular tayyorgarlikning barcha ishlari uchun olib keldilar. Va ongida dono bolgan har bir ayol qollari bilan yigirdi, ular yigirilgan narsalarni keltirdilar: kok rangni, binafsha rangni, qizil rangni va nozik zigir matoni. Va barcha ayollar, qaysilarning konglida donolik bilan shunday xohish tugilgan bolsa, echki junini yigirdilar. Va rahbarlar zumrad toshlarini, toldirish toshlarini yelka qismi va kokrak qalqoni uchun keltirdilar. va tarkiblarni, va moylanish yogiga, va tutatqi tarkibini. Har bir erkak va ayol, ularning qalbi ularni Rabbiy Muso orqali bajarishni buyurgan barcha ishlarni qilishga undagan bolsa, Isroil og'illari Rabbiyga hadya keltirdilar. Va Muso Isroil og'illariga aytdi: Mana, Xudo ismini

aytib Besalelni, Urining og'li Xurni, Yahudo qabilasidan chaqirdi. Va uni ilohiy ruh bilan toldirdi: donolik, tushunish va har qanday bilim bilan. Arxitekturaning barcha ishlariga muvofiq memor bolish, oltin, kumush va bronzani ishlab chiqarish va toshni ishlash, va yogochlarni ishlash, va har bir ishda donolik bilan qilish. Va haqiqatan ham u unga ham, Dan qabilasidan Axisimaxning og'li Eliabga ham ongida oldinga siljitish qobiliyatini berdi. Va U ularni donolik, tushunish va aql bilan toldirdi, muqaddas ishlarni tushunish va bajarish uchun, shuningdek qip-qizil va nozik zigir mato bilan toqilgan va kashta tikilgan narsalarni toqish, memorchilik va kashta tikish boyicha har qanday ishni bajarish uchun.

36

Bezalel va Eliab, va donolik va bilim berilgan har bir aqlga ega donishmand, Xojayin buyurgan barcha narsalarga muvofiq, muqaddas vazifalarga kora barcha ishlarni tushunib bajardilar. Va Muso Bezalel va Eliabni chaqirdi, hamda Xudo yuraklarida bilim bergan barcha donolikka ega bolganlarni va ishlarni bajarish uchun ixtiyoriy ravishda kelishni xohlovchilarning barchasini chaqirdi, shunda ular ishlarni bajarishsin. Va ular Musoning yonidan barcha ajratmalarni oldilar, qaysilarni Isroil og'illari muqaddas ishlarni bajarish uchun olib kelgan edilar, va ular ozlari hali ham tongda keltiruvchilardan keltirilayotgan narsalarni qabul qilishardi. Va barcha donishmandlar keldi, ular muqaddas ishlarni qiluvchilar edi, har biri oz ishi boyicha,

ular bajarayotgan ishlar boyicha. Va u Musoga shunday dedi: Xalq Rabbiy bajarishni buyurgan ishlar uchun kop narsalar keltirmoqda. Va Muso buyurdi va u lagerda elon qildi: Erkak va ayol endi muqaddas narsaning birinchi mevalariga ishlamasinlar, va xalq yana taqdim etishdan toxtatildi. Va ishlar ularga qurilishni amalga oshirish uchun yetarli edi va ular ortiqcha qoldirdilar. Va har bir dono odam muqaddas kiyimlarni yasadi, ular Horun rohib uchun edi, Rabbiy Musoga buyurganidek. Va u yelka qismini oltindan, kok rangdan, binafsha rangdan, yigirilgan qizil rangdan va oralgan nozik zigirdan yasadi. Va oltin varaqlar sochlar kabi kesildi, shunda ularni kok, binafsha va qizil yigirilgan iplar hamda oralgan nozik zig bilan birga toqish mumkin boldi; ular buni toqilgan ish qilib yasadilar. Yelka qismlarini ushlab turuvchi, ikki tomondan, toqilgan ish, bir-biriga oralgan. Ular uni undan uning sheriyati boyicha qildilar: oltindan, kok rangdan, binafsha rangdan, oralgan qizil rangdan va oralgan nozik zigirdan, xuddi Xudo Musoga buyurganidek. Va ular ikkalasini ham zumrad toshlarini tayyorladilar, ular oltin bilan birlashtirilgan va oralgan edi, oyilgan va muhr oymasi kabi oyib chiqarilgan edi Isroil og'illarining nomlaridan. Va u ularni efodning yelkalariga joylashtirdi, Isroil og'illari uchun xotira toshlari sifatida, Rabbiy Musoga buyurganidek.

Va ular kokrak qoplamini yasadilar, toqilgan ish xilma-xillik bilan efodning ishiga muvofiq, oltindan, kokdan, binafshadan, oralgan qizildan va burmalangan nozik zigirdan. Ular kokrakpardani kvadrat shaklida, ikki qat qilib yasadilar:

uzunligi bir qarish va kengligi ham bir qarish, ikki qat. Va unga toshlar bilan bezatilgan tort qatorli mato toqildi: birinchi qator – sardius, topaz va zumrad. Va ikkinchi qator: komir tosh, safir va yashma. Va uchinchi qator: ligurium, aqat va ametist. Va tortinchi qator: krizolit, berill va oniks – oltinda oralgan va oltinda boglangan. Va toshlar Isroilning og'illarining nomlaridan on ikki edi, ularning nomlaridan muhrlar ichiga oyilgan, har biri oz nomidan on ikki qabilaga. Va ular kokraklik ustiga oralgan krossouslarni qildilar – orash ishi, sof oltindan. Va ular ikki oltin yelka qismlari va ikki oltin halqalarni yasadilar, va ikki oltin halqalarni kokrak qalqonining ikkala boshiga qoydilar. Va ular oltin toqilgan zanjirlarni kokrak qalqonining ikkala tomonidagi halqalarga qoydilar. Va ikki hissaga ikki oralgan zanjirni qoydilar. Va ularni ikki yelka qismiga qoydilar va ularni efodning yelkalariga qarama-qarshi tomondan qoydilar. Va ular ikki oltin halqa yasadilar va ularni kokrakning uchidagi ikki qanotga va efodning orqa qismining uchiga ichkaridan qoydilar. Va ular ikki oltin halqa yasadilar va ularni efodning ikkala yelkasiga pastdan, old tomoniga, efodning toqilgan ishining yuqorisidagi birikma boyicha qoydilar. Va u kokrak qalqonini uning ustidagi halqalardan efodning halqalariga mahkam bogladi, ular kok ip bilan biriktirilgan, efodning matosiga oralgan edi, shunday qilib kokrak qalqoni efoddan bo'shashmasin, Rabbiy Musoga buyurganidek. Va ular elka qismining ostiga toqilgan ishdan butunlay kok rangda ichki kiyim qildilar. Koylakning boyinbogi ortada toqilgan va oralgan bolib, atrofida uzilib ketmaydigan chekka bor edi. Va ular tunikaning etagiga pastdan gullab turgan anor kabi kichik

anorlarni kok, binafsha va qizil yigirilgan ipdan hamda oralgan nozik zigir ipdan qildilar. Va ular oltin qongiroqlar yasadilar va qongiroqlarni xalatning etagiga, anorlar orasiga, atrofiga qoydilar. Oltin qongiroq va anor koylakning etagida atrofida xizmat qilish uchun, Rabbiy Musoga buyurganidek. Va ular nozik zigir matodan toqilgan koylaklar qildilar, Harun va uning og'illari uchun. Va sallalarni nozik zigirdan, va sallani nozik zigirdan, va ishtonlarni oralgan nozik zigirdan yasadilar. va ularning kamarbandlarini nozik zigirdan, kokdan, binafshadan va qizil yigirilgan ipdan, kashtachilik ishi bilan tayyorladilar, qanday usulda Rabbiy Musoga buyurgan edi. Va ular oltin plastinkani, muqaddasning ajratmasini, sof oltindan qildilar va uning ustiga muhr kabi oyilgan harflar bilan Rabbiga muqaddas joy deb yozdilar. Va ular kok bandni ustiga qoydilar, shunda u sallaning ustiga yuqoridan yotsin, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek.

37

Va ular chodir uchun onta parda qildilar. Bir pardaning uzunligi yigirma sakkiz tirsak edi, hammasi bir xil edi, va bir pardaning kengligi tort tirsak edi. Va ular pardani kok, binafsha va qizil yigirilgan iplardan hamda oralgan nozik zigirdan qildilar, karublar toqilgan ish bilan. Va ular uni tortta oltin qoplangan chirimas ustunlar ustiga qoydilar, ularning boshliqlari oltin edi va ularning tortta tagligi kumush edi. Va ular guvohlik chodiri eshigining pardasini kok, binafsha va qizil yigirilgan iplardan

hamda oralgan nozik zigirdan qildilar, kerublar toqilgan ish bilan. Va ularning besh ustunini, halqalarini, ularning boshliklarini va ilgaklarini oltin bilan qopladılar, va ularning besh tagligi bronzadan edi.

Va ular janub tomondagi hovlini qildilar, hovlining pardalari burmalangan nozik zigirdan yuz ustiga yuz edi. Va ularning ustunlari yigirmata, va ularning poydevorlari yigirmata. Va shimolga qarab turgan tomon yuz ustiga yuz, va janubga qarab turgan tomon yuz ustiga yuz, va ularning ustunlari yigirmata, va ularning poydevorlari yigirmata. Va dengiz tomonidagi taraf ellik tirsak pardalar, ularning ustunlari onta, va ularning tagliklari onta. Va sharq tomonga qaragan yon tomoni elli tirsak pardalar bilan, orqa tomoni uchun on besh tirsak. va ularning ustunlari uch ta, va ularning poydevorlari uch ta Va ikkinchi tomonning orqasida, hovli darvozasining u yoqida va bu yoqida, on besh tirsak pardalar, ularning uch ustuni va ularning uch tagligi. Chodirning barcha pardalari oralgan nozik zigirdan qilingan. Va ustunlarning poydevorlari bronzadan, ularning ilgaklari kumushdan, ularning boshliqlari kumush bilan qoplangan, va ustunlar kumush bilan qoplangan, hovlining barcha ustunlari. Va hovli darvozasining pardasi kashtakor ishi kok, binafsha va qizil yigirilgan ipdan hamda oralgan nozik zigirdan, uzunligi yigirma tirsak, balandligi va kengligi besh tirsak bolib, hovlining pardalari bilan mos keluvchi edi. Va ularning ustunlari tortta, va ularning poydevorlari tortta bronzadan, va ularning ilgaklari kumushdan, va ularning boshliqlari kumush bilan qoplangan. Va hovlining atrofidagi

barcha qoziqlar bronzadan bolib, ular kumush bilan qoplangan edi. Va bu guvohlik chodirining tuzilishi bolib, Musoga buyurilganidek, Leviylarning xizmati ruhoniy Horunning og'li Itamar orqali amalga oshirildi.

Va Bezalel, Urining og'li, Yahudo qabilasidan, Rabbiy Musoga buyurganidek qildi. va Eliab, Ahisamachning og'li, Dan qabilasidan, kim toqilgan narsalar va tikilgan narsalar va badiiy ishlarning bosh hunarmandi edi, qizil rang va nozik zigir bilan toqish uchun.

38

Va Bezalel sandiqni yasadi, Va u uni toza oltin bilan ichkaridan va tashqaridan qopladi. Va u bunga tortta oltin halqa quydi: ikkitasini bir tomoniga, va ikkitasini ikkinchi tomoniga. Poloslar uchun keng, shunda uni ular bilan kotarish mumkin. Va u sof oltindan sandiqning ustiga rahm-dil orindiqni qildi, va ikki oltin karuvni Bir cherub kafforat orindiqning bir uchida, va bir cherub kafforat orindiqning ikkinchi uchida. Ularning qanotlari bilan rahm-shafqat orindigi ustiga soya soluvchi. Va u sof oltindan muqaddas stolni yasadi. Va u bunga tortta halqa quydi: ikkitasini bir tomoniga va ikkitasini ikkinchi tomoniga, keng qilib, shunda ularni ustunlar bilan kotarish mumkin bolsin. Va u sandiqning va dasturxonning ustunlarini yasadi va ularni oltin bilan qopladi. U stol idishlarini yasadi: kosalarni, tutatgichlarni, kosalarni va quyma qurbonlik kosalarini, ular bilan quyish

uchun – bularning barchasi oltin edi. Va u yoritadigan oltin lampani yasadi. poyasi qattiq va uning ikkala tomonidan kichik naychalar Uning novdalaridan kurtaklar, uning novdalaridan chiqib turgan kurtaklar - bundan uchta va bundan uchta, bir-biriga teng qilingan. Va ularning chirog‘lari, qaysilar uchlarida joylashgan, ulardan yong‘oq shaklidagi, va rozetkalar ulardan yasalgan, shunday qilib chiroqlar ularning ustida bo‘lsin, va yettinchi rozetka, chirog‘donning uchida, tepasining ustida, yuqoridan, qattiq, butun oltin. Va uning ustida yetti oltin chiroglar, va uning oltin qisqichlari, va ularning oltin idishlari. Bu ustunlarni kumush bilan qopladi va ustun uchun oltin halqalarni quydi, to'siqlarni oltin bilan qopladi, parda ustunlarini oltin bilan qopladi va oltin ilgaklar yasadi. Bu chertokning oltin halqalarini, hovlining halqalarini va yopqichni yuqoridan chozish uchun bronza halqalarni qildi. Bu chodir uchun kumush boshliklarni, chodir eshigi uchun mis boshliklarni, hovli darvozasini quydi va ustunlar uchun kumush ilgaklar yasadi, ustunlar ustida ularni kumush bilan qopladi. Bu chodirning qoziqlarini va hovlining bronza qoziqlarini yasadi. U bronza qurbongohni Qorah jamoasi bilan qozgolon kotargan erkaklar egalik qilgan bronza olov tayoqchalardan yasadi. U qurbongohning barcha idishlarini yasadi: uning olovdonini, tagligini, kosalarini va bronza go'sht ilgaklarini. U qurbongoh uchun panjara yasadi, tor korinishidagi ish, ochoqning ostidan, uning ostida, uning yarmigacha. Va unga tortta mis halqalar qoydi qurbongoh panjarasining tortta qismidan, ustunlar uchun keng qilib, shunda ular bilan qurbongohni kotarishadi. Bu muqaddas moylanish yogini va toza tutatqining tarkibini yasadi,

attar yasovchining ishi. Bu bronza havzani va uning bronza asosini roza tutgan ayollarning oynalaridan yasadi, ular guvohlik chodirining eshiklari yonida roza tutgan edilar, uni qurgan kuni.

Va u havzani yasadi, shunda Muso va Harun va uning og'illari undan ozlarining qollari va oyoqlarini yuvsalar, ular guvohlik chodiri ichiga kirayotganda yoki qurbongohga xizmat qilish uchun yaqinlashganda, ular undan yuvindilar, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek.

39

Muqaddas narsalar uchun barcha ishlar boyicha tayyorlangan barcha oltin, birinchi mevalarning oltinidan, yigirma toqqiz talant va yetti yuz yigirma shekel bolib, muqaddas shekelga kora edi. Va kumush hadyasi tekshirilgan erkaklar jamoatidan yuz talant va ming yetti yuz yetmish besh shekel, har bir bosh uchun bir drahma - shekelning yarmi, muqaddas shekelga muvofiq, Yigirma yoshdan yuqori bolgan sanab otilgan har bir kishi oltmish ming uch ming besh yuz ellik kishini tashkil etdi. Va yuz talant kumush chodirning yuz boshligini quyish uchun va pardaning boshliqlari uchun ishlatildi. Yuz boshlar yuz talantga, har bir boshga bir talant. Va ming yetti yuz yetmish besh shekellarni ustunlar uchun ilgaklar yasashga ishlatdi, va ularning boshlarini oltin bilan qopladi, va ularni bezadi.

Va olingan narsaning bronzasi yetmish talant va ming besh yuz shekel edi. Va ular undan guvohlik chodiri eshigining poydevorlarini qildilar. va hovli atrofidagi tagliklarni, va hovli darvozasining tagliklarni, va chodirning qoziqlarini, va hovli atrofidagi qoziqlarini, va qurbongohning bronza panjarasi, va qurbongohning barcha idishlari, va guvohlik chodirining barcha asboblari, Va Isroil og'illari Rabbiy Musoga buyurganidek qildilar, shunday qildilar. Hadya qilingan oltinning qolgan qismidan ular Rabbining oldida xizmat qilish uchun idishlar yasadilar. Va qoldirilgan kok rang, binafsha rang va qizil rangdan ular Harun uchun xizmat kiyimlarini tikdilar, shunda u ularni muqaddas joyda xizmat qilishda kiysin. Va ular Musoga kiyimlarni, chodirni, uning barcha idish-tovoqlarini, poydevorlarni, uning to'siqlarini va ustunlarni olib keldilar. va qurbongoh, va uning barcha idishlari.

Va moylanish yogini va tarkibli tutatqini va pok chirogdonni va uning chirog‘larini, yonish uchun chirog‘larini va yorug‘lik moyini, Va taqdimot stolini, va uning barcha idishlarini, va qoyilgan nonlarni. Va muqaddas kiyimlar, ular Harunniki va uning og'illari kiyimlari ruhoniylik uchun. Va hovlining pardalari, va ustunlar, va chadirning eshigining pardasi, va hovlining darvozasi. Va chodir uchun barcha idoralar, uning barcha asbobi, qizil boyalgan qochqor terilari, kok rangdagi qoplamalar, qolgan qoplamalar, qoziqlar va guvohlik chodiri ishlari uchun barcha asboblar. Rabbiy Musoga qancha buyurgan bolsa, Isroil og'illari barcha yukni shunday qildilar. Muso barcha ishlarni kordi va ular buni Rabbiy Musoga buyurgan usulda

qilgan edilar, shunday qildilar va Muso ularga duo qildi.

40

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Birinchi oyning yangi oyida, bir kunida, guvohlik chodirini ornatasan. Va sen guvohlik sandiqini qoyasan va sandiqni parda bilan yopasan. Va sen stolni kiritasan va uning niyatini qoyasan, va shamdonni kiritasan va uning chiroqlarini qoyasan. Va sen oltin qurbongohni Ahd sandigi oldiga tutatqi yoqish uchun qoyasan va Guvohlik chodiri eshigi ustiga parda yopigini qoyasan. Va sen qurbonliklar qurbongohini guvohlik chodirining eshiklari yoniga qoyasan. Va sen chertoqni atrofiga ornatasan va uning barcha narsalarini atrofida muqaddas qilasan. Va sen muqaddaslash moyini olib, chodirni va undagi barcha narsalarni moylab, uni va uning barcha idishlarini muqaddas qilasan, va u muqaddas boladi. Va sen qurbonliklar qurbongohini va uning barcha idishlarini moylashtirasan, va qurbongohni muqaddaslashtirasan, va qurbongoh eng muqaddas narsalardan boladi. Va sen Harun va uning og'illarini guvohlik chodirining eshigi oldiga keltirasan va ularni suv bilan yuvasan. Va sen Horunni muqaddas liboslar bilan kiyintirasiz, uni moylab qoyasiz va uni muqaddas qilasiz, shunda u menga ruhoniy bolib xizmat qiladi. Va sen uning og'illarini keltirasan va ularni koylaklarga kiydirassan. Va sen ularni otalarini moylashganingdek moylashtirasan, va ular menga ruhoniylik qilishadi, va shunday boladiki, ularga

moylash abadiy ruhoniylik belgisi boladi, ularning avlodlari uchun. Va Muso Rabbiy unga buyurgan hamma narsani shunday qildi.

Va shunday boldiki, birinchi oyda, ikkinchi yilda, ularning Misrdan chiqib ketishlarida, yangi oyda chodir ornatildi. Va Muso chodirni ornatdi, ustunboshlarni qoydi, to'siqlarni kiritdi va ustunlarni ornatdi. Va u pardalarni chodir ustiga yoydi va chodir qopqogini uning ustiga yuqoridan qoydi, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek. Va guvohliklarni olib, ularni sandiqqa tashladi va tayoqlarni sandiqning ostiga qoydi. U sandiqni chodirga olib kirdi va parda yopigini qoydi va guvohlik sandiqini yopdi, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek. Va u stolni guvohlik chodiri ichiga, chodir pardasining tashqarisida, shimol tomonga qoydi. Va u uning ustiga taqdim etish nonlarini Rabbiy oldida qoydi, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek. Va u shamdoni guvohlik chodirining ichiga, chodirning janubiy tomoniga qoydi. Va u uning chiroglarini Rabbiy oldiga qoydi, Rabbiy Musoga buyurgan yol bilan. Va u oltin qurbongohni guvohlik chodiri ichiga parda roparasiga qoydi. Va u uning ustida tarkibli tutatqi yoqdi, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek. Va u nazrlar qurbongohini chodir eshigi yoniga qoydi. Va u hovlini chodir va qurbongoh atrofida ornatdi, va Muso barcha ishlarni tugatdi.

Va bulut guvohlik chodirini qopladi va chodir Rabbining ulugvorligi bilan toldi. Va Muso guvohlik chodiri ichiga kira olmadi, chunki bulut uning ustiga soya solayotgan edi va chodir

Rabbiyning shon-shuhrati bilan tolgan edi. Qachon bulut chodirdan kotarilsa, Isroil og'illari oz yuklari bilan kochib ketishardi. Agar bulut kotarilmasa, ular bulut kotarilgan kungacha jonashmagan. Bulut chodirning ustida kunduzi turardi va olov uning ustida tunda butun Isroil oldida ularning barcha kochishlari davomida turardi.

Marko Injili

1

Iso Masih, Xudoning og'lining xushxabarining boshlanishi.
Paygambarlarda yozilganidek, mana, Men Öz elchimni sening oldingga yuboraman, u sening yolingni sening oldingda tayyorlaydi, Sahroda faryod qilayotganning ovozi: Rabbning yolini tayyorlang, uning yollarini tog'ri qiling.

Yahyo sahroda suvga chomdiruvchi bolib paydo boldi va gunohlarni kechirish uchun tavba suvga chomishini elon qildi. Va butun Yahudiya yeri va Ierusalimliklari uning oldiga chiqib ketardi, va ularning barchasi Iordan daryosida u tomonidan suvga chomdirilardi, ozlarining gunohlarini tan olib. Yahyo tuya sochlarini kiygan va belida teri kamar taqib yurgan, chigirtka va yovvoyi asal yegan edi. Va u shunday deb elon qilardi: Mendan keyin mendan kuchliroq odam keladi, men egilib uning sandallarining tasmalarini yechishga ham loyiq emasman. Men haqiqatan sizlarni suvda suvga chomdirdim, lekin u sizlarni Muqaddas Ruhda suvga chomdiradi.

Va shunday boldiki, o'sha kunlarda Iso Jalilaning Nosira shahridan keldi va Yahyo tomonidan Iordan daryosida suvga chomdirildi. Va u suvdan kotarilayotganda darhol osmonlarning yirtilayotganini kordi va Ruhning kaptar kabi uning ustiga tushayotganini kordi. Va osmonlardan ovoz keldi: Sen Mening sevimli Og'limsan, Sendan men rozi boldim.

Va darhol Ruh uni cholga haydab yubordi. Va u qirq kun sahroda Shayton tomonidan sinovdan otkazilayotgan edi, va yovvoyi hayvonlar bilan birga edi, va farishtalar unga xizmat qilishdi.

Yahyo tutqundan keyin Iso Jaliliyaga keldi va Xudoning Saltanati haqidagi xush xabarni elon qildi. Va shunday deb aytdi: Vaqt toldi va Xudoning podsholigi yaqinlashdi, tavba qiling va xushxabarga ishoning.

Jaliliya dengizi boyida yurib, u Shimon va uning akasi Andreyni kordi, ular dengizga tor tashlayotgan edilar, chunki ular baliqchilar edi. Iso ularga dedi: Mening ortimdan ergashing, men sizlarni odamlar baliqchilari qilaman. Va ular darhol ozlarining torlarini qoldirib, unga ergashdilar. Va u o'sha yerdan ozgina oldinga borgach, Zabadiyning og'li Yoqub va uning ukasi Yuhannoni kordi, ular qayiqda torlarni tuzatayotgan edilar. Va u darhol ularni chaqirdi. Ular esa otalari Zabadayni yollanganlar bilan kemasida qoldirib, uning ortidan ketdilar.

Va ular Kafarnahumga kirdilar va darhol sabbatda jamoatga

kirib, u orgatdi. Va ular uning talimidan hayratda qolishdi, chunki u ularga vakolatga ega bolgan kabi orgatardi, ilohiyotshunoslar kabi emas. Va ularning jamoatida nopok ruhga ega bolgan odam bor edi va u baqirdi. aytib: Bizga va senga nima, ey Nosiralik Iso? Sen bizni halok qilish uchun keldingmi? Men seni bilaman, sen kimsansan — Xudoning muqaddasi. Va Iso unga tanbeh berib dedi: Jim bol va undan chiq! Va nopok ruh uni talvasaga solib, baland ovoz bilan qichqirib, undan chiqib ketdi. Va hamma hayratda qolishdi, shunday qilib ozlarida muhokama qilishdi va deyishdi: Bu nima? Bu yangi talimot nima, chunki u hokimiyat bilan nopok ruhlarga buyuradi va ular unga itoat qilishadi? Uning shuhrati darhol Jalilaning butun atrofdagi hududiga tarqaldi.

Va ular jamoatxonadan chiqib ketganlaridan song darhol Yoqub va Yuhannon bilan birga Simon va Andreyning uyiga keldilar. Simonning qaynonasi isitmada yotgan edi. Va darhol ular unga u haqida aytishdi. Va u yaqinlashib, uning qolidan ushlab uni kotardi, va isitma uni darhol tark etdi, va u ularga xizmat qila boshladi. Kechqurun bolganda, quyosh botganida, ular unga barcha kasal odamlarni va jinlar tomonidan egallanganlarni olib kelishdi. Va butun shahar eshik tomon yigilgan edi. U turli xil kasalliklarga chalingan kop odamlarni shifo berdi va kop jinlarni haydab chiqardi, jinlarga esa gapirish uchun ruxsat bermadi, chunki ular Uni Masih ekanligini bilardi.

Va tong otguncha, kechaning ozida turdi-da, chiqib ketdi va chol joyga bordi, u yerda ibodat qildi. Va Simon va uning bilan

bolganlar uni taqib qildilar. Va uni topib, unga aytadilar: Hamma seni qidiryapti. Va u ularga dedi: Keling, qo'shni shaharlarga boraylik, shunda men u yerda ham vaz qilaman, chunki men shu maqsadda chiqib kelganman. U butun Jalila boylab ularning jamoalarida vaz qilar va jinlarni haydab chiqarar edi.

Va unga bir moxov keldi, unga iltijo qilib, uning oldida tiz chokib va unga dedi: Agar xohlasang, meni tozalashga qodirssan. Iso esa rahm qilib, qolini chozdi va unga tekkizdi hamda unga dedi: Xohlayman, toza bol. Va u shunday deganida, darhol uning moxovi ketdi va u tozalandi. Va uni qattiq ogohlantirganidan song, darhol uni haydab chiqardi va unga aytdi Kor, hech kimga hech narsa aytma, lekin bor, ozingni ruhoniyga korsat va ozingning poklanishing haqida Muso buyurgan narsani ularga guvohlik sifatida taqdim et. U chiqib ketganidan keyin sozni kop elon qila boshladi va tarqata boshladi, shunday qilib u endi ochiq holda shaharga kira olmasdi, lekin tashqarida chol joylarda turardi, va odamlar uning oldiga hamma tomondan kelib turdilar.

2

Va u bir necha kundan keyin yana Kapernaumga kirdi va uning uyda ekanligi eshitildi. Va darhol koplar yigilishdi, shunday qilib endi sigdirish mumkin emas edi, hatto eshik yonida ham joy yoq edi, va u ularga sozni gapirardi. Va ular unga falajli odamni olib

kelishdi, uni tort kishi kotarib kelishdi. Va olomonning sababli unga yaqinlasha olmasdan, ular u turgan joyning tomini ochdilar va qazib teshikdan falajli yotgan to'shakni tushirdilar. Iso ularning iymonini korib, falajliga dedi: Bolam, senga gunohlaring kechirildi. Lekin u yerda yozuvchilardan bazilari otirib, oz yuraklarida mulohaza yuritayotgan edilar. Nima uchun bu shunday haqoratli gaplar gapiradi? Kim gunohlarni kechira oladi, agar yagona Xudo bolmasa? Va Iso oz ruhi bilan ular ichlarida shunday mulohaza qilayotganlarini darhol bilib olib, ularga dedi: Nega yuragingizda bu narsalar haqida mulohaza qilmoqdasizlar? Nima osonroq: falajlangan odamga Seniki gunohlar kechirilgan deyish yoki Tur va to'shagingni kotarib yur deyish? Shunday qilib, lekin bilasizlarki, Insonning Og'li yer yuzida gunohlarni kechirish huquqiga ega — falajliga aytadi: Senga aytaman: tur va to'shagingni kotarib, uyingga bor. Va u darhol turdi va to'shakchani kotarib, hammaning oldida chiqib ketdi, shunday qilib hamma hayratda qoldi va Xudoni uluglab: Biz hech qachon bunday kormagan edik deyishdi.

Va u yana dengiz yonidan chiqdi, va butun olomon uning oldiga keldi, va u ularni orgatdi. Va u otib ketayotganda, Alfeyning og'li Levi soliq yigish joyida otirganini kordi va unga: Menga ergash, dedi. U turib, unga ergashdi. Va shunday boldiki, u oz uyida dasturxonda yotganida, koplab soliq yiguvchilar va gunohkorlar Iso va uning shogirdlari bilan birga dasturxonda yotishardi, chunki ular kop edi va unga ergashgan edilar. Va ilohiyotshunoslar va Farizilar uni soliq yiguvchilar va gunohkorlar bilan ovqatlanayotganini korib, uning

shogirdlariga deyishdi: Nega u soliq yiguvchilar va gunohkorlar bilan yeydi va ichadi? Va Iso eshitib, ularga deydi: Kuchlilarga shifokor kerak emas, balki kasal bolganlarga kerak. Men adolatlilarni chaqirish uchun emas, balki gunohkorlarni tavbaga chaqirish uchun keldim.

Va Yuhanno shogirdlari va Farisillar shogirdlari roza tutayotgan edilar. Va ular kelib, unga dedilar: Nega Yuhanno shogirdlari va Farisillar shogirdlari roza tutadilar, lekin Sening shogirdlaring roza tutmaydilar? Iso ularga dedi: Toy xonasining og'illari kuyov ular bilan birga bolganida roza tutishlari mumkinmi? Ular kuyovni ozlari bilan qancha vaqt ega bolsalar, roza tutolmaydilar. Lekin kunlar keladi, qachon kuyov ulardan olib ketilsa, va keyin o'sha kunlarda ular roza tutadilar. Hech kim eski kiyimga qisqartirilmagan matodan yamoq tikmaydi, aks holda yangi yamoq eskisidan toliqligini olib ketadi va yirtiq yanada yomonroq boladi. Va hech kim yangi sharobni eski tulumlarga tashlamaydi, agar shunday qilsa, yangi sharob tulumlarni yorib yuboradi, va sharob tokilib ketadi va tulumlar halok boladi, lekin yangi sharobni yangi tulumlarga qoyish kerak.

Va shunday boldiki, u shabbat kunida don dalalaridan otib ketayotgan edi va uning shogirdlari boshoqlarni yulib olib, yol ochishga kirishdilar. Va Farizilar unga deyishardi: Qara, ular shanba kunlarida ruxsat etilmagan narsani qilyaptilar. Va u ularga deyardi: Hech qachon oqimadingizmi, Dovud nima qilganini, qachonki u va uning hamrohlari ehtiyojga uchragan

va och qolgan edilar? U Abiatar oliy ruhoniy davrida Xudoning uyiga qanday kirdi va taqdimot nonlarini yedi — ularni yeyish faqat ruhoniylarga ruxsat berilgan edi — va u bilan birga bolganlarga ham berdi? Va U ularga dedi: Shanba kuni inson uchun yaratilgan, inson shanba kuni uchun emas, Shunday qilib, Insonning Og'li shanba kunining ham egasidir.

3

Va U yana jamoatga kirdi va u yerda qoli qurib qolgan odam bor edi. Va ular uni kuzatib turishardi, agar u shabat kunida uni davolab bersa, uni ayblashlari uchun. Va u quruq qoli bolgan odamga deydi: Ortaga tur. Va u ularga dedi: Shanba kunida yaxshilik qilish yoki yomonlik qilish ruxsat berilganmi? Jonni qutqarish yoki oldirishmi? Ular esa jim edilar. Va U ularga gazab bilan atrofga qaradi, ularning yuragining qattiqligi ustidan qaygurib, odamga dedi: Qolingni choz. Va u chozdi, va uning qoli boshqasi kabi soglom holga keltirildi. Va Farisaylar chiqib ketib, darhol Herodianlar bilan unga qarshi kengash qildilar, uni yoq qilishlari uchun.

Va Iso oz shogirdlari bilan dengiz tomon chekindi va Jalilidagi kop olomon unga ergashdi, Va Yahudiyadan, Yerushalimdan, Idumeadan, Iordan daryosining narigi tomonidan va Sur bilan Saydon atrofidan kop olomon U qilgan ishlarni eshitib, Uning oldiga kelishdi. Va u oz shogirdlariga aytdi, kichik qayiq unga tayyor turib tursin olomon tufayli, ular uni siqib qoymaslik

uchun. U koplarni davoladi, shuning uchun qamchilari bolganlarning barchasi unga tegish uchun ustiga yiqilishardi. Va nopok ruhlar uni qachon korsalar, uning oldiga yiqilib tushdilar va qichqirib: Sen Xudoning Og'lisan, deb aytdilar. Va u ularga kop tanbeh berdi, shunda ular uni oshkor qilmasinlar.

Va u togga kotarildi va ozi xohlagan kishilarni chaqirdi, va ular uning oldiga keldilar. Va u on ikkitani tuzdi, shunda ular u bilan bolsinlar va shunda ularni vaz qilish uchun yuborsin. va kasalliklarni davolamoq va jinlarni haydab chiqarmoq huquqiga ega bolmoq Va u Simonga Pyotr ismini qoydi. Va Zabadayning og'li Yoqub va Yoqubning ukasi Yuhannoga u Boanerges nomlarini qoydi, bu momaqaldiroq og'illari demakdir, va Andrea va Filipp va Bartolomey va Mattyo va Toma va Alfey og'li Yoqub va Taddey va Kananitlik Simon va Yahudo Isqariyotni, u ham uni topshirdi.

Va ular uyga kelmoqdalar, va yana olomon yigilmoqda, shunday qilib ular hatto non yeyishga qodir emas edilar. Va eshitganlar uning yonidan uni ushlab olish uchun chiqdilar, chunki ular u hayratda qoldi deb aytishardi. Va Quddusdan tushgan yozuvchilar aytayotgan edilar ki, u Beelzebulga ega va jinlar hukmdori orqali jinlarni haydaydi. Va ularni chaqirib olganidan keyin, ularga masallar bilan aytdi: Shayton shaytonni qanday qilib haydab chiqara oladi? Va agar saltanat oziga qarshi bolingan bolsa, o'sha saltanat turolmaydi. Va agar uy oz ichida bolingan bolsa, o'sha uy turolmaydi. Va agar Shayton oziga qarshi kotarilgan va bolingan bolsa, u turolmaydi, balki oxiri

kelgan. Hech kim kuchli odamning uyiga kirib, uning mol-mulkini talon-taroj qila olmaydi, agar avval o'sha kuchli odamni boglamasa. Shundagina uning uyini talon-taroj qiladi. Haqiqatan sizlarga aytamanki, insonlarning og'illariga barcha gunohlar va ular qancha kufr qilgan bolsalar ham, barchasi kechiriladi. Kim lekin Muqaddas Ruhga haqorat qilsa, abadgacha kechirimga ega emas, balki abadiy hukm uchun aybdor hisoblanadi. Chunki ular U nopok ruhga ega deb aytishardi.

Demak, uning onasi va birodarlari kelmoqdalar va tashqarida turib, uni chaqirish uchun unga odam yubordilar. Va uning atrofida olomon otirgan edi, ular esa unga dedilar: Mana, onang va akalaringiz tashqarida seni izlayaptilar. Va u ularga javob berib dedi: Kim mening onam yoki mening aka-ukalarim? Va U atrofida otirganlarga qarash qilganidan keyin deydi: Mana, mening onam va mening aka-ukalarim, Chunki kim Xudoning irodasini bajarsa, o'sha mening akam, mening opam va onam hisoblanadi.

4

Va u yana dengiz yonida orgatishni boshladi, va uning oldiga katta olomon yigildi, shunday qilib u qayiqqa kirib dengizda otirdi, va butun olomon dengiz tomon qirgoqda edi. Va u ularga koplab masallar bilan orgatardi va oz talimotida ularga aytardi, Eshiting. Mana, ekuvchi ekish uchun chiqdi. Ekish paytida

shunday boldiki, bazi uruglar yolga tushdi va qushlar kelib ularni yutib yubordilar. Va boshqasi toshlarga tushdi, u yerda kop tuproq yoq edi, va darhol u o'sib chiqdi, chunki tuproqning chuqurligi yoq edi, Quyosh kotarilgach, u kuydirildi va ildizga ega bolmagani uchun qurib ketdi. Va boshqasi tikanlarga tushdi va tikanlar o'sib chiqdi va uni bog'ib tashladi va meva bermadi. Va boshqasi yaxshi yerga tushdi va o'sib chiqayotgan va o'sayotgan meva berdi, va ottizta, oltmishta va yuzta hosil keltirdi. Va u ularga deyardi: Eshitish uchun quloqlari bor kishi eshitsin. Qachon u yolgiz qolganda, uning atrofidakilar on ikki shogird bilan birga undan masalni sorashdi. Va u ularga dedi: Sizlarga Xudoning saltanati sirlarini bilish berilgan, lekin tashqaridagilarga hamma narsa masallar orqali aytiladi, shunday qilib ular korib turib kormasliklari va eshitib turib tushunmasliklari uchun, to qaytmasalar va ularga gunohlari kechirilmasin.

Va u ularga deydi: Siz bu masalni bilmaysizlarmi? Qanday qilib barcha masallarni tushunasizlar? Ekuvchi sozni ekadi. Bular esa yol yonida ekilgan sozni anglatadi, va ular eshitganda, darhol shayton kelib, ularning qalblariga ekilgan sozni olib ketadi. Va bular xuddi shunday toshloq joylarga ekilganlardir, ular sozni eshitishlari bilanoq uni xursandchilik bilan qabul qilishadi Va ular ozlarida ildizga ega emaslar, lekin vaqtinchalikdirlar, keyin soz tufayli qiyinchilik yoki taqib yuzaga kelganda, darhol qoqilishadi. Va bular tikanlar ichiga ekilganlar bolib, sozni eshitadiganlardir. Va bu davrning gamxorliklari va boylikning aldanishi va qolgan narsalar haqidagi ishtiyoqlar kirib kelib,

sozni bog'ib qoyadi va u samarasiz boladi. Va bular yaxshi yerga ekilganlardir, ular sozni eshitadilar va qabul qiladilar, va ottizta, oltmishtada va yuzta meva beradilar.

Va u ularga dedi: Chiroq savat ostiga yoki to'shak ostiga qoyilish uchun keltirilmaydi-ku? Chiroqdon ustiga qoyilishi uchun emas-mi? Chunki hech narsa yashirin emas, agar u oshkor qilinmasa, va hech narsa maxfiy bolmadi, balki oshkor bolishi uchun. Agar kimdir eshitish uchun quloqlarga ega bolsa, u eshitsin. Va u ularga dedi: Nima eshitayotganingizga etibor bering. Qaysi olchov bilan olchasangiz, sizga shunday olchanadi va sizga, eshituvchilarga, qo'shiladi. Kimda bor bolsa, unga beriladi, va kimda yoq bolsa, unda bor bolgan narsasi ham undan olinadi. Va u aytardi: Xudoning shohligi shundaydir: xuddi odam urugni yerga solib qoygandek, Va u kechasi va kunduzlari uxlaydi va turadi, va urug unadi va o'sadi, qanday ekanligini u ozi bilmaydi. Oz-ozidan yer meva beradi, chunki avval ot, keyin don boshoq, keyin boshoqda tola don. Qachon meva pishsa, darhol oroq yuboradi, chunki orim-yigim vaqti kelgan.

Va u dedi: Xudoning malakotini nimaga oxshatsak? Yoki uni qaysi masalda tasvirlab bersak? sinap donasi kabi, u yerga ekilganda, yer ustidagi barcha uruglardan kichikroq boladi, Va qachon ekilsa, kotarilib, barcha sabzavotlardan kattaroq boladi va katta shoxlar qiladi, shunday qilib uning soyasi ostida osmon qushlari uy qura oladi.

Va u ularga sozni shunday kop masallar bilan gapirardi, ular

eshitishga qanchalik qodir bolsalar. Lekin masalsiz ularga sozni gapirmasdi, oz shogirdlariga esa alohida hamma narsani tushuntirib berardi.

Va o'sha kuni kechqurun bolganda, u ularga dedi: Keling, narigi tomonga otaylik. Va olomonni qoldirib, ular uni qayiqda qanday bolgan bolsa shunday olib ketadilar, va uning bilan boshqa qayiqlar ham edi. Va katta shamol boroni paydo boldi, tolqinlar esa qayiqqa urilib kirardi, shunda u allaqachon suv bilan tolib, chokib ketayotgan edi. Va u ozi orqa qismda yostiqda uxlayotgan edi, va ular uni uygotib, unga dedilar: Ustoz, bizning halok bolayotganimiz sizga gam emasmi? Va uygonib, u shamolni tanbeh qildi va dengizga dedi: Jim bol, tinch bol. Shamol toxtadi va katta osoyishtalik hukm surdi. Va U ularga dedi: Nega siz shunday qorqoqsiz? Qanday qilib sizda imon yoq? Va ular katta qorquvdan qorqishdilar va bir-birlariga aytishdilar: Kim bu odam, chunki shamol va dengiz ham unga itoat qiladi?

5

Va ular dengizning narigi tomoniga, Gergesenlar yurtiga keldilar. Va u kemadan chiqqach, darhol unga qabrlardan harom ruhli odam uchradi. Kim qabrlar ichida yashardi va hech kim uni zanjirlar bilan boglay olmasdi, U kop marta kishanlar va zanjirlar bilan boglangani sababli, zanjirlar uning tomonidan yirtilgan va kishanlar parchalangan edi, va hech kim uni boysundirishga qodir emas edi. Va u tun-yu kunduzi qabrlarda

va toglarda baqirib, ozini toshlar bilan kesib turardi. Lekin Iisoni uzoqdan korib, yugurdi va unga sajda qildi. Va katta ovoz bilan qichqirib, u aytadi: Menga va senga nima, Iiso, eng Oliy Xudoning Og'li? Seni Xudoga qasam berib sorayman, meni azoblamaginsan! U unga shunday dedi edi: Ey nopok ruh, bu odamdan chiq! Va u undan soradi: Sening isming nima? Va u javob berib dedi: Mening ismim Legion, chunki biz kopmiz. Va u undan kop iltimos qildi, shunda u ularni mamlakatdan tashqariga yubormasin. U yerda tog yonida otlayotgan katta chochqa podasi bor edi. Va barcha jinlar uni iltimos qilib aytdilar: Bizni chochqalarga yubor, shunda biz ularga kiramiz. Va Iso ularga darhol ruxsat berdi. Nopok ruhlar chiqib ketib, chochqalarga kirdilar va poda qoya boylab dengizga yugurdi, ular taxminan ikki ming edi va dengizda chokib ketishardi. Va chochqalarni boqayotgan choponlar qochib ketishdi va shahar va dalalarga xabar berishdi, va ular nima sodir bolganini korish uchun chiqib kelishdi. Va ular Isoning oldiga kelishdi va jin chalingan, otirgan, kiyingan va aql-hushida bolgan, legionga ega bolgan odamni korishdi va qorqib ketishdi. Va korganlar ularga jinni egallangan odamga nima bolganini va chochqalar haqida hikoya qilib berishdi. Va ular uni ozlarining chegaralaridan ketishga chaqira boshladilar. Va u kemaga kirish paytida, jinlangan odam undan ozi bilan birga bolishiga ruxsat berishni iltimos qildi. Va u unga ruxsat bermadi, lekin unga dedi: Uyingga, oz oilangning oldiga bor va ularga Xudo senga nima qilganini va senga rahm qilganini xabar ber. Va u ketdi va Dekapolisda Iso unga nima qilganini elon qilishni boshladi, va hammalar hayratlanishdi.

Va Iso qayiqda yana narigi tomonga kesib otganida, uning atrofiga katta olomon toplandi va u dengiz yonida edi. Va jamoat boshliklaridan biri keladi, ismi Yair, va uni korib, uning oyoqlari tomon yiqiladi. Va u undan qattiq iltimos qildi va dedi: Mening qizchaloq olimga yaqin ahvolda, kelib unga qollaringizni qoyasiz, shunda u sogayib ketadi va yashaydi. Va u bilan ketdi, va katta olomon unga ergashib borardi va ular uni siqib turishardi. Va qon ketish kasalligida on ikki yil bolgan bir ayol bor edi, va kop shifokorlar tomonidan kop azob chekkan va ozining hamma narsasini sarflagan, va hech qanday yordam kormagan, lekin aksincha yanada yomonlashgan, Iso haqida eshitgan ayol olomon ichida orqasidan kelib, uning kiyimiga tegdi U oz-ozida deyardi: Agar uning kiyimlariga tegib olsam ham, saqlanaman. Va darhol uning qon manbai qurib qoldi va u tanasi bilan kasallikdan shifo topganini bildi. Va darhol Iso ozida uning kuchi chiqib ketganini bilib, olomonga ogirilib, dedi: Kim mening kiyimlarimga tegdi? Va Uning shogirdlari Unga deyishdi: Sen olomonning Seni bosayotganini koryapsanmi, va aytasanmi: Kim Menga tegdi? Va u buni qilgan ayolni korish uchun atrofga qaradi. Ayol esa qorqib va titrab, ozi ustida nima bolganini bilib, keldi va uning oldida yiqildi hamda unga barcha haqiqatni aytdi. Qizim, sening iymoningiz seni saqlab qoldi, tinchlik bilan boring va azobingizdan soglom boling. Hali u gapirayotgan paytda, jamoat boshligining uyidan odamlar kelib, deyishdi: Qizing vafot etdi, nega hali oqituvchini bezovta qilyapsiz? Lekin Iso darhol aytilayotgan sozni eshitib, ibodatxona boshligiga dedi: Qorqma, faqat ishon. Va u ozi bilan birga hech kimga ergashishga ruxsat bermadi, faqat Petros, Yoqub va Yoqubning

ukasi Yuhannoga ruxsat berdi. Va u jamoat boshligining uyiga keladi va shovqinni koradi, va koplab yiglayotgan hamda nola qilayotganlarni koradi. Va ichkariga kirib, ularga dedi: Nega shovqin qilyapsizlar va yiglayapsizlar? Bola olmadi, balki uxlayapti. Va ular uni masxara qilishdi. U esa hammani chiqarib yuborib, bolaning otasi va onasi va ozi bilan birga bolganlarni olib, bola yotgan joyga kirdi. Va bolaning qolidan ushlab, unga dedi: Talitha koumi - bu tarjima qilinganda: Qiz, senga aytaman, tur. Va qiz darhol ornidan turdi va yura boshladi, chunki u on ikki yoshda edi. Va ular juda katta hayratga tushdiler. Va u ularga qatiy buyurdiki, hech kim buni bilmasin, va unga ovqat berilishini aytdi.

6

Va u yerdan chiqdi va oz vataniga keldi, va uning shogirdlari unga ergashdilar. Shanba kuni bolganda, u jamoatda orgatishni boshladi va kopchilik eshitib hayratda qolib deyishdi: Bunga bular qayerdan? Unga berilgan donolik nima va uning qollari orqali shunday mojizalar qanday sodir bolmoqda? Bu hunarmand emas, Maryamning og'li, Yoqub, Yusuf, Yahudo va Shimunning akasi emasmi? Va uning opa-singillari bu yerda bizning oldimizda emasmi? Va ular undan xafa bolishdi. Iso ularga dedi: Paygambar faqat oz vatanida, qarindoshlari orasida va oz uyida hurmatsiz boladi. Va u yerda hech qanday mojiza korsata olmadi, faqat bir necha kasal odamlarning ustiga qollarini qoyib, ularni davoladi. Va u ularning ishonchsizligi

tufayli hayratlanardi. Va u atrofdagi qishloqlarni aylanib, orgatib yurardi.

Va u on ikki shogirdni chaqirdi va ularni ikki-ikkitadan yuborishni boshladi, va ularga nopok ruhlar ustidan hokimiyat berdi, Va ularga buyurdi ki, yolga faqat tayoqdan boshqa hech narsa olmasinlar: na sumka, na non, na kamarga mis. Lekin sandallar kiygan bolsinlar va ikki xiton kiymasliklar kerak. Va u ularga dedi: Qayerda uyga kirsangiz, u yerdan chiqib ketguningizcha o'sha joyda qoling. Qanchalar kop bolsa, agar sizlarni qabul qilmasalar va sizlarning sozlaringizni eshitmasalar, u yerdan chiqib ketayotganingizda oyoqlaringiz ostidagi changni ularga guvohlik sifatida silkiting. Amin, sizlarga aytaman: hukm kunida Sodom yoki Gomorraga nisbatan o'sha shaharga koproq toqat qilinadi. Va chiqib ketib, ular tavba qilishlari uchun vaz qildilar. Va ular kop jinlarni haydab chiqarishardi, kop bemorlarni yog bilan moylashardi va ularni davolashardi.

Podshoh Hirod eshitdi, chunki uning nomi mashhur bolgan edi, va u deyardi: Suvga chomdiruvchi Yahyo oliklardan tirildi va shu sababli uning ichida mojizaviy kuchlar ishlayapti. Boshqalar U Ilyos deb aytishardi, boshqalar esa U paygambarlardan biri kabi paygambar deb aytishardi. Herod eshitib aytdi: Men boshini olgan Yohanni, bu o'sha, u oliklardan tirildi. Chunki Hirodning ozi Yohannani qolga olib, uni qamoqqa tashladi va bogladi, Irodiada tufayli - akasi Filippning xotini, chunki u unga uylanib olgan edi. Chunki Yohyo Hirodga shunday degan edi:

Akangning xotinini olish senga ruxsat etilmagan. Lekin Herodias unga gazab ushlab turardi va uni oldirmoqchi edi, ammo qodir emas edi. Chunki Herod Yohyodan qorqardi, chunki uni adolatli va muqaddas odam ekanligini bilardi, va uni himoya qilardi, va uning sozlarini eshitgach kop ishlarni qilardi hamda mamnuniyat bilan uning sozlarini tinglardi. Va qulay kun yetib kelganda, Hirod ozining tugilgan kuni ozining zodagonlari va ming boshilari va Jalilaning ilk kishilari uchun kechki ziyofat qildi. Va uning qizi Irodiadaning kirishi va raqsga tushishi va Irod hamda u bilan birga dasturxonda yotganlarga yoqqanidan keyin, podshoh qizga dedi: Mendan nima xohlasang sora, va men senga beraman. Va u unga qasam ichdi: Mendan nima sorasang, senga beraman, hatto shohligimning yarmigacha. U esa tashqariga chiqib, onasiga dedi: Nima sorayman? U esa dedi: Suvga chomdiruvchi Yohyoning boshini. Va u shoshqaloqlik bilan podshohning oldiga kirib, darhol sorab dedi: Men xohlayman, siz menga hoziroq Yahyo Chomdiruvchining boshini laganda ustida berasiz. Podshoh juda qayguli bolib qoldi, lekin qasamlari va mehmonlari tufayli uni rad etishni xohlamadi. Va darhol shoh jallodini yuborib, uning boshini olib kelishni buyurdi. U ketib, uni zindonida bosh kesdi va uning boshini likopda olib kelib, qizga berdi, qiz esa uni onasiga berdi. Uning shogirdlari buni eshitib kelishdi va uning jasadini olib ketishdi, va uni qabrga qoyishdi.

Va havoriylar Isoning oldiga yigildilar va unga hamma narsani, nima qilganlarini va nima orgatganlarini xabar berdilar. Va u ularga dedi: Keling, siz ozlaringiz alohida chol joyga boring va

ozgina dam oling, chunki kelayotganlar va ketayotganlar kop edi va ular ovqatlanishga ham vaqt topolmayotgan edilar. Va ular qayiqda cholliq joyga ketishdi. Kopchilik ularning ketayotganini korib, ularni tanidilar va barcha shaharlardan piyoda yugurib kelib, u yerga oldinroq yetib borishdi hamda Uning oldiga yigilishdilar. Va Iso chiqib borib, kop olomon kordi va ularga rahm qildi, chunki ular choponi bolmagan qoylarga oxshardi, va u ularga kop narsalarni orgatishni boshladi. Va allaqachon kop vaqt otgach, uning shogirdlari unga yaqinlashib dedilar: Bu joy issiq va allaqachon kech boldi. Ularni jonatib yubor, shunda ular atrofdagi dalalarga va qishloqlarga borib, ozlari uchun non sotib olsinlar, chunki ularning yeydigani yoq. U esa javob berib, ularga dedi: Siz ularga yemoq bering. Va ular unga aytadilar: Ketib, ikki yuz denarilik nonlar sotib olib, ularga yemoq beraylikmi? U esa ularga deydi: Qancha noningiz bor? Boring va koring. Va bilgach, ular deyishadi: Besh va ikki baliq. Va u ularga barcha odamlarni yashil ot ustida ziyofat guruhlari bolib yotqizishni buyurdi. Va ular guruhlar-guruhlar bolib, yuzdan va ellikdan otirishdi. Va U besh non va ikki baliqni olib, osmonga qaradi, duo qildi va nonlarni sindirdi hamda shogirdlariga berdi, shunda ular odamlar oldiga qoysinlar, va ikki baliqni hammaga bolib berdi. Va hamma yedi va toydilar. Va ular parcha-parchalardan on ikki savat tola oldilar va baliqlardan ham. Va nonlarni yegan erkaklar besh ming kishi edi.

Va u darhol oz shogirdlarini kemaga kirishga majbur qildi va Baysaydo tomon narigi sohilga oldinga borishga majbur qildi, toki ozi olomonni yuborib yuborguncha. Va ularga xayrlashib, u

togga ibodat qilish uchun ketdi. Va kechqurun bolgach, qayiq dengiz ortasida edi, va u yolgiz quruqlikda edi. Va ularni eshkak eshishda azoblanayotganlarini korib - chunki shamol ularga qarama-qarshi edi - tunning tortinchi qorovulida dengiz ustida yurib ular tomon keladi va ulardan otib ketishni xohladi. Lekin ular uni dengiz ustida yurayotganini korib, arvoh deb oylashdi va qichqirishdi. Hammasi uni kordilar va vahimaga tushdilar. U darhol ular bilan gapirdi va ularga dedi: Jasorat qiling, men Ozman, qorqmang. Va u ularga tomon qayiqqa kotarildi, va shamol toxtadi, va ular ozlarida haddan tashqari hayratda qoldilar va hayron boldilar. Chunki ular nonlar haqida tushunmadilar, balki ularning yuragi qattiqlashgan edi.

Va ular kesib otib, Gennesaret yeriga borib, langar tashladilar. Va ular kemadan chiqib ketganlarida, darhol uni tanib oldilar. Ular o'sha butun atrofdagi mintaqani aylanib yugurishdi va to'shaklarda yotgan kasal odamlarni u qaerda ekanligini eshitgan joylariga kotarib yurishni boshladilar. Va qayerda u qishloqlarga yoki shaharlarga yoki dalalarga kirsa, bozorlarda bemorlarni qoyishardi va undan iltimos qilishardiki, hatto uning kiyimining chetigagina tegishsin, va kimlar unga tegsa, sogayib ketishardi.

7

Va Farisiylar va Yerushalimdan kelgan grammateyonlardan bazilari uning oldiga yigildilar. Va ular uning shogirdlaridan

bazilarini umumiy qollar bilan, yani yuvilmagan qollar bilan, non yeyotganini korib, aybladilar. Chunki Farisiylar va barcha Yahudiylar oqsoqollarning ananasiga amal qilib, mushtlab qollarini yuvmasa, ovqat yemaydilar. Va bozordan kelganda, agar yuvinmasalar, ovqat yemaydilar, va ular ushlab turishlari kerak bolgan boshqa kop narsalar bor: kosalarni, kozalarni, bronza idishlarni va to'shaklarni yuvish. Keyin Farisiylar va yozuvchilar undan sorashadi: Nega sening shogirdlaring keksalarning ananasiga kora yurishmaydi, lekin yuvilmagan qollar bilan non yeydilar? U lekin javob berib, ularga dedi: Ishoyo sizlar ikkiyuzlamchilar haqida yaxshi bashorat qilgan, chunki yozilgan: Bu xalq meni lablari bilan hurmat qiladi, lekin ularning yuragi mendan uzoqda turadi. Lekin ular menga bekor joyga siginadilar, chunki odamlarning buyruqlarini talimot sifatida orgatadilar.

Chunki Xudoning buyrugini tashlab, odamlarning ananasini ushlab turasizlar: kosalar va piyolalarni yuvishlar hamda boshqa shunday kop oxshash narsalarni qilasizlar. Va u ularga dedi: Siz Xudoning buyrugini bekor qilasiz, shunda oz ananangizni saqlaysiz. Muso shunday degan edi: Otang va onangni hurmat qil, va otasiga yoki onasiga yomonlik bilan gapiradigan kishi olim bilan oldirilsin. Siz esa deyapsizlar: Agar odam otasiga yoki onasiga qorbon desa, yani bu sovgadir, mendan foyda olishing mumkin emas, Va endi siz unga otasi yoki onasiga hech narsa qilishga ruxsat bermaysiz. Sizning topshirgan ananangiz bilan Xudoning sozini bekor qilib, bunday koplab oxshash ishlarni qilasiz. Va u barcha olomonni chaqirib

olganida, ularga dedi: Hammangiz mening gapimni eshiting va tushuning. Odamning tashqarisidan uning ichiga kiradigan hech narsa uni bulgay olmaydi, lekin ichidan chiqadigan narsalar odamni bulgaydi. Va qachon u uyga olomondan kirganida, uning shogirdlari undan masal haqida sorashdi. Va ularga aytadi: Shunday qilib, siz ham aqlsizlarmisiz? Hali tushunmayapsizlarmi, chunki tashqaridan odamga kiruvchi har bir narsa uni harom qila olmaydi? chunki u uning yuragiga kirmaydi, lekin qorniga kiradi va hojatxonaga chiqadi, barcha ovqatlarni tozalab. U aytardi: Odamdan chiqayotgan narsa, o'sha odamni ifloslashtiradi. Ichkaridan, chunki odamlarning yuragidan yomon fikrlar chiqadi: zinolar, buzuqliklar, qotilliklar, Og'irliklar, ochkozliklar, yomonliklar, yolgon, buzuqlik, yomon koz, haqorat, takabburlik, ahmoqlik. Barcha bu yomon narsalar ichidan chiqadi va odamni bulgaydi.

Va u yerdan turib, Tir va Sidon chegaralariga ketdi. Uyga kirib, hech kimning bilishini xohlamadi, lekin yashirinib qololmadi. Chunki bir ayol u haqida eshitgan edi, uning qizchasi nopok ruhga ega edi, kelib uning oyoqlari oldiga yiqildi Ayol esa yunon edi, irq boyicha Suriyalik-Finikilik, va undan jinni uning qizidan chiqarib yuborishini soradi. Iso esa unga dedi: Avval bolalar toydirilsin, chunki bolalarning nonini olib, kichik itlarga tashlash yaxshi emas. U lekin javob berdi va unga dedi: Ha, Xojayin, stol ostidagi itlar ham bolalarning sindirib tashlagan bolaklaridan yeydilar. Va unga dedi: Shu soz tufayli bor, jin qizingdan chiqib ketdi. Va u uyiga ketganida, bolani karavotda yotganini va jinni chiqib ketganini topdi.

Va u yana Sur va Sidon chegaralaridan chiqib, Dekapolis chegaralari ortasidan otib, Jaliliya dengiziga keldi. Va ular unga kar va nutqi nuqsonli odamni olib kelishadi va undan iltimos qilishadiki, u unga qol qoysin. Va uni olomondan alohida olib, barmoqlarini uning quloqlariga soldi va tupurib, uning tiliga tegdi. Va osmonga qaragan holda u xorsindi va unga: Effata, yani ochilgin dedi. Va darhol uning quloqlari ochildi va uning tilining boglami yechildi, va u tog'ri gapira boshladi. Va U ularga buyurdiki, hech kimga aytmasinlar, lekin U ularga qanchalik kop buyurgan bolsa, ular shunchalik koproq elon qildilar. Va ular haddan tashqari hayratda qolishdilar va deyishdilar: U hamma narsani yaxshi qildi, karlarni eshittiradigan va soqovlarni gapiradigan qiladi.

8

O kunlarda yana kop olomon toplanib, ularning yeyishga hech narsasi bolmagach, Iso shogirdlarini chaqirib ularga dedi, Men olomonga rahm qilaman, chunki ular allaqachon uch kun mening yonimda qolmoqdalar va ularning yeydiganlari yoq. Va agar men ularni och uylariga yuboraman, ular yolda zaiflanishadi, chunki ulardan bazilari uzoqdan kelganlar. Va uning shogirdlari unga javob berishdi: Qayerdan kimdir bu yerda cholda bularni nonlar bilan toydira oladi? Va u ulardan soradi: Qancha noningiz bor? Ular esa javob berib dedilar: Yetti. Va u olomonga yer ustiga yotishni buyurdi, va yetti nonni olib, minnatdorchilik qilgach, sindirdi va shogirdlariga berdi, shunda

ular olomonning oldiga qoysinlar, va ular olomonning oldiga qoyishdi. Va ularda ozgina baliqchalar bor edi, va ularni ham duo qilib muborak qildi va ularni ham oldlariga qoyishni aytdi. Ular yedilar va toyishdi, va yetti savat bolak qoldiqlarini kotarib olishdi. Ular taxminan tort ming kishi edi va u ularni tarqatib yubordi. Va u oz shogirdlari bilan darhol kemaga kirib, Dalmanutxa hududiga keldi.

Va Fariseylar chiqdilar va u bilan bahslashishni boshladilar, undan osmondan belgi izlab, uni sinab. Va u oz ruhida chuqur xorsinib aytdi: Nega bu avlod belgi izlaydi? Haqiqatan sizlarga aytamanki, bu avlodga belgi berilmaydi. Va ularni tashlab, kemaga chiqib, yana ketdi.

Va ular non olishni unutdilar, faqat qayiqda ozlari bilan birgina non bor edi. Va u ularga: Qarang, Fariseylarning achitqisidan va Hirodning achitqisidan ehtiyot boling, deb buyurdi. Va ular bir-birlariga: Bizda non yoq, deb oylashardi. Va Iso bilgan holda ularga dedi: Nima uchun muhokama qilasizlar, chunki nonlaringiz yoq? Hali tushunmaysizlarmi va idrok etmaysizlarmi? Hali ham qotib qolgan yuragingiz bormi? Kozlaringiz bor, lekin kormaysizlar, quloqlaringiz bor, lekin eshitmaysizlarmi? Va eslamaysizlarmi?

Qachon men besh nonni besh ming kishi uchun sindirgan edim, va siz qancha savat tola bolaklarni yigib oldingiz? Ular unga: On ikki, deb javob berishdi. Yettitani tort mingga (bolib berganingizda), necha savat tola bolak yigib oldingiz? Ular esa

dedilar: yetti. Va u ularga dedi: Hali tushunmayapsizlarmi?

Va u Baysaydoga keladi va ular unga kor odamni olib kelishadi hamda undan unga tegishi uchun iltimos qilishadi. Va kor odamning qolidan tutib, uni qishloqdan tashqariga olib chiqdi va uning kozlariga tupurib, qollarini unga qoyib, undan nima korayotganini soradi. Va u qaragan bolib, dedi: Men odamlarni daraxtlardek yurib yurganlarini koryapman. Keyin yana qollarini uning kozlariga qoydi va uni yuqoriga qarashga majbur qildi, u tiklandi va hammasini aniq kordi. Va uni uyiga yubordi va dedi: Na qishloqqa kirma, na qishloqdagi biror kimga aytma.

Va Iso va Uning shogirdlari Filippning Qaysariyasi qishloqlariga chiqdilar, va yolda U Oz shogirdlaridan sorab, ularga dedi: Odamlar Meni kim deb aytadilar? Ular esa javob berishdi: Yahyo Baptistni, va boshqalar Ilyosni, boshqalar esa paygambarlardan birini. Va u ularga dedi: Siz esa meni kim deb aytasiz? Javob berib, Pyotr unga dedi: Sen Masihsan. Va u ularga tanbeh berdi, shunday qilib ular hech kimga u haqida aytmasinlar.

Va U ularga orgatishni boshladi, chunki Insonning Og'li kop azob chekishi, oqsoqollar, bosh ruhoniylar va ilohiyotshunoslar tomonidan rad etilishi, oldirilishi va uch kundan keyin tiriltirishi zarur. Va u sozni ochiq-oydin gapirdi. Pyotr esa uni chetga olib, tanbeh bera boshladi. U esa ogirilib, shogirdlarini korib, Butrusni tanbeh qildi va dedi: Mening orqamga ket, shayton, chunki sen Xudoning narsalarini emas, balki

odamlarning narsalarini oylaysan.

Va u olomonni oz shogirdlari bilan chaqirib, ularga dedi: Kim mening ortimdan ergashishni xohlasa, ozidan voz kechsin va oz xochini kotarsin, va menga ergashsin. Kim oz ruhini saqlamoqchi bolsa, uni yoqotadi, lekin kim oz ruhini men va xushxabar uchun yoqotsa, shu kishi uni saqlab qoladi. Agar odam butun dunyoni qolga kiritsa, lekin oz ruhini yoqotsa, buning unga nima foyda? Yoki odam oz joni evaziga nima beradi? Kim agar mendan va mening sozlarimdan bu buzuq va gunohkor avlodda uyalsa, Insonning Og'li ham undan uyaladi, qachonki U Otasining ulugvorligi bilan muqaddas elchilar bilan kelganda.

9

Va U ularga dedi: Amin, sizlarga aytamanki, bu yerda turganlardan bazilari bor, ular Xudoning qudrat bilan kelgan Podshohligini kormaguncha olimni tatib kormaydilar.

Va olti kundan keyin Iso Butrus, Yoqub va Yuhannoni olib, ularni baland togga yolgiz olib chiqdi va ular oldida shakli ozgardi. Va uning kiyimlari yaltirab, qordek juda oq bolib qoldi, xuddi yerda hech bir oqartiruvchi shunday oqarta olmaydigan darajada. Va ularga Ilyos Muso bilan korindi va ular Iso bilan suhbatlashayotgan edilar. Va Pyotr javob berib, Isoga aytdi, Rabbi, biz bu yerda bolishimiz yaxshi va uchta chodir quraylik:

senga bitta, Musoga bitta va Ilyosga bitta. Yoq, chunki u nima deyishni bilmasdi, ular juda qorqib ketgan edilar. Va bulut paydo boldi, ular ustiga soya soluvchi, va bulutdan ovoz keldi: Bu Mening sevimli Og'lim, Uni eshiting. Va to'satdan atrofga qarashganda, ular endi hech kimni kormadilar, faqat Isoni ozlari bilan kordilar. Ular togdan tushayotganlarida, U ularga buyurdiki, hech kimga korgan narsalarini aytib bermasinlar, faqat Insonning Og'li oliklardan tiriltirgunicha. Va ular bu sozni ozlarida saqlab qoldilar, ozaro muhokama qilib, oliklar orasidan tirilish nima ekanligini sorashdi. Va ular undan sorashardi: Ilohiyotshunoslar nima uchun Ilyos avval kelishi kerak, deb aytadilar? U lekin javob berib, ularga dedi: Ilyos haqiqatan birinchi bolib kelib, barcha narsalarni tiklaydi. Va qanday qilib Insonning Og'li haqida yozilganki, U kop azob chekishi va mensimsilishi kerak? Lekin men sizlarga aytamanki, Ilyos ham kelgan va ular unga xohlaganlarining hammasini qildilar, xuddi u haqida yozilganidek.

Va u shogirdlar tomon kelganida, ularning atrofida kop olomon va ularga qarshi bahs qilayotgan dindorlarni kordi. Va darhol butun olomon uni korib hayratda qoldi va yugurib kelib, uni salomlashdi. Va u kotiblarga soradi: Nima haqida ozlaringiz bilan bahslashyapsizlar? Va olomondan bir kishi javob berib aytdi: Oqituvchi, men og'limni senga keltirdim, u soqov ruhga ega. Va qayerda uni tutsa, yerga uloqtiradi, va kopik chiqaradi, va tishlarini gijirlatadi, va qotib qoladi. Men Sizning shogirdlaringizga uni haydab chiqarishlarini aytdim, lekin ular qodir bolmadilar. U esa javob berib, unga dedi: Ey ishonchsiz

avlod, qachongacha men sizlar bilan bolaman? Qachongacha sizlarga chidayman? Uni mening oldimga keltiring. Va ular uni uning oldiga keltirdilar. Va uni korib, ruh darhol uni talvasaga soldi va u yerga tushib, kopik chiqarib dumaladi. Va u uning otasidan soradi: Bu unga qancha vaqt boldi? U esa dedi: Bolalikdan. Va u kop marta uni olovga tashladi va suvga, shunda uni yoq qilsin, lekin agar sen biror narsa qila olsang, bizga yordam ber, bizga rahm qilib. Iso esa unga dedi: Agar ishonishga qodir bolsang, ishonuvchiga hamma narsa mumkin. Va darhol bolaning otasi yiglab qichqirib aytdi: Ishonaman, Rabbim! Mening ishonchsizligimga yordam ber. Iso olomonning yigilib kelayotganini korib, nopok ruhga tanbeh berib, unga dedi: Ey soqov va kar ruh, men senga buyuraman, undan chiq va endi unga kirma. Va qichqirib, uni qattiq talvasaga solib, chiqib ketdi va u olikdek bolib qoldi, shunda kopchilik U oldi deb aytishdi. Lekin Iso uni qolidan ushlab, uni kotardi va u turdi. Va u uyga kirganidan keyin, uning shogirdlari undan yolgiz sorashdi: Nega biz uni haydab chiqa olmadik? Va U ularga dedi: Bu jins hech qanday holatda chiqib keta olmaydi, faqat ibodat va roza orqali.

Va ular u yerdan chiqib, Jalila orqali otib ketayotgan edilar va u hech kim bilishini xohlamadi. U oz shogirdlarini oqitardi va ularga dedi: Insonning Og'li odamlarning qollariga topshiriladi, va ular uni oldiradilar, va oldirilganidan keyin uchinchi kuni tiriladi. Ular bu sozni tushunmadilar va undan sorashdan qorqdilar.

Va U Kapernaumga keldi va uyda bolganida, ulardan soradi:

Yolda ozlaringiz orasida nima haqida muhokama qilardingiz? Ular esa jim edilar, chunki yolda bir-birlari bilan kim kattaroq deb muhokama qilgandilar. Va u otirib, on ikkitani chaqirdi va ularga dedi: Agar kimdir birinchi bolishni xohlasa, u hammaning oxirgisi va hammaning xizmatkori boladi. Va u bolani olib, uni ularning ortasiga qoydi va uni quchoqlab, ularga dedi, Kim agar bunday bolalardan birini mening nomim ustida qabul qilsa, meni qabul qiladi, va kim agar meni qabul qilsa, meni emas, balki meni yuborgan Zotni qabul qiladi. Yahyo unga javob berib dedi: Ustoz, biz biror kishini sizning nomingizda jinlarni haydab chiqarayotganini kordik, lekin u bizga ergashmaydi, va biz uni man qildik, chunki u bizga ergashmaydi. Lekin Iso aytdi: Uni toxtatmang, chunki hech kim mening nomim bilan mojiza qilib, keyin tezda meni haqimda yomonlik gapira olmaydi. Kim sizga qarshi emas, u sizning tarafingizda. Kim chunki sizlarga bir piyola suv ichirsa mening nomimda, chunki siz Masihnikisizlar, rost aytaman sizlarga, u oz mukofotini yoqotmaydi.

Va kim bir dan bu kichik ishonuvchilarni menga gunohga tushirsa, unga kora uning boyniga tegirmon toshi osilgan va dengizga tashlangan bolsa yaxshiroq bolardi. Va agar seniki qol seni gunohga tushirsa, uni kesib tashla. Senga nuqsonli bolib hayotga kirish yaxshiroqdir, yoki ikki qolga ega bolib jahannamga, ochmaydigan olovga ketishdan. Qayerda ularning qurti olmaydi va olov ochmaydi. Agar oyoging seni gunohga undasa, uni kesib tashla. Sen uchun choloq bolib hayotga kirishing yaxshiroqdir, ikki oyoqli holda jahannamga,

ochmaydigan olovga tashlanishingdan kora. Qayerda ularning qurti olmaydi va olov ochmaydi. Agar kozing seni gunohga olib borsa, uni chiqarib tashla, chunki Xudoning podshohligiga bir koz bilan kirishing ikki kozli holda dozax oloviga ketishingdan yaxshiroqdir. Qayerda ularning qurti olmaydi va olov ochmaydi. Chunki har bir kishi olov bilan tuzlanadi va har bir qurbonlik tuz bilan tuzlanadi. Tuz yaxshi, lekin agar tuz oz tamini yoqotsa, uni nima bilan tamlantiracizlar? Ozlaringizda tuz bolsin va bir-birlaringiz bilan tinchlikda yashang.

10

Va U o'sha yerdan turib, Iordan daryosining narigi tomonidan otib, Yahudiya chegaralariga keldi, va yana olomonlar Uning oldiga yigilishdi, va odati boyicha, U yana ularni orgatdi. Va Fariseylarga yaqinlashib, ular uni sinab, erkakka xotinini ajratish mumkinmi, deb sorashdi. U esa javob berib, ularga dedi: Muso sizga nima buyurgan? Ular esa dedilar: Muso ajralish hujjatini yozish va ajratishga ruxsat berdi. Va javob berib, Iso ularga aytdi: Sizning yurak qattiqligingizga kora u sizga shu buyruqni yozdi. Lekin yaratilish boshlanishidan Xudo ularni erkak va urgochi qilib yaratdi. Shu sababli odam otasi va onasini tashlab ketadi va xotiniga qo'shiladi, va ikkalasi bir tan boladi. Shunday qilib, ular endi ikki emas, balki bir tan. Xudo nima birlashtirganni, odam ajratmasin. Va yana uyga kirgach, shogirdlar undan bu haqida sorashdi. Va u ularga deydi: Kim oz xotinini ajratib, boshqasiga uylanca, u xotiniga nisbatan zino

qiladi, Va agar ayol erkakni ajratib, boshqasiga turmushga chiqsa, zino qiladi.

Va unga bolalarni olib kelishardi, shunda u ularga tegishi uchun, lekin shogirdlar bolalarni olib kelayotganlarga tanbeh berishardi. Iso buni korib gazablandi va ularga dedi: Bolalarni menga kelishiga ruxsat bering va ularni to'smang, chunki Xudoning Saltanati mana shunday kishilarniki. Haqiqatan sizlarga aytamanki, kim Xudoning shoh mamlakatini bola kabi qabul qilmasa, u unga hech qachon kirmaydi. Va ularni quchoqlab olgan holda, qollarini ularning ustiga qoyib, duo qildi.

Va u yolga chiqayotganida, bir kishi yugurib kelib, uning oldida tiz chokib, undan soradi: Yaxshi oqituvchi, abadiy hayotga meros bolish uchun nima qilishim kerak? Iso esa unga dedi: Nega meni yaxshi deysan? Xudodan boshqa hech kim yaxshi emas. Sen buyruqlarni bilasan: zino qilma, oldirma, og'irlik qilma, yolgon guvohlik berma, aldama, otang va onangni hurmat qil. Lekin u javob berib, unga dedi: Ustoz, bularning barchasini yoshligimdan beri saqlab kelganman. Lekin Iso unga qarab, uni sevdi va unga dedi: Senda bitta narsa yetishmayapti. Agar sen mukammal bolishni xohlasang, bor, qanchaga ega bolsang, hammasini sot va kambagallarga ber, shunda osmonda xazinaga ega bolasan va bu yerga kel, xochingni kotarib menga ergash. U soz ustidan mayus bolib, qayguli holda ketdi, chunki u kop mol-mulkka ega edi.

Va Iso atrofga qaragan holda, Oz shogirdlariga dedi: Boylikka ega bolganlar Xudoning Saltanatiga qanday qiyinlik bilan kirishadi! Shogirdlar esa uning sozlariga hayron bolishdi. Lekin Iso yana javob berib ularga dedi: Bolalar, boylikka tayanganlar uchun Xudoning Saltanatiga kirish qanday qiyin! Tuyaning igna teshigidan otishi boyning Xudo shohligiga kirishidan osonroqdir. Ular esa haddan tashqari hayratda qolishdi va ozlariga: Kim qutqarilishi mumkin? deb sorashdi. Ularga qaragan Iso aytadi: Odamlar huzurida bu imkonsiz, lekin Xudo huzurida emas, chunki Xudo huzurida hamma narsa mumkin. Pyotr unga ayta boshladi: Mana, biz hamma narsani tashlab, senga ergashdik. Iso javob berib aytdi: Amin, sizlarga aytaman, hech kim yoq ki, mening uchun va xushxabar uchun uyini yoki aka-ukalarini yoki opa-singillarini yoki otasini yoki onasini yoki xotinini yoki bolalarini yoki dalalarini tashlab ketgan bolsa, Agar hozirgi vaqtda uylar, aka-ukalar, opa-singillar, ota, ona, bolalar va dalalarni taqiblar bilan birga yuz marta olmasa va kelgusi asrda abadiy hayotni olmasa. Koplar birinchi bolganlar oxirgi boladilar va oxirgilar birinchi boladilar.

Ular yolda Yerushalimga kotarilib borayotgan edilar, va Iso ularning oldida ketayotgan edi, va ular hayratda edilar, va ergashayotganlar qorqishardi. Va U yana on ikkitani yoniga olib, ularga Oziga sodir boladigan voqealar haqida ayta boshladi, Chunki mana, biz Iyerusalimga chiqamiz va Insonning Og'li bosh ruhoniylar va yozuvchilarga topshiriladi, va ular uni olimga hukm qiladilar va uni millatlar qoliga topshiradilar. Va ular uni masxara qilishadi, qamchi bilan urishadi, unga

tupurishadi va uni oldirishadi, ammo uchinchi kuni u tiriladi.

Va Yoqub va Yuhanno, Zabadiyning og'illari, unga yaqinlashib, dedilar: Oqituvchi, biz xohlaymizki, agar biz sorasak, bizga qilasan. U ularga dedi: Men sizlar uchun nima qilishimni xohlaysizlar? Ular unga dediler: Bizga shunday qilki, birimiz ong tomoningda va birimiz chap tomoningda senning shon-shuhrating ichida otirishimiz uchun. Lekin Iso ularga dedi: Siz nima sorayotganingizni bilmaysiz. Siz men ichayotgan kosadan ichishga va men qabul qilayotgan suvga chomishni qabul qilishga qodirsizmi? Ular esa unga: Qodir bolamiz, dedilar. Iso ularga dedi: Men ichayotgan kosadan siz icharsiz va men qabul qilayotgan suvga chomishni siz qabul qilasiz. Lekin mening ong va chap tomonimda otirishni berish menga tegishli emas, balki kimlar uchun tayyorlangan bolsa, ularga tegishli.

Va on kishilar eshitib, Yoqub va Yuhannoning haqida gazablanishga boshladilar. Iso ularni chaqirib, ularga dedi: Siz bilasizlarki, millatlarning hukmdorlari ular ustidan xojaliklarini qiladilar va ularning buyuklari ular ustidan hokimiyat otkazadilar, Lekin sizlarda shunday bolmaydi, balki kim sizlar orasida buyuk bolishni xohlasa, u sizlarning xizmatkoringiz boladi. Va kim sizlardan birinchi bolishni xohlasa, barcha quli boladi. Va chunki Odamning Og'li xizmat qilinish uchun emas, balki xizmat qilish uchun keldi va Ozining ruhini koplarning orniga tolov sifatida berish uchun keldi.

Ular Yerixoga kelmoqdalar. U Yerixodan chiqib ketayotganda,

uning shogirdlari va katta olomon bilan birga, Timayning og'li Bartimay ismli kor odam yol yonida otirib tilanchilik qilar edi. Va Iso Nazaralik ekanligini eshitib, baqirib ayta boshladi: Dovud og'li Iso, menga rahm qil! Kopchilik uni jim bolishi uchun tanbeh qilishdi, lekin u yanada koproq baqirdi: Ey Dovud og'li, menga rahm qil! Va turgan Iso aytdi: Uni chaqiring. Va ular korni chaqirib, unga deyishdi: Jasorat qil, tur, U seni chaqiryapti. U esa oz kiyimini tashlab, ornidan turib, Isoning oldiga keldi. Va Iso unga javob berib dedi: Sen nima qilishimni xohlaysan? Kor esa unga dedi: Rabboni, korishim mumkin bolsin. Va Iso unga dedi: Bor, sening imoning seni qutqardi. Va u darhol kora boshladi va yolda Isoga ergashdi.

11

Va qachonki ular Iyerusalimga, Betsfage va Betaniyaga, Zaytun togiga yaqinlashmoqda edilar, u ozining shogirdlaridan ikkitasini yubordi. Va u ularga deydi: Boringlar ozingizga qarama-qarshi turgan qishloqqa, va darhol unga kirib, topasizlar boglangan toy, uning ustiga hech kim otirmagan, uni yechib keltiring. Va agar kimdir sizga Nima uchun buni qilyapsizlar? desa, ayting: Xojayin unga muhtoj va U darhol uni yana bu yerga yuboradi. Ular ketishdi va kochaning tashqarisida, eshik oldida boglangan toyni topdilar va uni yechishdi. Va u yerda turgan bazi odamlar ularga dedilar: Toy choloqni yechib nima qilyapsizlar? Ular esa ularga Iso buyurganidek dedilar va ularni qoyib yubordilar. Va ular toy

choponni Isoga olib keldilar va unga ozlarining kiyimlarini qoydilar, va u uning ustiga otirdi. Kopchilik esa oz kiyimlarini yolga yoydilar, boshqalari esa daraxtlardan bargli shoxlar kesib, yolga yoyishardi. Va oldinda ketayotganlar va orqasidan ergashayotganlar baqirib aytishardi: Hosanna! Muborak bolsin Rabbining nomida kelayotgan! Muborak bolsin otamiz Dovudning nomi bilan kelayotgan Xudovandning podsholigi, osanna eng yuqori joylarda.

Va Iso Quddusga kirdi va muqaddas joyga kirdi, va hamma narsaga atrofga qaradi, vaqt allaqachon kech bolgach, on ikki shogirdi bilan Baytanyaga chiqdi.

Va ertasi kuni ular Betaniyadan chiqib ketganlarida, U och edi. Va uzoqdan barglari bor anjir daraxtini korib, unda biror narsa toparmi deb keldi, va unga yetib kelganida hech narsa topmadi, faqat barglardan boshqa, chunki anjir vaqti emas edi. Va javob berib, unga dedi: Endi sendan abadgacha hech kim meva yemasin. Va uning shogirdlari eshitdilar.

Va ular yana Quddusga keldilar, va Iso muqaddasga kirib, muqaddasda sotayotganlar va sotib olayotganlarni haydab chiqara boshladi, hamda pul almashtirguvchilarning stollarini va kaptar sotuvchilarning orindiqlarini agdardi. Va u hech kimga ibodatxona orqali idish olib otishga ruxsat bermadi. Va u ularga aytib orgatardi: Mening uyim barcha millatlar uchun ibodat uyi deb ataladi, deb yozilmagan mi? Lekin siz uni qaroqchilar goriga aylantirib qoydingiz.

Ilohiyotshunoslar, Farizilar va bosh ruhoniylar buni eshitdilar va uni qanday yoq qilishni izlashdi, chunki ular undan qorqishardi, sababi butun olomon uning talimotidan hayratda qolardi. Va qachon kech bolganida, u shahardan tashqariga chiqib ketardi.

Va ertalab otib ketayotganda, ular anjir daraxtining ildizidan qurib qolganini kordilar. Va Petros eslab qolib, unga dedi: Ravviy, qarang, siz lanatlagan anjir daraxti qurib qolgan. Va javob berib, Iso ularga dedi: Xudoga imon qiling. Haqiqatan, men sizlarga aytamanki, kim bu togga: Kotarilgin va dengizga tashlangin desa va qalbida shubhalanmasa, balki aytgan narsasi royobga chiqishiga ishonsa, aytgan narsasi unga boladi. Shu sababli sizga aytaman: ibodat qilib nima sorasangizlar, olganingizga ishoning va sizga beriladi. Va qachon siz turib ibodat qilayotgan bolsangiz, agar kimgadir qarshi biror narsangiz bolsa, kechiring, shunda osmonlardagi Otangiz ham sizning gunohlaringizni kechirib qoyadi. Agar siz kechirmasangiz, sizning otangiz ham sizning gunohlaringizni kechirmaydi.

Va ular yana Quddusga keldilar, va u ma’badda yurib yurganida, uning oldiga bosh kohinlar, yozuvchilar va oqsoqollar keldilar. Va ular unga aytadilar: Qanday vakolat bilan bu narsalarni qilasan? Yoki kim senga bu vakolatni berdi, shundaykim bu narsalarni qilasan? Lekin Iso javob berib ularga dedi: Men ham sizlardan bir savol sorayman, menga javob bering, shunda sizlarga aytaman qanday vakolat bilan bularni qilaman.

Yahyoning suvga chomdirilishi osmondan edi yoki odamlardan? Menga javob bering. Va ular ozlari bilan mulohaza yuritib, deyishdi: Agar biz osmondan desak, u nega unga ishonmadingiz? deydi. Lekin odamlardan desak-chi? Ular xalqdan qorqishdi, chunki hamma kishi Yahyoni paygambar deb bilardi. Va javob berib, ular Isoga aytadilar: Biz bilmaymiz. Va Iso javob berib, ularga aytadi: Men ham sizlarga aytmayman qaysi vakolatda bularni qilaman.

12

Va U ularga masallar bilan gapira boshladi: Bir odam tok bogi ekdi va uning atrofiga panjara ornatdi, sharob siqish joyini qazdi va minora qurdi, keyin uni dehqonlarga ijaraga berib, safarga ketdi. Va u oz vaqtida fermerlarga qul yubordi, shunda qul fermerlardan uzumzorning mevasidan olsin. Va uni olib, kaltaklashdilar va quruq qol qaytarishdi. Va u yana ularga boshqa qulni yubordi, va ular o'sha qulni tosh otib, boshiga jarohat yetkazib, haqoratlangan holda yubordilar. Va u yana boshqa birini yubordi, va ular o'sha birini ham oldirishdi, va kop boshqalarni ham — bazilarini kaltaklashdi, bazilarini esa oldirishdi. Hali shuning uchun bitta sevimli og'liga ega bolib, uni oxirgi bolib ularga yubordi va dedi: Ular mening og'limni hurmat qilishadi. O'sha dehqonlar esa uni kelayotganini korib, ozlariga aytdilar: Bu merosxor, kelinglar uni oldiramiz va meros bizning boladi. Va uni olib, ular uni oldirishdi va uni tok bogidan tashqariga tashlashdi. Xo'sh, tok bogining egasi nima

qiladi? U keladi va bu fermerlarni yoq qiladi va tok bogini boshqalarga beradi. Na bu yozuvni ham oqimadingizmi: qurilishchilar rad etgan tosh burchakning boshi boldi. Bu Xudodan boldi va bizning kozimizda ajoyibdir.

Va ular uni ushlab olmoqchi bolishdi, lekin olomondan qorqishdi, chunki ular bu tamsilni ularga qaratib aytganini bilishdi. Va uni qoldirib, ketib qoyishdi.

Va ular unga Fariseylardan va Hirodchilardan bazilarini yuborgandilar, shunda uni soz bilan tuzoqqa tushirsinlar. Ular kelganlarida unga dedilar: Ustoz, biz bilamizki, siz haqiqiy insonsiz va sizga hech kim haqida gam emas, chunki siz odamlarning yuziga qaramaysiz, balki Xudoning yolini haqiqat bilan orgatasiz. Shuning uchun bizga ayting, Qaysarga soliq berish joizmi yoki yoqmi? Beramizmi yoki bermaymizmi? Lekin u ularning ikkiyuzlamachiligini bilib, ularga dedi: Nima uchun meni sinaysizlar? Menga bir denarius keltiring, koray. Ular olib keldilar. U ularga dedi: Bu tasvir va yozuv kimniki? Ular javob berishdi: Qaysarniki. Va Iso javob berib, ularga dedi: Qaysarniki Qaysarga va Xudoniki Xudoga bering, va ular unga hayratlandilar.

Va Sadduqaylar uning oldiga keldilar, kimlar tirilish yoq deb aytadilar, va ular undan sorab deyishardi: Ustoz, Muso bizga yozdi ki, agar kimningdir akasi olib, xotinini qoldirsa va bolalarini qoldirmasa, unda uning akasi uning xotinini oladi va uning akasiga nasl kotaradi. Demak, yetti aka-uka bor edi. Va

birinchisi xotin oldi va olayotganda nasl qoldirmadi. Va ikkinchi uni oldi va oldi, va u ham nasl qoldirmadi. Uchinchisi ham xuddi shunday boldi. Va uni yettisi oldi, va ular urug qoldirmadi. Hammadan oxirgi bolib ayol ham oldi. Demak, tirilishda, ular тирилганда, u ayol ularning qaysi birining xotini boladi? Chunki yettovining hammasi uni xotin qilib olgan edi. Va Iso ularga javob berib aytdi: Siz muqaddas yozuvlarni ham, Xudoning qudratini ham bilmagani uchun adashyapsizlar-ku? Qachonki ular oliklardan tirildiklari vaqtda, na turmushga chiqadilar, na turmushga beriladilar, lekin osmonlardagi elchilar kabi boladilar. Lekin oliklar haqida, ular tiklanishi haqida, siz Musoning kitobida, buta haqidagi qismda, Xudo unga qanday deb aytganini oqimadingizmi: Men Ibrohimning Xudosiman, Ishoqning Xudosiman va Yoqubning Xudosiman? U oliklarning Xudosi emas, balki tiriklar Xudosidir, shuning uchun siz qattiq aldanayapsiz.

Va kitobchilardan biri yaqinlashib, ularning bahslashayotganini eshitib, ularga yaxshi javob berganini kōrib, undan sōradi: Barcha buyruqlarning birinchisi qaysi? Iso esa unga javob berdi: Barcha amrlarning birinchisi shuki, eshit, ey Isroil, Rabbimiz Xudo yagona Rabbiydir, Sen butun yuraging, butun joning, butun aqling va butun kuchingdan Rabbiy Xudoyingni sevasan. Bu birinchi buyruq. Va ikkinchi buyruq shunga oxshash: sen qo'shningni ozingni sevgandek sevasan. Bulardan kattaroq boshqa buyruq yoq. Va yozuvchi unga dedi: Yaxshi, oqituvchi, haqiqat asosida aytdingki, U yagona va Undan boshqa hech kim yoq. Va Uni butun yurakdan, butun tushunishdan, butun jondan

va butun kuchdan sevmoq, hamda qo'shnini ozini kabi sevmoq barcha yondirib qurbon qilishlardan va qurbonliklardan koproqdir. Va Iso uning aqlli javob berganini korib, unga dedi: Sen Xudoning saltanatidan uzoq emassan, va hech kim endi undan soroq berishga jurat etmadi.

Va Iso javob berib, ibodatxonada orgatayotganda dedi: Tavorotshunos olimlar qanday qilib Masih Dovudning og'li, deydilar? Chunki Dovudning ozi Muqaddas Ruhda aytdi: Xojayin mening Xojayimga deydi: Ong tomonimda otir, toki men sening dushmanlaringni oyoqlaring tagiga qoymagunimcha. Ozi-ozi Dovud uni Xojayin deb ataydi, va qayerdan u uning og'li boladi? Va kop olomon uni mamnuniyat bilan tinglardi.

Va U oz talimotida ularga dedi: Ehtiyot boling yozuvchilardan, ular uzun kiyimlarda yurishni va bozorlarda salomlanishni xohlaydilar. va yigilishlardagi bosh orindiqlarni va ziyofatlardagi bosh joylarni. Beva-bechora ayollarning uylarini yutib yuboruvchilar va bahona bilan uzoq ibodat qiluvchilar yanada qattiqroq hukm olishadi.

Va Iso xazina roparasida otirib, olomon xazinaga bronza tanga qanday tashlayotganini kuzatardi. Koplab boylar kop narsalarni tashlashardi, va bir kambagal beva kelib, ikki mayda tanga tashladi, bu esa bir quadransga teng edi. Va oz shogirdlarini chaqirib olgan holda, ularga dedi: Amin, sizlarga aytaman, bu kambagal beva xazinaga tashlayotganlarning barchasidan koproq tashladi. Hammalar ozlaridagi ortiqcha narsalaridan

tashlashdilar, lekin bu ayol ozining qashshoqligidan ega bolgan hamma narsasini tashladi - butun hayotini.

13

Va u mabaddan chiqib ketayotganida, uning shogirdlaridan biri unga dedi: Ustoz, qarang, qanday toshlar va qanday binolar! Va Iso javob berib, unga dedi: Koryapsanmi sen bu katta binolarni? Bu yerda tosh ustida tosh qolmaydi, hammasi buziladi. Va u Zaytun togida mabadning roparasida otirganida, Pyotr va Yoqub va Yuhanno va Andrey undan alohida sorashdi, Bizga ayting, bu narsalar qachon boladi va barcha bu narsalar bajarilmoqchi bolganda qanday belgi boladi? Iso javob berib ularga shunday dedi: Ehtiyot bolinglar, sizni hech kim adashtirib yubormasin. Koplar mening nomim bilan kelib, Men o'shaman deb aytishadi va koplarni adashtirishadi. Qachonki siz urushlar va urush haqidagi xabarlarni eshitsangiz, vahimaga tushmang, chunki bu sodir bolishi kerak, lekin bu hali oxiri emas. Kotariladi, chunki millat millatga qarshi va podshohlik podshohlikka qarshi turadi, va turli joylarda zilzilalar boladi, va ochliklar hamda bezovtaliklar boladi. Bular tugruq ogriqlarining boshlanishi. Lekin siz ozingizga ehtiyot boling. Chunki ular sizni kengashlarga topshiradilar va ularning jamoatlarida kaltaklanasiz, va rahbarlar hamda shohlar oldida turasiz men uchun ularga guvohlik berishingiz uchun. Va barcha millatlarga birinchi navbatda xushxabar elon qilinishi kerak. Qachonki sizlarni topshirib berib olib borishganda, nima gapirishingiz

haqida oldindan tashvishllanmang va mashq qilmang, lekin o'sha soatda sizlarga nima berilsa, shuni gapiring, chunki gapiruvchilar siz emas, balki Muqaddas Ruh. Aka-uka aka-ukasini olimga topshiradi va ota farzandini, va farzandlar ota-onalariga qarshi kotariladi va ularni olimga mahkum qiladi. Va siz mening ismim tufayli hamma tomonidan yomon korilasiz, lekin oxirigacha chidagan kishi najot topadi.

Qachonki siz Doniyor paygambar tomonidan aytilgan vayrongarchilik iflosligini turmasligi kerak bolgan joyda turgan holda korsangiz, oqiyotgan kishi tushunsin, o'shanda Yahudiyada bolganlar toglarga qochsinlar. Ammo tom ustida turgan kishi uyga tushmasin va oz uyidan biror narsa olish uchun ichkariga kirmasin. Va dalada bolgan kishi oz kiyimini olish uchun orqaga qaytmasin. Voy o'sha kunlarda homilador va emizikli ayollarga. Ibodat qiling, lekin sizning qochishingiz qishda bolmasligi uchun. Chunki o'sha kunlar shunday qiyinchilik boladiki, Xudo yaratgan yaratilishning boshlanishidan hozirgacha bunday bolmagan va bolmaydi. Va agar Xudo kunlarni qisqartirmagan bolsa, hech bir go'sht saqlanmas edi, lekin tanlangan kishilar uchun, kimlarni U tanlagan, U kunlarni qisqartirdi. Va keyin, agar kimdir sizlarga: Mana, bu yerda Masih, mana, u yerda desa, ishonmang. Chunki soxta masihlar va soxta paygambarlar kotariladi, va ular belgilar va mojizalar beradi, agar mumkin bolsa, tanlanganlarniyam yoldan ozdirish uchun. Siz esa ehtiyot boling, mana, men sizga hamma narsani oldindan aytib qoydim. Lekin o'sha kunlarda, o'sha azob-uqubatdan keyin, quyosh

qorayadi va oy oz nurini bermaydi, Va yulduzlar osmondan tushib turadi va osmonlardagi kuchlar larzaga keladi. Va keyin ular insonning Og'lini bulutlarda katta qudrat va ulugvorlik bilan kelayotganini koradilar. Va keyin u oz xabarchilarini yuboradi va ozining tanlanganlarini tort shamoldan, yerning uchidan osmonning uchigacha yigadi.

Anjir daraxtidan esa masalni organing. Qachonki uning shoxi allaqachon yumshoq bolib, barglar chiqarsa, yoz yaqinlashganini bilasiz. Shunday siz ham, qachon bu narsalarning sodir bolayotganini korsangiz, bilingki, u eshik oldida yaqin turadi. Amen, sizga aytamanki, bu avlod otib ketmaydi, toki bularning barchasi roy bermaguncha. Osmon va yer otib ketadi, lekin mening sozlarim hech qachon otib ketmaydi.

O'sha kun yoki soat haqida hech kim bilmaydi — na osmondagi elchilar, na Og'il — faqat Ota. Qarang, hushyor boling va ibodat qiling, chunki o'sha vaqt qachon kelishini bilmaysiz. Xuddi safarga ketayotgan odam kabi, u oz uyini qoldirib, oz qullariga huquq berib, har biriga oz ishini topshirib, eshik qoriqchisiga esa hushyor bolishni buyurdi. Shuning uchun hushyor boling, chunki uy egasi qachon kelishini bilmaysiz: kech, yarim tunda, xoroz qichqirganida yoki erta tongda. To'satdan kelganida sizlarni uxlayotgan holda topmasin. Lekin sizga nima aytayotgan bolsam, hammaga aytaman: hushyor boling.

14

Fisih va mayasiz nonlar bayrami ikki kundan keyin edi. Bosh ruhoniylar va tariqatchilar uni qanday qilib hiyla bilan tutib olib oldirishni qidirayotgan edilar. Ular deyishdi: Bayramda emas, xalq orasida galayon chiqmasligi uchun.

Va u Betaniyada moxov Simonning uyida bolganida, u dasturxonda yotganida, bir ayol sof va juda qimmatbaho nard moyini solib turgan alabastr idishni kotarib keldi va alabastr idishni sindirib, uning boshiga quydi. Bazilar ozlariga gazablanib shunday deyishardi: Nega bu moyning bunday isrofi boldi? Chunki bu atirni uch yuz denariydan ortiq narxda sotib, pulini kambagallarga berish mumkin edi va ular uni tanbeh qilishdi. Lekin Iso aytdi: Uni qoyib yuboring, nega uni bezovta qilyapsizlar? U menga nisbatan yaxshi ish qildi. Chunki kambagallar har doim ozingiz bilan birga boladi va xohlagan vaqtingizda ularga yaxshilik qila olasizlar, lekin men har doim sizlar bilan bolmayman. Bu ayol qolidan kelganini qildi, u mening tanamni dafn qilish uchun oldindan moylab qoydi. Amen, men sizlarga aytaman: qayerda bu xushxabar butun dunyoga elon qilinsa, u ayolning qilgan ishi ham uning xotirasi sifatida aytiladi.

Va Yahudo Isqariyot, on ikki shogirddan biri, bosh ruhoniylar oldiga bordi, shunda uni ularga topshirsin. Ular esa buni eshitib xursand bolishdi va unga kumush pullar berishni vada

qilishdilar, va u qanday qilib qulay vaqtda uni xiyonat qilishni qidirdi.

Va achitqisiz nonlar bayramining birinchi kunida, Fisih qurbonligini qilayotgan vaqtda, uning shogirdlari unga deyishdi: Qayerga borib, Fisihni yeyishing uchun tayyorlab qoyishimizni xohlaysiz? U ozining ikki shogirdini yuboradi va ularga aytadi: Shaharga boring, sizga suv kozasi kotarib kelayotgan odam uchraydi, unga ergashing. Va u qayerga kirsa, uy egasiga ayting: Ustoz sorayapti: mening mehmonxonam qayerda, men shogirdlarim bilan Fisih taomini yeydigon joy qayerda? Va u sizga katta, jihozlangan, tayyor yuqori xonani korsatadi; u yerda biz uchun tayyorlang. Va uning shogirdlari chiqib ketishdi va shaharga kelishdi, va ularga aytganidek topishdi, va Fisih bayramini tayyorlashdi. Va kechqurun bolgach, u on ikki shogirdlar bilan keladi, Va ular dasturxonda yotgan va ovqatlanayotgan paytda, Iso dedi: Amin, sizlarga aytaman, sizlardan biri meni xiyonat qiladi — men bilan ovqatlanayotgan kishi. Ular esa qaygurisha boshladilar va unga birin-ketin aytishdi: Yoqmi, men emasmanmi? va boshqasi: Yoqmi, men emasmanmi? U esa javob berib ularga dedi: On ikkitadan biri, men bilan birga kosaga botiruvchi. Insonning Og'li haqiqatan boradi, qanday uning haqida yozilgan bolsa. Lekin voy o'sha odamga, kimning orqali Insonning Og'li xiyonat qilinadi! O'sha odam uchun yaxshi bolardi, agar u tugilmagan bolsa. Va ular ovqatlanayotganlarida, Iso non oldi, duo qildi, sindirdi va ularga berdi hamda dedi: Oling, yeying, bu Mening tanam. Va U kosani olib, shukr qilgach, ularga berdi va ularning

hammasi undan ichishdi. Va U ularga dedi: Bu Mening qanim, yangi ahdning qoni bolib, koplar uchun tokilmoqda. Haqiqatan sizlarga aytamanki, men endi tok mahsulotidan ichmayman, to o'sha kungacha, qachonki uni Xudoning Podshohligida yangi holda ichaman.

Va madhiya kuylashdan song, ular Zaytun togiga chiqib ketdilar. Va Iso ularga aytadi: Barchangiz bu kechada men tufayli qoqilib ketasizlar, chunki yozilgan: Men choponni uraman va qoylar tarqalib ketadi. Lekin men tirilganimdan keyin sizlarni Galileyaga olib boraman. Lekin Pyotr unga dedi: Agar hammasi xafa bolsa ham, men emas. Va Iso unga dedi: Amin, senga aytaman, sen bugun shu kechada xoroz ikki marta qichqirishidan oldin meni uch marta inkor qilasan. Pyotr esa haddan tashqari koproq aytdi: Agar men senga birga olishim kerak bolsa ham, seni hech qachon inkor qilmayman. Xuddi shunday hammasi ham aytishdi.

Va ular Getsimani nomli joyga keldilar, va u oz shogirdlariga dedi: Men ibodat qilgunimcha shu yerda otiringlar. Va u Butrus, Yoqub va Yuhannoni ozi bilan birga oldi va juda qayguli va iztirobli bola boshladi. Va ularga dedi: Mening ruhim olimgacha juda qayguli, shu yerda qoling va hushyor boling. Va oldinga bir oz borib, yuziga yerga yiqildi va ibodat qildi, shunda agar mumkin bolsa, u soat undan otib ketsin. Va u dedi: Abba, Ota, senga hamma narsa mumkin, bu kosani mendan olib ket, lekin men nima xohlayotganimni emas, balki Sen nima xohlasang. Va u keldi va ularni uxlayotgan holda topdi, va Petrusga dedi:

Simon, uxlayapsanmi? Bir soat hushyor turolmadingizlarmi? Hushyor boling va ibodat qiling, shunda vasvasaga tushib qolmaysiz, chunki ruh tayyor, lekin tana zaif. Va yana u ketib, o'sha sozlarni aytib ibodat qildi. Va qaytib kelganida, ularni yana uxlayotgan holda topdi, chunki ularning kozlari ogirlashgan edi va ular unga nima javob berishlarini bilmas edilar. Va u uchinchi marta keladi va ularga aytadi: Endi uxlayapsizlarmi va dam olayapsizlarmi? Yetarli, soat keldi. Mana, Insonning Og'li gunohkorlarning qollariga xiyonat qilinmoqda. Turing, keling boraylik, mana meni xiyonat qiluvchi yaqinlashdi.

Va darhol, u hali gapirayotganida, on ikki shogirddan biri bolgan Yahudo Isqariyot keldi, va u bilan birga qilichlar va tayoqlar bilan katta olomon bor edi, ular bosh ruhoniylar, yozuvchilar va oqsoqollar tomonidan yuborilgan edilar. Uni sotuvchi esa ularga ishora bergan edi va aytgan edi: Men kimni opsam, o'sha u, uni ushlang va xavfsiz olib keting. Va u kelishi bilan darhol unga yaqinlashib, Salom, ustoz, dedi va uni opdi. Ular esa uning ustiga qollarini qoydilar va uni ushlab oldilar. Yonida turgan kishilardan biri qilichni sugurib oldi va bosh ruhoniyning quliga urdi hamda uning qulogini kesib tashladi. Va javob berib, Iso ularga dedi: Xuddi qaroqchiga qarshi chiqqandek, qilichlar va tayoqlar bilan meni qolga olish uchun chiqdingizmi, Har kuni men sizlarning oldingizda mabadda oqituvchi edim, va siz meni tutmadingiz. Lekin bu Muqaddas Yozuvlar bajarilishi uchun shunday boldi. Va hamma uni tashlab qochib ketdi. Va bir yosh yigit unga ergashdi, yalangoch tanasi ustiga zigir mato oralgan holda, va yosh yigitlar uni ushlab oldilar. U esa zigir matoini

tashlab, yalangoch holda ulardan qochib ketdi.

Va ular Iisoni bosh ruhoniy tomon olib ketdilar va unga barcha bosh ruhoniylar, oqsoqollar va tariqatchilar yigildilar. Va Pyotr uzoqdan uning ortidan ergashdi, oliy ruhoniyning hovlisining ichkarigacha bordi va yordamchilar bilan birga otirib, olov yonida isinardi. Bosh ruhoniylar va butun kengash Isoga qarshi guvohlik qidirayotgan edi, uni olimga hukm qilish uchun, lekin topmayotgan edi. Koplar uning ustidan yolgon guvohlik berishayotgan edi, va guvohliklar bir xil emas edi. Va bazilar ornidan turib, uning qarshisida yolgon guvohlik berishardi. Chunki biz uning shunday deyayotganini eshitdik: Men bu qol bilan yasalgan ibodatxonani vayron qilaman va uch kun ichida boshqa qol bilan yasalmagan ibodatxonani quraman. Va shunday ham ularning guvohlikлari bir xil emas edi. Va bosh ruhoniy ornidan turib ortaga chiqdi va Isoga sorab dedi: Sen hech narsa javob bermayapsanmi? Bular senga qarshi nima guvohlik berishyapti? U jim bolib turdi va hech narsa javob bermadi. Bosh ruhoniy yana uni soroq qildi va unga dedi: Sen Masihsan, muborak Zotning Og'limisan? Lekin Iso dedi: Men O'shaman, va siz Insonning Og'lini Qudratning ong tomonida otirgan va osmon bulutlari ustida kelayotganini korasiz. Bosh ruhoniy oz koylaklarini yirtib, dedi: Yana nimaga bizga guvohlar kerak? Siz kufr gaplarini butunlay eshitdingiz, sizga nima korinadi? Lekin ularning barchasi uni olimga aybdor deb hukm qildilar. Va bazilar unga tupura boshlashdi va uning yuzini yopishdi va uni urishdi va unga dedilar: Bizga bashorat qil, seni urgan kim? Va xizmatchilar uni zarbalar bilan urishdi.

Va Butrus pastda hovlida bolganida, bosh ruhoniyning xizmatkorlaridan biri keladi. Va u Petronni isinayotganini korib, unga qarab dedi: Sen ham Iso Nazareniy bilan edingiz. U esa inkor qildi va dedi: Men bilmayman va tushunmayman sen nima deyayotganingni. Va u tashqariga, hovliga chiqdi va xoroz qichqirdi. Va xizmatkor qiz uni yana korib, yonida turgan odamlarga Bu ulardan, deb ayta boshladi. U lekin yana inkor qildi. Va ozgina vaqt otgach, yonida turganlar yana Butrusga deyishdi: Haqiqatan sen ulardan birisan, chunki sen Jalilaliksan va nutqing ham oxshaydi. Lekin u lanatlay boshladi va qasam ichdi: Men siz aytayotgan bu odamni bilmayman. Va ikkinchi marta xoroz qichqirdi. Va Petros Iso unga aytgan sozni eslab qoldi: Xoroz ikki marta qichqirishdan oldin, sen meni uch marta inkor qilasan, va u yiglab yubordi.

15

Va darhol ertalab bosh ruhoniylar oqsoqollar va yozuvchilar bilan hamda butun kengash maslahatlashib, Isoni boglab, olib ketdilar va Pilatga topshirdilar. Va Pilat undan soradi: Sen Yahudiylarning shohi ekanmisan? U esa javob berib unga dedi: Sen aytayapsan. Va oliy ruhoniylar uni kop narsada ayblashdi, lekin u hech narsa javob bermadi. Lekin Pilat yana undan sorab dedi: Sen hech narsa javob bermayapsanmi? Qarang, senga qarshi qancha guvohlik berishyapti! Iso esa endi hech narsaga javob bermadi, shunda Pilat hayron boldi. Lekin bayramga kora, u ularga bir mahbusni ozod qilar edi – qaysi birini ular

sorashgan bolsa. Edi lekin, Barabbas deb chaqirilgan odam qozgolonchilar bilan birga boglangan edi, ular qozgolon paytida qotillik sodir etgan edilar. Va olomon baqirib, u ularga doimo qilganidek sorashni boshladi. Pilat esa ularga javob berib dedi: Sizga Yahudiylarning podshohini ozod qilib berishimni xohlaysizlarmi? U bilardi, chunki bosh ruhoniylar uni hasad tufayli topshirgan edilar. Bosh ruhoniylar esa olomonni qozgatdilar, shunda u ularga koproq Barabbani ozod qilib bersin. Lekin Pilat javob berib, yana ularga dedi: Xo'sh, siz Yahudiylarning shohi deb aytayotgan kishiga nima qilishimni xohlaysizlar? Ular esa yana baqirib yuborishdi: Uni xochga mixla! Pilat ularga dedi: U qanday yomonlik qildi? Lekin ular yanada qattiqroq baqirib yubordilar: Uni xochga mixla! Pilat olomonga yetarli qilishni xohlab, ularga Barabbasni ozod qildi va Isoni qamchilab, xochga mixlanishi uchun topshirdi.

Askarlar esa uni hovli ichiga, yani praetoriyga olib ketdilar va butun cohortni chaqirishdi. Va ular uni binafsha rangga kiydirishadi va tikanli toj toqib, uni unga qoyadilar. Va ular uni kutib olishga boshladilar: Salom, yahudiylarning shohi! Va ular uning boshiga qamish bilan urishdi, unga tupurishdi va tiz chokib unga tazim qilishdi. Va qachonki ular uni masxara qilishdi, ular undan binafsha kiyimni yechdilar va uni oz kiyimlarini kiydirishdi, va uni xochga mixlash uchun olib chiqdilar.

Va ular daladan kelayotgan, Iskandar va Rufusning otasi bolgan Kuriniyalik Shimon ismli otib ketayotgan bir kishini uning

xochini kotarishi uchun majbur qilishadi.

Va ular uni Golgotha joyiga olib kelishdilar, bu tarjima qilinganda bosh suyagi joyi demakdir. Va ular unga murr bilan aralashtirilgan sharob ichishga berishdi, lekin u olmadi. Va uni xochga mixlab qoyib, uning kiyimlarini bolishdilar, kim nimani oladi deb ular ustiga qura tashladilar. Soat uchinchi edi va ular uni xochga mixladilar. Va uning aybining yozuvi yozilgan edi: Yahudiylar podshohi.

Va u bilan birga ular ikki qaroqchini xochga mixlaydilar: birini uning ong tomonidan va birini chap tomonidan. Va shunday deb aytuvchi yozuv amalga oshdi: U qonunsizlar bilan hisobga olingan edi. Va yonidan otayotganlar uni haqorat qilib, boshlarini silkitib deyishardi: Ha, mabadni buzib, uch kun ichida quradigan! Ozingni qutqar va xochdan tush. Xuddi shunday, bosh ruhoniylar ham yozuvchilar bilan birga bir-birlariga masxara qilib aytishardi: Boshqalarni qutqardi, ozini qutqarolmaydi. Masih, Isroilning podshohi, hozir xochdan tushsin, shunda biz koramiz va unga ishonarmiz. U bilan birga xochga mixlanganlar ham uni haqorat qilishdi.

Oltinchi soat sodir bolganda, butun yer yuzasida toqqizinchi soatgacha zulmat chokdi. Va toqqizinchi soatda Iso baland ovoz bilan qichqirib dedi: Eloi, Eloi, lama sabaqtani? Bu tarjima qilinganda: Xudoyim, Xudoyim, nega meni tark etding? demakdir.

Va yonida turganlardan bazilari eshitib: Qarang, u Ilyosni chaqiryapti, deyishdi. Bir kishi yugurib kelib, shimgichni sirkaga toldirib, qamishga orab qoydi va uni ichirardi, aytib: Qoying koramiz, agar Ilyos uni tushirish uchun kelsa. Iso katta ovoz bilan nafasini chiqarib, jon berdi. Va ibodatxonaning pardasi yuqoridan pastgacha ikkiga yirtildi. Uning roparasida turgan yuzlik u shunday qichqirib nafasini chiqarganini korib, dedi: Haqiqatan, bu odam Xudoning Og'li edi. Uzoqdan tomosha qilayotgan ayollar ham bor edi, ular orasida Magdalalik Mariya va kichik Yoqub hamda Yusufning onasi Mariya va Saloma bor edi. Ular Galileyada bolganida unga ergashgan va unga xizmat qilgan ayollar, shuningdek u bilan Iyerusalimga kotarilib kelgan boshqa koplab ayollar.

Va allaqachon kechqurun bolgach, chunki bu tayyorgarlik kuni, yani shanbadan oldingi kun edi. Arimateyalik Yusuf keldi, u hurmatli kengash azosi edi, ozi ham Xudoning saltanatini kutayotgan edi, jasur bolib Pilatning oldiga kirdi va Isoning jasadini soradi. Pilat esa hayron boldi, agar u allaqachon vafot etgan bolsa, va yuzbashini chaqirib, undan ancha oldin vafot etganmi, deb soradi. Va yuzbasidan bilib, jasadni Yusufga berdi. Va keton mato sotib olib, uni pastga tushirib, keton matoga orab, uni qabr ichiga qoydi, bu qabr toshdan oyib yasalgan edi, va qabr eshigi ustiga tosh dumalatdi. Maryam Magdalinalik va Yusufning Maryami esa uni qayerga qoyishayotganini tomosha qilishardi.

16

Shanba kuni otib ketgandan song, Magdaliyalik Maryam, Yoqubning Maryami va Saloma uni moylash uchun kelib xushboy moddalar sotib oldilar. Va juda erta tongda, birinchi sabbat kuni, ular qabrga kelmoqdalar, quyosh chiqib bolgach. Va ular ozlariga deyishardi: Kim bizga qabr eshigidan toshni dumalatib yuboradi? Va yuqoriga qarab, ular toshning dumalatilganini kormoqdalar, chunki u juda katta edi. Va ular qabrga kirib, ong tomonda otirgan, oq xalat kiygan yosh odamni korishdi va hayratda qolishdi. U esa ularga deydi: Qorqmang, siz xochga mixlangan Nosiralik Isoni qidiryapsizlar. U tirildi, bu yerda emas. Mana, uni qoygan joy. Lekin boring, uning shogirdlariga va Petrosga ayting ki, u sizlardan oldin Galileyaga boradi, u yerda uni korasizlar, xuddi sizlarga aytganidek. Va ular qabrdan chiqib qochdilar, chunki ularni titroq va vahima bosgan edi, va hech kimga hech narsa aytmadilar, chunki qorqishardi.

Tik turgach, shanbaning birinchi kuni ertalab, birinchi marta Magdalalik Maryamga paydo boldi, undan U yetti jin haydab chiqargan edi. U ayol borib, uning bilan birga bolgan, aza tutib yiglab otirgan odamlarga xabar berdi. Va ular u tirik ekanligini va u tomonidan korilganligini eshitganlarida, ishonmadilar. Bu narsalardan keyin ulardan ikkitasi yurib ketayotganlarida, dalaga ketayotganlarga boshqa shaklda namoyon boldi. Va ular ketib, qolganlarga xabar berdilar, lekin ularga ham

ishonmadilar. Keyinroq yotgan on bir kishiga U namoyon boldi va ularning ishonchsizligi hamda qattiq yurakliligini eyibladi, chunki ular Uni tirilgan holda korganlarga ishonmaganlar. Va U ularga dedi: Butun dunyoga borib, barcha yaratilganlarga xush xabarni elon qiling. Ishongan va suvga chomdirilgan odam qutqariladi, lekin ishonmagan odam hukm qilinadi. Belgilar esa ishonganlar uchun bular kuzatib boradi: Mening nomim bilan jinlarni haydab chiqaradilar, yangi tillar bilan gapiradilar. Ular ilonlarni kotaradilar, va agar hatto olimli zahar ichsalar ham, bu ularga zarar qilmaydi, kasal odamlar ustiga qollarini qoyadilar, va ular sogayib ketadilar.

Xudojo ularga gapirganidan keyin osmonga kotarildi va Xudoning ong tomonida otirdi. Ular esa chiqib ketib, hamma joyda vaz qildilar, Rabbning hamkorlik qilishi va hamrohlik qiluvchi belgilar orqali sozni tasdiqlashi bilan. Omin.

Sanoq

1

Va Xudo Musoga Sinay cholida, guvohlik chodirida, ikkinchi yilning ikkinchi oyining birinchi kunida, ularning Misr yeridan chiqib ketganlaridan keyin gapirdi va dedi. Isroilning barcha jamoatini qarindoshlik boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha, ularning ismlarining soni boyicha, har birining boshi boyicha royxatga oling. Yigirma yoshdan yuqori har bir erkak, Isroilning qo'shinida xizmatga chiqadigan har bir kishi, ularni oz qo'shinlari bilan birga sanang, sen va Horun ularni sanang. Va sizlar bilan birga har bir qabiladan boshqaruvchilar boladi, ular ota-bobolar uylariga kora boladi.

Va bular sizlar bilan turadigan erkaklar nomlari: Rubin qabilasidan Sediurning og'li Elisur, Shimeonlardan, Salamiel Surisadayning og'li. Yahudo qabilasidan Nasson, Aminadab o‘g‘li. Issachar qabilasidan Sogar og'li Natanael, Zebulundan - Helon og'li Eliab, Yusuf og'illaridan Efraimdan - Ammihud og'li Elishama, Manasseh qabilasidan Gamaliel, Fadasur og'li.

Benjamindan Gideonining og'li Abidan. Danlardan Axiezer, Ammishadday og'li. Asherlardan Fagaiel, Exranning og'li. Gadning, Raguelning og'li Elisaf. Naftalilardan Aynan og'li Axire. Bular jamoat vakillari bolib, oz oilalari boyicha qabilalar hukmdorlari va Isroilning minglar qomondonlari hisoblanadi.

Va Muso va Horun ismi bilan chaqirilgan bu erkaklarni oldilar. Ular barcha jamoatni ikkinchi yilning birinchi oyida yigishdilar va ular oz avlodlari boyicha, oz oilalari boyicha, oz ismlarining soni boyicha, yigirma yoshdan yuqori har bir erkakni boshma-bosh royxatga oldilar. Rabbiy Musoga qanday buyurgan bolsa, shunday tarzda ular Sinoy sahrosida sanaldilar.

Isroilning tongich og'li Rubinning og'illari ularning qarindoshlik guruhlari boyicha, ularning uruglari boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha, ularning ismlarining soni boyicha, har bir kishi alohida royxatga olindi: yigirma yoshdan yuqori barcha erkaklar, qo'shinga chiqadigan har bir kishi. Ularning Rubin qabilasidan sanoqlari qirq olti ming besh yuz kishi edi. Shimeonning og'illariga ularning qarindoshlik boyicha, ularning uruglari boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha, ularning ismlarining soni boyicha, ularning boshi boyicha, barcha erkaklar yigirma yoshdan va undan yuqori, qo'shinga chiqadigan har bir kishi. Shimeon qabilasidan ularning royxatga olinishi: ellik toqqiz ming uch yuz.

Yahudo og'illariga ularning qarindoshlik boyicha, uruglari boyicha, ota-bobolar uylari boyicha, ismlarining soni boyicha,

bosh-boshiga, barcha erkaklar yigirma yoshdan va undan yuqori, qo'shinga chiqadigan har bir kishi. Yahudo qabilasidan ularning sanoqlari tort yetmish ming olti yuz.

Issakharning og'illariga ularning oilalari boyicha, ularning uruglari boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha, ularning ismlarining soni boyicha, ularning boshi boyicha, barcha erkaklar yigirma yoshdan va yuqori, qo'shinga chiqadigan har bir kishi, Issakar qabilasidan ularning sanovi ellik tort ming tort yuz. Zabulun og'illariga ularning qarindoshlik boyicha, uruglari boyicha, ota-bobolar uylari boyicha, ismlarining soni boyicha, boshi boyicha, barcha erkaklar yigirma yoshdan va undan yuqori, qo'shinga chiqadigan har bir kishi, Zabulon qabilasidan ularning royxatga olinishi: ellik yetti ming tort yuz.

Yusufning og'illari, Efrayimning og'illari ularning qarindoshlik boyicha, ularning uruglari boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha, ularning ismlari soni boyicha, ularning boshi boyicha, barcha erkaklar yigirma yoshdan va undan yuqori, qo'shinda xizmat qilish uchun chiqadigan har bir kishi. Efrayim qabilasidan ularning sanoqi qirq ming besh yuz kishi edi. Manasseh og'illariga ularning qarindoshlik boyicha, ularning uruglari boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha, ularning ismlarining soni boyicha, ularning boshi boyicha, barcha erkaklar, yigirma yoshdan va undan yuqori, qo'shinda chiqadigan har bir kishi. Manasseh qabilasidan ularning soni ottiz ikki ming ikki yuz edi. Benyaminning og'illariga ularning qarindoshlik-uruglari, uruglari, ota-bobolar uylari, ismlarining

soni, boshlar soni boyicha: yigirma yoshdan yuqoridagi barcha erkaklar, harbiy xizmatga yaroqli bolganlarning hammasi. Benyomin qabilasidan ularning royxatga olinishi, ottiz besh ming tort yuz. Gad og'illariga ularning qarindoshligi boyicha, uruglari boyicha, ota-bobolar uylari boyicha, ismlarining soni boyicha, bosh sanaliga kora, barcha erkaklar yigirma yoshdan va undan yuqori, qo'shinga chiqadigan har bir kishi. Gad qabilasidan ularning sanoqlari: qirq besh ming olti yuz ellik.

Dan og'illariga ularning qarindoshlik aloqalari boyicha, uruglari boyicha, ota-bobolar oilalari boyicha, ismlarining soni boyicha, bosh sanaliga kora, yigirma yoshdan yuqoridagi barcha erkaklar, qo'shinga chiqadigan har bir kishi. Ularning Dan qabilasidan sanoqlari: oltmish ikki ming yetti yuz. Asher og'illariga ularning qarindoshlik boyicha, ularning uruglari boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha, ularning ismlarining soni boyicha, ularning boshi boyicha, barcha erkaklar yigirma yoshdan va yuqoriga, har bir qo'shinga chiquvchi. Asher qabilasidan ularning sanoqlari qirq bir ming besh yuz kishi edi.

Naftalining og'illariga ularning qarindoshligi boyicha, uruglari boyicha, ota-bobolar uylari boyicha, ismlarining soni boyicha, bosh sanaliga kora, barcha erkaklar yigirma yoshdan va undan yuqori, harbiy xizmatga chiqadigan har bir kishi. Naftali qabilasidan ularning sanoqi: ellik uch ming tort yuz.

Bu sanoq edi, uni Muso va Horun va Isroilning rahbarlari

sanashdi - on ikki kishi, har bir qabiladan bittadan, ota-bobolar uylarining qabilalari boyicha. Isroilning yigirma yoshdan yuqoriga bolgan, jangga chiqishga qodir barcha og'illarining kuchlari bilan birga royxatga olinishi amalga oshdi. Olti yuz ming uch ming besh yuz ellik.

Lekin Levitlar ozlarining oilalari qabilasidan Isroil og'illari orasida sanalmaganlar. Va Xudo Musoga shunday dedi: Qarang, Levi qabilasini royxatga olmaysiz va ularning sonini olmaysiz, Isroil og'illari orasida. Va sen Lavilarni guvohlik chodiri ustiga, uning barcha idishlari ustiga va unda bolgan hamma narsalar ustiga tayinla. Ular chodir va uning barcha idishlarini kotaradilar, ular unda xizmat qiladilar va chodir atrofida lager quradilar. Chodirni kochirishda Leviylar uni yiqib tashlasinlar va chodirni ornatishda tiksinlar, yaqinlashgan begona esa olsin. Va Isroil og'illari lashkar qoyadilar, har bir kishi oz tartibida va har bir kishi oz rahbarligiga kora, oz kuchlari bilan. Levitlar guvohlik chodirining atrofida, uning roparasida lager qursinlar va Isroil og'illari orasida gunoh bolmaydi. Levitlarning ozlari guvohlik chodirining qoriqchiligini saqlaydilar. Va Isroil og'illari Rabbiy Muso va Horunga buyurgan hamma narsaga kora shunday qildilar.

2

Va Xudo Muso va Harunga sozlab dedi: Har bir odam oz tartibiga kora, bayroqlarga kora, ota-bobolar uylariga kora oz

ornida tursin. Isroil og'illari guvohlik chodirining atrofida, uning roparasida lager qurishsin. Isroil og'illari lager qurishadi. Va birinchi bolib sharq tomonga qarab lager quruvchilar - Yahudo lagerining tartibi ular kuchi bilan, va Yahudo og'illarining hukmdori Nasson, Aminadab og'li. Uning kuchi tekshirilganlar, yetmish tort ming olti yuz. Va Issakhar qabilasi yonida lasharga tushuvchilar, va Issakhar og'illarining boshqaruvchisi, Sogarning og'li Natanael. Uning kuchi tekshirilganlar, ellik tort ming tort yuz. Va Zabulun qabilasi yonida lashkar qurayotganlar, va Zabulun og'illarining boshqaruvchisi Xelon og'li Eliab. Uning qo'shinining sanalganlar soni - ellik yetti ming tort yuz kishi. Yahudo lageridan sanab chiqilgan barcha kishilar — yuz sakson ming olti ming tort yuz kishi — oz qo'shinlari bilan birinchi bolib yolga chiqadilar. Rubin lagerining bolinmalari janubga qarab joylashgan, ularning qo'shinlari bilan birga, va Rubin og'illarining boshliqi Elizur, Shedeurning og'li edi. Uning kuchi tekshirilganlar - qirq olti ming besh yuz. Va uning yonida lashkar quruvchilar Simeon qabilasidan, va Simeon og'illarining boshqaruvchisi Salamiel, Sourisadaining og'li. Uning kuchi tekshirilganlar: ellik toqqiz ming uch yuz. Va uning yonida lager quruvchilar Gad qabilasi, va Gad og'illarining boshqaruvchisi Raguel og'li Elisaf. Uning tekshirilgan kuchi, qirq besh ming olti yuz ellik. Rubin lagerining barcha tekshirilganlari yuz ellik bir ming tort yuz ellik kishi bolib, ular oz qo'shinlari bilan ikkinchi bolib yolga chiqadilar.

Va guvohlik chodiri olinadi va Leviylarning lageri lagerlar

ortasida boladi, qanday lager qursalar, shunday yolga chiqadilar, har biri oz rahbariyatiga kora oz ornida. Efrayim lashargohining tartibi dengiz yonida ularning kuchi bilan, va Efrayim og'illarining boshqaruvchisi Ammihud og'li Elishama. Uning kuchi tekshirilganlar - qirq ming besh yuz.

Va Manasseh qabilasi yonida lashkar qurayotganlar, va Manasseh og'illarining boshqaruvchisi Phadassurning og'li Gamaliel. Uning qo'shini sanalganlar ottiz ikki ming ikki yuz kishi. Va Benyamin qabilasi yonida lashkar qurganlar, va Benyamin og'illarining boshchicи Gadeoni og'li Abidan. Uning kuchi tekshirilganlar, ottiz besh ming tort yuz. Efraim lagerining barcha sanoq qilingan kishilari, yuz ming sakkiz yuz kishi, oz qo'shinlari bilan uchinchi bolib yolga chiqadilar.

Dan lashargohining tartibi shimol tomonda ularning kuchi bilan, va Dan og'illarining boshlovchisi Axiezer, Ammishadday og'li. Uning kuchi korib chiqilganlar, oltmish ikki ming yetti yuz. Va uning yonida lager qurayotganlar Asher qabilasi, va Asher og'illarining boshqaruvchisi Echran og'li Phagiel. Uning kuchi tekshirilganlar: qirq bir ming besh yuz. Va Naftali qabilasi yonida lager qurganlar, va Naftali og'illarining boshligi Aynan og'li Axire. Uning kuchi tekshirilganlar - ellik uch ming tort yuz kishi. Dan lagerining barcha tekshirilganlari, yuz ellik yetti ming olti yuz kishi, oz tartibiga kora oxirgi bolib jonaydilar.

Bu Isroil og'illarining ota uylari boyicha sanashi, ularning lagerlari va kuchlarining barcha sanashi: olti yuz ming va uch

ming besh yuz ellik. Lekin Levitlar ular orasida sanalmagan edilar, chunki Rabbiy Musoga shunday buyurgan edi. Va Isroil og'illari Xudo Musoga buyurgan hamma narsani qildilar, shunday qilib ularning tartibi boyicha qarorgoh qurdilar va shunday qilib har biri oz uruglari, ota-bobolar uylari boyicha yonma-yon bolib yolga chiqdilar.

3

Va bular Horun va Musoning avlodlari, Rabbiy Muso bilan Sinay togida gaplashgan kunda. Va bular Harunning og'illarining ismlari: tongri og'li Nadab, va Abiud, Eleazar va Itamar. Bular Horunning og'illarining ismlari - moylangan ruhoniylar, ularning qollari ruhoniylik xizmatini bajarish uchun toldirilgan. Va Nadab va Abiud Rabbining oldida vafot etdilar, ular Rabbining oldida begona olov taqdim etayotganlarida, Sinay sahrosida, va ularning bolalari yoq edi, va Eleazar va Itamar ularning otasi Aaron bilan ruhoniy xizmat qildilar.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Levi qabilasini ol va ularni ruhoniy Aaronning oldiga qoy, ular unga xizmat qilsinlar. Va ular uning qoriqchilarini va Isroil og'illarining qoriqchilarini guvohlik chodiri oldida saqlaydilar, chodirning ishlarini bajarish uchun. Va ular guvohlik chodirining barcha idishlarini saqlaydilar va Isroil og'illarining qoriqchilarini chodir ishlariga muvofiq saqlaydilar. Va sen Levilarni Harunga va uning og'illariga, yani ierevlarga berasan; bular menga Isroil

og'illaridan sovga sifatida berilganlar. Va sen Harun va uning og'illarini guvohlik chodiri ustiga tayinlaysan, va ular ozlarining ruhoniyligini saqlaydilar, va qurbongohga oid barcha narsalarni, va parda ichidagi narsalarni. Va begona kishi tegsa, oladi. Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Va mana, men Isroil og'illari orasidan Leviylarni oldim, barcha birinchi tugilgan, bachadon ochuvchilar orniga, Isroil og'illari orasidan. Ularning tolovi boladilar va Leviylar menga tegishli boladilar. Menga tegishli har bir tongich, chunki men Misr yerida barcha tongichlarni urgan kuni, Isroildagi barcha tongichlarni ozim uchun muqaddas qildim – odamdan tortib chorvagacha ular menga tegishli boladi, Men Rabbman.

Xudo Musoga Sinay sahrosida gapirdi va dedi: Levining og'illarini ota-bobolar uylari va uruglari boyicha korib chiqing, bir oylik va undan katta har bir erkakni sanab chiqing. Va Muso va Harun ularni Rabbning ovozi orqali kozdan kechirdilar, Rabb ularga buyurgan usulda.

Va bular Levining og'illari ularning nomlariga kora: Gershon, Kohath va Merari edi. Va bular Gershonning og'illarining nomlari ularning uruglariga kora: Lobeni va Shimei. Va Kaotning og'illari ularning uruglariga kora: Amram va Issoar, Xebron va Oziel. Va Merarining og'illari ularning uruglariga kora: Mooli va Mousi. Bular Leviylarning uruglari bolib, ularning ota-bobolar uylariga kora. Gershonga Lobeni va Shimei xalqlari tegishli edi, bular Gershonning uruglari edi. Ularning sanoqlari barcha erkak jinslarning raqami boyicha bir oylikdan

yuqoriga, ularning sanoqlari yetti ming besh yuz edi. Va Gershonning og'illari chodirning orqasida dengiz yonida qarorgoh quradilar. Va Gedson xalqining oilalar uyining hukmdori Elisaf, Daelning og'li edi. Va Gedson og'illarining qoriqlovi guvohlik chodirida: chodir va yopiq, va guvohlik chodiri eshigining yopigi. va hovlining pardalari, va chodirda joylashgan hovli darvozasining pardasi, va uning barcha ishlarining qoldiqlari.

Kohatga tegishli: Amram xalqi bitta, Issaar xalqi bitta, Xebron xalqi bitta va Oziel xalqi bitta. Bular Kohat xalqlari bolib, soni boyicha sanab chiqilgan. Bir oylik va undan katta har bir erkak, sakkiz ming olti yuz kishi, muqaddas narsalarning qoriqchilarini qoriqlaydiganlar. Qohat og'illarining uruglari chodirning janubiy tomonida lager qurishadi. Va Kaatning xalqlari ota-bobolar uyining rahbari Uzziel og'li Elisafan edi.

Va ularning qoriqchiligi: sandiq, stol, shamdon, qurbongohlar, muqaddas idishlar - ular ularda xizmat qiladigan barcha narsalar, yopiq va ularning barcha ishlari. Va Levitlar boshchilari ustidan boshchi Eleazar, kohin Aaronning og'li, muqaddas narsalarni qoriqlashga tayinlangan edi. Merariga Mooli xalqi va Mushi xalqi tegishli edi, bular Merarining uruqlari edi. Ularning royxatga olinishi raqam boyicha, bir oylikdan yuqoridagi har bir erkak, olti ming ellik kishi edi. Va Merari xalqining ota-bobolar uyining boshligi Abixailning og'li Zuriel chodirning shimol tomonida qarorgoh quradilar. Merari og'illarining qoriqchiligi royxatiga olish: chodir boshliqlari,

uning to'siqlari, uning ustunlari, uning poydevorlari, ularning barcha idish-tovoqlari va ularning barcha ishlari. va hovli atrofidagi ustunlarni, ularning poydevorlarini, qoziqlarni va ularning arqonlarini.

Guvohlik chodirining sharq tomonida lagerga joylashganlar Muso, Harun va uning og'illari bolib, ular Isroil og'illari uchun muqaddas joyning qoriqchilarini qoriqlaydilar, va begona kishi tegsa oladi. Lavilarning barcha sanashi, Muso va Horun Xudoning ovozi orqali ularning uruglari boyicha sanagan, bir oylik va undan yuqori barcha erkaklar, yigirma ikki ming.

Rabbiy Musoga shunday dedi: Isroil farzandlarining bir oylik va undan katta bolgan barcha tongich og'il bolalarini sanab chiq va ularning nomini royxatga ol. Va sen Lavilarni menga olasan, men Rabbiy, Isroil og'illarining barcha birinchi tugilganlari orniga, va Lavilarning mollari Isroil og'illarining mollaridagi barcha birinchi tugilganlar orniga. Va Muso Rabbiy buyurgan usulda Isroil og'illari orasidagi barcha tongich farzandlarni kozdan kechirdi. Va barcha birinchi tugilgan erkaklar bir oylik va undan kattaroqlarning royxatga olinishi boyicha ismlari sanoq qilinganda, ularning soni yigirma ikki ming ikki yuz yetmish uch boldi. Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Levitalarni Isroilning barcha birinchi tugilgan og'illari orniga ol, va Levitalarning chorvalarini ularning chorvalari orniga ol, va Levitalar Meniki boladi, Men Rabbman. Va uch yuz yetmish uchning tolov puli, Leviylardan ortiqcha bolganlarning, Isroil og'illarining birinchi tugilganlaridan, Va sen har bir bosh uchun

besh shekel olasan, muqaddas didrachmaga kora, shekel uchun yigirma obol. Va sen kumushni Horun va uning og'illariga berasan, ular orasidagi ortiqcha bolganlarning tolovi sifatida. Va Muso Leviylarning ozod qilishidan ortiqcha bolganlarning tolov kumushini oldi. Isroil og'illarining tongich farzandlaridan ming uch yuz oltmish besh siql kumush oldi, muqaddas siqlga kora. Va Muso ortiqcha bolganlarning tolovini Horun va uning og'illariga Rabbning ovozi orqali berdi, xuddi Rabb Musoga buyurganidek.

4

Va Xudo Muso va Harunga gapirdi va dedi, Kahat og'illarining umumiy sonini Levi og'illari orasidan ol, ularning uruglariga kora, ularning ota-bobolar uylariga kora, Yigirma besh yoshdan ellik yoshgacha, guvohlik chodirida barcha ishlarni bajarish uchun xizmat qilish uchun kiradigan har bir kishi.

Va bular Kahat og'illarining ishlari guvohlik chodirida, muqaddaslarning muqaddasi. Va Horun va uning og'illari lagerga kiradilar, qachonki lager kotarilsa, va ular yopuvchi pardani tushiradilar va u bilan guvohlik sandiqini yopadilar. Va ular uning ustiga kok teri qoplamani qoyadilar, va uning ustiga yuqoridan butun kok kiyimni yoyib qoyadilar, va ustunlarni kirgizadilar.

Va oldindan qoyilgan stol ustiga ular butunlay binafsha kiyim

yoyib qoyadilar, hamda idishlarni, tutatqichlarni, kosalarni va quyish idishlarini, ularning ichida u quyadi, va nonlar doimo uning ustida boladi. Va ular uning ustiga qizil libos qoyib, uni kok teri qoplama bilan qoplaydilar va uning orqali ustunlarni otkazadilar. Va ular kok kiyimni olishadi va yoruglik beruvchi shamdonni, uning chiroqlarini, uning qisqichlarini, uning quyish idishlarini va ularda xizmat qiladigan barcha yog idishlarini qoplaydilar. Ular uni va uning barcha idishlarini kok teri qoplamaga soladilar va uni kotarish ramkalariga qoyadilar. Va oltin qurbongoh ustiga ular kok rang libos yopishadi va uni kok rang teri qoplama bilan qoplaydilar va uning ustunlarini otkazishadi.

Va ular barcha xizmat idishlarini oladilar, ular muqaddas joylarda xizmat qilishda foydalanadiganlarini, va ularni kok kiyimga soladilar, va ularni kok teri yopqich bilan yopadilar, va ularni ustunlarga qoyadilar. Va u qopqoqni qurbongoh ustiga qoyadi, va ular uning ustiga butunlay binafsha kiyimni yopadi. Va ular uning ustiga barcha idishlarni qoyishadi, ular shu idishlar bilan uning ustida xizmat qilishadi, shuningdek olov idishlarini, go'sht ilmoqlarini, kosalarni, qopqichni va qurbongohning barcha idishlarini. Keyin ular uning ustiga kok rangdagi teri qoplamani yopishadi va uning ustunlarini otkazishadi. Ular binafsha rangdagi kiyimni olib, yuvish idishi va uning tagligini qoplaydilar, songra uni kok rangdagi teri qoplamaga solib, ustunlar ustiga qoyishadi. Harun va uning og'illari muqaddas narsalarni va barcha muqaddas idishlarni yopishni tugatgach, lager kochirilayotganda, shundan keyin

Kahat og'illari ularni kotarish uchun kirishadi, lekin muqaddas narsalarga tegmasliklari kerak, shunda olmasliklari uchun. Bularni Kahat og'illari guvohlik chodirida kotaradilar.

Nazoratchi Eleazar, ruhoniy Aaronning og'li: yoruglik yogi, tarkibli tutatqi, kundalik qurbonlik, moylanish yogi, butun chodirning nazorati, va unda muqaddasda bolgan barcha narsalar, barcha ishlarda.

Va Xudo Muso va Harunga sozlab dedi: Leviylar orasidan Qohot qabilasining xalqini yoq qilmang. Buni ularga qiling, va ular tirik qoladilar va hech olmaydilar, ular eng muqaddas narsalarga yaqinlashayotganda. Harun va uning og'illari yaqinlashsinlar va ularni har birini oz vazifasiga muvofiq tayinlasinlar. Va ular muqaddas narsalarni to'satdan korish uchun kirmasliklari kerak, aks holda olishadi.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Gershon og'illarining boshlanishini ol, va ularni ota-bobolar uylariga kora, ularning uruglariga kora Yigirma besh yoshdan ellik yoshgacha ularni sanab chiq, guvohlik chodirida xizmat qilish va oz vazifalarini bajarish uchun kiradigan har bir kishi. Bu Gershon xalqining xizmati: xizmat qilish va kotarish. Va u chodirning terilarini, guvohlik chodirini, uning qopqogini, uning ustida yuqoridan bolgan kok rangdagi qopqogini va guvohlik chodiri eshigining qopqogini kotaradi. Va hovlining pardalarini, guvohlik chodiri ustidagi narsalarni, qolgan narsalarni va barcha xizmat idishlarini – ular shu idishlarda xizmat qiladigan barcha

narsalarni qilishadi. Harun va uning og'illarining buyrugi boyicha Gershon og'illarining xizmati boladi, ularning barcha xizmatlari boyicha va ularning barcha ishlari boyicha, va sen ularni ismlar boyicha nazorat qilasan, ular zimmasidagi barcha yuklar ustidan. Bu Gedson og'illarining guvohlik chodirida xizmati va ularning qoriqlovi ruhoniy Horunning og'li Itamar qolida.

Merari og'illarini ularning klanlari boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha sanang. Yigirma besh yoshdan ellik yoshgacha bolganlarni royxatga oling, guvohlik chodirida xizmat qilish uchun kiradigan har bir kishini. Va bular ular tomonidan kotariladigan narsalarning barcha ishlari boyicha guvohlik chodirida qoriqchiliklari: chodirning bosh qismlari, to'siqlar, uning ustunlari, uning taglik qismlari, yopiq qism, ularning taglik qismlari, ularning ustunlari va chodir eshigining yopiq qismi. Hovli atrofidagi ustunlar va ularning poydevorlarini, hovli darvozasi pardasining ustunlari va ularning poydevorlarini, ularning qoziqlari va arqonlarini, ularning barcha idishlari va barcha xizmat buyumlarini nomlar boyicha sanang, hamda ular tomonidan kotariladigan barcha qoriqxona idishlarini sanang. Bu Merari og'illarining xalqining xizmati bolib, ularning barcha ishlari guvohlik chodirida ruhoniy Harun og'li Itamarning qoli ostida amalga oshiriladi.

Muso, Horun va Isroil rahbarlari Kohat og'illarini ularning uruglariga va ota-bobolar uylariga kora kozdan kechirdilar. Yigirma besh yoshdan to ellik yoshgacha, guvohlik chodirida

xizmat qilish va ish qilish uchun kiradigan har bir kishi. Va ularning sanoqlari uruglariga kora ikki ming yetti yuz ellik boldi. Bu Kohat xalqining sanaqlari, guvohlik chodirida xizmat qiluvchilarning barchasi, Muso va Harun Xudoning ovozi orqali Musoning qoli bilan tashrif buyurganidek.

Va Gershon og'illari ozlarining uruglariga va ota-bobolar uylariga muvofiq sanaldilar, Yigirma besh yoshdan to ellik yoshgacha, Guvohlik chodirida xizmat qilish va ishlarni bajarish uchun kiradigan har bir kishi. Va ularning royxatga olinishi ularning uruglari boyicha, ularning ota-bobolar uylari boyicha ikki ming olti yuz ottiz boldi. Bu Gedson og'illarining xalqini sanash, guvohlik chodirida xizmat qiluvchilarning barchasi, ularni Muso va Harun Rabbiyning ovozi orqali Musoning qoli bilan sanadilar.

Merarining og'illari xalqi ham ularning uruglariga va ota-bobolar uylariga kora sanaldi. Yigirma besh yoshdan ellik yoshgacha bolgan, Guvohlik chodirida xizmat qilish uchun kiradigan har bir kishi. Ularning royxatga olinishi uruglari va ota-bobolar uylari boyicha uch ming ikki yuz kishi boldi. Bu Merari og'illari xalqining royxatga olinishi bolib, ularni Muso va Horun Rabbining ovozi orqali, Musoning qoli bilan royxatga oldilar. Muso, Harun va Isroil rahabarlari tomonidan ularning uruglari va ota-bobolar uylari boyicha tekshirilgan barcha Levililar. Yigirma besh yoshdan to ellik yoshgacha, guvohlik chodirida kotariladigan ishlar va ishlarni bajarish uchun kiradigan har bir kishi. Va sanab otilganlar sakkiz ming besh

yuz sakson kishi boldi. Rabbiyning ovozi orqali U ularni Musoning qoli orqali tashrif qildi, har bir odamni ularning ishlari boyicha va ular kotaradigan narsalar boyicha, va ular sanaldilar, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek.

5

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga buyruq ber va ular lagerdan barcha moxovlilarni, barcha oqindili kasallarni va barcha jon ustida nopok bolganlarni tashqariga yuborsinlar. Erkakdan ayolgacha, lagerdan tashqariga yuboring va ular ozlarining lagerlarini ifloslantirishmasin, chunki men ular orasida yashayman. Va Isroil og'illari shunday qildilar va ularni lagerdan tashqariga jonatib yubordilar, Rabbiy Musoga aytganidek, Isroil og'illari shunday qildilar.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga gapir va ayt: Agar erkak yoki ayol barcha insoniy gunohlardan birortasini qilsa va etiborsiz qoldirib, gunoh qilsa, o'sha jon, U qilgan gunohini tan oladi va buzilishni qaytaradi: asosiy qismni va uning beshinchi qismini unga qo'shadi, va kimga buzilish qilgan bolsa, unga qaytaradi. Agar odamda qasos oluvchi bolmasa, shunday qilib unga huquqbuzarlikni qaytarish mumkin bolmasa, qaytarilayotgan huquqbuzarlik Rabbiyga tegishli bolib, ruhoniyga beriladi, kafforat qochqoridan tashqari, uning orqali uning uchun kaffarat qilinadi.

Va Isroil og'illari orasidagi barcha muqaddas narsalarning barcha birinchi мевалари, ular Xojayinga taqdim qilsalar, ruhoniyga tegishli boladi. Va har bir kishining muqaddas qilingan narsalari uning oziga tegishli boladi, va kimki ruhoniyga bersa, unga tegishli boladi.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga gapir va ularga shunday de: agar biror kishining xotini yoldan ozsa va uni mensimay, Va agar kimdir u bilan yotib, urug to'shagida bolsa, va bu uning erining kozlaridan yashirin qolsa, va u buni yashirsa, u bulgangan bolsa, lekin u bilan guvoh bolmagan bolsa, va u ushlangan bolmasa, Va agar unga rashk ruhi kelib tushsa va u oz xotinidan rashk qilsa, u esa bulangan bolsa, yoki agar unga rashk ruhi kelib tushsa va u oz xotinidan rashk qilsa, u esa bulangan bolmasa, Erkak oz ayolini ruhoniy oldiga olib keladi va u haqida sovga keltiradi: ondan bir epha arpa uni. U ustiga yog quymaydi va mastaki ham qoymaydi, chunki bu rashk qurbonligi, xotira qurbonligi bolib, gunohni eslatadi.

Va ruhoniy uni keltirib, Rabbining oldiga qoyadi. Va ruhoniy sopol idishda toza tirik suvni oladi, va guvohlik chodirining polida bolgan tuproqdan olib, ruhoniy uni suvga tashlaydi. Va ruhoniy ayolni Rabbining oldiga qoyadi, ayolning boshini ochadi va uning qollariga eslatma qurbonligini, rashk qurbonligini beradi, ruhoniyning qolida esa shu lanatlangan achchiq suv boladi. Va ruhoniy uni qasam ichiradi va ayolga aytadi: Agar sen bilan hech kim yotmagan bolsa, agar sen oz ering ostida ifloslanish uchun buzilmagan bolsang, shu lanatlangan achchiq

suvdan aybsiz bol. Agar sen turmushli bolgan holda gunoh qilgan bolsang yoki iflos qilingan bolsang, va kimdir ozining to'shagini senga bergan bolsa, sening eringdan tashqari, Va ruhoniy xotinni shu lanatlarning qasami bilan qasam ichiradi va ruhoniy xotinga aytadi: Xudoyo seni xalqingning ortasida lanat va qasam ichiga bersin, Xudoyo seninig soningni tushib ketgan va qoringni shishgan qilganda. Va bu lanatlangan suv sening qorningga kirib, qorningni shishiradi va songingni zaiflashtiradi, va ayol shunday bolsin, shunday bolsin deydi.

Va ruhoniy bu lanatlarni kitobga yozadi va ularni lanatlangan achchiq suvga ochirib tashlaydi. Va u ayolga lanatli tanbehlash suvini ichiradi va uning ichiga lanatli tanbehlash suvi kiradi.

Va ruhoniy ayolning qolidan rashk-hasad qurbonligini oladi va qurbonlikni Rabbining oldiga qoyadi va uni qurbongohga keltiradi. Va ruhoniy qurbonlikdan uning esdalik qismini olib, uni qurbongoh ustiga taqdim etadi va shundan keyin ayolga suvni ichiradi. Va shunday boladiki, agar u iflos qilingan bolsa va bu uning eridan yashirin qolsa, va unga tanbeh beruvchi lanatlangan suv kirsa, uning qorni shishadi va soni qulab tushadi, va ayol oz xalqi orasida lanatga aylandi. Agar ayol iflos qilinmagan bolsa va toza bolsa, u begunoh boladi va urug koradi. Bu rashk qonuni, agar ayol turmushga chiqqan bolsa va yoldan ozib, ifloslanadi. Yoki odam, agar uning ustiga rashk ruhi kelib tushsa va u oz xotiniga rashk qilsa, va oz xotinini Rabbiy oldida tik qoysa, va ruhoniy unga shu qonunning hammasini bajarsa. Va odam gunohdan begunoh boladi, va o'sha ayol

ozining gunohini oladi.

6

Va Xudo Musoga gapirdi va dedi: Isroil og'illariga gapir, Va sen ularga deysan: erkak yoki ayol, kim katta qasamyod qilsa, poklikni Rabbiga bagishlash uchun qasamyod qilsa, U sharobdan va kuchli ichimlikdan poklanadi, sharobdan tayyorlangan sirka va kuchli ichimlikdan tayyorlangan sirkani ichmaydi, uzumdan ishlab chiqariladigan hamma narsani ichmaydi, yangi uzum va mayiz yemaydi, oz nazri kunlarining barchasida. Tokning barcha mahsulotlaridan, uzum po'stlaridan tortib uzum urug‘igacha bolgan hamma narsani poklanish kunlarining barchasida yemaydi. Ustara uning boshiga tegmaydi, Rabbiga qilgan duosi kunlari bajarilgunga qadar, u muqaddas boladi, Rabbiga qilgan duosi barcha kunlarida bosh sochini o'stiradi. U vafot etgan hech bir jonzot ustiga kirmaydi, ota va ona ustiga ham kirmaydi. Va akasi va opasi ustida u nopok bolmaydi ular olganlarida, chunki uning Xudosiga qilgan nazri uning boshida.

Uning duosi davom etgan barcha kunlarda u Rabbiga muqaddas boladi. Agar kimdir uning ustiga to'satdan olsa, darhol uning ibodat boshi bulganadi va u qaysi kuni tozalansa, yettinchi kuni oz boshini soqol oladi. Va sakkizinchi kuni u ikki qumri yoki ikki yosh kaptar ruhoniyga, guvohlik chodirining eshigi oldiga olib keladi.

Va ruhoniy gunoh uchun bittasini va yondirilgan qurbonlik uchun bittasini qiladi, va ruhoniy uning joni haqida qilgan gunohlari uchun kafforat qiladi, va o'sha kuni uning boshini muqaddas qiladi, qaysi Rabbiga muqaddas qilingan edi, nazr kunlarini. Va u bir yillik qozini gunoh uchun keltiradi, va oldingi kunlar bekor boladi, chunki uning nazr boshi iflos qilindi.

Va bu duoning qilgan odamning qonuni: qaysi kuni u ozining duosi kunlarini toldirsa, ozi guvohlik chodirining eshiklari oldiga keltiradi. Va u oz sovgasini Rabbiga keltiradi: kuydirma qurbonlik uchun bir yoshli nuqsonsiz bir qozi, gunoh uchun bir yoshli nuqsonsiz bir qozi va najot uchun nuqsonsiz bir qochqor, Va nozik undan tayyorlangan achitilmagan nonlar savati, moyda aralashtirilgan nonlar va moyda moylanilgan yassi achitilmagan keklar, hamda ularning qurbomligi va ichimlik qurbonligi. Va ruhoniy uni Rabbining huzuriga keltiradi va uning gunoh qurbonligini hamda yondirilgan qurbonligini ado etadi. Va qochqorni najot qurbonligi sifatida Rabbiga mayasiz nonlar savati ustida qiladi, va ruhoniy uning qurbonligini va uning ichimlik qurbonligini qiladi. Va qasamyod qilgan odam guvohlik chodirining eshiklari yonida ozining nazr boshini soqol oladi va sochlarni najot qurbonligi ostidagi olov ustiga qoyadi.

Va ruhoniy qochqordan qaynatilgan qolni, savatdan bir achitqisiz nonni va bir achitqisiz yassi nonni oladi va bularni nazr qilgan kishining qollariga, u oz nazrini soqol olishdan keyin, qoyadi. Va ruhoniy ularni Rabbining oldida taqdim etish sifatida keltiradi, bu ruhoniy uchun muqaddas boladi - kokrak

taqdimidan va yelka taqdimidan, va shundan keyin qasamyod sharob ichadi. Bu duo qilgan odamning qonuni: kim Rabbiga oz sovgasini duo qilsa, uning duosi haqida, qoli topgan narsalardan tashqari, duosining kuchiga kora, poklik qonuniga muvofiq duo qilsa.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Harunga va uning og'illariga gapir, deb: Shunday qilib Isroil og'illariga baraka berasizlar, ularga deb: Xudo senga baraka bersin va seni muhofaza qilsin. Rabbiy Öz yuzini senga yoritsın va senga rahm qilsin. Rabbiy Oz yuzini senga kotarsin va senga tinchlik bersin. Va ular mening nomimni Isroil og'illari ustiga qoyishadi, va men Rabbiy ularni baraka beraman.

7

Shunday boldiki, Muso chodirni kotarish ishini tugatgan kuni, u uni moylab qoydi va muqaddas qildi, shuningdek uning barcha idishlarini, qurbongohni va uning barcha idishlarini ham moylab qoydi va muqaddas qildi. Isroil rahbarlari keltirdilar — on ikki rahbar ozlarining ota-bobolar uylaridan, bular qabilalar rahbarlari, bular nazorat ustida turganlar. Va ular oz sovgalarini Rabbining oldiga keltirishdi: olti ta yopiq arava va on ikki ta hokiz, har ikki boshlиқdan bitta arava va har biridan bitta buzoq, va ularni chodir oldiga keltirishdi. Va Xudo Musoga shunday dedi: Ulardan ol, va ular guvohlik chodirining xizmat ishlari uchun boladi, va sen ularni Leviylarga berasan, har

biriga oz xizmati boyicha. Va Muso aravalar va hokizlarni olib, ularni Leviylarga berdi. Va ikki aravani va tort hokizni Gershon og'illariga ularning xizmatlari boyicha berdi. Va tortta aravani va sakkizta hokizni Merarining og'illariga ularning xizmatlari boyicha berdi, rohib Aaronning og'li Itamar orqali. Va Kahat og'illariga bermadi, chunki ularda muqaddas xizmat buyumlari bor, ularni yelkalarida kotaradilar.

Va rahbarlar qurbongohni bagishlash marosimiga sovgalar keltirdilar, uni moylab qoygan kuni, va rahbarlar oz sovgalarini qurbongoh oldiga keltirdilar. Va Xudo Musoga dedi: har kuni bitta boshchi, har kuni bitta boshchi qurbongohni bagishlash uchun oz sovgalarini keltiradilar.

Va birinchi kunda oz sovgasini taqdim etuvchi Nasson, Aminadab og'li, Yahudo qabilasining boshqaruvchisi edi. Va u oz sovgasini keltirdi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola, yetmish shekel muqaddas shekelga muvofiq, ikkalasi ham nozik undan tola, moyga aralashtirilgan, qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va najot qurbonligi uchun ikki qoramol, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi — bu Aminadab og'li Nassonning sovgasi.

Ikkinchi kuni Sogar og'li Natanael, Issakar qabilasining boshqaruvchisi, hadya keltirdi. Va u oz sovgasini keltirdi: bir

kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola, yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham nozik un bilan aralashtirilgan yog bilan toldirilgan qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va najot qurbonligi uchun ikki damolis, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi — bu Sogar og'li Natanaelning sovgasi.

Uchinchi kuni Zabulun og'illarining hukmdori Xelon og'li Eliab. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan tola, qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echki gunoh uchun Va tinchlik qurbonligi uchun ikki tana, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli qozi — bu Xelon og'li Eliabning sovgasi.

Tortinchi kuni Ruben og'illarining boshligi, Shedeyrning og'li Elizur. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan tola, qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan toldirilgan. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va najot qurbonligi uchun ikki urgochi buzoq, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi - bu

Sediurning og'li Elisurning sovgasi.

Beshinchi kuni Shimeon og'illarining boshligi Salamiel, Surisadayning og'li. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan tola, qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on misqol, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va tinchlik qurbonligi uchun ikki qoramol, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi — bu Surisadayning og'li Salamielning sovgasi.

Oltinchi kuni Gad og'illarining hukmdori Raguel og'li Eliasaf. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan toldirilgan, qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va najot qurbonligi uchun ikki urgochi buzoq, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yillik urgochi qozi — bu Raguel og'li Elisafning sovgasi edi.

Yettinchi kunda Efraim og'illarining hukmdori Ammihud og'li Elishama. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush kosa yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan tola,

qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va najot qurbonligiga ikki sigir, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi — bu Ammixud og'li Elisamaning sovgasi.

Sakkizinchi kuni Manasseh og'illarining hukmdori, Phadassurning og'li Gamaliel. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan toldirilgan qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va gunoh uchun echkilardan bitta echki toki Va tinchlik qurbonligi uchun ikki qoy-echki, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi - bu Fadasur og'li Gamalielning sovgasi.

Toqqizinchi kuni Binyomin og'illarining hukmdori Abidan, Gideonining og'li. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bitta kumush kosa yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yog bilan aralashtirilgan nozik un bilan tola qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va najot qurbonligi uchun ikki qoramol, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi - bu Gadeoni og'li Abidanning sovgasi.

Oninchi kunda Dan og'illarining hukmdori Axiezer, Amisaddayning og'li. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan toldirilgan qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun, va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va tinchlik qurbonligi uchun ikki qoramol, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi — bu Ammishaddayning og'li Axiezerning sovgasi.

On birinchi kuni Asher og'illarining boshligi Exran og'li Fageel. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan tola, qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Sigirlardan bir buzoq, bir qochqor, bir yillik qozi kuydiriladigan qurbonlik uchun. va gunoh uchun echkilardan bitta echki Va tinchlik qurbonligi uchun ikki urgochi buzoq, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi — bu Exranning og'li Fagielning sovgasi.

On ikkinchi kuni Naftali og'illarining rahbari Ainan og'li Axire. Uning sovgasi: bir kumush kosa, uning ogirligi yuz ottiz, bir kumush piyola yetmish shekel muqaddas shekelga kora, ikkalasi ham yogda aralashtirilgan nozik un bilan tola, qurbonlik uchun. Bir oltin tutatqi, on shekel, tutatqi bilan tola. Qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik qozi kuydirma qurbonlik uchun,

va echkilardan bitta echkini gunoh uchun Va tinchlik qurbonligi uchun ikki tuya, besh qochqor, besh erkak echki, besh bir yoshli urgochi qozi — bu Ainan og'li Axirening sovgasi.

Bu qurbongohning bagishlanishi, uni moylab qoygan kuni, Isroil og'illari rahbarlari tomonidan: on ikki kumush kosa, on ikki kumush piyola, on ikki oltin tutatqich. Bir kosa yuz ottiz shekel, va bir piyola yetmish shekel edi, barcha idishlarning kumushi ikki ming tort yuz shekel edi, muqaddas shekelga kora. Oltin tutatqilar on ikkita tutatqi bilan tola edi, tutatqilarning barcha oltini yigirma va yuz oltin edi. Kuydirma qurbonlik uchun barcha qoramollar: on ikki buzoq, on ikki qochqor, on ikki bir yoshli qozi va ularning qurbonliklari, ularning ichimlik qurbonliklari, hamda gunoh uchun echkilardan on ikki erkak echki. Barcha mol qurbonlikka najot qurbonligi uchun: yigirma tort tanalar, oltmish qochqor, oltmish bir yoshli erkak echki, oltmish bir yoshli benuqson qozi. Bu qurbongohning bagishlanishi uning qollari toldirilganidan song va u moylanganidan song boldi.

Muso guvohlik chodiri ichiga unga gapirish uchun kirganida, u Rabbning ovozini eshitdi, u unga guvohlik sandigi ustidagi rahm-shafqat orindigidan, ikki karub ortasidan gapirardi, va U unga gapirdi.

8

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Haarunga ayt, Va sen unga aytasan: Qachon lampalarni ornatasang, lampastandning old tomoniga qarab yetti lampa yoruglik bersin. Va Harun shunday qildi: shamdonning bir tomonidan uning oldiga qarab lampalarni yoqdi, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek. Va bu chirogdonning qurilishi qattiq oltin edi, uning poyasi va uning nilufarlar bezaklari butunlay qattiq edi, Xudo Musoga korsatgan shakl boyicha, shunday qilib chirogdonni yasadi.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi, Lavilarni Isroil og'illari orasidan ol va ularni pokla. Va sen ularga shunday qilasan, ularni poklantirishni: ularni poklanish suvi bilan sepasan, ustara ularning butun tanasiga tegadi, ular kiyimlarini yuvishadi va toza bolishadi.

Va ular qoramollardan bitta buzoq olishadi va buning uchun qurbonlik sifatida yogda aralashtirilgan nozik un keltiradilar, va sen qoramollardan bir yoshlik buzoqni gunoh qurboligi uchun olasan. Va sen Lavilarni Guvohlik chodiri oldiga keltirasan va Isroil og'illarining barcha jamoatini yigasan. Va sen Lavilarni Rabbining oldiga keltirasan, va Isroil og'illari oz qollarini Lavilarning ustiga qoyadilar. Va Harun Levilarni Isroil og'illaridan Rabbning oldida hadya sifatida ajratib qoyadi, va ular Rabbning ishlarini qilish uchun boladilar. Leviylar qollarini buzoqlarning boshlariga qoyadilar, va sen birini gunoh qurbon qilasan, birini esa Rabbiga yondirilgan qurbonlik qilasan, ular uchun kafforat qilish uchun.

Va sen Levitalarni Rabbining oldida, Harunning oldida va uning og'illarining oldida tik qilasan va ularni Rabbining oldida hadya sifatida taqdim etasan. Va sen Levitlarni Isroil og'illari orasidan ajratasan va ular meniki boladilar. Va shundan keyin Levilar guvohlik chodirining ishlarini bajarish uchun kirishadi, sen esa ularni tozalaysan va Rabbining oldida taqdim etasan. Chunki bular menga Isroil og'illari orasidan hadya sifatida berilganlar, Isroil og'illaridan barcha bachadonni ochuvchilar, barcha birinchi tugilganlar orniga ularni ozimga oldim. Chunki Isroil og'illari orasidagi barcha tongich farzandlar, odamlardan tortib chorvagacha, menga tegishlidir. Misr yerida barcha tongichlarni urgan kunimda ularni Ozim uchun muqaddas qildim. Va Men Levitalarni Isroil og'illari orasidagi barcha birinchi tugilganlar orniga oldim. Va men Lavilarni Isroil og'illari orasidan Harun va uning og'illariga hadya sifatida berdim, ular Isroil og'illarining ishlarini guvohlik chodirida bajarishlari va Isroil og'illari uchun kafforat qilishlari uchun, va Isroil og'illari orasida muqaddas narsalarga yaqinlashuvchi bolmasligi uchun.

Va Muso, Horun va butun Isroil og'illari jamoati Laviylar uchun shunday qildilar, qanday qilib Rabbiy Musoga Laviylar haqida buyurgan edi, shunday Isroil og'illari ularga qildilar. Va Levilar ozlarini pokladilar va kiyimlarini yuvdilar, va Aaron ularni Rabbning oldida hadya sifatida taqdim etdi, va Aaron ularni poklamoq uchun ular uchun kafforat qildi. Va shundan keyin Levitlar ozlarining xizmatlarini bajarish uchun guvohlik chodirida Harun oldida va uning og'illari oldida kirdilar, Rabbiy Musoga Levitlar haqida qanday buyurgan bolsa, shunday

qildilar ularga.

Va Xudo Musoga shunday dedi: Bu Levitlar haqida: yigirma besh yoshdan yuqoriga bolganlar guvohlik chodirida xizmat qilish uchun kirishadi. Va ellik yoshdan xizmatdan ketadi va endi ishlamaydi. Va uning akasi guvohlik chodirida qoriqchilarni saqlash uchun xizmat qiladi, lekin ishlarni bajarmaydi, shunday qilasan Leviylarga ularning qoriqchilarida.

9

Va Xudo Musoga Sinay sahroda gapirdi, ularning Misr yeridan chiqqanlaridan keyin ikkinchi yilda, birinchi oyda, deb aytdi: Men aytdim va Isroil og'illari Fisihni oz vaqtida otkazsinlar. Birinchi oyning on tortinchi kunida kechga qarab, uni vaqtlarga kora, uning qonuniga kora va uning talqiniga kora qilasan. Va Muso Isroil og'illariga Fisih bayramini otkazish haqida gapirdi, u oyning on tortinchi kunida Sinay cholida boshlanardi. Rabbiy Musoga qanday buyurgan bolsa, Isroil og'illari shunday qildilar.

Va nopok bolgan erkaklar odamning joni ustida keldilar, va ular o'sha kuni Fisihni qila olmadilar, va ular o'sha kuni Muso va Horun oldiga keldilar. Va o'sha erkaklar unga dedilar: Biz odam jonasi ustida nopok bolganmiz, demak Isroil og'illari ortasida oz vaqtida Rabbiga sovga taqdim etishdan orqada qolmaymizmi? Muso ularga dedi: Shu yerda turing, men Rabbiy sizlar haqida nima buyurishini eshitaman. Va Xudo Musoga shunday deb

gapirdi: Isroil og'illariga gapir va ayt: Agar biror odam odamningjoni ustida nopok bolsa, yoki sizdan uzoq yolda bolsa, yoki sizning avlodlaringizda bolsa, u Rabbiga Fisih bayramini ikkinchi oyning on tortinchi kunida qiladi. Ular uni kechqurun qiladilar va mayasiz non hamda achchiq kokatlar bilan yeydilar. Undan tongga hech narsa qoldirmaydlar va undan birorta suyak sindirmaydlar, Fisih qonuniga muvofiq uni otkazadilar. Va agar biror odam pok bolsa va uzoq yolda emas, lekin Pasxa bayramini otkazishda kechiksa, o'sha jon oz xalqidan yoq qilinadi, chunki u oz vaqtida Rabbiyga sovga keltirmadi, o'sha odam oz gunohini oladi. Agar musofir sizlarning yeringizda sizlarga kelsa va Rabbiga Fisih bayramini uning qonuni va tartibi boyicha otkazsa, sizlar uchun ham, musofir uchun ham, yerning mahalliy aholisi uchun ham bir qonun boladi.

Va chodir ornatilgan kuni, bulut chodirni - guvohlik uyini qopladi va kechqurun chodir ustida tongga qadar xuddi olov korinishi bor edi. Shunday doimiy ravishda bolardi: bulut uni kunduzi qoplardi va olov shakli kechasi. Va bulut chodir ustidan kotarilganda, shundan keyin Isroil og'illari jonashdi va bulut qaysi joyda toxtasa, o'sha yerda Isroil og'illari qarorgoh qurdilar. Rabbning buyrugi bilan Isroil og'illari lager quradilar va Rabbning buyrugi bilan yolga chiqadilar. Bulut chodir ustida soya solgan barcha kunlarda Isroil og'illari lager quradilar. Va qachon bulut chodir ustida koproq kunlar qolsa, Isroil og'illari Xudoning buyrugini saqlab turishadi va yolga chiqmaydilar. Va shunday boladiki, bulut qancha kunlar chodir ustida tursa, ular Rabbning ovozi bilan qarorgoh quradilar va Rabbning buyrugi

bilan yolga chiqadilar. Va shunday boladiki, qachonki bulut oqshomdan erta tonggacha bolsa va bulut erta tongda kotarilsa, ular kun yoki kechasi yolga chiqadilar. Oy kunlari kopayib, bulut uning ustida soya solayotganda, Isroil og'illari lagar qurishadi va ular ketmaydilar. Chunki ular Rabbining buyrugi orqali jonashdi, Rabbining qoriqni Musoning qolida berilgan Rabbining buyrugi orqali saqlashdi.

10

Va Xudo Musoga shunday dedi: Ozing uchun kumushdan ikki karnay yasab ol, Sen ularni karnaylar yasaysan va ular senga jamoatni chaqirish va lagerlarni kochirish uchun boladi. Va siz ularda chalasiz, va butun jamoa guvohlik chodirining eshigi oldiga yigiladi. Agar lekin bitta karnayni chalsalar, senga Isroilning barcha hukmdorlari va rahabarlari kelishadi. Va siz signal chalasiz va sharqda joylashgan lagerlar yolga chiqadilar. Va siz ikkinchi signal chalasiz, shunda janubda joylashgan lagerlar yolga chiqadi. Va siz uchinchi signal chalasiz, shunda dengiz yonida joylashgan lagerlar yolga chiqadi. Va siz tortinchi signal chalasiz, shunda shimolga qarab joylashgan lagerlar yolga chiqadi. Ular yolga chiqishda signal bilan chaladilar. Va qachon siz jamoatni yig'sangiz, karnay chalasiz, lekin maxsus belgi bilan emas. Va Harunning og'illari ruhoniylar karnaylarni chaladi va bu sizga abadiy qonun boladi sizning avlodlaringiz uchun. Agar lekin siz oz yeringizda urushga chiqsangiz, sizga qarshi turgan dushmanlarga qarshi, karnay chalasangiz, Rabbiy

oldida eslanasangiz, dushmanlaringizdan qutqarilasiz. Va sizning shodlik kunlaringizda, va sizning bayramlaringizda, va sizning yangi oylaringizda, yondirilgan qurbonliklar ustida karnaylar bilan chalasizlar, va sizning najot qurbonliklaringiz ustida, va bu sizga Xudoyingiz oldida eslatma boladi, men Rabbiy sizning Xudoyingizman.

Va ikkinchi yilning ikkinchi oyining yigirmanchi kunida bulut guvohlik chodiridan kotarildi. Isroil og'illari oz oziq-ovqatlari bilan Sinay cholida yolga chiqdilar va bulut Foron cholida toxtadi. Va ular birinchi bolib Rabbning ovozi orqali Musoning qoli bilan kochib ketdilar.

Va Yahudo og'illarining lashkargoh tartibi birinchi bolib oz kuchlari bilan kochib ketdi, va ularning kuchlari ustida Aminadab og'li Nasson bor edi. Va Issakhar og'illari qabilasining kuchi ustida Sogarning og'li Natanael. Va Zabulun og'illari qabilasining kuchi ustida Xelon og'li Eliab. Va ular chodirni tushiradilar, va Gershonning og'illari va Merarining og'illari, chodirni kotaradiganlar, jonab ketadilar.

Va Rubin lashkargohining tartibi oz qo'shinlari bilan kochib ketdi, va ularning qo'shinlari ustida Sediurning og'li Elisur turardi. Va Shimeon og'illari qabilasining quvvati ustida Surisadaining og'li Salamiel. Va Gad og'illari qabilasining qo'shini ustidan Raguelning og'li Elisaf turardi. Va Kohatning og'illari muqaddas narsalarni kotarib yolga chiqadilar, va ular yetib kelguncha choirni ornatadilar. Va Efrayim lashkargohining

tartibi oz qo'shinlari bilan chiqadi, va ularning qo'shinlari ustidan Ammixud og'li Elishama.

Va Manasseh og'illari qabilasining qo'shini ustidan Phadassurning og'li Gamaliel turardi. Va Benyamin og'illari qabilasining qo'shini ustidan Gideoniy og'li Abidan turardi. Dan og'illarining lagar tartibi barcha lagarlardan oxirgi bolib, oz qo'shinlari bilan yolga chiqadilar va ularning qo'shinlari ustida Ammishaddayning og'li Axiezer turadi. Va Asher og'illari qabilasining qo'shini ustida Exran og'li Fageel turardi. Va Naftali og'illari qabilasining qo'shini ustida Aynan og'li Axire. Bular Isroil og'illarining qo'shinlari va ular oz kuchlari bilan yolga chiqdilar.

Muso ozining qaynogasi, madianlik Raguelning og'li Obabga dedi: Biz Xudo aytgan joyga ketmoqdamiz, u bu joyni sizlarga beraman dedi. Biz bilan kel, senga yaxshilik qilamiz, chunki Xudo Isroil haqida yaxshi sozlar aytdi. Va u unga dedi: Men bormayman, balki oz yurtimga va oz avlodimga boraman. Va u dedi: Bizni tashlab ketma, chunki sen biz bilan sahroda edingiz va sen bizda keksa odam bolasan. Agar siz biz bilan borsangiz, Xudo bizga qanday yaxshilik qilsa, o'sha yaxshi narsalarni sizga ham qilamiz.

Va ular Rabbning togidan uch kunlik yolga kochib ketdilar, va Rabbning ahd sandigi ularning oldida uch kunlik yolni bosib otdi, ularga dam olish joyini topib berish uchun. Va shunday boldiki, sandiqni kotarishda Muso dedi: Tur, ey Rabbiy, va

dushmanlaring tarqalsin, seni yomon korganlarning hammasi qochsin. Va dam olishda u dedi: Qaytib kel, Rabbiy, Isroilning minglab on minglariga. Va bulut ularning ustida soyalantiruvchi boldi kunduzi, ularni lashkargohdan kotarib chiqarishda.

11

Va xalq Rabbining oldida yomon gaplar bilan norozi bolardi, Rabb eshitdi va gazab bilan gazablandi, Rabb tomonidan ularning orasida olov yondirildi va lagerning bir qismini yutib yubordi. Xalq Musoga faryod qildi, Muso esa Rabbiyga dua qildi va olov toxtadi. Va o'sha joyning nomi Yonish deb atalgan edi, chunki ular orasida Rabbidan olov yondirilgan edi. Va ulardagi aralash kopchilik ishtaha bilan ishtaha qildi, va otirib yigladilar, shuningdek Isroil og'illari ham, va ular dedilar: Kim bizga go'sht beradi? Biz Misrda bepul yegan baliqlarimizni esladik, shuningdek bodringlarni, qovunlarni, piyozni va sarimsoqni. Hozir esa jonimiz butunlay quruq, kozlarimiz mannadan boshqa hech narsani kormaydi. Manna esa koriander urugiga oxshaydi va uning korinishi kristall korinishida edi. Va odamlar sayohat qilar edi, va yigishdi, va uni tegirmonda maydalashdi, va havan idishida ishqalashdi, va uni qozonda qaynatishdi, va undan kulchalar qilishdi, va uning tami xuddi yogdan tayyorlangan kulchaning tami kabi edi. Va qachon shudluk kechasi lager ustiga tushsa, manna ham uning ustiga tushardi.

Va Muso ularning yiglayotganlarini ularning uruglari boyicha

eshitdi, har biri oz eshigi oldida, va Xudoy juda qattiq gazablandi, va Musoning oldida bu yomon edi. Va Muso Xudoga dedi: Nega Sen xizmatkoringni azoblading va nega men Sening oldingda marhamat topmadim, bu xalqning yukini menga yuklab? Men homilador boldimmi butun shu xalqni, yoki men tugdimmi ularni? Nega sen menga aytasan: Ol uni quchogingga, xuddi enaga emizikli bolani kotargandek, o'sha yerga, qaysi yerni ularning otalariga qasamyod qilding? Menga bu butun xalqqa berish uchun go'sht qayerdan? Chunki ular ustimda yiglab, Bizga go'sht ber, yeymiz deb aytishmoqda. Men yolgiz bu xalqni kotarolmayman, chunki bu soz menga ogirroqdir. Agar sen menga shunday qilsang, meni oldir, agar sendan rahm-shafqat topgan bolsam, shunda men ozimning azobimni kormayman.

Va Xudoyo Musoga dedi: Menga Isroil oqsoqollari orasidan yetmish erkakni yigib ber, kimlarni sen ozing bilasan, chunki bular xalqning oqsoqollari va kotiblaridir. Ularni guvohlik chodiri tomon olib kel va ular u yerda sen bilan birga turishadi. Va men tushaman va u yerda sen bilan gapiraman, va sendagi ruhdan olaman va ularning ustiga qoyaman, va ular sen bilan xalqning yukini kotarishda yordam beradilar, va sen yolgiz ozing kotarmaysan. Va xalqqa shunday deysan: Ertaga uchun ozingizni muqaddaslang va go'sht yeysan, chunki siz Rabbiy oldida yiglab, Kim bizni go'sht bilan boqadi? Bizga Misrda yaxshi edi deb aytdingiz. Rabbiy sizga go'sht beradi va siz go'sht yeysan. Siz bir kun emas, ikki kun emas, besh kun emas, on kun emas, yigirma kun emas yeyasizlar, Bir oy kunlar davomida

yaysizlar, toki u sizning burun teshiklaringizdan chiqib ketguncha, va bu sizga kongil aynishiga aylanadi, chunki siz ichingizda bolgan Rabbiga itoatsizlik qildingiz va uning oldida yiglab, Nega bizga Misrdan chiqish kerak edi? deb aytdingiz. Va Muso dedi: Olti yuz ming piyoda askar xalq, ularning ichida men turibman, va Sen dedingiz: Go'sht beraman ularga yemoq uchun, va ular bir oy kunlar davomida yeydilar. Qoylar va sigirlar ularga soyiladimi va ularga yetadimi? Yoki dengizning barcha baliqlari ularga yigiladimi va ularga yetadimi? Va Rabbiy Musoga dedi: Rabbiyning qoli yetarli bolmaydi deb oylaysanmi? Tez orada bilasan, Mening sozim seni yetib oladimi yoki yoqmi.

Va Muso chiqdi va xalqqa Rabbning sozlarini aytdi, va xalqning oqsoqollaridan yetmish kishini yigdi va ularni u chodir atrofiga qoydi. Va Xudoy bulut ichida tushdi va u bilan gapirdi, va uning ustidagi ruhdan oldi va yetmish kishi oqsoqollarning ustiga qoydi. Ruh ularning ustiga dam olganda, ular bashorat qildilar va boshqa davom ettirmadilar. Va ikki erkak lagerda qoldirildi, birining ismi Eldad, ikkinchisining ismi Medad edi, va ular ustiga ruh dam oldi, va bular royxatga olinganlardan edi, va ular chodirga kelmadi, va lagerda bashorat qildilar. Va yosh yigit yugurib kelib, Musoga xabar berdi va dedi: Eldad va Medad lagerda bashorat qilmoqdalar. Va Nunning og'li Isho, Musoning yonida turgan tanlangan kishi javob berib dedi: Xojayinim Muso, ularni toxtating. Va Muso unga dedi: Sen men uchun rashk qilyapsanmi? Qani, Rabbiy oz Ruhini ular ustiga qoyganda, uning butun xalqi paygambar bolsa edi! Va Muso ozi va Isroil oqsoqullari lagerga ketdi.

Va Rabbidan ruh chiqdi va dengizdan bedanalarni olib keldi va ularni lager ustiga tashladi - bu tarafdan bir kunlik yol va u tarafdan bir kunlik yol, lager atrofida, yerdan ikki tirsak balandlikda. Va xalq ornidan turib, butun kun, butun tun va ertasiga butun kun bedanalarni yigishtirishdi. Eng kam yigishtirgan kishi on kor yigishtirdi va ular ozlari uchun lager atrofida sovutish uchun yoyib qoyishdi. Go'sht hali ularning tishlarida edi, tugashdan oldin, va Xudo xalqqa gazablandi va Xudo xalqni juda katta zarba bilan urdi. Va o'sha joyning nomi Ishtaha qabrlari deb atalgan, chunki u yerda ishtahali xalqni dafn qilishgan. Ishtaha qabrlari(dan) xalq Aserotga kochib ketdi va xalq Aserotda joylashdi.

12

Maryam va Harun Musoga qarshi gapirdilar, chunki u habashlik ayolni olgan edi. Va ular dedilar: Rabbiy faqat Muso bilan gapirganmi? Bizga ham gapirmadimi? Va Rabbiy eshitdi. Va Muso odam yer yuzidagi barcha odamlardan juda yumshoq edi. Va Xudoyo darhol Muso, Horun va Maryamga dedi: Siz uchtangiz guvohlik chodiri tomon chiqing. Va ular uchtasi guvohlik chodiri ichiga chiqdilar, va Rabbiy bulut ustunida tushdi, va guvohlik chodirining eshigi ustida turdi, va Harun va Maryam chaqirildilar, va ikkalasi ham chiqdilar. Va U ularga dedi: Mening sozlarimni eshiting, agar sizning paygambaringiz Rabbga bolsa, Men unga vahiy orqali malum bolaman va uyquda unga gapiraman. Mening xizmatkorim Muso bunday

emas, u mening butun uyimda sodiqdir. Men u bilan ogizma-ogiz gapiraman, ochiq korinishda, topishmoqlar orqali emas, va u Rabbining ulugvorligini kordi, va nega siz xizmatkorim Musoga qarshi gapirish dan qorqmadingiz? Va Rabbning gazabi ular ustiga tushdi va U ketdi. Va bulut chodirdan ketdi va mana, Maryam qordek moxovli edi, va Horun Maryamga qaradi va mana, u moxovli edi. Va Harun Musoga dedi: Iltimos qilaman, xojayinim, bizga gunohni yuklamang, chunki biz bilmasdan qildik, chunki biz gunoh qildik. U olimga teng bolmasin, onaning bachadonidan chiqayotgan homilaning tushishiga oxshab, uning go'shtining yarmini yeb ketadigan narsaga oxshab. Va Muso Xudoyga qichqirdi va dedi: Ey Xudo, senga iltimos qilaman, uni shifo ber. Va Rabbiy Musoga dedi: Agar uning otasi uning yuziga tupurgan bolsa, u yetti kun sharmanda bolmaydi-mi? U yetti kun lagerdan tashqarida ajratilsin va shundan keyin kiradi.

Va Maryam lagerdan tashqariga yetti kun ajratildi, va xalq kochmadi, toki Maryam tozalanguncha.

Va bu narsalardan keyin xalq Aserotdan kochib ketdi va Paran cholida qarorgoh qurdilar.

13

Xudo Musoga shunday dedi: Ozing uchun odamlarni yuborgin, Va ular men Isroil og'illariga egalik uchun berayotgan Kanoniylar yerini aygoqlik qilsinlar, har bir qabiladan bir

kishidan, ularning ota-bobolar uruglariga kora ularni yuborasan, ularning har biri rahbar bolsin.

Va Muso ularni Faron sahrosidan Rabbining ovozi orqali yubordi, bular hammasi Isroil og'illarining rahbarlari bolgan erkaklar edi. Va bular ularning nomlari, Rubin qabilasidan Zakkur og'li Samuil. Simeon qabilasidan Suri og'li Safat. Yahudo qabilasidan Yefunnening og'li Kaleb. Issakar qabilasidan Igal, Yusufning og'li. Efrayim qabilasidan Navening og'li Hoshea. Benyamin qabilasidan Rafu og'li Falti. Zabulon qabilasidan Sudining og'li Gudiel. Yusuf qabilasidan, Manassa og'illaridan, Gaddi - Susi og'li. Dan qabilasidan Gamali og'li Amiel. Asher qabilasidan Sathour, Mikhaelning og'li. Naftali qabilasidan Shabbayning og'li Nabi. Gad qabilasidan Makxining og'li Gudiel. Bular Muso yerni josuslik qilish uchun yuborgan erkaklarning nomlari. Muso Nunning og'li Hosheani Yoshua deb nomladi.

Va Muso ularni Kanon yerini josuslik qilish uchun yubordi va ularga dedi: Bu sahroda kotarilinglar va togga chiqasizlar, Va siz yerni qanday ekanligini korasiz, va u yerda yashovchi xalqni, ular kuchli yoki zaifmi, oz yoki kopmi. Va qanday yer u, uning ustida bular otirishgan, yaxshimi u yoki yomonmi, va qanday shaharlar ular, ularda bular yashaydilar, devorli joylardami yoki devorsiz joylardami. Va yer qanday, semizmi yoki kuchsizmi, unda daraxtlar bormi yoki yoqmi, va davom etib siz yerning mevalaridan olasizlar. Va kunlar bahor kunlari edi, uzumning oldindan keladigan kunlari.

Va ular yuqoriga kotarilib, yerni Sin sahrosidan to Roobgacha, Aymatga kiruvchilar joyigacha kozdan kechirdilar. Va ular chol boylab kotarilib, Xebronga qadar bordilar, va u yerda Aximan, Sessi va Telami - Enax avlodlari bor edi, va Xebron Misrning Tanin shahridan yetti yil oldin qurilgan edi. Ular uzum vodiysi boylab keldilar va uni josuslik qildilar, keyin u yerdan bir shox va uning ustida bir uzum klasterini kesib oldilar va uni ustunlar ustida kotarib ketdilar, shuningdek anorlardan va anjirlardan ham oldilar. Va o'sha joyni ular Uzum peshasi vodiysi deb nomladilar, chunki Isroil og'illari u yerdan uzum peshasi kesib olishgan edi. Va ular qirq kundan keyin yerni organib chiqqandan song u yerdan qaytdilar.

Va ular ketib, Muso va Horun hamda Isroil og'illarining butun jamoati oldiga, Faron cholidagi Qodeshga keldilar va ularga va butun jamoatga soz bilan javob berib, yerning mevalarini korsatdilar. Va ular unga hikoya qildilar va dedilar: Biz sen bizni yuborgan yerga keldik - sut va asal oqayotgan yerga, va bu uning mevasi. Lekin u yerda yashovchi xalq jasur, shaharlar esa juda katta va mustahkam devorli, va biz u yerda Anaq avlodini korganmiz. Va Amaleq janubdagi yurtda yashaydi, va Xettiylar, va Xiviylar, va Yabusiylar, va Amoriylar togli hududda yashaydi, va Kanoniylar dengiz yonida va Iordan daryosi yonida yashaydi. Va Xoleb xalqni Musoning oldida jim qildirdi va unga dedi: Yoq, balki biz kotarilib boramiz va uni meros qilib olamiz, chunki biz ularga qarshi qodir bolamiz. Va u bilan birga yuqoriga kotarilgan odamlar dedilar: Biz yuqoriga kotarilmaymiz, chunki biz o'sha millatga qarshi kotarilishga qodir emasmiz, chunki

ular bizdan kuchliroqdir. Va ular Isroil og'illariga josuslik qilgan yerlari haqida hayratangiz xabar olib kelishdi va aytishdi: Biz josuslik qilish uchun otgan yer ozida yashovchilarni yutuvchi yerdir, va biz u yerda korgan barcha xalq juda katta boyli erkaklar edi. Va biz u yerda devlarni korgan edik, biz ularning oldida chigirtkalar kabi edik, lekin biz ularning oldida shunday ham edik.

14

Va butun jamoa ovozini kotarib, o'sha kechaning butunida xalq yigladi. Va Isroilning barcha og'illari Muso va Horun ustidan norozi bolishdilar, va butun jamoa ularga dedi, Qaniydi biz Misr yerida olgan bolsak, yoki shu cholda olgan bolsak! Nega Xudo bizni shu yerga olib kiradi, urushda halok bolishimiz uchun? Bizning xotinlarimiz va bolalarimiz talon-taroj qilinadi. Demak, hozir Misrga qaytish yaxshiroqdir. Va ular bir-birlariga dedilar: Rahbar tayinlaylik va Misrga qaytaylik. Va Muso va Harun Isroil og'illarining butun jamoati oldida yuzlari ustiga tushdilar.

Nun og'li Joshua va Yefunne og'li Caleb, yerni aygoqchilik qilganlardan bolib, oz kiyimlarini yirtib yuborishdi. Va ular Isroil og'illarining barcha jamoatiga dedilar: Biz tekshirgan yerimiz juda-juda yaxshi. Agar Xojayin bizni tanlasa, bizni shu yerga kiritadi va uni bizga beradi - bu sut va asal oqayotgan yerdir. Lekin Rabbiyga qarshi isyonchilar bolmang, siz esa yerning xalqidan qorqmang, chunki ular sizga ovqat boladi,

ularning vaqti uzoqlashdi, Rabbiy esa biz bilan, ulardan qorqmang.

Va butun jamoat ularni tosh bilan otishni aytdi, va Rabbning shon-sharafi bulut ichida guvohlik chodiri ustida Isroilning barcha og'illariga korindi. Va Xudo Musoga dedi: Qachongacha bu xalq meni gazablantiradi? Va qachongacha ular menga ishonmaydilar, men ular orasida korsatgan barcha belgilarga qaramay? Men ularni olim bilan urib oldiraman va ularni yoq qilaman, seni esa otangning uyi bilan birga katta xalqqa aylantiraman, bundan ham kattaroq xalqqa. Va Muso Xudoga aytdi: Misr eshitadi, chunki Sen Öz kuchingiz bilan bu xalqni ulardan olib chiqdingiz. Lekin bu yerda yashovchi barcha odamlar eshitganlarki, sen bu xalq ichida Xudosan, sen kozma-koz korinasan, ey Xudo, va sening buluting ular ustida turadi, va sen kunduzi bulut ustunida, kechasi esa olov ustunida ulardan oldin borasan. Va sen bu xalqni bitta odam kabi yoq qilasan, va Sening nomingni eshitgan barcha millatlar shunday deydilar: Xudoyo bu xalqni ularga qasam qilgan yerga kirita olmagani uchun, ularni cholda yiqitdi. Va endi kuchingiz uluglansin, ey Rabbiy, ozingiz aytganingizdek: Xudoyo sabr-toqatli, rahm-shafqatda mol va haqiqiydir, qonunsizliklarni, adolatsizliklarni va gunohlarni olib tashlaydi, lekin aybdorni tozalash bilan tozalamaydi, otalarning gunohlarini bolalarga uchinchi va tortinchi avlodlargacha qaytaradi. Bu xalqning gunohini katta rahm-shafqatingga kora kechir, xuddi Misrdan to hozirgi kungacha ularga mehribon bolganingdek.

Va Xudo Musoga dedi: Men ularga sening sozing boyicha mehribon bolaman. Lekin men tirikman va mening nomim tirik, va Rabbning ulugvorligi butun yerni toldiradi. Chunki mening shon-shuhratimni korgan va Men Misrda va cholda qilgan belgilarni korgan barcha erkaklar Meni on marta sinashdi va Mening ovozimga quloq solmadilar, Haqiqatan, ular men ota-bobolariga qasamyod qilgan yerni kormaydilar, lekin ularning farzandlari, bu yerda men bilan bolganlar, yaxshi va yomonni bilmaydigan, har bir yosh va tajribasiz bola — men ularga yerni beraman. Ammo meni gazablantirganlarning hammasi uni kormaydilar. Lekin mening xizmatkorim Xaleb, chunki unda boshqa ruh bor va u menga ergashdi, men uni u kirgan yerga kiritaman, va uning avlodi uni meros qilib oladi. Amaleq va Kanaaniylar vodiyda yashaydilar, ertaga orqaga qaytib, cholga, Qizil dengiz yoli bilan jonab keting.

Va Rabbiy Muso va Haronga dedi: Qachongacha bu yomon jamoatni? Ular mening oldimda norozi bolishayotgan narsalarni, Isroil og'illarining sizlar haqida norozi bolgan noroziligini eshitganman. Men ularga aytdim: Men tirikman, - deydi Rabbiy, - haqiqatan, siz mening quloqlarimga qanday gapirgan bolsangiz, sizga shunday qilaman. Shu cholda sizlarning jasadlaringiz yiqiladi, va sizlarning barcha sanalganlaringiz, yigirma yoshdan yuqoridagilar, qanchalar menga qarshi noliganlar. Agar siz o'sha yerga kirsangiz, uning ustiga men sizlarni joylashtirish uchun qolimni chozgan edim, lekin faqat Yefunnaning og'li Kaleb va Nun og'li Yoshua kiradi. Va bolalar haqida, qaysilarni siz talon-taroj boladi deb aytgan

edingiz, men ularni o'sha yurtga olib kiraman va ular o'sha yurtni meros qilib olishadi, qaysi yurtdan siz yuz ogirgan edingiz. Va sizlarning azolaringiz shu sahroda yiqilib tushadi. Sizning og'illaringiz qirq yil davomida sahroda sarson yuradilar va sizning buzuqligingiz uchun jazoni kotaradilar, toki sizning jasadlaringiz sahroda yoq bolguncha. Siz yerni josuslik qilgan kunlar soniga kora, qirq kun, har yil uchun bir kun hisobida, qirq yil davomida gunohlaringizni kotarasiz va mening gazabimning qahr-gazabini bilib olasiz. Men Rabbiy gapirdim, haqiqatan shunday qilaman bu yomon jamoaga, menga qarshi yigilganlarga: bu cholda ular yoq qilinadi va u yerda oladi.

Va Muso yerni aygoqchilik qilish uchun yuborgan odamlar kelganlaridan keyin jamoatga o'sha yer haqida yomon sozlar chiqarib, go'ldirab yubordilar. Va Xudoning oldida vabo bilan yer haqida yomon soz aytgan odamlar oldilar. Yashua Nun og'li va Kalab Yafunneh og'li o'sha yerni josuslik qilish uchun borgan odamlardan tirik qoldilar. Va Muso bu sozlarni barcha Isroil og'illariga gapirdi va xalq juda qattiq motam tutdi.

Va ertaga tong bilan ertaroq turib, ular tog choqqisiga chiqdilar va dedilar: Mana, biz Rabbiy aytgan joyga chiqamiz, chunki biz gunoh qildik. Va Muso dedi: Nega siz Rabbning sozini buzasiz? Bu sizga muvaffaqiyat keltirmaydi. Yuqoriga chiqmang, chunki Xudo sizlar bilan emas va siz dushmanlaringiz oldida yiqilasizlar. Chunki Amaleq va Kanoniy u yerda sizning oldingizda turadi, va siz qilich ostida halok bolasizlar, chunki siz Rabbiga itoatsizlik qilib, yuz ogirdingiz, va Rabb siz bilan birga

bolmaydi. Va majburlagan holda, ular tog choqqisiga chiqdilar, lekin Rabbiyning Ahd sandigi va Muso lagerdan harakatlanmadi. Amaleq va o'sha togda yashovchi Kanoniy tushib keldi, ularni qaytarib yubordi va ularni Xormagacha qirdi, songra lagerga qaytib ketdi.

15

Va Xudo Musoga dedi: Isroil og'illariga gapir, Va sen ularga deysan: Qachon siz ozingizning yashash yeringizga kirsangiz, uni men sizga beraman, Va sen Rabbiga kuydirilma qurbonliklar qilasan: butun kuydirilma qurbon yoki qurbon, nazrni uluglamoq uchun, yoki ixtiyoriy qurbon, yoki bayramlaringizda Rabbiga xushboy hid qilish uchun, agar buqalardan yoki qoylardan bolsa. Va taqdim etuvchi oz sovgasini Rabbiga keltiradi: nozik undan qurbonlik, efaning ondan bir qismi, yog bilan aralashtirilgan, hinning tortdan bir qismida. Va sharob ichimlik qurbonligi uchun hinning tortdan bir qismini tayyorlaysiz butun yondirilgan qurbonlik ustiga yoki qurbonlik ustiga, bir qozi uchun shuncha qilasan, bu xushboy hidli taqdimot Rabbiga. Va qochqor uchun, uni yondirib qurbon yoki qurbonlik qilganingizda, moy bilan aralashtirilgan nozik unning ikki ondan birini – hinning uchdan bir qismini tayyorlaysiz, Va sharob ichimlik qurbon uchun hin ning uchinchi qismini Rabbiga xushboy hid sifatida keltiraciz.

Agar siz qoramollardan yondirib qurbon yoki nazrni uluglash

uchun qurbon, yoki Rabbiga minnatdorchilik qurboni qilsangiz, Va u buzoq ustiga nozik undan qurbon keltiradi - uch ondan birlik qism, yogda aralashtirilgan, yarim hin. Va sharob ichimlik qurbonligi uchun hin ning yarmi, Rabbiga xushboy hidli hadya.

Shunday qilasan bitta buzoqqa, yoki bitta qochqorga, yoki bitta qoziga qoylardan yoki echkilardan, Qancha bolsa, shuncha har biriga ularning soniga kora qilasiz.

Har bir mahalliy tugilgan kishi Rabbiga xushboy hid uchun shunday nazrlarni taqdim qiladi. Agar musofir sizning yeringizda sizga qo'shilsa yoki sizning avlodlaringizda sizning orangizdagi bolsa va Rabbiga xushboy hidli qurbonlik qilsa, siz qanday qilsangiz, jamoat ham Rabbiga shunday qiladi.

Sizga va orangizdagi musofirlar uchun bitta qonun boladi, avlodlaringiz uchun abadiy qonun, siz kabi musofir ham Rabbining oldida boladi. Sizlar uchun ham, sizlar orasida yashovchi musofir uchun ham bir qonun va bir hukm boladi.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga gapir va ularga ayt: men sizni u yerga olib kirayotgan yurtga kirganingizda, Va shunday boladiki, qachonki siz yer nonlaridan yesangiz, Rabbga hadya sifatida ajratma ajratasiz, xamirturishingizning birinchi hosili. Non siz taklif sifatida ajratasiz, xuddi xirmon maydonidan taklif kabi, shunday uni ajratasiz. Xamiringizning birinchi mevalarini avlodlaringiz davomida Rabbiga hadya sifatida berasiz.

Qachonki siz gunoh qilsangiz va Rabbiy Musoga aytgan bu barcha buyruqlarni bajarmacangiz, Rabbiy Musoning qoli orqali sizlarga buyurganidek, Rabbiy sizlarga buyurgan kundan boshlab va undan keyin sizlarning avlodlaringizgacha, Agar jamoatning kozlari oldida bexoslik bilan sodir bolsa, butun jamoat qoramollardan benuqson bir buzoqni Rabbiga xushboy hid uchun kuydirma qurbon sifatida keltiradi, va uning qurbonini va ichimlik qurbonligini tartibga muvofiq, va echkilardan bir echkini gunoh uchun. Va ruhoniy butun Isroil og'illari jamoati uchun kafforat qiladi, va ularga kechiriladi, chunki bu beixtiyor edi, va ular ozlarining sovgalarini, Rabbga taqdimotni, ozlarining gunohlari uchun Rabbning oldida, ozlarining beixtiyor xatolari uchun keltirdilar. Va bu butun Isroil og'illari jamoatiga va sizlar oldida yashovchi musofirga kechiriladi, chunki bu butun xalq uchun beixtiyor edi.

Agar bitta jon beixtiyor gunoh qilsa, u gunoh uchun bir yoshli echki keltiradi. Va ruhim uchun kafforat qiladi, kim beixtiyor gunoh qilgan va Rabbning oldida beixtiyor gunoh qilgan, uning uchun kafforat qilish uchun. Isroil og'illari orasidagi mahalliy aholi uchun va ular orasida yashovchi begona uchun bitta qonun boladi, kim beixtiyor qilsa.

Va qaysi jon takabburlik bilan ish qilsa, mahalliylardan yoki musofirlardan bolsin, bu Xudoni gazablantiradi, o'sha jon oz xalqidan yoq qilinadi. Chunki u Rabbining sozini mensimadi va Uning buyruqlarini buzdi, o'sha jon butunlay yoq qilinadi, uning gunohi unda qoladi.

Va Isroil og'illari cholda edilar va shanba kunida otin yigib yurgan bir odamni topdilar. Va uni otin yigib yurgan holda topganlar shabat kunida Muso va Harunning oldiga, hamda Isroil og'illarining butun jamoati oldiga keltirdilar. Va ular uni qamoqxonaga qoydilar, chunki ular u bilan nima qilish kerakligini hal qilmagandilar. Va Xudo Musoga gapirdi va dedi: Olimga hukm qilinsin odam, uni toshlar bilan toshlang butun jamoa. Va uni butun jamoat lager tashqarisiga olib chiqdi, va uni butun jamoat toshlap bilan lager tashqarisida tosh bilan otdi, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek.

Va Xudo Musoga shunday dedi: Isroil og'illariga gapir va ularga ayt: ular ozlari uchun kiyimlarining burchaklariga avlodma-avlod chakkalar qoysinlar va burchaklarning chekkalariga kok rang ip qoyasizlar. Va bu sizga ipak chigitlarida boladi, ularni korasiz va Rabbining barcha buyruqlarini eslab qolasiz hamda ularni bajarasiz. Sizning fikrlaringiz va kozlaringiz ortidan burilmaysiz, qaysilar bilan ularning ortidan buzuqlik qilasiz, shunday qilib mening barcha buyruqlarimni eslab, ularni bajarasiz. Va siz oz Xudoyingizga muqaddas bolasiz. Men Rabbiy sizlarning Xudoyingizman, sizlarni Misr yeridan olib chiqqan, sizlarning Xudoyingiz bolish uchun, Men Rabbiy sizlarning Xudoyingizman.

16

Qorax, Isaarning og'li, Qoatning og'li, Levining og'li gapirdi,

hamda Datan va Abiron, Eliabning og'illari, va On, Faletning og'li, Rubenning og'li. Va ular Muso oldida kotarildilar, va Isroil og'illarining odamlari ellik va ikki yuz, jamoat rahbarlari, kengashga chaqirilganlar va mashhur odamlar. Ular Muso va Horunning ustiga yigilishdi va dedilar: Bas qiling! Chunki butun jamoat, ularning hammasi muqaddas va Rabbiy ular bilandir. Nega siz Rabbiyning jamoati ustidan ozingizni kotarmoqdasizlar? Va Muso eshitgach, yuziga tushdi. Va u Qorohga va uning butun jamoatiga gapirdi va dedi: Xudo Oziniki bolganlarni va muqaddaslarni tashrif buyurdi va bildi, va ularni Oziga yaqinlashtirdi, va kimlarni Ozi uchun tanladi, ularni Oziga yaqinlashtirdi. Buni qiling, ozingizga chog'donlarni oling, Qoroh va uning butun jamoati, Va ularning ustiga olov qoying, va ularning ustiga tutatqi qoying Rabbiy oldida ertaga, va Rabbiy tanlagan odam muqaddas boladi, bu sizga yetarli bolsin, ey Levining og'illari. Va Muso Korega dedi: Mening sozimga quloq soling, ey Levi og'illari. Bu sizga kichik emasmi, chunki Isroilning Xudosi sizlarni Isroil jamoatidan ajratdi va sizlarni Oziga yaqinlashtirdi, Rabbiyning chodirining xizmatini bajarish uchun va jamoat oldida chodir oldida turib ularga xizmat qilish uchun? Va U seni va barcha birodarlaringni, Levining og'illarini sen bilan birga yaqinlashtirdi, va siz yana ruhoniylik qilishni ham izlayapsizlarmi? Shunday, sen va sening Xudoga yigilgan butun jamoang, va Harun kim, chunki siz unga qarshi norozi bolasizlar?

Va Muso Eliyobning og'illari Datan va Abironni chaqirish uchun yubordi, va ular dedilar: Biz bormaymiz. Bu kichik gap emasmi,

sen bizni sut va asal oqayotgan yerga olib kelding, bizni cholda oldirish uchun, chunki sen bizning ustimizdan hukmronlik qilasan? Hukmdorsan-u, sen bizni sut va asal oqayotgan yerga kiritdingmi, bizga dala va uzumzorlarni meros qilib berdingmi? O'sha odamlarning kozlarini oyib olding-u? Biz chiqmaymiz. Va Muso juda qaygurdi va Xudoyga dedi: Ularning qurbonligiga etibor berma, men ularning hech birining istaklarini olmadim va ulardan hech kimga zarar yetkazmaganman. Va Muso Qorohga aytdi: Jamoangni muqaddasla va Rabbning oldida tayyor boling — sen, Horun va ular ertaga. Va har biringiz ozining tutatqi idishini olib, ustiga tutatqi qoyasiz va Rabbning oldiga har biringiz ozining tutatqi idishini keltirasiz - ellik va ikki yuz tutatqi idishi, va sen va Horun ham har biringiz ozining tutatqi idishini.

Va har bir kishi oz tutatqichini oldi, va ular ustiga olov qoydilar, va ustiga tutatqi tashladilar, va guvohlik chodirining eshiklari yonida turdilar Muso va Horun. Va Qorax ozining barcha jamoatini guvohlik chodirining eshigi yonida ularning ustiga yigdi, va Rabbning shon-sharafti butun jamoatga korindi. Va Xudo Muso va Harunga shunday dedi: Ozingizni shu jamoat ichidan ajrating va Men ularni bir zumda yoq qilaman. Va ular yuzlari bilan yerga yiqildilar va dedilar: Ey Xudo, ruhlar va barcha tanalarning Xudosi, agar bir odam gunoh qilgan bolsa, butun jamoat ustiga Rabbning gazabi tushadimi? Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Jamoatga gapir va ayt: Qoroh jamoatidan atrofdan chekining.

Va Muso turdi va Datan va Abironga bordi, va u bilan birga Isroilning barcha oqsoqullari ham borishdi. Va u jamoatga gapirdi va dedi: Ajraling bu qattiq odamlarning chodirlaridan va ularga tegishli bolgan hamma narsaga tegmang, ularning barcha gunohlari bilan birga halok bolmang. Va ular Korening chodyri atrofidan ketishdi, Datan va Abiron esa chiqib, oz chodyrlarining eshiklari yonida turishdi, ularning xotinlari, bolalari va yuklari bilan birga.

Va Muso dedi: Shu bilan siz bilasiz ki, Rabbiy meni bu barcha ishlarni qilish uchun yuborgan, chunki bu ozimdan emas. Agar bular barcha odamlarning olimi kabi olishsa, va agar ularning taqdiri barcha odamlarning taqdiri kabi bolsa, demak Xudoy meni yubormagan. Lekin Rabbiy korinishda korsatadi, va yer ogzini ochib ularni yutadi, va ularning uylarini, va ularning chodirlarini, va ularga tegishli hamma narsani, va ular tiriklayin dozaxga tushishadi, va siz bilasizlar, chunki bu odamlar Rabbiyni gazablantirdilar.

U barcha bu sozlarni gapirishni toxtatgach, ularning ostidagi yer yorilib ketdi. Va yer ochildi va ularni yutdi, va ularning uylarini, va Qorah bilan birga bolgan barcha odamlarni, va ularning chorva mollarini. Va ular tushdilar, va ularning barchasi tirik holda yer ostiga tushdi, va yer ularni qopladi, va ular jamoat ortasidan halok boldilar. Va atrofdagi barcha Isroilliklar ularning ovozidan qochib ketishdi, chunki: Yer bizni ham yutib yubormasin deb aytishdi. Va olov Xudodan chiqdi va ellik va ikki yuz odamni, tutatqi taqdim qilayotganlarni yutdi.

17

Va Xudo Musoga aytdi, Va Eleazarga, Aaronning og'liga, ruhoniyga: kuyganlarning ortasidan bronza tutatgichlarni olib chiqing va bu begona olovni u yerga sochib tashlang, chunki bu gunohkorlarning tutatgichlari ularning jonlari bilan muqaddas qilingan. Va ularni qurbongoh uchun qoplama qilib kaltaklangan plastinkalar qil, chunki ular Rabbning oldida taqdim etilgan va muqaddaslashtirilgan edi, va Isroil og'illari uchun belgi boldi. Va Eleazar, ruhoniy Aaronning og'li, yondirilganlar keltirgan bronza tutatgichlarni oldi va ularni qurbongohga qoplama qilib qo'shdi. Isroil og'illariga eslatma, shunday qilib hech bir begona kishi, kim Horun naslidan emas, Rabbiy oldida tutatqi qoyishga yaqinlashmasin va Qoroh hamda uning yigilishi kabi bolmasin, Rabbiy Musoning qoli orqali unga aytganidek.

Va Isroil og'illari ertasi kuni Muso va Horunga qarshi go'ldirashdilar va deyishdi: Siz Rabbiyning xalqini oldirdingiz. Va shunday boldiki, jamoat Muso va Harun ustiga yigilganida, ular guvohlik chodiri tomon shoshilishdi, va bulut uni qopladi, va Rabbiyning ulugvorligi korindi. Va Muso va Horun guvohlik chodiri oldiga kirdilar. Va Xudo Muso va Harunga shunday deb gapirdi: Shu jamoatning ortasidan chiqib keting va Men ularni bir zumda yoq qilaman, va ular yuzlari ustiga yiqildilar. Va Muso Horonga dedi: Tutatgichni ol va uning ustiga qurbongohdan ot qoy, va uning ustiga tutatqi tashla, va uni

tezlik bilan lagerga olib bor, va ular uchun kaffora qil, chunki Rabbning yuzidan gazab chiqdi, xalqni yoq qilish boshlandi. Va Harun oldi, xuddi Muso unga gapirganidek, va jamoat ichiga yugurdi, va allaqachon vabo xalq orasida boshlangan edi, va tutatqi tashladi va xalq uchun kafforat qildi. Va u oliklar va tiriklar orasida turdi, va vabo toxtadi. Va vabo tufayli olganlar on tort ming yetti yuz kishi boldi, Qoroh tufayli olganlardan tashqari. Va Harun Musoning oldiga, guvohlik chodirining eshigi tomon qaytdi va vabo toxtadi.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga gapir va ulardan hassa ol, ularning barcha rahbarlaridan ota-bobolar uylari boyicha hassa, ularning ota-bobolar uylari boyicha on ikki hassa, va har birining nomini uning hassasiga yoz. Va Aaronning ismini Levi hasasiga yoz, chunki ularning ota-bobolar uyining qabilasiga kora bitta hasa beradilar. Va sen ularni guvohlik chodirining ichiga, guvohlikning qarshisiga joylashtirasan, u yerda men senga ozimni malum qilaman. Va shunday boladiki, men qaysi odamni tanlasam, uning hassasi nihollanadi va men ozimdan Isroil og'illarining sizga qarshi mingirlashlarini olib tashlayman.

Muso Isroil farzandlariga gapirdi va ularning barcha rahbarlari unga tayoq berishdi, har bir rahbarga bitta tayoq, ularning ota-bobolar uylari boyicha, on ikki tayoq, va Horunning tayogi ularning tayoqlari orasida edi. Va Muso hasalarni Rabbning huzurida guvohlik chodirida qoydi. Va ertasi kuni shunday boldiki, Muso va Horun guvohlik chodiri ichiga kirdilar, va

mana, Levi uyi uchun Horunning tayogi unib chiqdi, va kurtaklar chiqardi, va gullar gullab chiqdi, va yongoqlar hosil qildi. Muso barcha hasalarni Rabbiyning huzuridan Isroilning barcha og'illariga olib chiqdi, ular kordilar va har biri oz hasasini oldi.

Va Rabbiy Musoga dedi: Horunning tayogini guvohliklar oldiga qoy, uni saqlash uchun, itoatsizlarning og'illari uchun belgi bolsin, va ularning noroziligi mendan toxtasin, va ular olmassinlar. Va Muso va Horun shunday qildilar, Rabbiy Musoga qanday buyurgan bolsa, shunday qildilar. Va Isroil og'illari Musoga dedilar: Mana, biz yoq bolib ketmoqdamiz, biz halok boldik, biz nabud bolmoqdamiz. Rabbining chodirиra teggan har bir odam oladi, oxirigacha biz olamizmi?

18

Rabbiy Horunga shunday dedi: Sen, og'illaring va otangning uyi muqaddaslarning gunohlari uchun javobgar bolasizlar, va sen hamda og'illaring ruhoniylik gunohlari uchun javobgar bolasizlar. Va senning birodarlaringni, Levi qabilasini, otangning xalqini ozingga yaqinlashtirgil va ular senga qo'shilsinlar va senga xizmat qilsinlar, va sen va og'illaring guvohlik chodiri oldida bolinglar. Ular sizning qoriqchilaringizni va chodirning qoriqchilarini saqlaydilar. Lekin muqaddas idishlarga va qurbongohga yaqinlashmaydilar, shunda na ular, na sizlar olmaysizlar. Va ular senga qo'shiladi va guvohlik

chodirining qoriqchilarini saqlaydilar, chodirning barcha xizmatlari boyicha, va begona senga yaqinlashmaydi. Va siz muqaddas narsalarning qoriqchilarini va qurbongohning qoriqchilarini saqlab turasiz, va Isroil og'illarida gazab bolmaydi. Va men sizning Levit birodarlaringizni Isroil og'illari orasidan Rabbga berilgan sovga sifatida oldim, guvohlik chodirining xizmatlarini bajarish uchun. Va sen va sening og'illaring sen bilan birga sizning ruhoniyligingizni saqlab turasizlar, qurbongohning barcha usullari boyicha, va parda ichidagi, va sizning ruhoniyligingiz sovgasi bolgan xizmatlarni bajarasizlar, va yaqinlashgan begona oladi.

Va Xudo Haronga gapirdi, va mana, men sizlarga Isroil og'illari tomonidan menga muqaddas qilingan barcha narsalarning birinchi mevalarini saqlashni berdim, ularni senga mukofot sifatida berdim va sendan keyin og'illaringga abadiy qonun qilib berdim. Va bu sizlarga muqaddas qilingan muqaddaslarning takliflaridan, ularning barcha sovgalaridan, ularning barcha qurbonliklaridan, ularning barcha gunohlari uchun kaffarat tolovlaridan va ularning barcha gunohlaridan bolsin – ular menga barcha muqaddaslardan qancha qaytarsalar, senga va sening og'illaringga tegishli boladi. Muqaddaslarning muqaddasi ichida siz ularni yeysiz, har bir erkak ularni yeydi, sen va sening og'illaring, bu senga muqaddas boladi.

Va bu sizga Isroil og'illarining barcha takliflari ichidan ularning sovgalarining birinchi mevasi boladi, men ularni senga va senga tegishli og'illaring va qizlaringga berdim, abadiy qonun, sening

uyingdagi har bir toza odam ularni yeydi.

Yogning barcha birinchi hosili, sharobning barcha birinchi hosili va donning birinchi hosili - ular Rabbiga qancha bersalar ham, men bularni senga berdim. Ularning yerida qancha birinchi mahsulotlar bolsa, ularni Rabbga olib kelishadi va hammasi senga tegishli boladi, sening uyingdagi har bir pok odam ularni yeydi.

Isroil og'illari orasida bagishlangan har bir narsa senga tegishli boladi. Va barcha tanadan har bir bachadonni ochuvchi, ular Rabbga taqdim etadigan narsalar, odamdan tortib hayvongacha, senga tegishli boladi, lekin odamlarning birinchi tugilganlari tolov bilan tolanadi va nopok hayvonlarning birinchi tugilganlarini sen tolaysan. Va uning ozod qilish narxi bir oylikdan boshlab besh shekel bolib, muqaddas shekelga kora yigirma obol hisoblanadi. Faqat birinchi tugilgan buzoqlar, birinchi tugilgan qoylar va birinchi tugilgan echkilarni qaytarib olmaysan, ular muqaddas hisoblanadi. Ularning qonini qurbongohga tokib tashlaysan va yogini xushboy hid uchun taqdimot qilib Rabbiga taqdim etasan.

Va go'sht senga tegishli boladi, xuddi tolqin qurbonlikning kokragi kabi, va ong qol kabi, senga tegishli boladi. Isroil og'illari Rabbiga ajratgan barcha muqaddas narsalardan har bir hadyani men senga, og'illaringga va qizlaringga berdim - bu abadiy qonun. Bu Rabbning oldida senga va sendan keyingi nasl-naslingga berilgan abadiy tuz ahddir.

Va Xudo Horunga gapirdi: Ularning yerida sen meros olmaysan va ularda senga ulush bolmaydi, chunki men seningki ulushingman va seningki merosing Isroil og'illari ortasida.

Va Levining og'illariga, mana, men Isroildagi barcha ondan bir qismni meros sifatida berdim, ularning xizmatlari orniga, chunki ular guvohlik chodirida xizmat qiladilar. Va Isroil og'illari guvohlik chodiri ichiga olimga olib boruvchi gunoh olish uchun yana yaqinlashmaydilar. Va Levit ozi guvohlik chodirining xizmatini qiladi, va ular ozlarining gunohlarini oladilar, abadiy qonun ularning avlodlariga, va Isroil og'illari orasida ular meros olmaydilar. Chunki Isroil og'illarining ondan bir qismlarini, qancha bolsa ham, agar ular Rabbga ajratsalar, hadya sifatida men Laviylarga meros qilib berganman. Shu sababli men ularga aytganman: Isroil og'illari orasida ular meros olmaydilar.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Va sen Laviylar bilan gapirasan va ularga aytasan: Agar siz Isroil og'illaridan ondan bir qismni olsangiz, men sizga ulardan meros sifatida bergan, siz undan Rabbga ajratma ajratasizlar - ondan bir qismdan ondan bir qismni. Va sizning ajratmalaringiz sizga xirmon maydonidan olingan don kabi va vino siqish joyidan olingan hadya kabi hisoblanadi. Shunday sizlar ham ularni barcha Rabbning hadyalaridan va barcha ondan bir qismlaringizdan ajratasiz, qanchalarini Isroil og'illaridan olsangiz, va ulardan hadyani Rabbga, kohin Horonga berasiz. Sizlarning barcha sovgalaringizdan Rabbga hadya ajrating, yoki barcha dastlabki

mevalardan muqaddas qilingan narsani undan ajrating. Va sen ularga deysan: Qachon siz undan birinchi mevalarni olib tashlasangiz, bu Levitlarga xamir maydonidan hosil va uzum siqish joyidan hosil kabi hisoblanadi. Va siz uni har qanday joyda yeysiz, siz va sizning oilalaringiz, chunki bu sizga mukofotdir sizning xizmatlaringiz orniga, guvohlik chodirida. Va siz u orqali gunoh olmaysizlar, chunki siz undan birinchi mevalarni olib tashlaysizlar, va Isroil og'illarining muqaddaslarini buzmasligingiz uchun olmaysizlar.

19

Va Xudo Muso va Harunga sozlab dedi: Bu qonunning farmoni, Xudoyo buyurgan narsalar: Isroil og'illariga gapir va ular senga qizil tanani olsinlar, nuqsonsiz, qaysida nuqson yoq va qaysining ustiga boyinturuq qoyilmagan. Va sen uni ruhoniy Eleazarga berasan, va ular uni lagerdan tashqariga, toza joyga olib chiqadilar va uni uning oldida soyadilar. Va Eleazar uning qonidan oladi va Guvohlik chodiri oldida uning qonidan yetti marta sepadi. Va ular uni uning oldida yondirib yuboradilar, uning terisi, go'shti va qoni axlati bilan birga yondiriladi. Va ruhoniy sidr yogochi, zufa va qizil ipni oladi va ularni yonayotgan tanachaning ortasiga tashlaydilar.

Va ruhoniy oz kiyimlarini yuvadi va oz tanasini suvda chomiladi, va shundan keyin lagerga kiradi, va ruhoniy kechqurimgacha nopok boladi. Va uni yondirayotgan kishi oz

kiyimlarini yuvadi va oz tanasini chomiladi, va kechqurunigacha nopok boladi. Va toza odam sigirning kulini yigib oladi va uni lagerdan tashqariga, toza joyga qoyadi, va bu Isroil og'illari jamoati uchun saqlanadi, sepish suvi - bu tozalanishdir. Va tananing kulini yiguvchi oz kiyimlarini yuvadi va kechqurunigacha nopok boladi, va bu Isroil og'illari va ularda yashovchi musofirlar uchun abadiy qonun boladi.

Olgan har qanday inson jismiga teggan kishi etti kun nopok boladi. Bu uchinchi kunda va yettinchi kunda poklanadi va toza boladi, lekin agar uchinchi kunda va yettinchi kunda poklanmasa, toza bolmaydi. Har bir olgan odamning ruhiga teggan kishi, agar olsa va tozalanmasa, Rabbiyning chodirini bulgagan boladi, o'sha ruh Isroildan yoq qilinadi, chunki sepish suvi uning ustiga sepilmagan, u nopok hisoblanadi, hali uning nopoklik ichida hisoblanadi. Va bu qonun: agar odam uyda olsa, uyga kiruvchi har bir kishi va uyda bor narsa yetti kun nopok boladi. Va har bir ochilgan idish ustiga bog boglanmagan bolsa, nopok hisoblanadi. Va har kim dala yuzasida oldirilgan odamga yoki olikga yoki inson suyagiga yoki qabrga tegsa, yetti kun nopok boladi.

Va ular nopok kishi uchun yondirilgan tozalanish kulidan olib, uning ustiga tirik suvni idishga quyadi. Toza odam zufo olib, uni suvga botiradi va uyga, idishlarga, u yerdagi barcha odamlarga, insonning suyagiga teggan kishiga, oldirilganga, olganga yoki qabrga sepadi. Va toza odam nopok odamning ustiga uchinchi kunda va yettinchi kunda sepadi, va u yettinchi kunda

tozalanadi, va oz kiyimlarini yuvadi, va suvda chomiladi, va kechqurongacha nopok boladi. Va agar biror odam iflos bolib qolsa va tozalanmasa, o'sha jon jamoatning ortasidan yoq qilinadi, chunki u Rabbning muqaddas narsalarini ifloslantirildi, chunki poklanish suvi uning ustiga sepilmagan, u nopokdir. Va bu sizlar uchun abadiy qonun boladi, va tozalash suvini sepuvchi oz kiyimlarini yuvadi, va tozalash suviga teguvchi kechqurimgacha nopok boladi. Va agar nopok kishi biror narsaga tegsa, u narsa nopok boladi, va unga teguvchi odam kechqurunga qadar nopok boladi.

20

Va Isroil og'illari, butun jamoat, Sin choliga keldilar, birinchi oyda, va xalq Kadeshda qoldi, va Maryam u yerda vafot etdi va u yerda dafn qilindi. Va jamoat uchun suv yoq edi, va ular Muso va Horun ustiga yigilishdi. Va xalq Musoga norozi bolib, deyishdi: Kaash, biz ham Rabbining oldida birodarlarimiz halok bolganida olgan bolsak edi. Va nima uchun siz Rabbiyning jamoatini bu cholga olib keldingiz, bizni va mollarimizni oldirish uchun? Va nima uchun buni qildingiz? Siz bizni Misrdan olib chiqdingiz, bu yomon joyga kelish uchun - bu joy qayerda na ekiladi, na anjir daraxtlari bor, na uzum toklari bor, na anorlar bor, na ichish uchun suv bor.

Va Muso va Horun jamoat yuzidan Guvohlik chodirining eshigiga keldilar va yuzlari ustiga yiqildilar, va Rabbning

ulugvorligi ularga korindi. Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Hasangni ol va jamoatni yiggin - sen va akang Horun. Ularning oldida toshga gapiring, u oz suvlarini beradi va siz ularga toshdan suv chiqarasizlar. Jamoatni hamda ularning chorva mollarini ichiracizlar. Va Muso Rabbiy oldidagi tayoqni oldi, Rabbiy buyurganidek. Va Muso va Horun jamoatni tosh oldida yigdilar va ularga dedi: Meni eshiting, ey itoatsizlar! Biz sizga bu toshdan suv chiqaramizmi? Va Muso qolini kotarib, tayoq bilan toshni ikki marta urdi, va kop suv chiqdi, va jamoa ichdi, va ularning mollari ham ichdi. Va Xudoyo Musoga va Horunga dedi: Siz Isroil og'illari oldida meni muqaddaslashga ishonmadingiz, shu sababli siz bu jamoani men ularga bergan yerga keltirmaysiz. Bu Tortishuv suvi, chunki Isroil og'illari Rabbiy oldida haqorat qilishgan va U ularda muqaddas qilingan.

Va Muso Qodeshdan Edom podshosiga elchilar yubordi va dedi: Senin akang Isroil shunday deydi: sen bizni topgan barcha mashaqqatni bilasan. Va ota-bobolarimiz Misrga tushdilar, va biz Misrda kop kunlar istiqomat qildik, va Misrliklar bizga va ota-bobolarimizga yomon muomala qildilar. Va biz Rabbga faryod qildik, va Rabb bizning ovozimizni eshitdi, va farishta yuborib, bizni Misrdan chiqardi, va hozir biz Kadesh shahrida, sening chegaralaringning bir qismidamiz. Biz sening yeringdan otamiz, dalalarda otmaymiz, na uzumzorlarda, na sening quduqlaringdan suv ichaymiz, shoh yoli bilan boramiz, ongga ham chapga ham burilmaymiz, sening chegaralaringdan otib ketgunimizcha. Va Edom unga dedi: Sen mendan otmaysan, agar shunday qilsang, men senga qarshi urush bilan chiqaman. Va

Isroil og'illari unga deyishadi: Tog yonidan otamiz, agar sening suvingdan men va mening chorvaim ichsak, senga haq tolayman, lekin bu hech narsa emas, tog yonidan otamiz. Lekin u dedi: Sen mendan otib ketmaysan, va Edom unga qarshi ogir olomon va kuchli qol bilan chiqdi. Va Edom Isroilga oz chegaralaridan otishga ruxsat berishni xohlamadi va Isroil undan chetga burildi. Va ular Kadeshdan ketdilar, va Isroil og'illari, butun jamoa Hor togiga keldilar.

Va Rabbiy Muso va Horunga Edom yerining chegarasidagi Xur togida shunday dedi: Horun oz xalqiga qo'shilsin, chunki siz men Isroil og'illariga bergan yerga kirmaysizlar, chunki siz meni haqorat suvi ustida gazablantirgansizlar. Harunni va uning o‘g‘li El’azarni ol va ularni Xur togiga ko‘tarib chiqar, butun jamoat oldida. Va Harunning choponini yechib oling va uni uning og'li Elazarga kiydiring, va Harun u yerda vafot etsin. Va Muso Rabbiy unga buyurgan kabi qildi va uni Xor togiga kotardi, butun jamoaning oldida, Va u Horunning kiyimlarini yechdi va ularni uning o‘g‘li El’ozorga kiydirdi, va Horun tog‘ tepasida o‘ldi, va Muso va El’ozor tog‘dan tushdilar. Va butun jamoat Harunning vafot etganini kordi va butun Isroil uyi Harun uchun ottiz kun yigladi.

21

Va Kanoniy podsho Arad, cholda yashovchi, Isroil Atarein yoli bilan kelganini eshitdi va Isroilga qarshi urushdi va ulardan

asirlar oldi. Va Isroil Rabbiyga duo qildi va aytdi: Agar Sen menga bu xalqni qol ostiga topshirsang, men uni va uning shaharlarini butunlay yoq qilaman. Rabbiy Isroilning ovozini eshitdi va Kanoniyni ularning nazorati ostiga topshirdi, ularni va ularning shaharlarini halok qildi va ular o'sha joyning nomini Lanat deb atashdi.

Va Xur togidan jonab ketib, Qizil dengiz yoli bilan Edom yerini aylanib otdilar, va xalq yolda ruhdan tushdi. Va xalq Xudoga va Musoga qarshi gapirdi, deb aytdilar: Nega buni qildingiz? Bizni Misrdan cholda oldirish uchun chiqardingizmi? Chunki non ham yoq, suv ham yoq, va jonimiz bu arzimas nondan jirkandi. Va Xudo xalqqa oldiradigan ilonlarni yubordi, va ular xalqni tishlashdi, va Isroil og'illaridan kop xalq oldi. Va Musoga kelgan xalq aytdi: Biz gunoh qildik, chunki biz Xudoga qarshi va senga qarshi gapirdik. Shuning uchun Xudoga ibodat qil va U bizdan ilonni olib tashlaydi. Muso xalq haqida Xudoga duo qildi va Xudo Musoga dedi: Ozing uchun ilon yasab, uni belgi ustiga qoy, va agar ilon odamni tishlasa, chaqqan har bir kishi uni korib tirik qoladi. Va Muso bronza ilonni yasadi va uni belgi ustiga ornatdi, va shunday boldiki, qachonki ilon odamni tishlasa va u bronza ilonga qarasa, tirik qolardi.

Va Isroil og'illari ketdilar va Obotda qarorgoh qurdilar. Ular Obotdan kochib ketib, Moabning sharqida, Moab roparasidagi cholda joylashgan Axalgada lager qurdilar. Va ular u yerdan jonab ketdilar va Zared jarligiga qarorgoh qurdilar. Va ular u yerdan jonab ketib, Arnon daryosining narigi tomonida,

sahroda, Amoriylar chegarasidan chiqib turgan joyda lager qurdilar, chunki Arnon Moab chegarasi bolib, Moab bilan Amoriylar orasida joylashgan. Shu sababli kitobda aytiladi: Rabbning urushi Zahobni yondirib yubordi va Arnon sellarini. U sel daryolarini Erni joylashtirish uchun tayinladi va bu Moab chegaralariga tutashgan.

Va u yerdan quduq bor edi, bu quduq haqida Xudo Musoga dedi: Xalqni yiging va Men ularga ichish uchun suv beraman. O'shanda Isroil bu qo'shiqni quduq ustida kuyladi: Unga quduqni boshlang! Uni hukmdorlar qazdilar, uni millatlarning qirollari oyib chiqardilar oz shohliklarida, oz hukmronliklari davrida. Va quduqdan Mantanainga, va Mantanaindan Naalielga, va Naalieldan Bamotga, va Bamotdan Ianingacha, u Moab tekisligida joylashgan, kesilgan tog choqqisidan, cholga qaragan joydan.

Va Muso Amoriylar podshosi Sihonga oqsoqollarni tinchlik sozlari bilan yubordi va aytdi, Biz senиң yeringdan otib ketamiz, yol bilan boramiz, na dalaga, na uzumzorga burilmaymiz. Biz seningning qudugingdan suv ichmaymiz, shoh yoli bilan boramiz, seningning chegaralaringdan otib ketgunimizcha. Va Sihon Isroilga oz chegaralaridan otishga ruxsat bermadi, va Sihon barcha xalqini yigdi, va Isroil bilan jang qilish uchun cholga chiqdi, va Jahazga keldi, va Isroilga qarshi saf tortdi. Va Isroil uni qilich bilan urdi va uning yerini egallab oldi, Arnondan Jabokkgacha, Ammon og'illari chegarasigacha, chunki Jazer Ammon og'illarining chegarasi edi. Va Isroil bu barcha

shaharlarni oldi va Isroil Amoriylarning barcha shaharlarida, Xeshbonda va unga chegaradosh barcha shaharlarda yashadi. Chunki Xeshbon Amoriylar podshosi Sixonning shahri edi va u ilgari Moab podshosi bilan urushgan edi, va ular uning barcha yerini Aroerdan Arnongacha olgan edilar. Shu sababli topishmoqchilar shunday deyishadi: Xeshbonga keling, Sixonning shahri qurilsin va mustahkamlansin. Chunki olov Xeshbondan chiqdi, alanga Sixon shahridan chiqdi va Moabgacha yutdi, va Arnonning ustunlarini yutib yubordi. Voy senga, Moab! Halok bolding, ey Kamosh xalqi! Ularning og'illari saqlanish uchun berildi va ularning qizlari Amoriylar podshohi Sixonga asir qilindilar. Va ularning urugi yoq boladi, Xeshbondan Daibongacha, va ayollar hali ham Moab ustiga olov yoqishdi.

Isroil Amoriylarning barcha shaharlarida joylashdi. Va Muso Yazerni josuslik qilish uchun odam yubordi va ular uni qishloqlari bilan birga egallab oldilar va u yerda yashayotgan Amoriylikni haydab chiqardilar. Va qaytib, ular Bashanga yol oldilar, va Bashan podshohi Og ular bilan uchrashish uchun chiqdi, va uning butun xalqi urush uchun Edreiga keldi. Va Rabbiy Musoga aytdi: Undan qorqma, chunki Men uni sening qollaringga topshirdim, va uning barcha xalqini, va uning barcha yerini. Sen unga shunday qilasan, qanday qildingki Amoriylar podshosi Sihonga, kim Xeshbonda yashardi. Va ular uni va uning og'illarini va uning butun xalqini urdilar, shunday qilik uning hech bir tirik qolgani qolmadi va ular uning yerini meros qilib oldilar.

22

Isroil og'illari yolga chiqib, Moabning garbida, Yerixo roparasidagi Iordan daryosi yonida qarorgoh qurdilar. Va Balak, Tsippor og'li, Isroilning Amoriylarga qilgan barcha ishlarini kordi, Va Moab xalqdan juda qorqdi, chunki ular kop edilar, va Moab Isroil og'illarining yuzidan jirkandi. Va Moab Midian kengashiga dedi: Hozir bu jamoat bizning atrofimizdagi hamma narsani yalaydi, xuddi buzoq tekislikdagi yashil otlarni yalaganidek. Va Balak, Zippor og'li, o'sha vaqtda Moab podshohi edi. Va u elchilarni Balaam, Beorning og'li, Fathouraga yubordi - bu daryo boyida, uning xalqining og'illari yerida joylashgan. Uni chaqirish uchun shunday dedi: Mana, bir xalq Misrdan chiqib keldi va mana, ular yer yuzini qopladi, va ular mening yonimda joylashib oldi. Va endi bu yerga kel, menga bu xalqni lanala, chunki bu xalq kuchli yoki biz, agar biz ulardan urishga qodir bolsak, va men ularni yerdan haydab chiqaraman, chunki men bilaman, kimlarni sen duo qilsang, ular duo qilinganlar, va kimlarni sen lanatlasang, ular lanatlangan. Moabning kengashi va Midyanning kengashi qollarida folbinlik asboblari bilan bordilar va ular Balaomga kelib, unga Baloqning sozlarini aytdilar. Va u ularga dedi: Bu kechani shu yerda otkazing, va men sizga javob beraman, Xudo menga nima deyishidan kelib chiqqan holda, va Moab hukmdorlari Balaam yonida qoldilar.

Va Xudo Balaomga keldi va unga dedi: Bu odamlar sendan nima xohlaydi? Va Balaam Xudoga dedi: Balak, Tsippor og'li, Moab

podshohi ularni menga yubordi va aytdi: Mana, bir xalq Misrdan chiqib ketgan va yer yuzini qoplagan, va ular mening yonimda joylashib otiribdi, va endi bu yerga kel, men uchun uni lanatla, shoyad men uni urib, uni yerdan haydab chiqara olaman. Va Xudo Balaomga dedi: Ularning bilan borma va bu xalqni lanatlama, chunki u muborakdir. Va Balaam ertalab turib, Balakning hukmdorlariga dedi: Oz xojayiningizga qaytib ketinglar, Xudo meni sizlar bilan borishga ruxsat bermaydi. Va Moabning hukmdorlari ornidan turib, Balakka keldilar va dedilar: Balaam biz bilan borishni xohlamaydi.

Va Balak yana koproq va bulardan hurmatli hukmdorlar yuborishni qo'shdi. Ular Balaomga keldilar va unga dedilar: Tsippor og'li Balaq shunday deydi: Men sendan iltimos qilaman, menga kelishdan ikkilanma. Men seni hurmat bilan hurmatlayman va sen nima desang ham senga qilaman, shuning uchun kel va menga bu xalqni lanatla. Va Balaam javob berdi va Balakning hukmdorlariga dedi: Agar Balak menga ozining uyini kumush va oltinga tola qilib bersa ham, men Rabbiy Xudoning sozini buzishga qodir bolmayman, uni oz fikrimda kichik yoki katta qilishga. Va endi siz ham bu kechani shu yerda qoling, va men Xudo menga yana nima deyishini bilib olaman. Va Xudo kechasi Balaomning oldiga keldi va unga dedi: Agar bu odamlar seni chaqirish uchun kelgan bolsalar, tur va ular bilan bor, lekin men senga aytadigan sozni, shuni qil.

Va Balaam ertalab turib, oz eshagini egarlatdi va Moab hukmdorlari bilan ketdi. Va Xudo gazab bilan gazabga keldi,

chunki u bordi, va Xudoning elchisi unga qarshi turish uchun turdi, va u ozining eshagiga mingan edi, va uning ikki xizmatkori u bilan edi. Eshak Xudoning elchisi qolida qilich tutib yolda turganini korib, yoldan burilib tekislikka ketdi va u eshakni yolga qaytarish uchun tayogi bilan urdi.

Va Xudoning farishtasi uzumzorning ekinzorlari orasida turdi, bu tarafda to'siq va u tarafda to'siq. Eshak Xudoning farishtasini korib, ozini devorga bosdi va Balaomning oyogini devorga ezdi, va u yana uni urishni davom ettirdi.

Va Xudoning farishta yana turdi va ketib, tor joyda toxtadi, u yerda ongga yoki chapga burilish mumkin emas edi. Eshak Xudoning farishtasini korib, Balaom ostida chokkalab otirdi va Balaom gazablandi hamda eshakni tayoq bilan urdi. Va Xudo eshakning ogzini ochdi va Balaomga dedi: Men senga nima qildim, chunki sen meni bu uchinchi marta urdingsan? Balaam eshakka dedi: Sen menga masxara qilding va agar qolimda qilich bolganida, allaqachon seni sanchib otgan bolardim. Va eshak Balaomga aytdi: Men seniki eshak emasman, qaysi ustida yoshligingdan to bugungi kungacha minib yurding? Men senga hech qachon shunday past qaragan holda muomala qilganmidim? Lekin u aytdi: Yoq. Xudo Balaomning kozlarini ochdi va u Rabbiyning elchisini yolda qarama-qarshi turganini va uning qolida qilich tortilganini kordi va egilib uning yuziga sajda qildi. Xudoning farishtasi unga dedi: Nega sen eshagingni uchinchi marta urdingiz? Mana, men seni toxtatish uchun chiqdim, chunki yolingiz mening oldimda tog'ri emas edi.

Eshagin meni korib, mendan uchinchi marta chetga buruldi. Agar u chetga burilmagan bolsa, endi seni albatta oldirgan bolardim, o'shani esa saqlab qoldirgan bolardim. Va Balaam Rabbning farishtasiga dedi: Men gunoh qildim, chunki men bilmasdim ki, sen yolda menga qarshi turganing, va endi agar senga yoqmasa, men qaytib ketaman. Va Xudoning farishta Balaomga dedi: Odamlar bilan birga bor, faqat men senga aytadigan sozni saqlab gapir. Va Balaom Baloqning hukmdorlari bilan birga bordi.

Va Balak Balaam kelganini eshitib, uni kutib olish uchun Moab shahariga chiqdi, u Arnon chegarasida joylashgan bolib, chegaraning bir qismida edi. Va Balak Balaomga dedi: Men sanga elchi yubormagandimmi seni chaqirish uchun? Nega menga kelmaganding? Haqiqatan, men seni hurmat qila olmayman deb oylaysanmi? Va Balaam Balakka dedi: Mana, men hozir sening oldingga kelganman. Men biror narsa gapira olamanmi? Xudo mening ogzimga qaysi sozni qoysa, men shuni gapiraman. Va Balaam Balak bilan birga ketdi va ular qishloq atrofidagi shaharlarga keldilar. Balak qoylar va buzoqlar qurbon qildi va Balaam hamda u bilan birga bolgan hukmdorlarga yubordi. Va ertalab boldi, va Balak Balaomni olib, uni Baalning ustuniga olib chiqdi, va u yerdan unga xalqning bir qismini korsatdi.

23

Va Balaam Balakga dedi: Menga bu yerda yetti qurbongoh qur va menga bu yerda yetti buzoq va yetti qochqor tayyorla. Va Balak Balaam unga aytgan usulda qildi va qurbongohga buzoq va qochqor taqdim etdi. Va Balaam Balakka dedi: Qurbonliklaringning yonida tur, men boraman, agar Xudo menga uchrashuvda korinsa. Va U menga qaysi sozni korsatsa, senga elon qilaman. Va Balak oz qurbonliklarining yonida turdi. Va Balaam Xudodan sorash uchun bordi va tog'ri yol bilan bordi, va Xudo Balaamga paydo boldi va unga dedi: Balaam, men yetti qurbongohni tayyorladim va qurbongohning ustiga buzoq va qochqorni chiqardim. Va Xudo sozni Balaamning ogziga tashladi va dedi: Balakka qarab ogirilib, shunday gapir. U unga qaytdi va u ozining yondirilgan qurbonliklari ustida turardi, barcha Moab hukmdorlari u bilan birga edi va Xudoning ruhi uning ustiga tushdi. Va u oz masalini boshlab dedi: Mesopotamiyadan meni chaqirtirdi Moab shohi Balak sharqdagi toglardan, deb aytdi: Bu yerga kel, menga Yaqubni lanatla, va bu yerga kel, menga Isroilni lanatla. Men kimga lanat aytishim kerak, agar Rabbiy unga lanat aytmasa? Yoki men kimga lanat qilishim kerak, agar Xudo unga lanat qilmasa? Chunki toglar choqqasidan men uni koraman va tepaliklar dan uni kuzataman, mana xalq yolgiz yashaydi va millatlar orasida hisoblanmaydi. Kim Yoqubning urugini mukammallashtirdi va kim Isroilning qabilalarini sanaydi? Mening ruhim adolatlilar ruhlari ichida olsin va mening urugim bularning urugi kabi bolsin.

Va Balak Balaomga dedi: Sen menga nima qilding? Men seni dushmanlarimga lanat qilish uchun chaqirgan edim, mana, sen

esa ularga duo qilding. Va Balaam Balakka dedi: Xudo mening ogzimga nima qoysa, men shuni gapirmayman-mi? Va Balak unga dedi: Kel, yana men bilan boshqa joyga, qayerdan sen uni u yerdan kormaysan, lekin uning faqat bir qismini korasan, barchasini esa hech kormaysan, va u yerdan uni men uchun lanatla.

Va uni dalaning kuzatuv minorasiga, oyilgan choqqi ustiga olib bordi va u yerda yetti qurbongoh qurdi va qurbongohga buzoq va qochqor taqdim etdi. Va Balaam Balakka dedi: Senning qurbonligingning yonida tur, men esa Xudodan sorash uchun boraman. Xudo Balaom bilan uchrashdi va uning ogziga soz kiritdi hamda dedi: Balak tomon qayt va bularni gapir. Va u unga qaytdi, u esa ozining butun yondirilgan qurbonligi ustida turardi, va Moabning barcha hukmdorlari u bilan edi, va Balak unga dedi: Xudo nima dedi? Va u oz masalini boshlab, dedi: Tur, Balak, va eshit, quloq sol, ey Seppor og'li guvoh. Xudo yolgon gapirish uchun odam emas, yoki tahdid qilinish uchun odam og'li emas. U aytgan narsani qilmaydimi? U gapiradi va bajarmaydimi? Mana, marhamat qilishni zimmamga olganman, marhamat qilaman va hech qachon orqaga qaytarmayman. Yoqubda mehnat bolmaydi, Isroilda azob korinmaydi, uning Xudosi Rabbiy u bilan birga, hukmdorlarning ulugvorligi unda. Xudo uni Misrdan chiqargan, unga bir shoxli hayvonning ulugvorligi kabi. Chunki Yoqubda folbinlik yoq va Isroilda bashorat yoq, vaqti kelib Yoqubga va Isroilga aytiladi, Xudo nima bajaradi? Mana, xalq sher bolasi kabi kotariladi va arslon kabi faxrlanadi; u uxlamaydi, toki ovni yeb, yaradorlarning

qonini ichmagunicha.

Va Balak Balaomga dedi: Na uni menga lanatlab lanatlama, na uni muboraklab muborakla. Va Balaam javob berib, Balakka aytdi: Men senga aytmadimmi: Xudo qanday soz aytsa, men shuni qilaman? Va Balak Balaomga dedi: Keling, seni boshqa joyga olib boraman, agar Xudoga yoqsa, u yerdan uni menga lanatlang. Va Balak Balaomni Peor choqqisiga olib bordi, u sahroga qarab chozilgan edi. Va Balaam Balakka dedi: Menga bu yerda yetti qurbongoh qur va menga bu yerda yetti buzoq va yetti qochqor tayyorla. Va Balak Balaam unga aytganidek qildi va buzoq hamda qochqorni qurbongohga taqdim etdi.

24

Va Balaam Isroilga duo qilish Rabbining oldida yaxshi ekanini korib, odatdagidek fallar bilan uchrashishga bormadi va yuzini cholga burdi. Va Balaam kozlarini kotarib, qabilalar boyicha lager qurgan Isroilni kordi, va uning ustiga Xudoning ruhi tushdi. U oz masalini kotarib oldi va dedi: Beorning og'li Balaam aytadi, haqiqatan koruvchi odam aytadi, U kuchli sozlarni eshitib aytadi: Xudoning korinishini uyquda korgan, kozlari ochilgan. Yoqub, uylaringiz qanday chiroyli, Isroil, chodirlaringiz qanday chiroyli, Soyali vodilar kabi, daryo boyidagi boglar kabi, Xudo ornatgan chodirlar kabi va suvlar yonidagi kedr daraxtlari kabi. Uning naslidan bir odam chiqib ketadi va kop xalqlar ustidan hukmronlik qiladi, Gog podsholigi

kotariladi va uning podsholigi o'sadi. Xudo uni Misrdan olib chiqdi, unga yakshoxning shon-shavrafi kabi. U oz dushmanlari millatlarini yeydi va ularning yogli qismlaridan ilikni sorib oladi, va oz oqlari bilan dushmanlarni otib tashlaydi. Yotib olganida u arslon kabi dam oldi, va bola arslon kabi, kim uni kotaradi? Senga duo qiluvchilar duo qilinganlar, va senga lanat qiluvchilar lanatlangan.

Va Balak Balaomga gazablandi va qollarini bir-biriga urdi, va Balak Balaomga dedi: Men seni dushmanlarimni lanatlash uchun chaqirgan edim, va mana, sen ularni uchinchi marta duo qilib berding. Endi shuning uchun oz joyingga qoch, men aytdim seni hurmat qilaman, va endi Rabbiy seni sharafdan mahrum qildi. Va Balaam Balakka dedi: Men senga yuborgan elchilaringga ham aytmadimmi: Agar Balak menga ozining uyini kumush va oltinga tola qilib bersa ham, men Rabbning sozini buzib, oz xohishimcha yaxshi yoki yomon ish qila olmayman; Xudo nima desa, shuni aytaman. Va hozir mana, men oz joyimga ketaman. Kel, senga maslahat beray: bu xalq kunlarning oxirida sening xalqingga nima qilishini.

Va u oz masalini boshlaganidan keyin dedi.

Balaam, Beor og'li aytadi: haqiqatan koruvchi odam aytadi, Xudoning sozlarini eshituvchi, Eng Oliydan bilim biluvchi va Xudoning korinishini uyquda korgan, uning kozlari ochilgan. Men unga korsataman, lekin hozir emas, men duo qilaman, lekin yaqinlashmaydi. Yoqubdan yulduz chiqadi, Isroildan odam

turadi, va u Moab rahbarlarini sindirib tashlaydi, va Setning barcha og'illarini talon-taroj qiladi. Va Edom meros boladi, va Esavning dushmani uning merosi boladi, va Isroil kuch bilan ish qildi. Va Yoqubdan turgiziladi va shahardan saqlanib qolganlarni yoq qiladi. Va Amaleqni korib, ozining masalini aytib, dedi: Millatlarning boshlanishi Amaleq, va ularning urugi halok boladi. Va Keniylikni korib, uning parabolasini olib, dedi: Kuchli seniң yashash joyiң, va agar toshda uyaңni qursaң, Va agar Beorga ayorlilikning uyasi bolsa, Ossuriyaliklar seni asirga oladilar. Va Ogni korib, uning matalini olgan holda dedi: Voy, voy, kim tirik qoladi, Xudo bularni amalga oshirsa? Va Kittiimning qolidan chiqib ketadi, va ular Ossurga zulm qiladilar, va ular Ibroniylarga zulm qiladilar, va ular ozlari bir ovozdan halok boladilar. Va Balaam turib ketdi va oz joyiga qaytib ketdi, va Balak ham oz joyiga ketdi.

25

Va Isroil Shittimda joylashdi, va xalq Moab qizlari bilan fohishalik qilish orqali bulgandi. Va ular ularni ozlarining butlariga qurbonlik qilishga chaqirdilar, va xalq ularning qurbonliklaridan yedi, va ularning butlariga sajda qildilar. Va Isroil Baal peorga sigindi va Rabbiy Isroilga qattiq gazablandi. Va Rabbiy Musoga dedi: Xalqning barcha rahbarlarini ol va ularni quyosh qarshisida Rabbiy uchun ijro qil, shunda Rabbiyning gazabi Isroildan qaytadi. Va Muso Isroil qabilalariga dedi: Har biringiz ozining Baal peorga sigingan yaqinini

oldiring. Va mana, Isroil og'illaridan bir odam kelib, oz akasini Madianit ayol oldiga olib keldi Musoning oldida va butun Isroil og'illari jamoatining oldida, ular esa Guvohlik chodirining eshigi yonida yiglashardi. Va Finees, ruhoniy Oronning nabirasi, Eleazarning og'li korib, jamoat ortasidan ornidan turdi va qoliga nayza oldi. U Isroillik odamning orqasidan ochoqqa kirdi va ikkalasini ham, Isroillik odamni ham, ayolni ham uning bachadoni orqali teshib otdi va vabo Isroil og'illaridan toxtadi. Va vaboda olganlar tort yigirma ming kishi boldi.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Phinehas, ruhoniy Aaronning og'li Eleazarning og'li, Isroil og'illaridan mening gazabimni toxtatdi, chunki u ularda mening gayratim bilan gayratli boldi, va men oz gayratimda Isroil og'illarini yoq qilmadim. Shunday aytdim, mana, men unga tinchlik ahdini beraman. Va unga va uning avlodiga u bilan abadiy ruhoniylik ahdi boladi, chunki u oz Xudosiga gayrat korsatdi va Isroil og'illari uchun kafforat qildi. Urilgan isroillikning ismi, kim madyanitlik ayol bilan urilgan edi, Zambri edi, Salmon og'li, Shimon oilalari uyining boshqaruvchisi. Urilgan madianiyalik ayolning ismi Xasbi edi, u Sur qizi edi, Ommot xalqining hukmdori, Madiam oilalarining uyidan.

Va Rabbiy Musoga gapirdi va dedi: Isroil og'illariga gapir va de: Madiyanliklarga dushman boling va ularni uring Chunki ular sizga yolgonchilik bilan dushmanlik qilmoqdalar, ular sizni Peor orqali aldamoqdalar va Midyan boshqaruvchisining qizi, ularning opasi Xasbi orqali, u Peor tufayli zarba kunida urulgan

edi.

26

Va zarba sodir bolganidan keyin, Rabbiy Muso va ruhoniy Elazarga gapirdi va dedi, Isroil og'illarining barcha jamoatining royxatini ol, yigirma yoshdan yuqoriga, ularning ota-bobolar uylari boyicha, Isroilda jangga chiqadigan har bir kishi.

Muso va ruhoniy Elazar Moabning Arabot shahrida, Iordan daryosi boyida, Ierixo roparasida gapirdilar va dedilar, Yigirma yoshdan yuqoriga, Rabbiy Musoga buyurgan usulda, va Misrdan chiqqan Isroil og'illari. Ruben Isroilning tongich og'li edi. Rubenning og'illari: Enox va Enoxning xalqi, Fallu va Falluning xalqi. Asronga – Asroneyning xalqi, Charmiga – Charmining xalqi. Bular Rubinning uruglari edi va ularning soni qirq uch ming yetti yuz ottiz kishi boldi.

Va Palluning og'illari: Eliab. Va Eliabning og'illari: Namuel, Dathan va Abiram. Bular jamoatning chaqirilganlari edi. Bular Muso va Harunning ustiga Korah jamoatida, Rabbiyning qozgolonida qozgolganlar edi. Yer ogzini ochib, ularni va Qorohni yutdi, uning jamoatining olimida, qachonki olov ellik va ikki yuz kishini yutganida, va ular belgi boldilar. Koraxning og'illari olmagan.

Va Shimeon og'illari, Shimeon og'illarining xalqi: Namuelga –

Namuelliklar xalqi, Jaminga – Jaminliklar xalqi, Jachinga – Jachinliklar xalqi. Zaraga Zarai xalqi, Saulga Sauli xalqi. Bular Shimeon qabilalari, ularning royxatdan otkazilishiga kora, yigirma ikki ming ikki yuz kishi.

Yahudoning og'illari Er va Aunan edi, va Er va Aunan Kanon yerida oldilar. Yahudoning og'illari oz uruglariga kora bolindi: Shilohdan - Sheloniylar urugi, Faresdan - Faresiylar urugi, Zaradan - Zaraiylar urugi. Faresning og'illari: Asron – Asronliklar xalqi, Iamun – Iamunliklar xalqi. Bular Yahudoning xalqlari bolib, ularning tekshiruviga kora, olti va yetmish ming besh yuz kishi edi.

Va Issakharning og'illari ularning uruglariga kora: Tolaga - Tolaiylar qavmi, Fuaga - Fuaiylar qavmi, Jashubga Jasubi xalqi, Samramga Samrami xalqi. Bular Issakhar qabilalari, ularning royxatdan otkazilishiga kora, oltmish tort ming tort yuz kishi.

Zabulonning og'illari ularning uruglariga kora: Saredga - Saredilar urugi, Allonga - Allonilar urugi, Allelga - Allelilar urugi. Bular Zavulon xalqlari ularning royxatga olinishidan: oltmish ming besh yuz.

Gadning og'illari oz uruglariga kora: Safon — Safoniylar urugi, Aggi — Aggiylar urugi, Suni — Suniylar urugi, Azeniga, Azene xalqi, Addiga, Addi xalqi. Arodga – Aroadi xalqi, Arielga – Arieli xalqi. Bular Gad og'illarining qabilalari, ularning royxatga olinishiga kora: qirq tort ming besh yuz.

Asherning og'illari ularning uruglariga kora: Jamin - Jaminiylar urugi, Jesu - Jesuiylar urugi, Baria - Bariaiylar urugi. Koberga xalq Koberi, Melchielga xalq Melchieli. Va Asherning qizining nomi Sara edi. Bular Asher qabilalari ularning sanashiga kora, qirq uch ming tort yuz kishi.

Yusufning og'illari ularning uruglari boyicha: Manassa va Efraim.

Manassehning og'illari. Machirga - Machiriylar xalqi, va Machir Gileadni tugdirdi, Gileadga - Gileadiylar xalqi. Va bular Gileadning og'illari: Ahiezer - Ahiezerliklar qavmi, Cheleg - Chelegliklar qavmi. Esrielga Esrieli xalqi, Shexemga Syxemi xalqi, Symaerga - Symaeri xalqi, va Opherga - Opheri xalqi. Va Salpaadga, Oferning og'liga, og'illar emas, balki qizlar tugildi. Salpaadning qizlarining nomlari: Mala, Noua, Egla, Melxa va Tersa. Bular Manassehning xalqlari ularning sanog‘idan, ellik ikki ming va yetti yuz.

Va bular Efrayimning og'illari: Sutalaga tegishli xalq Sutalanliklar, Tanaxga tegishli xalq Tanaxiyliklar. Bular Sutalaning og'illari, Eden xalqi. Bular Efrayimning qavmlari ularning royxatga olinishiga kora, ottiz ikki ming besh yuz, bular Yusuf og'illarining qavmlari ularning qavmlariga kora.

Benyaminning og'illari ularning qabilalariga kora: Balega - Bali qabilasi, Asuberga - Asuberi qabilasi, Iaxiranga - Iaxirani qabilasi.

Sophan ga, Sofan xalqi. Balening og'illari Adar va Noeman boldilar; Adarga Adarilar xalqi va Noemanga Noemanilar xalqi tegishli edi. Bular Benyaminning og'illari ularning uruglariga kora, ularning sanoqlaridan: ottiz besh ming besh yuz.

Va Danning og'illari ularning uruglariga kora: Shuhamga – Shuhamiylar urugi, bular Danning uruglari ularning uruglariga kora. Samei xalqlarining barchasi ularning royxatga olinishi boyicha oltmish tort ming tort yuz kishi edi.

Naftali og'illari ularning uruglariga kora: Asielga tegishli Asieli urugi, Guniga tegishli Guni urugi. Jeserga – Jeseri xalqi, Sellemga – Sellemi xalqi. Bular Naftalining xalqlari, ularning royxatga olinishiga kora, qirq ming uch yuz.

Bu Isroil og'illarining royxatga olinishi: olti yuz ming bir ming yetti yuz ottiz.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Bularga yer nomlar soniga kora meros qilib beriladi. Koproqlarga merosni kopaytirasan va kamroqlarga ularning merosini kamaytirassan; har biriga, qanday sanalgan bolsa, shunday ularning merosi beriladi. Quralar orqali yer nomlar boyicha bolinadi, ularning ota-bobolar qabilalariga kora meros bolib beriladi. Qura orqali ularning merosini koplar va ozlar ortasida taqsim qilasan.

Va Levining og'illari ularning uruglariga kora: Gershonga – Gershoniylar urugi, Kohatga – Kohatiylar urugi, Merariga –

Merariylar urugi. Bular Levi og'illarining xalqlari: Lobeni xalqi, Xebron xalqi, Kore xalqi va Musi xalqi, va Kaat Amramni tugdirdi. Uning xotinining ismi Ioxabed edi, Levining qizi, u bularni Leviga Misrda tuggan va Amramga Harun, Muso va ularning singlisi Maryamni tuggan. Va Horunga Nodab, Abiud, Elozor va Itamar tugildilar. Nadab va Abiud Sinay sahrosida Rabbining oldida begona olov taqdim etishda oldilar. Ularning royxatga olinishidan yigirma uch ming kishi boldi, bir oylik va undan katta har bir erkak. Ular Isroil og'illari orasida sanalmadilar, chunki ularga Isroil og'illari orasida ulush berilmagan edi.

Va bu Muso va ruhoniy Eleazarning royxati bolib, ular Isroil og'illarini Moabning Arabot daryosida, Iordan boyida Yerixo yonida korib chiqdilar. Va bular orasida Muso va Harun tomonidan sanab chiqilganlardan birorta odam ham yoq edi, ular Isroil og'illarini Sinay cholida sanashgan. Chunki Rabbiy ularga dedi: Ular sahroda olim bilan oladilar, va ulardan hatto bittasi ham qolmadi, faqat Yefunnehning og'li Koleb va Nunning og'li Yoshua bundan mustasno.

27

Va Yusufning og'illari Manasseh xalqidan Machirning og'li Galaadning og'li Oferning og'li Salpaadning qizlari yaqinlashib keldilar, va bular ularning nomlari: Maala, Noua, Egla, Melcha va Thersa. va Muso oldida, va ruhoniy Eleazar oldida, va

rahbarlar oldida, va butun jamoat oldida guvohlik chodirining eshigi yonida turib, ular aytdilar Bizning otamiz sahroda vafot etdi va u Rabbining oldida yigilgan jamoatning, Korah jamoatining ortasida emas edi, chunki u oz gunohi tufayli vafot etdi va unga og'illar bolmadi. Otamizning ismi uning xalqi ortasidan ochirilmasin, chunki unga og'il yoq. Bizga otamizning birodarlari ortasida mulk bering. Va Muso ularning hukmini Rabbining oldiga keltirdi.

Va Xudo Musoga gapirdi, Ayt: Tog'ri, Salpaadning qizlari gapirdilar. Sen ularga ularning otasining akalari ortasida meros egaligini sovga sifatida berasan va ularning otasining qurasini ularga qoyasan. Va sen Isroil og'illariga gapirasan, Aytib: Agar odam olsa va uning og'li bolmasa, uning merosini uning qiziga otkazasizlar. Agar unga qizi bolmasa, uning merosini uning akasiga berasizlar. Agar uning aka-ukalari bolmasa, merosni uning otasining akasiga berasizlar. Agar uning otasining akalari bolmasa, merosni uning qabilasidan eng yaqin qarindoshiga berasizlar, u uning mulkiga meros bolsin. Bu Isroil og'illari uchun hukm qoidasi boladi, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek.

Va Rabbiy Musoga dedi: Iordan daryosining narigi tomonidagi togga, yani Nabau togiga chiq va Men Isroil og'illariga mulk qilib berayotgan Kanon yerini kor. Sen uni korasan va sen ham oz xalqingga qo'shilasan, xuddi akang Aaron Hor togida qo'shilganidek. Chunki siz mening sozimdan Sin cholida chetga chiqdingiz, jamoat qarshi turganda meni muqaddaslashtirish

uchun, siz meni ularning oldida suv ustida muqaddaslashtirmadingiz, bu Kadesh shahridagi, Sin cholidagi tortishuv suvidir. Va Muso Xudovandiga aytdi, Rabbiy, ruhlar va barcha tananing Xudosi, shu jamoa ustiga odam tayinlasin. Kim ularning oldidan chiqib ketadi va kim ularning oldidan kiradi, va kim ularni olib chiqadi va kim ularni olib kiradi, va Rabbiyning jamoasi choponi bolmagan qoylar kabi bolmaydi. Va Xudo Musoga gapirdi va dedi: Ozing oldingga Nunning og'li Yoshuani ol, u ozida ruhga ega bolgan odam, va qollaringni uning ustiga qoy. Va sen uni ruhoniy Eleazarning oldida tik qilasan va butun jamoaning oldida unga buyurasan, va ularning oldida uning haqida buyurasan. Va sen oz ulugvorligingdan unga berasiz, shunday qilib Isroil og'illari unga itoat qilishadi. Va u Eleazar ruhoniyning oldida turadi va ular undan Rabbiyning oldida korsatishlar hukmi haqida sorashadi, uning ogziga kora ular chiqadilar va uning ogziga kora ular kiradilar - u ozi va Isroilning og'illari bir ovozdan va butun jamoat.

Va Muso Rabbiy unga buyurganidek qildi va Yoshuani olib, uni El’azar rohibning va butun jamoatning oldida turgizdi. Va u oz qollarini uning ustiga qoydi va uni tuzdi, xuddi Rabbiy Musoga buyurganidek.

28

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga buyur va ularga ayt: Mening sovgalarim, mening inomlarim, mening

takliflarim – xushboy hid uchun – mening bayramlarimda menga taklif qilishni saqlang. Va sen ularga shunday deysan: Bular Rabbga keltiradigan qurbonliklaringiz: har kuni doimiy yondirilgan qurbonlik uchun ikki dona bir yoshli nuqsonsiz qozi. Birinchi qozini ertalab tayyorlaysan va ikkinchi qozini kechqurun tayyorlaysan.

Va sen efaning ondan bir qismidagi nozik unni yogda aralashtirilgan qilib, tortinchi in uchun qurbonlik tayyorlaysan. Doimiy kuydirilgan qurbonlik, Sinay togida qilingan, Xudovandga xushboy hid uchun. Va uning ichimlik qurbonligi tortdan bir hin bir qozi uchun, muqaddas joyda kuchli ichimlikdan ichimlik qurbonligini Rabbiga quyasan. Va ikkinchi qozini kechqurun qilasan, uning qurbonligiga va uning ichimlik qurbonligiga kora qilasizlar, Rabbiga xushboy hid uchun. Va shanba kunida siz ikki dona bir yoshli benuqson qozini, hamda moy bilan aralashtirilgan nozik unning ikki ondan bir qismini qurbonlik va ichimlik qurbon sifatida keltiring. Shanba kunlarining yondirilgan qurbomligi shanba kunlarida doimo yondirilgan qurbonlik ustida, va uning ichimlik qurbonligi.

Va yangi oylarda Rabbiyga yondirilma qurbonlik keltiring: buqalardan ikki buzoq, bir qochqor va bir yoshli yetti begubor qozi. Bitta buzoq uchun yogda aralashtirilgan nozik unning uch ondan bir qismi va bitta qochqor uchun yogda aralashtirilgan nozik unning ikki ondan bir qismi, Har bir qoziga yog bilan aralashtirilgan nozik unning ondan bir qismi - bu Rabbiga xushboy hidli qurbonlik. Ularning ichimlik qurbonligi bitta

buzoq uchun yarim hin, bitta qochqor uchun uchinchi hin boladi. Bitta qozi uchun sharobning tortinchi hini boladi. Bu yilning har oyida takrorlanadigan koydirma qurbolikdir.

Va echkilardan bitta echki gunoh uchun Rabbiga, doimo qilinadigan butun yondirilgan qurbonlik ustiga qilinadi, va uning ichimlik qurboni ham.

Va birinchi oyning on tortinchi kunida Rabbiyga Fisih bayrami. Va shu oyning on beshinchi kunida bayram boladi, yetti kun davomida achitqisiz non yeysizlar. Va birinchi kun sizlar uchun muqaddas deb elon qilinadi, hech qanday qullik ishini qilmaysizlar. Va siz Rabbga kuydirma qurbonliklarni taqdimot sifatida keltirasiz: qoramollardan ikki buzoq, bir qochqor, yetti bir yoshlik qozi – ular benuqson bolishi kerak. Va ularning qurbon-taomasi yogda aralashtirilgan nozik un bolsin: bir buzoq uchun uch ondan, va bir qochqor uchun ikki ondan. Har bir qoziga ondan birini qilasan, yetti qozining har biriga. Va gunohingiz uchun kafforat qilish uchun echkilardan bitta echki bolasini oling. Doimiy ertalabki yondirilgan qurbonlikdan tashqari, bu doimiy yondirilgan qurbonlikdir. Shu kunlarning har birida yetti kun davomida shunday qilasizlar: Rabbiga xushboy hid uchun sovga va taqdimot keltirasizlar, doimo yondirilgan qurbon ustiga uning ichki quyma qurbonini ham qilasan. Va yettinchi kun sizlar uchun muqaddas deb chaqiriladi, siz unda hech qanday qullik ishini qilmaysiz.

Va yoshlar kunida, qachonki siz Rabbiga haftalar bayramida

yangi qurbonlik keltirsangiz, muqaddas majlis sizga boladi, hech qanday qullik ishini qilmaysiz. Va siz Rabbiga xushboy hidli yondirilgan qurbonliklarni keltirish kerak bolasiz: qoramollardan ikki buzoq, bir qochqor, bir yoshli yetti benuqson qozi. Ularning qurbonligi yog bilan aralashtirilgan mayda un, bitta buzoqqa uch ondan bir, va bitta qochqorga ikki ondan bir. Har bir qoziga ondan bir, yetti qoziga. Va echkilardan bitta echki bolasini gunoh uchun, sizlar uchun kafforat qilish uchun, doimo boladigan butun yondirilgan qurbonlikdan tashqari keltiring. Va ularning qurbonligini menga qilasiz, ular sizlar uchun nuqsonsiz boladi va ularning ichimlik quyishlarini ham.

29

Va yettinchi oyning birinchi kunida sizlar uchun muqaddas chaqiruv boladi, hech qanday qullik ishini qilmaysizlar, bu sizlar uchun signal kuni boladi. Va siz Rabbiga xushboy hid uchun yondirib qurbon qilishlar qilasiz: qoramollardan bir buzoq, bir qochqor, bir yoshlik yetti benuqson qozi. Ularning qurbonligi yog bilan aralashtirilgan mayda un, bir buzoq uchun uch ondan bir, va bir qochqor uchun ikki ondan bir, Har bir qoziga ondan bir, yetti qoziga. Va gunohingiz uchun kafforat qilish uchun echkilardan bitta echki bolasini oling. Yangi oyning yondirilgan qurbonliklaridan tashqari, ularning qurbonliklari va ichimlik qurbonliklari, hamda doimiy yondirilgan qurbon, ularning qurbonliklari va ichimlik qurbonliklari ularning talqiniga

muvofiq Rabbiga xushboy hid sifatida.

Va shu oyning oninchi kunida sizga muqaddas chaqirilgan boladi, va siz oz ruhlaringizni qiynoqqa solasiz, va hech qanday ish qilmaysiz. Va siz Rabbiga xushboy hid uchun yondirilgan qurbonliklarni keltirmoqchisiz, Rabbiga qurbonliklar: qoramollardan bitta buzoq, bitta qochqor, bir yoshli yetti qozi – ular sizga nuqsonsiz bolishi kerak. Ularning qurbonligi moyda aralashtirilgan nozik un, bitta buzoq uchun uch ondan bir, va bitta qochqor uchun ikki ondan bir. Har bir qoziga ondan bir, yetti qozining har biriga. Va echkilardan bitta echkini gunoh uchun, sizlar uchun kafforat qilish uchun, kafforat gunohi uchunidan tashqari, doimiy kuydirma qurbonlik, uning qurbon taqdimoti va uning ichimlik qurbonligi belgilangan tartibga muvofiq, Rabbiga xushboy hid taqdimoti sifatida.

Yettinchi oyning on beshinchi kunida sizlar uchun muqaddas yigilish boladi, hech qanday qullik ishi qilmaysizlar va uni Rabbiy uchun yetti kun bayram qilasizlar. Va siz birinchi kuni Rabbiga xushboy hid uchun kuydirma qurbonliklar keltirmoqchisiz: qoramollardan on uch buzoq, ikki qochqor, on tort bir yoshli qozi, ular benuqson boladilar. Ularning qurbonliklari yog bilan aralashtirilgan nozik un: bitta buzoqqa uch ondan birlik, on uch buzoqqa, va bitta qochqorga ikki ondan birlik, ikki qochqorga. Ondan bir qism har bir qoziga, tort va on qozining ustiga. Va gunoh uchun echkilardan bitta echki bolasini, doimo boladigan butun yondirilgan qurbonlikdan tashqari, ularning qurbonliklari va ularning ichimlik

qurbonliklari.

Va ikkinchi kuni on ikki buzoq, ikki qochqor, on tort bir yoshli benuqson qozi. Ularning qurbonligi va ularning libatsiyasi buzoqlar, qochilar va qozilarga ularning soniga muvofiq, ularning qoidasiga kora. Va echkilardan bitta echki bolasini gunoh uchun, doimo yondirib qurbon qilishdan tashqari, ularning qurbonliklari va ularning ichimlik qurbonliklari.

Uchinchi kuni on bir buzoq, ikki qochqor, bir yoshli on tort qozi benuqson. Ularning qurbonligi va ularning ichimlik qurbonligi buzoqlar, qochilar va qozilar uchun ularning soniga muvofiq va ularning talqiniga kora bolsin. Va echkilardan bitta echki bolasini gunoh uchun, doimiy yondirib qurbon qilishdan tashqari, ularning qurbonliklari va ularning ichimlik qurbonliklari bilan birga.

Tortinchi kuni on buzoq, ikki qochqor, on tortta bir yoshli begubor qozi. Ularning qurbonliklari va ichimlik qurbonliklari buzoqlar, qochilar va qozilar uchun ularning soniga muvofiq, ularning talqiniga kora. Va echkilardan bitta echki bolasini gunoh uchun, doimiy yondirib qurbon qilishdan tashqari, ularning qurbonliklari va ularning ichimlik qurbonliklari bilan birga.

Beshinchi kunda toqqizta buzoq, ikkita qochqor, on tortta bir yoshli qozi, barchasi benuqson. Ularning qurbonliklari va ichimlik qurbonliklari buzoqlar, qochilar va qozilarga ularning

soniga muvofiq, ularning taqqoslashiga muvofiq. Va gunoh uchun echkilardan bitta echki bolasi, doimo boladigan toliq yondirilma qurbonlikdan tashqari, ularning qurbonliklari va ularning ichimlik qurbonliklari.

Oltinchi kuni sakkizta buzoq, ikkita qochqor, on tortta bir yoshli nuqsonsiz qozi. Ularning qurbonliklari va ichimlik qurbonliklari buzoqlar, qochilar va qozilar uchun ularning soniga muvofiq, ularning talqiniga kora. Va echkilardan bitta echki bolasini gunoh uchun, doimiy yondirib qurbon qilishdan tashqari, ularning qurbonliklari va ularning ichimlik qurbonliklari bilan birga.

Yettinchi kunda yetti buzoq, ikki qochqor, on tort bir yoshli begubor qozi. Ularning qurbonliklari va ichimlik qurbonliklari buzoqlar, qochilar va qozilarga ularning soniga muvofiq, ularning taqqoslashiga muvofiq. Va echkilardan bitta echki bolasini gunoh uchun, doimiy yondirib qurbon qilishdan tashqari, ularning qurbonliklari va ularning ichimlik qurbonliklari bilan birga. Va sakkizinchi kuni sizga yopilish majlisi boladi, siz unda hech qanday qullik ishini qilmaysizlar. Va siz Rabbiyga xushboy hid uchun yondirilgan qurbonliklar keltirmoqchisiz: bir buzoq, bir qochqor, yetti dona bir yoshli nuqsonsiz qozilar. Ularning qurbonliklari va ularning ichimlik qurbonliklari buzoq, qochqor va qozilarga ularning soniga muvofiq, ularning tartibiga muvofiq. Va gunoh uchun echkilardan bitta echki bolasini, doimo boladigan butun yondirilgan qurbonlikdan tashqari, ularning qurbonliklari va

ularning ichimlik qurbonliklari.

Bularni siz oz bayramlaringizda Rabbga qilasiz: ibodat duolaringizdan tashqari, ixtiyoriy qurbonlaringiz, yondirib qurbon qilishlaringiz, qurbonliklaringiz, quyma qurbonliklaringiz va najot qurbonlaringiz.

30

Va Muso Isroil og'illariga Rabbiy Musoga buyurgan hamma narsalar boyicha gapirdi. Va Muso Isroil og'illari qabilalari hukmdorlariga gapirdi va dedi: Bu Rabbiy buyurgan sozdir. Odam, agar Rabbga nazr qilsa, yoki qasam ichsa, yoki oz joniga nisbatan majburiyat olsa, u oz sozini buzmaydi; ogzidan chiqqan hamma narsani bajaradi. Agar ayol Rabbiga nazr qilsa yoki otasining uyida yoshligida ozini biror majburiyat bilan boglasa, Agar uning otasi uning ibodalari va u oz joniga nisbatan belgilagan majburiyatlarini eshitsa va jim qolsa, uning barcha ibodalari oz kuchida qoladi va u oz joniga nisbatan belgilagan barcha majburiyatlari ham oz kuchida qoladi. Agar lekin uning otasi rad etsa, qaysi kunda u uning barcha ibodat duolarini va oz ruhiga qarshi belgilagan majburiyatlarini eshitsa, ular ornida turmaydi va Rabbiy uni tozalaydi, chunki uning otasi rad etdi.

Agar u erga tegishli bolib qolgan bolsa va uning ibodatlari uning ustida bolsa, uning lablarining farqiga muvofiq, u oz joniga nisbatan belgilagan narsalarni, Va uning eri eshitadi va u

eshitgan kunda unga nisbatan jim qoladi, va shunday qilib uning barcha duolari va uning majburiyatlari turadi, qaysilarni u oz joniga qarshi belgilagan edi. Agar uning eri eshitgan kunida rad etib qoysa, uning barcha ibodatlari va oz joniga qarshi belgilagan majburiyatlari oz kuchida qolmaydi, chunki eri uni rad etdi va Rabbiy uni tozalaydi.

Va beva ayol va tashlab yuborilgan ayolning qasami, agar u oz joniga kora qasamyod qilsa, unga qoladi. Agar lekin uning erining uyida uning duosi bolsa, yoki uning joniga qarshi qasam bilan qaror bolsa, Va uning eri eshitadi va bunga jim qoladi va bunga rad etmaydi, va uning barcha duolari turadi, va uning barcha majburiyatlari, u oz joni boyicha belgilagan, uning ustiga turadi. Agar uning eri eshitgan kunida bekor qilsa, uning lablaridan chiqqan hamma narsalar - uning ibodatlari va joniga bogliq majburiyatlari - unga qolmaydi, uning eri bekor qildi, va Xudo uni tozalaydi. Barcha ibodat va barcha qasam, joniga zarar yetkazish uchun boglash, uning erkagi buni ornatadi va uning erkagi uni olib tashlaydi. Agar lekin u jim turib, unga kun sayin jim qolsa, u uning barcha duolarini va uning ustidagi majburiyatlarini tasdiqlaydi, chunki u eshitgan kunida unga nisbatan jim bolgan. Agar lekin uning erkagi eshitgan kunidan keyin bekor qilsa, u oz gunohini oladi. Bular Xudo Musoga buyurgan qoidalar: erkakning oz xotini bilan orasida, va otaning yoshlikda otasining uyida yashovchi qizi bilan orasida.

31

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illarining qasosini Madianliklardan ol, va songra oz xalqingga qo'shilasan. Va Muso xalqqa gapirdi va dedi: Ozingizdan erkaklar qurollantiring va Rabbining oldida Midyanga qarshi safga tizing, Rabbining qasosini Midyanga qaytarish uchun. Isroilning barcha qabilalaridan, har bir qabiladan ming kishidan, jang qilish uchun yuboring. Va ular Isroilning minglaridan har bir qabiladan ming kishini sanashdilar - jang tizimiga qurollangan on ikki ming kishi. Muso ularni yubordi - har bir qabiladan ming kishi, har bir qabiladan ming kishi oz qo'shinlari bilan, hamda kohin Harunning og'li Eleazarning og'li Fineesni, muqaddas idishlarni va signal karnaylarini ularning qollarida yubordi.

Va ular Midianga qarshi jang safiga tizildilar, Rabbiy Musoga buyurganidek, va har bir erkakni oldirdilar. Va ular Midyan podshohlarini ularning yaralanganlari bilan birga oldirdilar: Evini, Rokonni, Surni, Hurni va Robokni - Midyanning besh podshohini, hamda Beor og'li Balaomni ularning yaralanganlari bilan birga qilich bilan oldirdilar. Va ular Midianning ayollarini talon qildilar, va ularning yuklarini, va ularning chorvalarini, va ularning barcha mol-mulklarini, va ularning kuchini talon qildilar. Va ularning aholi yashaydigan joylardagi barcha shaharlarini va ferma xojaliklarini olovda yondirishdi. Va ular barcha oljalarini va barcha talon-tarojlarini odamdan tortib chorvagacha oldilar. Va ular Muso, ruhoniy Elazar va barcha Isroil og'illariga asirlarni, oljalarni va talonni lagerga, Moabning Arabot shahriga, Yerixo yonidagi Iordaniya daryosi boyida

joylashgan joyga olib keldilar. Va Muso va kohin Elazar va jamoatning barcha rahbarlari lagerdan tashqarida ular bilan uchrashish uchun chiqishdi. Va Muso jang safidan qaytib kelayotgan qo'shin nazoratchilariga, mingboshilar va yuzboshilarga gazablandi. Va Muso ularga dedi: Nega barcha urgochilarni tirik qoldirdingiz? Bular Isroil og'illariga Balaomning sozi boyicha Rabbiyning sozidan yuz ogirish va uni etiborsiz qoldirish uchun edi, Peor tufayli, va Rabbiyning jamoatida vabo boldi. Va endi barcha oljadagi har bir erkakni oldiring, erkak bilan yotgan har bir ayolni oldiring. Erkak bilan yaqinlik qilmagan barcha ayollarni ozingiz uchun tirik qoldiring. Va siz lagerdan tashqarida etti kun joylashing, har bir oldirgan va oldirilganga tegingan kishi uchinchi kunda va ettinchi kunda tozalanadi, siz va sizning asirlaringiz. Va har bir qoplama, har bir teri idish, echki terisidan qilingan barcha buyum va har bir yogoch idishni tozalaysizlar.

Va Eleazar ruhoniy urushning jang chizigidan kelayotgan qo'shin erkaklariga dedi: Bu Rabbiy Musoga buyurgan qonunning hukmidir. Bundan tashqari oltin, kumush, bronza, temir, qorgoshin va qalaydan, Har bir narsa olov ichidan otadi va tozalanadi, lekin poklanish suvi bilan ham tozalanadi, va barcha narsalar agar olov orqali otmasa, suv orqali otadi. Va yettinchi kuni kiyimlaringizni yuvasiz va toza bolasiz, va shundan keyin lagerga kirasiz.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Asirlikdagi oljalarning umumiy sonini odamdan tortib hayvongacha hisoblang, sen va

ruhoniy Eleazar va jamoat ota-bobolarining boshliqlari. Va siz oljani jangga chiqib ketgan jangchilar bilan butun jamoat ortasida bolib berasiz. Va siz Rabbiga ulush ajratasiz jangga chiqgan jangchilardan: besh yuzdan bitta jon — odamlardan, chorva mollardan, hokizlardan, qoylardan va eshaklardan. Va ularning yarmidan olasiz. Va El’azar ruhoniyga Rabbiyning birinchi mevalarini berasiz. Va Isroil og'illarining yarmidan ellitadan birini odamlardan, qoramollardan, qoylardan, eshaklardan va barcha chorvadan olasan va ularni Rabbning chodirida qoriqchilik qilayotgan Laviylar qoriqchilariga berasan.

Muso va ruhoniy Eleazar Rabbiy Musoga buyurganidek qildilar. Va jangchi erkaklar tomonidan olja sifatida olingan qoylarning ortiqcha qismi olti yuz yetmish besh ming boldi. Va sigirlar, yetmish ikki ming, Va eshaklar, oltmish bir ming, Va odamlarning jonlari ayollardan, yani erkak bilan yotoqni bilmagan ayollardan, barcha jonlar ottiz ikki ming edi. Va urushga chiqib ketganlarning ulushi qoylar sonidan uch yuz ottiz ming yetti ming besh yuz boldi. Va Rabbiga qoylardan olti yuz yetmish besh ulush berildi. Va sigirlar olti ottiz ming bolib, Rabbiga ulush yetmish ikki edi. Va eshaklar ottiz ming besh yuz ta bolib, Rabbiga ulush oltmish bir ta edi. Va insonlarning jonlari on olti ming, va ularning oxiri Rabbiga ottiz ikki jon.

Va Muso Xudoning hadyasining oxirini Rabbiy Musoga buyurganidek, ruhoniy Elazarga berdi. Isroil og'illarining yarmidan, ularni Muso jangchi erkaklar dan ajratgan. Va

jamoatdan qoylarning yarmi uch yuz ottiz ming yetti ming besh yuz boldi. Va sigirlar, ottiz olti ming, Eshaklar, ottiz ming besh yuz, Va insonlarning jonlari, on olti ming. Va Muso Isroil og'illarining yarim qismidan ellikdan birini, odamlardan va chorvadan oldi va ularni Rabbiyningchodirining qoriqchilarini saqlovchi Leviylarga berdi, Rabbiy Musoga buyurgan usulda.

Va Musoga kuchning mingliklariga tayinlangan barcha mingboshilar va yuzboshilar kelishdi, Va ular Musoga aytdilar: Sizning xizmatkorlaringiz bizdan bolgan jangchi erkaklarning hisobini oldilar, va ulardan hech biri yoqolmagan. Va biz Rabbiga sovga taqdim etdik: har bir odam topgan oltin buyumlarini - bilaguzuk, oyoq uzuk, uzuk, qol bilaguzuk va boyin marjonini - Rabbining oldida ozimiz uchun kafforat qilish uchun. Muso va ruhoniy Eleazar ulardan barcha ishlab chiqilgan oltin buyumlarni oldilar. Rabbiga hadya qilingan barcha oltin mingboshilar va yuzboshilardan olingan bolib, on olti ming yetti yuz ellik shekel edi. Va jangchi erkaklar har biri ozi uchun talon-taroj qildilar. Muso va kohin El’azar mingboshilar va yuzbashiboshilardan oltin oldilar va uni guvohlik chodiri ichiga keltirdilar, Isroil o‘g‘illari uchun Rabbiy huzurida yodgorlik sifatida.

32

Ruben og'illari va Gad og'illarida juda kop chorva mollari bor edi. Ular Yazer yeri va Gilad yerini kordilar, va u joy chorva

uchun mos joy edi. Va Rubinning og'illari va Gadning og'illari yaqinlashib, Muso va kohin Elazar va jamoat boshchilariga aytdilar: Ataroth, va Daibon, va Jazer, va Nimrah, va Heshbon, va Elealeh, va Sebama, va Nebo, va Baian. Rabbiy Isroil og'illari oldida topshirgan yer chorvachilik uchun yaroqli va sening xizmatkorlaringda chorva bor. Va ular deyishdi: Agar biz sizning oldingizda iltifot topgan bolsak, bu yer sizning xizmatkorlaringizga mulk sifatida berilsin va bizni Iordandan otkazmang.

Va Muso Gad og'illariga va Ruben og'illariga dedi: Sizning birodarlaringiz urushga boradilar, va siz shu yerda otirasizmi? Va nega siz Isroil og'illarining onglarini buzasizlar, Rabbiy ularga berayotgan yerga otmaslik uchun? Sizning otalaringiz shunday qilmadilarmi, qachon men ularni Kadesh Barneadan yerni korib chiqish uchun yuborgan edim? Va ular uzum tolasi vodiysiga chiqdilar va yerni kuzatdilar, va ular Isroil og'illarining yuragini burishdilar, shunday qilib ular Rabbiy ularga bergan yerga kirmasinlar. Va Rabbiy o'sha kunda gazab bilan jahl qildi va qasam ichib dedi: Agar Misrdan chiqgan yigirma yoshdan yuqoridagi bu odamlar, yaxshi va yomonni biladigan kishilar, men Ibrohim, Ishoq va Yoqubga qasamyod qilgan yerni korsalar – yoq, chunki ular menga ergashmagan edi.

Faqat Yefunnehning og'li Kaleb va Nunning og'li Yoshua bundan mustasno, chunki ular Rabbiyga ergashgan edilar. Va Xudo Isroilga gazab bilan jahl qildi va ularni cholda qirq yil davomida

tarqatdi, toki Xudoning oldida yomonlik qiluvchi butun avlod yoq qilinguncha. Mana, siz otalaringiz orniga turubsizlar, gunohkor odamlarning halokatisiz, Rabbiyning gazabini Isroil ustiga yana qo'shish uchun. Chunki siz undan orqaga qaytib, uni yana sahroda qoldirishni davom ettirsangiz, butun shu jamoatga qarshi qonunsizlik qilgan bolasizlar.

Va ular unga yaqinlashib, dedilar: Biz bu yerda chorva mollarimiz uchun qoylar qishloqlarini va yuklarimiz uchun shaharlarni quramiz. Va biz Isroil og'illaridan oldin qurollanib, oldingi qoriqchi bolamiz, toki ularni oz joylariga olib bormagunimizcha, va bizning yuklarimiz mustahkamlangan shaharlarda turadi, chunki bu yerda yashovchilar bor. Biz oz uylarimizga qaytmaymiz, toki Isroil og'illari har biri oz merosiga bolinmaguncha. Va endi biz ular bilan Iordandan narida va undan ham narida meros olmayacaqmiz, chunki biz oz quralarimizni Iordanning sharqiy tomonida oldik.

Va Muso ularga dedi: Agar siz bu sozga muvofiq ish qilsangiz, agar siz Rabbining oldida urushga qurollansangiz, Va sizning har bir qurollangan odamingiz Rabbining oldida Iordandan otib ketadi, toki uning dushmani uning yuzidan yoq qilinguncha. Va yer Rabbining oldida boysundirilgandan song, siz qaytasizlar va Rabbining oldida hamda Isroildan aybsiz bolasizlar, va bu yer sizga Rabbining oldida egalik bolib qoladi. Agar shunday qilmasangiz, Rabbining oldida gunoh qilasizlar va sizning gunohingizni bilasizlar, qachonki yovuzliklar sizni qamrab oladi. Va siz ozlaringiz uchun yukingiz uchun shaharlar va

mollaringiz uchun qishloqlar qurasizlar, va ogzingizdan chiqayotgan narsani bajarasizlar.

Va Ruben og'illari va Gad og'illari Musoga dedilar: Sizning xizmatkorlaringiz qiladilar, qanday bizning Xojayinimiz buyuradi. Bizning yukimiz, bizning xotinlarimiz va bizning barcha chorvamiz Gilad shaharlarida boladi. Va sizning xizmatkorlaringiz hammasi qurollangan va saflangan holda Rabbining oldida urushga otib ketishadi, qaysi usulda lord aytadi.

Va Muso ularga El’ozar ruhoniyni, Yoshua Nun o‘g‘lini va Isroil qabilalari oilalarining boshchilarini tayinladi. Va Muso ularga dedi: Agar Ruben og'illari va Gad og'illari sizlar bilan Iordanni kesib otishsa, har biri Rabbining oldida urushga qurollangan holda, va sizlar oldingizda yerni boysundirsangiz, unda ularga Gilad yerini egalik sifatida berasizlar. Agar lekin ular qurollangan holda sizlar bilan Rabbining oldida urushga kesib otmasa, va siz ularning yuklarini, ularning xotinlarini va ularning chorva mollarini ozingizdan Va Ruben og'illari va Gad og'illari javob berib aytdilar: Xojayin xizmatkarlarga nima aytsa, biz shunday qilamiz. Biz Rabbning oldida qurollangan holda Kanon yeriga otamiz, va siz bizga Iordan daryosining narigi tomonida mulkni berasiz.

Va Muso Gad og'illariga, Ruben og'illariga va Yusuf og'illari Manasse qabilasining yarmiga Amoriylar shohi Sihonning shohligini va Bashan shohi Ogning shohligini, yerni va uning

chegaralari bilan birga shaharlarni, yer atrofidagi shaharlarni berdi. Va Gad og'illari Daibonni, Atarotni va Aroerni qurdilar. va Sofarni, va Jazerni va ular ularni kotardilar. va Namram va Baitharanni - mustahkam shaharlar va qoylar uchun qishloqlar. Va Rubinning og'illari Xeshbon, Elealeh va Kiriathaim shaharlarini qurdilar. va oralgan Beelmeonni va Sebamani, va ular ozlari qurgan shaharlarni ozlarining nomlari boyicha nomladilar. Va Manassening og'li Maxirning og'li Giladga bordi va uni oldi, va unda yashovchi Amoreyni yoq qildi. Muso Gil’odni Manassaning o‘g‘li Maxirga berdi va u o'sha yerda yashadi. Va Manassehning Jairi bordi va ularning qishloqlarini oldi va ularni Jair qishloqlari deb nomladi. Va Nabau bordi va Kaatni hamda uning qishloqlarini oldi va ularni oz nomidan Nabot deb nomladi.

33

Va bular Isroil og'illarining bosqichlari, ular Misr yeridan oz kuchlari bilan Muso va Horunning qoli ostida chiqib ketganlaridek. Va Muso ularning ketishlarini va ularning bekatlarini Rabbining sozi orqali yozdi, va bular ularning sayohatining bekatlari. Ular birinchi oyning on beshinchi kunida Ramesseden jonab ketdilar, Fisih bayramining ertasida Isroil og'illari barcha Misrliklarning koz ongida baland qol bilan chiqdilar. Va misrliklar ozlaridan barcha oliklarni dafn qilishardi, Rabbiy Misr yerida urgan har bir birinchi tugilganni, va Rabbiy ularning xudolaridan qasos oldi. Va Isroil og'illari

Ramsesdan jonab ketib, Sukkotda lager qurdilar. Va Sukkotdan ketganlaridan keyin, ular Butanda qarorgoh qildilar, bu sahroning bir qismi edi. Va ular Butandan ketdilar va Eirot ogzida lager qurdilar, u Beelsefonning roparasida joylashgan, va ular Magdolu roparasida lager qurdilar. Va ular Eirot qarshisidan jonashdilar va dengiz ortasidan kesib otib, cholga kirdilar, va ular chol orqali uch kunlik yol bosdilar va Pikriaisda qarorgoh qurdilar. Va ular Achchiq suvlardan jonashdi va Elimga keldi, va Elimda on ikki suv buloqlari va yetmish xurmo daraxti bor edi, va ular u yerda suv yonida qarorgoh qildi. Va ular Elimdan jonab ketdilar va Qizil dengiz boyida qarorgoh qurdilar. Va ular Qizil dengizdan ketdilar va Sin sahrosida qarorgoh qurdilar.

Va ular Sin cholidan jonab ketdilar va Rafakada qarorgoh qurdilar. Va ular Rafakadan ketdilar va Ailusda qarorgoh qurdilar. Va ular Ailusdan jonashdi va Rafidinda qarorgoh qildi, va u yerda xalqqa ichish uchun suv yoq edi. Ular Rafidindan jonadilar va Sinay cholida toxtab qarorgoh qurdilar. Va ular Sinay sahrosidan jonadilar va Ishtaha qabrlari joyida toxtab lager qurdilar. Va ular ishtaha qabrlari dan ketdilar va Aserotda qarorgoh qurdilar. Va ular Aserothdan ketdilar va Rathamahda lager qurdilar.

Va ular Ratamadan jonashdi va Remmon Faresda qarorgoh qurdilar. Va ular Remmon Faresdan jonab ketdilar va Lebonada qarorgoh qurdilar. Va ular Lebonadan ketdilar va Ressanda lager qurdilar. Va ular Ressandan ketdilar va Makellatda

qarorgoh qurdilar. Va ular Makellathdan ketdilar va Shapherda lager qurdilar. Ular Safardan jonadilar va Xaradatda toxtab qarorgoh qurdilar. Va ular Xaradathdan ketdilar va Makelotda qarorgoh qurdilar. Va ular Makelotdan ketdilar va Kataatda lager qurdilar. Va ular Kataathdan ketdilar va Tarathda qarorgoh qurdilar. Va ular Tarathdan ketdilar va Mathekkada qarorgoh qurdilar. Ular Matekkadan jonadilar va Selmonada toxtab qarorgoh qurdilar. Ular Selmonadan jonadilar va Masurutda qarorgoh qurdilar. Va ular Masurutdan ketdilar va Banayada qarorgoh qurdilar. Va ular Banaiyadan ketdilar va Gadgad togida lager qurdilar.

Va ular Gadgad togidan ketdilar va Etebathada qarorgoh qurdilar. Va ular Etebathadan jonadilar va Ebronada toxtab qarorgoh qurdilar. Va ular Ebronadan ketdilar va Ezion Geberda lager qurdilar. Va ular Ezion Gaberdan ketdilar va Sin cholida lager qurdilar, va ular Sin cholidan ketdilar va Paran choliga lager qurdilar, bu Kadeshdir. Va ular Kadeshdan ketdilar va Edom yeri yaqinidagi Hur togida lager qildilar.

Va Harun ruhoniy Rabbning buyrugi bilan kotarildi va u yerda oldi, Isroil og'illarining Misr yeridan chiqishining qirqinchi yilida, beshinchi oyning birinchi kunida. Horun Xor togida vafot etganida yuz yigirma uch yoshda edi. Kanoniy podsho Arad eshitdi, va u Kanon yerida yashagan edi, qachonki Isroil og'illari kirib kelayotgan edilar, Va ular Xur togidan ketishdi va Selmonada qarorgoh qurishdi. Va ular Selmonadan jonashdi va Finonda qarorgoh qurdilar. Va ular Finondan ketdilar va Obotda

qarorgoh qurdilar.

Va ular Obotdan jonadilar va Moab chegarasining narigi tomonidagi Aida lager qurdilar. Va ular Aidan jonadilar va Daibon Gadda qarorgoh qurdilar. Va ular Daibon Gaddan ketdilar va Gelmon Deblathaim da lager qurdilar. Va ular Gelmon Deblathaim dan ketdilar va Abarim toglarida, Nabau roparasida qarorgoh qurdilar. Ular Abarim toglaridan jonashdi va Moabning garbida, Yerixo yonidagi Iordan daryosi boyida lager qurishdi. Va ular Iordaniya yonida lashkar qurdilar, Aesimoth va Belsa orasida, Moabning garbiy qismida.

Va Xudo Musoga Moabning garbida, Yerixo yonidagi Iordan daryosi boyida gapirdi va dedi Isroil og'illariga gapir va ularga ayt: Siz Iordanni kesib otib, Kanon yeriga kirasiz. Va siz oz yuzingiz oldidagi yerdagi barcha yashovchilarni yoq qilasiz, va ularning kuzatuv joylarini olib tashlaysiz, va ularning barcha quyma butlarini yoq qilasiz, va ularning barcha ustunlarini olib tashlaysiz. Va siz barcha o'sha yerdagi yashovchilarni yoq qilasiz va u yerda yashaysiz, chunki men sizga ularning yerini meros qilib berdim. Va siz ularning yerini qura orqali oz qabilalaringiz boyicha meros qilib olasiz, koproqlarga ularning mulkini kopaytirasiz va kamroqlarga ularning mulkini kamaytirasiz, qaysi nomga chiqsa, o'sha yerda uning boladi, ota-bobolaringizning qabilalari boyicha meros qilib olasiz. Agar lekin siz bu yerda yashovchilarni oz yuzingizdan yoq qilmasangiz, kimlarni ulardan qoldirsangiz, ular kozlaringizda tikan va yonlaringizda oq boladi va siz yashayotgan yerda sizga

dushman bolishadi. Ular haqida qanday qaror qilishgan bolsalar, men sizlar bilan ham shunday qilaman.

34

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga buyruq ber va ularga ayt: Siz Kanon yeriga kirasizlar, bu yer oz chegaralari bilan sizga meros boladi. Va sizga janub tomondagi yon Sin cholidan Edom yaqinigacha boladi, va sizga janubiy chegaralar sharqdagi Shor dengizining qismidan boladi. Va chegaralar sizlarni janubdan Akrabin kotarilishi tomon aylanib otadi, va Ennak orqali otadi, va uning chiqish joyi janub Kadesh Barneaga tomon boladi, va Arad qishlogiga chiqadi, va Asemona orqali otadi. Va chegara Asemonodan Misrning seli tomon aylanib otadi va uning chiqish joyi dengiz boladi. Va dengizning chegaralari sizga Buyuk dengiz chegara belgilaydi, bu sizga dengizning chegaralari boladi.

Va bu sizga shimol tomondagi chegaralar boladi: katta dengizdan boshlab ozingizga toggacha olchab belgilaysizlar. Va togdan togni ularga olchab berasizlar, Xamatga kiruvchilar uchun, va uning chiqish joyi Saradak chegaralari boladi. Chegara Defrona orqali otadi va uning chiqish joyi Arsenain boladi, bu sizlar uchun shimoliy chegara boladi. Va chegaralar Sefefamardan Belaga, sharqdan buloqlar tomon tushadi, va chegaralar Bela orqasidan Xineret dengizining sharqiy qismiga tushadi. Va chegaralar Sephamardan Belaga, sharqdan buloqlar

tomon tushadi va chegaralar Bela orqali Chinnereth dengizining sharqiy qismiga tushadi. Va chegaralar Iordanga tushadi va chiqish joyi shor dengiz boladi. Bu sizlarga yer va uning atrofdagi chegaralari boladi.

Muso Isroil og'illariga buyurib dedi: Bu yer siz uni qura orqali meros qilib olasiz, xuddi Rabbiy uni toqqiz qabilaga va Manasse qabilasining yarmiga berishni buyurganidek. Chunki Rubin og'illari qabilasi va Gad og'illari qabilasi ozlarining ota-bobolar uylari boyicha, va Manassa qabilasining yarmi ozlarining quralarini oldilar. Ikki qabila va yarim qabila ozlariga tegishli quralarni Iordan daryosining narigi tomonida, Yerixodan janubda, sharq tomonda oldilar.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Bular sizlarga yerni meros qilib beradigan erkaklarning nomlari: kahin Elazar va Nun og'li Yoshua. Va sizga yerni meros qilib berish uchun har bir qabiladan bittadan boshchi olasizlar.

Va bular Yahudo qabilasining erkaklarining nomlari: Yefunna og'li Koleb. Shimeon qabilasidan Salamiel, Semiudning og'li. Benyamin qabilasidan Xaslon og'li Eldad, Dan qabilasining rahbari Bakchir, Eglining og'li. Yusufdagi og'illardan Manasseh og'illarining qabilasidan boshqaruvchi Aniel, Souphi og'li. Efrayim og'illari qabilasidan rahbar Kamuel, Sabathan og'li. Zabulon qabilasining hukmdori Parnax og'li Elisafan. Issakhar og'illari qabilasidan boshqaruvchi Faltiel, Ozaning og'li. Asher og'illari qabilasidan hukmdor Salami og'li Achior. Naftali

qabilasidan boshqaruvchi Fadael, Iamiud og'li.

Rabbiy bularga Kanon yerini Isroil og'illari ortasida bolishni buyurdi.

35

Va Xudo Musoga Moabning garbida, Iordan daryosi yonida, Yerixo roparasida gapirdi va dedi, Isroil og'illariga buyruq ber, va ular ozlarining egalik ulushlaridan Leviliklariga yashash uchun shaharlar beradilar, va shaharlarning atrofidagi yaylovlarni Leviliklariga beradilar. Va ularga yashash uchun shaharlar beriladi, va ularning toshmalar ularning mollari va barcha tort oyoqli hayvonlari uchun boladi. Va shaharlarning qo'shni joylari, qaysilarni siz Levililarga berasiz, shahar devoridan tashqariga ikki ming tirsak atrofida boladi. Siz shahardan tashqarida sharq tomonini ikki ming tirsak, janub tomonini ikki ming tirsak, dengiz tomonini ikki ming tirsak va shimol tomonini ikki ming tirsak olchayszlar, shahar esa buning ortasida boladi va shaharlarning chegaralari sizga tegishli boladi. Va siz Laviylarga shaharlarni berasiz: olti panohgoh shaharini, qaysilarni qotil u yerga qochishi uchun berasiz, va bularga qo'shimcha qirq ikki shaharni berasiz. Barcha shaharlarni Leviулarga berasizlar: qirq sakkiz shahar, bularni va ularning atroflarini. Va Isroil og'illarining mulkidan beradigan shaharlaringizni kop bolganlardan kop, kam bolganlardan kam oling; har biri oz merosi boyicha, qaysi

merosni ular oladi, shaharlardan Laviylarga beradi.

Va Xudo Musoga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga gapir va ularga ayt: Siz Iordanni kesib otib, Kanon yeriga kirasiz. Va siz ozingizga shaharlarni ajratib qoyasizlar - ular sizga panohgoh shaharlar boladi, u yerga qotil qochishi uchun, har bir jonni beixtiyor urgan kishi. Va shaharlar sizga qon qasos oluvchidan panohgohlar boladi, va qotil jamoat oldida hukm uchun turmaguncha olmaydi. Va siz beradigan olti shahar sizlar uchun panoh joylari boladi. Uchta shaharni Iordan daryosining narigi tomonida berasiz va uchta shaharni Kanon yerida berasiz.

Panoh boladi Isroil og'illari uchun, va musofir uchun, va sizlar orasida yashovchi muqim uchun – bu shaharlar panohgoh boladi, u yerga qochish uchun har bir ruhni beixtiyor urgan kishi uchun.

Agar kimdir boshqa birovni temir asbob bilan ursa va u olsa, u qotildir, qotil olim jazosiga hukm qilinsin. Agar qolidagi tosh bilan, uning yordamida olishi mumkin bolgan tosh bilan birovni ursa va u olsa, u qotildir; qotil olim bilan oldirilsin. Agar kimdir yogoch idish bilan, undan olishi mumkin bolgan narsa bilan boshqasini ursa va u olsa, u qotildir, qotil olimga hukm qilinsin.

Qonning qasos oluvchisi qotilni oldiradi, u bilan uchrashganda uni oldiradi. Agar dushmanlik tufayli uni itarib yuborsa va uning ustiga tuzokdan biron narsa otsa va u olib qolsa, Agar kimdir gazab tufayli boshqa birovni qoli bilan urib oldirgan

bolsa, urgan kishi olimga hukm qilinsin, chunki u qotildir. Qotil olimga hukm qilinsin. Qon qasos oluvchi qotilni uchrashgan vaqtida oldirsin.

Agar lekin to'satdan, dushmanlik tufayli emas, balki uni itarsa yoki uning ustiga biron narsani tashlasa, pistirmadan emas, yoki har qanday tosh bilan, uning ichida u oladi, bilmagan holda, va u uning ustiga tushadi va oladi, lekin u uning dushmani emas edi va unga zarar yetkazishni qidirmagan edi Va jamoa urgan kishi bilan qon qasos oluvchi ortasida ushbu hukmlar boyicha hukm qiladi. Va jamoat qotilni qon qasos oluvchidan qutqaradi va jamoat uni ozi qochgan panoh shariga qaytarib qoyadi, va u o'sha yerda muqaddas yog bilan moylangan katta ruhoniy olguncha yashaydi.

Agar lekin qotil ozi qochib borgan shaharning chegaralaridan tashqariga chiqib ketsa Va agar qon qasos oluvchi uni oz panohgoh shahrining chegaralaridan tashqarida topib qolsa, va qon qasos oluvchi oldirganini oldirib qoysa, u aybdor hisoblanmaydi. Chunki u panohgoh shahrida yashab tursin, to buyuk kohin olgunicha, va buyuk kohin olganidan keyin, oldirgan kishi ozining mulk yeriga qaytadi.

Va bu narsalar sizga hukm chiqarish qoidasi bolib, barcha yashash joylaringizda avlodlaringiz uchun amal qiladi. Har kim ruhni urgan bolsa, guvohlar orqali oldiruvchini oldirasiz, va bitta guvoh ruhning olishi ustiga guvohlik bermaydi. Va siz qotildan, olimga hukm qilingan aybdordan jon uchun tolov

olmaysiz, chunki u olim bilan oldiriladi. Siz boshpana shaharlariga qochish uchun tolov olmaysiz, buyuk ruhoniy olgunga qadar yana yerda yashash uchun. Va siz oldirib yubormasligingiz kerak yerni, qayerda siz yashamoqdasiz, chunki bu qon yerni oldiradi va yer uning ustiga tokilgan qondan tozalanmaydi, balki faqat tokuvchining qoni orqali. Va siz yerni bulgamayssiz, ustida qaysida siz yashaysiz, ustida qaysida men sizlarda yashayman, chunki men Xudoyman, Isroil og'illari ortasida yashovchi.

36

Va Gilad og'li Makir og'li Manasse og'illari qabilasining boshchilari Yusuf og'illari qabilasidan keldilar va ular Muso oldida, Elazar ruhoniy oldida va Isroil og'illarining ota-bobolar uylarining boshchilari oldida gapirdilar, Va ular dedilar: Bizning xojayinimizga Rabbiy buyurdi, qura orqali meros yerini Isroil og'illariga berishni, va xojayinga Rabbiy buyurdi, akamiz Salpoadning merosini uning qizlariga berishni. Va agar ular Isroil og'illari qabilalaridan birining xotinlari bolsalar, ularning qurasi bizning otalarimizning egaligidan olib tashlanadi va qaysi qabilaga xotinlar bolib tushsalar, o'sha qabilaning merosiga qo'shiladi, va bizning merosimizning qurasidan olib tashlanadi. Agar lekin Isroil og'illarining ozod qilishi bolsa, ularning merosi qaysilarga xotinlar bolishadi o'sha qabilaning merosiga qo'shiladi, va bizning oilalarimiz qabilasining merosidan ularning merosi olib tashlanadi.

Va Muso Isroil og'illariga Rabbning buyrugi orqali buyurdi va dedi: Yusuf og'illarining qabilasi shunday deydi. Bu soz Rabbiy Salpoad qizlariga buyurgan, deb aytdi: Kimga ularning oldida yoqsa, xotinlar bolsinlar, faqat ularning otalarining xalqidan xotinlar bolsinlar. Va Isroil og'illari uchun meros qabiladan qabilaga otkazilmaydi, chunki Isroil og'illari har biri oz oilasining qabilasidagi merosida ushlab turadi. Va Isroil og'illari qabilalaridan meros oluvchi har bir qiz oz otasining xalqidan birining xotini bolsin, shunda Isroil og'illarining har biri ozining otalik merosini meros qilib olsin. Va qura bir qabiladan boshqa qabilaga otkazilmaydi, lekin Isroil og'illari har biri oz merosida ushlab turadi.

Xudo Musoga qanday buyurgan bolsa, Salpoadning qizlari shunday qildilar. Va Tirsa, Xogla, Milka, Noa va Maala - Selofxodning qizlari ozlarining amakivachchalariga turmushga chiqdilar. Manasseh xalqidan, Yusufning og'illaridan xotinlar boldilar va ularning merosi ularning otalarining qabilasi xalqiga tegishli boldi. Bular Rabbiy Musoning qoli orqali Moabning garbida, Iordan daryosi boyida, Yerixo yonida buyurgan buyruqlar, nizomlar va hukmlardir.

Yuhanno Injili

1

Boshida Kalom bor edi, va Kalom Xudo huzurida edi, va Kalom Xudo edi. Bu boshlanishda Xudo huzurida edi. Hamma narsa uning orqali vujudga keldi va usiz hech bir narsa vujudga kelmadi. Unda hayot bor edi va hayot insonlar uchun nur edi. Va yoruglik zulmatda porlaydi va zulmat uni yengib ololmadi.

Xudodan yuborilgan odam paydo boldi, uning ismi Yahyo edi. Bu guvohlik uchun keldi, shunda u yoruglik haqida guvohlik bersin, shunda hamma uning orqali ishonsin. U yoruglik emas edi, lekin yoruglik haqida guvohlik berishi uchun edi. Haqiqiy yoruglik edi, u dunyoga kelayotgan har bir odamni yoritadi. U dunyoda edi va dunyo Uning orqali vujudga keldi, lekin dunyo Uni tanimadi. Ozining mulkiga keldi, va ozining odamlari uni qabul qilmadi. Lekin qancha kop kishilar uni qabul qilishdi, ularga Xudoning bolalari bolish huquqini berdi – uning nomiga ishonuvchilarga. Ular qondan emas, tananing xohishidan ham emas, erkakning xohishidan ham emas, balki Xudodan

tugilganlar. Va Kalom tan boldi va bizda chodir tikdi, va biz Uning shon-shavkatini kordik – Otadan kelgan yagona tugilgan Farzandning shon-shavkatini, inoyat va haqiqatga tola. Yahyo u haqida guvohlik beradi va qichqirib aytdi: Bu men aytgan kishi edi, mendan keyin kelayotgan mendan oldin boldi, chunki u mendan oldin edi. Va Uning toliqligidan biz hammamiz oldik, va inoyat orniga inoyat. Chunki qonun Muso orqali berildi, marhamat va haqiqat Iso Masih orqali keldi. Xudoni hech kim hech qachon kormagan, Otaning bagrida bolgan yagona tugilgan Og'il, O'sha tushuntirdi.

Va bu Yuhanno ning guvohligidir, qachonki Yahudiylar Quddusdan ruhoniylar va Lovilarni yuborganlarida, ular undan sorashinlari uchun: Sen kimsansan? Va u tan oldi va inkor qilmadi, va u tan oldi: Men Masih emasman. Va ular undan sorashdi: Xo'sh nima? Sen Ilyosanmi? Va u dedi: Men emasman. Sen paygambarsan? Va u javob berdi: Yoq. Men unga dedim: Sen kimsanki, bizni yuborgan kishilarga javob berishimiz uchun, ozing haqida nima deysan? U dedi: Men cholda qichqiruvchining ovoziman, Rabbning yolini tog'rilang, xuddi Ishayo paygambar aytganidek.

Va yuborilganlar Farisiylardan edi. Va ular undan sorashdi va unga dediki: Agar sen na Masih, na Ilyos, na paygambar bolmasang, unda nega suvga chomdirasan? Yahyo ularga javob berib dedi: Men suvda chomdiraman, lekin sizlarning ortangizda kimnidir bilmagan odamingiz turadi. U ozi mendan keyin kelayotgan kishi bolib, u mendan oldin bolgan, men uning

sandalining tasmacini yechishga munosib emasman. Bular Iordanning narigi tomonidagi Betaniyada boldi, u yerda Yahyo suvga chomdirardi.

Ertasi kuni Yohonno Iisoni oziga tomon kelayotganini koradi va aytadi: Qarang, Xudoning qozisi, dunyoning gunohini kotarayotgan. Bu o'sha kishi haqida men aytgan edim: Mendan keyin kelayotgan odam mendan oldin bolgan, chunki u mendan avval edi. Men uni bilmagan edim, lekin u Isroilga zohir qilinishi uchun, shuning uchun men suv bilan suvga chomdirish uchun keldim. Va Yohonno guvohlik berdi va dedi: Men Ruhni osmondan kaptar kabi tushayotganini kordim va U uning ustida qoldi. Va men uni tanimas edim, lekin meni suvda suvga chomdirish uchun yuborgan o'sha kishi menga dedi: Kimning ustiga Ruhni tushayotgan va qolayotgan korsang, o'sha Muqaddas Ruhda suvga chomdiruvchidir. Va men kordim va guvohlik berganman, ki bu Xudoning Og'lidir.

Keyingi kun yana Yohyo turdi va uning shogirdlaridan ikkitasi. Va Iso yurib ketayotganiga qarab, u dedi: Mana, Xudoning Qozisi. Va ikki shogird uning gapirayotganini eshitdilar va Isoga ergashdilar. Lekin Iso ogirilib va ularni ergashayotganini korib, ularga aytadi. Siz nimani qidiryapsizlar? Ular esa unga dediler: Ravviy (tarjima qilinganda Oqituvchi degan manoni anglatadi), siz qayerda turasiz? U ularga dedi: Keling va koring. Shunday qilib, ular kelib, U qayerda turishini kordilar va o'sha kuni Uning yonida qoldilar. Taxminan oninchi soat edi. Andrey Simon Petrning birodari Yohandan eshitib, unga ergashgan ikki

kishidan biri edi. U birinchi bolib oz akasi Simonni topadi va unga aytadi: Biz Masihni topdik (bu tarjima qilinganda Masih demakdir). Va u uni Isoning oldiga olib keldi. Iso unga qarab aytdi: Sen Simonsan, Yunusning og'li, sen Kefas deb atalasan, bu Butrus deb tarjima qilinadi.

Keyingi kuni Iso Galileyaga chiqib ketishni xohladi va Filippni topib, unga Menga ergash dedi. Filip esa Betsayda shahridan edi, Andrey va Pyotrning shahridan. Filip Natanaelni topdi va unga dedi: Biz Muso qonunda va paygambarlar yozgan Zotni topdik – Nazaretlik Yusufning og'li Isoni. Va Natanael unga dedi: Nazaretdan biror yaxshi narsa bolishi mumkinmi? Filipp unga aytdi: Kel va kor. Iso Natanaelning oziga kelayotganini kordi va u haqida dedi: Mana, haqiqiy isroillik, unda hech qanday yolgon yoq. Natanael unga dedi: Sen meni qayerdan bilasan? Iso javob berib, unga dedi: Filipp seni chaqirishdan oldin, anjir daraxti ostida ekanligingda seni korgan edim. Natanael javob berib, unga dedi: Ravviy, Sen Xudoning Og'lisan, Sen Isroilning Podshohisan. Iso javob berdi va unga dedi: Seni anjir daraxti ostida korganligimni aytganim uchun ishonasanmi? Bundan ham kattaroqlarini korasan. Va u unga dedi: Amin, amin, sizlarga aytaman: shu paytdan boshlab osmonning ochilganini va Xudoning farishtalarini Insonning Og'li ustiga kotarilib va tushib turishayotganini korasizlar.

2

Va uchinchi kuni Galileyadagi Qanada toy boldi va Isoning onasi u yerda edi. Iso va Uning shogirdlari ham toyga chaqirildi. Sharob tugab qolgach, Isoning onasi unga: Ularda sharob yoq, dedi. Iso unga dedi: Menga va senga nima, ayol? Mening soatim hali kelmagan. Uning onasi xizmatkorlarga dedi: U sizlarga nima desa, shuni qiling. U yerda yahudiylarning poklanish marosimi uchun toshdan yasalgan olti suv idishi turardi, ularning har biri ikki yoki uch olchov sigdirardi. Iso ularga dedi: Suv idishlarini suv bilan toldiring. Va ular ularni tola-tokis toldirishdi. Va u ularga dedi: Hozir torting va bosh dasturxonchiga olib boring. Va ular olib borishdi. Ziyofat boshqaruvchisi sharob bolib qolgan suvni tatib korganida, u qayerdan kelganini bilmasdi, lekin suvni tortib olgan xizmatkorlar bilishardi. Ziyofat boshqaruvchisi kuyovni chaqirdi. Va u unga deydi: Har bir odam avval yaxshi sharobni qoyadi va mehmonlar mast bolgandan keyin, kamroq sifatli sharobni qoyadi. Lekin sen yaxshi sharobni hozirgacha saqlab qolding. Iso bu mojizalarning boshlanishini Jaliladagi Kanada qildi va Ozining ulugvorligini zohir qildi, va Uning shogirdlari Unga ishondilar.

Shundan keyin u ozi, onasi, birodarlari va shogirdlari bilan Kapernaumga tushdi va u yerda kop kunlar qolmadi.

Va Yahudiylarning Pasxasi yaqin edi, va Iso Quddusga kotarildi. Va u mabadda hokiz, qoy va kaptar sotayotganlarni hamda otirib turgan pul almashtiruvchilarni topdi. Va arqonlardan qamchi yasab, hammasini ibodatxonadan haydab chiqardi –

qoylarni ham, hokizlarni ham. Pul almashtiruvchilarning tangalarini tokib tashladi va stollarini agdardi. Va kaptar sotayotganlarga dedi: Bularni bu yerdan olib keting, mening Otamning uyini savdo uyiga aylantirmang. Uning shogirdlari esa eslashdilarki, Sening uyingga bolgan gayrat meni yutadi deb yozilgan. Yahudiylar javob berib, unga dedilar: Bu ishlarni qilayotganing uchun bizga qanday belgi korsatasan? Iso javob berib, ularga dedi: Buzinglar bu ibodatxonani va uch kun ichida men uni tiklayman. Yahudiylar shunday dedilar: Bu ibodatxona qirq olti yil davomida qurilgan, sen esa uni uch kun ichida kotarasanmi? U kishi esa oz tanasining ibodatxonasi haqida gapirardi. Shunday qilib, U oliklardan tirilganida, Uning shogirdlari Uning buni aytganini eslab qolishdi va Muqaddas Yozuvga hamda Iso aytgan sozga ishonishdi.

Lekin U Yerusalimlarda Fisih bayramida bolganida, koplar Uning qilgan mojizalarini korib, Uning nomiga ishondilar. Lekin Isoning ozi ularga ozini ishonib topshirmadi, chunki u hammani bilardi. Va u ehtiyoj sezmasdi, kimdir odam haqida guvohlik berishi kerak edi, chunki u ozi odamning ichida nima borligini bilardi.

3

Fariseylardan bir odam bor edi, uning ismi Nikodim, Yahudiylarning hukmdori. Bu kishi tunda uning oldiga keldi va unga dedi: Rabbiy, biz bilamiz ki, sen Xudodan kelgan

oqituvchisan, chunki hech kim sen qilayotgan bu belgilarni qila olmaydi, agar Xudo u bilan bolmasa. Iso javob berib, unga dedi: Amin, amin, senga aytaman, agar kimdir yuqoridan tugilmasa, Xudoning malakotini kora olmaydi. Nikodim unga dedi: Qari bolgan odam qanday qilib tugilishi mumkin? U onasining qorniga ikkinchi marta kirib, tugilishi mumkinmi? Iso javob berdi: Haqiqatan, haqiqatan senga aytaman, agar kimdir suvdan va Ruhdan tugilmasa, Xudoning Shohligiga kira olmaydi. Tanadan tugilgan tan hisoblanadi va Ruhdan tugilgan ruh hisoblanadi. Emas hayron bol, chunki men senga aytdim: siz yuqoridan tugilishingiz zarur. Ruh qayerga xohlasa, o'sha yerga esadi va uning ovozini eshitasan, lekin qayerdan kelishini va qayerga borishini bilmaysan. Ruhdan tugilgan har bir kishi ham shundaydir. Nikodim javob berib, unga dedi: Bu narsalar qanday bolishi mumkin? Iso javob berib, unga dedi: Sen Isroilning oqituvchisisan va bu narsalarni bilmaysanmi? Haqiqatan-haqiqatan, senga aytamanki, biz bilgan narsani gapiramiz va biz korgan narsaga guvohlik beramiz, lekin siz bizning guvohligimizni qabul qilmaysiz. Agar men sizga yerga tegishli narsalarni aytdim va ishonmaysizlar, qanday qilib sizga osmoniy narsalarni aytsam ishonasizlar? Va hech kim osmonga kotarilmagan, faqat osmondan tushgan Insonning Og'li, u osmonda bolgan. Va qanday qilib Muso ilonni sahroda kotargan bolsa, shunday Insonning Og'li ham kotarilishi kerak, Shunday qilib, Unga ishongan har bir kishi halok bolmasin, balki abadiy hayotga ega bolsin. Xudo dunyoni shunchalik sevdiki, Ozining yagona tugilgan Og'lini berdi, shunda Unga ishongan har bir kishi halok bolmasdan, balki abadiy hayotga ega bolsin. Chunki

Xudo Oz Og'lini dunyoga dunyoni hukm qilish uchun emas, balki dunyo U orqali najot topishi uchun yuborgan. Unga ishongan kishi hukm qilinmaydi, lekin ishonmagan kishi allaqachon hukm qilingan, chunki u Xudoning yagona Og'lining nomiga ishonmagan. Bu esa hukm shuki, yoruglik dunyoga kelgan, va odamlar zulmatni yoruglikdan koproq sevdilar, chunki ularning ishlari yomon edi. Har bir arzimas ish qiluvchi yoruglikni yomon koradi va yoruglik tomon kelmaydi, shunda uning ishlari fosh qilinmasin. Lekin haqiqatni qiluvchi yoruglik tomon keladi, shunda uning ishlari ochib beriladi, chunki ular Xudoda qilingan.

Shundan keyin Iso va Uning shogirdlari Yahudiya yeriga keldilar, va u yerda ular bilan birga bolib, suvga chomdirdi. Yohyo ham Salim yaqinidagi Aynonda suvga chomdirardi, chunki u yerda suvlar kop edi, va odamlar kelib suvga chomdirilardi. Chunki Yohonno hali qamoqxonaga tashlanmagan edi. Shunday qilib, Yahyoning shogirdlari bilan bir yahudiy ortasida tozalanish haqida bahs-munozara bolib otdi. Ular Yaxyoning oldiga kelishdi va unga dedilar: Ravviy, Iordan daryosining narigi tomonida siz bilan birga bolgan va siz u haqida guvohlik bergan kishi, mana u suvga chomdirmoqda va hammalar uning oldiga bormoqda. Yohanna javob berdi va dedi: Inson hech narsani ololmaydi, agar unga osmondan berilmagan bolsa. Sizlarning ozingiz menga guvohlik berasizki, men shunday degan edim: Men Masih emasman, balki Men Uning oldidan yuborilganman. Kelinni ega bolgan kishi kuyov hisoblanadi, lekin kuyovning do'sti, turgan va uning ovozini

eshitgan kishi, kuyovning ovozi tufayli quvonch bilan quvonadi. Shuning uchun mening quvonchim toldirilgan. U kishi ortishi kerak, men esa kamayishim kerak. Yuqoridan kelgan barcha narsalardan ustundir. Yerdan bolgan yerga tegishli va yer haqida gapiradi, osmondan kelgan esa barcha narsalardan ustundir. Va u korgan va eshitgan narsaga guvohlik beradi, va uning guvohligini hech kim qabul qilmaydi. Uning guvohligini qabul qilgan kishi Xudo haqiqiy ekanligini muhr bosgan. Chunki Xudo kimni yuborgan bolsa, u Xudoning sozlarini gapiradi, chunki Xudo Ruhni olchovdan bermaydi. Ota og'lini sevadi va hamma narsani uning qoliga bergan. Og'ilga ishongan kishi abadiy hayotga ega boladi, lekin Og'ilga itoatsizlik qilgan kishi hayotni kormaydi, balki Xudoning gazabi uning ustida qoladi.

4

Xojayin Farisey-lar Iso Yahyodan koproq shogirdlar orttirayotgani va suvga chomdirayotgani haqida eshitganliklarini bildi. Garchi haqiqatan Iso ozi suvga chomdirmagan, lekin uning shogirdlari chomdirgan. У Яҳудияни ташлаб, Жалилага кетди. Uni Samariya orqali otishi kerak edi. Shunday qilib, u Samariyaning Suxar deb atalgan shahariga keladi, Yoqub oz og'li Yusufga bergan joy yaqinida. U yerda Yoqubning bulogi bor edi. Iso safar charchaganligi sababli buloq yonida shunday otirgan edi, soat taxminan oltinchi edi. Samariyadan suv olish uchun bir ayol keladi. Iso unga aytadi: Menga ichishga ber. Chunki uning

shogirdlari oziq-ovqat sotib olishlari uchun shaharga ketgan edilar. Shunday qilib, Samariyalik ayol unga dedi: Qanday qilib sen Yahudiy bolib, Samariyalik ayoldan ichish sorayapsan? Chunki Yahudiylar Samariyaliklar bilan muloqot qilmaydilar. Iso javob berib, unga dedi: Agar sen Xudoning sovgasini bilgan bolsang va senga Menga ichish uchun ber deyotgan kim ekanini bilgan bolsang, sen undan soragan bolarding va u senga tirik suv bergan bolardi. Ayol unga dedi: Xojayin, sizda na chelak bor, va quduq chuqur. Demak, sizda tirik suv qayerdan? Sen bizning otamiz Yoqubdan ulugroq emasmisan? U bizga bu quduqni bergan va ozi undan ichgan, uning og'illari va chorvasi ham ichgan. Iso javob berdi va unga dedi: Har kim shu suvdan ichsa, yana chanqaydi, Kim lekin men unga beradigan suvdan ichsa, abadgacha chanqamaydi, balki men unga beradigan suv uning ichida abadiy hayotga otilib chiquvchi suv bulogi boladi. Ayol unga dedi: Xojayin, menga bu suvni bering, shunda men chanqamayman va bu yerga suv tortib olish uchun kelmayman. Iso unga dedi: Bor, eringni chaqir va bu yerga kel. Ayol javob berib dedi: Menda erkak yoq. Iso unga dedi: Erkagim yoq, deb tog'ri aytding. Besh erkakka ega bolgansan va hozir kimga ega bolsang, u sening ering emas, buni haqiqat aytding. Ayol unga dedi: Ey Rabbim, men koryapmanki, siz paygambarsiz. Bizning otalarimiz mana shu togda sajda qilganlar va siz aytasizki, sajda qilish kerak bolgan joy Quddusda. Iso unga dedi: Ey ayol, menga ishon, chunki shunday soat kelmoqda, qachonki siz na bu togda, na Quddusda Otaga sajda qilasizlar. Siz bilmagan narsangizga siginasiz, biz bilgan narsamizga siginamiz, chunki najot yahudiylardan keladi. Lekin soat keladi, va hozir ham shu vaqt,

qachonki haqiqiy sajda qiluvchilar Otaga ruhda va haqiqatda sajda qilishadi, chunki Ota Oziga shunday sajda qiluvchilarni qidiradi. Xudo ruhdir va Unga siginuvchilar ruh va haqiqat bilan siginishlari kerak. Ayol unga dedi: Men bilaman, Masih, yani Xristos deb atalgan Zot keladi. U kelganida bizga hamma narsani elon qiladi. Iso unga dedi: Senga gapiruvchi men ozimanman. Shu payt uning shogirdlari kelishdi va u ayol bilan gaplashayotganidan hayron bolishdi, lekin hech kim Nima izlayapsan? yoki Nega u bilan gaplashyapsan? deb soramadi. Demak, ayol ozining suv idishini qoldirib, shaharga ketdi va odamlarga aytdi, Keling, menga qilgan barcha ishlarimni aytgan odamni koring, bu Masih emasmi? Ular shahardan chiqib ketishdi va uning tomon kelishdi.

Shu orada shogirdlar undan: Ustoz, ovqatlaning, deb sorashdi. Lekin u ularga dedi: Menda sizlar bilmaydigan yeyishga ovqatim bor. Shogirdlar bir-birlariga deyishardi: Unga kimdir ovqat keltirganmi? Iso ularga dedi: Mening ovqatim shuki, meni Yuborgan Zotning irodasini bajaraman va Uning ishini tugataman. Siz Hali tort oy bor va keyin orim-yigim keladi demaysizmi? Mana, men sizga aytaman: kozlaringizni kotaring va dalalarga qarang, chunki ular allaqachon orim-yigim uchun oqarib yetilgan. Va oruvchi mukofot oladi va mevani abadiy hayotga yigadi, shunday qilib ekuvchi ham, oruvchi ham birga xursand boladi. Chunki bu haqiqiy soz shundaki, ekuvchi boshqa va oruvchi boshqa. Men sizlarni orishga yubordim – siz mehnat qilmagan narsani. Boshqalar mehnat qildilar va sizlar ularning mehnatiga kirdingiz. O shahar samariyaliklaridan

koplari unga ishonishdi, chunki ayol guvohlik berib: U menga qilgan barcha ishlarimni aytdi, degan edi. Shunday qilib, Samariyaliklar uning oldiga kelganlarida, ular undan ozlari yonida qolishini sorashdi va u o'sha yerda ikki kun qoldi. Va uning sozi tufayli bundan ham koproq odamlar ishondilar. Ayolga esa shunday deyishardi: Endi seniң sözlaring tufayli ishonmaymiz, chunki biz ozimiz eshitdik va bilamizki, bu haqiqatan dunyoning Qutqaruvchisi Masihdir.

Lekin ikki kundan keyin u yerdan chiqdi va Galileyaga ketdi. Ozi uchun Iso guvohlik berdi ki, paygambar oz vatanida hurmatga ega emas. Shunday qilib, u Jalilyaga kelganida, Jaliliyaliklar uni qabul qilishdi, chunki ular Yerushalimda bayramda u qilgan barcha ishlarni korgan edilar, va ular ham bayramga kelgan edilar.

Demak, Iso yana Galileyaning Kana shahriga keldi, u yerda suvni sharobga aylantirgan edi. Va bir shohlik amaldori bor edi, uning og'li Kafarnahumda kasal edi, Bu eshitganida, Iso Yahudiyadan Jaliligaga kelganini, u uning oldiga bordi va undan tushib, og'lini davolab berishini soradi, chunki u olmoqchi edi. Iso unga dedi: Agar belgilar va mojizalarni kormasangiz, hech ishonmaysizlar. Malika xizmatchisi unga dedi: Xojayin, mening bolam olishidan oldin tushing. Iso unga dedi: Bor, og'ling tirik. Va odam Iso unga aytgan sozga ishondi va ketdi. Allaqachon lekin u tushayotganida, uning qullari unga uchrashdular va xabar berib aytdilar: Sizning xizmatkoringiz yashayapti. U ulardan og'li yaxshilangan vaqtni soradi. Ular unga dediki,

kecha yettinchi soatda isitma uni tark etgan. Shunday qilib, ota bilib oldi ki, aynan o'sha soatda, qachonki Iso unga og'ling yashaydi deb aytgan edi, va u ozi ham, butun uyi ham ishondi. Iso Yahudiyadan Jaliligaga kelganida bu ikkinchi mojizani korsatdi.

5

Shundan keyin yahudiylarning bayrami boldi va Iso Quddusga chiqdi. Quddusda qoy darvozasi yonida hovuz bor edi, u ibroniycha Betsda deb atalgan va besh ustunli ayvonga ega edi. Буларда кўп сонли беморлар, кўрлар, чўлоқлар ва майиблар ётар эдилар, сувнинг ҳаракатини кутиб. Farishta malum vaqtda havuzga tushib turardi va suv galayonlanardi, shuning uchun suvning galayonidan keyin birinchi bolib kirgan kishi qanday kasallikda bolmasin sogayib ketardi. U yerda ottiz sakkiz yil davomida zaifligida yotgan bir odam bor edi. Iso uni yotganini korib va uning allaqachon kop vaqt shu holatda ekanini bilib, unga dedi: Sog bolishni xohlaysanmi? Kasal odam unga javob berdi: Xojayin, menda odam yoq, suv qozgalganda meni hovuzga tashlashi uchun, lekin men borayotganimda boshqasi mendan oldin tushib ketadi. Iso unga dedi: Tur, to'shagingni kotar va yur. Va darhol odam sogaydi va oz to'shagini kotarib yurdi. O'sha kun esa shanba edi. Yahudiylar shifo topgan odamga deyishardi: Bugun shanba kuni, senga to'shakni kotarib yurish ruxsat etilmagan. U ularga javob berdi: Meni soglom qilgan o'sha kishi menga dedi: To'shakchangni

kotar va yur. Ular undan sorashdi: Senga To'shagingni kotar va yur degan odam kim? Lekin shifo topgan odam u kimligini bilmasdi, chunki Iso o'sha joyda olomon bolganida chetga chiqib ketgan edi. Shundan keyin Iso uni mabadda topdi va unga dedi: Qarang, siz soglom boldingiz, endi gunoh qilmang, shunda sizga yomonroq narsa bolmasin. Odam ketdi va yahudiylarga Iso uni soglom qilgan ekanligini xabar berdi.

Va shu sababli yahudiylar Isoni taqib qilishdilar va uni oldirmoqchi bolishdi, chunki u bu ishlarni shanba kunida qilgan edi. Iso ularga javob berdi: Mening Otam hozirga qadar ishlaydi va men ham ishlayapman. Shuning uchun yahudiylar uni oldirishga koproq intilishdi, chunki u nafaqat shanba kunini buzayotgan edi, balki Xudoni ozining otasi deb aytib, ozini Xudoga teng qilayotgan edi.

Demak, Iso javob berib ularga dedi: Rostdan-rost sizlarga aytamanki, Og'il ozidan hech narsa qila olmaydi, faqat Otani qilayotganini korsa. Chunki U nima qilsa, Og'il ham xuddi shunday qiladi. Ota og'lini sevadi va u qilayotgan barcha narsalarni unga korsatadi, va bunlardan ham kattaroq ishlarni unga korsatadi, shunda siz hayron qolasizlar. Xuddi ota oliklarni tiriltirganidek va ularga hayot berganidek, Og'il ham xohlagan kishilariga hayot beradi. Na ham, chunki Ota hech kimni hukm qilmaydi, lekin barcha hukmni Og'ilga berdi. Shunday qilib, hamma og'ilni xuddi otani hurmat qilgandek hurmat qilsinlar. Kim og'ilni hurmat qilmasa, uni yuborgan otani ham hurmat qilmaydi. Haqiqatan-haqiqat, sizlarga aytamanki, Mening

sozimni eshitadigan va Meni Yuborgan Zotga ishongan kishi abadiy hayotga ega boladi va hukm ostiga tushmaydi, balki olimdan hayotga otgan boladi. Haqiqatan-haqiqatan sizlarga aytamanki, soat keladi va hozir ham shu soat borki, oliklar Xudoning Og'lining ovozini eshitadilar va eshitganlar tirik boladilar. Xuddi shunday, ota ozida hayotga ega bolgani kabi, shunday qilib Og'ilga ham ozida hayotga ega bolishni berdi. Va unga vakolat berdi va hukm qilish huquqini berdi, chunki u Insonning Og'li hisoblanadi. Bunga hayratlanmang, chunki soat keladi, unda qabrlardagi barcha odamlar uning ovozini eshitadilar. Va yaxshi ishlarni qilganlar hayot tirilishiga chiqib kelishadi, arzimas ishlarni qilganlar esa hukm tirilishiga chiqib kelishadi.

Men ozimdan hech narsa qila olmayman. Men eshitganimdek hukm qilaman va mening hukmim adolatlidir, chunki men oz irodamni emas, balki meni yuborgan Otaning irodasini izlayman. Agar men ozim haqida guvohlik bersam, mening guvohligim haqiqiy emas. Boshqa bir kishi bor, u men haqimda guvohlik beradi va men bilaman ki, uning men haqida bergan guvohligining haqiqiy ekanligini. Siz Yahyoga elchilar yuborgandingiz va u haqiqatga guvohlik berdi. Men esa insondan guvohlik olmayman, lekin bularni aytaman, shunda siz qutqarilasiz. O kishi yonayotgan va porlayotgan chiroq edi, siz esa bir soat davomida uning yorugligida xursand bolishni xohladingiz. Men esa Yuhannonikidan kattaroq guvohlikka egaman, chunki Ota menga tugatishim uchun bergan ishlar, men qilayotgan o'sha ishlarning ozi men haqimda Ota meni

yuborganiga guvohlik beradi. Va meni yuborgan Ota ozi men haqimda guvohlik bergan. Siz na Uning ovozini hech qachon eshitgansiz, na Uning shaklini korgansiz, Va sizda uning sozi qolmagan, chunki u yuborgan kishiga ishonmaysiz. Siz Muqaddas Yozuvlarni tekshirasiz, chunki siz ularda abadiy hayotga ega bolishingiz mumkin deb oylaysiz, va o'sha Yozuvlar Men haqimda guvohlik beradilar. Va siz hayotga ega bolish uchun mening oldimga kelishni xohlamaysiz. Men odamlardan sharaf olmayman Lekin men sizlarni bilaman, chunki sizlarda Xudoning muhabbati yoq. Men otamning nomida kelganman, lekin siz meni qabul qilmaysizlar; agar boshqa birov oz nomida kelsa, uni qabul qilasizlar. Qanday ishonishingiz mumkin, bir-biridan sharaf olayotganingizda, va yagona Xudodan keladigan sharafni izlamasangiz? Yoq oylamang, men sizlarni otaning oldida ayblayman deb. Sizlarni ayblovchi Muso bor, kimga siz umid qilgan edingizlar. Agar siz Musoga ishongan bolsangiz, menga ham ishongan bolardingiz, chunki u men haqimda yozgan. Agar o'sha yozuvlarga ishonmasangiz, mening sozlarimga qanday ishonasiz?

6

Keyin bu narsalardan song Iso Jalila dengizining, yani Tiberiya dengizining narigi tomoniga ketdi. Va unga kop olomon ergashardi, chunki ular uning kasal odamlar ustida qilgan belgilarini kordilar. Iso togga chiqdi va u yerda oz shogirdlari bilan otirdi. Yahudiylarning Fisih bayrami yaqin edi. Shunday

qilib, Iso kozlarini kotarib, katta olomon uning tomon kelayotganini korgach, Filippga dedi: Biz qayerdan non sotib olishimiz kerak, shunda bular yesinlar? Bu esa uni sinab aytgan edi, chunki u ozi nima qilmoqchi ekanini bilardi. Filipp unga javob berdi: Ikki yuz denarilik nonlar ularga yetarli emas, shunda ularning har biri ozgina olsin. Uning shogirdlaridan biri, Shimon Pyotrning ukasi Andreas, unga dedi: Bir bola bor bu yerda, kim besh arpa noniga va ikki baliqqa ega, lekin bular shuncha kop odamlar uchun nima? Iso aytdi: Odamlarni otirtiring. O'sha joyda kot kop edi. Demak, erkaklar otirishdi, ularning soni taxminan besh ming edi. Iso nonlarni oldi va minnatdorlik bildirganidan keyin shogirdlarga tarqatdi, shogirdlar esa otirganlarga tarqatdilar, xuddi shunday baliqlardan ham ular xohlagancha. Ammo ular toyishgach, shogirdlariga dedi: Ortib qolgan bolaklarni yiging, hech narsa yoqolmasin. Shunday qilib, ular yegan odamlardan ortib qolgan besh arpa nonining bolaklaridan on ikki savat toldirishdi. Shunday qilib, odamlar Iso qilgan belgini korib, Bu haqiqatan dunyoga kelayotgan paygambar deb aytishardi. Iso, ular kelmoqchi bolib, uni tortib olib podshoh qilmoqchi ekanliklarini bilganidan song, yana togga ozi yolgiz chekinib ketdi.

Lekin kechqurun bolganda, uning shogirdlari dengiz tomon pastga tushdilar. Va kemaga kirib, dengizning narigi tomoniga, Kapernaumga ketayotgan edilar. Qorongulik allaqachon tushgan edi va Iso hali ularga kelmagan edi. Katta shamol esayotganda dengiz qozgalardi. Taxminan yigirma besh yoki ottiz stadion eshkak eshgandan keyin, ular Isoning dengiz ustida

yurayotganini va kemaga yaqinlashayotganini korishdi va qorqishdi. U ularga dedi: Men Ozim, qorqmang. Ular uni kemaga olishni xohlashdi va darhol kema ular borayotgan yerga yetib keldi.

Ertasi kuni dengizning narigi tomonida turgan olomon kordi ki, u yerda boshqa qayiq yoq edi, faqat bitta qayiq bor edi, unga uning shogirdlari kirgan edilar, va Iso oz shogirdlari bilan birga qayiqqa kirmagandi, balki faqat uning shogirdlari ketgan edilar. Lekin Tiberiyadan qayiqlar keldi, o'sha joyga yaqin, qayerda ular Rabbiy minnatdorchilik qilgandan keyin nonni yedilar. Olomon Iso ham, uning shogirdlari ham u yerda emasligini korgach, кемаларга otirib, Isoni qidirib Kapernaumga keldi. Va uni dengizning narigi tomonida topib, unga aytdilar: Ustoz, bu yerga qachon kelding? Iso ularga javob berib dedi: Amin, amin, sizlarga aytaman, siz meni qidiryapsizlar, chunki belgilarni korganingiz uchun emas, balki nonlardan yeb toyganingiz uchun. Yoq qilinayotgan ovqat uchun emas, balki abadiy hayotga olib boradigan ovqat uchun ishlang, uni Insonning Og'li sizga beradi, chunki Uni Ota Xudo muhr bosgan. Men shuning uchun unga dedim: Xudoning ishlarini qilish uchun nima qilishimiz kerak? Iso javob berdi va ularga dedi: Bu Xudoning ishi, shunday qilib siz U yuborgan zotga ishonasizlar.

Shunday qilib, men unga dedim: Xo'sh, sen qanday belgi korsatasan, biz korib, senga ishonishimiz uchun? Sen nima qilyapsan? Bizning otalarimiz sahroda manna yedilar, xuddi yozilganidek: U ularga osmondan non berdi, yesinlar deb. Iso

ularga dedi: Haqiqatan, haqiqatan sizlarga aytamanki, Muso sizlarga osmondan non bermagan, lekin Mening Otam sizlarga osmondan haqiqiy nonni beradi. Chunki Xudoning noni osmondan tushib, dunyoga hayot beradigan nondir. Men unga dedim: Xojayin, bizga doimo shu nonni bering. Iso ularga dedi: Men hayotning noniман. Menga kelgan hech qachon och qolmaydi va menga ishongan hech qachon chanqamaydi.

Lekin men sizlarga aytdim: siz meni korgan bolsangiz ham, ishonmaysizlar. Otam menga beradigan har bir narsa men tomon keladi, va men tomon kelayotganni men hech qachon tashqariga haydab chiqarmayman. Chunki men osmondan tushganim, oz irodamni amalga oshirish uchun emas, balki meni yuborgan Zotning irodasini amalga oshirish uchundir. Bu esa meni yuborgan Otaning irodasi: U menga bergan har bir narsani yoqotmasligim, balki uni oxirgi kunda tiriltiraman. Bu esa meni yuborgan Zotning irodasi: har bir Og'ilni korgan va unga ishongan kishi abadiy hayotga ega boladi, va men uni oxirgi kunda tiriltiraman. Yahudiylar uning haqida mingirlashdilar, chunki u: Men osmondan tushgan nonman dedi. Va ular deyishardi: Bu Iso Yusufning og'li emasmi, biz uning otasi va onasini bilamiz? Unda qanday qilib u men osmondan tushganman deyapti? Demak, Iso javob berib ularga dedi: Bir-biringiz bilan norozi bolmang. Hech kim menga kelishga qodir emas, agar meni yuborgan Ota uni tortmasa, va men uni oxirgi kunda tiriltiraman. Paygambarlarda yozilgan: Ularning hammasi Xudo tomonidan orgatilgan boladi. Otadan eshitgan va organgan har bir kishi Menga keladi. Bu shuni

anglatmaydi ki, kimdir Otani korgan, faqat Xudodan bolgan Zot bundan mustasno - U Otani korgan. Amen, amen, men sizlarga aytaman: menga ishongan kishi abadiy hayotga ega. Men hayotning noniman. Otalaringiz cholda manna yedilar va oldilar. Bu osmondan tushayotgan nondir, shunda kimki undan yesa, olmasin. Men osmondan tushgan tirik nonman. Agar kimdir bu nondan yesa, abadiy yashaydi. Va men beradigan non mening tanamdir, uni men dunyo hayoti uchun beraman. Yahudiylar bir-birlari bilan janjallashib, Bu odam bizga oz go'shtini yeyish uchun qanday bera oladi? deb aytishdi. Shunday qilib, Iso ularga dedi: Haqiqatan, haqiqatan sizlarga aytaman, agar Insonning Og'lining go'shtini yemacangiz va uning qonini ichmacangiz, ozingizda hayotga ega bolmaysizlar. Mening go'shtimni yeyayotgan va mening qonimni ichayotgan kishi abadiy hayotga ega, va men uni oxirgi kunda tiriltiraman. Mening go'shtim haqiqatan ovqatdir va mening qonim haqiqatan ichimlikdir. Mening go'shtimni yeyayotgan va mening qonimni ichayotgan menda qoladi va men unda qolaman. Tirik Ota meni yuborgan kabi va men Ota orqali yashayapman, xuddi shunday meni yeyotgan kishi ham men orqali yashaydi. Bu osmondan tushgan nondir, ota-bobolaringiz manna yeb olganlaridek emas; bu nonni yegan kishi abadiy yashaydi. Bularni Kapernaomda jamoatda orgatayotganda aytdi.

Koplar, shuning uchun, uning shogirdlaridan eshitganlaridan keyin dedilar: Bu soz qattiq, kim uni eshitishga qodir? Lekin Iso ozida shogirdlarining bu haqida norozi bolishayotganini bilib, ularga dedi: Bu sizni gunohga tushiradimi? Agar siz Insonning

Og'li ilgari turgan joyiga kotarilayotganini korsangiz-chi? Ruh tiriklantiradigan narsadir, tana esa hech qanday foyda bermaydi, men sizlarga aytayotgan sozlar ruh va hayotdir. Lekin sizning ichingizda bazilar bor, ular ishonmaydilar. Chunki Iso boshidanoq kimlar ishonmasligini va kim uni xiyonat qilishini bilardi. Va u dedi: Shuning uchun men sizlarga aytganman, hech kim menga kela olmaydi, agar unga mening Otam tomonidan berilmagan bolsa. Shundan song uning shogirdlaridan koplari orqaga ketishdi va endi u bilan yurishmadi. Shunday qilib, Iso on ikkitaga dedi: Siz ham ketmoqchi emassizmi? Simon Pyotr unga javob berdi: Ega, biz kimning oldiga ketamiz? Abadiy hayot sozlari senda. Va biz ishondik va bildikki, Siz tirik Xudoning Og'li Masihsiz. Iso ularga javob berdi: Men sizlarni on ikkitani tanlamadimmi? Va sizlardan biri shayton. U Shimonning og'li Isqariyotlik Yahudo haqida gapirayotgan edi, chunki u uni xiyonat qilmoqchi edi, garchi u on ikki shogirddan biri bolsa ham.

7

Shundan keyin Iso Jalilida yurardi, chunki u Yahudiyada yurishni xohlamadi, chunki yahudiylar uni oldirmoqchi bolib qidirdilar. Yahudiylarning Chodirlar bayrami yaqinlashib qolgan edi. Uning birodarlari unga dediki: Bu yerdan kochib, Yahudiyaga bor, shunda sening shogirdlaring ham sen qilayotgan ishlaringni korishsin, Hech kim yashirincha biror narsa qilmaydi, lekin ozi ochiqlikda bolishni istaydi. Agar sen

buni qilayotgan bolsang, ozingni dunyoga korsat. Chunki uning aka-ukalari ham unga ishonmadilar. Iso ularga dedi: Mening vaqtim hali kelmadi, lekin sizning vaqtingiz doimo tayyordir. Dunyo sizlarni yomon kora olmaydi, lekin meni yomon koradi, chunki men uning ishlari yomon ekanligiga guvohlik beraman. Siz bu bayramga boring, men hali bu bayramga kotarilmayman, chunki mening vaqtim hali tolmagan. Bu narsalarni ularga aytgandan keyin, u Jalilada qoldi. Uning aka-ukalari ketganlaridan keyin, u ham bayramga ketdi, lekin ochiq emas, balki yashirincha. Yahudiylar bayramda uni qidirib, U odam qayerda? deyishardi. Va olomon orasida u haqida kop go'ngir-go'ngir bolardi. Bazilar U yaxshi odam deyishardi, boshqalar esa Yoq, lekin u olomonni adashtirib yuboradi deyishardi. Hech kim u haqida ochiqchasiga gapirmasdi, yahudiylardan qorqqani uchun.

Allaqachon bayram ortasida bolganida, Iso ibodatxonaga kirdi va orgatdi. Va Yahudiylar hayratlanib deyishdi: Bu odam qanday qilib savodxonlikni biladi, organmagan holda? Iso ularga javob berib dedi: Mening talimotim mening emas, balki Meni yuborgan Zotning talimotidir. Agar kimsa Uning irodasini bajarishni xohlasa, talimot haqida biladi: u Xudodan keladimi yoki men ozimdan gapiraman. Ozidan gapiruvchi ozining sharafini izlaydi, lekin uni yuborgan Zotning sharafini izlovchi haqiqiydir va unda adolatsizlik yoq. Muso sizga qonunni bermadimi? Va sizlardan hech kim qonunni bajarmaydi. Nega meni oldirmoqchi bolyapsizlar? Olomon javob berib dedi: Senda jin bor, kim seni oldirmoqchi bolyapti? Iso javob berib, ularga

dedi: Men bir ish qildim va barchangiz bunga hayron bolyapsizlar. Muso sizlarga sunnatni bergan, lekin u Musodan emas, balki ota-bobolardan, va siz shanba kunida ham odamni sunnat qilasizlar. Agar odam shanba kunida sunnat qilinsa Musoning qonuni buzilmasligi uchun, nega menga gazablanasizlar, chunki men butun odamni shanba kunida sogaytirdim Tashqi korinishga qarab hukm qilmang, balki adolatli hukm qiling. Demak, Qudduslikklardan bazilari deyishardi: Bu ular oldirmoqchi bolgan odam emas-mi? Va qarang, u ochiqlik bilan gapirmoqda va ular unga hech narsa demayaptilar. Balki rahbarlar haqiqatan ham bu Masih ekanligini bilishgandir? Lekin biz bunining qayerdan ekanligini bilamiz, ammo Masih kelganida, hech kim uning qayerdan ekanligini bilmaydi. Demak, Iso ibodatxonada orgatayotganda qichqirdi va dedi: Siz meni bilasiz va qayerdan ekanligimni ham bilasiz. Men oz-ozimdan kelganim yoq, lekin meni yuborgan Zot haqiqiydir, uni siz bilmaysiz. Men uni bilaman, chunki men Undan bolganman va U meni yuborgan. Ular uni tutib olishga harakat qilishdi, lekin hech kim unga qol uzatmadi, chunki uning soati hali kelmagan edi. Kopchilik olomondan esa unga ishondilar va aytishardi: Masih kelganida, bu kishi qilgan belgilardan koproq belgilar qiladimi? Fariseylar olomonning u haqida mingirlayotganini eshitdilar va Fariseylar bilan bosh ruhoniylar uni qolga olishlari uchun yordamchilarni yubordilar. Iso dedi: Men sizlar bilan yana ozgina vaqt bolaman va keyin meni yuborgan zotga qaytib boraman. Siz meni qidirasiz, lekin topolmaysiz, va men qayerda bolsam, siz u yerga kela olmaysiz. Shunday qilib, yahudiylar ozlariga dedilar: Bu odam qayerga

bormoqchi ekan, biz uni topa olmaymiz? Balki u yunonlarning tarqoqligiga borib, yunonlarni orgatmoqchimi? Bu qanday soz u aytdi: Siz meni qidirasiz va topmaysiz, va men qayerda bolsam, siz kela olmaysiz?

Bayramning oxirgi va katta kunida Iso turdi va qichqirib dedi: Agar kimdir chanqasa, mening oldimga kelsin va ichsin. Menga ishongan kishi haqida Muqaddas Yozuvda aytilganidek, uning ich-ichidan tirik suv daryolari oqib chiqadi. Lekin buni U Ruh haqida aytdi, qaysi Unga imon keltirayotganlar olishlari kerak edi, chunki Muqaddas Ruh hali yoq edi, sababi Iso hali uluglanmagan edi. Demak, olomondan koplar sozni eshitganlaridan keyin aytayotgan edilar: Bu haqiqatan paygambar. Boshqalar: Bu Masihdir, deyishardi, boshqalar esa: Yoq, Masih Jalilidanmi keladi? deyishardi. Muqaddas Yozuvda aytilmaganmidi ki, Masih Dovudning naslidan va Dovud yashagan Baytlahm qishlogidan keladi? Demak, olomon orasida u tufayli bolinish yuzaga keldi. Bazilar ulardan uni ushlashni xohlashdi, lekin hech kim unga qol uzatmadi. Shunday qilib, yordamchilar bosh ruhoniylar va Fariseylar oldiga kelishdi, va o'shanlar ularga dedi: Nega uni keltirmadingiz? Yordamchilar javob berishdi: Hech qachon biron odam bu odamday gapirmagan. Demak, Farizilar ularga javob berishdi: Siz ham adashtirilganmisiz? Yoqmi, rahbarlardan yoki Fariziylarda kimdir unga ishondi? Lekin bu qonunni bilmaydigan olomon lanatlangan. Nikodim ularga dedi, u kechasi uning oldiga kelgan, ulardan biri bolib, Bizning qonunimiz odamni hukm qiladimi, agar avval undan eshitmasa va u nima qilayotganini bilmasa?

Ular javob berib, unga dedilar: Sen ham Galileyadan emassan? Tekshir va kor, chunki Galileyadan hech qanday paygambar chiqmagan. Va har biri oz uyiga ketdi.

8

Jesus esa Zaytun togiga bordi. Tong otgach, u yana muqaddas joyga keldi va butun xalq uning oldiga kela boshladi, va u otirib ularni orgatdi. Yozuvchilar va Farisiylar zinoda tutilgan ayolni olib kelmoqdalar va uni ortaga qoyishdi. Ular unga dedilar: Ustoz, bu ayol zino qilayotganda qolustida tutildi. Va bizning qonunimizda Muso bunday ayollarni toshboron qilishni buyurgan. Sen demak nima deysan? Buni esa ular uni sinab korish uchun dedilar, shunda uning ustidan ayblov topishsin. Iso esa pastga egilib, barmogi bilan yerga yozardi. Lekin ular undan sorashda davom etishganda, u tog'rilib, ularga dedi: Sizlardan gunohsiz bolgan birinchi bolib unga tosh otsin. Va yana pastga egilib, u yerga yozdi. Ular eshitib, oqsoqollardan boshlab birin-ketin chiqib ketishdi va Iso qoldi, ayol esa ortada turgan edi. Boshini kotarib, Iso unga dedi: Ayol, qayerda ular? Hech kim seni hukm qilmadimi? U esa dedi: Hech kim yoq, Xojayin. Iso esa dedi: Men ham seni hukm qilmayman. Bor va bundan keyin endi gunoh qilma.

Yana shuning uchun Iso ularga gapirdi va dedi: Men dunyoning nuri man, menga ergashuvchi zulmatda yurmaydi, balki hayot nurиra ega boladi. Shunday qilib, Farisey-lar unga dedilar: Sen

ozing haqida guvohlik berayapsan, sening guvohligingiz haqiqiy emas. Iso javob berib, ularga dedi: Agar men ozim haqimda guvohlik bersam ham, mening guvohligim haqiqiydir, chunki men qayerdan kelganimni va qayerga borayotganimni bilaman. Lekin siz men qayerdan kelayotganimni yoki qayerga borayotganimni bilmaysiz. Siz tanaga kora hukm qilasiz, men hech kimni hukm qilmayman. Va agar men hukm qilsam, mening hukmim haqiqiydir, chunki men yolgiz emasman, balki men va meni yuborgan Otaman. Va sizning qonuningizda ham yozilgan ki, ikki odamning guvohlik haqiqiy hisoblanadi. Men ozim haqida guvohlik beruvchiman va men haqida meni yuborgan Ota guvohlik beradi. Ular unga dedilar: Qayerda sizning otangiz? Iso javob berdi: Siz na meni bilasizlar, na mening Otamni. Agar meni bilgan bolsangiz, mening Otamni ham bilgan bolardingiz. Iso ega bu sozlarni gaznada, mabadda orgatayotganda aytdi, va hech kim uni tutmadi, chunki uning soati hali kelmagan edi.

Iso ularga yana shunday dedi: Men ketaman va siz meni izlaysizlar, va oz gunohingizda olasizlar; men boradigan joyga sizlar kela olmaysizlar. Demak, yahudiylar aytishardi: Yoqmi, u ozini oldiradi, chunki aytadiki, men qayerga borsam, siz kela olmaysizlar? Va U ularga dedi: Siz pastdan bolasizlar, Men yuqoridan bolaman; siz shu dunyodansizlar, Men shu dunyodan emasman. Men sizlarga shuning uchun aytdimki, siz oz gunohlaringiz ichida olasizlar, chunki agar ishonmasangiz ki, men Ozim, siz oz gunohlaringiz ichida olasizlar. Ular unga deyishdi: Sen kimsansan? Iso ularga javob berdi: Men sizlarga

boshidanoq aytib kelayotgan narsaman. Men sizning haqingizda kop gapirish va hukm qilishim kerak, lekin meni yuborgan Zot haqiqiydir, va men Undan eshitgan narsalarimni dunyoga aytaman. Ular U ularga Otasi haqida gapirayotganini tushunmadilar. Iso ularga shunday dedi: Qachonki siz Insonning Og'lini kotarasizlar, o'shanda bilasizlarki, Men O'shanman va ozimdan hech narsa qilmayman, lekin Otam menga qanday orgatgan bolsa, shularni gapiraman. Meni yuborgan Ota men bilan birga, Ota meni yolgiz qoldirmadi, chunki men Unga yoqimli narsalarni doim qilaman. U bu narsalarni gapirayotganda, kopchilik unga ishondi.

Shunday qilib, Iso Oziga ishongan yahudiylar tomon dedi: Agar siz Mening sozimda qolsangiz, haqiqatan ham Mening shogirdlarim bolasiz. Va siz haqiqatni bilasiz, va haqiqat sizni ozod qiladi. Ular unga javob berishdi: Biz Ibrohimning avlodlarimiz va hech qachon hech kimga qul bo‘lmaganmiz, qanday qilib sen erkin bo‘lasizlar deysan? Iso ularga javob berdi: Haqiqatan, haqiqatan sizlarga aytamanki, gunoh qilayotgan har bir kishi gunohning qulidir. Qul uyda abadiy qolmaydi, og'il esa abadiy qoladi. Agar Og'il sizlarni ozod qilsa, haqiqatan ham ozod bolasizlar. Men bilaman, siz Ibrohimning avlodisiz, lekin siz meni oldirmoqchi bolasiz, chunki mening sozim sizda joy olmaydi. Men oz otamning yonida korgan narsani gapirib beraman, va siz ham oz otangizning yonida korgan narsani qilasiz. Ular javob berib, unga dediler: Bizning otamiz Ibrohimdir. Iso ularga dedi: Agar siz Ibrohimning farzandlari bolganingizda, Ibrohimning ishlarini qilgan

bolardingiz. Hozir esa siz meni oldirishni qidiryapsizlar, men Xudodan eshitgan haqiqatni sizlarga aytgan odamni. Buni Ibrohim qilmagan edi. Siz otangizning ishlarini qilasiz. Shuning uchun ular unga aytdilar: Biz buzuqlikdan tugilmaganmiz, bizning bitta Otamiz bor – Xudo. Iso ularga dedi: Agar Xudo sizlarning otangiz bolganida, siz meni sevgan bolardingiz, chunki men Xudodan chiqdim va keldim. Men oz-ozimdan kelganim yoq, balki U meni yubordi. Nega mening nutqimni bilmaysizlar? Chunki mening sozimni eshita olmaysizlar. Siz shayton otadan bolgan odamlarsiz va otangizning istaklarini bajarishni xohlaysiz. U boshidanoq qotil edi va haqiqatda turmaydi, chunki unda haqiqat yoq. U yolgon gapirganda, ozidan gapiradi, chunki u yolgonchi va uning otasi ham shunday. Lekin men haqiqatni aytsam ham, menga ishonmaysizlar. Sizlardan kim meni gunoh haqida ayblaydi? Agar haqiqatni aytsam, nega menga ishonmaysizlar? Xudodan bolgan kishi Xudoning sozlarini eshitadi, shuning uchun siz eshitmaysiz, chunki siz Xudodan emassiz. Yahudiylar javob berib, unga dediler: Biz sen samariyaliksan va senda jin bor, deb aytganimiz tog'ri emasmi? Iso javob berdi: Men jinga ega emasman, lekin Men Otamni hurmat qilaman, va siz Meni hurmatsizlik qilasizlar. Men esa oz shuhratimni izlamayman, izlovchi va hukm qiluvchi bor. Haqiqatan-haqiqatan sizlarga aytamanki, agar kimdir mening sozimni saqlasa, olimni abadgacha hech qachon kormaydi. Yahudiylar unga dediler: Endi biladikki, senda jin bor. Ibrohim oldi va paygambarlar ham oldi, lekin sen aytasanki, agar kimdir mening sozimni saqlasa, abadgacha olimni tatib kormaydi. Sen bizning otamiz

Ibrohimdan kattaroqmisan, u oldi-ku? Paygambarlar ham oldilar. Sen ozingni kim deb korsatyapsan? Iso javob berdi: Agar men ozimni uluglasam, mening sharafim hech narsa emas. Meni uluglovchi mening Otamdir, uni sizlar ozingizning Xudoyingiz deb aytasizlar. Va siz uni bilmadingiz, lekin men uni bilaman. Va agar men aytaman ki, uni bilmayman, sizlarning yolgonchingizga oxshash bolaman, lekin men uni bilaman va uning sozini saqlayman. Otangiz Ibrohim mening kunimni korish uchun xursand boldi va u kordi va xursand boldi. Yahudiylar unga shunday dedilar: Sen hali ellik yoshga ham yetmading va Ibrohimni korganmisan? Iso ularga dedi: Haqiqatan, haqiqatan sizlarga aytamanki, Ibrohim paydo bolishidan oldin Men Borman. Demak, ular toshlarni kotardilar, shunda uni toshboron qilishlari uchun. Lekin Iso yashirildi va mabaddan chiqdi, ularning ortasidan otib, va shunday otib ketdi.

9

Va u otib ketayotganda, tugilishidan beri kor bolgan odamni kordi. Va uning shogirdlari undan sorashdi: Ustoz, kim gunoh qildi, bu odam yoki uning ota-onalari, shunda u kor bolib tugildi? Iso javob berdi: Na bu gunoh qildi, na uning ota-onalari, lekin Xudoning ishlari unda namoyon bolishi uchun. Meni yuborgan Zotning ishlarini kun bolganida qilishim zarur, tun keladi, o'shanda hech kim ishlay olmaydi. Qachon dunyoda bolsam, men dunyoning yorugligiman. Bu narsalarni aytgandan

song, u yerga tupurdi va tupuklardan loy yasadi, va loyni korning kozlariga surtdi. Va unga dedi: Bor, Silom havziga yuvin, qaysi yuborilgan deb tarjima qilinadi. Demak, u ketdi va yuvindi, va korib qaytib keldi.

Qo'shnilar va uni ilgari kor ekanligini korganlar deyishardi: Bu otirgan va tilanchi bolgan odam emasmi? Boshqalar Bu u deyishardi, boshqalar esa Unga oxshash deyishardi. U esa Men ozim deyardi. Demak, ular unga aytishdi: Seniki kozlar qanday ochildi? U javob berdi va dedi: Iso deb atalgan odam loy yasadi va mening kozlarimga surtdi va menga dedi: Siloam hovuziga bor va yuvin. Men bordim va yuvinib, kora boshladim. Men demak unga aytdim: U kishi qayerda? U aytadi: Bilmayman.

Uni Farisey-larga olib bormoqdalar, bir paytlar kor bolgan kishini. Iso loy yasab, uning kozlarini ochgan kun shanba edi. Yana shuning uchun Farisey-lar undan qanday kora boshlganini sorashdi. U esa ularga dedi: Loy mening kozlarimga qoydi, va yuvindim, va koraman. Demak, Farisiylardan bazilari aytayotgan edilar: Bu odam Xudodan emas, chunki u shanbani saqlamaydi. Boshqalar aytayotgan edilar: Gunohkor odam qanday qilib bunday belgilarni qila oladi? Va ular orasida bolinish bor edi. Ular korga yana aytdilar: Sen u haqida nima deysan, chunki u sening kozlaringni ochdi? U esa dedi: U paygambardir. Demak, yahudiylar uning kor bolganiga va korish olganiga ishonmadilar, to korish olgan kishining ota-onasini chaqirgunga qadar. Va ular ulardan sorashdi: Bu sizning og'lingiz, siz aytasizki kor bolib tugilgan? Unda qanday qilib u

hozir koradi? Uning ota-onalari ularga javob berib dedilar: Bilamiz ki, bu bizning og'limiz va kor bolib tugilgan, Lekin u hozir qanday korayotganini bilmaymiz, yoki uning kozlarini kim ochganini ham bilmaymiz, u ozi katta yoshda, undan sorang, u ozi haqida ozi gapiradi. Uning ota-onalari buni shunday aytishdi, chunki ular Yahudiylardan qorqishardi, zero Yahudiylar allaqachon kelishib olgan edilarki, agar kimdir Uni Masih deb tan olsa, sinagogadan haydab chiqarilsin. Shu sababli uning ota-onalari u voyaga yetgan, undan ozing sorang deb aytdilar. Ular ikkinchi marta kor bolgan odamni chaqirishdi va unga dedilar: Xudoga ulugvorlik ber, biz bilamizki, bu odam gunohkor. U shunday javob berdi va dedi: Agar U gunohkor ekanmi yoki yoqmi, bilmayman. Bir narsani bilaman: kor bolgan holimda, hozirgina koraman. Men unga yana dedim: U senga nima qildi? Sening kozlaringni qanday ochdi? U ularga javob berdi: Men sizlarga allaqachon aytdim va siz eshitmadingiz, nima uchun yana eshitishni xohlaysizlar? Yoqmi, sizlar ham uning shogirdlari bolishni xohlaysizlarmi? Ular uni haqorat qilishdi va dedilar: Sen o'sha kishining shogirdisan, biz esa Musoning shogirdlarimiz. Biz bilamizki, Xudo Musoga gapirgan, lekin bu odam qayerdan ekanini bilmaymiz. Odam javob berdi va ularga dedi: Chunki bu ajoyib gap, siz bilmaysizlar u qayerdan, va u mening kozlarimni ochdi. Biz bilamizki, Xudo gunohkorlarni eshitmaydi, lekin agar kimdir xudodan qorquvchi bolsa va Uning irodasini qilsa, shuni eshitadi. Asrdan beri eshitilmagan edi ki, kimdir tugma korning kozlarini ochgan. Agar bu Xudodan bolmaganida, hech narsa qila olmasdi. Ular javob berib, unga dediler: Sen butunlay

gunohlar ichida tugilding va sen bizga orgatyapsanmi? va uni tashqariga haydab chiqarishdi. Iso eshitdiki, ular uni tashqariga haydab chiqarishgan, va uni topib, unga dedi: Sen Xudoning Og'liga ishonasanmi? U kishi javob berdi: Kim u, ey Rabbiy, men unga ishonishim uchun? Iso unga dedi: Sen uni korgan edingiz va sen bilan gapiruvchi o'sha kishi. U esa dedi: Ishonaman, Rabbim! va Unga sajda qildi. Va Iso shunday dedi: Men bu dunyoga hukm qilish uchun keldim, shunda kormayotganlar korishlari va korayotganlar kor bolishadi. Va Farisey-lardan bazilari u bilan birga bolganlar bu narsalarni eshitdilar va unga dedilar: Biz ham kormiz? Iso ularga dedi: Agar kor bolganingizda, gunohingiz bolmas edi, lekin hozir koramiz deyapsiz, shuning uchun gunohingiz qolmoqda.

10

Haqiqatan-haqiqat, men sizlarga aytamanki, qoylar hovlisiga eshikdan kirmasdan, balki boshqa joydan chiqib otgan kishi og'ri va qaroqchidir. Lekin eshikdan kirayotgan qoylarning choponidir. Bunga eshik qoriqchisi ochadi va qoylar uning ovozini eshitadi, u oz qoylarini ismi bilan chaqiradi va ularni olib chiqadi. Va qachon ozining qoylarini chiqarsa, ularning oldida boradi va qoylar unga ergashadi, chunki ular uning ovozini biladilar. Begona kishiga esa ular hech qachon ergashmaydilar, balki undan qochadilar, chunki ular begonalarning ovozini bilmaydilar. Iso ularga shu maqolni aytdi, lekin ular Uning ularga nima haqida gapirayotganini

tushunmadilar. Iso ularga yana shunday dedi: Haqiqatan, haqiqatan sizlarga aytamanki, men qoylarning eshigiman. Mendan oldin kelganlarning hammasi og'rilar va qaroqchilar edi, lekin qoylar ularning ovozini eshitmadi. Men eshikman, agar kimdir men orqali kirsa, qutqariladi va u kirib-chiqadi hamda yaylov topadi. Og'ri faqat og'irlash, oldirish va yoq qilish uchun keladi, men esa ular hayotga ega bolishlari va uni toliq-tokis yashashlari uchun keldim. Men yaxshi choponman. Yaxshi chopon oz ruhini qoylar uchun qoyadi. Yollanma ishchi, chopon bolmagan va qoylari uning shaxsiy mulki bolmagan kishi, borining kelayotganini korib, qoylarni tashlab qochadi, va bori ularni yirtib, qoylarni tarqatib yuboradi. Yollanma ishchi esa qochadi, chunki u yollanma ishchi va unga qoylar haqida ahamiyat yoq. Men yaxshi choponman va ozimnikini bilaman va ozimniklar tomonidan bilinaman. Ota meni qanday bilsa, men ham Otani shunday bilaman va oz jonimni qoylarim uchun qoyaman. Va menda boshqa qoylar bor, ular bu hovlidan emas, va ularni ham olib kelishim kerak, va ular mening ovozimni eshitadilar, va bir poda boladi, bir chopon. Shu sababli Ota meni sevadi, chunki men oz jonimni qoyaman, shunda uni yana olaman. Hech kim uni mendan olmaydi, balki men uni ozim qoyaman, menda uni qoyish huquqi bor, va menda uni yana olish huquqi bor, bu buyruqni men Otamdan oldim. Shuning uchun yahudiylar orasida bu sozlar tufayli yana bolinish yuzaga keldi. Ulardan kopchilik aytishardi: Jini bor va aqldan ozgan, nima uchun uni eshitasiz? Boshqalar aytishdi: Bu sozlar jinlangan odamning sozlari emas. Jin korlarning kozlarini ocha oladimi?

Quddusda bagishlash marosimi bolib otdi va qish fasli edi. Va Iso mabadda Sulaymon ustunxonasida yurib yurardi. Yahudiylar uni orab oldilar va unga deyishdi: Qachongacha ruhimizni qiynaysiz? Agar siz Masih bolsangiz, bizga ochiq ayting. Iso ularga javob berdi: Sizlarga aytdim, va siz ishonmaysizlar. Men otamning nomida qiladigan ishlar mening haqimda guvohlik beradi. Lekin siz ishonmaysiz, chunki siz mening qoylarimdan emassiz, men sizga aytganimdek. Mening qoylarim mening ovozimni eshitadi, va men ularni bilaman, va ular menga ergashadilar. Va men ularga abadiy hayot beraman, va ular abadgacha halok bolmaydilar, va hech kim ularni mening qolimdan tortib ololmaydi. Mening otam, kim menga bergan, hammadan ulugdir, va hech kim mening otamning qolidan tortib ololmaydi. Men va otam birlamiz. Yahudiylar uni tosh otish uchun yana toshlarni kotarishdi. Iso ularga javob berdi: Men sizlarga Otamdan kop yaxshi ishlar korsatdim, ulardan qaysi ish uchun meni tosh otasizlar? Yahudiylar unga javob berib deyishdi: Yaxshi ish uchun emas, balki kufrlik uchun seni tosh otamiz, chunki sen odam bolib turib, ozingni Xudo qilasan. Iso ularga javob berdi: Sizlarning qonuningizda Men dedim, siz xudolarsiz deb yozilmagan mi? Agar U o'sha kishilarni xudolar deb atagan bolsa, yani Xudoning sozi ularga kelgan kishilarni, va Muqaddas Bitik bekor qilinishi mumkin emas bolsa, Otam muqaddas qilgan va dunyoga yuborgan Meni siz kufr gapiryapsan deb aytasizmi, chunki Men Xudoning Og'liman dedim? Agar men otamning ishlarini qilmasam, menga ishonmang, Lekin agar men qilsam, hatto menga ishonmasangiz ham, ishlarimga ishoning, shunda bilasizlar va ishonasizlar,

chunki Ota menda va men Unda. Shuning uchun ular yana uni tutmoqchi bolishdi, va u ularning qolidan chiqib ketdi.

Va u yana Iordanning narigi tomoniga ketdi, Yuhanno avval suga qilgan joyga, va u yerda qoldi. Koplab odamlar uning oldiga kelishdi va shunday deyishdi: Yahyo hech qanday mojiza korsatmagan edi, lekin Yahyo bu kishi haqida aytgan barcha gaplari haqiqat edi. Va koplar u yerda unga ishondilar.

11

Betaniyadan kelgan Lozar ismli kasal odam bor edi, Maryam va uning singlisi Marta qishlogidan. Maryam Rabbini moy bilan moylab, uning oyoqlarini oz sochlari bilan artgan ayol edi, uning akasi Lazar kasal edi. Shunday qilib, opa-singillar unga xabar yuborib dedilar: Rabbiy, qarang, Siz sevgan kishi kasal. Iso buni eshitib dedi: Bu zaiflik olimga olib boruvchi emas, balki Xudoning ulugvorligi uchun, shunda Xudoning Og'li uning orqali uluglantirilsin. Iso Marta va uning singlisi va Lozarni sevardi. U kasal ekanligini eshitgach, demak, u o'sha paytda turgan joyida ikki kun qoldi. Keyin shundan song u shogirdlarga dedi: Keling, yana Yahudiyaga boraylik. Shogirdlar unga dedilar: Ustoz, hozir Yahudiylar sizni tosh otmoqchi bolishdi, va siz yana u yerga borasizmi? Iso javob berdi: Kunda on ikki soat bor emasmi? Agar kimdir kunduzda yursa, qoqilmaydi, chunki u bu dunyoning yorugligini koradi, Lekin agar kimdir tunda yursa, u qoqiladi, chunki unda yoruglik yoq. Bularni aytdi va bundan

keyin ularga dedi: Do'stimiz Lazar uxlab qoldi, lekin men uni uygotish uchun boraman. Demak, uning shogirdlari aytdilar: Rabbiy, agar u uxlab qolgan bolsa, sogayib ketadi. Iso uning olimi haqida aytgan edi, lekin ular uyqu uxlashi haqida gapirayapti deb oylashdi. Keyin Iso ularga ochiqlik bilan aytdi: Lazar vafot etdi. Va men sizlar uchun xursandman, shunday qilib ishonasizlar, chunki men u yerda emasdim, lekin keling, uning oldiga boraylik. Demak, Egizak deb atalgan Tomas hamkasb shogirdlarga dedi: Boraylik, biz ham u bilan birga olaylik.

Iso kelganida, u allaqachon tort kun qabrda yotganini topdi. Betaniya Iyerusalimga yaqin edi, taxminan on besh stadion masofada. Yahudiylardan koplari Marta va Mariyaning oldiga kelgan edilar, ularni ukalarining olimi haqida taskin berish uchun. Marta Iso kelayotganini eshitgach, uni kutib oldi, Maryam esa uyda otirar edi. Marta Isoga dedi: Xojayin, agar siz shu yerda bolganingizda, mening akam olmagan bolardi. Lekin hozir ham men bilaman ki, u Xudodan nima sorasa, Xudo senga beradi. Iso unga dedi: Sizning akangiz tirilib turadi. Marta unga dedi: Bilaman, u oxirgi kunda, tiklanishda tiklanadi. Iso unga dedi: Men tiriltirish va hayotman. Menga ishonuvchi, hatto olsa ham, yashaydi, va yashayotgan va menga ishonuvchi har bir kishi abadiy olmaydi. Bunga ishonasanmi? U unga deydi: Ha, Rabbim, men ishonganman ki, Sen Masih, Xudoning Og'li, dunyoga kelayotgan Zotsan. Va buni aytib, u ketdi va uning singlisi Maryamni yashirincha chaqirib, dedi: Oqituvchi keldi va seni chaqiryapti. O ayol eshitgach, tezda ornidan turdi va uning

oldiga keldi. Iso hali qishloqqa kelmagan edi, lekin Marta uni kutib olgan joyda edi. Shuning uchun uyda uning yonida bolgan va uni taskin berayotgan yahudiylar Maryamning tezda ornidan turib chiqib ketganini korib, uni kuzatib borishdi va U qabrga yiglash uchun ketyapti deb aytishdi. Demak, Maryam Iso turgan joyga kelganida, uni korib, uning oyoqlari oldiga yiqildi va unga dedi: Xojayin, agar siz shu yerda bolganingizda, mening akam olmagan bolardi. Iso shuning uchun uni yiglayotganini va u bilan birga yiglashga yigilgan yahudiylarni korgach, ruhida gazablandi va ozini bezovta qildi. Va u dedi: Qayerga uni qoygansizlar? Ular unga aytdilar: Xojayin, kelib koring. Iso yigladi. Yahudiylar shunday deyishardi: Qarang, uni qanday sevardi! Bazilar ulardan dedilarki: Kor odamning kozlarini ochgan bu kishi, bu odamning ham olmasligini taminlay olmas edimi? Iso demak, yana ozida chuqur harakatlanib, qabrga keladi. U gor edi va uning ustida tosh yotardi. Iso dedi: Toshni kotaring. Olgan odamning singlisi Marta unga dedi: Rabbim, allaqachon badboy boladi, chunki tortinchi kun boldi. Iso unga dedi: Agar ishonsang, Xudoning ulugvorligini korasan, deb senga aytmadimmi? Ular olik yotgan joyidagi toshni kotardilar. Lekin Iso kozlarini yuqoriga kotarib dedi: Ota, senga minnatdorman, chunki meni eshitding. Men bilardim ki, Sen har doim meni eshitasan, lekin atrofda turgan olomon tufayli aytdim, shunday qilib ular Senning meni yuborgan ekaningga ishonsinlar. Va bu narsalarni aytib, baland ovoz bilan qichqirdi: Lazar, bu yerga chiq! Va olgan kishi chiqdi, oyoqlari va qollari mato bogichlar bilan boglangan holda, va uning yuzi mato bilan oralgan edi. Iso ularga dedi: Uni yeching va borishiga yol qoying.

Kop yahudiylar, Maryamning oldiga kelganlar va Iso qilgan ishlarni korganlar, unga ishondilar. Bazilar esa ulardan Fariseylarga ketishdi va ularga Iso qilgan narsalarni aytishdi. Shuning uchun bosh ruhoniylar va Farizilar kengash yigishdilar va aytishdi: Nima qilamiz, chunki bu odam kop belgilar qiladi? Agar biz uni shunday qoyib yuborsak, hamma unga ishonadi va Rimliklar kelib, bizning joyimizni ham, xalqimizni ham olib ketadi. Lekin ulardan biri Kayafa, o'sha yilning oliy kohini bolib, ularga dedi: Siz hech narsa bilmaysiz, Siz mulohaza ham qilmayapsizlarki, bizga foydali boladi shundaki, bir odam xalq uchun olsin va butun millat halok bolmasin. Buni u ozidan aytmadi, lekin o'sha yilning oliy ruhoniysi bolib, bashorat qildi ki, Iso millat uchun olmoqchi edi. Va bu faqat millat uchun emas, balki Xudoning tarqalgan bolalarini birga yigish uchun ham. Shu kundan boshlab ular uni oldirish uchun maslahat qilishdi. Shunday qilib, Iso endi yahudiylar orasida ochiqchasiga yurmadi, balki u yerdan cholga yaqin joyga, Efraim deb atalgan shaharga ketdi va u yerda shogirdlari bilan birga turdi. Yahudiylarning Fisih bayrami yaqin edi, va kop odamlar Quddusga yurtdan Fisih bayramidan oldin kotarildilar, shunda ular ozlarini poklashinlari uchun. Ular demak Isoni qidirayotgan edilar va mabadda turgan holda bir-biri bilan aytishayotgan edilar: Sizga qanday korinadi, u bayramga kelmaydi-mi? Bosh ruhoniylar va Farizilar buyruq bergan edilar: agar kimdir uning qayerda ekanligini bilsa, xabar bersin, shunda ular uni tutib olishlari mumkin.

12

Shunday qilib, Iso Fisih bayramidan olti kun oldin Baytanyaga keldi, u yerda U oliklardan tiriltirgan olgan Lozar bor edi. Ular u yerda unga kechki ovqat qildilar va Marta xizmat qilardi, lekin Lazarus u bilan birga dasturxonda yotganlardan biri edi. Maryam bir funt sof, qimmatbaho nard muroni olib, Isoning oyoqlarini moylab qoydi va oz sochlari bilan uning oyoqlarini artdi, uy esa muronning hidi bilan toldi. Shunday qilib, uning shogirdlaridan biri, Simonning og'li Yahudo Isqariyotlik, uni topshirmoqchi bolgan kishi, dedi: Nima uchun bu atir uch yuz denariiga sotilmadi va kambagallarga berilmadi? U buni kambagallar haqida gamxorlik qilgani uchun emas, balki og'ri bolgani uchun aytdi va u xazina qutisini ushlab turgan hamda unga solingan narsalarni olib ketgan edi. Iso shunday dedi: Uni qoyib ber, u buni mening dafn qilish kunim uchun saqlagan. Kambagallar doimo ozlaringiz bilan birga boladi, lekin men doimo sizlar bilan bolmayman. Yahudiylardan kop olomon u yerda ekanligini bildi va ular faqat Iso tufayli emas, balki Oliklardan tiriltirgan Lozarni ham korish uchun keldilar. Bosh ruhoniylar esa Lazarni ham oldirish rejasini tuzdilar. Chunki yahudiylarning koplari u tufayli ketayotgan edilar va Isoga ishondilar.

Keyingi kuni bayramga kelgan kop olomon Isoning Quddusga kelayotganini eshitib, Ular xurmo daraxtlarining shoxlarini oldilar va Uni kutib olish uchun chiqdilar, va baqirib yubordilar:

Hosanna! Muborak bolsin Rabbiy nomida kelayotgan, Isroilning Podshohi! Iso yosh eshak topib, uning ustiga otirdi, xuddi yozilganidek, Qorqma, Sion qizi, mana, sening podshohingiz eshak toy chumolisiga minib kelmoqda.

Bularni uning shogirdlari dastlab bilmadilar, lekin Iso uluglanganda, keyin esladilar ki bular uning haqida yozilgan edi va bularni unga qilishgan edi. Demak, u bilan birga bolgan olomon guvohlik berdi, u Lazarni qabrdan chaqirgan va uni oliklardan tiriltirgan paytda. Shu sababli olomon uni kutib oldi, chunki ular uning bu mojizani qilganini eshitgan edilar. Shunday qilib, Farisey-lar ozlariga aytdilar: Koryapsizmi, hech narsa qila olmayapsizlar? Mana, butun dunyo uning ortidan ketdi.

Bayramda sajda qilish uchun kotarilayotganlar orasida bazi yunonlar ham bor edi. Shunday qilib, ular Jaliiliya viloyatidagi Baysayda shahridan bolgan Filipga kelishdi va undan sorab dedilar: Xojayin, biz Isoni korishni xohlaymiz. Filip keladi va Andreaga aytadi, va yana Andrea va Filip Isoga aytadilar, Lekin Iso ularga javob berib dedi: Insonning Og'li uluglantirilishi soati keldi. Haqiqatan-haqiqatan sizlarga aytamanki, agar bugdoy donasi yerga tushib olmasa, u yolgiz qoladi, lekin agar olsa, kop meva beradi. Oz ruhini do'st tutgan kishi uni yoqotadi va oz ruhini bu dunyoda yomon korgan kishi uni abadiy hayot uchun saqlab qoladi. Agar kimdir menga xizmat qilsa, u menga ergashsin, va men qayerda bolsam, u yerda mening xizmatkorim ham boladi, va agar kimdir menga xizmat qilsa,

Ota uni hurmat qiladi. Hozir mening ruhim bezovtalangan va nima deyishim kerak? Ota, meni shu soatdan qutqar. Lekin men aynan shu soat uchun keldim. Ota, Sening nomingni ulugla. Shunda osmondan ovoz keldi: Men ulugladim va yana uluglayman. Shunday qilib, turgan va eshitgan olomon momaqaldiroq bolganini aytdi, boshqalar esa xabarchi unga gapirdi, deyishdi. Iso javob berib dedi: Bu ovoz men uchun emas, balki sizlar uchun boldi. Hozir bu dunyoning hukmi, hozir bu dunyo hukmdori tashqariga tashlanadi. Va agar men yerdan yuqoriga kotarilsam, hammani ozimga tortaman. Buni esa u qanday olim bilan olishini korsatib aytgan edi. Olomon unga javob berdi: Biz qonundan eshitdikki, Masih abadiy qoladi, va sen qanday aytasan, Insonning Og'li kotarilishi kerak? Bu Insonning Og'li kim? Iso ularga dedi: Yoruglik sizlar bilan yana oz vaqt bor, yoruglik sizda bolguncha yuringlar, shunda zulmat sizlarni qamrab olmaydi, va zulmatda yuruvchi qayerga borayotganini bilmaydi. Sizda yoruglik bor ekan, yoruglikka ishoning, shunda yoruglik farzandlari bolasizlar. Iso bu sozlarni aytdi va ketib, ulardan yashirindi.

U ularning koz ongida shuncha kop mojizalar korsatganiga qaramay, ular unga ishonmadilar. Shunday qilib, Ishoyo paygambarning sozi bajarilsin, u aytgan edi: Rabbiy, kim bizning xabarimizga ishondi? Va Rabbiyning qudrati kimga oshkor qilindi? Shu sababli ular ishona olmas edilar, chunki Ishayo yana shunday degan edi, U ularning kozlarini kor qilgan va ularning yuragini qattiqlashtirilgan, shunda ular kozlari bilan kormasinlar va yuraklari bilan tushunmasinlar va qaytmasinlar,

va men ularni davolayman.

Ishayo buni uning shon-shuhratini korganida va u haqida gapirganida aytgan edi. Baribir, rahbarlardan koplari unga ishondilar, lekin Farziylar tufayli tan olmadilar, shunda jamoatdan chiqarilmasinlar deb. Ular odamlarning shon-shuhratini Xudoning shon-shuhratidan kora koproq sevdilar.

Iiso qichqirib dedi: Menga ishongan kishi menga emas, balki meni Yuborgan Zotga ishonadi, Va meni korayotgan kishi meni yuborgan Zotni koradi. Men dunyo ichiga yoruglik sifatida keldim, shunda menga ishongan har bir kishi zulmatda qolmasin. Va agar kimdir mening sozlarimni eshitsa va ishonmasa, men uni hukm qilmayman, chunki men dunyoni hukm qilish uchun emas, balki dunyoni qutqarish uchun keldim. Meni rad etuvchi va mening sozlarimni qabul qilmaydigan kishi oziga hukm qiluvchiga ega: men aytgan soz, o'sha uni oxirgi kunda hukm qiladi. chunki men ozimdan gapirmadim, lekin meni yuborgan Ota Ozi menga nima aytishim va nima gapirishim kerakligini buyruq qilib berdi Va men bilaman ki, uning buyrugi abadiy hayotdir. Shuning uchun men nima gapiraman, Ota menga qanday aytgan bolsa, shunday gapiraman.

13

Fisih bayramidan oldin, Iso Uning soati kelganini bilgan edi,

shunda U bu dunyodan Otaga ketsin. Dunyodagi ozlarini sevgan holda, oxirigacha ularni sevdi. Kechki ovqat tugagandan song, shayton allaqachon Isqariyotlik Simon og'li Yahudoning qalbiga uni xiyonat qilish fikrini solgan edi Iso otaning unga hamma narsani qollariga berganini va u Xudodan chiqqanini hamda Xudoga borayotganini bilib, U kechki ovqatdan turib, kiyimlarini yechdi va sochiq olib, oziga belbogladi. Keyin u lavaboga suv quydi va shogirdlarning oyoqlarini yuvishga va ozi oralgan sochiq bilan artishga kirishdi. Shunday qilib, u Simon Pyotrning oldiga keladi va u unga dedi: Rabbiy, sen mening oyoqlarimni yuvyapsanmi? Iso javob berib, unga dedi: Men nima qilayotganimni sen hozir bilmaysan, lekin keyinroq bilasan. Butrus unga dedi: Hech qachon mening oyoqlarimni yuvmang! Iso unga javob berdi: Agar seni yuvmasam, men bilan hech qanday aloqang bolmaydi. Simon Pyotr unga dedi: Rabbim, faqat oyoqlarimni emas, balki qollarim va boshimni ham yuving. Iso unga dedi: Yuvilgan kishi faqat oyoqlarini yuvishga muhtoj, lekin butunlay toza, va siz ham tozasiz, lekin hammangiz emas. U uni xiyonat qiluvchini bilardi, shu sababli aytdi: Hammangiz toza emassiz.

Qachon u ularning oyoqlarini yuvdi va oz kiyimlarini oldi, yana orniga yotib ularga dedi: Sizlarga nima qilganimni bilasizlarmi? Siz meni Ustoz va Xojayin deb chaqirasiz va tog'ri deyapsiz, chunki men shundayman. Agar men, Xojayin va Oqituvchi bolib, sizlarning oyoqlaringizni yuvgan bolsam, sizlar ham bir-biringizning oyoqlarini yuvishingiz kerak. Men sizga misol korsatdim, shunday qilib men sizga qilganimdek, siz ham

shunday qilasiz. Haqiqatan-haqiqatan sizlarga aytamanki, qul oz xojayinidan katta emas va elchi ham uni yuborgan kishidan katta emas. Agar bu narsalarni bilsangiz, ularni qilsangiz baxtli bolasiz. Men sizlarning barchangi3 haqida aytmayapman, men kimlarni tanlaganimni bilaman, lekin Muqaddas Yozuv bajarilishi uchun, men bilan non yegan kishi mening ustimga tovonini kotardi. Men sizlarga hoziroq aytaman, bu sodir bolishidan oldin, shunda bu sodir bolganda ishonasizlar, chunki Men Ozim. Haqiqatan-haqiqatan, sizlarga aytamanki, agar Men kimnidir yuborgan bolsam, uni qabul qilgan kishi Meni qabul qiladi, Meni qabul qilgan kishi esa Meni Yuborganini qabul qiladi.

Iso bu sozlarni aytgandan song, ruhida bezovtalandi va guvohlik berib dedi: Amin, amin, sizlarga aytaman, sizlardan biri menga xiyonat qiladi. Shogirdlar bir-birlariga qarab turishdi, chunki U kimni nazarda tutayotgani haqida hayratda qolishdi. Isoning shogirdlaridan biri uning bagrida suyanib yotgan edi, uni Iso sevardi. Simon Pyotr shuning uchun unga kim haqida aytayotgani bolishi mumkinligini sorash uchun egildi. Lekin u Isoning kokragiga yiqilib, unga dedi: Xojayin, u kim? Iso javob beradi: U kishi shuki, men non parchsini botirib unga beraman. Va non parchsini botirib, Simonning og'li Yahudo Isqariyotga beradi. Va luqmadan keyin shayton o'sha odamga kirdi. Shuning uchun Iso unga dedi: Nima qilayotgan bolsang, tezroq qil. Biroq dasturxonda yotganlardan hech kim unga buni nima uchun aytganini bilmadi. Bazilar, Yahudo xazinani ushlab turgani uchun, Iso unga bayram uchun kerak bolgan narsalarni sotib

olishni yoki kambagallarga biror narsa berishni aytayapti, deb oylashdi. U luqmani olgan song, darhol chiqib ketdi, tun edi.

Qachon u chiqib ketganida, Iso dedi: Endi Insonning Og'li uluglandi va Xudo unda uluglandi. Agar Xudo unda uluglangan bolsa, Xudo ham uni Ozida uluglaydi va darhol uni uluglaydi. Bolalar, men hali ozgina vaqt siz bilan birgaman. Siz meni qidirasiz, va men Yahudiylarga aytganimdek, qayerga men borsam, siz kela olmaysiz, va buni sizga hozir aytaman. Yangi amrni sizga beraman: bir-biringizni seving, xuddi men sizni sevganim kabi, siz ham bir-biringizni seving. Shu bilan hamma biladi ki, siz mening shogirdlarim, agar bir-biringizga muhabbat korsatsangiz. Simon Pyotr unga dedi: Rabbiy, qayerga ketyapsiz? Iso unga javob berdi: Men borayotgan joyga sen hozir menga ergasha olmaysan, lekin keyinroq menga ergashasan. Pyotr unga dedi: Xojayin, nega men senga hozir ergasha olmayman? Men oz jonimni sening uchun qoyaman. Iso unga javob berdi: Sen mening uchun ruhingni qoyasanmi? Haqiqatan, haqiqatan senga aytaman: xoroz qichqirmasdan oldin sen meni uch marta inkor qilasan.

14

Yuragingiz bezovta bolmasin, Xudoga ishoning va menga ishoning. Otamning uyida kop xonalar bor, agar shunday bolmasa, sizga aytgan bolardim. Men sizga joy tayyorlash uchun ketyapman. Va agar men borsam va sizga joy tayyorlasam, yana

kelamanva sizlarni ozim tomon olamanva, shunday qilib men qayerda bolsam, sizlar ham o'sha yerda bolasizlar. Va men qayerga borishimni bilasizlar va yolni ham bilasizlar. Tomas unga dedi: Rabbiy, biz qayerga borayotganingni bilmaymiz, yolni qanday bilib olishimiz mumkin? Iso unga dedi: Men yol, haqiqat va hayotman. Hech kim Otaga kela olmaydi, faqat men orqali keladi. Agar siz meni bilgan bolsangiz, otamni ham bilgan bolar edingiz. Va hozirdan boshlab uni bilasiz va uni korgansiz. Filipp unga dedi: Rab, bizga Otani korsat, bu bizga yetadi. Iso unga dedi: Shunchalik vaqt sizlar bilan birga boldim, lekin meni tanimading, Filipp? Meni korgan odam Otani korgan, qanday qilib sen aytasan: Bizga Otani korsat? Sen men Otada ekanligimga va Ota menda ekanligiga ishonmaysanmi? Men sizga aytayotgan sozlarni ozimdan aytmayapman, balki menda qolayotgan Otaning ozi bu ishlarni qiladi. Menga ishoning, chunki men Otada va Ota menda. Agar ishonmasangiz, o'sha ishlarning ozi uchun menga ishoning. Haqiqatan-haqiqatan sizlarga aytamanki, menga ishongan kishi men qilayotgan ishlarni u ham qiladi va ulardan ham kattaroqlarini qiladi, chunki men Otam huzuriga boraman. Va nima bolsa ham siz mening nomimda sorasangiz, men buni qilaman, shunday qilib Ota Og'il orqali uluglantirilsin. Agar mening nomimda biror narsa sorasangiz, men qilaman.

Agar siz meni sevsangiz, mening buyruqlarimni saqlang. Va men Otadan sorayman va U sizga boshqa Himoyachini beradi, shunday qilib U sizning bilan abadgacha qoladi. Haqiqat Ruhi, uni dunyo qabul qila olmaydi, chunki uni kormaydi va

tanimaydi, lekin siz uni tanaysiz, chunki U sizning yoningizda qoladi va ichingizda boladi. Men sizlarni yetim qoldirmayman, men sizlarga kelaman. Yana ozgina vaqt va dunyo meni endi kormaydi, lekin siz meni korasiz, chunki men tirikman va siz ham tirik bolasizlar. O'sha kunda siz bilasizlar ki, men mening Otamdaman va siz mendasizlar va men sizdasizman. Mening buyruqlarimga ega bolgan va ularni saqlovchi kishi — ana o'sha meni sevuvchidir. Meni sevuvchi esa Otam tomonidan seviladi, va men uni sevaman hamda ozimni unga korsataman. Yahudo, Isqariyotlik emas, Unga dedi: Rabbiy, nima boldiki, Sen Ozingni bizga korsatmoqchi bolib, dunyoga emas? Iso javob berib, unga dedi: Agar kimdir Meni sevsa, Mening sozimni saqlaydi va Mening Otam uni sevadi, va biz uning oldiga kelamiz va uning yonida turar joy qilamiz. Meni sevmaydigan odam mening sozlarimni saqlamaydi va siz eshitayotgan soz mening emas, balki meni yuborgan Otaniki.

Bularni sizga yoningizda turganimda aytib berdim. Lekin yordamchi, yani Muqaddas Ruh, uni Ota mening nomimda yuboradi, o'sha sizlarni hamma narsaga orgatadi va men sizlarga aytgan hamma narsani eslatadi. Tinchlikni sizlarga qoldiraman, ozimning tinchligimni sizlarga beraman, dunyo qanday beradigan bolsa, men unday emas beraman sizlarga. Yuragingiz bezovtalanmasin va qorqmasin. Siz eshitdingiz, men sizga aytdim: Men ketaman va sizning oldingizga qaytib kelaman. Agar siz meni sevgan bolsangiz, xursand bolgan bolar edingiz, chunki men aytdim: Otaning oldiga boraman, chunki Ota mendan ulugdir. Va hozir men sizlarga bu sodir bolishidan

oldin aytdim, shunda u sodir bolganda ishonasizlar. Endi sizlar bilan kop gapirmayman, chunki dunyoning hukmdori kelmoqda, va u menda hech narsaga ega emas Lekin dunyo bilishi kerak ki, men Otani sevaman va Ota menga qanday buyurgan bolsa, shunday qilaman. Turing, bu yerdan ketaylik.

15

Men haqiqiy tok uzumman va mening otam dehqon. Menda meva bermayotgan har bir shoxni U olib tashlaydi va meva berayotgan har bir shoxni tozalaydi, shunda u koproq meva bersin. Siz allaqachon poksilar, men sizlarga aytgan sozim tufayli. Menda qoling, men ham sizlarda qolaman. Novda tok ichida qolmasa, oz-ozidan meva bera olmaganidek, sizlar ham menda qolmasangiz, meva bera olmaysizlar. Men tokmizman, siz shoxlarsiz. Menda qolgan va men unda qolgan kishi kop meva beradi, chunki mensiz siz hech narsa qila olmaysiz. Agar kimdir menda qolmasa, u shoxcha kabi tashqariga tashlandi va qurib qoldi, va ularni yigib olovga tashlaydilar, va u yonadi. Agar siz menda qolsangiz va mening sozlarim sizda qolsa, nima xohlasangiz sorang va u sizga beriladi. Mening Otam shu bilan uluglandikim, siz kop meva keltiring va Menga shogirdlar bolasiz. Ota meni qanday sevgan bolsa, men ham sizlarni shunday sevdim, mening sevgimda qoling. Agar mening buyruqlarimni saqlasangiz, mening muhabbatimda qolasiz, xuddi men Otamning buyruqlarini saqlagan va Uning muhabbatida qolgan bolganimdek. Bularni sizlarga shunday

gapirdimki, mening quvonchim ichingizda qolsin va sizning quvonchingiz tolsin. Bu mening buyrugim: bir-biringizni seving, xuddi men sizlarni sevganim kabi. Bundan kattaroq muhabbatga hech kim ega emas: kimdir oz jonini oz do'stlari uchun qoysin. Agar men sizga buyurgan narsalarimni qilsangiz, siz mening do'stlarim bolasiz. Endi sizlarni qullar demayman, chunki qul oz xojayini nima qilayotganini bilmaydi, lekin sizlarni do'stlar dedim, chunki Otamdan eshitgan hamma narsani sizlarga malum qildim. Siz meni tanlamadingiz, lekin men sizni tanladim va sizni shunday qoydimki, siz borib meva keltirasiz va sizning mevangiz qoladi, shunday qilib, mening nomimda Otadan nima sorasangiz, U sizga beradi. Men sizga buni buyuraman: bir-biringizni seving.

Agar dunyo sizni yomon korsa, bilingki, u sizdan oldin meni yomon korgan. Agar siz dunyodan bolganingizda, dunyo ozinikini sevgan bolardi, lekin siz dunyodan emassiz, balki men sizni dunyodan tanladim, shu sababli dunyo sizni yomon koradi. Eslab qoling, men sizga aytgan sozimni: qul oz xojayinidan katta emas. Agar meni taqib qilgan bolsalar, sizni ham taqib qilishadi; agar mening sozimni saqlaganlar bolsa, siznikini ham saqlab qolishadi. Lekin bularning barchasini sizlarga mening nomim tufayli qilishadi, chunki ular meni yuborgan zotni bilishmaydi. Agar men kelmaganimda va ularga gapirmaganimda, ular gunohga ega bolmasdilar, lekin hozir ular oz gunohlari haqida bahonaga ega emaslar. Meni yomon korgan odam mening Otamni ham yomon koradi. Agar men ularda hech kim boshqa qilmagan ishlarni qilmaganimda, ular gunohga ega bolmas

edilar, lekin hozir ular kordilar va nafratlandilar, ham meni, ham otamni. Lekin bu ularning qonunida yozilgan soz bajarilishi uchun shunday boldi, chunki ular meni bekorga nafrat qildilar. Lekin qachon men sizlarga Otadan yuboradigan Yordamchi kelsa, Otadan chiqadigan Haqiqat Ruhi, u men haqimda guvohlik beradi, Va siz ham guvohlik berasiz, chunki boshidanoq men bilan birgasiz.

16

Men sizlarga bu gaplarni aytdim, shunda xafa bolmaysizlar. Ular sizni chetlatilganlar qilishadi, lekin shunday soat keladi, har bir sizni oldirgan kishi Xudoga xizmat taqdim etayotganini oylaydi. Va ular buni qilishadi, chunki ular Otani ham, meni ham bilishmagan. Lekin men bularni sizga shunday gapirdimki, qachonki soat kelsa, ularni eslab qolasizlar, chunki men sizga aytgan edim. Bularni esa sizga boshidanoq aytmadim, chunki men sizlar bilan edim. Endi esa meni yuborgan Zotga ketyapman, lekin sizlardan hech kim mendan Qayerga ketyapsan? deb soramayapti. Lekin men sizlarga bu narsalarni aytganim uchun, qaygu sizlarning yuraginizni toldirdi. Lekin men sizlarga haqiqatni aytaman: men ketishim sizlar uchun foydalidir. Chunki agar men ketmasam, Yordamchi sizlarning oldingizga kelmaydi, lekin agar men borsam, Uni sizlarning oldingizga yuboraman. Va kelgan o'sha kishi dunyoni gunoh haqida, adolat haqida va hukm haqida tanbeh beradi. Gunoh haqida, chunki ular menga ishonmaydilar, Adolat haqida esa,

chunki men Otamning oldiga boraman va endi meni kormaysizlar, Hukm haqida esa, chunki bu dunyoning hukmdori hukm qilingan. Hali sizga aytadigan kop gapim bor, lekin siz buni hozir kotarolmaysiz. Qachon esa U kelsa, Haqiqat Ruhi, sizlarni barcha haqiqatga rahbarlik qiladi, chunki U ozidan gapirmaydi, lekin nima eshitsa, shuni gapiradi va keladigan narsalarni sizlarga elon qiladi. U meni uluglaydi, chunki mendan oladi va sizga elon qiladi. Otamning ega bolgan hamma narsasi meniki hisoblanadi, shuning uchun aytdimki, u menikidan oladi va sizlarga elon qiladi. Ozgina vaqt va siz meni kormaysiz, va yana ozgina vaqt va siz meni korasiz, chunki men Otaning oldiga boraman. Uning shogirdlaridan bazilari bir-biriga dedilar: U bizga aytayotgan bu nima, Ozgina vaqt va meni kormaysizlar, va yana ozgina vaqt va meni korasizlar, va Men Otaga boraman? Ular demak: Bu nima, u aytayotgan kichik degani? Biz u nima haqida gapirayotganini bilmaymiz. Demak, Iso ular undan soramoqchi ekanliklarini bildi va ularga dedi: Men aytgan gapim haqida bir-biringizdan sorayapsizlarmi: Ozgina vaqt va meni kormaysizlar, va yana ozgina vaqt va meni korasizlar? Haqiqatan-haqiqatan sizlarga aytamanki, siz yiglaysizlar va motam tutasizlar, dunyo esa xursand boladi, siz qaygurasizlar, lekin sizning qaygungiz shodlikka aylanadi. Ayol tugruq paytida ogriqqa ega boladi, chunki uning vaqti keldi, lekin bolani tugganidan keyin endi iztirob haqida eslamaydi, quvonch tufayli, chunki odam dunyoga tugildi. Va siz shuning uchun hozir haqiqatan qayguga ega bolsangiz-da, lekin men sizni yana koraman va sizning yuragingiz xursand boladi, va sizning shodligingizni hech kim sizdan olmaydi. Va o'sha kuni

siz mendan hech narsa soramaysiz. Amin, amin, sizlarga aytamanki, Otadan mening nomimda nima sorasangiz ham, U sizlarga beradi. Hozirgacha siz mening nomimda hech narsa soramadingiz, sorang va olasiz, shunda sizning xursandligingiz toliq boladi. Bu gaplarni sizlarga masallar bilan aytgan edim, lekin shunday soat keladi, qachonki endi sizlarga masallar bilan gapirmayman, balki Ota haqida ochiqchasiga elon qilaman sizlarga. O'sha kuni Mening nomimda soraysizlar va sizlarga aytmayman, chunki Men Otadan sizlar haqida sorayman Ozi uchun Ota sizlarni sevadi, chunki sizlar meni sevgan boldingizlar va ishongan boldingizlar, chunki men Xudodan chiqdim. Men Otadan chiqib ketdim va dunyoga kelganman, yana dunyoni tark etaman va Otaga qaytaman. Uning shogirdlari unga deyishdi: Qarang, hozir ochiq gapirapsiz va hech qanday maqol aytmayapsiz. Endi biz bilamiz ki, siz hamma narsani bilasiz va sizga hech kim sizni soroq qilishi uchun ehtiyoj yoq. Shu sababli biz ishonmiz ki, siz Xudodan kelgansiz. Iso ularga javob berdi: Hozir ishonasizlarmi? Mana, soat keladi va hozir keldi, shunda sizlar har biringiz oz joyingizga tarqalasizlar va meni yolgiz qoldirasizlar, lekin men yolgiz emasman, chunki Ota men bilan birga. Men sizlarga bularni shunday gapirdimki, menda tinchlikka ega bolasizlar. Dunyoda qiyinchiliklarga duch kelasizlar, lekin jasorat qiling, men dunyoni yengdim.

17

Bularni Iso aytdi va kozlarini osmonga kotardi va dedi: Ota, soat keldi, Og'lingni ulugla, shunda Og'ling ham Seni uluglasin, Sen unga barcha insonlar ustidan hokimiyat berding, shunday qilib u Senga bergan har bir kishiga abadiy hayot bersin. Bu esa abadiy hayot: ular seni yagona haqiqiy Xudo va sen yuborgan Iso Masihni bilishlari uchun. Men seni yer ustida ulugladim, sen menga qilishim uchun bergan ishni tugatdim. Va hozir meni ulugla, Sen, Ota, Ozing yonida o'sha shon-sharaf bilan, qaysi menda mavjud edi dunyo bolishidan oldin Sening yoningda. Men sizga dunyodan bergan odamlarga sizning ismingizni zohir qildim. Ular sizniki edilar va siz ularni menga berdingiz, va ular sizning sozingizni saqlashdi. Hozir ular bilib oldilarki, sen menga bergan barcha narsalar sendan ekan. Chunki sen menga bergan sozlarni men ularga berdim, va ular qabul qildilar, va ular haqiqatan men sendan chiqqanimni bildilar, va sen meni yuborganingga ishondilar. Men ular haqida iltijo qilaman, dunyo haqida emas, balki menga berganlar haqida iltijo qilaman, chunki ular Seniki. Va mening barcha narsalarim seniki va seniki narsalaring meniki, va men ularda uluglangan boldim. Va men endi dunyoda emasman, va bular dunyoda borlar, va men senga kelaman. Muqaddas Ota, ularni oz ismingda saqla, qaysi ismni menga berding, shunday qilib ular bir bolsinlar, xuddi biz kabi. Qachon men ular bilan dunyoda edim, men ularni Sening nomingda saqlab turdim. Sen menga berganlaringni asrab turibman va ulardan hech kim halok bolmadi, faqat halokat og'li bundan mustasno – Muqaddas Yozuv bajarilishi uchun. Hozir esa men senga kelaman va bu gaplarni dunyoda shunday gapiramanki, ular ozlarida mening

quvonchimga toliq ega bolsinlar. Men ularga Sening sozingni berdim va dunyo ularni yomon kordi, chunki ular dunyodan emaslar, xuddi men dunyodan emasman. Men ularni dunyodan olib ketishingni soramayman, lekin ularni yomonlikdan saqlab qolishingni sorayman. Ular dunyodan emaslar, xuddi men dunyodan emasligim kabi. Ularni Sening haqiqating bilan muqaddas qil, Sening sozing haqiqatdir. Sen meni dunyoga yuborganingdek, men ham ularni dunyoga yubordim. Va ularning uchun men ozimni muqaddaslashtiraman, shunday qilib ular ham haqiqatda muqaddas qilingan bolsinlar. Men faqat bular haqida soramayapman, balki ularning sozi orqali menga ishonuvchilar haqida ham sorayapman. Hammasi bir bolishi uchun, xuddi sen, Ota, menda va men senda bolganimizdek, ular ham bizda bir bolishlari uchun, dunyo seninr meni yuborraнingga ishonishi uchun. Va men o'sha shon-sharafni, siz menga bergan edingiz, ularga berdim, shunday qilib ular bir bolsinlar, xuddi biz bir bolganimiz kabi Men ularda va Sen menda, shunda ular bir bolib kamolga etkazilgan bolsinlar, va dunyo bilsin ki, Sen meni yubording va ularni xuddi meni sevganingdek sevding. Ota, sen menga berganlarni, men xohlayman, qayerda men bolsam, ular ham men bilan bolsinlar, shunda ular mening sharafimni korsinlar, sen menga bergan sharafni, chunki sen meni dunyo yaratilishidan oldin sevding. Adolatli Ota, dunyo Seni tanimadi, lekin Men Seni tanidim va bular Sen Meni yuborganingni bildilar. Va men ularga Sening ismingni malum qildim va malum qilaman, shunday qilib Sen meni sevgan muhabbat ularda bolsin va men ham ularda bolaman.

18

Iso bularni aytgandan song, oz shogirdlari bilan Kidron seli narigi tomoniga chiqdi, u yerda bog bor edi, u ozi va shogirdlari unga kirdilar. Yahudo ham, uni tutib beruvchi, o'sha joyni bilardi, chunki Iso oz shogirdlari bilan u yerda kop marta yigilgan edi. Shunday qilib, Yahudo kohortni va bosh ruhoniylar hamda Farisiylarning xizmatkorlarini olib, mashalalar, chiroqlar va qurollar bilan u yerga keldi. Iso, uning ustiga kelayotgan barcha narsalarni bilgan holda, chiqib, ularga dedi: Kimni qidiryapsizlar? Ular unga javob berishdi: Nazaralik Iso. Iso ularga dedi: Men Ozim. Uni topshiruvchi Yahudo ham ular bilan turardi. Shunday qilib, U ularga Men Ozim deganida, ular orqaga chekindilar va yerga yiqildilar. Yana shuning uchun u ulardan soradi: Kimni qidiryapsizlar? Ular esa javob berishdi: Nosiralik Isoni. Iso javob berdi: Men sizlarga aytdim, men Ozim. Agar demak Meni qidirayotgan bolsangiz, bularga ketishga ruxsat bering. Shunday qilib, U aytgan soz toldirilishi uchun: Sen Menga berganlardan hech birini yoqotmadim. Simon Pyotr qilichga ega bolib, uni suğurib oldi va oliy kohinning qulini urib, uning ong qulogini kesib tashladi. Qulning ismi esa Malxus edi. Iso Butrusga dedi: Qilichni qiniga sol. Otam menga bergan kosadan ichmaymizmi?

Shunday qilib, kohort va qomondon va Yahudiylarning yordamchilari Isoni qolga oldilar va uni bogladilar. Ular uni birinchi bolib Hannaga olib ketishdi, chunki u Kayafaning

qaynotasi edi, Kayafa esa o'sha yilning oliy kohini edi. Kayafa esa yahudiyalarga bir odamning xalq uchun halok bolishi foydali, deb maslahat bergan edi. Iso ortidan Simon Pyotr va boshqa bir shogird ergashdi. O'sha shogird bosh ruhoniyga tanish edi va Iso bilan birga bosh ruhoniyning hovlisiga kirdi. Lekin Pyotr tashqarida eshik oldida turardi. Shuning uchun oliy ruhoniyga tanish bolgan boshqa shogird chiqdi va eshik qoriqchisiga aytdi, va Pyotrni ichkariga olib kirdi. Shunday qilib, eshikbon xizmatkor ayol Butrusga dedi: Sen ham bu odamning shogirdlaridan emassan-ku? U dedi: Emasman. Qullar va yordamchilar komir olov yoqib turardi, chunki havo sovuq edi va ular isinyaptilar edi. Butrus ham ular bilan birga turib isinyapti edi. Shuning uchun bosh kohin Isoni uning shogirdlari haqida va uning talimoti haqida soroq qildi. Iso unga javob berdi: Men dunyoga ochiq-oydin gapirdim, men doimo jamoatda va mabadda orgatdim, qaerda yahudiylar doimo yigilishadi, va men yashirinda hech narsa gapirmadim. Nega mendan sorayapsan? Eshitganlardan sora, men ularga nima gapirganim haqida. Mana, bular men aytgan narsalarni biladi. Lekin u buni aytgach, yonida turgan xizmatchilardan biri Isoga zarba berdi va dedi: Sen oliy ruhoniyga shunday javob berasanmi? Iso unga javob berdi: Agar men yomon gapirgan bolsam, yomonlik haqida guvohlik ber, lekin agar yaxshi gapirgan bolsam, nega meni urasan? Annas uni boglangan holda bosh ruhoniy Kayafaga yubordi. Simon Pyotr turgan va ozini isitayotgan edi. Shuning uchun unga aytdilar: Sen ham uning shogirdlaridan emassan? U kishi yana inkor qildi va dedi: Men emasman. Oliy ruhoniyning qullaridan biri, Butrus qulogini kesib tashlagan

odamning qarindoshi bolib, dedi: Men seni bogda u bilan kormadimmi? Yana shuning uchun Pyotr inkor qildi va darhol xoroz qichqirdi.

Demak, ular Isoni Kayafadan pratoriyga olib bordilar, tong edi, va ular pratoriyga kirmadilar, bulganmasinlar deb, lekin Fisihni eyishsin deb. Shuning uchun Pilat ular tomon chiqdi va dedi: Bu odamga nisbatan qanday ayblov keltirasizlar? Ular javob berib, unga dedilar: Agar bu yomonlik qiluvchi bolmaganida, biz uni senga topshirmagandik. Pilat ularga dedi: Uni ozingiz oling va oz qonuningizga kora hukm qiling. Yahudiylar unga dedilar: Bizga hech kimni oldirishga ruxsat yoq. Isoning aytgan sozi bajarilishi uchun, u qanday olim bilan olishini bildirgan edi. Shunday qilib, Pilat yana praetorium ichiga kirdi va Iisoni chaqirdi va unga dedi: Sen Yahudiylarning podshohimisan? Iso unga javob berdi: Sen buni ozingdan aytayapsanmi yoki boshqalar senga men haqimda aytdimi? Pilat javob berdi: Men yahudiy emasman-ku? Sening xalqing va bosh ruhoniylar seni menga topshirdilar. Sen nima qilding? Iso javob berdi: Mening podshohligim bu dunyodan emas. Agar mening podshohligim bu dunyodan bolganida, mening xizmatkorlarim yahudiyalarga topshirilmasligim uchun kurashgan bolardi. Lekin hozir mening podshohligim bu yerdan emas. Pilat unga dedi: Demak, sen podshohmisan? Iso javob berdi: Sen aytayapsan, men podshohmisan. Men shu uchun tugilganman va shu uchun dunyoga kelganman, haqiqatga guvohlik berish uchun. Haqiqatdan bolgan har kim mening ovozimni eshitadi. Pilat unga dedi: Haqiqat nima? Va buni aytib, yana yahudiylarning

oldiga chiqdi va ularga dedi: Men unda hech qanday aybni topolmayapman. Sizda shunday odat bor: Pasxa bayramida men sizga bir kishini ozod qilib beraman. Xohlaysizlarmi demak, men sizga Yahudiylarning podshohini ozod qilib beraman? Shunday qilib, ular hammasi yana qichqirib: Buni emas, balki Barabbani! deb aytishdi. Barabba esa qaroqchi edi.

19

Keyin Pilat Isoni olib, qamchilab urdi. Va askarlar tikanlardan toqilgan tojni uning boshiga qoydilar va binafsha kiyimni unga kiydirishdi. Va ular deyishardi: Salom, ey yahudiylarning podshohi! va unga urishlar berishardi. Demak, Pilat yana tashqariga chiqdi va ularga dedi: Mana, men uni sizga tashqariga olib chiqyapman, shunda siz bilasizlarki, men unda hech qanday aybni topmayman. Demak, Iso tashqariga tikanli toj va binafsha kiyim kiygan holda chiqdi. Va u ularga dedi: Mana bu odam. Bosh ruhoniylar va xizmatchilar uni korganlarida qichqirib dedilar: Xochga mixla, xochga mixla uni! Pilat ularga dedi: Uni ozingiz olib xochga mixlang, chunki men unda hech qanday aybni topolmayapman. Yahudiylar unga javob berishdi: Bizning qonunimiz bor va bizning qonunimizga kora u olishi kerak, chunki ozini Xudoning Og'li qilib korsatdi. Qachonki Pilat bu sozni eshitganida, u yanada koproq qorqib ketdi. U yana praetorium ichiga kirdi va Isoga dedi: Sen qayerdansan? Lekin Iso unga javob bermadi. Pilat shuning uchun unga dedi: Menga gapirmaysanmi? Bilmaysanmi, mening

seni xochga mixlash vakolatim bor va seni ozod qilish vakolatim bor? Iso javob berdi: Senga mening ustimda hech qanday vakolat bolmas edi, agar u senga yuqoridan berilmagan bolsa. Shu sababli meni senga topshirayotgan kishi kattaroq gunohga ega. Shundan song Pilat uni qoyib yuborishga harakat qildi, lekin Yahudiylar baqirib dediler: Agar uni qoyib yuborsang, sen Qaysarning do'sti emassan. Ozini shoh deb ataydigan har bir kishi Qaysarga qarshi turadi. Shunday qilib, Pilat bu sozni eshitib, Isoni tashqariga olib chiqdi va Tosh yotqizilgan, Ibroniycha Gabbata deb ataladigan joyda sud kursisiga otirdi. Pasxaning tayyorgarlik kuni edi, soat taxminan oltinchi edi va u Yahudiyalarga aytdi: Mana, sizning shohingiz. Ular esa baqirib yuborishdi: Olib ket, olib ket, uni xochga mix! Pilat ularga dedi: Sizning podshohingizni xochga mixlaymanmi? Bosh ruhoniylar javob berishdi: Bizning podshohimiz yoq, faqat Qaysar bor. O'shanda demak, u uni ularga topshirdi, shunda u xochga mixlansin.

Ular Isoni qabul qildilar va olib keldilar, va u ozining xochini kotarib, bosh suyagi deb atalgan joyga chiqdi, bu joy ibroniycha Golgotha deyiladi. U yerda uni xochga mixlashdilar va u bilan birga ikkita boshqa odamni — bir tomondan va ikkinchi tomondan, ortada esa Isoni. Pilat sarlavha ham yozdi va uni xoch ustiga joylashtirdi, unda yozilgan edi: Nazaralik Iso, Yahudiylarning podshohi. Shuning uchun yahudiylardan kopchilik bu lavhani oqidi, chunki Iso xochga mixlangan joy shaharga yaqin edi va u ibroniycha, yunoncha, lotincha yozilgan edi. Yahudiylarning bosh ruhoniylari Pilatga aytishardi:

Yahudiylarning podshohi deb yozma, balki U Men yahudiylarning podshohiman dedi deb yoz. Pilat javob berdi: Nima yozgan bolsam, shuni yozganman.

Shunday qilib, askarlar Isoni xochga mixlashganlarida, uning kiyimlarini olib, tortta qismga bolishdi — har bir askarga bir qism — va koylakni ham olishdi. Lekin koylak tikuvsiz edi, yuqoridan boshlab butunlay toqilgan edi. Shunday qilib, ular bir-birlariga dediler: Uni yirtmaylik, balki u kimning bolishi uchun qura tashlaylik, shunda Muqaddas Yozuvdagi soz ijro bolsin: Ular kiyimlarimni ozlari uchun bolib oldilar va kiyimimga qura tashladilar.

Askarlar haqiqatan shunday qildilar. Isoning xochi yonida esa uning onasi, onasining singlisi Maryam Klopas xotini va Magdalalik Maryam turardi. Iso demak, onasini va u sevgan shogirdning yonida turganini korib, onasiga dedi: Ayol, mana sening og'ling. Keyin shogirdga deydi: Mana, sening onang. Va o'sha soatdan boshlab shogird uni oz uyiga oldi. Shundan keyin Iso hamma narsa allaqachon tugallanganini bilgan holda, Muqaddas Yozuv toliq bajarilishi uchun: Chanqadim, dedi. Sirka bilan tola idish yotardi, ular esa gubkani sirkaga botirib, zufoga orab, uning ogziga tutdilar. Qachon Iso sirkani olganida, Bajarildi dedi va boshini egib, ruhini topshirdi.

Yahudiylar, tanalar shabbat kunida xoch ustida qolmasligi uchun (chunki tayyorgarlik kuni edi, va o'sha shabbatning kuni buyuk kun edi), Pilatdan ularning oyoqlari sindirilsin va olib

ketilsin deb sorashdi. Shunday qilib, askarlar kelishdi va birinchisining oyoqlarini sindirishdi, shuningdek u bilan birgalikda xochga mixlangan boshqasining ham oyoqlarini sindirishdi. Lekin Isoga kelganlarida uni allaqachon olgan korib, uning oyoqlarini sindirmadlar. Lekin askarlardan biri nayzasi bilan uning yonboshini teshdi va darhol qon va suv chiqdi. Va korgan kishi guvohlik bergan va uning guvohligi haqiqiydir, va u biladi ki, haqiqatni aytadi, shunday qilib siz ham ishonasiz. Bular shunday boldi, shunda Muqaddas Yozuv bajarilsin: Uning suyagi sindirilmaydi. Va yana boshqa Bitikda shunday deyiladi: Ular ozlari sanchgan Zotga qaraydilar.

Shundan keyin Arimateyalik Yusuf Pilatdan soradi, u Isoning shogirti bolib, Yahudiylardan qorqqani uchun yashiringan edi, Isoning jasadini olib ketishga ruxsat soradi va Pilat ruxsat berdi. Shunday qilib u kelib, Isoning jasadini olib ketdi. Nikodim ham keldi, u birinchi marta Isoning oldiga kechasi kelgan edi, murr va aloe aralashmasidan taxminan yuz litra olib keldi. Shunday qilib, ular Isoning tanasini oldilar va uni zigir matolarga xushboy moddalar bilan orab bogladilar, xuddi yahudiylarning dafn qilish odati bolganidek. Lekin u xochga mixlangan joyda bog bor edi va bogda yangi qabr bor edi, unda hali hech kim qoyilmagan edi. U yerda yahudiylarning tayyorgarligi sababli, qabr yaqin bolgani uchun Isoni qoydilar.

20

Shabatning bir kunida Magdalali Mariya erta tongda, hali qorongulik bolganida, qabrga keladi va toshning qabrdan olib tashlanganini koradi. U yuguradi va Simon Pyotr va Iso sevgan boshqa shogird tomon keladi, va ularga aytadi: Ular Xojayinni qabrdan kotarib oldilar va biz uni qayerga qoyganlarini bilmaymiz. Shunday qilib, Petrus va boshqa shogird tashqariga chiqdilar va qabr tomon kelib borishardi. Ikkalasi birga yugurdilar, va boshqa shogird Butrusdan tezroq yugurdi va qabr oldiga birinchi bolib yetib keldi. Va egilib qarasa, yotgan zigir matolarni kordi, lekin ichkariga kirmadi. Shunday qilib, Simon Pyotr unga ergashib keldi va qabrga kirdi hamda yotgan mato lattalarni kordi. va yuz romoli, bu uning boshida edi, zigir matolar bilan birga yotmagan edi, lekin alohida bir joyga oralgan edi. Shunda qabr oldiga birinchi bolib kelgan boshqa shogird ham ichkariga kirdi va kordi va ishondi. Ular hali yozuvni bilishmagan edi, chunki u oliklardan tirilishi kerak edi. Demak, shogirdlar yana ozlariga qaytib ketishdi. Maryam esa qabr yonida tashqarida yiglab turardi. Shunday qilib, u yiglayotganida, qabr ichiga egilib qaradi va oq kiyimda otirgan ikki farishtani kordi: bittasi bosh tomonda, ikkinchisi esa Isoning tanasi yotgan joyning oyoqlari tomonida. Va ular unga deyishdi: Ayol, nega yiglayapsan? U ularga dedi: Chunki mening Xojayinimni oldilar va uni qayerga qoyganlarini bilmayman. Va buni aytib, orqaga ogirildi va Isoning turganini kordi, lekin bu Iso ekanligini bilmadi. Iso unga dedi: Ayol, nega yiglayapsan? Kimni qidiryapsan? U bogbon deb oylab, unga dedi: Xojayin, agar siz uni olib ketgan bolsangiz, menga qayerga qoyganingizni ayting, men uni olib ketaman. Iso unga Maryam dedi. U ogirilib,

unga Rabbuni, yani ustoz dedi. Iso unga dedi: Menga tegma, chunki men hali Otamning oldiga kotarilmadim. Lekin aka-ukalarimning oldiga bor va ularga ayt: Men Otamning va sizning Otangizning oldiga, Xudoyimning va sizning Xudoyingizning oldiga kotarilaman. Magdalalik Mariya shogirdlarga Rabbiyni korganini va U unga buni aytganini xabar qildi.

Shuning uchun o'sha shanba kunining birinchi kuni kechqurun, shogirdlar yahudiylardan qorqqanlari uchun yigilib turgan joyda eshiklar yopiq bolganida, Iso keldi va ortada turdi hamda ularga dedi: Sizlarga tinchlik bolsin. Va buni aytib, ularga qollarini va yonboshini korsatdi. Shogirdlar Xudovandni korib, xursand boldilar. Iso ularga yana dedi: Sizlarga tinchlik bolsin. Ota meni yuborgan kabi, men ham sizlarni yuboraman. Va buni aytib, u ularga nafas berdi va ularga dedi: Muqaddas Ruhni oling. Agar bazilarning gunohlarini kechirsangiz, ular ularga kechiriladi; agar bazilarning gunohlarini ushlab tursangiz, ular ushlab turilgan boladi.

Tomas esa, on ikki shogirddan biri bolgan, Didymus deb atalgan, Iso kelganida ular bilan birga emas edi. Boshqa shogirdlar unga dedilar: Biz Rabbini kordik. Lekin u ularga dedi: Agar uning qollarida mixlarning izini kormasam, barmogimni mixlarning iziga qoymasam va qolimni uning yonboshiga qoymasam, ishonmayman. Va sakkiz kun otgach, yana uning shogirdlari ichkarida edilar va Tomas ular bilan edi. Eshiklar yopiq bolganida Iso keldi va ortada turdi va dedi: Sizlarga tinchlik.

Keyin u Tomaga dedi: Barmogingni bu yerga keltir va qollarimni kor, qolingni keltir va yonimga tiqib qoy, ishonchsiz bolma, balki sodiq bol. Va Tomas javob berdi va unga dedi: Mening Xojayinim va mening Xudoyim. Iso unga dedi: Sen meni kording, shuning uchun ishonding. Baxtlidir kormagan va ishonganlar.

Haqiqatan ham, Iso oz shogirdlari oldida boshqa koplab belgilar qildi, qaysilar shu kitobda yozilmagan. Bular esa yozilgan, shunda siz Iso Masih, Xudoning Og'li ekanligiga ishonasiz va ishonib, Uning nomida hayotga ega bolasiz.

21

Bu voqealardan keyin Iso ozini yana shogirdlarga Tiberiya dengizi yonida namoyon qildi va u shunday namoyon qildi. Birga edi Simon Pyotr va Tomas, Egizak deb atalgan, va Galileyadagi Kanadan kelgan Natanael, va Zabadiyning og'illari, va uning shogirdlaridan yana ikkitasi. Simon Pyotr ularga dedi: Men baliq ovlashga boraman. Ular unga dedilar: Biz ham sen bilan kelamiz. Ular chiqib, darhol qayiqqa mindilar va o'sha kechada hech narsa tutolmadilar. Tong allaqachon bolganida, Iso qirgoqda turdi, lekin shogirdlar uning Iso ekanligini bilishmadi. Iso ularga dedi: Bolalar, baliqingiz yoqmi? Ular unga javob berishdi: Yoq. U lekin ularga dedi: Torni kemaning ong tomoniga tashlang va topasizlar. Demak, ular tashladilar va baliqlarning kopligi tufayli uni tortishga qodir bolmadilar. Shunday qilib, o'sha shogird, Iso sevgan shogird, Petrosga dedi:

Bu Rabbiydir. Simon Petros Rabbiy ekanligini eshitgach, tashqi kiyimini kiydi, chunki u yalangoch edi, va ozini dengizga tashladi. Boshqa shogirdlar esa qayiqda kelishdi, chunki ular quruqlikdan uzoq emas edilar, balki taxminan ikki yuz tirsak masofada edi, baliqlar torini sudrab. Shunday qilib, ular quruqlikka chiqqanlarida, chog'lar yonayotgan, ustiga baliq qoyilgan va non turganini korishdi. Iso ularga dedi: Hozir tutgan baliqlaringizdan keltiring. Simon Pyotr chiqdi va torni yerga tortdi, yuz ellik uchta katta baliqqa tola edi, va shunchalik kop bolishiga qaramay tor yirtilmadi. Iso ularga dedi: Keling, nonushta qiling. Shogirdlardan hech kim Uni Sen kimsiz? deb sorashga jurat etmadi, chunki U Rabbiy ekanligini bilishardi. Shunday qilib, Iso kelib nonni oladi va ularga beradi, baliqni ham xuddi shunday beradi. Bu allaqachon uchinchi marta edi – Iso oliklardan tirilib olgandan keyin oz shogirdlariga zohir boldi.

Ular nonushta qilganlaridan keyin, Iso Shimun Butrusga deydi: Shimun, Yunus og'li, sen Meni bulardan koproq sevasan-mi? U Unga deydi: Ha, Rabbim, Sen bilasan, men Seni do'st koraman. U unga deydi: Mening qozilarimni boqing. U unga yana ikkinchi marta aytadi: Simon Yunus, sen meni sevasan mi? U unga aytadi: Ha, Rabbim, sen bilasan ki, men seni do'st tutaman. U unga aytadi: Mening qoylarimni boq. U unga uchinchi marta dedi: Simon Yunoning og'li, sen meni sevasanmi? Petrus xafa boldi, chunki u unga uchinchi marta Sen meni sevasanmi? deb soradi va unga dedi: Rabbiy, sen hamma narsani bilasan, sen bilasanki, men seni sevaman. Iso unga dedi: Qoylarimni boqib

tur. Haqiqatan-haqiqatan senga aytamanki, yosh bolganingda ozingni ozing boglar va xohlagan joyingga yurar eding, lekin qariganingda qollaringni chozasan va boshqa birov seni boglaydi hamda xohlamagan joyingga olib boradi. Lekin u buni qaysi olim bilan Xudoni uluglashini bildirish uchun aytdi. Va buni aytib, unga dedi: menga ergash. Ogirilib, Petros Iso sevgan shogirdning ergashayotganini kordi, u kechki ovqatda Uning kokragiga suyanib yotgan va Rabbiy, Sizga xiyonat qiluvchi kim? degan edi. Buni korib, Pyotr Isoga dedi: Rabbiy, bu-chi? Iso unga dedi: Agar men uni ozim kelgunimcha qolishini xohlasam, senga nima? Sen menga ergash. Demak, birodarlar orasida shunday soz tarqaldiki, o'sha shogird olmaydi. Lekin Iso unga olmaydi deb aytmagan edi, balki Agar Men uni Men kelgunimcha qolishini xohlasam, senga nima? deb aytgan edi.

Bu shogird ana shu narsalar haqida guvohlik bergan va bularni yozgan shogirddir, va biz bilamizki, uning guvohligi haqiqiydir. Iso qilgan boshqa koplab ishlar ham bor, agar ular birma-bir yozilsa, menimcha, dunyoning ozi yozilgan kitoblarni sigdira olmaydi. Omin.

Qonunlar takrori

1

Bular Muso butun Isroilga Iordan daryosining narigi tomonida, sahroda, garbga qarab, Qizil dengiz yaqinida, Paron, Tofel, Lobon, Avlon va Kataxrusea orasida aytgan sozlardir. Xorebdan Seir togi orqali Qodesh Barneagacha on bir kunlik yol. Va shunday boldiki, qirqinchi yilning on birinchi oyining birinchi kunida Muso Isroil og'illarining barchasiga Rabbiy unga ular haqida buyurgan barcha narsalarga muvofiq gapirdi, urganidan keyin. Xeshbonda yashagan Amoriylar shohi Sihon va Ashtarot hamda Edreida yashagan Bashan shohi Og, Iordan daryosining narigi tomonida, Moab yurtida, Muso bu qonunni tushuntirishga kirishdi va dedi: Rabbimiz Xudo bizga Xorebda gapirdi va dedi: Bu togda yashashingiz yetarli bolsin. Orqaga buriling va jonab keting, siz Amoriylar togiga kirmoqdasiz va Arabahning barcha qo'shnilariga tomon, togga va tekislikka, Janubga tomon va Kanoniylarning qirgoq yeriga, Anti-Livanga, buyuk daryo Evfratgacha. Qarang, U sizlarning oldingizda yerni topshirdi, kirib borib o'sha yerni egallab oling, men ota-

bobolaringiz Ibrohim, Ishoq va Yoqubga ularga va ulardan keyin ularning nasl-nasabiga berishga qasamyod qilgan edim.

Va men o'sha vaqtda sizlarga aytdim: Men yolgiz ozim sizlarni kotara olmayman. Rabbingiz Xudoyingiz sizlarni kopaytirdi va mana, bugun siz osmon yulduzlaridek kopsiz. Rabbingiz, ota-bobolaringizning Xudosi sizlarni hozir bolganingizdan ming marta kopaytirsin va sizlarni U sizlarga vada qilganidek baraka bersin. Qanday qilib yolgiz ozim sizlarning mehnatlaringizni, asoslaringizni va tortishuvlaringizni kotara olaman? Ozingiz uchun dono, bilimdon va aqlli erkaklar tanlang oz qabilalaringizdan, va men ularni sizning ustingizga rahbar qilib tayinlayman. Va siz menga javob berib, aytdingiz: Siz aytgan sozni amalga oshirish yaxshi. Men sizlardan dono, bilimdon va aqlli erkaklar oldim va ularni sizlarning ustingizga mingboshilar, yuzboshilar, ellikboshilar, onboshilar va sudyalaringizga kotiblar qilib tayinladim. Va men o'sha vaqtda sizning hakamlaringizga buyurgan edim: Akalaringiz orasidagi ishlarni tinglang va odam bilan akasi orasida hamda uning musofiri orasida adolatli hukm qiling. Sen hukm qilishda yuzni tanimaysan, kichikka ham, buyukka ham bir xil hukm qilasan, sen insonning yuziga qarab xatti-harakat qilmaysan, chunki hukm Xudoning hisoblanadi, va agar biror soz sizlar uchun qiyin bolsa, uni menga olib keling, va men uni eshitaman. Va men o'sha vaqtda sizlarga barcha sozlarni buyurdim, qaysilarni bajarishingiz kerak edi.

Va biz Xorebdan jonab ketib, Amoriylar togiga yol olib, o'sha siz

korgan katta va qorqinchli sahroning hammasidan otdik, chunki Rabbimiz Xudo bizga shunday buyurgan edi, va Qodesh Barnegacha keldik. Va men sizlarga aytdim: Siz Amoriylar togigacha keldingiz, qaysi togni Rabbiy, bizning Xudoyimiz, sizlarga beradi. Qarang, Xudoyingiz Rabbiy sizning oldingizda yerni sizga topshirdi, kotarilib borib uni egallab oling, qanday usulda ota-bobolaringizning Xudosi Rabbiy sizga aytgan bolsa, qorqmang va vahimaga tushmang. Va siz barchangiz menga kelgansiz va aytgansiz: Bizdan oldin odamlarni yuboraylik, ular biz uchun yerni josuslik qilsinlar va bizga qaysi yol orqali chiqishimiz kerakligini hamda qaysi shaharlarga kirishimiz kerakligini xabar qilsinlar. Va bu soz mening oldimda yoqdi, va men sizlardan on ikki kishini oldim, har bir qabiladan bittadan. Va ortga qaytib, togga kotarildilar va uzum todasi vodiysiga keldilar hamda uni josuslik qildilar. Va ular qollariga yerning mevasidan oldilar va sizlarga olib keldilar va aytishardi: Yaxshi yer, Rabbimiz Xudo bizga berayotgan yer.

Va siz yuqoriga chiqishni xohlamadingiz, lekin Rabbimiz Xudoning soziga itoatsizlik qildingiz. Va siz oz chodirlaringizda mingirlashingiz va aytdingiz: Rabbiy bizni yomon korgani uchun, bizni Misr yeridan chiqardi, bizni Amoriylarning qoliga topshirish va bizni yoq qilish uchun. Biz qayerga chiqamiz? Lekin akalaringiz yuragingizni burib oldilar va deyishdi: Bizdan kattaroq, koproq va kuchliroq xalq bor, osmon balandligiga qadar mustahkamlangan katta shaharlar bor, va biz u yerda gigantlarning og'illarini kordik. Va men sizlarga aytdim: qorqmang va ulardan qorqmang. Rabbingiz Xudoyingiz, sizning

oldingizda boruvchi, Ozi ular bilan birga sizning bilan jang qiladi, xuddi Misr yurtida sizga qilgan barcha ishlariga kora va siz korgan shu sahroda, Amoriylar togi yolida, Rabbingiz sizni kotarib yurgandek. Xudoyingiz sizni shunday kotardi, qanday odam oz og'lini kotarsa, barcha yol boyicha siz yurgan edingiz, toki siz shu joyga kelguningizcha.

Va siz bu sozda bizning Rabbimiz Xudoga ishonmadingiz, Kim sizlarning yolingizda sizlardan oldin borib, sizlarga joy tanlaydi, kechasi olov bilan sizlarni boshqarib, qaysi yol boyicha borishingiz kerakligini korsatadi va kunduzda bulut bilan.

Va Xudo sizlarning sozlaringizni eshitdi va gazablanib qasam ichdi. Agar bu erklaklardan kimdir men ularning otalariga qasamyod qilgan bu yaxshi yerni korsa, bundan tashqari Kaleb, Yefonnaning og'li, u koradi uni, va unga men beraman yerni, u bosgan edi, va uning og'illariga, chunki u Xudoga sodiq qolgan edi. Va menga gazablandi Xudoy sizlar tufayli, deb aytdi: Sen ham u yerga kirmaysan. Nunning og'li Joshua, senga yonida turgan, u o'sha yerga kiradi, uni mustahkamla, chunki u uni Isroilga meros qilib beradi. Va har bir yosh bola, kim bugun yaxshi yoki yomonni bilmaydi, bular u yerga kirishadi, va Men ularga uni beraman, va ular uni meros qilib olishadi. Va siz qaytib, cholga, Qizil dengiz yoli tomon qarorgoh qurdingiz.

Va siz javob berdingiz va aytdingiz: Biz Rabbimiz Xudoimiz oldida gunoh qildik. Biz chiqib, Rabbimiz Xudoimiz bizga buyurgan hamma narsaga kora jang qilamiz. Va har biringiz

ozining harbiy qurollarini olib, yigilib, togga chiqasizlar. Rabbim menga dedi: Ularga ayting: siz yuqoriga chiqmaysizlar va jang qilmaysizlar, chunki men sizlar bilan emasman va siz dushmanlaringiz oldida tor-mor bolmaysizlar. Men sizlarga gapirdim, lekin siz mening gapimga quloq solmadingiz va Rabbning sozidan chetga chiqdingiz, hamda zoravonlik qilib togga chiqdingiz. Va o'sha togda yashovchi Amoriy sizni kutib olish uchun chiqdi va asalarilar qilgandek sizni quvdi va sizni Seirdan Xormagacha jarohatladi. Va siz otirib, bizning Rabbimiz Xudoning oldida yigladingiz, lekin Rabb sizlarning ovozingizni eshitmadi va sizlarga etibor bermadi.

Va siz Kadeshda kop kunlar otirdingiz, qancha kunlar otirgan bolsangiz, shuncha.

2

Va ortga qaytib, biz cholga jonadik, qizil dengiz yoli bilan, qaysi usulda Rabbiy menga gapirgan edi, va biz Seir togini kop kunlar davomida aylanib otdik. Va Rabbiy menga dedi, Sizga bu tog atrofida aylanish yetarli bolsin, demak shimolga qaytinglar. Va xalqqa buyruq ber: Siz oz birodarlaringiz Esavning og'illarining chegaralaridan otasiz, ular Seirda yashaydilar, va ular sizdan qorqadilar va sizdan juda ehtiyot boladilar. Ularga qarshi urushga kirishmang, chunki men sizga ularning yeridan hech narsa bermayman, hatto bir qadam joy ham emas, chunki men Esavning og'illariga Seir togini meros qilib berdim. Kumushga

ovqat sotib oling ulardan va yeysiz, va suvni ham olchov bilan kumushga ulardan oling va iching. Chunki Rabbimiz Xudoyimiz seni qollaringning har bir ishida marhamat qildi, sen o'sha ulug va dahshatli sahroni qanday bosib otganingni bil, mana qirq yil Rabbingiz Xudoyingiz sen bilan birga edi, sen hech narsaga muhtoj bolmading.

Va biz Seir shahrida yashovchi birodarlarimiz Esav og'illarining yonidan Arabah yoli orqali Ailon va Ezion Geberdan otib, qaytib Moab choli yolidan otdik. Va Xudoy menga dedi: Moabliklarga dushmanlik qilmang va ular bilan urushga kirmaslik. Chunki ularning yeridan sizlarga meros sifatida bermayman, chunki Lutning og'illariga Aroerni meros qilib berdim. Ommin xalqi ilgari u yerda yashagan, ular katta va kop va kuchli xalq edi, xuddi Anakim xalqi kabi. Refaim deb hisoblanadi va bular ham xuddi Anakim kabi, va Moabliklar ularni Emim deb atashadi. Va Seirda oldinroq Xoriylar turgan edi, va Esavning og'illari ularni yoq qildilar va ularni oz yuzlaridan quvib chiqardilar. Va ular orniga joylashdilar, xuddi Isroil oziga Xudo bergan meros yerida qilgani kabi. Endi shuning uchun turing va jonang, va Zaret jilgasidan oting.

Biz Kadesh Barneadan Zaret vodiysidan otgunimizcha sayohat qilgan kunlarimiz ottiz sakkiz yil boldi, lagerdan barcha jangchi erkaklar avlodi olib yoqolguncha, chunki Xudo qasam ichgan edi. Xudo ularni. Va Xudoning qoli ularning ustida edi, ularni lager ortasidan yoq qilish uchun, toki ular halok bolguncha.

Va shunday boldiki, barcha jangchi erkaklar xalq orasidan olib tushganlarida, u gapirdi. Xudo menga shunday dedi: Sen bugun chegaralardan otasan Moab Aroerni, Va siz Ammon og'illariga yaqinlashganingizda, ularga dushman bolmang va ular bilan urushga kirmaslik, chunki men Ammon og'illarining yeridan sizga meros bermayman, chunki uni Lut og'illariga meros qilib berdim. Yer Refaim deb hisoblanadi, chunki uning ustida ilgari Refaimlar yashagan va Ammoniylar ularni Zamzummim deb atashgan. Katta, kop va sizlardan kuchliroq millat, xuddi Enakeim kabi, va Rabbiy ularni ularning oldida yoq qildi, va ular meros qilib oldilar va ularning orniga joylashdilar, shu kungacha. Xuddi shunday, ular Seir hududida yashovchi Esav og'illariga qilganlaridek, Xoriylarni ularning oldidan yoq qildilar va ularni meros qilib oldilar, hamda ularning orniga shu kungacha joylashib turishdi. Va Asedotda Gaza shahrigacha yashovchi Evailarni, Kappadokiyadan chiqib ketgan Kappadokiyaliklar yoq qildilar va ularning orniga joylashdilar.

Endi shuning uchun turing va jonang, Arnon daryo jarligidan oting. Mana, men Xeshbon podshosi Amoriylik Sihonni va uning yerini sening qollaringga topshirdim. Meros qilib olishni boshlang, shu kuni unga qarshi urushga kirishing. Osmon ostidagi barcha millatlarning yuziga sizning qaltirashingiz va qorquvingizni berishni boshlang, ular sizning ismingizni eshitib bezovtalanadi va sizning yuzingizdan ogriqlarga ega boladi.

Va men Kedemot cholidan elchilarni Heshbon podshosi Sihonga tinchlik sozlari bilan yubordim va dedim: Men sening yering

orqali otaman, yol bilan boraman, ongga ham, chapga ham burilmayman. Ovqatni kumush evaziga menga sotasan va men yeуман, suvni kumush evaziga menga sotasan va men ichaman, faqat oyoqlarim bilan otib ketaman. Seir shahrida yashovchi Esav og'illari va Aroer shahrida yashovchi Moabliklar menga qanday muomala qilgan bolsalar, men ham Iordandan otib, Rabbimiz Xudo bizga berayotgan yerga kirgunimcha shunday qilaman. Va Xeshbon podshosi Sixon bizni oz hududi orqali otkazishni xohlamadi, chunki Rabbiy bizning Xudoyimiz uning ruhini qattiqlashtiribdi va uning yuragini mustahkamlabdi, shunday qilib u bugungi kunda seningga qollaringga topshirilsin.

Va Rabbim menga dedi: Mana, men seningning oldingda Heshbonning podshohi, Amoriy Sihonni va uning yerini topshirishni boshladim, va uning yerini meros qilib olishni boshlang. Va Heshbon shohi Sihon bizni kutib olish uchun chiqdi, u va uning butun xalqi, Jahazda jang qilish uchun. Rabbimiz Xudoyimiz uni bizning oldimizga topshirdi va biz uni, uning og'illarini va butun xalqini maglub qildik. Va biz o'sha vaqtda uning barcha shaharlarini qolga kiritdik va har bir shaharni ketma-ket butunlay yoq qildik, ularning ayollari va bolalarini ham, hech kimni tirik qoldirmadik. Bundan tashqari, chorva mollarini talon-taroj qildik va shaharlarning oljalarini oldik. Aroerdan, yani Arnon seli qirgogi yonida joylashgan shahardan boshlab, vodiyda joylashgan shaharni va Gilad togigacha, bizdan qochib qutulgan shahar bolmadi. Barchasini Rabbimiz Xudo bizning qollarimizga topshirdi. Faqat Ammon

og'illariga yaqin joyga biz yaqinlashmadik, Jabbok seliga qo'shilgan barcha joylarga va togli hududdagi shaharlarga, chunki Rabbimiz Xudoyimiz bizga shunday buyurgan edi.

3

Va orqaga qaytib, biz Bashanga yol oldik, va Bashan podshohi Og ozi va butun xalqi bilan bizni kutib olish uchun Edraimda urushga chiqdi. Xudoyo menga dedi: Undan qorqma, chunki men uni sening qollaringga topshirdim, barcha uning xalqini va barcha uning yerini. Sen unga xuddi Xeshbonda yashovchi Amoriylar podshosi Sixonga qilganing kabi qilasan. Va Rabbimiz Xudo uni bizning qollarimizga topshirdi, va Boshon podshosi Ogni, va uning barcha xalqini, va biz uni urdik, uning naslidan hech kim qolmaguncha.

Va biz o'sha vaqtda uning barcha shaharlarini egalladik, bizdan qochib qutulgan shahar yoq edi - oltmish shahar, Bashanda podshoh Ogning Argob atrofidagi barcha hududlar. Barcha shaharlar mustahkam edi, devorlar baland, darvozalar va to'siqlar bor edi, faqat Fereziylarning juda kop bolgan shaharlari bundan mustasno. Biz butunlay yoq qildik, xuddi Heshbon podshosi Sihonga qilganimizdek, va biz ketma-ket barcha shaharni, shuningdek ayollar va bolalarni butunlay yoq qildik. Va barcha mollarni va shaharlarning oljalarini biz ozimiz uchun talon-taroj qildik.

Va biz o'sha vaqtda Amoriylar podshohlarining qolidan yerni oldik, ular Iordan daryosining narida, Arnon seli va Aermon oraligida edilar. Finikiliklar Hermonni Sanior deb atashadi va Amoriylik uni Sanir deb atagan. Misorning barcha shaharlari, va butun Gilead, va butun Bashan Elcha va Edraim gacha, Bashanda Og podshohligining shaharlari, Chunki faqat Bashan shohi Og Rafaimlardan qolgan edi. Mana, uning to'shagi temir to'shak bolib, u Ammon og'illarining chetida joylashgan. Uning uzunligi toqqiz tirsak, kengligi esa tort tirsak edi, odamning tirsakiga kora. Va o'sha yerni biz o'sha vaqtda meros qilib oldik, Aroerdan boshlab, u Arnon selining qirgogida joylashgan, va Gilead togining yarmini va uning shaharlarini men Ruben va Gadga berdim. Va Giladning qolgan qismini va Ogning butun Bashan podsholigini Manasseh qabilasining yarmiga berdim, va Argobning butun atrofdagi hududini, o'sha butun Basanni, Refaim yeri deb hisoblanadi. Va Manassehning og'li Jair Argobning butun atrofdagi hududini Gargasi va Machathi chegaralarigacha oldi va ularni oz nomi bilan Bashan Thauoth Jaeir deb atadi, shu kungacha. Va men Maxirga Giladni berdim. Va Ruben va Gadga men Giladdan boshlab Arnon seli ortasigacha berdim - sel chegarasidir - va Jabok seligacha, bu sel Ammon og'illarining chegarasidir. Va Arabah va Iordan chegarasi Maxanaret va Arabah dengizigacha, shor dengiz Asedot ostida, Fasgah sharqida.

Va men sizlarga o'sha vaqtda buyurgan edim: Rabbiy sizning Xudoyingiz sizga bu yerni meros qilib berdi, qurollanib, birodarlaringiz Isroil og'illari oldidan yuringlar, har bir

qobiliyatli kishi. Faqat sizning ayollaringiz va sizning bolalaringiz va sizning chorvalaringiz, bilaman chunki sizga kop chorva bor, yashashinlar sizning shaharlaringizda, qaysilarni sizga berdim, toki Rabbiy dam berguncha Xudoyingiz sizning aka-ukalaringizni xuddi sizlarni ham tinchlantirgach, va bular ham o'sha yerni meros qilib olsinlar, Rabbiy Xudoyimiz ularga Iordanning narigi tomonida beradigan yerni, va keyin har biringiz men sizlarga bergan merosiga qaytasizlar.

Va men Yoshuaga o'sha vaqtda buyurgan edim: Sizlarning kozlaringiz Rabbimiz Xudo bu ikki podshohga qilgan barcha ishlarni kordi, xuddi shunday Rabbimiz Xudo sen u yerda otayotgan barcha podshohliklarni ham qiladi. Ulardan qorqmang, chunki Rabbiy, bizning Xudoyimiz ozi siz uchun jang qiladi.

Va men o'sha vaqtda Rabbiydan iltijo qildim va aytdim: Rabbim Xudo, sen oz xizmatkoringga oz kuchingni, qudrating va qudratli qolingni hamda baland qolingni korsata boshladingiz, chunki osmonda yoki yer yuzida qaysi Xudo bor kim sen qilgandek va sening kuchingga muvofiq qiladi? Demak, otib, men Iordan daryosining narida joylashgan shu yaxshi yerni, shu yaxshi togni va Antilivannonni koraman.

Va Xudo sizlarning sababingizdan menga etibor qilmadi va mening sozimni eshitmadi, va Xudo menga dedi: Senga yetarli bolsin, bu sozni yana gapirma. Oyilgan togning choqqisiga chiq va kozlaringni kotarib garbga, shimolga, janubga va sharqqa

qara, chunki sen bu Iordan daryosidan otolmaysan. Va Yoshuaga buyruq ber va uni mustahkamla va uni dalda ber, chunki u shu xalqning oldida otadi va u ularga sen korgan barcha yerni meros qilib beradi. Va biz Peor uyiga yaqin vodiyda otirdik.

4

Va endi, ey Isroil, men sizlarga bugun bajarishni orgatayotgan barcha farmonlar va hukmlarni eshiting, shunda yashaysizlar, kopayasizlar va kirib, Rabbiy sizlarning otalaringizning Xudosi sizlarga berayotgan yerni meros qilib olasizlar. Siz men bugun sizlarga buyurayotgan sozga hech narsa qo'shmaysizlar va undan hech narsani olib tashlamaysizlar, Rabbimiz Xudoning buyruqlarini saqlang, men bugun sizlarga qancha buyursam. Sizlarning kozlaringiz Rabbimiz Xudoning Baal peorga qilgan barcha ishlarini kordi, chunki Baal peorning orqasidan ketgan har bir odamni sizlarning Rabbingiz Xudo sizlarning orangizdaн yoq qildi. Siz esa, Rabbingiz Xudoga yopishib turganlar, bugun hammangiz tiriksilar.

Qarang, men sizlarga qoidalar va hukmlarni korsatdim, xuddi Rabbiy menga buyurganidek, shunday qilish uchun o'sha yerda, siz kirib borayotgan va meros qilib olayotgan yurtda. Va siz saqlab qolasiz hamda bajarasiz, chunki bu sizning donoligingiz va tushunishingizdir barcha millatlar oldida, ular bu barcha qonunlarni eshitganlarida aytadilar: Mana, donishmand va bilimdon xalq, bu buyuk millat! Chunki qaysi millat buyukki,

unga Xudo shunday yaqin boladi, xuddi Rabbiy bizning Xudoimiz bizga yaqin bolgani kabi, qachonki biz Uni chaqirsak? Va qaysi ulug xalqda shunday shariat va adolatli hukmlar bor, xuddi men bugun sizlarning oldingizda berayotgan mana shu qonundagi kabi?

Ozingga etibor ber va ruhingni juda qattiq qoriqla, barcha sozlarni unutma, qaysilarni kozlaring korgan, va ular yuragingdan barcha hayoting kunlarida ketmasin, va og'illaringga va og'illaringning og'illariga orgatasan, o'sha kunni qachon Rabbimiz Xudoning oldida Xorebda yigilish kunida turdingiz, qachon dedi Xudo menga: Xalqni huzurimga yiggin va ular mening sozlarimni eshitsinlar, shunda ular yer yuzida yashaydigan barcha kunlarida mendan qorqishni organsinlar va oz og'illariga orgatsinlar. Va siz yaqinlashdingiz va tog yonida turdingiz, va tog olov bilan osmongacha yonayotgan edi, zulmat, qorongulik, boron. Va Xudo sizga olov ortasidan sozlarning ovozi bilan gapirdi, uni siz eshitdingiz, va hech qanday oxshashlikni kormadingiz, faqat ovozni. Va U sizlarga Ozining ahdini elon qildi, yani sizlarga bajarishni buyurgan on sozni, va ularni ikki tosh lavhga yozdi.

Va Rabbim menga o'sha vaqtda buyurdi, sizlarga qonunlar va hukmlarni orgatishni, sizlar ularni o'sha yerda bajarishingiz uchun, qaysi yerga siz kirmoqdasiz uni meros qilib olish uchun. Va siz oz ruhlaringizni juda ehtiyot bilan saqlab turasiz, chunki siz hech qanday oxshashlikni kormadingiz o'sha kunda, qachonki Rabbiy sizga Xoreb togida olov ortasidan gapirgan edi.

Qonunsizlik qilmang va ozlaringiz uchun oyilgan oxshatma, erkak yoki urgochi barcha tasvir oxshatmasini yashamang, yer ustida yashovchi barcha hayvonlarning oxshashligi, osmon ostida uchadigan barcha qanotli qushlarning oxshashligi, Yer ustida sudralib yuruvchi barcha narsalarning oxshashligi, yer ostidagi suvlarda yashovchi barcha baliqlarning oxshashligi. Osmoniga qarab kotarma, quyoshni, oyni, yulduzlarni va osmonning butun olamini korib, adashtirilgan holda ularga sajda qilma va ularga xizmat qilma, chunki ularni Rabbiy seningki Xudo osmon ostidagi barcha millatlar uchun tayinlagan. Sizlarni esa Xudo oldi va sizlarni Misrdan, temir ochoqdan chiqardi, unga mulk xalq bolish uchun, xuddi shu kunda bolgani kabi.

Va Rabbiy Xudoyingiz sizlarning sozlaringiz tufayli menga gazablandi va qasam ichdikim, men bu Iordan daryosidan otmayman va Rabbiy Xudoyingiz sizga meros qilib berayotgan yurtga kirmayman. Men bu yerda olayapman va bu Iordandan otmayman, lekin siz otasizlar va bu yaxshi yerni meros qilib olasizlar. Ozingizga etibor bering, Rabbimiz Xudoning siz bilan tuzgan ahdini unutmang, qonunsizlik qilmang va ozlaringiz uchun Rabbiy Xudoyingiz sizga buyurgan barcha narsalarning oyilgan oxshatmasini yashamang. Chunki Xudoyingiz yutuvchi olov hisoblanadi, rashkchi Xudo.

Agar siz og'illar va og'illaringizning og'illarini tug'sangiz va yerda uzoq yashab, qonunsizlik qilsangiz va har qanday narsaning oyilgan timsolini yasasangiz va Rabbiy oldida

yomonlik qilsangiz Xudoyingizni gazablantirishga, men bugun osmon va yerni guvoh qilib sizga shohidlik beramanki, siz Iordandan otib meros qilib olmoqchi bolgan o'sha yerdan butunlay halok bolasizlar, u yerda uzoq kunlar yashamaysizlar, balki butunlay yoq qilinasizlar. Va Rabbiy sizlarni barcha millatlar orasiga tarqatadi va siz barcha millatlar orasida oz sonda qoldirilasizlar, Rabbiy sizlarni u yerga kiritadigan millatlar ichida. Va siz u yerda boshqa xudolarga, odamlarning qollari ishlari bolgan yogoch va toshlarga xizmat qilasiz, ular kormaydilar, na eshitmaydilar, na yemaydilar, na hidlamaydilar. Va siz u yerda Rabbingiz Xudoni qidirasiz va Uni topasiz, qachonki Uni butun yuraging va butun joningdan qiyinchiligingda izlasangiz. Va oxirgi kunlarda bu barcha sozlar seni topadi, va sen oz Rabbiy Xudoyingga qaytasan va uning ovozini eshitasan, Chunki Rabbiy senin Xudoing rahmdil Xudodir, U seni tashlab ketmaydi va seni yoq qilmaydi, U otalaringga qasam ichgan ahdni unutmaydi.

Seningdan oldingi kunlar haqida sorang, Xudo odamni yer yuzida yaratgan kundan boshlab, osmonning bir chetidan ikkinchi chetigacha, agar bu buyuk soz boyicha bolgan bolsa, agar shunday narsa eshitilgan bolsa, agar biron xalq ovozni eshitgan bolsa. Sen tirik Xudoning olov ortasidan gapirganini eshitding va tirik qolding, Agar Xudo sinab korgan bolsa, kirib, Ozi uchun bir xalqni boshqa xalq ortasidan olishni – sinovlar, belgilar, mojizalar, urush, kuchli qol, kotarilgan qol va buyuk korinishlar orqali – Rabbimiz Xudo Misrda senning koz ongingda qilgan barcha ishlariga muvofiq, Shunday qilib, sen

bilishing kerakki, Rabbiy sening Xudoing - O Xudodir va Undan boshqa hech kim yoq. Osmondan Uning ovozi eshitilib, seni talim berish uchun keldi, va yer ustida U senga Ozining katta olovini korsatdi, va sen Uning sozlarini olov ortasidan eshitding.

U seningni otalaringni sevgani uchun va ulardan keyin ularning naslini tanladi, va u ozi seni ozining buyuk kuchi bilan Misrdan olib chiqdi. Sendan kattaroq va kuchliroq millatlarni yuzingdan oldin yoq qilish, seni kiritish va sanga ularning yerini meros qilib berish uchun, xuddi bugun ega bolganingdek.

Va sen bugun bilasan va aql bilan qaytasan, chunki Xojayin sening Xudoing — bu Xudo yuqorida osmonda va pastda yer ustida, va undan boshqa hech kim yoq. Va uning buyruqlarini va uning qonunlarini saqlang, qanchalarini men senga bugun buyuraman, shunday qilib senga va sendan keyin og'illaringga yaxshi bolsin, shunday qilib siz uzoq umr korasizlar o'sha yer ustida, qaysi yerni Rabbingiz Xudoyingiz senga barcha kunlar uchun beradi. Keyin Muso Iordan daryosining sharqida, quyosh chiqish tomonida uch shaharni ajratib qoydi. U yerga qotil qochishi kerak, agar u qo'shnisini bilmagan holda oldirgan bolsa va u kecha va undan oldingi kundan avval uni yomon kormagan bolsa, va u shu shaharlardan biriga qochib panoh topadi va tirik qoladi. Bozrahni cholda, tekislik yerida Ruben qabilasiga, va Ramotni Giladda Gad qabilasiga, va Gaulonni Bashanda Manasseh qabilasiga.

Bu qonun, uni Muso Isroil og'illari oldida qoygan. Bular

guvohliklar, buyruqlar va hukmlardir, Muso Isroil og'illariga gapirgan, ular Misr yeridan chiqib ketganlarida. Iordanning narida, vodiyda, Peor uyiga yaqin, Xeshbonda yashaydigan Amoriylar podshosi Sihonning yerida; uni Muso va Isroil og'illari Misr yeridan chiqib ketganlarida urdilar. Va ular uning yerini va Bashan podshosi Ogning yerini meros qildilar, Iordan daryosining sharqida bolgan Amoriylarning ikki podshohining yerini. Aroerdan, qaysi Arnon selining qirgogida joylashgan, va Sihon togidan, qaysi Hermon hisoblanadi, Iordan daryosining narigi tomonidagi, quyosh chiqish tarafidagi butun Arabahni, oyilgan Asedot ostida.

5

Va Muso butun Isroilni chaqirdi va ularga dedi: Eshit, ey Isroil, men bugun sizning quloqlaringizda aytayotgan farmonlar va hukmlarni, va ularni organing va ularni bajarishni saqlang. Rabbingiz, sizning Xudoyingiz, siz bilan Xorebda ahd tuzdi. Xudo bu ahdni sizlarning ota-bobolaringiz bilan emas, balki sizlar bilan tuzdi, sizlar bilan, bugun shu yerda tirik turgan hammangiz bilan. Yuz boyicha yuz Xudo sizlar bilan togda olov ortasidan gapirdi. Va men o'sha vaqtda Rabbining va sizlarning orangizda turdim, Rabbining sozlarini sizlarga elon qilish uchun, chunki siz olov yuzidan qorqib, togga chiqmagan edingiz, deb Men Rabbingman, seningki Xudoing, seni Misr yeridan, qullik uyidan olib chiqargan.

Senga mening yuzim oldida boshqa xudolar bolmaydi.

Sen ozing uchun but yasama va hech qanday narsaning suratini yasama - na yuqorida osmonda bolgan narsalarning, na pastda yer yuzida bolgan narsalarning, na yer ostidagi suvlarda bolgan narsalarning. Sen ularga sajda qilmaysan va ularga xizmat qilmaysan, chunki Men Rabbman, sening Xudoing, rashkchi Xudo, otalarning gunohlarini bolalar ustiga, uchinchi va tortinchi avlodgacha Mendan nafrat qiluvchilar ustiga qaytaruvchi. Va ming avlodlarga rahm-shafqat qiluvchi, meni sevuvchilarga va mening buyruqlarimni saqlovchilarga. Sen Xudo Rabbingning nomini behuda ishlatmaysan, chunki Xudo Rabbing Uning nomini behuda ishlatuvchini aybsiz qilmaydi.

Shabat kunini muqaddaslash uchun uni qoriqla, xuddi Rabbiy Xudoyingiz senga buyurganidek. Olti kun ishla va barcha ishlaringni qil, Lekin yettinchi kuni shabat Xojayin Xudoyingga. Sen bu kunda hech qanday ish qilmaysan: na sen, na og'ling, na qizing, na xizmatkoringiz, na xizmatchi ayolingiz, na hokizingiz, na yuk hayvoning, na har qanday chorvang, na ichingda yashayotgan musofir, shunday qilib dam olsin xizmatkoringiz va xizmatchi ayolingiz va yuk hayvoning, xuddi sen kabi. Va sen eslab qolasan ki, Misr yerida xizmatkor edingsan va Rabbiy Xudoyingiz seni u yerdan kuchli qol bilan va baland bilakning bilan chiqardi, shuning uchun Rabbiy Xudoyingiz senga shanba kunini saqlash va uni muqaddaslashni buyurdi. Otang va onangni hurmat qil, Rabbiy Xudoyingiz senga buyurganidek, shunda senga yaxshi boladi va Rabbiy Xudoyingiz senga

beradigan yerda uzoq umr korasiz. Sen oldirmaysan. Sen zino qilmaysan. Sen og'irlik qilmaysan. Sen qo'shning ustidan yolgon guvohlik berma. Sen qo'shningning xotinini orzu qilmaysan, sen qo'shningning uyini orzu qilmaysan, na uning dalasini, na uning xizmatkorini, na uning chorisini, na uning hokizini, na uning yuk tortuvchi hayvonini, na uning barcha molini, na qo'shningga tegishli bolgan hamma narsani.

Xojayin bu sozlarni togda sizning butun jamoatingizga olov ortasidan, qorongulik, zulmat, boron va katta ovoz bilan gapirdi, va boshqa hech narsa qo'shmadi, va ularni ikki tosh lavhaga yozdi, va menga berdi. Va shunday boldiki, siz ovozni olov ortasidan eshitganingizda va tog olov bilan yonayotgan paytda, sizlarning qabilalaringizning barcha boshchilari va sizlarning oqsoqollar kengashingiz menga yaqinlashdingiz, Va siz aytardingiz: Mana, Rabbimiz Xudoimiz bizga Ozining ulugvorligini korsatdi va biz Uning ovozini olov ortasidan eshitdik. Shu kuni biz kordikki, Xudo odamga gapiradi va u tirik qoladi. Va endi biz olmaylik, chunki bu buyuk olov bizni yutib yuboradi, agar biz yana Rabbimiz Xudoning ovozini eshitishni davom ettirsak, va biz olamiz. Qaysi tan tirik Xudoning ovozini olov ortasidan gapirganini eshitdi, biz kabi, va tirik qoladi? Sen yaqinlash va Rabbimiz Xudo aytadigan barcha narsalarni eshit, va Rabbimiz Xudo senga aytadigan barcha narsalarni bizga gapir, va biz eshitamiz va qilamiz.

Va Rabbiy sizlarning menga gapirgan sozlaringizning ovozini eshitdi, va Rabbiy menga dedi: Men bu xalqning senga gapirgan

barcha sozlarining ovozini eshitdim, ular gapirgan hamma narsa tog'ri edi. Kim ularga shunday yurak beradiki, ular ichida meni qorqib, mening barcha buyruqlarimni har kuni saqlab turishlari uchun, ularga va ularning og'illariga abadiy yaxshilik bolsin? Boring, men ularga aytdim, siz oz uylaringizga qaytinglar. Sen esa u yerda men bilan tur, va men senga buyruqlarni, nizomlarni va hukmlarni aytaman, qaysilarni sen ularga orgatasan, va ular shunday qilsinlar o'sha yerda, qaysi yerni men ularga meros qilib beraman. Va siz saqlaysizlar qilmoqni, qaysi yolni Rabbiy Xudoing senga buyurdi, burilmaysizlar ongga ham chapga ham. Rabbiyingiz Xudoyingiz sizga buyurgan barcha yol boyicha yurishingiz kerak, shunda U sizni tinchlantirar, sizga yaxshilik bolar va meros qilib olmoqchi bolgan yeringizda uzoq umr korasizlar.

6

Va bular – buyruqlar, qoidalar va hukumlar bolib, ularni Rabbiy bizning Xudoyimiz sizlarga orgatishni buyurdi, shunda siz ularni o'sha yerda, yani meros qilib olish uchun kirayotgan yeringizda bajarasizlar. Shunday qilib, siz Rabbingiz Xudodan qorqib, uning barcha belgilamalarini va buyruqlarini saqlaysiz – qaysilarni men bugun senga buyuraman – sen va og'illaring va nabiralaringiz hayotingizning barcha kunlarida, shunday qilib uzoq umr korasiz.

Va eshit, ey Isroil, va qoriqlab bajar, shunday qilib senga yaxshi

bolsin va juda kopayasizlar, xuddi Rabbiy, otalaringning Xudosi gapirganidek, senga sut va asal oqayotgan yerni berish uchun. Va bular qoidalar va hukmlari, qanchaki Rabbiy Isroil farzandlariga sahroda buyurgan, ular Misr yeridan chiqqanlaridan keyin. Eshit, ey Isroil, Rabbiy bizning Xudoyimiz, Rabbiy yagonadir. Va sen Rabbiy Xudoyingni butun onging bilan, butun joningiz bilan va butun kuchingiz bilan sevasan. Va bu sozlar, qanchalar men senga bugun buyuraman, sening yuraging ichida va sening joningda boladi. Va sen ularni og'illaringga orgatasan va ular haqida gapirasan uyingda otirganingda, yolda ketayotganingda, yotganingda va turganingda. Va sen ularni qolingga belgi sifatida boglaysan va ular kozlaringning oldida qimirlamaydigan boladi. Va siz ularni oz uylaringizning eshik tomonlariga va darvozalaringizga yozasiz.

Va shunday boladiki, qachonki Rabbingiz Xudo sizni o'sha yerga kiritsa, u otalaring Ibrohim, Ishoq va Yoqubga qasam qilib, sizga bermoqchi bolgan, siz qurmagan katta va gozal shaharlarni beradi. Barcha yaxshi narsalarga tola uylar, qaysilarni sen toldirmagan, kesilgan hovuzlar, qaysilarni sen kesmagan, uzumzorlar va zaytun boglari, qaysilarni sen ekmagan, va yeb-toyib bolgach, ozing uchun ehtiyot bol, unutma. Rabbingning Xudoyingning seni Misr yeridan, qullik uyidan chiqarib kelgan. Rabbingiz Xudoyingizdan qorqasiz va faqat Unga xizmat qilasiz va Unga yopishib turasiz va Uning nomi bilan qasam ichasiz.

Sizning atrofingizda bolgan millatlarning xudolaridan boshqa

xudolar keyin bormang, chunki Xudo gayratli Rabbiy, seniki Xudoing sendadir, Rabbiy seniki Xudoing senga gazab bilan gazablanib, seni yer yuzidan yoq qilmasin.

Rabbiy Xudoyingizni sinamang, xuddi sinovda sinaganingiz kabi. Xudoyingning Rabbiyning buyruqlarini, guvohliklarni va senga buyurgan barcha tartiblarni qatiy saqla. Va sen Rabbiy Xudoyingning oldida yoqimli va yaxshi ishni qilasan, shunday qilib senga yaxshi bolsin, va sen kirib, Rabbiy sizlarning otalaringizga qasam ichgan yaxshi yerni meros qilib olasan, Barcha dushmanlaringni oldingdan haydab chiqarish uchun, Xudo aytganidek.

Va shunday boladiki, qachonki og'ling seni ertaga sorasa va aytsa: Bu guvohliklar, farmonlar va hukmlar nima, qaysilarni Rabbimiz Xudo bizga buyurgan? Va sen og'lingga shunday deysan: Biz Firavnning xizmatkorlari edik Misr yerida, va Rabbiy bizni u yerdan kuchli qol bilan va kotarilgan qol bilan chiqardi. Va Xudo Misrda Firavn va uning uyida bizning oldimizda katta va dahshatli belgilar hamda mojizalar berdi, Va U bizni u yerdan olib chiqdi, bizga shu yerni berish uchun, U ota-bobolarimizga berishga qasamyod qilgan. Va Rabbiy bizga bu barcha qonunlarni bajarishni, Rabbimiz Xudodan qorqishni buyurdi, shunda barcha kunlarimiz yaxshi bolsin va bugungi kabi yashaylik. Va rahm-shafqat bizga boladi, agar biz barcha bu buyruqlarni Rabbimiz Xudoning oldida bajarishni saqlab tursak, xuddi U bizga buyurganidek.

7

Agar Xojayin Xudoyingiz sizni o'sha yerga olib kirsa, u yerga meros qilib olish uchun kirayotgan bolsangiz, va sizning oldingizdan katta xalqlarni haydab chiqarsa - Xettiylarni, Gergesiylarni, Amoriylarni, Kanoniylarni, Perizziylarni, Xiviylarni va Yebusiylarni - yetti xalqni, kop va sizdan kuchliroqlarni, Va Rabbingiz Xudo ularni qollaringizga topshiradi va siz ularni urasiz, ularni butunlay yoq qilasiz, ular bilan ahd tuzmaslik kerak va ularga rahm ham qilmang. Na ham ular bilan nikoh qilmaysizlar, qizingni uning og'liga bermaysiz va uning qizini og'lingga olmaysiz. Chunki u og'lingni mendan burib yuboradi va boshqa xudolarga xizmat qiladi, va Rabbiy sizlarga gazab bilan gazablanadi va seni tezda yoq qiladi. Lekin ularga shunday qilasizlar: ularning qurbongohlarini buzib tashlaysizlar, ularning ustunlarini sindirasizlar, ularning boychechakzorlarini kesib tashlaysizlar va ularning xudolarining oyilgan tasvirlarini olovda yondirib yuborasizlar. Chunki sen Rabbiy Xudoyingga muqaddas xalqsan va Rabbiy Xudoying seni tanladi, yer yuzidagi barcha millatlar orasidan Unga maxsus xalq bolishing uchun.

Rabbiy sizlarni barcha millatlar orasidan kop bolganingiz uchun tanlamadi, balki sizlarni tanladi, chunki siz barcha millatlar orasida ozchilik edingiz. Lekin Rabbiy sizlarni sevgani uchun va ota-bobolaringizga qilgan qasamini saqlash uchun, Rabbiy sizlarni kuchli qoli bilan chiqardi va Rabbiy seni qullik uyidan,

Misr podshosi Firavnning qolidan ozod qildi. Va sen bilasan, chunki Rabbingiz Xudoyingiz – bu sodiq Xudo, U ahd va rahmni saqlovchi, Uni sevuvchilarga va Uning buyruqlarini saqlovchilarga ming avlodlargacha. Va U nafrat qiluvchilarni yuzma-yuz yoq qilish uchun ularga jazo beradi, va U nafrat qiluvchilarga kechiktirmaydi, yuzma-yuz ularga jazo beradi.

Va sen buyruqlarni, qonunlarni va hukmlarni - bularning barchasini, men senga bugun bajarishni buyurayotgan narsalarni saqlamoqsan. Va shunday boladiki, qachonki siz bu qonunlarni eshitsangiz, ularni saqlasangiz va bajarsangiz, Rabbiy Xudoyingiz sizga ota-bobolaringizga qasam ichgan ahdni va rahmatni muhofaza qiladi. U seni sevadi, senga marhamat qiladi, seni kopaytiradi va qorningdan bolgan avlodlaringga, yeringning mevalariga, gallangga, sharobingga, yogingga, buqalaringning podalariga va qoylaringning suruvlariga marhamat qiladi - o'sha yer ustida, qaysi yerni Rabbiy otalaring senga berishga qasam ichgan. Sen barcha millatlar orasida muborak bolasan, sizda bepusht erkak bolmaydi va bepusht ayol ham bolmaydi, mollaringda ham shunday boladi. Va Xudo Rabbingiz sendan barcha kasalliklarni olib tashlaydi, va Misrning barcha yomon kasalliklarini, qaysilarni korgansan va qanchalarni bildingsan, ustingga qoymaydi, va ularni senga nafrat qiluvchilarning barchasining ustiga qoyadi.

Va sen barcha millatlarning oljalarini yeysan, qaysilarni Rabbiy Xudoyingiz senga beradi, kozing ularga rahm qilmaydi, va ularning xudolariga xizmat qilmaysan, chunki bu senga to'siq

boladi.

Agar sen oz ongingda: Bu xalq mendan koproq, men qanday qilib ularni yoq qila olaman? desang. Sen ulardan qorqmaysan, Rabbiy Xudoyingiz Firavnga va barcha Misrliklarga nima qilganini eslab turasan. Senning kozlaring korgan katta sinovlarni, belgilarni va o'sha katta mojizalarni, kuchli qolni va baland bilakni, Rabbiy senning Xudoing seni qanday olib chiqdi, shunday Rabbiy sizning Xudoingiz barcha xalqlarga qiladi, sen ularning yuzidan qorqadigan xalqlarga. Va Rabbiy, sening Xudoing, ular ustiga sari arilarni yuboradi, toki qolganlari va sendan yashiringanlar yoq qilinguncha. Sen ularning yuzidan zarba olmaysan, chunki Rabbiy sening Xudoing senda, katta va qudratli Xudo. Va Xudoying Rabbiy bu millatlarni yuzingdan asta-sekin yoq qiladi, sen ularni tezda yoq qila olmaysan, shunday qilib yer vayron bolib qolmasin va yovvoyi hayvonlar ustingga kopayib ketmasin. Va Rabbiy Xudoyingiz ularni sizning qollaringizga topshiradi, va siz ularni katta halokat bilan yoq qilasiz, toki siz ularni butunlay yoq qilguningizcha, Va U ularning podshohlarini sizlarning qollaringizga topshiradi, va siz ularning nomini o'sha joydan yoq qilasizlar, hech kim sizning yuzingizga qarshilik qilmaydi, siz ularni butunlay yoq qilguningizcha.

Ularning xudolarining oyilgan tasvirlarini olovda yoqasizlar, kumush yoki oltinni ulardan ozingiz uchun olishni xohlamang va olmang, shunda u orqali qoqilib tushmaysizlar, chunki bu Rabbingiz Xudoga jirkanch narsadir. Va sen jirkanch narsani

uyingga kiritma, chunki sen ham xuddi u kabi lanatlangan bolib qolasan. Sen uni juda jirkanch kor va undan nafratlan, chunki u lanatlangan narsadir.

8

Barcha buyruqlarni, qaysilarni men bugun sizga buyuraman, bajarishni saqlab qolasizlar, shunda yashaysizlar va kopayasizlar, va kirib, o'sha yerni meros qilasizlar, qaysi yer uchun Rabbiy Xudoyingiz sizning otalaringizga qasam ichgan edi. Va sen sahroda Rabbiy Xudoing seni olib borgan barcha yolni eslab qolasan, shunda U seni xor qilsin va sinab korsin, va sening yuragingdagi narsalar bilinsin, uning buyruqlarini saqlaysan yoki yoqligingni. U seni azobladi, seni ochlikka duchor qildi va seni manna bilan ovqatlantirdi — otalaring bilmagan narsani — shunday qilib, senga malum qilsin: inson faqat non bilan emas, balki Xudoning ogzidan chiqadigan har bir soz bilan yashaydi. Sizning kiyimlaringiz eskirib ketmadi, oyoq kiyimlaringiz yeyilmadi, oyoqlaringiz qotib qolmadi, mana qirq yil.

Va sen oz yuragingda bilasan, chunki qanday biror odam oz og'lini tarbiyalasa, shunday Rabbiy sening Xudoing seni tarbiyalaydi. Va sen Rabbiy Xudoyingning buyruqlarini saqlab, Uning yollarida yurishingni va Undan qorqishingni lozim.

Chunki Rabbingiz Xudoyingiz sizni yaxshi va keng yerga olib

kiradi, u yerda suvlarning sellari bor, va chuqurliklardan chiqadigan buloqlar tekisliklar va toglar orqali oqadi. Bug‘doy va arpa yeri, uzum toklari, anjir daraxtlari, anorlar, zaytun yogi va asal yeri, Yer, uning ustida sen qashshoqlik bilan non yemaysan va unda hech narsaga muhtoj bolmaysan; yer, uning toshlari temir va uning toglaridan bronza qazib olasan.

Va sen yeysan va toyasan, va Rabbiy Xudoyingga duo qilasan o'sha yaxshi yer uchun, qaysi U senga bergan. Ozing uchun ehtiyot bol, Rabbingni Xudoyingni unutma, uning amrlarini, hukmlarini va qonunlarini saqlamaslik uchun, men senga bugun buyurayotgan narsalarni. Yeb toyib, chiroyli uylar qurib, ularda yashagandan song va sening mol-choring va qoylaring senga kopaytirilganda, kumush va oltin senga kopaytirilganda, va senga tegishli boladigan barcha narsalar kopaytirilganda Sen yurakda magrur bolsang va Rabbiy Xudoyingni unutsang, U seni Misr yeridan, qullik uyidan olib chiqqan edi. Seni o buyuk va dahshatli sahroda yetaklab kelgan, u yerda chaqqan ilon, chayon va chanqoqlik bor edi, suv yoq edi, tik toshdan senga suv bulogini chiqarib bergan Zotning, U seni cholda manna bilan oziqlantirib bergan, uni sen ham, otalaring ham bilmas edi, shunday qilib seni xorlantirsin, seni sinovdan otkazsin va oxirgi kunlaringda senga yaxshilik qilsin. Yuragingda shunday dema: Mening kuchim va qolimning qudrati menga bu buyuk kuchni berdi. Va sen Rabbingni Xudoyingni eslab qolasan, chunki u ozi senga qudrat qilish uchun kuch beradi va shunday qilib u oz ahdini ornatadi, qaysi ahdni Rabbiy sening otalaringga qasam ichgan, qanday bugun.

Agar siz Rabbingiz Xudoyingizni unutib, boshqa xudolar ortidan borib, ularga xizmat qilsangiz va ularga sajda qilsangiz, shunday boladiki, men bugun sizlarga osmon va yerni guvoh qilib aytamanki, albatta halok bolasizlar. Xuddi Rabbiy Xudoyingiz sizning yuzingiz oldida yoq qilgan qolgan millatlar kabi, siz ham shunday yoq qilinasizlar, chunki siz Rabbiy Xudoyingizning ovoziga quloq solmadingiz.

9

Eshit, Isroil! Sen bugun Iordanni kesib otib, ozingdan kattaroq va kuchliroq millatlarni meros qilib olish uchun kiryapsan — osmon-balandlikdagi devorlar bilan oralgan katta shaharlarni. Katta, kop va baland boyli xalq, Anaq og'illari, sen ularni bilasan va sen eshitgansen: Kim Anaq og'illarining yuziga qarshi turadi? Va sen bugun bilasan, chunki Rabbiy Allohingiz bu sizning yuzingiz oldida boradi, yutuvchi olov hisoblanadi, bu ularni yoq qiladi, va bu ularni sizning yuzingizdan qaytaradi, va ularni tezlikda yoq qiladi, xuddi Rabbiy sizga aytganidek. Sening yuragingda shunday dema: Rabbiy Xudoyim bu xalqlarni mening oldimdan yoq qilganda, mening adolatim tufayli Rabbiy meni bu yaxshi yerni meros qilib olish uchun kiritdi. Senning adolatinging tufayli emas, va senning yuragingning muqaddassligining tufayli ham emas, sen ularning yerini meros qilib olish uchun kiryapsan, lekin shu xalqlarning nopokligining tufayli Rabbiy ularni senning yuzingdan yoq qiladi, va Rabbiy bizning otalarimiz Ibrohim, Ishoq va Yoqubga qasam ichgan

ahdni ornatish uchun.

Va sen bugun bilasan ki, Rabbiy Xudoyingiz senga bu yaxshi yerni meros qilib berishi seniki solihlik ishlaring tufayli emas, balki sen qattiq boyinli xalqsan. Esla, unutma, sen Rabbiy Xudoyingni cholda qanchalik gazablantirganingni. Misrdan chiqqan kundan boshlab, shu joyga kelguningizcha, Rabbiyga itoatsizlik qilib keldingiz.

Va Xorebda siz Xudoni gazablantirdingiz, va Xudo sizga gazablanib, sizni yoq qilmoqchi boldi. Men togga tosh lavhalarni, yani Xudo sizlar bilan tuzgan ahd lavhalarini olish uchun chiqayotganimda, togda qirq kun va qirq kecha qoldim, non yemagandim va suv ichmagandim. Va Xudoyo menga Xudoning barmogi bilan yozilgan ikkita tosh lavhalarni berdi, va ularning ustida yigilish kunida togda Xudoyo sizlarga aytgan barcha sozlar yozilgan edi. Va shunday boldiki, qirq kun va qirq tun otgach, Rabbiy menga ikki tosh lavhani, ahd lavhalarini berdi. Va Xudo menga dedi: Tur, tezlik bilan bu yerdan tush, chunki sening xalqing, kimlarni sen Misr yeridan chiqargan edingsan, qonunsizlik qildi. Ular men ularga buyurgan yoldan tezlik bilan chetga chiqdilar va ozlari uchun quyma haykal yasadilar.

Va Xudo menga dedi: Men senga bir marta va ikki marta gapirdim: men bu xalqni kordim va mana, bu xalq qattiq boyinli. Va endi menga ruxsat ber ularni yoq qilishga, va men ularning nomini osmon ostidan ochirib tashlaydi, va seni katta

va kuchli xalqqa aylantiraman, bundan ham koproq. Va qaytib, men toghdan pastga tushdim va togh osmonlargacha olov bilan yonayotgan edi, va guvohliklarning ikki lavhlari mening ikki qollarimda edi. Va men kordim ki, siz Xudoyingiz Rabbining oldida gunoh qilgansiz, va ozingizga quyma but yasagansiz, va Rabbining sizga qilishni buyurgan yolidan burilgansiz, Va ikki lavhni qolga olib, men ularni ikki qolimdan tashladim va sizlarning oldingizda sindirdim. Va men Rabbining oldida ikkinchi marta iltijo qildim, xuddi avvalgidek, qirq kun va qirq kecha non yemagandim va suv ichmagandim, sizlarning barcha gunohlaringiz haqida, qaysilarni siz Xudo Rabbining oldida yomonlik qilib, Uni gazablantirish uchun gunoh qilgandingiz. Va men gazab va qahr tufayli qorqib ketdim, chunki Xudo sizni yoq qilish uchun sizga nisbatan gazablandi, va Xudo meni eshitdi va shu vaqtda ham. Va Harun ustiga gazablandi uni yoq qilish uchun, va men Harun haqida ham o'sha vaqtda ibodat qildim. Va sizning qilgan gunohingizni – buzoqni oldim va uni olovda yoqdim, va uni ezib juda maydaladim, toliq mayda bolguncha, va u changga oxshab qoldi, va men o'sha changni togdan tushayotgan sel suviga tashladim.

Va yonishda, sinovda va ishtahaning qabrlarida siz Xudovandni gazablantirgan edingiz. Va Xojayin sizlarni Kadesh Barnedan jonatganida, deb: Kotarilinglar va men sizlarga berayotgan yerni meros olinglar, sizlar Xojayiningiz Xudoning soziga itoatsizlik qildingiz va Unga ishonmadingiz va Uning ovoziga quloq solmadingiz. Siz Rabbiyga sizga malum bolgan kundan boshlab itoatsizlik qilgan edingiz. Men Rabbining oldida qirq kun va qirq

kecha iltijo qildim, chunki Rabbiy sizlarni yoq qilmoq deb aytgan edi. Va men Xudoga ibodat qildim va aytdim: Ey Rabbiy, xudolar Podshosi, Sening xalqingni va Sening ulushingni butunlay yoq qilma, ularni Sen ozod qilding, ularni Sen Misr yeridan Sening buyuk kuchingda, Sening qudratli qolingda va Sening baland yengingda olib chiqqan edingiz. Ibrohim, Ishoq va Yoqubni, Sening xizmatkorlaringni esla, qaysilarga Sen Ozing nomingda qasamyod qilding. Bu xalqning qattiqqolligiga, nopokliklariga va gunohlariga qarama. O'sha yerdan bizni olib chiqqan yerdagi aholisi shunday demasin: Rabbiy ularga vada qilgan yerga ularni kirita olmadi va ularni yomon korgani uchun ularni cholda oldirish uchun olib chiqdi. Va bular Sening xalqing va Sening ulushingdir, kimlarni Sen Misr yeridan Oz buyuk kuchingda, Oz qudratli qolingda va Oz baland bileging bilan olib chiqqan edingiz.

10

O'sha vaqtda Rabbiy menga dedi: Ozing uchun ikki tosh lavhani xuddi birinchilari kabi oyib chiqar va togga Mening huzurimga kotaril, hamda ozing uchun yogochdan sandiq yasaysan. Sen birinchi lavhalarda bolgan sozlarni, qaysilarni sindirgan edingsan, lavhalarga yozasan va ularni sandiqqa qoyasan. Va men chirimas yogochdan sandiq yasadim va tosh lavhalarni birinchilaridek oyib chiqdim, va men togga chiqdim va ikki lavha mening qollarimda edi. Va U birinchi yozuvga muvofiq on sozni lavhalar ustiga yozdi, qaysilarni Rabbiy togda olov

ortasidan sizlarga gapirgan edi, va Rabbiy ularni menga berdi. Va qaytib, togdan tushdim va lavhalarni ozim yasagan qutiga soldim, va ular o'sha yerda edi, xuddi Rabbiy menga buyurganidek. Va Isroil og'illari Yakim og'illari Beerotidan Moserahga jonadilar, u yerda Horun vafot etdi va u yerda dafn qilindi, uning orniga uning og'li Elozor kohinlik qildi. U yerdan ular Gadgadga ketdilar va Gadgaddan Etebathaga, suvli sellar yeriga.

O'sha vaqtda Rabbiy Levi qabilasini ajratdi: Rabbiyning ahd sandiqini kotarish, Rabbiy oldida turish, xizmat qilish va Uning nomiga ibodat qilish uchun, shu kungacha. Shu sababli Levitalarning aka-ukalari orasida ulushi va qurasi yoq, Rabbiyning ozi ularning qurasidir, xuddi U ularga aytganidek. Va men togda qirq kun va qirq kecha turdim. Va Rabbiy meni eshitdi va shu vaqtda, va Rabbiy sizlarni yoq qilishni xohlamadi. Va Xudo menga dedi: Bor, bu xalq oldida yolga chiq, ular kirib, men ularning ota-bobolariga berishga qasamyod qilgan yerni meros qilib olsinlar.

Va endi, ey Isroil, Rabbiy Xudoyingiz sendan nima soraydi, faqat Rabbiy Xudoyingizdan qorqishni, uning barcha yollarida yurishni, uni sevishni va Rabbiy Xudoyingizga butun qalbingiz va butun joningiz bilan xizmat qilishni. Xudoyingiz Rabbning buyruqlarini va men bugun senga buyurayotgan uning barcha tartiblarini saqlang, shunda senga yaxshi boladi. Mana, sening Rabbiy Xudoyingning osmoni va osmonlarning osmoni, yer va unda bor barcha narsalar. Faqat sizning ota-bobolaringizni

Xudoy sevish uchun tanladi va ulardan keyin ularning naslini, yani sizlarni barcha millatlar orasidan tanladi, shu kungacha. Va siz yuragingizning qattiqligini sunnat qilasiz va boyningizni qattiq qilmaysiz. Chunki sizning Xojayiningiz Xudo, bu xudolarning Xudosi va xojayinlarning Xojayini, buyuk, kuchli va qorqinchli Xudo, u yuzga qaramaydi va hech qachon pora olmaydi, Musofir, yetim va beva ayolga adolat qiluvchi va musofirni sevib, unga non va kiyim beruvchi. Va siz musofirni sevishingiz kerak, chunki siz Misr yerida musofir bolgan edingiz.

Rabbingiz Xudoyingizdan qorqing, Unga xizmat qiling, Unga yopishib turing va Uning nomi bilan qasam iching. Bu sening maqtovingdir va bu sening Xudoyingdir, u sendagi buyuk va ulugvor ishlarni qildi, bularni sening kozlaring kordi. Yetmish kishi bilan otalaring Misrga tushgan edilar, hozir esa Rabbiy Xudoing seni osmon yulduzlaridek kop qildi.

11

Va sen Rabbingiz Xudoni sevasan va Uning qoriqxonalarini, farmonlarini, buyruqlarini va hukmlarini barcha kunlarda saqlasan. Va siz bugun bilasizlar, chunki sizning bolalaringiz emas, qanchalar bilmaydi va kormagan Rabbingiz Xudoning talimini, va Uning buyuk ishlarini, va kuchli qolni, va baland qolni, va uning belgilari va uning mojizalari, qanchalarini u Misr ortasida Firavn Misr podshohiga va uning butun yeriga

qildi, va U Misrliklarning qo'shiniga, ularning jang aravalariga, ularning otlariga va ularning qudratiga nima qilganini – qanday qilib Qizil dengizning suvi sizlarni orqadan taqib qilayotganlarning ustiga suv bosganini va Rabbiy ularni bugungi kungacha yoq qilganini va u sahroda bizga nima qilganini, siz bu joyga kelguningizcha, va U Dathan va Abiramga, Reubenning og'li Eliabning og'illariga nima qilganini – yer ogzini ochib, ularni, ularning uylarini, ularning chodirlarini va ularga tegishli barcha mol-mulkni butun Isroil ortasida yutib yubordi. Chunki kozlaringiz Rabbning barcha buyuk ishlarini korgan, qanchalar U bugun sizlarda qilgan.

Va siz uning barcha buyruqlarini saqlaysiz, qanchalarini men senga bugun buyuraman, shunday qilib yashaysiz va kopayasiz va kirib, yerni meros qilib olasiz, siz Iordanni otib, uni meros qilib olish uchun boradigan yerni. Shunday qilib, siz o'sha yer ustida uzoq yashaysiz, qaysi yerni Rabbiy sizning otalaringizga ularga va ularning urugiga ular bilan birga berishga qasam ichgan, sut va asal oqayotgan yer. Chunki sen u yerda meros qilish uchun kirayotgan yer Misr yeri kabi emas, qayerdan siz chiqib ketgan edingiz, qachonki ular urug‘ ekishadi va uni oyoqlari bilan sug‘orishadi, xuddi sabzavot bog‘i kabi. Lekin yer, qaysi ichiga kirasiz u yerda uni meros qilish uchun, togli va tekislik yerdir va osmon yomgiridan suv ichadi. Yer, uni Rabbiy Xudoyingiz doimo nazorat qiladi, Rabbiy Xudoyingizning kozlari uning ustida yilning boshidan to yilning oxirigacha.

Agar siz bugun men sizga buyurayotgan barcha buyruqlarni

diqqat bilan eshitsangiz, Rabbingiz Xudoyingizni sevib, Unga butun qalbingiz va butun joningingiz bilan xizmat qilsangiz, U sizning yeringizga yomgirni oz mavsumida, erta va kech yomgirni beradi va siz doningizni, sharobingizni va yogingizni yigib olasiz Va U seningning dalalaringda mollaringga yem beradi, va sen yeb-ichib toyganingdan song, Ozingga etibor ber, yuragingni semirtma, chetga chiqmang, boshqa xudolarga xizmat qilmang va ularga sajda qilmang, Va Xudo sizga gazablanib, gazab bilan osmonni yopadi va yomgir bolmaydi, yer oz mevasini bermaydi va siz Xudo sizga bergan yaxshi yerdan tezda halok bolasizlar.

Va siz bu sozlarni yuragingizdagi va joningizdagi solasiz, va ularni qolingizdagi belgiga boglaysiz, va u kozlaringiz oldida qimirlamaydigan boladi. Va siz oz bolalaringizga ularni gapirish uchun orgatishingiz kerak: uyingizda otirganingizda, yolda ketayotganingizda, uxlayotganingizda va turganingizda. Va siz ularni oz uylaringizning eshik tomonlariga va oz darvozalaringizga yozasiz. Shunday qilib siz uzoq umr korasizlar va og'illaringizning kunlari yer ustida boladi, qaysi yerni Xudo ota-bobolaringizga ularga berishga qasam qilgan edi, xuddi osmonning kunlari yer ustida bolgani kabi. Va shunday boladiki, agar siz bugun men sizga buyurayotgan barcha buyruqlarni diqqat bilan eshitsangiz va bajarishga harakat qilsangiz, Rabbimiz Xudoni sevib, uning barcha yollarida yurib, unga sodiq bolsangiz, Va Xudo barcha bu millatlarni sizning yuzingizdan haydab chiqaradi, va siz katta va kuchli millatlarni meros qilib olasizlar, sizdan kora kuchliroqlarni. Qayerda

sizlarning oyogingizning izi bossa, barcha joy sizlarniki boladi, choldan va Antilibanusdan, Melas daryosidan, Eufrat daryosidan, va garbdagi dengizicha sizning chegaralaringiz boladi. Hech kim sizning yuzingizga qarshi turolmaydi, va Rabbiy Xudoyingiz sizning qorquvingizni va dahshatingizni butun yer yuziga qoyadi, qaysi yerga bosgan bolsangiz, u sizlarga gapirgan usulda.

Mana, men bugun sizlarning oldingizda marhamat va lanatni beraman, Baraka, agar siz Rabbiyingiz Xudoyning buyruqlarini eshitsangiz, men bugun sizga buyurgan barcha buyruqlarni eshitsangiz. Va lanatni, agar siz Rabbingiz Xudoning buyruqlarini eshitmasangiz, qancha men sizga bugun buyuraman, va siz men sizga buyurgan yoldan adashsangiz, ketib boshqa xudolarga xizmat qilsangiz, qaysilarni siz bilmaysizlar. Va shunday boladiki, qachonki Rabbiy Xudoyingiz sizni u yerga, meros qilib olish uchun otayotgan yeringizga kiritganda, siz barakani Garizin togiga va lanatni Ebal togiga qoyasiz. Mana bu narsalar Iordan daryosining narigi tomonida, quyosh botish yolining orqasida, Kanon yerida, garbda yashovchi, Golgolga yaqin, baland eman daraxti yonida joylashgan emasmi? Siz Iordanni kesib otasiz, Rabbimiz Xudo sizga meros sifatida beradigan yerni meros qilib olish uchun kirasiz va barcha kunlar davomida unda yashaysiz.

Va siz uning barcha buyruqlarini bajarishni va men bugun sizning oldingizda berayotgan bu hukmlarni saqlaysiz.

12

Va bular buyruqlar va hukmlar bolib, ularni siz bajarishingiz kerak bolgan yurtda, qaysi yurtni Rabbiy, otalaringizning Xudosi sizlarga meros qilib beradi, barcha kunlar mobaynida, qaysi kunlarda siz yer yuzida yashaysiz. Siz barcha joylarni butunlay yoq qilasizlar, u yerlarda ular oz xudolariga xizmat qilganlar, qaysi joylarni siz meros qilib olasizlar - baland toglar ustida, tepaliklar ustida va qalin barglar bilan qoplangan daraxtlar ostida. Va siz ularning qurbongohlarini vayron qilasiz, ularning ustunlarini sindirasiz, ularning ashyolarini kesib tashaysiz, ularning xudolarining oyilgan tasvirlarini olovda yondirasiz va ularning nomini o'sha joydan yoq qilasiz. Siz oz Xudoyingiz Rabbingizga shunday qilmaysiz. Lekin Rabbiy Xudoyingiz sizning shaharlaringizdan birida Oz nomini qoyish va chaqirilish uchun tanlaydigan joyga qidirib borasizlar. Va siz u yerga yondirilgan qurbonliklaringizni, qurbonliklaringizni, birinchi mevalaringizni, ibodatlaringizni, ixtiyoriy qurbonliklaringizni, kelishuvlaringizni hamda qoramollaringiz va qoylaringizning birinchi tugilganlarini olib kelasizlar. Va siz u yerda Xudoyingiz Rabbining oldida yeysiz va siz qolingizni qoygan hamma narsalaringizga, siz va oilalaringiz xursand bolasiz, chunki Xudoyingiz Rabbingiz sizga baraka berdi.

Siz biz bugun shu yerda qilayotgan hamma narsalarni qilmaysizlar, har biri oz oldida yoqimli bolgan narsani qiladi. Chunki siz hozir gacha dam olishga va merosga kelmadingiz, uni

Rabbimiz Xudoyimiz sizga bermoqda. Va siz Iordanni kesib otasiz va Rabbimiz Xudo sizga meros qilib berayotgan yer ustida yashaysiz, va U sizni atrofingizdagi barcha dushmanlaringizdan tinchitadi va siz xavfsizlik bilan yashaysiz. Va Rabbiy Xudoyingiz Oz nomini chaqirish uchun tanlaydigan joy boladi, u yerga men bugun sizlarga buyurayotgan barcha narsalarni keltirasizlar: yondirilgan qurbonliklaringizni, qurbonliklaringizni, ondan bir ulushlaringizni, qollaringizning birinchi mevalarini va Rabbiy Xudoyingizga nazr qilgan barcha tanlangan sovgalaringizni. Va siz Xojayiningiz Xudoning oldida xursand bolasiz, siz va og'illaringiz, va qizlaringiz, va xizmatkorlaringiz, va chorilaringiz, va darvozalaringizda turgan Levit, chunki unga sizning bilan ulush va nasiba yoq. Ozingga etibor ber, sen korgan har qanday joyda yondirilgan qurbonliklaringni keltirma. Lekin Rabbiy Xudoyingiz tanlagan joyga, u sizning qabilalaringizdan birida, u yerga kuydirma qurbonliklaringizni olib chiqasizlar va u yerda men bugun senga buyurgan barcha narsalarni qilasan. Lekin sen oz barcha istaklaringga kora qurbon qilasan va Rabbingiz Xudoyingning senga bergan barakasiga muvofiq har bir shaharda go'sht yeysan, nopok va pok bir xilda uni yeydi, xuddi jeyran yoki kiyikni yegandek. Faqat qonni yemang, uni yerga suv kabi tokib tashlang.

Sen oz shaharlaringda doningingning ondan bir qismini, sharobingning, yogingning, qoramollaringning tugilgan birinchilarini, qoylaringning, barcha nazr qilgan ibodat duolaringni, kelishuvlaringni va qollaringning birinchi hosilini

yeyolmaysan. Lekin sen uni Rabbiy Xudoing oldida yegin, Ozi tanlaydigan joyda - sen va og'ling, va qizing, va xizmatkoringiz, va choringiz, va shaharlaringizda yashovchi musofir, va sen Rabbiy Xudoing oldida xursand bolasan hamma narsada, qolingni qoygan ishingda.

Ozing uchun ehtiyot bol, Levitni tashlab qoyma, yer yuzida qancha vaqt yashasan.

Agar Rabbingiz Xudoyingiz chegaralaringizni kengaytirsa, xuddi sizga vada qilganidek, va siz go'sht yeymen desangiz, agar joningiz go'sht yemoqchi bolsa, joningizning barcha xohishi bilan go'sht yeysiz. Agar seniki joying uzoq bolsa, qaysi joyni Rabbiy Xudoing u yerda Oz nomini chaqirish uchun tanlasa, sen qoramollaringdan va qoylaringdan, Xudo senga berganlaridan qurbon qilasan, men senga buyurgan usulda, va sen oz shaharlaringda joningning ishtahasi boyicha yeysan. Gazelle va bugu qanday yeyilsa, shunday uni ye – senda nopok ham, pok ham xuddi shunday yeydi. Qattiq etibor ber, qon yemang, chunki qon uning joni hisoblanadi, jon go'sht bilan birga yeyilmasin. Siz uni yemaysiz, balki uni suv kabi yerga tokasiz. Uni yema, shunda senga va sendan keyin og'illaringga yaxshi boladi, agar sen Rabbingiz Xudoning oldida yaxshi va yoqimli narsani qilsang. Faqat muqaddas narsalaring agar senga bolsa va ibtiholaringni olib, sen o'sha joyga kelasan, qaysi joyni Rabbiy Xudoying tanlasa, uning nomi u yerda chaqirilishi uchun. Sen ozingning koydirma qurbonliklaringni qilasan, go'shtni Rabbiy Xudoyingning qurbongohiga taqdim etasan,

qurbonliklaringning qonini esa Rabbiy Xudoyingning qurbongohi poydevorиra tokasan, go'shtni esa yeysan. Qoriqla va eshit, va barcha sozlarni qil, kimlarni men senga buyuraman, shunday qilib senga va sening og'illaringga abadiy yaxshi boladi, agar sen yoqimli va yaxshi narsani Rabbiy Xudoyingning oldida qilsang.

Agar Rabbiy Xudoyingiz sen kiradigan o'sha millatlarni sening yuzingdan yoq qilsa, ularning yerini meros qilish uchun, va sen uni egallab olsang va ularning yerida yashasan, Ozing uchun ehtiyot bol, ular yuzingdan yoq qilinganlaridan keyin ularga ergashishni izlama, deb: Bu millatlar oz xudolariga qanday qiladilar? Men ham shunday qilaman. Sen Xudoyingga shunday qilmaysan, chunki Rabbning yomon korgan jirkanch narsalarini ular oz xudolariga qildilar, chunki ular oz og'illari va qizlarini oz xudolariga olovda kuydirishadi.

13

Men bugun sizga buyurayotgan har bir sozni saqlab bajarishing kerak, unga hech narsa qo'shmaysan va undan hech narsa olib tashlamaysan.

Agar senda paygambar yoki tush koruvchi paydo bolib, senga belgi yoki mojiza bersa, Va agar sen ga aytilgan belgi yoki mojiza royobga chiqsa, deb: Boraylik va siz bilmaydigan boshqa xudolarga xizmat qilaylik, Siz o'sha paygambarning yoki o'sha

tushni koruvchining sozlarini eshitmaysizlar, chunki Rabbiy sizning Xudoyingiz sizlarni sinovdan otkazmoqda, bilish uchun agar siz Xudoyingizni butun yuragingizdan va butun joningingizdan sevasizmi yoki yoqmi. Rabbiy Xudoyingizning ortidan yuring, va Undan qorqing, va Uning ovozini eshiting, va Unga yopishing. Va o paygambar yoki o tush koruvchi oladi, chunki u seni Rabbiy Xudoyingdan chalgitish uchun gapirdi – seni Misr yeridan chiqargan va qullikdan ozod qilgan Xudoydan – seni Rabbiy Xudoying senga yurish uchun buyurgan yoldan haydash uchun, va sen yovuzni ularning orasidan yoq qilasan.

Agar lekin birodaringiz otangizdan yoki onangizdan, yoki og'lingiz, yoki qizingiz, yoki bagringizda bolgan xotiningiz, yoki joningizga teng do'stingiz sizni yashirincha undab desa: Boraylik va boshqa xudolarga xizmat qilaylik, kimlarni sen va otalaringiz bilmagan edingiz, Atrofingizda joylashgan millatlarning xudolaridan, senga yaqin bolganlardan yoki sendan uzoqda bolganlardan, yerning bir chetidan to yerning ikkinchi chetiga qadar Sen unga rozi bolmaysan va uning sozini eshitmaysan, sening kozing unga rahm qilmaydi, sen unga mehr qoymaysan va uni yashirmaysan. Elon qiluvchi, sen uning haqida elon qilasan va sening qollaring birinchi bolib uni oldirish uchun uning ustiga boladi va butun xalqning qollari oxirida boladi. Va ular uni tosh bilan oldirishlari kerak va u oladi, chunki u seni Xojayining, sening Xudoyingning, seni Misr yeridan, qullik uyidan olib chiqib kelgan Xudoyingdan yuz ogirtirishga uringan. Va butun Isroil eshitib qorqadi va bu yovuz ishni sizlar orasida yana qilishni davom ettirmaydi.

Agar lekin sen oz shaharlaringdan birida, qaysi shaharlarni Rabbiy Xudoing senga u yerda yashashing uchun beradi, aytayotganlarni eshitsang, Sizning orangizdaн qonunsiz erkaklar chiqib ketdilar va ularning yerida yashovchi barcha odamlarni yoldan ozdirdilar, deyotgan edi: Keling, boraylik va siz bilmagan boshqa xudolarga xizmat qilaylik, Va kuchlanishlar va savollar bilan juda kop tekshirasiz, va mana, soz aniq haqiqiy ekan, bu jirkanch narsa sizlarda sodir bolgan. Sen o'sha yerdagi barcha aholini qilich bilan qotillik qilib yoq qilasan, uni va undagi hamma narsani lanatga topshirasan. Va sen uning barcha oljalarini uning kochalarida yigasan va shaharni olovda yondirasan, va uning barcha oljalarini barcha xalq bilan Rabbiy Xudoyingning oldida yondirasan, va u abadgacha yashamaydigan boladi, u yana qayta qurilmaydi. Va sening qolingda o'sha lanatlangan narsadan hech narsa qolmasin, shunda Rabbiy Ozining qattiq gazabidan qaytsin va senga rahm-shafqat bersin, senga rahm qilsin va seni kopaytirsin, xuddi otalarga qasam ichganidek. Agar sen Rabbiy Xudoyingning ovozini eshitsang, uning buyruqlarini saqlash uchun, qanchalarini men senga bugun buyuraman, yaxshi va yoqimli narsani Rabbiy Xudoyingning oldida qilish uchun.

14

Siz Rabbingiz Xudoning og'illarisiz, murda uchun kozlaringiz orasiga kallik qilmaysiz. Chunki sen Rabbiy Xudoyingga muqaddas xalqsan, va Rabbiy Xudoyingga seni tanladi, sen unga

maxsus xalq bolishing uchun yer yuzidagi barcha millatlardan. Siz hech qanday jirkanch narsani yemaysiz. Bular siz yeyishingiz mumkin bolgan chorva mollari: qoramollardan buzoq, qoylardan qozi va echkilardan ulok. Kiyik, jayron, pigarg, oriks va jirafa. Tuyoqni ikkiga boluvchi va ikki tuyoqli tirnoqli, hamda qayta chaynash qiluvchi har qanday hayvonni yeysiz. Va bularni siz yemaysiz: kaytarma qaytaradiganlardan va tuyoqlarini ajratadiganlardan - tuya, quyonsimon va tog borsugi, chunki ular kaytarma qaytaradilar, lekin tuyoqlarini ajratmaydilar, bular sizga harom hisoblanadi. Va chochqani - chunki u tuyoqni ajratadi va tuyoq bolingan boladi, lekin bu qayta chaynashni qayta chaynamaydı - bu sizga haromdir. Ularning go'shtidan yemaysizlar, ularning oliklariga tegmaysizlar.

Va bularni barcha suvdagilardan yeysizlar: barchasi ularda qanotchalar va tarozilar bolsa, yeysizlar. Va barcha narsalar, qaysilarda suzgichlar va tarozilar yoq bolsa, ularni yemaysizlar, ular sizlar uchun haromdir. Har bir toza qushni yeyishingiz mumkin. Va siz bularni yemaysiz ulardan: burgutni, griffinni va dengiz burgutini. va kalxatni, va sariq qaldirgochni, va unga oxshashlarni, va chumchuq, va boyqush va quyruqshar, va turnani, va oqqushni va ibisni, va qorabayin, va lochin, va ularga oxshashlar, va popishak, va tungi qarga, Va pelikan, va kulrang qush, va ularga oxshashlar, va binafsha suv tovuq, va korshapalak. Qushlarning barcha sudralib yuradigan narsalari sizga nopok, ulardan yemaysiz. Barcha toza qushlarni yeysiz. Har qanday olgan hayvonni yemang, u sizning

shaharlaringizdagi musofirga beriladi va u yeydi, yoki uni begonaga sotasiz, chunki siz Rabbiy Xudoyingizga muqaddas xalqsiz. Qozini onasining sutida qaynatmang.

Har yili sening dalangning barcha hosili, yani urugingning mahsulotidan ondan bir qismini ajratasan. Va uni o'sha joyda yeysan, agar Rabbiy Xudoyingiz oz nomini u yerda chaqirish uchun tanlasa, doningning, sharobingning va moyingning ondan birini, qoramollaringning va qoylaringning tunjalarini keltirasan, shunda barcha kunlarda Rabbiy Xudoyingizdan qorqishni organasan. Agar yol sendan uzoq bolib qolsa va sen ularni taqdim eta olmasang, chunki Rabbiy Xudoyingiz Uning nomini u yerda chaqirish uchun tanlagan joy sendan uzoq bolsa, chunki Rabbiy Xudoyingiz senga marhamat qiladi, Va siz ularni kumushga sotasiz, kumushni qollaringizga olasiz va Rabbiy Xudoyingiz tanlagan joyga borasiz. Va sen kumushni joninging xohlagan har qanday narsaga sarflaysan: qoramollarga yoki qoylarga, yoki sharobga yoki kuchli ichimlikka, yoki joninging xohlagan boshqa har qanday narsaga. U yerda Rabbingiz Xudoning oldida yeysan va sen hamda uyingdagilar xursand bolasizlar. va ozingning shaharlaringdagi Levit, chunki unga sen bilan birga na ulush bor, na qura.

Uch yildan keyin siz oz hosilingizning har bir ondan bir qismini olib chiqasiz, o'sha yili uni oz shaharlaringizda qoyasiz. Va Laviy keladi, chunki unga seniki bilan ulush va nasiba yoq, va musofir va yetim va shaharlaringdagi beva ayol, va ular yeydilar va toyadilar, shunday qilib Rabbiy Xudoyingiz sizni barcha qilgan

ishlaringizda duo qilsin.

15

Har yetti yilda ozod qilish qilasan. Va ozod qilish buyrugi shunday: sen oz qo'shning senga qarzdor bolgan har bir qarzni kechirasan va birodaring seningdan talab qilmaysan, chunki Rabbingiz Xudoga ozod qilish elon qilingan. Begona odamdan qancha qarzi bolsa, uni undan talab qilasan, lekin akangning qarzini kechirasan. Chunki senda muhtoj odam bolmaydi, chunki Rabbiy Xudoyingiz sizni barkalaydi o'sha yurtda, qaysi yurtni Rabbiy Xudoyingiz sizga meros sifatida meros qilib olishingiz uchun beradi.

Agar siz Rabbiyingiz Xudoyingizning ovozini diqqat bilan eshitsangiz va men bugun senga buyurayotgan barcha buyruqlarni saqlasangiz va bajarsangiz, Chunki Rabbiy Xudoyingiz sizni marhamat qildi, qanday usulda sizga gapirgan bolsa, va siz kop xalqlarga qarz berasiz, lekin ozingiz qarz olmaysiz, va siz kop xalqlar ustidan hukmronlik qilasiz, lekin ular sizning ustingizdan hukmronlik qilmaydilar.

Agar sening Rabbiy Xudoyingiz senga beradigan yerdagi shaharlaringdan birida senga qarindoshlaringdan muhtoj kishi bolsa, yuragingni qattiqlashtirib qoyma va muhtoj qarindoshingdan qolingni yopib qoyma. Qollaringni unga ochib berasan va unga qancha kerak bolsa, qancha muhtoj bolsa,

shuncha qarz berasan. Ozing uchun ehtiyot bol, yuragingda yashirin qonunsizlik sozi paydo bolmasin, deb: Yettinchi yil, yani ozod qilish yili yaqinlashmoqda, va muhtoj akangga nisbatan kozing yomon bolib, unga bermasliging mumkin, va u senga qarshi Rabbiyga faryod qiladi, va senda katta gunoh boladi. Sen albatta unga berasan va unga qarz berasan, u qancha muhtoj bolsa, chunki u muhtojlikda. Sen unga berayotganda yuragingda qaygurmaysan, chunki shu soz tufayli Rabbiy Xudoing seni barcha ishlaringda va qolingni qoygan barcha narsalaringda duo qiladi. Emas, chunki muhtoj odam sening yeringdan yoqolib ketmasligi uchun, shu sababli men senga bu sozni bajarishni buyuraman, deb aytaman: ochib ochasan qollaringni akangga, kambagalga va sening yeringdagi muhtojga.

Agar senga ibroniy akang yoki ibroniy opa-singil sotilsa, u senga olti yil xizmat qiladi va yettinchi yili uni ozingdan ozod qilib yuborasan. Qachonki uni ozingdan ozod qilib yuborayotgan bolsang, uni bo'sh qol yuborma. Uni oz qoylaringdan, donlaringdan va sharobingdan taminlaysan, Rabbiy Xudoyingiz sizga marhamat qilganidek unga berasan.

Va sen eslab qolasan ki, Misr yerida xizmatkor edingsan va Rabbiy Xudoing seni u yerdan ozod qildi, shuning uchun men senga bu sozni bajarishni buyuraman. Agar lekin u senga: Men sendan chiqmayman desa, chunki u seni va uyingni sevgan, chunki unga yoningda yaxshi. Sen bigizni olib, uning qulogini eshikka teshasan va u senga abadiy xizmatkor boladi, sening

choring bilan ham xuddi shunday qilasan. Ularni ozod qilib yuborishingda bu senga qiyin bolmasin, chunki u olti yil yollanma ishchining yillik haqiga senga xizmat qildi va Rabbiy Xudoyingiz barcha qilgan ishlaringda senga baraka beradi.

Qoramollaringda va qoylaringda tugiladigan har bir birinchi tugilgan erkakni Rabbiy Xudoyingga muqaddas qilasan, birinchi tugilgan buzoqingni ishlatmaysan va qoylaringning birinchi tugilganlarini qirqmaysan. Uni har yili Rabbiy Xudoyingiz tanlagan joyda Rabbiy oldida yeysan, sen va uyingdagilar. Agar lekin uning ichida nuqson bolsa, choloq yoki kor, yomon nuqson bolsa, uni Rabbiy Xudoyingga qurbon qilmaysan.

Uni sening shaharlaringda ye, senda nopok bolgan kishi ham, pok bolgan kishi ham bir xilda yesin, xuddi jeyran yoki buguni yegandek. Faqat qonni yemaysiz, uni yerga suv kabi tokasiz.

16

Yoshlar oyini qoriqla va Fisih bayramini Xojaying Xudoyingga otkaz, chunki yoshlar oyida sen Misrdan kechasi chiqding. Va sen Fisihni Rabbiy Xudoyingga qoylar va hokirlarni qurbon qilasan o'sha joyda, qayerda Rabbiy Xudoying Oz ismini elon qilish uchun uni tanlasa. Uning ustida achitqi yemang, yetti kun uning ustida achitqisiz non, azob-uqubat nonini yeysiz, chunki siz shoshilinchda Misrdan chiqdingiz, shunday qilib hayotingizning barcha kunlarida Misr yeridan chiqish

kuningizni eslab qolasiz. Sening barcha chegaralaringda yetti kun davomida senga xamirturush korinmaydi, va birinchi kun kechqurun qurbon qilgan go'shtlaringdan ertalabgacha hech narsa qolmaydi. Sen pasxani oz shaharlaringdan hech birida qurbon qila olmaysan, qaysilarni Rabbiy Xudoing senga beradi Lekin faqat o'sha joyda, qaysi joyni Rabbiy Xudoyingiz tanlaydi, uning nomi u yerda chaqirilishi uchun, Fisih qurbonligini kechqurun, quyosh botayotgan tomonga qarab, sen Misrdan chiqqan vaqtda qurbon qilasan. Va sen qaynatasan va qovurasan va o'sha joyda yeysan, agar Rabbiy Xudoyingiz uni tanlasa, va ertalab qaytib, uylaringga kelasan. Olti kun xamirsiz non yeysan va yettinchi kuni Rabbingiz Xudoyingizga yopilish majlisi bayrami boladi, o'sha kuni hech qanday ish qilmaysiz, faqat jon uchun qilinadigan ishlardan tashqari.

Yetti haftani ozing uchun sanoqlaysan, sen oroqni hosilga qoyishni boshlaganingdan boshlab, yetti haftani sanoqlashni boshlarsan. Va sen haftalar bayramini Xudovand Xudoyingga otkazasan, qoling qanchalik kuchli bolsa, Xudovand Xudoying senga qancha bersa shuncha.

Va sen Rabbiy Xudoyingning oldida xursand bolasan, sen va og'ling, va qizing, xizmatkoringiz, va choringiz, va Leviy, va musofir, va yetim, va ichingizda bolgan beva ayol, o'sha joyda, qayerda Rabbiy Xudoyingning uning nomini chaqirish uchun tanlasa u yerda.

Va sen eslab qolasan ki, Misr yerida xizmatkor bolgan edingiz va

shu buyruqlarni saqlab bajarasan. Sen ozingning xirmon maydoningdan va uzumxonangdan yigib olganingda, ozing uchun yetti kun davomida Chodirlar bayramini otkazasan. Va sen oz bayramingda xursand bolasan, sen va og'ling, va qizing, xizmatkoringiz, va choringiz, va Leviy, va musofir, va yetim, va shaharlaringda yashovchi beva. Yetti kun Rabbingiz Xudoga bayram qilasiz u tanlaydigan joyda, agar Rabbingiz Xudoyingiz sizni barcha hosilingizda va qollaringizning barcha ishida duo qilsa, va siz xursand bolasiz.

Yilda uch marta seniki har bir erkak Xojayin Xudoning oldida korinadi o'sha joyda, qaysi joyni Xojayin tanlasa: achitqisiz non bayramida, haftalar bayramida va chodirlar bayramida. Xojayin Xudoning oldida bo'sh qol bilan korinmaysan. Har biringiz oz qollaringizning kuchiga kora, Rabbingiz Xudoning sizga bergan barakasiga kora.

Sen ozing uchun sudyalar va kotiblarni tayinlaysan oz shaharlaringda, qaysilarni Rabbiy Xudoyingiz senga qabilalarga kora beradi, va ular xalqni adolatli hukm qiladilar. Ular hukmdan burilmaydilar va sovga olmaydilar, chunki sovgalar donolarning kozlarini kor qiladi va adolatlilarning sozlarini olib tashlaydi. Adolatli adolatli narsani taqib qilishing kerak, shunday qilib yashaysiz va kirib, Rabbingiz Xudoyingiz sizga berayotgan yerni meros qilib olasiz.

Ozing uchun toqay ekmaysan, Xudoing qurbongohining yonida hech qanday daraxt tikmaysan. Sen ozing uchun ustun

tikmasliging kerak, chunki Rabbiy sening Xudoyingiz buni yomon koradi.

17

Rabbingga, sening Xudoyingga nuqsonli buzoq yoki qoy qurbon qilma, chunki bu jirkanch narsadir.

Agar seniki shaharlaridan birida, qaysi Rabbiy Xudoing senga beradi, Rabbiy Xudoing oldida yomonlik qiladigan va uning ahdidan otib ketadigan erkak yoki ayol topilsa, Va kelib, boshqa xudolarga xizmat qilishsin va ularga — quyoshga yoki oyga yoki osmon dunyosidagi barcha narsalardan biriga sajda qilishsin, qaysilarni senga buyurmagan edi, Va agar bu senga xabar qilinsa va juda sinchiklab tekshirib korsang, va mana, haqiqatan bu soz tog'ri bolsa, bu jirkanch ish Isroilda sodir bolgan bolsa, Va sen o'sha odamni yoki o'sha ayolni olib chiqasan va ularni tosh bilan otasiz va ular oladi. Ikki yoki uch guvohning guvohligiga asoslanib, olimga hukm qilingan kishi oladi; bir guvohning guvohligiga asoslanib, olimga hukm qilingan kishi olmaydi. Va guvohlarning qoli birinchi bolib uni oldirish uchun uning ustiga boladi, va xalqning qoli oxirida, va siz yovuzni ozlaringizdan olib tashlaysiz.

Agar lekin sendan hukumda soz imkonsiz bolib qolsa - qon bilan qon orasida, hukum bilan hukum orasida, teginish bilan teginish orasida va tortishuv bilan tortishuv orasida - shaharlaringizda

hukum sozlari, u holda turib, Rabbiy Xudoyingiz u yerda tanlaydigan joyga kotarilasan. Va sen Levit ruhoniylarga va o'sha kunlarda boladigan sudyaga borasan, va ular izlab topganlaridan song senga hukmni elon qiladilar. Va sen ish qilasan ular senga xabar beradigan masalaga muvofiq o'sha joydan, agar Rabbiy Xudoing tanlasa, va saqlagin qilmoqni hamma narsalarni, qancha senga belgilansa. Qonun boyicha va ular senga aytadigan hukm boyicha ish qil, ular senga xabar beradigan sozdan ongga ham, chapga ham chetga burma.

Va agar biror odam takabburlik bilan ish qilsa, shunday qilib Rabbiy Xudoyingning nomida xizmat qilish uchun turgan ruhoniyga yoki o'sha kunlarda bolgan sudyaga itoat qilmasa, o'sha odam oladi va sen yomonlikni Isroildan olib tashlaysan. Va barcha xalq eshitib qorqadi va boshqa hurmatsizlik qilmaydi.

Agar sen Rabbingiz Xudoyingiz senga beradigan yerga kirsang va uni meros qilib olsang va unda yashab qolsang va Ozimga hukmdor tayinlayman, xuddi atrofimdagi qolgan xalqlar kabi desang, Ozingga hukmdor tayinlashda, Rabbiy Xudo kimni tanlasa, akalaringdan ozingga hukmdor tayinlaysan, ozingga begona odamni hukmdor qilib tayinlay olmaysan, chunki u sening akang emas. Chunki u ozi uchun otni kopaytirmaydi va xalqni Misrga qaytarmaydi, shunday qilib u ozi uchun otni kopaytirmasin, lekin Xudo aytdi: Siz bu yol bilan yana qaytmaysizlar. Va u ozi uchun xotinlarni kopaytirmasin, shunda uning yuragi burilmasin, va kumush hamda oltinni ozi uchun haddan tashqari kopaytirmasin.

Va qachon u oz hukmronligining taxtiga otirganda, u ozi uchun bu ikkinchi qonunni kitobga yozadi Leviy ruhoniylaridan. Va u uning bilan boladi, va u oz hayotining barcha kunlarida uni oqiydi, shunda u Rabbiy Xudoyingdan qorqishni organadi va bu barcha buyruqlarni saqlaydi hamda bu qonunlarni bajaradi. Shunday qilib uning yuragi birodarlaridan kotarilmasin, shunday qilib buyruqlardan ongga yoki chapga buzmasa, shunday qilib oz hokimiyatida kunlarini uzaytirsin, ozi va uning og'illari Isroil og'illari orasida.

18

Rohiblar Levilarga, butun Levi qabilasiga Isroil bilan birga na ulush, na lot berilmaydi, Rabbning qurbonliklari ularning lotidir, ular shuni yeydilar. Ularga ularning birodarlari orasida ulush bolmaydi, Rabbiyning Ozi uning ulushi, xuddi Unga aytganidek. Va bu ruhoniylarning hukmi: xalqdan qurbon qiluvchilardan qurbonliklar - buzoq bolsa ham, qoy bolsa ham - yelkani ruhoniyga berasan, va yonoqlarni, va oshqozonni. Sen unga donинrning birinchi hosili, sharobingning birinchi hosili, yogingning birinchi hosili va qoylaringning jun qirqimining birinchi qismini berasan. Chunki Xudo uni sening barcha qabilalaringdan tanladi, Xudo Tangri oldida turish, xizmat qilish va Uning nomi bilan duo qilish uchun – u va uning og'illari Isroil og'illari orasida.

Agar Levit ozi istiqomat qilgan joydan, Isroil og'illarining barcha

shaharlaridan biridan, uning joni xohlagani uchun u tanlaydigan joyga kelsa, U oz Xudosi Rabbining nomiga xizmat qiladi, xuddi uning barcha birodarlari Leviylar seningki Xudosing Rabbining oldida u yerda turganidek. U bolingan ulushni yeydi, oila boyicha sotishdan tashqari. Agar sen Rabbiy Xudoyingiz senga beradigan yerga kirsang, o'sha xalqlarning jirkanch ishlarini qilishni organmaysan.

Senda olovda og'lini va qizini poklovchi, folbinlik qiluvchi, bashorat aytuvchi, belgilarni talqin qiluvchi va parrandalar orqali folbinlik qiluvchi, sehrgarlik bilan shugullanuvchi topilmasin. Afsun kuylagan, ruhlar bilan gaplashuvchi va bashorat qiluvchi, oliklardan soragan. Chunki Rabbga, sening Xudoyingga jirkanch narsadir bularni qiluvchi har bir kishi, ana shu jirkanch narsalar tufayli Rabb ularni sening yuzingdan yoq qiladi. Sen Xudo Rabbingning oldida mukammal bolasan. Chunki bu millatlar, kimlarni sen mulkdan mahrum qilasan, ular omenlarga va bashoratlarga quloq soladilar, lekin senga Rabbiy Ilohingiz shunday bermagan.

Paygambarni senining birodarlaringdan, men kabi, senga Xojayin Xudoing kotaradi, unga quloq solasizlar. Sen Xoreb togida yigilish kunida Rabbiy Xudoyingdan soragan barcha narsalaringga muvofiq, aytgan edingiz: Biz endi Rabbiy Xudoyimizning ovozini eshitmaymiz va bu buyuk olovni boshqa kormaymiz, shunda olmaymiz. Va Xudoyo menga dedi: Ular senga aytgan barcha gaplari tog'ri. Men ularga ularning birodarlari orasidan sengadek Paygambar kotaraman va uning

ogziga sozlarimni qoyaman, va u ularga men unga buyurgan hamma narsani gapiradi. Va agar biror odam o'sha paygambar mening nomimda gapiradigan barcha gaplarni eshitmasa, men uni jazolaman. Lekin paygambar mening nomim bilan men buyurmagan sozni gapirish uchun behurmatlik qilsa va boshqa xudolar nomida gapirsa, o'sha paygambar oladi. Agar sen yuragingda aytasan: Rabbiy gapirmagan sozni qanday bilamiz? Agar o'sha paygambar Rabbining nomidan qancha kop gapirsa-da, va bu soz amalga oshmasa va sodir bolmasa, bu Rabbiy gapirmagan sozdir. O'sha paygambar dinsizlikda gapirgan, undan qorqmang.

19

Agar Xudoyo sizning Xudoyingiz sizga yerni berayotgan millatlarni yoq qilsa va siz ularni meros qilib olsangiz va ularning shaharlarida va ularning uylarida yashaysangiz Uch shaharni ozing uchun ajratasan, oz yering ortasida, Rabbiy Xudoyingiz senga beradigan yerda. Senga yolni belgilab ol va sening yering chegaralarini uch qismga bol, uni senga Rabbiy Xudoing taqsimlaydi va har qotilga panoh boladi. Bu esa qotil haqidagi buyruq boladi: kim u yerga qochib borsa va yashasa, kim oz qo'shnisini bilmay urgan bolsa va bu odam uni kecha va undan oldingi kundan boshlab yomon kormagan bolsa. Va agar kimdir qo'shnisi bilan ormonga otin yigish uchun kirsa va daraxtni kesayotganda uning qoli bolta bilan sirgalib ketsa va temir daraxtdan tushib qo'shnisiga tegib, u olib qolsa, bu odam

shu shaharlardan biriga qochib panoh topadi va yashaydi. Shunday qilib qon qasos oluvchi qotilning orqasidan taqib qilmasin, chunki yuragi qizib ketgan va agar yol uzunroq bolsa, uni yetib olib uning ruhini uradi, va bunga olim hukmi yoq, chunki u uni kechadan oldin ham, uchinchi kundan oldin ham yomon koruvchi emas edi. Shu sababli men senga bu sozni buyuraman, deb aytaman: uchta shaharni ozing uchun ajrat.

Agar Rabbingiz Xudoyingiz sizning chegaralaringizni kengaytirsa, otalarga qasam qilganidek, va Rabbingiz sizga otalarga berishni vada qilgan barcha yerni bersa, Agar sen bugun men senga buyurayotgan bu barcha buyruqlarni bajarishni eshitsang, Rabbiy Xudoyingni sevishni, uning barcha yollarida barcha kunlar yurishni eshitsang, ozing uchun bu uch shaharga yana uch shahar qo'shasan. Va begunoh qon senga Rabbiy Xudoing meros sifatida beradigan yering ichida tokilmaydi, va senda qon aybi bolmaydi.

Agar senda qo'shnisiga nafrat qiladigan odam paydo bolsa va unga pistirma qilib, unga qarshi qozgalib, uning ruhiga zarba berib, u olib qolsa va bu shaharlardan biriga qochib ketsa, Va uning shahrining oqsoqollar kengashi yuboradi va ular uni u yerdan olib keladi va ular uni qon qasos oluvchi qarindoshlarning qollariga topshiradi va u oladi. Sening kozing unga rahm qilmaydi va sen begunoh qonni Isroildan tozalaysan, va senga yaxshi boladi.

Sen qo'shningning chegaralarini siljitma, qaysilarni otalaringiz

ornatgan merosda, sen qaysi merosni olding o'sha yerda, qaysi yerni Rabbiy Xudoyingiz senga qura orqali beradi. Agar odam biron adolatsizlik, gunoh yoki u qilgan har qanday gunoh boyicha ayblanayotgan bolsa, bitta guvohning guvohligiga asoslanib hukm chiqarib bolmaydi; har qanday gap ikki yoki uch guvohning ogzidan tasdiqlanishi kerak. Agar lekin adolatsiz guvoh bir odamga qarshi tursa, uning dinsizligini ayblab, Va ikki odam, kimlarning ortasida nizo bor, Rabbining oldida, rohiblarning oldida va o'sha kunlarda xizmat qilayotgan sudyalarning oldida turishadi. Va sudyalar aniq tekshirsinlar, va mana, adolatsiz guvoh yolgon guvohlik berdi va oz birodari qarshisida turdi. Va siz unga shunday qilasizlar, qanday usulda u oz akasiga nisbatan yomonlik qilmoqchi bolgan, va siz yomonlikni ozlaringiz orasidan olib tashlaysizlar. Va qolganlar eshitib qorqadilar va ular yana bu yomon ishni sizlarning orangizda qilmaydilar. Sening kozing unga rahm qilmaydi: jon orniga jon, koz orniga koz, tish orniga tish, qol orniga qol, oyoq orniga oyoq.

20

Agar sen dushmanlaringga qarshi urushga chiqsang va ot, chavandoz va ozingdan koproq xalqni korsang, ulardan qorqma, chunki Rabbiy Xudoing sen bilan, u seni Misr yeridan kotargan. Va shunday boladiki, qachonki sen urushga yaqinlashsang, ruhoniy oldinga chiqib xalqqa gapiradi. Va u ularga aytadi: Eshit, ey Isroil! Siz bugun oz dushmanlaringizga

qarshi urushga borayapsizlar. Yuragingiz zaif bolmasin, qorqmang, vahimaga tushmang va ularning yuzidan burilib ketmang. Chunki Rabbiy sizning Xudoyingiz sizning oldingizdan boradi, dushmanlaringiz bilan jang qilish va sizni qutqarish uchun.

Va kotiblar xalqga shunday deb gapiradilar: Yangi uy qurgan, lekin uni taqdis qilmagan odam kimdir? U oz uyiga qaytib ketsin, urushda olib qolmasin, boshqa odam uni taqdis qiladi. Va kim u odam toq bogini ekkan, lekin undan xursand bolmagan? U ketsin va oz uyiga qaytsin, urushda olmasin, va boshqa odam undan xursand boladi. Va kim o'sha odam kim xotinni unashtirilgan, lekin olmagan uni? U ketsin va oz uyiga qaytsin, shunda u urushda olmasin va boshqa odam uni olmasin. Va kotiblar xalqqa gapirishni davom ettiradilar va ular aytadilar: Kim yuragida qorquvchi va qorqoq odam? U ketsin va oz uyiga qaytsin, shunda u oz akasining yuragini oziniki kabi qorqoq qilmasin. Va shunday boladiki, yozuvchilar xalqqa gapirish toxtatganlarida, ular xalqning boshida turuvchi armiya boshqaruvchilarini tayinlashadi.

Agar sen shahar tomon urush qilish uchun yaqinlashsang, ularni tinchlik bilan chaqir. Agar ular senga tinchlik bilan javob berib, darvozalarini ochsalar, unda u shaharda topilgan barcha xalq senga soliq tolovchi va itoatkor boladi. Agar lekin ular senga boysunmasalar va senga qarshi urush qilsalar, uni qurshab olasan. Rabbiy sening Xudoing uni sening qollaringga topshirmaguncha, va sen uning barcha erkaklarini qilich bilan

oldirasan. Faqat ayollar, yuk-moʻljal va shahardagi barcha chorva mollar hamda bor narsalarning barchasini oʻzing uchun oʻlja qilib olasan va Rabbiy Xudoyingiz senga bergan dushmanlaringning barcha oʻljasidan yeysan. Shunday qilasan barcha juda uzoqda joylashgan shaharlar bilan, lekin bu millatlarning shaharlari bilan emas. Rabbiy Xudoyingiz sizga meros qilish uchun beradigan ularning yerini. Hech qanday nafas oluvchi narsani tirik qoldirmaysizlar. Lekin siz ularni lanatga mahkum qilasiz: Xettiylikni, Amoriylikni, Kanʻoniylikni, Perizziylikni, Xiviylikni, Yabusiylikni va Girgoshiylikni, xuddi Rabbiy Xudoyingiz sizga buyurganidek. Shunday qilib ular sizlarni ozlarining xudolariga qilgan barcha jirkanch ishlarini qilishga orgatmasinlar va sizlar Rabbingiz Xudoning oldida gunoh qilasizlar.

Agar siz bir shaharni kop kunlar davomida qamal qilib, uni egallab olish uchun urush qilsangiz, uning daraxtlarini yoq qilmang, ularga temir qoymang, balki undan yeng, lekin uni kesib tashlamang. Maydondagi daraxt odam emasmidi, sizdan qochib qorgonga kirish uchun? Lekin sen mevali emasligini bilgan daraxtni yoq qilasan va kesib tashaysan, va senga qarshi urush qilayotgan shahar ustiga mudofaa inshootlarini quraysan, toki u topshirilgunga qadar.

21

Agar yaralangan odam topilsa yerda, Rabbiy Xudoyingiz sizga

meros qilib beradigan yerda, tekislikda yiqilgan holda, va ular uni urgan kishini bilmasalar, Seniң oqsoqollar kengashing va sudyalaring chiqib ketadi va ular oldirilgan odam atrofidagi shaharlarga qadar masofani olchaydilar. Va yaralangan odamga eng yaqin bolgan shahar aniqlanadi, va o'sha shaharning oqsoqollar kengashi qoramollardan hali ishlatilmagan va boyinturuq tortmagan urgochi buzoqni oladi. Va o'sha shaharning oqsoqollar kengashi gunajinni qopol jarlikka tushiradi, qaysi ishlatilmagan va ekilmagan, va ular gunajinning boynini jarlikda sindirishadi. Va Leviy ruhoniylari yaqinlashadi, chunki ularni Rabbiy Xudo Ozi oldida turish va Uning nomi bilan duo qilish uchun tanladi, va ularning ogziga kora barcha nizo va barcha tegish masalalari hal qilinadi. Va o'sha shaharning barcha oqsoqollar kengashi, yaralangan odamga yaqinlashganlar, vodiyda boyni sindirilgan dana sigirning boshi ustiga qollarini yuvadilar. Va javob berib, ular aytadilar: Bizning qollarimiz bu qonni tokmadi va bizning kozlarimiz kormadi. Mehribon boling oz xalqingiz Isroilga, kimlarni siz ozod qildingiz, ey Rabbiy, shunday qilib begunoh qon sizning xalqingiz Isroil ichida tokilmasin, va u qon ularga kafforat qilinadi. Sen esa begunoh qonni ulardan olib tashlaysan, agar Rabbiy Xudoyingning oldida yaxshi va yoqimli narsani qilsang.

Agar sen dushmanlaringga qarshi urushga chiqsang va Rabbiy Xudoyingiz ularni qollaringga topshirsa va sen ularning oljasini talon-taroj qilsang, va agar oljalanganlar orasida chiroyli ayolni korsang va uni yoqtirib qolsang va uni ozing uchun xotinlikka olmoqchi bolsang, va uni uyingga ichkariga kiritasan, uning

boshini soqol olasan va uning tirnoqlarini kesasan, Va sen uning asirlik kiyimlarini olib tashlaysan, va u sening uyingda otiradi, va u ota va onasi uchun bir oy kunlar yiglaydi, va shundan keyin sen unga kirasiz va u bilan birga yashaysan, va u sening ayoling boladi.

Va shunday boladiki, agar uni xohlamasang, uni ozod qilib yuborassan. U kumush uchun sotishga sotilmaydi, uni rad etmaysan, chunki uni past qilding.

Agar bir odamning ikki xotini bolsa, ulardan biri sevilgan, ikkinchisi yomon korilgan bolsa, va sevilgan ham, yomon korilgan ham unga farzand tug'sa, va tongich og'il yomon korilgan xotindan bolsa, Va shunday boladiki, qaysi kuni u oz og'illariga oz mulklarini meros qilib taqsimlasa, u sevimli xotinining og'liga tongichlik huquqini bera olmaydi, yomon korilgan xotinining tongich og'lini etiborsiz qoldirib. Lekin u yomon korilgan xotinning birinchi tugilgan og'lini tan olishi kerak va unga ozida topilgan barcha narsadan ikki barobar berishi kerak, chunki u uning bolalarining boshlanishi va shuning uchun unga birinchi tugilgan og'ilning huquqlari tegishli. Agar lekin kimgadir og'li itoatsiz va isyonkor bolib, otasining va onasining ovoziga itoat qilmasa, va ular uni tarbiyalasalar ham, u ularning gapiga quloq solmasa, Va uni qolga olib, uning otasi va uning onasi uni shaharning oqsoqollar kengashiga va o'sha joyning darvozasiga olib chiqadilar. Va ular oz shaharlarining erkaklariga shunday deyishadi: Bizning bu og'limiz itoatsizlik qiladi va qozgatadi, bizning ovozimizga quloq

solmaydi, soxta pul yasovchi va sharobxordir. Va uning shahrining erkaklari uni toshlar bilan tosh otib oldirishadi, va u oladi, va sen yomonlikni ularning orasidan olib tashlaysan, va qolganlar eshitib qorqishadi.

Agar lekin biror kishida olimga hukm qilinadigan gunoh bolsa va u olsa, va siz uni daraxtga osasangiz, Uning tanasi daraxt ustida uxlamaydi, lekin siz uni o'sha kuni dafn qilasizlar, chunki daraxt ustida osilib turgan har bir kishi Xudo tomonidan lanatlangan, va siz Rabbiy Xudoyingiz sizga meros sifatida berayotgan yerni bulgamaysizlar.

22

Agar akangning buzogini yoki qoyini yolda adashib yurganini korsang, ularga etiborsiz qolma, albatta ularni akangga qaytarib ber va unga topshir. Agar akang senga yaqinlashmasa yoki sen uni bilmasang, uni uyingga olib kir va u sening oldingda bolsin, toki akang ularni qidirguncha, keyin sen unga qaytarib berasan. Shunday qilasan uning eshagin, va shunday qilasan uning kiyimin, va shunday qilasan seninr akangning barcha yoqotilgan narsasiga muvofiq, qancha undan yoqolgan bolsa va topgan bolsang, etiborsiz qoldira olmaysan. Sen akangning eshagin yoki uning buzoqasini yolda yiqilgan korsang, ularni etiborsiz qoldirma, albatta u bilan birga kotarib qoy.

Ayol kishi erkak kishi libosinida bolmasin, erkak kishi ham ayol

kishi libosinida bolmasin, chunki bularni qiluvchilarning hammasi Rabbingiz Xudoga jirkanch hisoblanadi. Agar sen yolda yoki biror daraxtda, yoxud yerda qushlarning uyasiga, bolalariga yoki tuxumlariga duch kelsang va ona bolalarining yoki tuxumlarining ustida yotgan bolsa, onani bolalari bilan birga olma. Onani albatta jonatib yuborasan, bolalarni esa ozing uchun olasan, shunda senga yaxshilik boladi va uzoq umr korasan.

Agar sen yangi uy qursang va tomingga to'siq ornatsang, uyingda qotillik sodir bolmaydi, agar kimdir undan yiqilib tushsa. Sen tok-uzumzoringga turli xil urug ekmaysan, shundayki hosil va sen ekadigan urug tok-uzumzorning hosili bilan birga muqaddaslashtirilmasin. Sen buzoq va eshak bilan birga shudgor surmaysan. Sen jun va zigirdan qilingan aralash kiyim kiymasen. Ozing uchun buralgan iplarni kiyimlaringning tort burchagida qilasan, qaysilarni oranganda.

Agar kimdir birov xotin olsa va u bilan yashasa, va keyin uni yomon korsa va u unga bahona sozlarini qoysa va uning nomiga yomon nom chiqarsa va aytsa: Men bu ayolni oldim va unga yaqinlashganimda uning bokiraligini topmadim Va qizning otasi va onasi qizning bokiraligini olib, darvoza oldidagi oqsoqollar kengashiga olib chiqadilar. Va qizning otasi kengashga aytadi: Mening bu qizimni men bu odamga xotin qilib berdim, va u undan nafratlanib Endi u unga bahonali sozlar qoymoqda va deyapti: Men qizingning bokiraligini topganim yoq, va bular mening qizimning bokiraligi. Va ular kiyimni shahar keksalar

kengashi oldida yoyib qoyadilar. Va o'sha shaharning kengashi o'sha odamni oladi va uni tarbiyalaydi. Va ular uni yuz shekel jarima qiladilar va yosh ayolning otasiga beradilar, chunki u Isroillik bokira ustiga yomon nom chiqardi, va u uning xotini boladi, u uni butun umri davomida jonatib yubora olmaydi.

Agar lekin bu soz haqiqatga asoslangan bolsa va yosh ayolda bokiralik topilmasa, Va ular yosh ayolni otasining uyining eshigi oldiga chiqaradilar va uni toshlar bilan otadilar, va u oladi, chunki u Isroil og'illari orasida ahmoqlik qildi, otasining uyida buzuqlik qildi, va sen yomonlikni ulardan olib tashlaysan.

Agar erkakka turmushga chiqqan ayol bilan uxlayotgan odam topilsa, ikkala, ayol bilan uxlayotgan erkakni ham, ayolni ham oldirasizlar va yovuzlikni Isroildan olib tashlaysiz. Agar lekin xizmatkor qiz erkakka unashtirilgan bolsa, va odam uni shahar ichida topib u bilan yotsa. Siz ikkalasini ham ularning shahar darvozasiga chiqarasiz va ular toshlar bilan toshboron qilinadi va oladilar: yosh ayolni, chunki u shahar ichida qichqirmadi, va odamni, chunki u qo'shnining xotinini kamsitdi, va siz yomonlikni ozlaringizdan olib tashlaysiz. Agar lekin dala ichida odam unashtirilgan qizni topsa va uni majburlab u bilan yotsa, siz u bilan yotgan odamni faqat oldirasizlar. Va yosh ayolga olim gunohi yoq, xuddi agar biror odam oz qo'shnisiga qarshi kotarilib, uning ruhini oldirsa, shunday bu ish. Chunki u uni dalada topdi, so‘zlangan yosh ayol qichqirdi, va unga yordam beruvchi hech kim yo‘q edi.

Agar lekin kimdir birov bokira qizni topsa, qaysi unashtirilmagan, va majburlab u bilan yotsa, va topilsa, U bilan yotgan odam yosh ayolning otasiga ellik kumush didrachma beradi va u uning xotini boladi, chunki uni kamsitdi, butun umri davomida uni jonatib yubora olmaydi.

23

Odam otasining xotinini olmaydi va otasining yopigini ochmaydi.

Moyaklari ezilgan yoki kesilgan kishi Rabbiyning jamoatiga kirmaydi. Fohishadan tugilgan kishi Rabbiyning majlisiga kirmaydi.

Ammonlik va Moablik Rabbning jamoatiga kirmaydi, va oninchi avlodgacha Rabbning jamoatiga kirmaydi, va abadgacha. Ular sizni Misrdan chiqib ketayotganingizda yolda non va suv bilan kutib olmaganlaridan, va Mesopotamiyadan Beorning og'li Balaomni seni lanatlash uchun yollaganlaridan. Va Rabbiy Xudoyingiz Balaomni eshitishni xohlamadi va Rabbiy Xudoyingiz lanatlarni marhamatga aylantirdi, chunki Rabbiy Xudoyingiz sizni sevdi. Sen ularga tinchlik va foyda haqida hech qachon murojaat qilmaysan, butun umring davomida abadgacha. Idumiyalikni jirkanma, chunki u sening akang, Misrlikni jirkanma, chunki sen uning yerida musofir bolgan edingiz. Agar ularga og'illar tugilsa, uchinchi avlodda Rabbning

majlisiga kirishadi.

Agar sen dushmanlaringga qarshi lager qurishga chiqsang, har qanday yomon sozdan ozingni saqla. Agar senda kechasi oqim tufayli toza bolmagan odam bolsa, u lagerdan tashqariga chiqib ketadi va lagerga kirmaydi. Va kechqurun u oz tanasini suv bilan yuvadi va quyosh botgandan keyin lagerga kiradi. Va lager tashqarisida senga joy boladi va sen u yerga, tashqariga chiqasan. Va kamaringda qoziq boladi, va qachonki tashqarida otirsang, u bilan qazib, uyatingni yopasan. Chunki Rabbiy Xudoyingiz sizning lageringizda yuradi, sizni qutqarish va dushmanimizni yuzingiz oldida topshirish uchun, va lageringiz muqaddas boladi, va sizda biror narsaning uyatsizligi korilmaydi, va U sizdan qaytadi.

Sen uning xojayinidan senga kelgan qulni uning xojayiniga topshirmaysan. Sen bilan birga yashaydi, sizlarda u xohlagan joyda yashaydi, uni qiynama. Isroil qizlaridan fohisha bolmaydi, va Isroil og'illaridan fohishalik qiluvchi bolmaydi, Isroil qizlaridan marosim otkazuvchi bolmaydi, va Isroil og'illaridan marosimga kiritiluvchi bolmaydi. Sen fohishaning haq tolovini yoki itning almashtirilgan narxini Xudoyingning Rabbining uyiga hech qanday nazr uchun keltirmaysan, chunki ikkalasi ham Xudoyingning Rabbiga jirkanch narsadir.

Sen akangga kumush foizi, oziq-ovqat foizi va qarz bergan har qanday narsang foizi bilan qarz bermasliging kerak. Begonadan foiz olasan, lekin akangdan foiz olmassan, shunda Xojayin

Xudoyingiz sizni barcha ishlaringizda marhamat qilsin o'sha yer ustida, siz u yerga kirib uni meros qilib olasiz.

Agar sen Xojayining Xudoyingga qasamyod qilsang, uni qaytarishni kechiktirma, chunki Xojayin Xudoying sendan uni izlab soraydi va bu senda gunoh boladi. Agar sen ibodat qilishni xohlamasang, senda gunoh yoq. Lablaringdan chiqayotgan narsalarni saqla va Rabbga Xudoga qanday vada qilgan bolsang, ogzing bilan aytgan sovgangni shunday qil.

Agar sen qo'shningning hosiliga kirsan va qollaring bilan boshoqlarni yig'san, lekin oroqni qo'shningning hosiliga qoymaysan. Agar qo'shningning tok bogiga kirsang, uzumni joninging toyguncha ye, lekin idishga solma.

24

Agar kimdir xotin olsa va u bilan yashasa, va shunday boladiki, agar u uning oldida iltifot topmasa, chunki unda uyatsiz narsa topdi, va unga ajralish hujjatini yozsa, va uni uning qollariga bersa, va uni oz uyidan yuborib yuborsa, va u ketib, boshqa erkakka xotin bolsa Va oxirgi erkak undan nafratlanadi va unga ajralish hati yozadi va uni uning qollariga beradi va uni oz uyidan yuboradi va oxirgi erkak oladi, kim uni oziga xotin qilib olgan edi. Uni yuborgan birinchi erkak qaytib kelib, u ifloslanganidan keyin uni oziga xotin qilib ololmaydi, chunki bu Xudovand Xudoyingning oldida jirkanch narsa hisoblanadi, va

siz Xudovand Xudoyingiz sizga meros qilib berayotgan yerni ifloslantirmaysizlar.

Agar kimdir yaqinda xotin olgan bolsa, u urushga chiqmaydi va unga hech qanday ish yuklatilmaydi, u oz uyida aybsiz boladi, bir yil davomida ozi olgan xotinini xursand qiladi.

Sen garovga tegirmon toshini olmaysan va yuqori tegirmon toshini ham olmaysan, chunki bu jonni garovga oladi. Agar biror odam ozining Isroil og'illari birodarlaridan jonni og'irlagan va unga zulm qilib uni sotgan bolsa, o'sha og'ri oladi va siz yovuzlikni ozlaringizdan olib tashlaysiz. Moxov kasalligining yuqishi haqida ozing uchun juda ehtiyot bol, Leviy ruhoniylari sizlarga elon qiladigan barcha qonunni bajarish uchun juda ehtiyot bol, men sizlarga buyurgan usulda saqlang va bajaring. Misrdan chiqib ketayotganingizda, yolda Rabbiy Xudoyingiz Maryamga nima qilganini eslab qoling.

Agar qo'shningizda qarz yoki har qanday qarz bolsa, uning garovini olish uchun uning uyiga kirmasligingiz kerak. Tashqarida turasan va sening qarzingni olgan odam garovni senga tashqariga chiqarib beradi. Agar odam kambagal bolsa, sen uning garovida yotmaysan. Sen uning garovini quyosh botishiga qadar albatta qaytarib berasən, va u oz kiyimida uxlaydi, va u senga duo qiladi, va bu senga Rabbiy Xudoyingning oldida rahm-shafqat boladi. Sen kambagal va muhtoj odamning haqqini haq qilmaysan, xoh u aka-ukalaringdan bolsin, xoh shaharlaringdagi musofirlardan

bolsin. O'sha kuni sen uning ish haqini qaytarib berasan, quyosh uning ustiga botmasin, chunki u kambagal va shu (ish haqi)ga umid boglagan, va u senga qarshi Rabbiyga faryod qiladi, va bu senda gunoh boladi. Otalar bolalar uchun olmaydi va og'illar otalar uchun olmaydi, har bir kishi oz gunohida oladi. Sen musofir, yetim va beva ayolning hukmini burmaysan. Sen beva ayolning kiyimini garovga olma va esla, sen Misr yerida qul edingsan va Rabbiy seningsan Xudoyingsan seni u yerdan ozod qildi, shuning uchun men senga bu sozni bajarishni buyuraman.

Agar sen dalangda orim-yigim qilsang va dalangda boglamni unutib qolsang, uni olish uchun qaytmaysan, u musofir, yetim va bevaga tegishli boladi, shunda Rabbiy Xudoyingiz sizni qollaringizning barcha ishlarida duo qilsin. Agar sen zaytun terib olsang, orqangda qolgan narsalarni yigish uchun ortga qaytmaysan, ular musofir, yetim va beva ayolga tegishli boladi, va sen eslab qolasan, chunki sen Misr yurtida xizmatkor edingsan, shu sababli men senga bu sozni bajarishni buyuraman. Agar sen uzumzoringdan hosil yigib olsang, undan keyin qaytib hosil yigma, orqangda qolgan musofir, yetim va bevaga tegishli boladi. Va sen eslaysan, chunki sen Misr mamlakatida xizmatkor edingsan, shu sababli men senga bu sozni bajarishni buyuraman.

25

Agar odamlar orasida nizo bolib qolsa va ular sudga kelishsa,

ular hukm qilib, adolatli kishini oqlashsa va tengsizga hukm chiqarishsa, Va shunday boladiki, agar bedin zarbalarga munosib bolsa, uni sudyalar oldiga tushirasan va ular uni oz oldlarida uning bedinligiga kora qamchilaydilar. Va uni qirq marta kalla urishadi, koproq qo'shmaydilar. Agar lekin bu zarbalardan koproq kalla urishni qo'shsang, akangiz sizning oldingizda sharmanda boladi. Xirmon tepayotgan hokizning ogzini boglamayssan.

Agar akalar birga yashashsa va ulardan biri olib ketsa, lekin uning farzandi bolmasa, olgan odamning xotini begona erkakka tegishli bolmaydi. Uning erining akasi unga kirib, uni oziga xotin qilib oladi va u bilan birga yashaydi. Va agar u bola tug'sa, o'sha bola vafot etgan kishining nomi bilan tayinlanadi va uning nomi Isroildan ochirilmaydi.

Agar lekin odam oz akasining ayolini olishni xohlamasa, ayol darvozaga, keksalar kengashiga kotarilib boradi va aytadi: Mening erimning akasi oz akasining nomini Isroilda kotarishni xohlamaydi, mening erimning akasi xohlamadi. Va uning shahrining oqsoqollar kengashi uni chaqiradi va ular unga gapiradilar, va u turib aytsa: Men uni olishni xohlamayman, Uning akasining ayoli oqsoqollar kengashi oldiga yaqinlashib, uning bir oyogidan tuflisini yechadi va uning yuziga tupuradi, songra javob berib shunday deydi: Isroilda oz akasining uyini qurmaydigan odamga shunday qilinadi. Va uning ismi Isroilda sandalini yechgan odamning uyi deb ataladi.

Agar odamlar bir-biriga qarshi jang qilishsa, yani odam oz akasi bilan, va ulardan birining xotini oz erini uruvchining qolidan qutqarish uchun yaqinlashsa, va qolini chozib uning jinsiy azolarini ushlab olsa, Sen qolni kesib tashlaysan, kozing uni ayamaydi.

Sumkangizda turli xil ogirliklar - katta yoki kichik bolmasin. Sening uyingda ikki xil olchov, katta yoki kichik bolmasligi kerak. Ogirligingiz haqiqiy va adolatli bolsin, olchovingiz ham haqiqiy va adolatli bolsin, shunda Rabbiy Xudoyingiz sizga meros qilib beradigan yerda uzoq umr korasiz. Chunki Rabbingiz Xudoga bularning barchasini qiluvchi, adolatsizlik qiluvchi har bir kishi jirkanchdir.

Esla, Amaleq senga yolda nima qilganini, sen Misr yeridan chiqib ketayotganingda U yolda senga qanday qarshilik korsatdi va orqangdagi charchagan odamlarni, yani orqa qorgoningni kesib tashladi, sen esa och va charchagan edingiz, lekin u Xudodan qorqmadi. Va shunday boladiki, qachonki Rabbiy Xudoyingiz sizni atrofingizdagi barcha dushmanlaringizdan tinchlantirganda, o'sha yurtda, qaysi yurtni Rabbiy Xudoyingiz sizga meros qilib beradi, siz Amalekning nomini osmon ostidan ochirib tashlaysiz va unutmang.

26

Va shunday boladiki, agar sen o'sha yerga kirsang, qaysi yerni

Rabbiy sening Xudoing senga meros qilib beradi, va sen uni meros qilib olsang, va sen uning ustida yashasang Va sen oz yeringning mevalaridan birinchi hosil olasan, qaysi yerni Rabbiy Xudoyingiz senga beradi, va uni savatga solasan, va sen o'sha joyga borasan, qaysi joyni Rabbiy Xudoyingiz Oz nomini u yerda elon qilish uchun tanlaydi. Va sen o'sha kunlarda xizmat qilayotgan ruhoniyning oldiga borasan va unga aytasan: Bugun Rabbiy Xudoyimga elon qilamanki, men Rabbiy ota-bobolarimizga bizga berishga qasam ichgan yerga kirdim. Va ruhoniy savatni qollaringdan oladi va uni Rabbingiz Xudoning qurbongohining oldiga qoyadi. Va javob berib, sening Xudoyingiz Rabbining oldida aytadi: Otam Suriyani tashlab ketdi va Misrga tushdi, u yerda oz sonli bolib musofir boldi va u yerda katta xalq va kop koplikka aylandi. Misrliklar bizga yomon muomala qildilar, bizni xorlashdilar va bizga ogir ishlarni yukladilar. Va biz Xudo Rabbimizga faryod qildik, va Xudo ovozimizni eshitdi, va bizning kamsitilishimizni kordi, va bizning mehnatimizni, va bizning zulmimizni. Va Xudo bizni Misrdan ozi Ozining ulug qudrati bilan, kuchli qoli bilan, baland qoli bilan, buyuk korinishlar bilan, belgilar bilan va mojizalar bilan olib chiqdi. Va U bizni shu joyga olib kirdi va bizga shu yerni — sut va asal oqayotgan yerni berdi. Va hozir mana, men Rabbiy, Sen menga bergan yerning, sut va asal oqayotgan yerning birinchi mevalarini keltirdim, va sen uni Rabbiy Xudoing oldida qoldirassan, va sen Rabbiy Xudoing oldida sajda qilasan. Va sen barcha yaxshi narsalarda xursand bolasan, qaysilarni senga Rabbiy Xudoing berdi, sen ham, uyingdagilar ham, Levit ham, sendagi musofir ham.

Agar sen uchinchi yilda hosilingning barcha ondan bir qismini ajratishni tugatsan, ikkinchi ondan bir qismni Leviyga, musofirga, yetimga va bevaga berasan, va ular sening shaharlaringda yeydilar va xursand boladilar.

Va sen Rabbingiz Xudoyingiz oldida aytasiz: Men muqaddaslarni uyimdan tozaladim va ularni Levitga, musofirga, yetimga va bevaga berdim, menga buyurgan barcha buyruqlaringizga muvofiq. Men buyrugingizni buzmadim va unutmadim. Va men ulardan oz ogrigimda yemagandim, ulardan nopok narsaga meva olmagandim, ulardan olikka bermagandim, men Rabbimiz Xudoning ovoziga itoat qilgandim, menga buyurganingdek qilgandim. Osmondan, muqaddas uyingizdan pastga qarang va xalqingiz Isroilga marhamat qiling, hamda ularga bergan yeringizga ham - xuddi otallarimizga qasam ichib, bizga sut va asal oqadigan yerni berishga vada qilganingizdek.

Bu kunda Rabbiy Xudoyingiz sizga barcha nizomlar va hukumlarni bajarishni buyurdi, va siz ularni butun qalbingizdan va butun joningingizdan saqlab, bajarasizlar. Sen bugun Xudoni ozingning Xudoing bolishi uchun tanladingiz va Uning barcha yollarida yurishni, farmonlarni va hukmlarni saqlashni va Uning ovoziga itoat qilishni qabul qildingiz. Va Xudoyo bugun seni tanladi, sen Unga maxsus xalq bolishing uchun, xuddi U aytganidek, Uning buyruqlarini saqlashing uchun. Va sen barcha xalqlardan ustun bolasan, chunki U seni mashhur, maqtanish va shon-sharafli qildi, sen Rabbiy Xudoyingga muqaddas xalq bolasan, xuddi U aytganidek.

27

Muso va Isroilning oqsoqollar kengashi buyurib dedi: Bugun men sizga buyurayotgan mana shu barcha buyruqlarni saqlang. Va shunday boladiki, qaysi kuni siz Iordanni kesib otib, Rabbiy Xudoyingiz sizga berayotgan yerga kirsangiz, ozingiz uchun katta toshlarni ornatasiz va ularni ohak bilan suvaysiz. Sen bu toshlar ustiga shu qonunning barcha sozlarini yozasan, Iordanni kesib otganingizda, Rabbiy seniki otalarning Xudosi senga berayotgan yerga kirganingizda, sut va asal oqayotgan yerga, Rabbiy seniki otalarning Xudosi senga aytgan usulda. Va shunday boladiki, siz Iordan daryosini kesib otganingizda, men bugun sizga buyurayotgan shu toshlarni Ebal togida ornatasiz va ularni ohak bilan suvaysiz. Va sen u yerda Xojayining Xudoyingga qurbongoh qurasiz, toshlardan qurbongoh, uning ustiga temir qoymaysiz. Butun toshlardan Rabbingiz Xudoga qurbongoh qurasiz va uning ustiga Rabbingiz Xudoga yondirilgan qurbonliklar taqdim etasiz. Va sen u yerda najot qurbonligini qilasan, yeysan, toyasan va Rabbiy Xudoyingning oldida xursand bolasan. Va sen bu qonunning barchasini toshlar ustiga juda aniq yozasan.

Va Muso va Leviy ruhoniylari butun Isroilga gapirdilar va dedilar: Jim bol va eshit, ey Isroil! Bugun sen Rabbiy Xudoyingning xalqiga aylandingsan. Agar sen Rabbiy Xudoyingning ovozini eshitsang va men senga bugun buyurayotgan uning barcha buyruqlari va qoidalarini bajarsan.

Va Muso o'sha kunda xalqqa buyruq berib dedi: Bular Iordanni kesib otgandan song, Garizin togida xalqni muboraklash uchun turishadi: Shimeon, Levi, Yahudo, Issakar, Yusuf va Binyamin. Va bular lanat uchun Ebal togida turishadi: Ruben, Gad, Asher, Zebulun, Dan va Naftali.

Va javob berib, Levitlar butun Isroilga baland ovoz bilan aytadilar, Lanatlangan odam kim oyilgan va quyilgan narsani yasasa, Rabbga jirkanch, hunarmandlarning qollari ishi, va uni yashirin joyga qoysa, va barcha xalq javob berib, ular aytadilar: Shunday bolsin. Lanatlangan oz otasini yoki onasini hurmat qilmaydigan odam, va butun xalq aytadi: Shunday bolsin. Qo'shnisining chegaralarini kochiruvchi lanatlangan bolsin, va butun xalq aytsin: Shunday bolsin. Korni yolda adashtiradigan lanatlangan bolsin, va butun xalq aytadi: Shunday bolsin. Lanatlangan bolsin, kim musofir, yatim va bevaning hukmini chetga bursa, va butun xalq aytadi: Shunday bolsin. Lanatlangan oz otasining xotini bilan yotgan kishi, chunki u otasining yopigini ochgan, va butun xalq aytadi: Shunday bolsin. Lanatlangan bolsin har qanday hayvon bilan yotgan kishi, va butun xalq aytsin: Shunday bolsin! Lanatlangan kishi oz otasi yoki onasidan bolgan opa-singlisi bilan yotgan. Va butun xalq aytadi: Shunday bolsin. Lanatlangan oz kelinchasi bilan yotgan kishi, va butun xalq aytadi: Shunday bolsin! Lanatlangan oz xotinining singlisi bilan yotgan kishi, va butun xalq aytadi: Shunday bolsin! Qo'shnisini aldov bilan urgan kishi lanatlangan bolsin, va butun xalq: Omin deydi. Lanatlangan bolsin, kim sovgalar olib, begunoh qonning joniga zarba bersa, va butun

xalq aytadi: Shunday bolsin. Lanatlangan har bir odam, kim bu qonunning barcha sozlariga rioya qilmaydi va ularni bajarmaydi, va butun xalq aytadi: Shunday bolsin.

28

Va shunday boladiki, agar sen Rabbiy Xudoyingning ovozini chinakam eshitsang, barcha buyruqlarni, qaysilarni men bugun senga buyurayotganman, saqlash va bajarish uchun, Rabbiy Xudoying seni yer yuzidagi barcha millatlardan yuqori qiladi, Va agar sen Rabbingiz Xudoyingizning ovozini chinakam eshitsangiz, bu barcha barkatlar ustingizga keladi va sizni topadi. Sen shaharda ham muborak, dalada ham muboraksan. Muborak senning qorning nasli, va senning yering mahsuloti, va senning qoramollar podalari, va senning qoylar suruvlari. Sening ombor-xonalaring muborak bolsin va sening qoldiqlaringam muborak bolsin. Sen kirganingda muborak bolasan va sen chiqqaningda muborak bolasan.

Xudoyingiz Rabbiy sizning dushmanlaringizni, sizga qarshilik qilganlarni sizning yuzingiz oldida sindirilgan holda topshiradi, ular bir yol bilan sizga qarshi chiqadilar va yetti yol bilan sizning yuzingizdan qochadilar. Rabbiy senga oz marhamatini yuborsin sening omborxonalaringda va sen qol qoyadigan barcha ishlaringda, Rabbiy Xudoyingiz senga berayotgan yer ustida. Xudoyo seni ozi uchun muqaddas xalq qilib kotaradi, otalaringga qasam qilgan usulda, agar sen Xudoyoning

Rabbingning ovozini eshitsang va uning barcha yollarida yursang, Va seni yer yuzidagi barcha millatlar koradilar, chunki Rabbiyning nomi senga chaqirilgan va ular sendan qorqadilar. Va Rabbiy Xudoyingiz seni yaxshilikka kopaytiradi: sening qorningning avlodlarida, sening chorvalaringning avlodlarida va sening yeringning hosili ustida, Rabbiy ota-bobolaringga senga berishga qasamyod qilgan yeringiz ustida.

Xudo senga ozining yaxshi xazinasini, osmonni ochib, vaqtida yeringga yomgir berib, qollaringning barcha ishlariga duo qilsin, va sen kop xalqlarga qarz berasan, lekin sen qarz olmaysan. Va sen kop xalqlar ustidan boshqarasan, lekin ular sen ustingdan boshqarmaydilar. Rabbingiz Xudoyingiz sizni bosh qilib ornatadi, dum emas, va siz yuqorida bolasiz, ostida emas, agar siz Rabbingiz Xudoyingizning ovoziga quloq solsangiz va men bugun sizga buyurayotgan narsalarni saqlasangiz. Bugun men senga buyurgan barcha amrlarimdan ongga ham, chapga ham chetga chiqmang, boshqa xudolar ortidan yurib, ularga xizmat qilmang.

Va shunday boladiki, agar sen Rabbingiz Xudoyingizning ovoziga quloq solmasang, uning barcha buyruqlarini saqlash uchun, men bugun senga buyurayotgan barcha buyruqlarni, unda ustingga bu barcha lanatlar keladi va ular seni quvib yetadi. Lanatlangan bolasan shaharda va lanatlangan bolasan dalada. Senning ombor-xonalaring lanatlangan va senning zaxiralaring lanatlangan. Lanatlangan sening qorning farzandlari va sening yering mahsulotlari, sening qoramol

podalaring va sening qoy suruvlaring. Lanatlangan bolasan sen kirishingda, va lanatlangan bolasan sen chiqishingda.

Xojayin ustingga etishmaslikni, zaif bolishni va yoqotishni jonatadi - qolingni qoygan barcha narsalaringga, u seni yoq qilguncha va sening yomon amallaringiz tufayli seni tezda halok qilguncha, chunki sen meni tark etding. Xudoy senga olimni yopishtirib qoysin, to u seni yerdan butunlay yoq qilguncha, sen qaysi yerga meros qilib olish uchun kirasan. Xudo seni nochorlik, isitma, titroq, yalliglanish, zamburug va rangparlik bilan uradi, va ular seni yoq qilguncha taqib qilishadi. Va senga boshingning ustidagi osmon bronza boladi, va ostingdagi yer temir boladi. Xojayiningiz Xudo sizning yeringizga yomgir orniga chang bersin, va osmondan chang tushadi, U sizni yoq qilguncha va sizni tezda halok qilguncha. Xudo seni dushmanlar oldida maglubiyatga duchor qilsin, bir yol bilan ularga qarshi chiqasan va yetti yol bilan ularning yuzidan qochasan, va sen er yuzidagi barcha podshohliklar orasida tarqoq bolasan. Va sizning oliklaringiz osmon qushlari va yer hayvonlariga ovqat boladi, va qorqituvchi bolmaydi. Xudo seni Misrlik yarasi bilan orindiqqa uradi, va yovvoyi qoturish bilan, va qichishish bilan, shunday qiladiki, sen davolanishga qodir bolmaysan. Xudo seni jinnilik bilan, korlik bilan va aqlning sarosimasi bilan uradi. Va sen peshin paytida paypaslab yurasan, xuddi kor odam qorongilikda paypaslagandek, va yollaringda muvaffaqiyatga erisha olmaysan, va sen doimo zulm korasan va talon-taroj qilinasan barcha kunlar davomida, va yordam beruvchi bolmaydi.

Xotin olasan, lekin boshqa erkak unga ega boladi, uy qurasan, lekin unda yashamaysan, uzumzor ekasan, lekin undan hosil yigmaysan. Senning buzoqing koz ongingda soyiladi, lekin undan yemaysan. Senning eshaging sendan tortib olinadi va senga qaytarilmaydi. Senning qoylaringni dushmanlarga beriladi. Va senga yordamchi bolmaydi. Sening og'illaring va qizlaring boshqa xalqqa berilgan boladi, va sening kozlaring ularga qarab zaiflanadi, sening qoling qodir bolmaydi. Sening yeringning hosili va barcha mehnatlaringni sen bilmagan xalq yeb qoyadi, va sen barcha kunlar haqsizlikka uchratilgan va ezilgan bolasan. Va sen kozlaring korgan manzaralar tufayli aqldan ozasan.

Xudo seni yomon yaralar bilan tizzalaringga va oyoqlaringga uradi, shunday qilib sen oyogingning tagidan boshingning choqqisigacha shifo topa olmassan.

Xudo seni va sen tayinlagan boshqaruvchilaringni sen ham, otalaring ham bilmagan millatga olib ketishi mumkin va u yerda sen yogoch va toshdan yasalgan boshqa xudolarga xizmat qilasan. Sen u yerda jumboq, masal va hikoyaga aylanasan barcha millatlar orasida, Rabbiy seni qayerga olib ketsa ham.

Kop urugni dalaga olib chiqasan, lekin kamini yigib olasan, chunki ularni chigirtka yeb qoyadi. Tok ekasan va uni ishlaydigan bolasan, lekin sharob ichmaysan va undan xursand bolmaysan, chunki ularni qurt yeb qoyadi. Zaytun daraxtlari barcha chegaralaringda boladi, lekin yog surtmaysan, chunki

zaytun daraxtlaring oqib ketadi. Og'illar va qizlar tugasan, lekin ular seniki bolmaydilar, chunki ular asirlikka ketadilar. Barcha yogoch narsalaringiz va yeringizning barcha hosili o'simlik kasalligi tomonidan yoq qilinadi. Seningda yashovchi musofir tobora yuqoriga kotariladi, sen esa tobora pastga tushasan. Bu senga qarz beradi, lekin sen bunga qarz bermaysan, bu bosh boladi, sen esa dum bolasan.

Va sening ustingga bu barcha lanatlar keladi, ular seni taqib qiladilar va seni yetib oladilar, toki u seni butunlay yoq qilguncha va halok qilguncha, chunki sen Rabbiy Xudoyingning ovoziga quloq solmading, uning buyruqlarini va senga buyurgan barcha qoidalarni saqlash uchun. Va senga belgilar boladi va sening naslida abadgacha mo'jizalar boladi. Sen Rabbiy Xudoyingga xursandchilik va yaxshi kongil bilan hamma narsaning kopligi tufayli xizmat qilmaganing orniga.

Va sen dushmanlaringga xizmat qilasan, kimlarni Rabbiy ustingga yuboradi, ochlikda, chanqoqlikda, yalang‘ochlikda va hamma narsaning yo‘qolishida, va u temir bo‘yinturuqni bo‘yningga qo‘yadi, toki u seni yo‘q qilguncha. Xudo senga uzoqdan, yerning eng chekka qismidan bir millatni olib keladi, xuddi burgutning hujumi kabi – sen uning tilini tushunmaydigan millatni. Sharmandali millat bolib, u keksa odamning yuziga hurmat qilmaydi va yoshlarga rahm qilmaydi. Va u sening mollaringning naslini va yeringning hosilini yeb qoyadi, shunda senga don, sharob, yog, buqalaringning podalari va qoylaringning suruvi qolmaydi, toki u seni yoq qilguncha. Va

U seni shaharlaringda yoq qiladi, toki baland va mustahkam devorlar vayron qilinmaguncha, sen ularga ishongan eding, butun yeringda. Va U seni ozi senga bergan shaharlaringda qiynoqqa soladi. Va sen oz qorningning nasllarini yeysan, og'illaringning va qizlaringning go'shtini, qancha senga bergan bolsa, ozingning tangligingda va ozingning qiyinchiligingda, dushmaning seni qiyinchilikka soladi.

Sendagi nozik va juda nafis odam oz kozi bilan oz akasiga, quchoqidagi xotiniga va qolgan bolalariga hasad qiladi. Unga shunday qilib, ulardan biriga oz bolalarining go'shtidan berish, qaysi birini yesa, chunki unga hech narsa qoldirilmaydi seniki qisilishingda va seniki qiyinchiligingda, dushmanlaring seni barcha shaharlaringda qiyinchilikka solsa.

Va sizlardagi nozik va nazokat bilan yashovchi ayol, uning oyogi nazokati va nozikligi tufayli yer ustida yurishni sinab kormagan, oz kozi bilan oz bagridagi eriga, og'liga va qiziga hasad qiladi. Va uning sonlari orasidan chiqib ketgan songgi narsani va u tugadigan bolasini yashirincha yeb qoyadi, chunki sening qisilishing va qiyinchiligingda hamma narsaning yetishmasligi tufayli, dushmaningiz shaharlaringizda sizni qiynaydi. Agar sen bu qonunning barcha sozlarini, bu kitobda yozilganlarini bajarish uchun tinglamasang, bu hurmatli va ajoyib ismdan, senin RABBIY XUDOYINGDAN qorqmasang. Va Xudo sening zarbalaringni va sening urugingning zarbalarini ajoyib qiladi - katta va ajoyib zarbalar, hamda yomon va sodiq kasalliklar. Va u Misrning barcha yomon ogriqlarini, sen ularning yuzidan

qorqqan bolsang ham, senga qaytaradi va ular senga yopishib qoladi. Va Rabbiy senga barcha kasallikni, barcha yozilmagan zarbani va bu qonun kitobida yozilgan barcha narsani keltiradi, toki seni yoq qilguncha. Va siz oz sonda qoldirilasizlar, o'sha paytda siz osmon yulduzlaridek kop bolganingiz orniga, chunki siz Rabbiyning Xudoyingning ovoziga quloq solmadingiz.

Va shunday boladiki, Xojayin sizni yaxshilik qilish va kopaytirish uchun qanday xursand bolgan bolsa, xuddi shunday Xojayin sizni yoq qilish uchun ham xursand boladi, va siz tezda yerdan olib ketilasizlar, o'sha yerga kirib, uni meros qilib olish uchun borayotgan edingiz. Va Rabbiy Xudoyingiz seni barcha millatlar orasiga, yerning bir chetidan boshqa chetiga qadar tarqatib yuboradi, va u yerda sen boshqa xudolarga, yogoch va toshlarga xizmat qilasan, kimlarni sen va otalaring ishonmagan edilar. Lekin o'sha xalqlar orasida ham seni dam oldirmaydi va oyogingning tagiga turish joy bolmaydi, va Rabbiy senga u yerda itoatsizlik qiluvchi boshqa yurak, zaiflab ketuvchi kozlar va erib ketuvchi ruhni beradi. Va hayoting kozlaring oldida osilib turadi, va sen kunduzi ham, tunda ham qorqasaн, va oz hayotingga ishonmaysan. Ertalab sen aytasan: Qanday bolardi kech!, va kechqurun sen aytasan: Qanday bolardi ertalab!, yuragingdagi qorquvdan, qaysi qorqasan, va kozlaringning korinishlaridan, qaysi korasan. Va Xudoyo seni Misrga kemalarda qaytaradi, yol boylab men aytgan edim, sen uni yana kormaysan, va siz u yerda dushmanlaringizga qullar va chorilar sifatida sotilasizlar, va sotib oluvchi bolmaydi.

Bular ahdnomaning sozlari bolib, ularni Rabbiy Musoga Isroil og'illariga Moab yerida ornatishni buyurgan, Xorebda ularga tuzgan ahdnomadan tashqari.

29

Va Muso Isroilning barcha og'illarini chaqirdi va ularga dedi: Siz Rabbiy Misr yerida sizning oldingizda Firavnga va uning xizmatkorlariga va uning butun yeriga qilgan barcha narsalarni korgansiz, Sening kozlaring korgan katta sinovlarni, o'sha katta belgilar va mojizalarni. Va Xudo Rabbiy sizga bilish uchun yurak, korish uchun kozlar va eshitish uchun quloqlar shu kungacha bermadi. Va U sizlarni qirq yil sahroda boshlab yurdi, kiyimlaringiz eskirmadi va oyoqlaringizdagi sandallaringiz yeyilmadi. Non yemadingiz, sharob va kuchli ichimlik ichmadingiz, shunday qilib bilingizki, Rabbiy Xudoyingiz menman. Va siz bu joyga yetib keldingiz, va Heshbon podshosi Sihon va Bashan podshosi Og bizga qarshi urushga chiqdilar. Va biz ularni urdik va ularning yerini oldik va men uni qura orqali Rubenga, Gadga va Manasse qabilasining yarmiga berdim. Va siz ushbu ahdning barcha sozlarini bajarishni saqlaysizlar, shunda qilgan barcha ishlaringizni tushunasizlar.

Siz barchangiz bugun Xudovand Xudoyingiz oldida turibsizlar: qabilalaringizning boshliqları, oqsoqollar kengashingiz, sudyalaringiz, kotiblaringiz va Isroilning har bir erkagi. Sizning ayollaringiz va sizning bolalaringiz va sizning lageringiz

ortasidagi musofir, sizning otin kesuvchilaringizdan tortib sizning suv tashuvchilaringizgacha, Rabbingiz Xudoning ahdi va Uning lanatlari ichidan otish uchun, Rabbiy Xudoyingiz bugun siz bilan tuzayotgan barcha narsalar Shunday qilib, U seni Oziga xalq qilib tuzsin va U sening Xudoing bolsin, qanday senga aytgan edi va qanday sening otalaringga Ibrohim, Ishoq va Yoqubga qasam ichgan edi. Va men bu ahdni va bu lanatni faqat sizlar bilan emas tuzaman, Lekin ham ular bilan, kim bugun shu yerda siz bilan Rabbingiz Xudoning oldida turibdi, ham ular bilan, kim bugun shu yerda siz bilan emas.

Chunki siz bilaciz, biz Misr yurtida qanday yashaganimizni va siz otgan millatlar ortasidan qanday otganimizni. Va ularning jirkanch narsalarini va butlarini koring: yogoch va tosh, kumush va oltin, qaysilar ular yonida. Sizning orangizdangina erkak, yoki ayol, yoki ajdodlar urugi, yoki qabila bolmasinki, ularning ongi sizning Xudoyingiz Rabbidan burilib, o'sha xalqlarning xudolariga xizmat qilish uchun ketgan bolsin, sizning orangizdangina ot va achchiqlikda o'sib chiqayotgan ildiz bolmasin, Va shunday boladiki, agar u ushbu lanatlarning sozlarini eshitsa va oz yuragida oziga: Menga muqaddas bolsin, chunki men oz yuragimning adashishida yuraman, shunda gunohkor gunohsizni yoq qilmasin deb aytsa. Xudo unga mehribon bolishni xohlamaydi, balki o'shanda Rabbiyning gazabi va uning qizganishi o'sha odamda yonadi, va shu ahdning barcha lanatlari, shu kitobda yozilgan, unga yopishadi, va Rabbiy uning nomini osmon ostidan ochiradi. Va Xudo uni Isroilning barcha og'illari orasidan yomonlikka ajratib qoyadi,

shu qonun kitobida yozilgan ahdning barcha lanatlari boyicha.

Va boshqa avlod, sizning og'illaringiz, kim sizlardan keyin turib oladilar, va begona odam, kim uzoq yerdan keladi, ular koradilar o'sha yerning zarbalari va uning kasalliklarini, qaysilarni Rabbiy uning ustiga yuborgan, Ilohiy oltingugurt va tuz bilan kuydirilgan, uning butun yeri ekilmaydi, na unib chiqmaydi, va uning ustiga hech qanday yashil narsa o'smaydi. Xuddi Sodom va Gomorra, Adama va Zeboiim agdarilganidek, ularni Xudoy gazab va qahr bilan vayron qilgan. Va barcha millatlar aytadilar: Nega Xudo shu yerga shunday qildi? Bu buyuk gazabning qahri nima? Va ular aytadilar: Chunki ular oz otalarining Xudosi Rabbiyning ahdini tashlab ketdilar, u ahd Rabbiy ularning otalariga bergan edi, qachonki U ularni Misr yeridan chiqargan edi. Va ular ketib, boshqa xudolarga xizmat qildilar, kimlarni ular bilmas edilar va kimlarni u ularga taqsimlamagan edi. Va Xudo o'sha yerga gazab bilan gazablandi, uning ustiga bu qonun kitobida yozilgan barcha lanatlarni keltirish uchun. Va Xudoyo ularni oz yerlaridan gazab, qahr va juda katta achchiq bilan olib ketdi hamda ularni boshqa yerga xuddi hozir kabi haydab chiqardi.

Yashirin narsalar Rabbimiz Xudoga tegishli, lekin korinadigan narsalar bizga va bizning farzandlarimizga abadiy tegishli, bu qonunning barcha sozlarini bajarish uchun. Yashirin narsalar bizning Rabbimiz Xudoga tegishli, lekin ochiq narsalar bizga va bizning bolalarimizga abadgacha tegishli, shu qonunning barcha sozlarini bajarish uchun.

30

Va shunday boladiki, sen ustiga bu barcha sozlar kelganda - marhamat ham, lanat ham, qaysilarni men sening yuzingga qoydim; va sen ularni yuragingga qabul qilasan barcha millatlar ichida, qayerda Rabbiy seni u yerga tarqatgan bolsa, Va sen Rabbiy Xudoyingga qaytasan va Uning ovozini eshitasan, men senga bugun buyurayotgan hamma narsaga muvofiq, butun yuraging va butun joning bilan. Va Rabbiy seninr gunohlaringni shifo beradi, va senga rahm qiladi, va seni yana barcha xalqlardan yigadi, Rabbiy seni u yerda qaysi xalqlarning orasiga tarqatgan edi. Agar sening tarqalishing osmonning bir chetidan ikkinchi chetigacha bolsa ham, Rabbiy Xudoyingiz seni u yerdan yigib oladi va Rabbiy Xudoyingiz seni u yerdan olib keladi. Va Xudoyingiz sizni u yerdan ota-bobolaringiz meros qilib olgan yerga kiritadi, va siz uni meros qilib olasiz, va U sizga yaxshilik qiladi, va sizni ota-bobolaringizdan koproq kopaytiradi. Va Xudoyo seniki yuragingni pok qiladi va seniki urugingning yuragini, Xudoyo Xudoyingni butun yuragingdan va butun joningdan sevish uchun, shunday qilib sen yashaysan.

Va Rabbiy Xudoyingiz bu lanatlarni sizning dushmanlaringiz ustiga va sizni yomon koruvchilar ustiga qoyadi, ular sizni taqib qilganlar. Va sen qaytasan va Rabbiy Xudoyingning ovozini eshitasan, va men senga bugun buyurayotgan uning barcha buyruqlarini bajarasan. Va senga marhamat qiladi Rabbiy Xudoyingiz qollaringizning har bir ishida, qorningizning

avlodlarida, chorvalaringizning avlodlarida va yeringizning mahsulotlarida, chunki Rabbiy Xudoyingiz sizga nisbatan yaxshi narsalar uchun xursand bolish uchun qaytadi, xuddi ota-bobolaringizga nisbatan xursand bolganidek. Agar sen Rabbiy Xudoyingning ovoziga quloq solsang, uning buyruqlarini, uning farmonlarini va uning hukmlari shu qonun kitobida yozilganlarini saqlash uchun, agar sen butun yuragingdan va butun joningdan Rabbiy Xudoyingga qaytsan. Chunki bu buyruq, men bugun senga buyurayotgan, juda qiyin emas va sendan uzoq emas. U yuqorida osmonda emas, deb aytilgan: Kim bizning uchun osmonga chiqadi va uni bizga olib keladi, shunda biz uni eshitib bajaramiz? U dengizning narigi tomonida ham emas, shunday deyiladi: Kim biz uchun dengizning narigi tomoniga otib, uni bizga olib keladi va uni bizga eshittirib beradi, shunda biz uni bajaramiz? Soz senga juda yaqin - ogzingda, yuragingda va qollaringda uni bajarish uchun.

Mana, men bugun sening oldingga hayot va olimni, yaxshilik va yomonlikni qoydim. Agar sen bugun men senga buyurayotgan Rabbiy Xudoyingning buyruqlariga quloq solsang, Rabbiy Xudoyingni sevmoq, uning barcha yollarida yurmoq, uning qoidalarini va hukmlarini saqlamoq uchun, unda siz yashaysizlar va kop bolasizlar, va Rabbiy Xudoying sizni u yerga kirib meros qilib olish uchun borayotgan barcha yurtingizda marhamat qiladi. Va agar yuragingiz burilib ketsa va eshitmasangiz, va adashtirilgan holda boshqa xudolarga sajda qilsangiz va ularga xizmat qilsangiz. Men bugun senga elon qilamanki, siz halok bolasizlar va u yerda, Iordanni kesib otib,

meros qilib olish uchun borayotgan o'sha yerde uzoq umr kormaysizlar.

Men bugun sizlarga osmon va yerni guvoh qilib chaqiraman, hayot va olimni sizning oldingizga qoydim, barakani va lanatni. Hayotni tanla, shunday qilib sen va nasling yashasiz. Rabbiy Xudoyingni sevmoq, uning ovoziga tinglash va unga ushlab turmoq, chunki bu sening hayoting va kunlaringning uzunligidir – Rabbiy otalaring Ibrohim, Ishoq va Yoqubga bermoqqa qasam qilgan yer ustida yashash.

31

Va Muso bu barcha sozlarni barcha Isroil og'illariga gapirishni tugatdi. Va u ularga dedi: Yuz yigirma yoshdaman men bugun, endi kira olmayman va chiqa olmayman, Rabbiy esa menga dedi: Sen bu Iordanni kesib otmaysan. Rabbingiz Xudoyingiz, sizning oldingizda boruvchi, Ozi bu xalqlarni sizning oldingizdan yoq qiladi va siz ularga meros bolib ega bolasiz, va Yusha sizning oldingizda boruvchi, Rabbiy aytganidek. Va Rabbiy Xudoyingiz ularga shunday qiladi, xuddi Sihon va Ogga, Iordanning narigi tomonida bolgan Amoriylarning ikki podshohiga va ularning yeriga qilganidek, chunki U ularni butunlay yoq qildi. Va Xudo ularni sizlarga topshirdi va siz ularga shunday qilasizlar, xuddi men sizlarga buyurganim kabi. Jasur bol va kuchli bol, qorqma, na qorqoq bol, na ularning yuzidan dahshatga tushma, chunki Rabbiy Xudoyingiz, sizning

oldingizda boruvchi, siz bilan birga va sizda boladi, U na seni tark etadi, na seni tashlab ketadi. Va Muso Yoshuani chaqirdi va butun Isroil oldida unga dedi: Jasur va kuchli bol, chunki sen bu xalqning oldida Rabbiy sizning otalaringizga ularga berishga qasam ichgan yerga kirasan va sen uni ularga meros qilasan. Va sening bilan birga yuruvchi Rabbiy seni qoyib yubormaydi va seni tashlab ketmaydi, qorqma va qorqoqlik qilma.

Va Muso bu qonunning sozlarini kitobga yozdi va uni Rabbiyning ahd sandiqini kotaradigan Levi og'illaridan bolgan rohiblarga hamda Isroil og'illarining oqsoqollariga berdi.

Va Muso o'sha kunda ularga buyurdi: Yetti yildan keyin, ozod qilish yilining vaqtida, chayirlar bayramida, Бутун Исроил Раббингиз Худонинг олдида кўринишга бирга сафар қилганда, Рабби танлаган жойда, сиз бу қонунни бутун Исроилнинг олдида уларнинг қулоқларига ўқийсизлар. Xalqni – erkaklar, ayollar, farzandlar va sizning shaharlaringizdagi musofirlarni yigib, ular eshitsinlar va Rabbiy Xudoyingizdan qorqishni organsinlar, hamda ushbu qonunning barcha sozlarini bajarishni eshitsinlar. Va ularning og'illari, kim bilmaydilar, eshitadilar va Rabbiy Xudoyingdan qorqishni organadilar barcha kunlar davomida, qancha ular yer yuzida yashashadi, qaysi yerga siz Iordanni kesib otyapsizlar, uni meros qilib olish uchun.

Va Rabbiy Musoga dedi: Mana, seniki olim kunlari yaqinlashdi, Yoshuani chaqir va guvohlik chodiri eshiklari yonida turing,

men unga buyruq beraman. Va Muso va Yoshua guvohlik chodiriga bordilar va guvohlik chodiri eshiklari yonida turdilar. Va Rabbiy bulut ichida tushdi va guvohlik chodirining eshiklari yonida turdi, va bulut ustuni guvohlik chodirining eshiklari yonida turdi. Va Rabbiy Musoga dedi: Mana, sen otalaring bilan uxlaysan, va bu xalq ornidan turgach, u kiradigan yerning begona xudolariga ergashib buzuqlik qiladi, ular meni tashlab ketadi va men ularga bergan ahdimni buzadi. Va men o'sha kuni ularga gazab bilan jahl qilaman va ularni tashlab ketaman, yuzimni ulardan ogiraman, va u ovqat boladi, va uni kop yomonliklar va qiyinchiliklar topadi, va o'sha kuni aytadi: Chunki Rabbim Xudoyim mening ichimda emas, shuning uchun bu yomonliklar meni topdi. Men esa o'sha kuni ulardan yuzimni butunlay ogiraman, chunki ular begona xudolarga yuz ogirib, barcha yomonliklarni qildilar.

Va endi bu qo'shiqning sozlarini yozing va uni Isroil og'illariga orgating, va uni ularning ogziga soling, shunda bu qo'shiq menga guvohlik beruvchi bolib, Isroil og'illari oldida bolsin. Men ularni yaxshi yerga olib kiraman, men ularning otalariga qasamyod qilgan edim, ularga sut va asal oqayotgan yerni beraman deb. Ular yeydilar va toyib, toyintirilganlaridan keyin begona xudolarga qaytadilar, ularga xizmat qiladilar, meni gazablantirishadi va mening ahdimni buzadilar. Va bu qo'shiq guvohlik berib turadi, chunki u ularning ogzidan va ularning naslining ogzidan unutilmaydi, chunki men ularning yomonligini bilaman, ular bugun shu yerda nima qilayotganlarini, men ularni ota-bobolariga qasam ichgan

yaxshi yerga kiritishimdan oldin.

Va Muso o'sha kuni bu qo'shiqni yozdi va uni Isroil og'illariga orgatdi. Va U Yoshuaga buyruq berdi va dedi: Jasur va kuchli bol, chunki sen Isroil og'illarini Rabbiy ularga qasamyod qilgan yerga kiritasan va U ozi sen bilan boladi.

Qachon Muso ushbu qonunning barcha sozlarini kitobga yozishni oxirigacha tugatdi, Va u Rabbning ahd sandiqini kotaradigan Levitlarga buyurdi va dedi: Bu qonun kitobini olganingizdan keyin, uni sizning Xudoyingiz Rabbiyning ahd sandiqining yoniga qoying va u yerda sizga guvohlik sifatida boladi. Men senning qozgatuvchiliging va qattiq boyningni bilaman, chunki men hali sizlar bilan tirik turib bugungacha ham sizlar Xudoga qarshi isyon qiluvchi edingizlar, mening olimimdan keyin esa qanday boladi? Sizlarning qabila boshliqlari, oqsoqollar, sudyalar va kotiblaringizni mening oldimga yiging, shunda men ularning quloqlariga bu barcha sozlarni gapiraman va ularga osmon va yerni guvoh qilaman. Men bilaman, chunki mening olimimdan keyin siz qonunsizlik bilan qonunsizlik qilasiz va men sizga buyurgan yoldan chetga burilasiz, va oxirgi kunlarda sizga yomonliklar uchraydi, chunki siz Rabbiyning oldida yomonlik qilasiz va Uni qollaringizning ishlari bilan gazablantirish uchun.

Va Muso butun majlis quloqlariga shu qo'shiqning sozlarini oxirigacha gapirdi.

32

Osmon, etibor ber va men gapiraman, yer esa ogzimdan chiqadigan sozlarni eshitsin. Mening sozim yomgir kabi kutilsin va mening sozlarim shudring kabi tushsin, ot ustiga yogadigan yomgirdek va ot ustiga tushgan qordek. Chunki men Rabbning nomini chaqirdim, bizning Xudoimizga ulug‘lik bering. Xudo, Uning ishlari haqiqiy va Uning barcha yollari hukmlardir, Xudo sodiq va adolatsizlik yoq, Rabbiy adolatli va muqaddas. Ular gunoh qildilar — unga emas, balki aybdor bolalar, egri va buzilgan avlod. Bularni Rabbiyga shunday qaytarasizlarmi? Ahmoq va dono emas xalqmi siz? U ozi sizning otangiz emas mi, u sizni sotib oldi, sizni yaratdi va sizni shakllantirdi? Asr kunlarini esla, avlodma-avlod yillarini tushun. Otangdan sora va u senga elon qiladi, oqsoqollaringdan sora va ular senga aytadilar.

Eng Oliy millatlarni bolganida va Odam og'illarini tarqatganida, U millatlarning chegaralarini Xudoning farishtalar soniga kora belgiladi. Va Rabbning qismi uning xalqi Yoqub boldi, uning merosi olchangan qismi esa Isroil boldi. U uni cholda taminladi, chanqoqlik va kuydiradigan issiqlikda, suvsiz yerda. Uni orab oldi va tarbiyaladi, va uni koz qorachigidek saqlab qoldi. Xuddi burgut oz uyasini qoplaganidek va oz bolalari ustida orzu qilganidek, qanotlarini yoyib ularni qabul qildi va ularni orqasiga kotardi. Rabbiy yolgiz ularni boshqargan, ular bilan begona xudo yoq edi. U ularni yerning kuchi ustiga olib chiqdi,

ularni dalalarning mahsulotlari bilan boqdi, ular toshdan asal sordilar va qattiq toshdan yog. Hokorlarning yogi va qoylarning suti, qozilar hamda qochqorlarning yogi bilan, buqalarning og'illari va echkilar, bugdoyning buyraklarining yogi bilan, va uzumning qonini ichdi – sharobni. Va Yoqub yedi va toydi, va sevimli tepdi, u semirdi, qalinlashdi, kengaydi, va uni yaratgan Xudoni tashlab ketdi, va uning qutqaruvchisi Xudodan yuz ogirdi.

Ular meni begona narsalar bilan gazablantirdilar, ozlarining jirkanch ishlari bilan meni achchiqlantirishdi. Ular jinlarga qurbon qildilar va Xudoga emas, xudolarga qurbon qildilar, kimlarni ular bilmas edilar, yangi va yaqinda kelgan xudolarga, kimlarni ularning otalari bilmas edilar. Seni tugdirgan Xudoni tark etding va seni oziqlantiradigan Xudoni unutding.

Va Xudoyo kordi va gayrat qildi va uning og'illari hamda qizlarining gazabi tufayli gazabga keldi. Va U dedi: Men yuzimni ulardan ogiraman va ularga oxirgi kunlarda nima bolishini korsataman, chunki ular buzuq avloddir, og'illar bolib, ularda iymon yoq.

Ular meni Xudo bolmagan narsaga siginib qizganishga qozgatdilar, ozlarining butlari bilan meni gazablantirdilar, va men ham ularni xalq bolmagan xalq bilan qizganishga qozgataman, aqlsiz xalq bilan ularni gazablantiraman. Chunki Mening gazabimdan olov yondirilgan, u hades ostiga qadar yonadi, yerni va uning hosil-mahsulotini yutadi, toglarning

poydevorlarini yondirib yuboradi. Men ularga yomonliklarni toplayman va oqlarimni ularga qarshi jangda sarflayman. Ochlikdan zaif bolib ketib, qushlarni yeyish va davolab bolmaydigan tetanus bilan, yirtqich hayvonlarning tishlarini ularga yuboraman, yer ustida sudrab yuradigan hayvonlarning gazabi bilan birga. Tashqarida qilich ularni farzandsiz qiladi, va ombor-xonalarda qorquv — yigit qiz bilan, emizikli chol bilan. Men aytdim: Ularni tarqatib yuboraman va odamlar orasidan ularning xotirasini yoq qilaman. Agar dushmanlarning gazabi orqali bolmaganida, ular uzoq davom etmasligi uchun, qarshilar birgalikda hujum qilmasligi uchun, ular Bizning qudratli qolimiz qildi, Rabbiy emas, bularning barchasini demasligi uchun.

Millat maslahatni yoqotgan va ularda bilim yoq. Ular tushunishni oylamadilar, kelgusi zamonda bu narsalarni qabul qilsinlar. Qanday qilib bittasi mingni quvib boradi va ikkitasi on minglarni kochiradi, agar Xudo ularni sotmagan bolsa va Rabbiy ularni topshirmagan bolsa? Chunki ularning xudolari bizning Xudoimiz kabi emas, bizning dushmanlarimiz esa ahmoqdir. Chunki ularning toki Sodom tokidan, ularning shoxi Gomorra tokidan, ularning uzumi ot uzumi, ularga achchiqlik salkami. Ularning sharobi ajdaholarning gazabi va zaharli ilonlarning davolab bolmaydigan gazabidir. Mana bu narsalar mening yonimda yigilmagan va mening xazinalarimda muhrlanmagan emasmi? Qasos kuni men qaytaraman, ularning oyogi sirpanganda, chunki halokat kuni ularga yaqin va tayyor narsalar sizga hozir. Chunki Xudo Oz xalqini hukm qiladi va Oz

qullari ustidan rahm-shafqat korsatadi, chunki U ularning zaiflanganini, olib kelingan musibatda muvaffaqiyatsiz bolganini va holdan toyganini kordi. Va Xudoyo dedi: Qayerda ularning xudolari, ularga ishongan edilar? Ularning qurbon qilishlarining yogini siz yeyotgan edingiz va ularning quyma qurbon qilishlarining sharobini ichardingiz; ular ornidan tursinlar va sizga yordam bersinlar, sizga himoyachilar bolsinlar. Koring-chi, koring-chi, men Ozim ekanman va Mendan boshqa Xudo yoq, Men oldiraman va tirgizaman, Men zarba beraman va Men shifo beraman, va Mening qollarimdan qutqaradigan hech kim yoq. Chunki men qolimni osmonga kotaraman va ong qolimga qasamyod qilaman va aytaman: Men abadiy yashayman, Chunki men qilichimni chaqmoqdek otkirlashtiraman va qolim hukumni qolga oladi, dushmanlarga jazo beraman va menga nafrat qiluvchilarga qaytaraman. Men oqlarimni qondan mast qilaman va mening qilichim yaralganlarning qonidan hamda dushman hukmdorlarining boshidan olingan asirlardan go'sht yeydi.

Osmonlar, u bilan birga xursand boling va Xudoning barcha xabarchilari unga sajda qilsinlar. Millatlar, uning xalqi bilan xursand boling va Xudoning barcha og'illari unga kuch bersinlar, chunki uning og'illarining qoni uchun qasos olinmoqda. U dushmanlarga qasos oladi va ularga jazo qaytaradi, nafrat qiluvchilarga ham qaytaradi va Rabbiy oz xalqining yerini tozalaydi.

Va Muso o'sha kuni bu qo'shiqni yozdi va uni Isroil og'illariga

orgatdi, va Muso kirdi va bu qonunning barcha sozlarini xalqning quloqlariga gapirdi, ozi va Nun og'li Yoshua. Va Muso butun Isroilga gapirish tugadi. Va u ularga dedi: Yuragingizga olib, barcha shu sozlarga etibor bering, men bugun sizlarga guvohlik berayotgan sozlarga, qaysilarni siz og'illaringizga buyurasiz - ushbu qonunning barcha sozlarini saqlash va bajarish uchun. Chunki bu sizga bo'sh soz emas, balki bu sizning hayotingiz va shu soz tufayli siz o'sha yer ustida uzoq umr korasiz, u yerga siz Iordanni kesib otib, meros qilib olasiz. Va Xudo Musoga shu kuni shunday deb gapirdi: Abarim togiga, yani Moab yerida Yerixo roparasida joylashgan Nabau togiga kotaril va men Isroil og'illariga berayotgan Kanon yerini kor, Va sen kotariladigan o'sha togda vafot et va oz xalqingga qo'shil, xuddi akang Harun Xor togida vafot etib, oz xalqiga qo'shilganidek. Chunki siz Isroil og'illari oldida mening sozimga itoatsizlik qildingiz, Sin cholidagi Qodesh tortishuv suvi ustida, chunki siz Isroil og'illari oldida meni muqaddas qilmadingiz. Qarshida yerni korasan, lekin u yerga kirmaysan.

33

Va bu baraka edi, Xudoning odami Muso Isroil og'illarini oz vafotidan oldin barakatladi. Va u dedi: Xojayin Sinaydan kelgan va Seirdan bizga paydo bolgan, Paran togidan shoshilgan, Kadeshning on minglari bilan, uning ong tomonida farishtalar u bilan birga. Va U oz xalqini ayadi, va sening qollaring ostida muqaddaslashtirilganlarning hammasi, va bular senga

boysunadi, va uning sozlarini qabul qildi Qonun, Muso bizga buyurgan, Yoqub jamoalariga meros boldi. Va sevimli hukmdor boladi, xalqlar hukmdorlari Isroil qabilalari bilan birga yigilganda. Ruben yashasin va olmasin, va soni kop bolsin.

Va bu Yahudo haqida: Ey Rabbiy, Yahudoning ovozini eshit va uning xalqiga kelishing. Uning qollari u uchun kurashadi va Sen unga dushmanlarga qarshi yordamchi bolasan.

Va Leviga shunday dedi: Leviga uning aniq belgilarini va uning haqiqatini muqaddas odamga bering, ular uni sinovda sinashgan, ular uni tortishuv suvi ustida haqorat qilishgan. Otasiga va onasiga seni kormaganman degan, uning aka-ukalarini tanimagan va uning og'illarini rad etgan kishi sening sozlaringni saqladi va sening ahdingni saqladi. Ular sizning hukmlaringizni Yoqubga elon qiladilar va sizning qonuningizni Isroilga, ular sizning gazabingizda doimo qurbongohingiz ustiga tutatqi qoyadilar. Rabbim, uning kuchini muborak qil va uning qollari ishlarini qabul qil, unga qarshi kotarilgan dushmanlarning belini sindir va uni yomon korganlar ornidan turmasinlar. Va Benyaminga shunday dedi: Rabbining sevganlisi ishonib yashaydi, va Xudo uni barcha kunlarda soyalaydi, va u uning yelkalari orasida dam oldi.

Va Yusufga aytdi: Uning yeri Rabbining barakasidan, osmonning fasllaridan va shabnamdan, hamda pastda joylashgan chuqurliklarning buloqlaridan, va mahsulotlar fasllariga kora, quyoshning aylanishlariga kora va oylarning birlashishlaridan

Toglar choqqasidan, boshlanishidan va abadiy tepaliklar choqqasidan Va yer toldirilishi vaqtiga kora, va butada koringan Zotga maqbul bolgan narsalar Yusufning boshiga kelsin, va birodarlar orasida uluglangan kishining choqqisiga. Birinchi tugilgan buqaning gozalligi uniki, yagona shoxlining shoxlari uning shoxlari, ular bilan millatlarni sanchib otadi birga, yerning chetidan to, bular Efraimning on minglari, va bular Manassening minglari. Va Zabulonga u shunday dedi: Shod bol, Zabulon, senning chiqishingda va Issakhar oz chodirlarida. Millatlar yoq qilinadi va siz u yerda chaqirasiz, va u yerda adolat qurbonini qilasiz, chunki dengiz boyligi sizni boqadi va sohilda yashovchilarning savdosi ham.

Va Gadga shunday dedi: Muborak bolsin Gadni kengaytiruvchi! U sherdek dam oldi, qol va hukmdorni ezib tashlagan holda. Va u ozining birinchi mevalarini kordi, chunki u yerda hukmdorlarning yeri bolindi, xalqlar boshchilari bilan birga yigilganlarida. Rabbiy adolatni amalga oshirdi va Oz hukmini Isroil bilan birga.

Va Danga shunday dedi: Dan arslon bolasi, u Bashanidan sakrab chiqadi. Va Naftaliga aytdi: Naftali maqbul narsalarning toliqligi bilan toldirilgan, Rabbiyning barakasi bilan toldirilsin, dengiz va janubni meros qilib oladi. Va Ashirga shunday dedi: Farzandlar jihatidan muborak bolsin Ashir va u oz birodarlari oldida maqbul boladi, u oyogini moyga chomtiradi. Uning sandali temir va bronza boladi, kunlaring qanday bolsa, kuchingam shunday boladi.

Sevimli Xudoning Xudosiga oxshash hech kim yoq, u osmon ustida qadam qoyib sening yordamchingdir va qattiq gumbazning ulugvoridir. Va Xudoning boshlanishi seni qoplaydi, va abadiy qollarning kuchi ostida bolasan, va U dushmanni yuzingdan haydab chiqaradi, deb aytib: Halok bol. Va Isroil ishonib, yolgiz Yoqub yerida joylashadi, don va sharob ustida, va osmon senga shudringda bulutli boladi. Baxtli sen, ey Isroil! Kim senga oxshash – Rabbiy tomonidan qutqarilayotgan xalq? U sening yordamching bolib himoya qiladi, qilich esa sening maqtanchingdir. Dushmanlaringiz senga yolgon gapiradi, va sen ularning boyniga bosasan.

34

Va Muso Moabning Arabot shahridan Nabau togiga, Yerixo roparasida joylashgan Fasga choqqisiga chiqdi, va Xudoy unga Giloaddan Dangacha bolgan butun yerni korsatdi, va Naftalining barcha yerini, va Efraimning barcha yerini, va Manasseni, va Yahudoning barcha yerini eng oxirgi dengizicha. va cholni, va Yerixo atrofidagi hududlarni, xurmo daraxtlari shahrini Zoargacha. Va Xudo Musoga dedi: Bu yer men Ibrohim, Ishoq va Yoqubga qasam qilib, sizning naslingizga beraman, deb aytgan edim. Men uni sening kozlaringga korsatdim, lekin sen u yerga kirmaysan.

Va Muso, Rabbiyning xizmatkori, Moab yerida Rabbiyning sozi orqali vafot etdi. Va ular uni Aida, Peor uyining yaqinida dafn

etdilar va hech kim uning qabrini shu kungacha kormagan. Muso olganida yuz yigirma yoshda edi, uning kozlari xira bolmagan va toshbaqalari zaif bolmagan edi.

Va Isroil og'illari Muso uchun Moabning Arabot joyida, Ierixo yonidagi Iordan daryosi boyida ottiz kun yigladilar, va Muso uchun motam tutib yiglash kunlari tugallandi. Va Yashu', Nun oʻgʻli, tushunish ruhi bilan toʻldirildi, chunki Muso oʻz qoʻllarini uning ustiga qoʻygan edi, va Isroil oʻgʻillari unga quloq soldilar va Rabbiy Musoga buyurganidek qildilar.

Va Isroilda Muso kabi paygambar boshqa kotarilmadi, uni Rabbiy yuzma-yuz bilgan edi. Barcha belgilar va mojizalarda, Xudo uni Misr yerida Firavnga, uning xizmatkorlariga va uning butun yeriga ularni qilish uchun yuborgan edi, Muso butun Isroil oldida qilgan buyuk mojizalar va qudratli qolni.

Yuhanoning maktubi

1

Boshlanishdan bolgan narsani, biz eshitgan narsani, oz kozlarimiz bilan korgan narsani, kuzatgan narsani va qollarimiz tutgan narsani – hayot kalomi haqida. Va hayot namoyon qilindi, va biz kordik va guvohlik beramiz va sizga abadiy hayotni elon qilamiz, qaysi Ota huzurida edi va bizga namoyon qilindi. Biz korgan va eshitgan narsani sizlarga elon qilamiz, shunday qilib siz ham biz bilan munosabatga ega bolasizlar, va bizning munosabatimiz esa Ota va Uning Og'li Iso Masih bilan. Va biz sizga bularni yozamiz, shunda bizning xursandligimiz toliq bolsin.

Va bu biz undan eshitgan va sizga elon qilayotgan xabardir: Xudo yoruglikdir va unda hech qanday zulmat yoq. Agar biz u bilan munosabatimiz bor deb aytsak va zulmatda yursak, yolgon gapiramiz va haqiqatni amalga oshirmaymiz. Agar biz yoruglikda yursak, xuddi U Ozi yoruglikda bolgani kabi, biz bir-birimiz bilan munosabatga ega bolamiz va Uning Og'li Iso

Masihning qoni bizni barcha gunohdan tozalaydi. Agar biz gunohimiz yoq deb aytsak, ozimizni aldaymiz va haqiqat bizda emas. Agar biz gunohlarimizni tan olsak, U sodiq va adolatli bolib, bizga gunohlarimizni kechiradi va bizni barcha adolatsizlikdan tozalaydi. Agar biz gunoh qilmadik desak, Uni yolgonchi qilamiz va Uning sozi bizda emas.

2

Bolalarim, bu narsalarni sizlarga yozyapman, shunda gunoh qilmaysizlar. Va agar kimdir gunoh qilsa, bizda Otaning huzurida himoyachi bor – adolatli Iso Masih. Va u ozi bizning gunohlarimiz uchun kafforat hisoblanadi, faqat bizning gunohlarimiz uchun emas, balki butun dunyo uchun ham. Va shu orqali biz bilamizki, biz Uni tanigan ekanmiz, agar Uning buyruqlarini saqlaydigan bolsak. Men Uni tanidim deb aytuvchi, lekin Uning amrlarini saqlamayotgan odam yolgonchidir va unda haqiqat yoq. Lekin kim Uning sozini saqlasa, haqiqatan ham shunda Xudoning muhabbati mukammal bolgan. Shu bilan bilamiz ki, biz Unda bolamiz. Unga qolaman deb aytuvchi, U yurgani kabi ozi ham shunday yurishga majburdir.

Birodarlar, men sizga yangi buyruq emas, balki qadimgi buyruq yozyapman, bu buyruqni siz boshidanoq ega edingiz, bu qadimgi buyruq siz boshidanoq eshitgan sozdir. Yana sizga yangi buyruq yozaman, bu unga va sizga nisbatan haqiqatdir, chunki zulmat otib ketmoqda va haqiqiy yoruglik allaqachon

porlayapti. Yoruglikda ekanligini aytuvchi va akasini yomon koruvchi hozir gacha zulmatda hisoblanadi. Oz ukasini sevgan kishi yoruglikda qoladi va unda hech qanday to'siq yoq. Lekin oz birodari yomon korgan odam zulmatda yashaydi va zulmatda yuradi, va u qayerga borayotganini bilmaydi, chunki zulmat uning kozlarini kor qilgan.

Men sizlarga yozyapman, bolalar, chunki sizning gunohlaringiz uning nomi tufayli kechirilgan. Men sizlarga yozyapman, otalar, chunki siz boshlanishdan beri Uni tanigansiz. Men sizlarga yozyapman, yosh yigitlar, chunki siz yovuzni yengib oldingiz. Men sizlarga yozdim, bolalar, chunki siz Otani bilgansiz. Men sizlarga yozdim, otalar, chunki siz boshlanishdan beri bolgan Zotni bilgansiz. Men sizlarga yozdim, yigitlar, chunki siz kuchlisiz va Xudoning sozi sizlarda qoladi va siz yomonlikni yengdingiz.

Dunyoni sevmang va dunyodagi narsalarni ham sevmang. Agar kimdir dunyoni sevsa, otaning muhabbati unda yoq. Chunki dunyodagi hamma narsa — tananing ishtahasi, kozlarning ishtahasi va hayotning maqtanchoqligi — Otadan emas, balki dunyodandir. Dunyo va uning istagi otib ketmoqda, lekin Xudoning irodasini bajaruvchi abadiy qoladi.

Bolalar, oxirgi soat keldi va siz eshitganingizdek, antixrist keladi, hozir esa koplab antixristlar paydo boldi, shundan biz oxirgi soat ekanligini bilamiz. Ular bizning oramizdan chiqib ketishdi, lekin ular bizning oramizdan emas edilar. Agar ular bizning

oramizdan bolganlarida, bizning bilan qolgan bolar edilar, lekin shunday boldi, shunda ularning hammasi bizning oramizdan emasligini oshkor qilinsin. Va sizlar muqaddas Zotdan moylanishga ega bolasizlar va hamma narsani bilasizlar. Men sizlarga yozmadim, chunki siz haqiqatni bilmaysiz, balki chunki siz uni bilasiz va hech bir yolgon haqiqatdan emas. Yolgonchi kim, agar Isoning Masih emasligini inkor qiluvchi bolmasa? Bu dajjoldir – Otani va Og'ilni inkor qiluvchi. Har kim og'ilni inkor qilsa, otaga ham ega emas. Siz boshidan eshitgan narsangiz ichingizda qolsin. Agar boshidan eshitgan narsangiz ichingizda qolsa, siz ham Og'ilda va Otada qolasiz. Va bu U Ozi bizga vada qilgan vada - abadiy hayot. Bularni sizlarga yozdim, sizlarni aldayotganlar haqida. Va sizlar, sizlar olgan moylanish ichingizda qolmoqda va sizlarning kimdir sizlarni orgatishi kerak degan ehtiyojingiz yoq, balki o'sha moylanishning ozi sizlarni hamma narsa haqida orgatadi va u haqiqiydir va yolgon emas, va u sizlarni orgatganidek, siz unda qolasizlar. Va endi, bolalar, Unda qoling, shunday qilib U zohir bolganda bizda jasorat bolsin va biz Uning kelishida Undan uyalmaslik. Agar siz Uning adolatli ekanligini bilsangiz, adolat qiluvchi har bir kishi Undan tugilganligini bilasiz.

3

Qarang, Ota bizga qanday muhabbat berganini, shunda biz Xudoning bolalari deb chaqirilsak. Shu sababli dunyo sizlarni bilmaydi, chunki u Uni bilmagan. Seviklilar, biz hozir Xudoning

farzandlarimiz va biz nima bolishimiz hali oshkor qilinmagan, lekin bilamizki, agar U oshkor qilinsa, biz Unga oxshash bolamiz, chunki biz Uni U qanday bolsa, shunday koramiz. Va har bir kishi bu umidga ega bolib, Unga tayanib, ozini poklaydi, xuddi U pok bolgani kabi.

Har bir gunoh qiluvchi qonunsizlik ham qiladi, va gunoh qonunsizlikdir. Va siz bilasizki, u zot bizning gunohlarimizni olib ketish uchun zohir qilindi, va unda gunoh yoq. Unda qolayotgan har bir kishi gunoh qilmaydi, gunoh qilayotgan har bir kishi uni kormagan va uni bilmagan. Bolalar, hech kim sizlarni aldamasin: adolatni qiluvchi adolatlidir, xuddi U adolatli bolgani kabi. Gunoh qilayotgan odam shaytandan hisoblanadi, chunki shayton boshidanoq gunoh qiladi. Xudoning Og'li shu maqsadda namoyon boldiki, shayton ishlarini yoq qilsin. Har bir Xudodan tugilgan kishi gunoh qilmaydi, chunki Uning urugi unda qoladi va u gunoh qila olmaydi, chunki Xudodan tugilgan. Shu bilan Xudoning farzandlari va shaytonning farzandlari aniq boladi. Adolatni qilmaydigan har bir kishi Xudodan emas va oz birodirini sevmaydigan ham shunday. Chunki bu boshidanoq eshitgan xabaringiz: biz bir-birimizni sevishimiz kerak. Qobil kabi bolmang, u yovuzdan edi va oz birodari oldirdi. Nima uchun uni oldirdi? Chunki uning ishlari yomon edi, lekin birodari ishlari adolatli edi. Mening birodarlarim, agar dunyo sizlarni yomon korsa, hayron qilmang. Biz bilamizki, olimdan hayotga otganmiz, chunki qardoshlarni sevamiz. Kim qardoshni sevmasa, olimda qoladi. Oz birodari nafratlantirgan har bir odam qotildir, va siz bilasizlarki, hech bir qotilda abadiy hayot

qolmaydi. Шу билан биз муҳаббатни билиб олдик, чунки У биз учун Ўз жонини қўйди, ва биз ҳам биродарлар учун жонларимизни қўйишимиз керак. Lekin kim dunyoviy hayotga ega bolsa va oz birodari muhtojlikda ekanligini korsa, ammo unga nisbatan qalbini yopsa, qanday qilib Xudoning muhabbati unda qoladi? Bolalarim, biz soz bilan ham, til bilan ham emas, balki amal va haqiqat bilan sevaylik. Va shu bilan biz haqiqatdan ekanligimizni bilamiz va Uning oldida yuraklarimizni ishontiramiz, Chunki agar qalbimiz bizni hukm qilsa, Xudo qalbimizdan katta-roqdir va hamma narsani biladi. Seviklilar, agar yuragimiz bizni qoralamasa, biz Xudoga nisbatan jasuratga ega bolamiz. Va agar biz nima sorasak, undan olamiz, chunki biz uning buyruqlarini saqlaymiz va uning oldida yoqimli narsalarni qilamiz. Va bu Uning buyrugidir: biz Uning Og'li Iso Masihning nomiga ishonishimiz va U buyruq berganidek bir-birimizni sevishimiz kerak. Va uning buyruqlarini saqlovchi unda qoladi va u ozi unda. Shu orqali biz bilamiz ki, u bizda qoladi, u bizga bergan Ruhdan.

4

Sevimlilar, har bir ruhga ishonmang, lekin ruhlarni sinovdan otkazing, ular Xudodan ekanmi yoki yoqmi, chunki koplab yolgon paygambarlar dunyoga chiqib ketganlar. Shu bilan siz Xudoning ruhini bilasiz: har bir ruh Iisus Masih tanada kelganini tan olsa, Xudodan boladi. Va har bir ruh, ozi Iso Masihning tanada kelganini tan olmaydigan, Xudodan emas, va

bu antixristning ruhi bolib, siz uning kelishini eshitgansiz, va u hozir dunyoda allaqachon bor. Siz Xudodan bolgan bolalar va siz ularni maglub qildingiz, chunki sizdagi U dunyodagidan ulugdir. Ular dunyodan kelganlar, shuning uchun dunyodan gapiradilar va dunyo ularni eshitadi. Biz Xudodan bolganmiz, Xudoni biladigan bizni eshitadi. Kim Xudodan emas, bizni eshitmaydi. Shu orqali biz haqiqat ruhini va adashish ruhini bilamiz.

Seviklilar, keling bir-birimizni sevaylik, chunki muhabbat Xudodan kelib chiqadi va sevadigan har bir kishi Xudodan tugilgan va Xudoni biladi. Sevmaydigan kishi Xudoni bilmadi, chunki Xudo muhabbatdir. Шу билан Худонинг муҳаббати бизга намоён қилинди, чунки Худо Ўзининг ягона туғилган Ўғлини дунёга юборди, шунда биз Унинг орқали яшаймиз. Бунда мухаббат шундаки, биз Худони севганимиз учун эмас, балки У бизни севди ва Ўз Ўғлини бизнинг гуноҳларимиз учун кафорат қилиш учун юборди. Seviklilar, agar Xudo bizni shunday sevgan bolsa, biz ham bir-birimizni sevishimiz kerak. Xudoni hech kim hech qachon kormagan, agar biz bir-birimizni sevsak, Xudo bizda qoladi va Uning muhabbati bizda mukammal boladi. Shu bilan biz bilamizki, biz unda qolamiz va u ozi bizda, chunki u oz Ruhidan bizga bergan. Va biz korganmiz va guvohlik beramiz ki, Ota Og'ilni dunyo Qutqaruvchisi qilib yuborgan. Kim Iiso Xudoning Og'li ekanligini tan olsa, Xudo unda qoladi va u Xudoda qoladi. Va biz Xudoning bizga bolgan muhabbatini bildik va ishondik. Xudo muhabbatdir, va muhabbatda qolgan kishi Xudoda qoladi va Xudo unda qoladi. Shu bilan bizning muhabbatimiz kamolga

yetdi, shunda hukm kunida jasoratga ega bolamiz, chunki u qanday bolsa, biz ham shu dunyoda shundaymiz. Muhabbatda qorquv yoq, lekin mukammal muhabbat qorquvni tashqariga tashlaydi, chunki qorquv jazoga ega, qorquvchi esa muhabbatda mukammal qilinmagan. Biz uni sevishimiz kerak, chunki U birinchi bolib bizni sevdi. Agar kimdir Men Xudoni sevaman desa va akasiga nafrat qilsa, u yolgonchidir, chunki korgan akasini sevmaydigan odam kormagan Xudoni qanday sevishi mumkin? Biz undan shu buyruqqa ega bolamizki, Xudoni sevuvchi uning akasini ham sevsin.

5

Iso Masih ekanligiga ishongan har bir kishi Xudodan tugilgandir, va tugdirgan Otani sevgan har bir kishi Undan tugilgan farzandni ham sevadi. Bunda biz Xudoning bolalarini sevishimizni bilamiz, qachonki Xudoni sevib, uning buyruqlarini saqlasak. Chunki bu Xudoning muhabbatidir: biz uning buyruqlarini saqlaymiz, va uning buyruqlari ogir emas. Chunki Xudodan tugilgan har bir kishi dunyoni yengadi, va dunyoni yenggan galaba — bu bizning imonimizdir. Dunyoni yenguvchi kim, agar Iso Xudoning Og'li ekanligiga ishonuvchi bolmasa? Bu suv va qon orqali kelgan Iso Masihdir, faqat suv orqali emas, balki suv va qon orqali, va Ruh guvohlik beruvchidir, chunki Ruh haqiqatdir. Chunki osmonda guvohlik beruvchilar uch: Ota, Soz va Muqaddas Ruh, va bu uchovi bir, va yerda guvohlik beruvchilar uch. Ruh, suv va qon, va bu uchovi

birdir. Agar biz odamlarning guvohligini qabul qilsak, Xudoning guvohligi undan kattaroqdir, chunki bu Xudoning Oz Og'li haqida bergan guvohligidir. Xudoning Og'liga ishongan kishi oz ichida guvohlikka ega, Xudoga ishonmagan kishi Uni yolgonchi qilgan, chunki Xudo Oz Og'li haqida bergan guvohlikga ishonmagan. Va bu guvohlikdir, chunki Xudo bizga abadiy hayot berdi va bu hayot Uning Og'lida. Og'ilga ega bolgan hayotga ega boladi, Xudoning Og'liga ega bolmagan hayotga ega emas.

Bularni sizlarga yozdim, Xudoning Og'lining ismiga ishonuvchilarga, shunday qilib abadiy hayotga ega ekanligingizni bilasizlar va Xudoning Og'lining ismiga ishonasizlar. Va bu bizning Unga nisbatan ega bolgan ochiqligimizdir, chunki agar biz Uning irodasiga muvofiq biror narsa sorasak, U bizni eshitadi. Va agar biz bilamiz ki U bizning soragan narsalarimizni eshitadi, biz bilamiz ki Undan soragan sorovlarimizga ega bolamiz. Agar kimdir oz birodari olimga olib bormaydigan gunoh qilayotganini korsa, u soraydi va unga hayot beriladi — olimga olib bormaydigan gunoh qilayotganlarga. Olimga olib boradigan gunoh bor, men o'sha haqida sorash kerak deb aytmayapman. Barcha adolatsizlik gunoxdir va olimga olib bormaydigan gunoh ham bor. Biz bilamizki, Xudodan tugilgan har bir kishi gunoh qilmaydi, balki Xudodan tugilgan kishi ozini saqlaydi va yovuz unga tegmaydi. Biz bilamiz ki, biz Xudodanmiz va butun dunyo yovuzlik ichida yotibdi. Biz bilamizki, Xudoning Og'li keldi va bizga aql berdi, shunda biz haqiqiyni bilishimiz mumkin, va biz haqiqiy bolgan Zotda, uning Og'li Iso Masihda bolamiz. Bu haqiqiy Xudo va

abadiy hayotdir.

Bolalar, ozlaringizni butlardan saqlang, omin.

Yoshua

1

Va Musoning olimidan keyin shunday boldiki, Xudo Musoning yordamchisi Nun og'li Yoshuaga dedi: Muso, mening yordamchim vafot etdi. Endi tur va Iordanni kesib ot, sen va bu xalqning hammasi, men ularga berayotgan yurtga. Har bir joyni, qaysi ustiga siz oyoqlaringizning izi bilan bosasizlar, sizlarga beraman, qaysi usulda Musoga aytganman. Chol va Anti-Livan togi, buyuk daryogacha, Evfrat daryosigacha va eng uzoq dengizicha, quyosh botishidan boshlab sizning chegaralaringiz boladi. Hech bir odam sizning oldingizda hayotingizning barcha kunlarida qarshilik korsata olmaydi, va xuddi Men Muso bilan birga bolganimdek, shunday Men sen bilan ham bolaman, va Men seni tashlamayman va seni etiborsiz qoldirmayman. Kuchli va jasur bol, chunki sen bu xalqqa o'sha yerni taqsimlaysan, men sizning otalaringizga uni ularga berishga qasamyod qilgan edim. Shuning uchun kuchli va jasur bol, mening xizmatkorim Muso senga buyurganidek saqlash va qilish uchun, va ulardan ongga ham chapga ham chetga burilma, shunda qilgan barcha

ishlaringda muvaffaqiyatga erishasan. Va bu qonun kitobi sening ogzingdan ketmaydi, va sen unda kechayu kunduz oylaysan, shunda yozilgan hamma narsani qilishni bilasan, keyin muvaffaqiyatga erishasan, va yollaringni muvaffaqiyatli qilasan, va keyin tushunasan. Mana, men senga buyurdim: kuchli va jasur bol, qorqma va vahimaga tushma, chunki sen bilan birga Rabbiy senning Xudoing bor, qayerga borsang ham. Va Yoshua xalq yozuvchilariga buyurib dedi: Xalqning lageri ortasiga kiring va xalqga buyurib ayting: oziq-ovqat tayyorlang, chunki yana uch kundan keyin siz shu Iordanni kesib otasiz, ota-bobolaringizning Rabbiy Xudosi sizga berayotgan yerni egallab olish uchun kirasiz.

Va Rubenga, va Gadga, va Manassehning yarim qabilasiga Yoshua aytdi, Muso, Rabbining xizmatkori, sizga buyurgan sozni eslab qoling, deb: Rabbiy, sizning Xudoyingiz, sizni dam oldirdi va sizga shu yerni berdi. Sizlarning xotinlaringiz, bolalaringiz va chorvaringiz sizlarga bergan yerda yashasin, lekin sizlar qurollangan holda aka-ukalaringizdan oldin otasizlar, har bir kuchli kishi, va ularga yordam berasizlar, Toki Rabbimiz bizning Xudoyimiz sizning birodarlaringizga dam berguncha, xuddi sizlarga ham berganidek, va ular ham Rabbimiz bizning Xudoyimiz ularga berayotgan yerni meros qilib olguncha, keyin har biringiz oz merosiga qaytasizlar, Muso sizlarga Iordanning narigi tomonida, quyosh chiqish tarafida bergan merosga. Va Yoshuaga javob berib, ular dedilar: Sen bizga nima buyursang, hammasini qilamiz va bizni qayerga yuborsang, o'sha joyga boramiz. Musoning barcha sozlarini qanday eshitgan bolsak,

senikini ham shunday eshitamiz, faqat Rabbimiz Xudoyimiz sen bilan bolsin, xuddi Muso bilan bolganidek. Lekin senga itoatsizlik qiladigan odam va senga buyurgan narsalaringni eshitmaydigan har kim olsin, ammo sen kuchli va jasur bol.

2

Nun og'li Yoshua Shittimdan ikki yigitni josuslik qilish uchun yubordi va dedi: Kotarilinglar va yerni hamda Yerixoni korib chiqinglar. Ikki yigit ketib, Yerixoga kirdilar va Rahab ismli fohisha ayolning uyiga kirib, u yerda tunab qoldilar.

Yerixo shohiga xabar qilindi va deyishdi: Isroil og'illaridan odamlar yerni josuslik qilish uchun bu yerga kirgan. Va Yerixo podshohi yubordi va Rohabga dedi: Kechasi uyingga kirgan odamlarni chiqarib ber, chunki ular yerni josuslik qilish uchun kelganlar. Ayol ikki erkakni olib, ularni yashirdi va ularga dedi: Erkaklar mening oldimga kelishdi. Darvoza zulmatda yopilayotganida erkaklar chiqib ketishdi, men ular qayerga ketganini bilmayman, ularning orqasidan quvib boring, agar ularga yetib olsangiz. Bu ayol ularni tomga olib chiqdi va ularni tom ustida toplangan zigir somonining ichiga yashirdi. Va erkaklar ularning orqasidan Iordan daryosidagi kechish joylariga olib boruvchi yol boylab taqib qildilar va darvoza yopildi.

Va shunday boldiki, taqib qiluvchilar ularning orqasidan chiqib

ketishganda va ular uxlashdan oldin, u esa tom ustiga ularning oldiga kotarildi. Va u ularga dedi: Bilaman, Xudo sizlarga bu yerni berdi, chunki sizdan qorquv bizning ustimizga tushgan. Biz eshitganmiz, chunki Rabbiy Xudo qizil dengizni sizning yuzingizdan quritdi, qachon siz Misr yeridan chiqqaningizda, va Iordan daryosining narida bolgan Amoriylarning ikki podshohiga, Sixon va Ogga nima qilganini, ularni siz yoq qilgansiz. Va biz buni eshitganimizda, yuraklarimiz hayratda qoldi va sizning yuzingizdan bizning hech birimizda yana ruh qolmadi, chunki sizning Rabbiy Xudoyingiz yuqorida osmonda va pastda yer ustida Xudodir. Va endi menga Rabbiy Xudoga qasam ichingki, men sizlarga rahm-shafqat korsatayotganim uchun, sizlar ham mening otamning uyiga rahm-shafqat qilasizlar, Va otamning uyini, onamni, aka-ukalarimni va butun uyimni tirik qoldiring, hamda ularga tegishli bolgan hamma narsani saqlab qoling va jonimni olimdan qutqaring.

Va erkaklar unga dedilar: Bizning jonimiz sizlarning orningizda olimga, va u dedi: Qachonki Xudoy sizlarga shaharni topshirsa, menga rahm-shafqat va haqiqat bilan muomala qilasizlar. Va u ularni deraza orqali tushirdi. Va u ularga dedi: togli joylarga boring, shunda taqibchilar sizga uchramaslar. U yerda uch kun yashirining, toki taqibchilar sizning orqangizdan qaytguncha, va shundan keyin oz yolingizga ketasizlar.

Va erkaklar unga dedilar: Biz bu seningki qasamdan begunohimiz. Mana, biz shaharning bir qismiga kiramiz va sen belgini qoyasan: bu qizil arqonni sen bizni tushirgan deraza

orqali tushirasan. Otang, onang, aka-ukalaringni va otangning butun oilasini oz uyingga yigasan. Va shunday boladiki, har kim uyingning eshigidan tashqariga chiqib ketsa, ozi uchun aybdor boladi, biz esa shu qasaming oldida aybsiz bolamiz, va qanchalar sen bilan uyingda bolsalar, biz aybdor bolamiz. Agar lekin kimdir bizga zarar yetkazsa yoki bizning bu sozlarimizni ochib bersa, biz sening bu qasamingdan aybsiz bolamiz. Va u ularga dedi: Sizning sozingizga kora shunday bolsin va ularni jonatib yubordi, ular ham ketishdi. Va ular togli joyga keldilar va u yerda uch kun qoldilar, va taqibchilar barcha yollarni qidirdilar, lekin topmadilar.

Va ikki yosh odam qaytib keldilar va togdan tushdilar, va Nun og'li Yoshua tomon otib ketdilar va unga ozlari boshidan kechirgan barcha voqealarni hikoya qildilar. Va ular Yoshuaga aytdilar ki, Xudoyo barcha yerni bizning qolimizga topshirdi va u yerdagi barcha yashovchilar bizdan qorqib titrab ketdi.

3

Va Yoshua ertalab erta turdi va Shittimdan jonab ketdi, va ular Iordongacha keldilar va kesib otishdan oldin u yerda tunab qoldilar. Va shunday boldiki, uch kundan keyin yozuvchilar lager orqali otdilar. Va ular xalqqa buyurdilar va dedilar: Qachon Rabbimiz Xudoyimizning ahd sandigini va uni kotarayotgan ruhoniylarimiz hamda Loviylarnimizni korsangizlar, oz joylaringizdan jonab, uning orqasidan

borasizlar. Lekin sizlar bilan u orasida uzoq masofa bolsin, taxminan ikki ming tirsak turishing kerak, unga yaqinlashmang, shunda siz yuradigan yolni bilasizlar, chunki siz bu yolni kecha va undan oldingi kunlarda yurmagan edingiz.

Yoshua xalqqa dedi: Ertaga uchun ozingizni poklantiringlar, chunki ertaga Rabbiy orangizdagi ajoyib ishlarni qiladi. Va Yoshua ruhoniylarga dedi: Rabbiyning ahd sandiqini kotaring va xalqning oldidan boring. Ruhoniylar Rabbiyning ahd sandiqini kotardilar va xalqning oldidan ketdilar. Va Xudo Yashuaga dedi: Bu kunda Men seni barcha Isroil og'illari oldida uluglashni boshlayman, shundaki ular bilsinlarki, xuddi Muso bilan bolganimdek, sen bilan ham shunday bolaman. Va hozir ruhoniylarga, ahd sandigini kotaradigan ruhoniylarga buyruq ber va ayt: Qachon Iordan suvining bir qismiga kirsangiz, Iordanda turing.

Va Yoshua Isroil og'illariga dedi: Bu yerga keling va bizning Xudoimiz Rabbiyning sozini eshiting. Shu bilan siz bilasizki, tirik Xudo sizning orangizdadir va U bizning oldimizdan Kanoniylarni, Xettiylarni, Perizziylarni, Xiviylarni, Amoriylarni, Girgoshiylarni va Yabusiylarni yoq qiladi. Mana, butun yerning Rabbiyning ahd sandiqchasi Iordanni kesib otmoqda. Isroil og'illaridan har bir qabiladan bittadan bolmak uzra on ikkita erkakni ozingizga tanlang. Va shunday boladiki, butun yerning Egasi Rabbining ahd sandigini kotarib yurgan ruhoniylarning oyoqlari Iordan suviga kirishi bilanoq, Iordan suvi toxtaydi va yuqoridan tushayotgan suv toxtab turadi.

Va xalq Iordan daryosini kesib otish uchun oz chodirlari dan jonab ketdi, va ruhoniylar Rabbiyning ahd sandigini xalqdan oldin kotardilar. Ahd sandiqini kotarayotgan ruhoniylar Iordanga kirib borayotganlarida va Rabbiyning ahd sandiqini kotarayotgan ruhoniylarning oyoqlari Iordan suvining bir qismiga botirilganida, Iordan esa butun qirgogi boylab tolib-toshayotgan edi, xuddi bugdoy orim-yigim kunlaridagidek. Va yuqoridan tushayotgan suvlar toxtadi, bir qotgan massa juda-juda uzoqda, Kariathiarim qismigacha turdi, lekin pastga tushayotgani tuz dengizi Araba dengiziga tushdi, oxirigacha toxtadi, va xalq Yerixo qarshisida turardi. Va Rabbning ahd sandiqini kotarib turgan ruhoniylar Iordan daryosining ortasida quruq yerda turdilar, va barcha Isroil og'illari quruq yerdan otishardi, toki butun xalq Iordandan otib bolguncha.

4

Va barcha xalq Iordanni kesib otishni tugatgach, Rabbiy Yoshuaga dedi: Xalqdan har bir qabiladan bittadan erkak olib, Ularga buyruq bering va Iordanning ortasidan tayyor on ikki toshni oling, va bularni ozingiz bilan birga kotarib otkazib, ularni oz lageringizda, qayerda kechani otkazsangiz, o'sha yerda qoying.

Va Yoshua Isroil og'illaridan taniqli on ikki erkakni, har bir qabiladan bittadan chaqirib oldi, U ularga dedi: Mening oldimga, Rabbiyning yuziga, Iordanning ortasiga keltiring va u

yerdan har biri tosh olib, Isroilning on ikki qabilasi soniga muvofiq oz yelkasiga kotarsin. Shunday qilib bular sizga doimo turgan belgi sifatida mavjud bolsin, shunday qilib qachonki seniki og'il ertaga seni sorab aytsa: Bu toshlar bizga nima? Va sen og'lingga shunday deb tushuntirasan: Butun yer Rabbiyning ahd sandigi oldida Iordan daryosi toxtadi, u undan otayotganida, va bu toshlar sizga Isroil xalqi uchun abadiy yodgorlik boladi.

Isroil og'illari shunday qildilar, chunki Rabbiy Yoshuaga buyurgan edi. Ular Iordanning ortasidan on ikki tosh oldilar, xuddi Rabbiy Yoshuaga Isroil og'illarining otishi tugallanayotganda buyurganidek. Ularni ozlari bilan birga lagerga kotarib otkazdilar va u yerda qoydilar. Yoshua esa Iordanning ozida, Rabbiyning ahd sandugini kotarayotgan ruhoniylarning oyoqlari ostida bolgan joyda yana on ikki tosh ornatdi, va ular bugungi kungacha u yerda turadi.

Ruhoniylar ahd sandiqini kotarib Iordanda turardi, Rabbiy xalqqa elon qilishni buyurgan barcha narsalarni Yoshua tugallaguncha. Xalq shoshildi va kesib otdi. Va shunday boldiki, barcha xalq otib bolgach, Rabbiyning Ahd sandigi va toshlar ularning oldida otdi. Va Rubin og'illari, Gad og'illari va Manasse qabilasining yarmi Isroil og'illaridan oldin tayyorgarlik korib kesib otdilar, xuddi Muso ularga buyurganidek. Qirq ming jangga tayyor kishi Rabbining oldida Yerixo shahriga qarshi urushga otib ketdilar. O kunda Rabbiy Yoshuani butun Isroil avlodi oldida ulugladi va ular undan qorqdilar, xuddi Muso tirik

bolgan vaqtda bolgani kabi.

Va Rabbiy Yoshuaga shunday dedi: Rabbiyning guvohlik ahdining sanduqini kotarayotgan ruhoniylarga Iordandan chiqishni buyur. Va Yoshua ruhoniylarga buyurdi: Iordandan chiqing. Va shunday boldiki, Rabbning ahd sandiqini kotarib yurgan ruhoniylar Iordan daryosidan chiqib, oyoqlarini yer ustiga qoyishgach, Iordan daryosining suvi oz joyiga shoshilib qaytdi va kecha va uchinchi kun bolgani kabi butun qirgoq boylab oqardi.

Va xalq Iordandan birinchi oyning oninchi kunida chiqdi va Isroil og'illari Yerixodan sharqda, Gilgalda lager qurdilar. Va Yoshua Iordandan olgan o'sha on ikki toshni Gilgalda ornatdi. Qachon og'illaringiz sizlardan Bu toshlar nima? deb sorashsa, deb aytib. Og'illaringizga elon qiling, chunki Isroil bu Iordan daryosini quruq yer ustidan otgan. Rabbimiz Xudoyimiz Iordan daryosining suvini ularning oldida quritganida, ular kesib otguncha, xuddi Rabbimiz Xudoyimiz Qizil dengizni bizning oldimizda quritganidek, biz otib ketguncha. Shunday qilib, yerning barcha millatlari Rabbiyning kuchi kuchli ekanligini bilishlari uchun va siz har bir ishda bizning Xudoyimiz Rabbiyga siginishingiz uchun.

5

Va shunday boldiki, Amoriylarning Iordan daryosidan narida

yashaydigan shohlari va dengiz yonida yashaydigan Finikiya shohlari eshitdilarki, Rabbiy Xudo Isroil og'illari kesib otayotganda Iordan daryosini ularning oldida quritgan edi, ularning onglari erib ketdi va ular qorqib ketishdi, va Isroil og'illarining yuzidan ularda hech qanday donolik qolmadi.

Bu vaqtda Rabbiy Yoshuaga dedi: Ozing uchun otkir qirrali toshdan tosh qilichlar yasab, otirib Isroil og'illarini ikkinchi marta sunnat qil. Yoshua otkir tosh pichoqlar yasadi va Isroil og'illarini Sungisizliklar tepaligi deb atalgan joyda sunnat qildi. Yoshua Isroil og'illarini qanday poklab tashlagan bolsa, yolda qancha bolganlar va Misrdan chiqqanlardan qancha sunnatlanmaganlar bolsa, Yoshua bularning barchasini sunnat qildi, chunki Isroil qirq ikki yil Mabdaritidt sahrosida sarson yurgan edi. Shuning uchun Misr yeridan chiqib ketgan jangchilarning kopchiligi sunnatlanmagan edi, ular Xudoning buyruqlariga itoatsizlik qilganlar edi, ularga Rabbiy farmon qildi, ularning otalari berishga qasam ichgan yerni, sut va asal oqayotgan yerni kormasliklarini. Biroq bular orniga u ularning og'illarini almashtirdi, ularni Yashua sunnat qildi, chunki ular yolda sunnat qilinmagan holda tugilgan edilar. Sunnat qilinganlaridan keyin ular lagerda otirib, sogayguncha tinch turishdi. Va Xudoyo Nun og'li Yoshuaga dedi: Bugun men Misrning sharmandaliklarini sizlardan olib tashladim. Va u o'sha joyning nomini Gilgal deb atadi.

Isroil og'illari Fisih bayramini oyning on tortinchi kuni kechqurun Yerixoning garbida, Iordanning narigi tomonida,

tekislikda otkazdilar. Va ular o yerning donidan achitqisiz va yangi narsalarni yedilar. Shu kuni manna tugadi, ular yerning donidan yegandan keyin, va Isroil og'illari uchun endi manna yoq edi, lekin ular o'sha yili Xurmo daraxtlar yurtini hosil qildilar.

Va shunday boldiki, Yoshua Yerixoda bolganida, kozlarini kotarib, uning oldida turgan bir odamni kordi, va uning qolida qilich tortilgan edi, va Yoshua yaqinlashib, unga dedi: Sen biznikimisan yoki dushmanlarnikimisan? U unga dedi: Men Rabbining qo'shinlari bosh qomondoni, hozir keldim. Va Yeshua yuzini yerga qoyib yiqildi va unga dedi: Xojayinim, qulinga nima buyurasiz? Va Rabbiyning bosh qomondoni Yoshuaga dedi: Oyoqlaringdan sandalingni yech, chunki hozir turgan joyingning ozi muqaddas.

6

Va Yerixo yopilgan va mustahkamlangan edi, va hech kim undan chiqmasdi va hech kim kirmadi. Va Xudoyo Yashuaga dedi: Mana, Men senga Yerixoni, uning podshohini va unda bolgan kuchli jangchilarni qol ostingga topshiraman. Sen esa jangchilarni uning atrofiga aylanma joylashtir. Va shunday boladiki, siz trubani chalganingizda, butun xalq birga baqirsin. Ular baqirganda, shahar devorlari oz-ozidan qulab tushadi va butun xalq shoshib, har biri tog'ridan-tog'ri shaharga kiradi.

Va Nun og'li Yoshua ruhoniylar oldiga kirdi, Va u ularga dedi: Xalqga buyuring shaharni aylanib otishni va uni orab olishni, va jangchilar qurollangan holda Rabbining oldida yurishsin. Va yetti ruhoniy yetti muqaddas karnayga ega bolib, xuddi shunday Rabbning oldida otsinlar va kuchli ovozda chalsinlar, va Rabbning ahd sandigi ergashsin. Jangchilar oldinda yurib otsinlar, va ruhoniylar Rabbining ahd sandigining orqasida karnay chalishib kelsinlar. Lekin xalqqa Yoshua buyurdi va dedi: Qichqirmang, va hech kim sizning ovozingizni eshitmasin, u ozi qichqirish kunini elon qilguncha, va keyin qichqirasizlar. Va Xudoning ahd sandigi aylanib otgach, darhol lagerga ketdi va u yerda uxladi.

Va ikkinchi kuni ertalab Yoshua turdi va ruhoniylar Rabbiyning ahd sandigini kotardilar. Va yetti ruhoniy yetti karnayni kotarib Rabbining oldida olga yurishardi, va shundan keyin jangchilar kirib kelishardi, va qolgan olomon Rabbining Ahd sandiqining orqasida edi. Va ruhoniylar trubalar bilan chaldilar, va qolgan olomon hammasi shaharni yaqindan olti marta aylanib oldi, va yana lagerga ketdi, shunday qildi olti kun davomida.

Va yettinchi kuni ular tongda turishdi va o'sha kuni shahar atrofida yetti marta aylanib otdilar. Va yettinchi marta aylanishda ruhoniylar karnay chaldilar, va Yoshua Isroil og'illariga dedi: Qichqiring, chunki Rabbiy shaharni sizlarga topshirdi. Va bu shahar lanatlangan boladi, u va unda nima bolsa hammasi Sabaot Rabbiga tegishli, faqat fohisha Rahabni saqlab qoling, va uning uyida nima bolsa hammasi ham. Lekin

siz bagishlangan narsadan juda ehtiyot boling, yoqki oylab ozlaringiz bagishlangan narsadan olsangiz, Isroil og'illarining lagerini lanatlangan narsaga aylantiraciz va bizni yoq qilasiz. Va har bir kumush yoki oltin, yoki bronza yoki temir Rabbiga muqaddas boladi va Rabbining xazinasiga kiritiladi.

Va ruhoniylar karnaylarda chaldilar, xalq karnaylar ovozini eshitgach, butun xalq birga katta va kuchli jangovar qichqiriq bilan qichqirdi, va butun devor atrofida yiqildi, va butun xalq shaharga kotarildi. Yoshua uni va shahardagi hamma narsani halok qildi: erkakdan tortib ayolgacha, yosh yigitdan tortib qari odamgacha, buzoqdan tortib yukli hayvongacha, qilich bilan.

Va Yoshua josuslik qilgan ikki yosh erkakka dedi: Ayolning uyiga kiring va uni hamda unga tegishli barcha narsalarni u yerdan olib chiqing. Shaharni aygoqlab chiqqan ikki yigit ayolning uyiga kirdilar va fohisha Rahab, uning otasi, onasi, aka-ukalari, qarindoshlari va unga tegishli bolgan hamma narsalarni olib chiqdilar hamda ularni Isroil lageridan tashqariga joylashtirdilar. Va shahar olov bilan yondirildi undagi hamma narsa bilan birga, faqat kumush, oltin, bronza va temir Rabbining xazinasiga kiritilish uchun berildi.

Va Yashua fohisha Rahabni va uning barcha ota-bobo uyini tirik qoldirib saqlab qoldi va uni Isroilda joylashtirib qoydi, bugungi kungacha, chunki u Yashua Yerixoga josuslik qilish uchun yuborgan josuslarni yashirgan edi. Yoshua o'sha kuni Rabbining oldida qasam bergizdi va dedi: Lanatlangan bolsin o'sha odam,

kim o'sha shaharni qayta qursa, ozining tongich og'li bilan uning poydevorini qoyadi va ozining eng kichik og'li bilan uning darvozalarini ornatadi. Va shunday qildi Baytellik Ozan: Abiron tongichida uning poydevorini qoydi va eng kichik og'li saqlanib qolganda uning darvozalarini ornatdi.

Va Rabbiy Yoshua bilan edi, va uning nomi butun yer boylab mashhur edi.

7

Isroil og'illari katta gunoh qildilar va muqaddas narsalardan ozlari uchun oldilar. Yahudo qabilasidan Zara og'li Zambrining nabirasi, Xarmining og'li Axar muqaddas narsalardan oldi. Rabbiy gazab bilan Isroil og'illariga qahrlanib ketdi.

Va Yoshua Baytel yonida joylashgan Ay shahriga odamlarni yubordi va ularga: Borib Ayni josuslik qilib koring dedi. Erkaklar yuqoriga chiqdilar va Aini josuslik qildilar. Ular Yoshuaga qaytib keldilar va unga dedilar: Butun xalq yuqoriga chiqmasin, balki ikki ming yoki uch ming erkak yuqoriga chiqsin va shaharni qamal qilsin. U yerga butun xalqni olib chiqma, chunki ular ozgina. Va taxminan uch ming erkak yuqoriga kotarildi va ular Ai erkaklaridan qochdilar. Ai shahridagi erkaklar ulardan ottiz olti kishini oldirishdi, darvozadan boshlab ularni taqib qilishdi va nishablikda ularni tor-mor qilishdi. Xalqning yuragi qorquvga tushdi va suv kabi

bolib qoldi.

Yoshua oz kiyimlarini yirtdi va yerga yuztuban Rabbining oldida kechqurunigacha yiqildi, ozi ham, Isroil oqsoqollari ham, va ular boshlariga chang sepdilar. Va Yoshua dedi: Iltimos qilaman, Rabbim, nega xizmatkoringiz bu xalqni Iordan daryosidan otkazdi, uni Amoriylikka topshirish va bizni halok qilish uchun? Agar biz Iordan daryosi yonida qolgan va joylashgan bolganimizda edi. Va men nima deyishim mumkin, chunki Isroil oz dushmani oldida orqasini ogirdi? Va Kanoniy eshitgach va yerdagi barcha yashovchilar bizni orab olishadi va bizni yerdan yoq qilishadi, va Sen Öz buyuk nomingga nima qilasan?

Rab Yoshuaga dedi: Tur, nega sen yuzingga yiqilding? Xalq gunoh qildi va Men ular bilan tuzgan ahdimni buzdi, muqaddas narsalardan og'irlab, oz idishlariga solib qoydilar. Va Isroil og'illari oz dushmanlari oldida chidab tura olmaydilar, ular oz dushmanlari oldida orqaga qaytaradilar, chunki ular lanatlangan narsa boldilar. Agar sizlar ozlaringizdan lanatlangan narsani olib tashlamasangiz, men endi sizlar bilan bolmayman. Turib, xalqni muqaddaslang va ertaga muqaddas qilinishlarini ayting. Rabbiy Isroilning Xudosi shunday deydi: lanatlangan narsa ichingizda bor, siz dushmanlaringiz oldida qarshilik korsata olmaysiz, toki lanatlangan narsani ichingizdan olib tashlamaguningizcha. Va siz barchangiz erta tongda qabilalar boyicha yigilasizlar, va Rabbiy korsatgan qabila bolsa, uni uruglar boyicha keltiracizlar, va Rabbiy korsatgan urugni uy boyicha keltiracizlar, va Rabbiy qabul qilgan uyni odam-odam

boyicha keltiracizlar. Va kim korsatilgan bolsa, u olovda yondiriladi va unga tegishli bolgan hamma narsa ham, chunki u Rabbiyning ahdini buzdi va Isroilda qonunsizlik qildi.

Va Yoshua erta turdi va xalqni qabilalar boyicha olib keldi, va Yahudo qabilasi korsatildi. Va u uruglar boyicha oldinga keltirildi va Zarai urugi korsatildi. Va u odam boyicha oldinga keltirildi, Va Axar, Zambrining og'li, Zaraning nabirasi aniqlandi.

Va Yoshua Axarga dedi: Bugun Isroilning Rabbiy Xudosiga ulugvorlik ber va tan ol, menga nima qilganingni aytib ber va mendan yashirma. Va Axar Yoshuaga javob berib dedi: Haqiqatan, men Isroilning Xudosi Rabbining oldida gunoh qildim, shunday va shunday qildim. Men oljada naqshli chiroyli kiyim, ikki yuz didrachma kumush va elli didrachma ogirlikdagi bitta oltin tilni kordim va ularni xohlab oldim. Mana, ular mening chodirida yashiringan va kumush ularning ostida yashiringan. Va Yoshua elchilarni yubordi va ular lashargohga, chodirga yugurib borishdi. Bu narsalar uning chodirida yashiringan edi va kumush ularning ostida edi. Va ular ularni chodirdan chiqarib keltirishdi va Yoshua va Isroil oqsoqollariga keltirdilar va ularni Rabbining oldiga qoydilar.

Yoshua Zaraning og'li Axarni oldi va uni Axor jarligiga olib keldi, shuningdek uning og'illarini, qizlarini, buzoqlarini, yuk hayvonlarini, barcha qoylarini, chodirini va barcha mol-mulkini. Butun xalq ham u bilan birga edi va ularni Emekaxorga olib keldi. Yashuva Axarga dedi: Nega sen bizni halok qilding?

Rabbiy seni bugun xuddi shunday halok qilsin. Va butun Isroil uni tosh bilan otdi, va uning ustiga katta tosh uyumini qoydilar, va Rabbiyning jahli gazabi toxtadi. Shu sababli uni Emekaxor deb nomladilar shu kungacha.

8

Xudoy Yoshuaga dedi: Qorqma va vahima qilma, ozing bilan barcha jangchi erkakklarni ol va turib, Aiga kotaril. Mana, Men Ai shohini va uning yerini sening qolingga berdim. Sen Ai shahriga xuddi Yerixoga qilganingdek qilasan va uning podshohiga ham shunday qilasan, mollarning oljasini esa ozing uchun olasan, shaharning orqa tomonida ozing uchun pistirma qoy.

Yoshua va barcha jangchi xalq turdilar, shunda ular Aiga kotarilsinlar. Yoshua ottiz ming kuchli erkakni tanladi va ularni kechasi yubordi. Va u ularga buyurdi: Siz shahar orqasida pistirmada yotinglar, shahardan uzoqqa ketmang va hammangiz tayyor bolinglar. Va men va men bilan birga bolgan barcha odamlar shahar tomon yaqinlashamiz, va shunday boladiki, Ai shahrida yashovchilar bizni kutib olish uchun chiqishganda, xuddi yaqinda bolgani kabi, biz ularning oldidan qochamiz. Va qachonki ular orqamizdan chiqib ketishsa, biz ularni shahardan tortib olamiz, va ular aytishadi: Bular bizning yuzimizdan qochishyapti, xuddi avvalgidek. Siz esa tuzokdan kotarilib, shaharga borasiz. Shu sozga muvofiq ish tutasizlar, mana men

sizlarga buyurganman. Yoshua ularni yubordi va ular pistirmaga ketib, Baytel va Ay orasida, Ay dengizidan tomon otirdilar.

Va Yoshua ertalab erta turib, xalqni kozdan kechirdi va u va oqsoqollar xalqning oldida Ay tomon kotarildilar. Va barcha jangchi xalq u bilan yuqoriga kotarildi va yurib borib, sharqdan shaharning roparasiga keldi. Va shahar pistirmasi dengizdan, Va shunday boldiki, Ai podshosi korgach, shoshildi va ularga qarshi tog'ridan-tog'ri jangga chiqdi, ozi va uning bilan birga bolgan barcha xalq, va u shahar orqasida unga pistirma qoyilganini bilmas edi. Va u kordi va Yoshua va Isroil ularning oldidan chekindilar. Va ular Isroil og'illari orqasidan quvib ketishdi va ozlari shahardan uzoqlashib ketishdi. Aida hech kim qolmadi, Isroilning ortidan quvmaydigan odam yoq edi, va ular shaharni ochiq qoldirib, Isroilning ortidan quvishdi.

Rabbiy Yoshuaga dedi: Qolingdagi nayza bilan qolingni shahar tomon choz, chunki uni senga topshirdim va pistirmadagilar oz joylaridan tezda kotariladi. Yoshua qolini nayzasi bilan shahar tomon chozdi. Pistirmadagilar oz joylaridan tezlik bilan turdilar va u qolini chozganida chiqdilar, shahrga kirdilar va uni egalladilar, shoshib shaharni olovga yondirishdi. Ay aholilari orqalariga qarashgach, shahardan osmonga kotarilayotgan tutunni korishdi va endi u yoqqa ham, bu yoqqa ham qochishga joyları qolmagan edi. Yoshua va butun Isroil pistirmadagilar shaharni olgani va shahar tutuni osmonga kotarilganini kordilar, keyin ortga ogirilib, Ay aholisini urdilar. Va bular

shahardan chiqib, uchrashuv tomon yol oldilar, va ular lager ortasida bo'shashdilar, bular bu tarafdan va bular bu tarafdan, va ularni urdilar, shunday qiladiki, ulardan saqlanganlar va qochganlar qolmasin. Va ular Ai podshohini tirik qolga oldilar va uni Yoshuaga olib keldilar.

Va Isroil og'illari Ay shahrida, dalalarda va togning pastga tushish joyida bolganlarning hammasini oldirishni toxtatgach, ularni u yerdan oxirigacha taqib qilgach, Yoshua Ay shahriga qaytdi va uni qilich bilan urdi. O'sha kunda qulganlar erkakdan tortib ayolgacha on ikki ming kishi boldi - Ay shahrining barcha aholisi. Isroil og'illari shahardagi barcha oljalarni ozlari uchun talon-taroj qildilar, Rabbning buyrugiga kora, xuddi Rabb Yoshuaga buyurgan usulda.

Va Yoshua shaharni olovda yoqdi va uni abadiy yashamaydigan topraq uyumiga aylantirdi, shu kungacha. Va u Ai podshohini ikki shoxli daraxt ustiga osdi. U daraxt ustida kechgacha turdi. Quyosh botayotganda Yoshua buyruq berdi va ular uning tanasini daraxtdan tushirib, chuqurga tashladilar. Uning ustiga tosh uyumini qoyishdi va u shu kungacha turadi.

9

Amoriylar podshohlari eshitganlarida – Iordan daryosining narigi tomonidagilar, togli joydagilar, tekislikdagilar, Buyuk dengizning barcha qirgoq hududlaridagilar, Anti-Livan

yonidagilar, Xettiylar, Kanoniylar, Perizziylar, Eviylar, Amoriylar, Girgoshiylar va Yabusiylar,

Ular hammasi birga Yoshua va Isroilga qarshi urush qilish uchun yigilishdilar.

Gabaonda yashovchilar Xudo Yerixo va Ayga qilgan barcha ishlarni eshitdilar. Va ular ozlari ham hiyla bilan shunday qildilar: kelib, ozlarini oziq-ovqat bilan taminladilar va tayyorladilar, yelkalariga eski chalqanchalarni va sharobning eski, yirtilgan-da boglangan kon chalqanlarini oldilar. Ularning oyoq kiyimlarining ichi qismlari va oyoqlaridagi sandallari eski va yamoqlangan edi, ustlaridagi kiyimlari eskirgan edi, va oziq-ovqat sifatidagi nonlari quruq, mogorlangan va maydalangan edi.

Ular Gilgaldagi Isroil lageriga Yoshuaning oldiga keldilar va Yoshuaga hamda Isroilga dedilar: Biz uzoq yerdan keldik, endi biz bilan ahd tuzing. Va Isroil og'illari Xiviyga dedilar: Ehtimol sen bizning oramizda yashayotgan bolsang, biz sen bilan qanday ahd tuzamiz? Va ular Yoshuaga aytdilar: Biz seninr xizmatkorlaringmiz. Yoshua ularga dedi: Siz qayerdansiz va qayerdan keldingiz? Va ular dedilar: Yerdan uzoqdan juda keldilar xizmatkorlaringiz Rabbiyning Xudoyingizning nomida, chunki eshitdik uning nomini va u Misrda qilgan barcha ishlarini. Va u Amoriylar shohlariga, yani Iordan daryosining narigi tomonida bolgan Amoriylar shohi Sihonga va Ashtarot va Edreida yashovchi Bashan shohi Ogga nima qilganini. Va eshitib,

bizning oqsoqollarimiz va bizning yurtimizda yashovchilarning barchasi bizga dedilar: Ozingizga yolga oziq-ovqat oling va ularga uchrashishga boring, va ularga ayting: biz sizning xizmatkorlaringizmiz, endi biz bilan ahd tuzinglar. Bular non, biz ularni issiq holda taminladik o'sha kuni, qachon sizlarga kelish uchun chiqqan edik, hozir esa ular qurib ketishdi va yeyilgan bolib qolishdi. Va bular vino tulumlar-i, kim-ni biz yangi holda toldirgan edik, ular yorildi, va bizning kiyimlarimiz va sandallarimiz juda uzoq yoldan eskirib ketdi.

Va rahbarlar ularning oziq-ovqatini oldilar, lekin Rabbiydan soramashdi. Va Yoshua ular bilan tinchlik tuzdi, va ular bilan ularni saqlab qolish uchun ahd ornatdilar, va jamoat rahbarlari ularga qasamyod qildilar.

Va shunday boldiki, uch kundan keyin ular bilan ahd tuzgandan song, ular eshitdilarki, ular yaqin joyda turishadi va ular orasida yashashar ekan. Isroil og'illari jonab ketdilar va ularning shaharlariga keldilar, ularning shaharlari esa Gabaon, Kefira, Beerot va Iarin shaharlari edi. Va Isroil og'illari ularga qarshi jang qilmadilar, chunki barcha rahbarlar ularga Isroilning Xudosi Rabbiy nomidan qasamyod qilgan edilar, va butun jamoat rahbarlarga qarshi norozilik bildirdi.

Va rahbarlar butun jamoatga aytdilar: Biz ularga Isroilning Rabbisi Xudoga qasam ichdik va hozir biz ularga tegisha olmaymiz. Biz buni qilamiz: ularni tiriklayin ushlaymiz va ularni saqlab qolamiz, va bizga qarshi gazab bolmaydi, chunki

biz ularga qasamyod qilganmiz. Ular yashaydilar va butun jamiyat uchun otin kesuvchilar hamda suv tashuvchilar boladilar, xuddi rahbarlar ularga aytganlaridek.

Yoshua ularni chaqirib yigdi va ularga dedi: Nega meni aldadingizlar, Biz sizdan juda uzoqmiz deb, lekin siz bizning oramizda yashovchilarning qo'shnilari ekansizlar? Va endi siz lanatlanganlar, sizlardan qul, otin kesuvchi va suv tashuvchi hech qachon toxtamaydi menga va mening Xudoyimga. Va ular Yoshuaga javob berishdi va aytishdi: Bizga elon qilindi, Rabbiy Xudoyingiz Musoga, Ozining xizmatkoriga, sizga shu yerni berish va bizni hamda undagi barcha yashovchilarni sizning oldingizdan yoq qilishni qancha buyurgan. Va biz sizning oldingizdan jonlarimiz haqida juda qorqdik va shu ishni qildik. Va endi mana, biz sizga boysunoqmiz, sizga qanday yoqsa va sizga qanday tog'ri korinsa, shunday qiling bizga.

Va ular ularga shunday qildilar, va Yoshua o'sha kuni ularni Isroil og'illarining qollaridan qutqardi va ular ularni oldirmadilar. Va Yoshua ularni o'sha kunda barcha jamoat uchun va Xudoning qurbongohi uchun otin kesuvchilar va suv tashuvchilar qilib tayinladi, shu sababli Gibonda yashovchilar xudoning qurbongohi uchun otin kesuvchilar va suv tashuvchilar boldilar bugungi kungacha, va Rabbiy tanlaydigan joyga.

10

Quddus podshosi Adonibezek Yoshua Ay shahrini egallaganini va uni butunlay vayron qilganini eshitdi. Ular Yerixo va uning podshosiga qanday muomala qilgan bolsalar, Ay va uning podshosiga ham shunday muomala qildilar. Shuningdek, u Gibeon aholisi Yoshua va Isroilga qochib kelganini ham eshitdi. Va ular ulardan juda qorqishdi, chunki u bilardi, Gibeon katta shahar edi, xuddi shoh shaharlaridan biri kabi, va uning barcha erkaklari kuchli edi. Va Yerusalom podshohi Adonibezek Xebron podshohi Elamga, Jarmut podshohi Pidonga, Lachish podshohi Jephtaga va Odollam podshohi Dabirga xabar yubordi va dedi: Keling, mening oldimga chiqing va menga yordam bering, Gabaonga qarshi urushaylik, chunki ular Yoshua va Isroil og'illariga qochib otishdi. Va Yabusiylarning besh podshohi ketdi: Yerushalim podshohi, Xevron podshohi, Yerimut podshohi, Laxish podshohi va Odollam podshohi – ular va ularning butun xalqi. Ular Gabonni orab oldilar va uni qamal qildilar.

Va Gibeonda yashovchilar Yoshuaga Isroilning Gilgaldagi lageriga xabar yubordilar va deyishdi: Qollaringni qullaringdan tortmang, bizga kotarilib keling tezlik bilan, bizga yordam bering va bizni qutqaring, chunki Amoriylarning togli joyda yashovchi barcha podshohlari bizga qarshi yigilishdi. Yoshua Gilgaldan yuqoriga ketdi, u bilan birga barcha jangchi xalq va kuchda qodir bolgan barcha kishilar.

Va Rabbiy Yoshuaga dedi: Ulardan qorqma, chunki men ularni sening qollaringga topshirdim, ulardan hech kim sizlarning

oldingizda qolmaydi.

Va Yoshua ularga to'satdan yetib keldi, chunki u butun tun davomida Gilgaldan yol bosib kelgan edi. Va Xudoyo Isroil og'illari yuzidan ularni sarosimaga soldi va Xudoyo ularni Gabaonda buyuk ezish bilan ezdi, va ularni Bet-Xoron kotarilish yoli bilan taqib qildilar, va ularni Azeqa va Maqqedagacha kesib tashladilar. Ular Isroil og'illarining yuzidan Xoronein tushishida qochayotganlarida, Rabbiy ularga osmandan dol toshlari tashladi, Azegaqacha. Dol toshlari tufayli olganlar, Isroil og'illari urushda qilich bilan oldirganlaridan koproq boldi.

Keyin Yoshua Xudoga gapirdi, o'sha kuni Xudo Amoriylikni Isroilning qoliga topshirdi, qachonki u ularni Gibeonda ezdi va ular Isroil og'illari oldida tor-mor qilindi, va Yoshua dedi: Quyosh Gibeon ustida toxta, va oy Ayalon jarligi ustida. Va quyosh va oy toxtab turdi, toki Xudo ularning dushmanlari ustidan himoya qilguncha, va quyosh osmonning ortasida turdi, gurubga qarab oldinga surilmadi bir kun oxirigacha. Va bunday kun bolmadi, na undan oldin, na undan keyin, shunday qilib Xudo odamning sozini eshitdi, chunki Rabbiy Isroil bilan birga urushdi.

Va bu besh shoh qochdilar va Maqedodagi gorga yashirindilar. Va Yoshuaga xabar berildi: Makkeda gorida yashiringan besh podshoh topildi. Va Yoshua dedi: gorning ogziga toshlarni dumalang va ularni qoriqlash uchun odamlarni tayinlang. Siz esa toxtamang, dushmanlaringiz orqasidan quvib boring va

ularning orqa qo'shinini ushlab oling, ularning shaharlariga kirishlariga yol qoymang, chunki ularni Rabbiy Xudoyimiz bizning qollarimizga topshirdi. Va shunday boldiki, Yoshua va barcha Isroil og'illari ularni juda katta qirgin bilan oxirigacha urib bolganlarida, omon qolganlar mustahkamlangan shaharlarga qochib qutulishdi.

Va butun xalq Yoshua tomon Maqqedaga sog-salomat qaytdi, va Isroil og'illaridan hech kim oz tili bilan qichqirmadi.

Va Yoshua aytdi: Gorni oching va bu besh shohni gordan chiqarib keling. Va ular besh podshohni gordan olib chiqdilar: Yerushalim podshohini, Xevron podshohini, Ierimut podshohini, Laqish podshohini va Odollam podshohini. Va qachonki ularni Yoshuaga olib chiqdilar, Yoshua butun Isroilni, urush boshlovchilarni va u bilan birga yurganlarni chaqirib yigdi va ularga dedi: Oldinga boring va oyoqlaringizni ularning boyinlariga qoying. Va ular yaqinlashib, oyoqlarini ularning boyinlariga qoydilar. Va Yashua ularga dedi: ulardan qorqmang va qorqmang, jasoratli boling va kuchli boling, chunki Rabbiy sizning barcha dushmanlaringizga, kimlar bilan siz jang qilasiz, shunday qiladi. Va Yoshua ularni oldirdi va ularni besh yogochga osdi, va ular yogochlarda kechgacha osilgan edilar. Va quyosh botishiga yaqin Yoshua buyruq berdi, va ular ularni yogochlardan tushirdilar, va ularni gorga tashladilar, u yerga ular qochib ketgan edilar, va gor ustiga toshlarni dumalatdilar bugungi kungacha.

Va ular o'sha kuni Makkedahni oldilar va uni qilich bilan qirdilar, hamda unda bolgan barcha nafas oluvchi narsalarni butunlay yoq qildilar. Unda saqlanib qolgan yoki qochib ketgan hech kim qolmadi. Ular Makkedah shohiga ham xuddi Yerixo shohiga qilganlaridek qildilar.

Va Yoshua va butun Isroil u bilan birga Makkedadan Libnaga ketdi va Libnani qamal qildi. Va Xudo uni Isroilning qollariga topshirdi va ular uni oldilar, va uning podshosini, va ular uni qilich ogzi bilan qotillik qildilar, va undagi har bir nafas oluvchini, va unda saqlanib qolgan yoki qochib ketgan hech kim qoldirilmadi, va ular uning podshosiga shunday qildilar, xuddi Yerixo podshosiga qilganlaridek.

Va Yoshua va butun Isroil u bilan birga Lebnadan Laxishga ketdi va uni qamal qildi. Va Xudo Laxishni Isroilning qollariga topshirdi. Uni ikkinchi kuni oldilar va uni qilich bilan qotil qildilar hamda butunlay yoq qildilar, xuddi Lebnahga qilganlaridek. O'shanda Gazer shohi Elam Lachishga yordam berish uchun chiqdi va Yoshua uni qilich bilan urdi, shuningdek uning xalqini ham, shunday qilib ulardan hech kim omon qolmadi va hech kim qochib qutulmadi.

Va Yoshua va butun Isroil u bilan birga Laxishdan Odollamga ketdi, va uni qurshab oldi va uni bosib oldi. Va Xudo uni Isroilning qoliga topshirdi va uni o'sha kuni oldi va uni qilich bilan oldirdi va barcha nafas oluvchilarni halokat bilan oldirdilar, xuddi Laxishga qilganlaridek.

Va Yoshua butun Isroil bilan birga Xevronga ketdi va uni qamal qildi. Va ular uni qilich bilan urdilar, va undagi barcha nafas oluvchi jonzotlardan hech biri omon qolmadi, xuddi Odollamga qilganlaridek, ular uni butunlay yoq qildilar va undagi hamma narsani.

Va Yoshua va butun Isroil Dabirga qaytdi va uni qamal qildi. Ular uni, uning podshohini va uning qishloqlarini oldilar va uni qilich bilan urdilar, uni va undagi barcha nafas oluvchilarni butunlay yoq qildilar, va unda hech kimni tirik qoldirmadilar. Xebronga va uning podshohiga qanday qilgan bolsalar, Dabirga va uning podshohiga ham shunday qildilar.

Va Yoshua togli hududning barcha yerini, Nagebni, tekislikni, Asedotni va uning shohlarini urdi, ulardan hech bir qutqarilganni qoldirmadi, va barcha nafas oluvchi jonzotni butunlay yoq qildi, xuddi Rabbiy Isroilning Xudosi buyurgan usulda. Kadesh Barneadan Gazagacha, butun Gosem Gabaongacha. Yoshua ularning barcha shohlarini va ularning yerini bir marta urdi, chunki Isroilning Rabbiy Xudosi Isroil bilan birga jang qildi.

11

Asor podshosi Yabis eshitganida, u Maron podshosi Yobabga, Symon podshosiga va Azif podshosiga elchilar yubordi. va buyuk Sidon yonidagi podshohlar tomon, togli joyga va

Keneroth roparasidagi Arabahga, va tekislikka, va Phenaeddorga, va sharqdan sohil Kanoniylarga, va sohil Amoriylarga, va Xettiylarga, va Perizziylarga, va togdagi Yabusiylarga, va Xiviylarga, va Xermon ostidagilarga Massyma yeriga. Va ular va ularning shohlari ular bilan chiqdilar, xuddi dengiz qumidek koplikda, va otlar va aravalar juda kop edi. Va barcha podshohlar yigilishdilar va bir joyga kelishdilar, va Maron suvi yonida lashargoh qurib, Isroilga qarshi urush qilish uchun toplanishdi.

Va Xudoyo Yoshuaga dedi: Ularning yuzidan qorqma, chunki ertaga shu vaqtda men ularni Isroil oldida maglub qilingan holda topshiraman, ularning otlarini choloq qilasan va ularning aravalarini olovda yondirasan. Yoshua va barcha jangchi xalq Maron suvi yonida to'satdan ularning ustiga keldi va togli joyda ularning ustiga hujum qildilar. Va Xudo ularni Isroilning qoliga topshirdi va ularni urib, buyuk Sidongacha, Maserongacha va sharqdagi Massox tekisliklarigacha taqib qildilar, hamda ularni shunday kesib tashladiki, ulardan birorta ham omon qolmadi. Va Yoshua ularga shunday qildi, qanday usulda Rabbiy unga buyurgan edi: ularning otlarini kesdi va ularning aravalarini olov bilan yoqdi.

Va Yoshua o'sha vaqtda qaytib keldi va Xazorni hamda uning shohini egallab oldi, Xazor esa ilgari o'sha barcha shohliklarni boshqaruvchi edi. Va ular qilich bilan u shaharda har bir nafas oluvchi narsani oldirishdi va hammasini butunlay yoq qilishdi, u shaharda birorta ham nafas oluvchi narsa qoldirilmadi va

Hazorni olovda yondirishdi. Va Yoshua qirolliklarning barcha shaharlarini va ularning qirollarini oldi va ularni qilich bilan oldirdi va ularni butunlay yoq qildilar, Rabbiyning xizmatkori Muso buyurgan usul bilan. Lekin Isroil barcha mustahkam shaharlarni yoqib yubormasdi, faqat Hazorni yolgiz yoqib yubordi. Va Isroil og'illari uning barcha oljalarini ozlari uchun talon-taroj qildilar, lekin ularning barchasini qilich bilan butunlay yoq qildilar, ularni yoq qilguncha, ulardan hech qanday nafas oluvchi narsani qoldirmadilar. Xudo oz xizmatkori Musoga qanday buyurgan bolsa, Muso ham xuddi shunday Yoshuaga buyurdi va Yoshua ham shunday qildi, Muso unga buyurgan barcha narsalardan hech narsani buzmadi.

Va Yoshua togli hamma yerni, Nagebning hamma yerini, Goshemning hamma yerini, tekislikni, garbiy tomonni, Isroil togini va past joylarni oldi. Togga, Xelxa togidan va Seirga kotariladigan joydan va Balagadgacha, va Livan tekisliklaridan Aermon togi ostida, ularning barcha shohlarini oldi, yoq qildi va oldirdi. Va Yoshua bu podshohlar bilan kop kunlar urush qildi.

Va shunday shahar yoq edi, uni Isroil olmagan bolsa, hammasini ular urushda oldilar. Chunki Rabbiy orqali ularning yuraklarini mustahkamlash sodir boldi, Isroilga qarshi urushga chiqish uchun, shunda ular yoq qilinsin, ularga rahm-shafqat korsatilmasin, balki ular yoq qilinsin, xuddi Rabbiy Musoga aytganidek.

O'sha vaqtda Yoshua keldi va togli joydan, Xevrondan, Dabirdan,

Anabotdan va butun Yahudodan Anakimlarni ularning shaharlari bilan birga yoq qildi va Yoshua ularni butunlay yoq qildi. Isroil og'illaridan Anakimlardan hech kim qoldirilmadi, lekin faqat Gazo, Gat va Ashdodda qoldirildi.

Va Yoshua barcha yerni oldi, chunki Rabbiy Musoga buyurgan edi, va Yoshua ularni Isroilga meros qilib berdi, ularning qabilalari boyicha taqsimlab, va yer urushdan tinchlikka erishdi.

12

Va bular yer podshohlar bolib, ularni Isroil og'illari oldirishdi va ularning yerlarini Iordandan narida, quyosh chiqishidan, Arnon jaridan Hermon toghigacha va butun Araba yerini sharqdan meros qilib olishdi. Sihon, Amorlarning qiroli, Heshbonda yashar edi va Arnondan boshlab hukmronlik qilardi. Arnon vodiyda joylashgan bolib, vodiyning bir qismini va Gileadning yarmini Jabbokgacha, yani Ammon og'illarining chegaralarigacha egallagan edi. Va Arab gacha Chinnereth dengizidan sharqqa qarab, va Arab dengizigacha, yani tuzlar dengizi, sharqdan Beth jeshimoth yoli boylab, Temandan Asedoth Phasga ostidan. Va Og, Bashan podshohi, gigantlar orasidan qolgan edi, u Ashtarot va Edreida yashovchi. Hermon tog‘idan va Sekkaydan boshlab, butun Bashanni Gergesi chegaralarigacha, Machini va yarim Giladni Xeshbon shohi Sixonning chegaralarigacha boshqargan hukmdor. Muso

Rabbiyning xizmatkori va Isroilning og'illari ularni urdilar, va Muso uni meros sifatida Ruben, Gad va Manassaning yarmi qabilasiga berdi.

Va bular Amoriylar podshohlarining, kimlarni Yoshua va Isroil og'illari Iordanning narida, Balagad dengizidan Livan tekisligida va Seir tomon kotariluvchilar uchun Chelcha togigacha oldirishdi, va Yoshua uni Isroil qabilalariga ularning qurasi boyicha meros qilib berdi. Togda, tekislikda, Arabda, Asedotda, cholda va Negevda: Xettiylikni, Amoriylikni, Kanoniylikni, Perizziylikni, Xiviylikni va Yebusiylikni.

Yerixo podshohini va Baytel yonida joylashgan Ay podshohini, Yerushalim qiroli, Xevron qiroli, Hierimouth podshohini, Lachish podshohini, Ailam podshohini, Gazer podshohini, Dabir podshohini, Gader podshohini, Qirol Hermath, qirol Ader, Lebna podshohini, Odollam podshohini, Podshoh ketdi. Taphout podshohini, Opher podshohini, Arok podshoh Ofek, Asom podshohini, Qirol Symoon, qirol Mambroth, qirol Aziph. Qodish podshosi, Zahhok podshosi, Maredot qiroli, Karmel qiroli Iekom, Fenneador Odollam podshohi, Galileya Gei podshohi. Thersa podshohini, bularning barchasi yigirma toqqiz podshoh.

13

Yoshua keksa bolib, kunlari ilgor borgan edi, va Rabbiy Yoshuaga dedi: Sen kunlari ilgor bordingiz, va meros uchun kop

yer qolgan. Va bu tashlab ketilgan yer, Filistimliklar chegaralari, Gesiritlik va Kanonlik, Misrga qaragan o‘rinsiz hududdan tortib Akkaron chegaralarigacha, Kan’oniylarning chap tomonidan, Filistimliklarning beshta satrapiyasiga hisoblanadi: G‘azalik, Ashdodlik, Ashqelonlik, Gittlik, Akkaronlik va Euaion. Temandan va Kananning barcha yeridan Gaza oldida, va Sidoniylar Afekgacha, Amoriylar chegaralarigacha, va Filistinlarning Galiath yeri va barcha Livan quyosh chiqishidan, Gilgaldan Hermon togi ostidan Hamat kirishigacha. Livan toglaridan Maseref Memfomaimgacha bolgan togli joylarda yashaydigan hamma kishilarni, barcha Sidonliklarni men Isroil yuzidan yoq qilaman, lekin sen uni qura orqali Isroilga taqsimla, men senga buyurgan usulda.

Va endi bu yerni toqqiz qabilaga va Manassaning yarim qabilasiga meros sifatida bolib ber. Iordandan katta dengizicha, quyosh botishiga qarab uni berasan, katta dengiz chegara boladi. Ikki qabilaga va Manassehning yarim qabilasiga, Reubenga va Gadga Muso berdi Iordan naridasida, quyosh sharqiga muvofiq, unga Muso, Rabbiyning xizmatkori, bergan. Aroerdan, qaysi Arnon selining qirgogida joylashgan, va vodiyning ortasidagi shaharni, va Madabodan butun Misorni, Amoriylar podshosi Sihonning barcha shaharlari, u Heshbonda hukmronlik qilgan, Ammon og'illari chegaralarigacha. Va Galaaditis, va Gesiri chegaralari, va Machati, butun Hermon togi, va butun Basanitis Achagacha, Bashanda hukmronlik qilgan Ogning barcha qirolligini - u Ashtarot va Edreida hukmronlik qilgan, bu gigantlardan qolgan edi, va Muso uni

urdi va yoq qildi. Va Isroil og'illari Gesiri, Machati va Kanoniylarni butunlay yoq qilmadilar, va Gesiri shohi va Machati Isroil og'illari orasida bugungi kungacha yashab keldi.

Lekin Levi qabilasiga meros berilmadi, Rabbiy Isroilning Xudosi, Ozi ularning merosi, Rabbiy ularga aytganidek, va bu taqsimot, qaysi Muso Isroil og'illariga Moabning Arabotida Iordan daryosining narigi tomonida Yerixoga qarab taqsimlagan.

Va Muso Rubin qabilasiga ularning uruglariga kora berdi. Va ularning chegaralari Aroerdan boshlandi, u Arnon vodiysining yuzida joylashgan, hamda Arnon vodiysidagi shahar va butun Misor, Heshbongacha va Misorda joylashgan barcha shaharlar, va Daibon, va Bamoth Baal, va Meelboth uyi, va Bashan, va Bamot, va Mefaat va Kiryatayim, va Sebama, va Serada, va Sion Enab togida, va Bet Peor, va Asedot Fasga, va Bayttaseinot, va Misorning barcha shaharlari va Amoriylar podshosi Sihonning butun podshohligi, uni va Midian rahbarlarini: Evini, Rekemni, Surni, Hurni va Sionning hukmdori oldirilgan Rebani Muso urgan edi, hamda Sionda yashovchilarni.

Va ular Beor og'li Balaam koruvchini burilish nuqtasida oldirishdi.

Rubin qabilasining chegaralari Iordan daryosi chegara boldi, bu Rubin og'illarining merosi ularning uruglariga kora, ularning shaharlari va ferma hovlilari bilan birga.

Muso Gad og'illariga ularning uruglariga kora berdi. Va ularning chegaralari Yazer, Giladning barcha shaharlari va Ammon og'illarining yerining yarmi Arabagacha boldi, u Arad roparasida joylashgan. Va Xeshbondan Arabotgacha Massifaga kora, va Botanim, va Maan Daibonning chegaralarigacha. va Enadom va Othargai va Bainthanabra va Sokchotha va Saphan va Heshbon podshohi Sihonning qolgan mamlakati, va Iordaniya Chinnereth dengizining bir qismigacha chegaralaydi, Iordaniyaning sharq tomonida. Bu Gad og'illarining merosi ularning uruglari boyicha va ularning shaharlari boyicha edi. Ularning uruglari boyicha ular boyinlarini dushmanlari oldida qaytaradilar, chunki ularning shaharlari va qishloqlari ularning uruglari boyicha taqsimlangan edi.

Muso Manassa qabilasining yarmiga ularning uruglariga kora berdi. Va ularning chegaralari Maandan boshlanib, butun Bashan podsholigi, Bashan podshosi Ogning butun podsholigi, Bashanitdagi Jairning barcha qishloqlari, oltmish shahar boldi. Giladning yarmi hamda Ashtarothdagi va Edreidagi shaharlar – Bashanitididagi Og podshohligining shaharlari – Manasseh og'li Machir og'illariga va Manasseh og'li Machir og'illarining yarmiga ularning uruglariga kora berildi. Bular Muso Iordan daryosining narigi tomonida, Moabning Arabot yurtida, Yerixoga nisbatan sharqda joylashgan Iordan daryosining narigi tomonida meros qilib bergan joylardir.

14

Va bular Isroil og'illariga Kanon yerida meros bolib taqsimlangan, ularga Elozor ruhoniy, Nun og'li Yoshua va Isroil og'illari qabilalarining ota-bobolar boshchilari meros qilib berdilar. Quralar boyicha meros oldilar, Rabbiy Yoshuaning qoli orqali toqqiz qabilaga va yarim qabilaga qanday buyurgan bolsa, shunday usulda. Iordanning narigi tomonidan. Va Leviylarga ular orasida meros bermadi. Chunki Yusufning og'illari ikki qabila edi - Manasseh va Efraim, va Leviyliklarra yerda ulush berilmadi, balki faqat yashash uchun shaharlar va ularning chorvasi uchun ajratilgan joylar berildi. Rabbiy Musoga qanday buyurgan bolsa, Isroil og'illari shunday qildilar va yerni bolishdilar.

Va Yahudoning og'illari Gilgalda Yoshuaga yaqinlashdilar, va Yefunnaning og'li Kaleb Kenizlik unga dedi: Sen Rabbiy Xudoning odami Musoga men va sen haqida Qadesh Barneda aytgan sozni bilasan. Qirq yil edi men, qachon Muso, Xudoning xizmatkori, meni Kadesh Barneadan yerni josuslik qilish uchun yubordi, va men unga uning fikriga muvofiq soz bilan javob berdim. Mening bilan birga yuqoriga kotarilgan birodarlarim xalqning yuragini ozgartirdilar, lekin men Rabbim Xudoyimga ergashishga toliq qaror qildim. Va Muso o'sha kuni qasam ichdi va dedi: Yer, qaysi ustiga bosding, senga meros bolib beriladi va bolalaringga abadiy, chunki sen bizning Rabbimiz Xudoning orqasidan ergashishga sodiq bolding. Va endi Xudo meni ozi aytganidek parvarish qildi, bu qirq beshinchi yil boldi, Xudo bu sozni Musoga aytganidan beri, va Isroil sahrada yurdi, va endi mana, men bugun sakson besh yoshdaman. Hali men bugun

ham kuchliman, xuddi Muso meni yuborgan paytdagidek. Xuddi shunday men hozir ham urushga chiqish va kirishga qodirman. Va hozir men sendan shu togni sorayapman, Xudoy o'sha kuni aytganidek, chunki sen o'sha kuni bu sozni eshitgan edingiz. Hozir esa Anakimlar u yerda, mustahkam va katta shaharlar bor. Demak, agar Xudoy men bilan bolsa, Xudoy menga aytgan usulda ularni yoq qilaman.

Va Yoshua uni muborak qildi va Xevronni Yefunnaning og'li, Kenazning nabirasi Kolebga meros qilib berdi. Shu sababli Xebron shu kungacha Kenizlik Yefunnaning og'li Kalebga meros bolib qoldi, chunki u Isroilning Xudosi Rabbiyning buyrugiga ergashgan edi. Lekin Xebronning nomi avvalroq Argob shahri edi, bu Enakimlarning poytaxti edi va mamlakat urushdan tinchlanib qoldi.

15

Va Yahudo qabilasining chegaralari ularning uruglariga kora Idumeya chegaralaridan, Sin sahrosidan Kadeshgacha janub tomonga qarab boldi.

Va ularning chegaralari Janubdan boshlab shor dengizning bir qismigacha, Janubga qarab chozilgan tizmadan boshlandi. Va u Akrabin kotarilishi roparasidan otadi, Zina atrofidan aylanib otadi, janubdan Kadesh Barneaga kotariladi, Hezrondan chiqadi, Addarga kotariladi va garbdagi Kadeshdan chiqadi. va

Salmonaga chiqadi va Misr vodiysigacha otib ketadi va uning chegaralarining chiqish joyi dengizga boladi, bu ularning janubdan chegaralaridir.

Sharqiy chegaralar butun shor dengizdan Iordan daryosigacha bolgan. Ularning shimoliy chegaralari dengiz tizmasidan va Iordan daryosining bir qismidan boshlangan. Chegara Bethaglaamga chiqadi va shimoldan Betarabahga otadi, songra chegara Ruben og'li Boxanning toshiga kotariladi. Va chegara Axor jarligining tortdan bir qismiga kotarilib, Gilgalga tushadi, u Adummin kotarilishining roparasida joylashgan bolib, jarlikning janubida joylashgan, va quyosh bulogining suviga otadi, va uning chiqish joyi Rogel bulogi boladi. Chegara Hinnom jarligiga kotarilib, janubdan Yebusiyning orqasiga chiqadi – bu Quddusdir. Chegara tog choqqisiga otadi, u Hinnom jarligining roparasida, dengiz tomonda, shimolda Rafaim yerining qismida joylashgan. Va chegara tog choqqisidan Nafto suv bulogiga otadi, va Efron togiga otadi, va chegara Baalga olib boradi, bu Iarim shahri hisoblanadi. Va chegara Baaldan dengizga qarab aylanib boradi, va Shimoldan Jarin shahar orqasidagi Assar togiga otadi, bu Xaslondir, va quyosh shahriga tushib boradi va Janubga otadi. Va chegara Akkaronning orqa tomonidan shimolga qarab oqib otadi, va chegaralar Sokkotga chiqadi, va chegaralar Libaga otib ketadi, va Lebnaga chiqadi, va chegaralarning chiqish joyi dengizga boladi, Va ularning chegaralari dengizdan, yani buyuk dengiz chegara belgilaydi. Bular Yahudo og'illarining chegaralari bolib, ularning uruglariga muvofiq atrofida joylashgan.

Xudoning buyrugi bilan Yefunnaning og'li Xalebga Yahudo qabilasi orasida ulush berildi va Yashua unga Anakning poytaxti bolgan Arbok shaharini berdi, bu Xebron hisoblanadi. Va Kaleb, Yefunnening og'li, u yerdan Anaqning uch og'lini: Sheshayni, Talmaini va Aximanni yoq qildi. Va Koleb u yerdan Dabir aholisi ustiga kotarildi, va Dabirning nomi ilgari Yozuvlar shahri edi.

Xoleb dedi: Kim Yozuvlar shahrini olib, uni zabt etsa va unga egalik qilsa, men unga qizim Axsani xotinlikka beraman. Va uni Otniel, Kalebning akasi Kenazning og'li oldi va unga qizi Axsani xotinlikka berdi. Va shunday boldiki, u chiqib ketayotganida, u unga maslahat berdi va dedi: Men otamdan dala sorayman. Va u eshakdan qichqirdi, va Kaleb unga dedi: Senga nima boldi? Va u unga dedi: Menga marhamat ber, chunki sen meni Nageb yeriga berding, menga Bottanisni ber. Va u unga yuqori Gonathlanni va pastki Gonathlanni berdi.

Bu Yahudo og'illari qabilasining merosi. Ularning shaharlari Yahudo og'illari qabilasiga tegishli bolib, Edom chegaralarida sahroda joylashgan edi: Baseeleel, Ara va Hazor. va Ikam, va Regma va Arouel, va Kadesh, va Asorionain va Mainam, va Balmaana va ularning qishloqlari, Va shaharlar Asheron, bu Hazor, va Sizning, va Salma, va Moladah, va Seri va Baafalat, va Xolasheola, va Beersheba, va ularning qishloqlari, va ularning ferma xojaliklari, Bala, va Bakok, va Asom, va Elboudad, va Bethel, va Hormah, va Ziklag, va Macharim, va Sethennak, va Labos, va Sale, va Eromot - yigirma toqqiz shahar va ularning qishloqlari.

Tekislikda Ashtaol, Zorah va Eshtaol. Va Tikkilgan, va Chozilgan, va Ilutot va Doya, va Jermouth, va Odollam, va Membra, va Saocho va Iazeka, Va Sakarim, va Gadera va uning formalari – on tort shahar va ularning qishloqlari. Seneh, Adasan va Magadalgad, va Dalad, va Mizpah va Iachareel, va Basedot, va Ideadaleya, va Chabra, va Maches, va Maachos, va Gedor, va Bagadiel, va Noman, va Machedan, on olti shahar va ularning qishloqlari, Lebna, va Ithak, va Enoch, va Iana va Nasib, va Keilam, va Akiezi, va Kezib, va Bathesar, va Ailom - onta shahar va ularning qishloqlari Ekron va uning qishloqlari, va ularning ferma xojaliklari, Ekrondan Gemnagacha va Asedothga yaqin bolgan barcha joylar va ularning qishloqlari, Asiedoth va uning qishloqlari, va uning ferma xojaliklari, Gaza va uning qishloqlari, va uning ferma xojaliklari Misr sel daryosigacha, va katta dengiz ajratadi.

Va togli hududda Shamir, Jether va Socoh, va Renna, va Yozuvlar shahri, bu Dabir, va Anon, va Into, va Manna, va Aisam, va Gosem, va Halu, va Hanna, va Gilom — on bir shahar va ularning qishloqlari, Airem, Remna va Soma. va Jemain, va Baethachu, va Phakoua, va Euma, va Arbok shahri – bu Hebron hisoblanadi, va Sorath, toqqizta shahar va ularning qishloqlari. Maon, va Karmel, va Zif, va Yutta, va Jariel, va Arikam, va Zakanaim, va Giba, va Timna — toqqiz shahar va ularning qishloqlari, Ailoua va Beth zur va Geddon, va Magarot, va Betanam, va Thekoum - olti shahar va ularning qishloqlari, Kiriath baal, yani Iarim shahri va Sotheba – ikki shahar va ularning fermalari, va Baddargeis, va Tharabaam, va Ainon, va

Aiochioza, va Naflazon, va Sadon shaharlari, va Arkades, yetti shahar, va ularning qishloqlari.

Va Yabusiylik Yerushalimda yashadi va Yahudo og'illari ularni yoq qila olmadi, va Yabusiylikllar Yerushalimda shu kungacha yashashdi.

16

Va Yusuf og'illarining chegaralari Iordan daryosidan, Yerixo yonidan sharqdan boshlanib, Yerixodan togli chol orqali kotarilib, Baytel Luzaga yetdi. Va Baytelga chiqib ketadi va Axataroti chegaralaridan otib ketadi. U dengiz ustidan Aptalim chegaralari boylab quyi Baytxoron chegaralarigacha otadi va ularning chiqish joyi dengizga qarab boladi. Va Yusufning og'illari Efrayim va Manasse meros oldilar.

Efraim og'illarining chegaralari ularning uruglariga kora belgilandi va ularning merosining chegaralari sharqdan Atarot va Erokdan boshlab yuqori Bet-horon va Gazaragacha boldi. Va chegaralar shimoldan Ikasmon dengiziga keladi, Issiqdan sharqqa qarab Thenasaga aylanib boradi, Sellesga va sharqdan Ianokaga otib boradi. va Maxo, Atarot va ularning qishloqlariga, keyin Yerixo ustiga keladi va Iordanga chiqadi. Va qabrdan chegaralar dengizga, Chelkanaga qarab boradi, va ularning chiqish joyi dengizda boladi, bu Efraim qabilasining uruglariga kora merosi.

Va Efraim og'illariga ajratilgan shaharlar Manasseh og'illarining merosi orasida joylashgan edi, barcha shaharlar va ularning qishloqlari. Efrayim Gazerda yashovchi Kanoniyni yoq qilmadi va Kanoniy Efrayim ichida shu kungacha yashadi, to Misr podshohi Firavn kotarilib keldi va uni oldi va uni olovda yoqdi, va Kanoniylarni, Perizziylarni va Gazerda yashovchilarni oldirishdi, va Firavn uni oz qiziga sovga sifatida berdi.

17

Va Manasseh og'illari qabilasining chegaralari shunday boldi, chunki bu Yusufning tongich og'li edi. Manassehning tongich og'li Makhir, Giladning otasi uchun, chunki u jangchi odam edi, Gilad va Bashanda. Manassehning qolgan og'illariga ularning uruglariga kora boldi: Iezining og'illariga, Kelezning og'illariga, Iezielning og'illariga, Syxemning og'illariga, Symarimning og'illariga va Oferning og'illariga. Bular ularning uruglariga kora erkaklar edi.

Va Xeferning og'li Salpaadning og'illari yoq edi, faqat qizlari bor edi, va bular Salpaadning qizlarining ismlari: Maala, Noua, Egla, Melxa va Tersa. Va ular Eleazar ruhoniy oldida, Yoshua oldida va boshqaruvchilar oldida turib dedilar: Xudo Muso orqali bizga birodarlarimiz ortasida meros berishni buyurgan edi. Va ularga Rabbiyning buyrugi bilan ularning otalarining birodarlari orasida qura berildi. Va ularning arqoni Anassadan tushdi, shuningdek Labek tekisligi Gilead yeridan, qaysi Iordanning

narida joylashgan. Chunki Manassehning og'illarining qizlari oz birodarlari orasida meros oldilar, lekin Gilead yeri Manassehning qolgan og'illariga tegishli boldi.

Manasseh og'illarining chegaralari Delehanath boldi, u Anath og'illarining roparasida joylashgan va u Jamin hamda Jassibga qarab chegaralar boylab borib, Taphthoth bulogiga yetadi. Manassehga tegishli boladi va Tafet Manasseh chegaralarida Efraim og'illariga tegishli boladi. Va chegaralar Charan jarligiga tushadi, janubda Jariel jarligiga qarab, Efraim terebint daraxti Manasseh shahri orasida joylashgan, va Manasseh chegaralari shimolda sel sari, va uning chiqish joyi dengiz boladi. Janubdan Efraymga va shimolda Manassega tegishli, dengiz ularga chegara boladi va shimolda Asher bilan, sharqdan esa Issakar bilan tutashadi. Manasseh Issakar va Ashir hududlarida Baitan va uning qishloqlariga, Dor aholisi va uning qishloqlariga, Megiddo aholisi va uning qishloqlariga, Mafetaning uchinchi qismi va uning qishloqlariga ega boladi.

Va Manassehning og'illari bu shaharlarni yoq qila olmadilar, va Kanoniy bu yerda yashay boshladi. Va shunday boldiki, Isroil og'illari kuchayganlarida, ular Kanoniylarni boysundirdilar, lekin ularni butunlay yoq qilmadilar.

Yusufning og'illari Yoshuaga javob berib dedilar: Nega bizga bitta meros va bitta olchangan ulush berding? Biz kop xalqmiz va Xudo bizni duo qildi. Va Yoshua ularga dedi: Agar siz kop xalq bolsangiz, ormonga chiqing va ozingiz uchun joy tozalang, agar

Efraim togi sizni tor qilib qoysa. Va ular dedilar: Bizga Efrayim togi yoqmaydi, chunki u yerda yashovchi Kanoniylarda tanlangan otlar va temir qurollar bor - Beth sheanda va uning qishloqlarida, Yezreel vodiysi boylab. Va Yoshua Yusuf og'illariga dedi: Agar sen kop xalq bolsang va katta kuchga ega bolsang, senga bitta qura bolmaydi, Chunki ormon senga tegishli boladi, chunki u ormon va sen uni tozalaysan, va u senga tegishli boladi, va sen Kanoniylarni butunlay yoq qilganingda, garchi ularda tanlangan otlar bolsa ham, sen ulardan ustun kelasan.

18

Va Isroil og'illarining barcha jamoati Shilohga yigildi va ular u yerda Guvohlik chodirini ornatdilar va yer ular tomonidan boysundirildi.

Va Isroilning yetti qabilasi qoldirildi, ular meros olmagan edi. Va Yoshua Isroil og'illariga aytdi: Qachongacha siz bizning Xudoimiz Rabbiy bergan yerni meros qilib olishdan charchaydigan bolasizlar? Har bir qabiladan uchta erkak bering va ular turib, yerni kezib chiqsinlar va uni oldimda tasvirlasinlar, uni qanday bolish kerak bolganidek. Va ular uning oldiga keldilar. U ularga yetti qismga boldi, Yahudo ularga janubdan chegara belgilaydi va Yusufning og'illari ularga shimoldan turadi. Siz esa yerni etti qismga boling va bu yerga menga keltiring, va men sizlarga Rabbimiz Xudoning oldida qura chiqaraman. Yoq, chunki Levi og'illariga sizlar orasida

ulush yoq, chunki Rabbning ruhoniyligi uning ulushidir, va Gad va Ruben va Manasseh qabilasining yarmi ularning merosini Iordanning narida sharqda oldilar, uni ularga Rabbning xizmatkori Muso berdi.

Va erkaklar turib ketishdi, va Yoshua yurgan erkaklar yerini olchash uchun buyurdi va dedi: Yuringlar va yerni olchang, va men tomon keling, va bu yerda men sizga qura chiqaraman Rabbining oldida Shilohda. Va ular ketib, yerni kesib otdilar, uni kordilar va shaharlar boyicha yetti qismga bolib kitobga yozdilar, songra Yoshuaga olib keldilar. Va Yoshua ularga qura tashladi Shilohda Rabbining oldida.

Binyomin qabilasining qurasi ularning uruglariga kora birinchi bolib chiqdi va ularning qurasining chegaralari Yahudo og'illari va Yusuf og'illari orasida chiqdi.

Ularning chegarasi shimoldan, Iordandan boshlanib, Yerixoning orqa tomoniga shimoldan kotarilib boradi, keyin togga, dengizga qarab kotarilib boradi va uning chiqish joyi Mabdaritis Betxon boladi. Va chegaralar u yerdan Luzning orqa tomoniga, uning janubidan otadi, bu Bethel hisoblanadi, va chegaralar Matarot Orechdan togli hududga tushadi, qaysi Beth horonning pastki qismining janubiga qarab joylashgan.

Va chegara otib, dengiz yonidagi qismga, janubdan, Baytxoron roparasidagi togdan janubga qarab otadi, va uning chiqish joyi Qiriat Baalga boladi, bu Qiriat-yearim, Yahudo og'illarining

shahri, bu dengizga qarab turgan qismdir.

Janubiy qism Kariath Baal qismidan boshlanib, chegara Gasin orqali otib, Naphto suv bulogiga yetadi. Va chegara bir qismga tushadi, bu Sonnam vodiysining roparasida joylashgan bolib, u Shimoldan Emek Rephaim qismidan boshlanadi, va Gaienna Janubdan Jebousai orqasiga tushadi, Rogel bulogiga tushadi, Va Baytshemesh bulogi ustidan otib, Galilot yonidan otadi, u Etam kotarilishi roparasida joylashgan bolib, Ruben og'illarining Bayon toshi ustiga tushadi, Va Betarabaning orqasidan shimoldan otib ketadi va dengizning orqasidagi chegaralarga shimoldan tushadi. Va chegaralarning chiqish joyi shimolda shor dengiz tizmasida, Iordanning janubiy qismiga qarab boladi — bular janubiy chegaralar hisoblanadi.

Va Iordan sharq tarafdan chegarani belgilaydi, bu Benyamin og'illarining merosi, uning chegaralari atrofida uruglarga kora.

Va Benyamin og'illarining shaharlari ularning uruglariga kora Yerixo, Betegayo va Amekasis boldi. va Baythabara, va Saray, va Besana, va Aien, va Phara, va Ephrathah, va Karafah, va Kefira, va Moni, va Gabaah, on ikki shahar va ularning qishloqlari, Gabaon, va Rama, va Beerot, va Mass, va Miron va Amok, va Fira, va Kafan, va Nakan, va Zelekan va Tareela. va Yebus, bu Yerusalim, va Gabaot, Iarim – on uch shahar va ularning qishloqlari. Bu Benyamin og'illarining merosi ularning uruglariga kora.

19

Va Shimeon og'illarining ikkinchi qurasi chiqdi, va ularning merosi Yahudo og'illarining quralari orasida boldi. Va ularning qurasi Beersheba, Samaa va Moladah boldi. va Arsola, va Bola va Jason, va Ertoula, va Rejalar va Xorma, va Sikelak, va Baytmaxereb, va Sarsusin, va Batharot va ularning dalalari, on uch shahar va ularning qishloqlari. Eremmon, Thalxa, Iether va Asan — tortta shahar va ularning qishloqlari, Ularning shaharlari atrofida Balek tomon ketayotganlar Bameth gacha janubga qarab, bu Simeon og'illari qabilasining merosi ularning uruglari boyicha. Yahudo qabilasining ulushidan Shimon og'illarining qabilasi merosi boldi, chunki Yahudo og'illarining qismi ularnikidan kattaroq edi, va Shimon og'illari ularning ulushi ortasida meros oldilar.

Va uchinchi qura Zavulonga ularning uruglariga kora chiqdi, ularning merosining chegaralari Esedekgola boladi, ularning chegaralari. dengiz va Magelda, va Betarabahda vodiy bilan qo'shiladi, bu Jeknam roparasida joylashgan. Va Seddoukdan sharqdan, Baytshemeshning qarama-qarshisidan Xaselotaitning chegaralariga qaytdi va Dabirotdan otib, Fanggaiga kotariladi. Va u yerdan sharq tomonidagi Gebere tomon qarama-qarshi tomondan aylanib otadi, Katasem shahriga, va Remmona Mataraozaga otib boradi. Va chegaralar shimolda Xamat tomon aylanadi va ularning chiqish joyi Zifron boladi, va Katanath, va Nabaal, va Symoon, va Jericho, va Baithman. Bu Zabulun

og'illari qabilasining merosi ularning uruglariga kora, shaharlar va ularning qishloqlari.

Va Issakarga tortinchi qura chiqdi. Va ularning chegaralari Iaziel, Chasaloth va Sunam boldi. va Agin, va Siona, va Reeroth va Anachereth, va Dabiron, va Kishon, va Rebes, Va Remmas, va Ieon, va Tomman, va Aimarek va Bersaphes. Va chegaralar Gaytbor ustida uchrashadi, va Salim ustida dengiz boyicha, va Baytshamis, va uning chegaralarining chiqish joyi Iordaniya boladi. Bu Issakar og'illari qabilasining merosi ularning uruglariga kora, shaharlar va ularning qishloqlari.

Va beshinchi qura Asher uchun ularning uruglariga kora chiqdi. Va ularning chegaralari Ekseleket, Alef, Baytok va Keaf boldi. va Elimelech, va Ammiel, va Maaseiah, va dengiz boyidagi Karmelga qo'shiladi, va Sionga va Labanatga. Va u quyosh chiqishidan va Baytegenetdan qaytadi, Zaboulon va Ekgay bilan qo'shiladi, Ftaiel shimol boyicha, Saftaybaytme chegaralariga kiradi, Inael, va Xobamasomelga otadi. va Elbon, va Raab, va Memeon, va Kantan buyuk Sidongacha. Va chegaralar Ramaga qaytadi va Masfassat bulogigacha, va Turliklarnikigacha, va chegaralar Yasifga qaytadi, va uning chiqish joyi dengiz boladi, va Apoleb, va Exozob. va Arxob, va Afek va Raau. Bu Asher og'illari qabilasining merosi ularning uruglariga kora, shaharlar va ularning qishloqlari.

Va Naftaliga oltinchi qura chiqdi. Ularning chegaralari Moolam, Mola, Besemiin, Arme, Nabok va Iephthamai orqali Dodamgacha

boldi va uning chiqish yollari Iordanes edi. Va chegara Aththaborda dengizga qaytadi va u yerdan Iakanaga otadi va janubdan Zebulun bilan qo'shiladi, va Asher dengiz boylab qo'shiladi, va Iordan sharqdan quyosh tomoni bilan qo'shiladi.

Va Tirliklarning mustahkamlangan shaharlari: Tir, Omathadaket va Keneret, va Armat, va Arael va Xazor, va Qades, va Assari, va Asor bulogi, Va Keroe, va Megalaarim, va Baiththame va Thessamys. Bu Naftali og'illari qabilasining merosi.

Va Dan uchun yettinchi qura chiqdi. Va ularning chegaralari Sarath, Asa va Sammaus shaharlari boldi. va Salamis, va Qum, va Silata, va Olib, va Timna va Ekron, va Alkatha, va Begeton, va Gebeelan, va Azor, va Banaibakat, va Gethremmon, Va dengizdan Qirgiylar chegarasi Yoppa yonida. Bu Dan og'illari qabilasining merosdir, ularning uruglariga kora, ularning shaharlari va ularning qishloqlari.

Dan og'illari ketdilar va Laxish bilan jang qildilar, uni egalladilar, uni qilich ogzi bilan urdilar, unda yashadilar va uning nomini Leshem dan deb atashdi.

Va ular oz chegaralari boyicha yerni egallab olish uchun borishdi, va Isroil og'illari Nun og'li Yoshuaga ular orasida meros berishdi. Xudoning buyrugi orqali ular unga soragan shaharini berdilar - Thamnasaarchni, u Efraim togida joylashgan, va u shaharni qurdi va unda yashadi.

Bular Eleazar ruhoniy, Nun og'li Yoshua va Isroil qabilalari orasidagi ota-bobolar boshchilari Shilohda Xudoning oldida, guvohlik chodirining eshiklari yonida qura tashlash orqali meros qilib bergan bolinishlardir, va ular yerni egallab olish uchun ketdilar.

20

Va Xudo Yoshuaga shunday deb gapirdi: Isroil og'illariga gapir va ayt: Muso orqali sizga aytgan panohgoh shaharlarini bering. Beixtiyor jon urgan qotil uchun panoh, va sizga shaharlar panoh boladi, va qotil qon qasos oluvchi tomonidan olmaydi, toki u jamoat oldida hukm uchun turgunicha.

Va u Kadeshni Galileyadagi Naftali toghida, Shexemni Efrayim toghida, va Arbok shahrini, yani Xevronni, Yahudo toghida ajratdi.

Va Iordanning narigi tomonida Ruben qabilasidan choldagi tekislikda joylashgan Bosorni, Gad qabilasidan Giladda joylashgan Aremotni va Manasse qabilasidan Bashanda joylashgan Gaulonni berdi.

Bular Isroil og'illari va ularda yashovchi musofir uchun belgilangan shaharlardir, har bir beixtiyor jon urayotgan kishi u yerga qochib borishi uchun, shunday qilib u qon qasos oluvchining qolida olmasin, toki jamoat oldida sudga

turgunicha.

21

Va Levi og'illarining bosh otalari Eleazar kohinning oldiga, Nun og'li Yoshuaning oldiga va Isroil qabilalaridan oilalarning bosh rahbarlarining oldiga yaqinlashdilar, Va men ularga Shilohda, Kanaan yerida aytdim: Rabbiy Musoning qoli orqali bizga yashash uchun shaharlar va mollarimiz uchun yaylovlarni berishni buyurgan. Va Isroil og'illari Leviylar ga Rabbning buyrugi orqali meros taqsimlashda shaharlar va ularning yaylovlarini berdilar.

Va qura Kahat xalqiga chiqdi, va Harun og'illari ruhoniylarga, Leviylarga Yahudo qabilasidan va Shimon qabilasidan va Binyomin qabilasidan qura orqali on uchta shahar berildi.

Va Kahatning qolgan og'illariga Efraim qabilasidan, Dan qabilasidan va Manasse qabilasining yarmidan qura orqali onta shahar berildi.

Va Gershon og'illariga Issakar qabilasidan, Asher qabilasidan, Naftali qabilasidan va Manassehning yarim qabilasidan Bashanda on uch shahar berildi.

Va Merarining og'illariga ularning uruglari boyicha Reuben qabilasidan va Gad qabilasidan va Zebulun qabilasidan qura

orqali on ikki shahar berildi.

Va Isroil og'illari Leviylarga shaharlarni va ularning yaylovlarini berdilar, Rabbiy Musoga buyurgan usulda, qura bilan.

Yahudo og'illari qabilasi, Shimon og'illari qabilasi va Binyomin og'illari qabilasidan bu shaharlarni berdilar va ular nomlandi. Harun og'illariga Levi og'illari Kaat xalqidan, chunki ularga qura tushdi. Va ularga Kariatharbokni, Anakning ona shahrini berdi, bu Xebron Yahudo togida, va uning atrofidagi yaylovlarni. Va shaharning dalalarini va uning qishloqlarini Yoshua Yefunna og'li Koleb og'illariga mulk sifatida berdi.

Va Harun og'illariga qotil uchun panohgoh shahar Xevronni va unga tegishli ajratilgan joylarni berdi, hamda Lemnani va unga tegishli ajratilgan joylarni berdi. Va Ailomni va unga ajratilgan joylarni, va Temani va unga ajratilgan joylarni, Va Kulgi va unga ajratilgan joylar, va Ichki muqaddas joy va unga ajratilgan joylar. Va Asa va unga ajratilgan yerlar, va Tanu va unga ajratilgan yerlar, va Baytshemesh va unga ajratilgan yerlar - bu ikki qabiladan toqqizta shahar. Va Benyamin qabilasidan Gabaon va unga ajratilgan joylar, hamda Gathet va unga ajratilgan joylar berildi. Va Anatot va uning ajratilgan yerlari, va Gamala va uning ajratilgan yerlari, tortta shahar. Barcha Aaron og'illarining, ruhoniylarning shaharlari on uchta edi.

Va Qohat og'illaridan qolgan Leviylar xalqlariga ularning ruhoniylari shahri Efrayim qabilasidan berildi. Va ular ularga

panohgoh shaharini, qotil uchun shaharni, yani Shexemni va unga ajratilgan yerlarni, hamda Gazarani va unga tegishli yerlarni va unga ajratilgan yerlarni berishdi. Va Bayt Xoron va unga ajratilgan shaharlar — tortta shahar. Va Dan qabilasidan Elkothaim va unga ajratilgan narsalarni, va Gethedan va unga ajratilgan narsalarni, Va Ayjalon va unga ajratilgan yerlar, va Geteremmon va unga ajratilgan yerlar, tortta shahar. Va Manasseh qabilasining yarmidan Tanax va unga ajratilgan joylar, hamda Iebatha va unga ajratilgan joylar — ikki shahar. Barcha shaharlar onta bolib, ularga tegishli ajratilgan joylar bilan birga Kahat og'illarining qolgan uruglariga berildi.

Va Gedson og'illariga, Leviylarga, Manasseh qabilasining yarmidan qotillar uchun ajratilgan shaharlar: Basanitidadagi Gaulon va unga tegishli ajratilgan yerlar, hamda Bosoran va unga tegishli ajratilgan yerlar — ikki shahar. Va Issakhar qabilasidan Kishon va unga ajratilgan yerlar, va Debba va unga ajratilgan yerlar, Va Remmatni va unga ajratilgan joylarni, Yozuvlar Bulorini va unga ajratilgan joylarni - tortta shahar. Va Asher qabilasidan Basellath va unga ajratilgan joylar, hamda Dabbon va unga ajratilgan joylar berildi. Va Xelkat va unga ajratilgan yerlar, va Raab va unga ajratilgan yerlar — tortta shahar. Va Naftali qabilasidan qotil uchun ajratilgan shahar – Galileyadagi Qadesh va unga tegishli yerlar, Hammot va unga tegishli yerlar, Kartan va unga tegishli yerlar – uchta shahar. Gedsonning barcha shaharlari ularning uruglariga kora, on uch ta shahar.

Va Merari og'illarining xalqiga, qolgan Leviylarga, Zebulun qabilasidan Maan va uning yaylov erlari hamda Kadesh va uning yaylov erlari berildi. Va Zillah va uning yaylovlari – uch shahar. Va Iordan daryosining narida, Ierixo tomonida, Rubin qabilasidan qotilning panoh shahri bolgan choldagi Bosor shahrini, Misoni va ularning yaylovlarini, hamda Iazerni va uning yaylovlarini, va Dekmonni va uning yaylovlarini, Mafani va uning yaylovlarini – tortta shaharni. Va Gad qabilasidan qotilning panoh shahrini, Ramotni Giladda va uning yaylovlarini, Kamanni va uning yaylovlarini va Xeshbon va uning yaylov yerlari, va Yazer va uning yaylov yerlari - jami tortta shahar. Merari og'illariga berilgan barcha shaharlar, ularning uruglari boyicha, Levi qabilasidan qolganlardan on ikki shaharga teng boldi.

Isroil og'illarining mulki ichida Leviylarning barcha shaharlari qirq sakkiz shahar va ularning yaylovlari edi. Bu shaharlarning atrofida shahar va shaharning atrofidagi yaylov yerlari bu barcha shaharlarga tegishli edi,

Va Xudo Isroilga ularning otalariga berishga qasamyod qilgan barcha yerni berdi, va ular uni meros qilib oldilar va unda joylashdilar. Va Xudoyo ularni atroflarda dam oldirdi, chunki ularning otalariga qasam ichganidek, ularning barcha dushmanlari orasidan hech kim ularning oldida turolmadi, Xudoyo ularning barcha dushmanlarini ularning qollariga topshirdi. Rabbiy Isroil og'illariga aytgan barcha yaxshi sozlaridan hech biri barbod bolmadi, hammasi amalga oshdi.

22

Keyin Yoshua Rubin og'illarini, Gad og'illarini va Manassa qabilasining yarmini chaqirib yigdi. Va ularga aytdi: Siz Rabbning xizmatkori Muso sizga buyurgan hamma narsalarni eshitdingizlar va mening ovozimga muvofiq, sizga buyurgan hamma narsalarga itoat qildingizlar. Siz bu kop kunlar davomida bugungi kungacha oz birodarlaringizni tashlab ketmadingiz va Rabbingiz Xudoning buyrugini saqladingiz. Endi esa Rabbimiz Xudoyimiz bizning birodarlarimizga dam berdi, u ularga aytganidek. Endi shuning uchun qaytib, oz uylaringizga va Muso sizga Iordan daryosining narigi tomonida bergan mulkingiz bolgan yeringizga boring. Lekin buyruqlarni va qonunni bajarmoqni juda ehtiyot bilan saqlang, qaysi bizga Rabbning xizmatkori Muso buyurgan edi, Rabbimiz Xudoni sevmoq, uning barcha yollari bilan yurmoq, uning buyruqlarini saqlang, va unga yopishmoq, va unga sizning butun aqlingizdan va butun joningizdan xizmat qilmoq. Va Yoshua ularni muborak qildi va ularni yuborib jonatdi, va ular oz uylariga ketdilar.

Manasseh qabilasining yarmiga Muso Bashanda berdi, yarmiga esa Isho uning birodarlari bilan Iordan daryosining narigi tomonida, dengiz yonida berdi. Isho ularni oz uylariga yuborib, ularga duo qildi. Va ular kop boylik bilan oz uylariga qaytib ketdilar, juda kop chorva, kumush, oltin, temir va kop kiyim bilan, dushmanlarnig oljasini oz aka-ukalari bilan bolishdilar.

Ruben og'illari, Gad og'illari va Manasse qabilasining yarmi Isroil og'illaridan Kanon yerida joylashgan Shiloda ketishdi, ularning meros bolib olgan Gilad yeriga, uni Rabbning Muso qoli orqali bergan buyrugi bilan meros qilib olgan edilar.

Va ular Iordan daryosining Gilead hududiga keldilar, u Kanaan yerida joylashgan, va Ruben og'illari, Gad og'illari va Manasseh qabilasining yarmi u yerda Iordan daryosi yonida qurbongoh qurdilar, korish uchun katta qurbongoh.

Va Isroil og'illari eshitdilar: Mana, Ruben og'illari, Gad og'illari va Manasse qabilasining yarmi Kanon yerining chegaralarida, Gilad hududida, Iordanning narigi tomonida, Isroil og'illarining o'sha tarafida qurbongoh qurganlar. Va Isroilning barcha og'illari Shilohga yigilishdi, shunday qilib ular kotarilib, ularga qarshi urush qilishdi.

Va Isroil og'illari Rubin og'illariga, Gad og'illariga va Manasse qabilasining yarmiga Gilad yeriga Finees, bosh ruhoniy Horunning og'li Eleazarning og'lini yubordilar. Va u bilan birga onta rahbar bor edi, har bir rahbar Isroilning barcha qabilalaridan bitta oila uyidan edi, ular Isroilning oilaviy uylarining rahbarlari bolib, mingboshilar edi. Va ular Ruben og'illari, Gad og'illari va Manasseh qabilasining yarmiga Gilad yeriga keldilar va ularga shunday deb gapirdilar: Rabbiyning butun jamoati shunday deydi: bu qanday gunoh edi, siz Isroilning Xudosi oldida gunoh qildingiz, bugun Rabbidan yuz ogirish uchun, ozlaringizga qurbongoh qurganingizlar,

Rabbidan murtadlar bolish uchun sizlar? Bizga Peorning gunohi kichik emasmi, chunki biz undan shu kungacha tozalanmadik? Va Rabbiyning jamoatida vabo boldi. Va siz bugun Rabbiydan yuz ogirdingiz, va agar bugun Rabbiydan yuz ogirsangiz, ertaga butun Isroil ustiga gazab boladi. Agar hozir sizning egaligingiz bolgan yeringiz kichik bolsa, Rabbining egaligi bolgan yerga oting, u yerda Rabbining chodiri turadi, va bizning oramizda meros olasizlar. Xudodan isyonkorlar bolmang va Rabbidan ketmang, chunki sizlar bizning Xudoimiz Rabbining qurbongohidan tashqarida qurbongoh qurdingizlar. Mana, Zaraning og'li Axar qadoqlashtirilgan narsaga nisbatan gunoh qilmadimi va butun Isroil jamoatiga gazab tushdi? Va u yolgiz ozi oz gunohida oldi.

Va Rubin og'illari, Gad og'illari va Manassa qabilasining yarmi javob berib, Isroilning mingboshilariga shunday dedilar: Xudo Xudo Rabbiydir, va Xudo Xudo ozi biladi, va Isroil ozi biladi: agar biz isyonda Rabbiy oldida gunoh qilgan bolsak, u bizni shu kunda qutqarmasin. Va agar biz ozimiz uchun qurbongoh qurdik, shunda Rabbimiz Xudodan ajralib ketish uchun, shunda uning ustiga yondirilgan qurbonliklar keltirish uchun, shunda uning ustida najot qurbonligini qilish uchun, Rabbiy izlab topadi.

Lekin biz buni ehtiyotkorlik sozi tufayli qildik va aytdik: Shunday qilib, ertaga sizning bolalaringiz bizning bolalarimizga: Sizga Rabbiy, Isroilning Xudosi bilan nima aloqasi bor? deb aytmasinlar. Va Xudoy bizning va sizning oramizga Iordanni

chegara qilib qoydi, va sizga Xudoydan hissa yoq, va sizning og'illaringiz bizning og'illarimizni begonalashtiradi, shunday qilib ular Xudoyga siginmasinlar. Va biz shunday qilishni aytdik: bu qurbongohni qurish nazrlar uchun emas va qurbonliklar uchun ham emas, Lekin bu bizning va sizning oramizda, hamda bizdan keyingi avlodlarimiz orasida guvohlik bolsin, shunda biz Rabbga xizmat qilish uchun Uning oldida oz hadyalarimiz, qurbonliklarimiz va najot qurbonliklarimiz bilan xizmat qilamiz, va sizning farzandlaringiz ertaga bizning farzandlarimizga Sizning Rabbda ulushingiz yoq demasliklari uchun. Va biz aytdik: Agar qachondir bizga yoki bizning avlodlarimizga ertaga ular gapirsa va aytsa: Koring, Rabbiyning qurbongohiga oxshashligini, qaysi bizning otalarimiz qildilar – bu nazrlar uchun emas va qurbonliklar uchun emas, lekin bu sizlar va bizlar orasida, hamda bizning og'illarimiz orasida guvohlikdir. Yoq bolsin, demak, biz bugun Xudoydan yuz ogirmoq va Xudoydan ketmoq uchun, shunday qilib, biz meva qurbonliklari, Salamis qurbonliklari va najot qurbonligi uchun qurbongoh qurmoq, faqat Xudoyning qurbongohidan tashqari, qaysi Uningchodiri oldida turadi.

Va ruhoniy Finxas va Isroil jamoatining barcha rahbarlari, kim u bilan edi, Rubin og'illari va Gad og'illari va Manasse qabilasining yarmi gapirgan sozlarni eshitdilar va bu ularga yoqdi. Ruhoniy Finees Ruben og'illariga, Gad og'illariga va Manasse qabilasining yarmiga dedi: Bugun bilib oldikki, Rabbimiz biz bilan, chunki siz Rabbining oldida gunoh qilmadingiz va Isroil og'illarini Rabbining qolidan qutqardingiz.

Va Finees ruhoniy va hukmdorlar Ruben og'illaridan, Gad og'illaridan va Manasse qabilasining yarmidan Giladdan Kanan yeriga Isroil og'illariga qaytdilar va ularga javob berishdi. Va bu Isroil og'illarini mamnun qildi, va ular Isroil og'illari bilan gaplashdilar, va Isroil og'illarining Xudosiga duo qildilar, va ular endi ularga qarshi urushga chiqmaslik, Ruben og'illari, Gad og'illari va Manassa qabilasining yarmining yerini yoq qilmaslik haqida dedilar, va ular u yerda yashashdi.

Va Yoshua Rubin, Gad va Manassehning yarim qabilasining qurbongohini nomladi va dedi: Bu ular orasida guvohlikdir, chunki Rabbiy ularning Xudosidir.

23

Va kop kunlar otgandan song, Xudoy Isroilni uning atrofidagi barcha dushmanlaridan tinchlantirgach, Yoshua oqsoqol bolib, yoshda keksaygan edi. Va Yoshua Isroilning barcha og'illarini va ularning oqsoqollar kengashini va ularning hukmdorlarini va ularning sudyalarini va ularning kotiblarini birga chaqirdi, va ularga dedi: Men qarigandirman va kunlarimda oldinga bordim, Siz esa kordingiz, Rabbimiz Xudoyimiz bu barcha xalqlarga bizning yuzimizdan qancha qilganini, chunki Rabbingiz Xudoyingiz siz uchun jang qilgan. Qarang, men sizga qura orqali sizning qabilalaringizga meros qilib qoldirilgan millatlarni tashladim, Iordandan barcha millatlarni, va men yoq qildim, va buyuk dengizdan quyosh gurub tomongacha chegara belgilaydi.

Lekin Rabbimiz bizning Xudoyimiz ularni bizning yuzimizdan yoq qiladi, ular halok bolguncha, va ularga yovvoyi hayvonlarni yuboradi, ularni va ularning shohlarini sizning yuzingizdan yoq qilguncha, va siz ularning yerini meros qilib olasizlar, Rabbimiz bizning Xudoyimiz sizga aytganidek. Demak, juda kuchli boling, Musoning qonun kitobida yozilgan hamma narsani saqlash va bajarish uchun, shunda ongga yoki chapga burilmaysiz, Shunday qilib, siz bu qoldirilgan millatlar ichiga kirmaysiz, va ularning xudolarining nomlari sizlarda tilga olinmaydi, va siz ularga xizmat qilmaysiz, va siz ularga sajda qilmaysiz, Lekin siz bizning Xojayinimiz Xudoga yopishib olasizlar, xuddi shu kungacha qilganingizdek. Va Xudoy sizning yuzingizdan katta va kuchli millatlarni yoq qiladi, va hech kim shu kungacha bizning oldimizda qarshilik qilmadi. Sizlardan biri mingni quvdi, chunki Rabbiy Tanrimiz sizlar uchun jang qildi, xuddi bizga aytganidek.

Va bizning Xudoyimiz Rabbiyni sevishni juda ehtiyot bilan saqlang. Agar siz yuz ogirsangiz va sizning orangizdagi qolgan bu millatlar bilan qo'shilsangiz, va ular bilan nikohlar qilsangiz, va ularga aralashsangiz va ular sizga aralashsa, Bilingki, Rabbiy bu millatlarni sizning yuzingizdan yoq qilishni davom ettirmaydi, va ular sizga tuzoqlar, to'siqlar, tovonlaringizda mixlar va kozlaringizda oqlar boladi, toki siz Rabbiy Xudoyingiz sizga bergan bu yaxshi yerdan halok bolguningizcha.

Men esa o'sha yolni ketyapman, xuddi yer yuzidagi barcha odamlar kabi, va siz oz yuragingiz va joning bilan bilasizlar, chunki Rabbimiz Xudoning bizga tegishli barcha narsalar

haqida aytgan barcha sozlaridan birorta ham tushib qolmadi, ulardan hech biri bajarilmay qolmadi. Va shunday boladiki, qanday usulda bizga barcha yaxshi sozlar kelgan bolsa, qaysilarni Rabbiy sizga aytgan edi, xuddi shunday Rabbiy Xudo sizga barcha yomon sozlarni keltiradi, toki sizni yoq qilguncha shu yaxshi yerdan, qaysi yerni Rabbiy sizga bergan edi. Siz bizning Rabbimiz Xudoning bizga buyurgan ahdini buzishingizda va ketib boshqa xudolarga xizmat qilishingizda va ularga sajda qilishingizda.

24

Va Yoshua Isroilning barcha qabilalarini Shilohga yigdi va ularning oqsoqollarini, mirzolarini va sudyalarini chaqirdi hamda ularni Xudoning oldiga qoydi.

Va Yashua barcha xalqqa dedi: Isroilning Rabbiy Xudosi shunday aytadi: Sizning otalaringiz daryoning narida joylashgan edilar, birinchi paytlardan boshlab - Ibrohimning otasi Tarah va Naxorning otasi, va ular boshqa xudolarga xizmat qilgan edilar. Va men sizning otangiz Ibrohimni daryoning narigi tomonidan olib keldim va uni butun yurtda yetaklab yurdim, uning naslini kopaytirdim va unga Ishoqni berdim. Va Ishoqqa Yaqub va Esavni berdim, va men Esavga Seir togini meros qilib olishi uchun berdim. Yaqub va uning og'illari Misrga tushdular va u yerda katta, kop va kuchli xalqqa aylandilar, va Misrliklar ularga yomon muomala qildilar. Va men Misrni ortasida korsatgan

belgilarim bilan urdim. Va shundan keyin U bizning ota-bobolarimizni Misrdan olib chiqdi, va siz Qizil dengizga kirdingiz, va Misrliklar bizning ota-bobolarimizni aravalar va otlar bilan Qizil dengizga qadar taqib qildilar. Va biz Xudoyoga faryod qildik, va U bizning va misrliklarning orasiga bulut va zulmat berdi, va ularning ustiga dengizni keltirdi va ularni qopladi, va sizning kozlaringiz Xudoyo Misr yerida nima qilganini kordi, va siz cholda kop kunlar boldingiz.

Va U bizni Iordan daryosining narigi tomonida yashovchi Amoriylar yeriga olib keldi va Rabbiy ularni bizning qollarimizga topshirdi va siz ularning yerini meros qilib oldingiz va ularni ozingizning oldingizdan yoq qildingiz.

Balak, Sepphorning og'li, Moab shohi turdi va Isroilga qarshi jang uchun saf tortdi hamda elchi yuborib, Balaomni bizni lanatlash uchun chaqirdi. Va Xudoyo, sening Xudoing seni yoq qilishni xohlamadi, va bizni marhamatlar bilan marhamat qildi, va bizni ularning qollaridan qutqardi, va ularni topshirdi. Va siz Iordanni kechdingiz va Ierixoga keldingiz, va bizga qarshi jang qildilar Ierixoda yashovchilar: Amoriylar, Kanoniylar, Perizziylar, Xiviylar, Yabusiylar, Xettiylar va Girgoshiylar, va Rabbiy ularni bizning qollarimizga topshirdi. Va U sizlardan oldin arilarni yubordi va bizning yuzimizdan Amoriylarning on ikki podshohlarini haydab yubordi, bu sizning qilichingiz bilan emas va sizning yoyingiz bilan ham emas edi.

Va U sizlarga yer berdi, uning ustida mehnat qilmagan edingiz,

va shaharlar berdi, ularni qurmagan edingiz, va siz ularda joylashdingiz, va uzumzorlar va zaytun boglarini berdi, ularni siz ekmagan edingiz, ulardan yeyapsiz.

Va endi Rabbidan qorqing va Unga tog'rilik va adolat bilan xizmat qiling, va begona xudolarni olib tashlang, qaysilarga bizning otalarimiz daryo narigi tomonida va Misrda xizmat qilgan edilar, va Rabbiga xizmat qiling. Agar sizga Rabbiyga xizmat qilish yoqmasa, bugun ozingiz uchun kimga xizmat qilishingizni tanlang: yoki otalaringizning daryoning narigi tomonidagi xudolariga, yoki siz ularning yerida yashamoqda bolgan Amoriylarning xudolariga. Lekin men va mening uyim Rabbiyga xizmat qilamiz, chunki U muqaddas.

Va xalq javob berib dedi: Rabbiyni tashlab, boshqa xudolarga xizmat qilish bizga mumkin emas. Rabbimiz Xudoyimiz, Ozi Xudodir, Ozi bizni va ota-bobolarimizni Misrdan olib chiqdi va bizni barcha yolda yurganimizda va otgan barcha xalqlarimiz orasida saqladi. Va Xudo bizning yuzimizdan amoriyliqni va o'sha yerda yashovchi barcha millatlarni haydab chiqardi, lekin biz ham Xudoga xizmat qilamiz, chunki U bizning Xudomizhdir.

Yoshua xalqqa dedi: Siz Rabbiga xizmat qila olmaysizlar, chunki U muqaddas Xudodir va gayratlidir. U sizning gunohlaringizni va qonunsiz ishlaringizni kechirmaydi, Qachon siz Rabbini tashlab, boshqa xudolarga xizmat qilsangiz, U kelib sizga zarar yetkazadi va sizni yoq qiladi, o'sha yaxshilik orniga U sizga qilgan edi. Va xalq Yoshuaga dedi: Yoq, lekin biz Rabbiyga

xizmat qilamiz.

Va Yoshua xalqqa dedi: Siz ozingizga qarshi guvohsiz, chunki siz Rabbiga xizmat qilishni tanladingiz. Va endi ichingizda turgan begona xudolarni olib tashlang va yuragingizni Isroilning Rabbiy Xudosiga qarating. Va xalq Yoshuaga dedi: Biz Rabbiyga xizmat qilamiz va Uning ovoziga quloq solamiz.

Va Yoshua o'sha kuni xalq bilan ahd tuzdi va unga Shiloda Isroil Xudosining ibodatxonasi oldida qonun va hukm berdi. Va u bu sozlarni Xudoning qonunlar kitobiga yozdi, va katta toshni oldi, va Yoshua uni Rabbiy oldida terebint daraxti ostiga ornatdi. Va Yoshua xalqqa dedi: Mana, bu tosh sizlarda guvohlik boladi, chunki u Rabbiy tomonidan unga aytilgan barcha sozlarni eshitgan, chunki U bugun sizlarga gapirdi. Va bu tosh sizlarda guvohlik boladi oxirgi kunlarda, qachonki siz mening Xudoyim Rabbiyga yolgon gapirganingizda. Va Yoshua xalqni yubordi va ularning har biri oz joyiga ketdi. Va Isroil Rabbiyga barcha Yoshua kunlarida xizmat qildi, va barcha oqsoqollar kunlarida, qaysilar Yoshuadan keyin vaqtni uzaytirdilar, va qaysilar Rabbining Isroilga qilgan barcha ishlarini kordilar.

Va o'sha voqealardan keyin shunday boldiki, Rabbining quli, Nun og'li Yoshua yuz on yoshda vafot etdi. Va ular uni oz qurasi chegaralarida, Thamnasaarchda, Efraim togida, Gilead togining shimolida dafn qildilar.

Isroil og'illari Yusufning suyaklarini Misrdan olib chiqib, ularni

Shekemda, Yoqub Shekemda yashovchi Amoriylardan yuz qoziga sotib olgan dalaning qismida komdilar va bu yerni Yusufga meros qilib berdilar.

Va shundan keyin shunday boldiki, bosh ruhoniy Harunning og'li Eleazar vafot etdi va Efraim togida uning og'li Pinehasga berilgan Gibeah shahrida dafn qilindi.